

**TBMM
İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU**

**23. DÖNEM
1. VE 2. YASAMA YILI
FAALİYET RAPORU**

(4 AĞUSTOS 2007 – 1 EKİM 2008)

Kasım- 2008

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
SUNUŞ	7
1. İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU HAKKINDA GENEL BİLGİ	10
1.1. Komisyonun Misyon ve Vizyonu	10
1.2. Komisyonun Görev ve Yetkileri	10
1.3. Komisyonun Çalışma Yöntemi	11
1.4. Komisyona İlişkin Bilgiler	13
1.4.1. Tarihçe	13
1.4.2. Komisyonun Oluşumu	14
1.4.2.1. Komisyonun Üye Sayısı ve Üyelikler	14
1.4.2.2. Komisyon Çalışanları	15
2. KOMİSYONUN ÇALIŞMALARI	16
2.1. Komisyon Toplantıları ve Görüşülen Konular	16
2.1.1. 1. Yasama Yılında Yapılan Toplantılar	16
2.1.2. 2. Yasama Yılında Yapılan Toplantılar	16
2.2. Komisyonun Aldığı Kararlar	20
2.2.1. 1. Yasama Yılı	20
2.2.2. 2. Yasama Yılı	20
2.2.2.a. Komisyon Başkanlık Divanı Tarafından Alınan Kararlar	26
2.3. Kurulan Alt Komisyonlar	28
2.3.1. Daimi Alt Komisyonlar	28
2.3.2. Geçici Alt Komisyonlar	32
2.3.3. Komisyonun Yurtiçi ve Yurtdışı Temasları	35
2.3.3.1. Yurtiçi Temaslar	35
2.3.3.2. Yurtdışı Temaslar	37
2.4. Komisyonu Ziyaret Eden Yerli Ve Yabancı Heyetler	39
2.4.1. Yerli Heyetler	39
2.4.2. Yabancı Heyetler	41
3. KOMİSYONA YAPILAN BAŞVURULAR	44

4. KOMİSYON RAPORLARI VE SONUÇLARI	50
4.1. Beşagaç Katliamı Hakkında Komisyon Raporu.....	50
4.2. Amasya'da İki Okul'da ve Bir Pansiyonda Dini Baskı Yapıldığı İddiaları Hakkında Rapor	52
4.3. İstanbul'da Bir Lisede Bir Öğrencinin Mezhebi Nedeniyle Ayrımcılığa Uğradığı ve Aşağılandığı İddiaları Hakkında Alt Komisyon Raporu	54
4.4. Almanya'da 10-16 Şubat Tarihlerinde Yapılan Ziyarete İlişkin Rapor	57
4.5. Tuzla Tersaneler Bölgesinde İşçi Sağlığı Ve İş Güvenliği Önlemlerinin Yetersizliği İle İlgili İddialar Hakkında Alt Komisyon Raporu	60
4.6. Kalecik Açık Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu	64
4.7. İstanbul Emniyet Müdürlüğü Yabancılar Şube Müdürlüğü Kaçak Göçmenler Barınağı İnceleme Raporu	65
4.8. Tekirdağ 1 Ve 2 Nolu Ceza İnfaz Kurumları Ve Edirne F Tipi Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu	65
4.9. Sincan 1 Nolu ve Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu.....	67
4.10. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun Hollanda Ziyareti (16-21 Haziran 2008) Raporu	68
4.11. Hrant (Fırat) Dink Raporu	71
5. KOMİSYON ÜYELERİNCE İNSAN HAKLARINA İLİŞKİN VERİLEN KANUN TEKLİFLERİ ve ÖNERGELER	80
6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	81
EKLER	88
EK-1: İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU KANUNU	88
EK-2: KOMİSYONUMUZUN ÜYELERİ TARAFINDAN VERİLEN "İNSAN HAKLARI KOMİSYONU KANUNU TEKLİFİ"	91
EK-3: KOMİSYONUMUZUN ÜYELERİ TARAFINDAN VERİLEN "5275 SAYILI CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUN'DA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ".....	100
EK-4: BEŞAĞAÇ KATLİAMI HAKKINDA KOMİSYON RAPORU	102
EK-5: AMASYA'DA İKİ OKULDA VE BİR PANSİYONDA DİNİ BASKI YAPILDIĞI İDDİALARI HAKKINDA KOMİSYON RAPORU.....	108

EK-6: İSTANBUL'DA BİR LİSEDE BİR ÖĞRENCİNİN MEZHEBİ NEDENİYLE AYRIMCILIĞA UĞRADIĞI VE AŞAĞILANDIĞI İDDİALARI HAKKINDA ALT KOMİSYON RAPORU	115
EK-7: ALMANYA'DA 10-16 ŞUBAT TARİHLERİNDE YAPILAN ZİYARETE İLİŞKİN RAPOR.....	126
EK-8: TUZLA TERSANELER BÖLGESİNDE İŞÇİ SAĞLIĞI ve İŞ GÜVENLİĞİ ÖNLEMLERİNİN YETERSİZLİĞİ ile İLGİLİ İDDİALAR HAKKINDA ALT KOMİSYON RAPORU	140
EK-9: KALECİK AÇIK CEZA İNFAZ KURUMU İNCELEME RAPORU....	157
EK-10: İSTANBUL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ YABANCILAR ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ KAÇAK GÖÇMENLER BARINAĞI İNCELEME RAPORU	159
EK-11: TEKİRDAĞ 1 Ve 2 NOLU CEZA İNFAZ KURUMLARI VE EDİRNE F TİPİ CEZA İNFAZ KURUMU İNCELEME RAPORU	161
EK-12: SİNCAN 1 NOLU VE SİNCAN KADIN KAPALI CEZA İNFAZ KURUMLARI İNCELEME RAPORU	167
EK-13: TBMM İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU'NUN HOLLANDA ZİYARETİ (16-21 Haziran 2008)	171
EK-14: FIRAT (HRANT) DİNK RAPORU	187

ÖNSÖZ

Demokrasi ve özgürlüklerin ayrılmaz parçası olan insan hakları, en yüksek evrensel değerlerinin başında gelmektedir.

İnsanların doğuştan sahip olduğu, devredilemez nitelikteki insan hak ve özgürlüklerine verilen değer, toplumların uygarlık düzeylerini ortaya koyan en önemli göstergelerdendir.

Anayasamızda, Cumhuriyetimizin değiştirilemez nitelikleri arasında bulunan insan haklarına saygı, Türkiye'nin demokratik gelişimi ve hukuk düzeninin temelini oluşturmaktadır.

İnsan haklarının korunması, geliştirilmesi ve daha ileriye götürülmesi, çağdaş dünyanın güçlü bir üyesi olan Türkiye'nin öncelikli hedefleri arasında yer almaktadır.

AB ile tam üyelik müzakerelerini yürüten ülkemizde yaşanan değişim ve dönüşümün merkezi olan Meclisimiz, üzerine düşen görevleri kararlılıkla yerine getirirken insan hakları alanındaki çalışmalara özel önem vermektedir.

Meclisimiz, Büyük Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün gösterdiği çağdaş uygarlık düzeyine ulaşma, insan hakları, demokrasi ve özgürlükleri geliştirme yolunda çok sayıda düzenlemeyi hayata geçirmiştir.

TBMM bünyesinde yer alan İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun yaptığı çalışmalar bu konuya verilen değer en açık göstergesidir.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, insan hakları ihlalleriyle ilgili yapılan başvuruları inceleyerek, gerekli önlemlerin alınması için yoğun bir çaba göstermektedir.

Komisyonumuz, insan hakları alanında faaliyette bulunan ulusal ve uluslararası kuruluşlarla, sivil toplum örgütleri ve üniversitelerle de yakın işbirliği içinde çalışmaktadır.

Toplumsal vicdanı yaralayan insan hakları ihlalleri konusunda son derece hassas olan komisyonumuz, yerinde yaptığı incelemeler sonucunda raporlar hazırlamakta, eksikliklerin giderilmesi için çalışmaktadır.

İhtiyaç duyulan konularda alt komisyonlar da oluşturabilen, gerekli durumlarda yurtdışında da incelemelerde bulunan komisyonumuz, insan haklarının

korunmasının yanı sıra kapsamının genişletilerek daha ileriye götürülmesi için adımlar atmaktadır.

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun daha etkin görev yapabilmesi için kurumsal yapısının güçlendirilmesine önem verilmiş, dört yeni daimi alt komisyon oluşturulmuştur.

Komisyonumuzun 23. Dönem 1. ve 2. Yasama Yıllarında yapmış olduğu faaliyetleri ve önerileri bir arada toplayan böylesine önemli bir rapor hazırlamasını takdirle karşılıyorum.

Bu anlamlı çalışma nedeniyle İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun Başkanı Prof. Dr. Sayın Zafer Üskül başta olmak üzere komisyonumuzun değerli üyelerine, çalışanlarına ve tüm emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

Köksal TOPTAN
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

SUNUŞ

İnsan hakları, insanlığın ulaşılmış olduğu uygarlık seviyesindeki ortak değerlerin en önemlisi olan ve insanın insanca yaşamasını güvence altına alan evrensel değerlerdir. Nitekim ulaşılan düzeye rağmen her zaman ve her yerde "ihlâl edilebilirlik" riskini de beraberinde taşıyan insan haklarının korunması ve geliştirilmesi konusundaki duyarlılık, bugün bütün çağdaş ülkeler için temel uygarlık göstergesi haline gelmiştir.

Ülkemizde de, özellikle Avrupa Birliği üyelik sürecinin hızlandığı son yıllarda, insan haklarının korunması, geliştirilmesi ve demokratikleşme öncelikli siyasi hedefler haline gelmiş ve kapsamlı bir reform sürecine girilmiştir. Bu süreçte öncelikle, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları da dikkate alınarak Kopenhag kriterlerine tam uyum sağlamak hedeflenmiştir.

Türkiye'de insan haklarının ulusal düzeyde korunması amacına uygun olarak kurulan ilk "ulusal insan haklarını koruma mekanizması" olan TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu da bu süreçte önemli bir görevi yerine getirmeye çalışmaktadır.

1990 yılında 3686 sayılı kanunla kurulan TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun başlıca görevleri; "uluslararası alanda insan hakları konusundaki gelişmeleri izlemek, Türkiye'nin insan hakları alanında taraf olduğu uluslararası anlaşmalarla T.C. Anayasası ve diğer ulusal mevzuat ve uygulamalar arasında uyum sağlamak amacıyla yapılması gereken değişiklikleri tespit etmek, bu amaçla yasal düzenlemeler önermek ve insan haklarının ihlale uğradığına dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek ve gerekli gördüğü hallerde ilgili mercilere iletmek", olarak belirlenmiş ve bu doğrultuda önemli çalışmalara imza atarak Türkiye'de büyük bir boşluğu doldurmuştur.

Komisyon, kuruluşundan bu yana olduğu gibi bu faaliyet döneminde de yapılan başvuruları incelemeye devam etmiş, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla yazışmalar yaparak, yerinde incelemelerde bulunarak, raporlar hazırlayarak meydana gelen hak ihlallerini tespit etmeye ve gerekli önlemlerin alınmasını sağlamaya çalışmıştır. Komisyona yapılan başvurular incelendiğinde vatandaşlarca

en çok şikâyet edilen konuların yargı kararları ile cezaevlerindeki koşullar ve cezaevi personelinin tutumu hakkında olduğu görülmüştür. Konularına göre dağılımlarını faaliyet raporumuzda bulabileceğiniz bireysel başvurular dışında, Komisyon insan hakları ihlallerine yönelik denetim faaliyeti çerçevesinde mutlak haklardan olan yaşam hakkının ihlali iddiaları üzerine öncelikli olarak gitmiş, meydana gelen olayların çoğunda herhangi bir başvuru olmaksızın harekete geçmiştir. Bu bağlamda, Hrant Dink ve Festus Okey cinayetleri, Şırnak'ın Beytüşşebap ilçesi Beşağaç köyünde 12 vatandaşın ölümü ve Tuzla tersanelerinde meydana gelen işçi ölümleri yaşam hakkının ihlali kapsamında incelenmiştir.

Komisyonumuz, ırk, dil, din, etnik köken farkı gözetilmeksizin tüm vatandaşlarımızın kanun önünde eşit olmaları ve haklarının Anayasa ve diğer yasal düzenlemelerle güvence altına alınmasını göz önüne alarak, kamuoyuna yansıyan "ayrımcılık" haberlerinin üzerine de kararlılıkla gitmiş, özellikle dini inanç konusunda meydana gelen kimi olayları incelemek üzere alt komisyonlar kurarak incelemelerde bulunmuştur.

Komisyonumuz sadece ülke içinde meydana gelen insan hakları ihlallerini incelemekle yetinmemiş, kuruluş kanununun da verdiği yetkiyle yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarına veya soydaşlarımıza karşı yapılan ayrımcı uygulamaların da üzerine gitmiştir. Bu bağlamda, yürürlüğe konulan göç yasalarıyla ayrımcı bir şekilde sadece belli ülke vatandaşları için uygulamaya konulan kimi kısıtlamalar ve özellikle aile birleşimlerine getirilen ağır şartlar nedeniyle önce Almanya, ardından da Hollanda'da incelemelerde bulunulmuş; ayrımcılığın önüne geçmek için üst düzey temalarda bulunulmuştur.

Bu arada ulusal ve ulusalüstü sivil toplum örgütleri ve üniversitelerin insan hakları merkezleriyle de yakın bir işbirliği içinde bulunulmuş; bu kuruluşların hazırladıkları rapor ve benzeri dokümanlardan, komisyon çalışmalarında olabildiğince yararlanılmıştır.

Geçmiş dönemlerden farklı olarak bu faaliyet döneminde komisyonun etkinliğinin artırılması ve görevlerini zamanında yerine getirmesi hedefine yönelik olarak somut adımlar atılmıştır.

Bunun için öncelikle Komisyonun ihtiyaç duyduğu uzman personel sayısının artırılması gereği duyulmuş ve İçişleri Bakanlığı'ndan bir Mülkiye Baş Müfettişi,

Adalet Bakanlığı'ndan ise iki tektik hâkimi Komisyonunda görevlendirilmiştir. Bu doğrultuda Komisyonun ihtiyaç duyduğu fiziki ve teknik imkânların arttırılması için de çaba harcanmıştır.

Komisyonun sahip olduğu önemli görevleri daha etkin ve zamanında yerine getirebilmesi için atılan asıl önemli adım ise, Komisyonumuz üyelerince, Komisyonun kuruluşunda yeni bir düzenleme öngören, "İnsan Hakları Komisyonu Kanunu Teklifi"nin hazırlanarak Meclis Başkanlığına sunulması olmuştur.

Teklif ile Komisyona verilen en önemli yetki, Komisyon'un TBMM Başkanlığı'na sunulan kanun teklif ve tasarılarının insan hak ve hürriyetleri ile uluslararası alanda genel kabul gören insan haklarına uygunluğunu inceleyebilmesi ve böylece yasal düzeyde insan hakları ihlallerinin önüne geçilmesinin sağlanması için "kanun teklif ve tasarıları ile kanun hükmünde kararnameleri" inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunabilmesidir. Teklifte ayrıca Başkanlık Divanı'na acil hallerde alt komisyon kurma yetkisi verilmektedir. Bu değişiklik ile yerinde incelemenin gerekli olduğu acele hallerde Komisyon'un daha hızlı karar alması sağlanmaktadır. Aynı amaçla Komisyon Başkanı'na da gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ilgili kurumlarla görüşme yapabilme yetkisi verilmektedir.

Türkiye'de insan hakları ilke ve kurallarına göre şekillendirilmiş bir idari ve siyasi yapının oluşması kuşkusuz ülkemizde insan haklarının gelişmesini sağlayacağı gibi daha kapsayıcı ve derinlikli bir demokrasiye sahip olmamızı da sağlayacaktır. Bu hedefin gerçekleşmesinde, üyeleri halkın temsilcilerinden oluşan TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun ciddi katkılarının bulunması büyük bir anlam taşıyacaktır.

TBMM 23. Dönem 1. ve 2. yasama yıllarında Komisyonumuzun yaptığı faaliyetleri ve önerilerimizi ayrıntılı bir şekilde görebileceğiniz bu raporu kamuoyunun bilgisine sunarken, çalışmalarını ve duyarlılıklarıyla komisyonumuza güç katan tüm komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarıma, TBMM Başkanlığına, uzmanlarımıza ve tüm personelimize teşekkürlerimi sunarım.

Saygılarımla.

Prof. Dr. M. Zafer ÜSKÜL
TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı

1. İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU HAKKINDA GENEL BİLGİ

1.1. Komisyonun Misyon ve Vizyonu

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun misyonu, insan haklarına ilişkin uygulamaları gözetlemek ve denetlemek; gelişmeleri izlemektir.

Komisyonun vizyonu ise, insan hakları alanındaki uygulamaları ve gelişmeleri izleyip, insan haklarına ilişkin sorunların gerek yasal düzeyde gerekse de uygulamada çözüme kavuşturulmasını sağlayarak etkili bir parlamenter denetim sağlamaktır.

1.2. Komisyonun Görev ve Yetkileri

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu görevleri İHİK Kanunu'nun 4. maddesinde düzenlenmiştir. Komisyonun görevleri şunlardır:

- Uluslararası alanda genel kabul gören insan hakları konusundaki gelişmeleri izlemek.
- Türkiye'nin insan hakları alanında taraf olduğu uluslararası anlaşmalarla T.C. Anayasası ve diğer milli mevzuat ve uygulamalar arasında uyum sağlamak amacıyla yapılması gereken değişiklikleri tespit etmek ve bu amaçla yasal düzenlemeler önermek.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonlarının gündemindeki konular hakkında, istem üzerine görüş ve öneri bildirmek.
- Türkiye'nin insan hakları uygulamalarının, taraf olduğu uluslararası anlaşmalara, Anayasa ve Kanunlara uygunluğunu incelemek ve bu amaçla, araştırmalar yapmak, bu konularda iyileştirmeler, çözümler önermek.
- İnsan haklarının ihlale uğradığına dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek ve gerekli gördüğü hallerde ilgili mercilere iletmek.

- Gerektiğinde dış ülkelerdeki insan hakları ihlallerini incelemek ve bu ihlalleri o ülke parlamenterlerinin dikkatlerine doğrudan veya mevcut parlamenter forumlar aracılığıyla sunmak.
- Her yıl yapılan çalışmaları, elde edilen sonuçları, yurtiçi ve dışında İnsan Haklarına saygı ve uygulamaları kapsayan bir rapor hazırlamak.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu görevlerini yerine getirmek üzere, Bakanlıklarla Genel ve Katma Bütçeli Dairelerden, mahalli idarelerden, muhtarlıklardan, üniversitelerden ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan bilgi isteme ve buralarda inceleme yapma, ilgililerini çağırıp bilgi alma; gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların bilgilerine başvurabilme ve Ankara dışında da çalışabilme yetkisine sahip kılınmıştır.

1.3. Komisyonun Çalışma Yöntemi

Komisyon hükümetin bir parçası değildir. Çalışmalarını siyasi kaygılardan uzak olarak gerçekleştirmektedir.

Komisyon kendisine yapılan başvurular üzerine olduğu gibi, herhangi bir başvuru olmaksızın da gerekli gördüğü konularda araştırma yapmaktadır. Ayrıca Komisyon üyeleri tarafından incelenmek üzere çeşitli konular gündeme getirilebilmektedir.

Başvurular doğrudan Komisyona gelmekte veya Meclis Başkanlığı tarafından havale edilmektedir. Komisyona ulaşan başvuru, Komisyonun evrak bölümünde tarih ve sayı almakta ardından önce uzmanlar son olarak da Başkan tarafından incelenmektedir. Başkan tarafından uygun görülen dilekçeler hakkında işlem başlatılmaktadır. Dilekçelerin konusu işkence, kötü muamele, ayrımcılık gibi doğrudan insan hakkı ihlali değil de kişisel sorunları içeriyorsa (emeklilik sorunları, gayrimenkul sorunları, mevzuattan kaynaklanan sorunlar gibi) ilgili kurumlarla yazışma yapılarak bilgi istenir. Komisyon, kendisine yapılan başvuruları kuruluş kanunu ve Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun çerçevesinde ele alır;

dilekçe sahipleri hem yapılmakta olan işlem hem de sonuca ilişkin olarak bilgilendirilir.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, rutin dilekçeler dışında ilke olarak çalışmalarını yerinde incelemelere dayandırmaktadır. Yerinde inceleme çalışmalarının amacı, incelenen konuyu objektif olarak ve tüm açıklığıyla ortaya koymaktır. Araştırma, ihlal iddiasını çözmeye yönelik yansız ve sistemli bir süreçtir. Komisyon, çalışmalarını yaparken, tarafsız kalmaya çok önem vermektedir. Böylece idareden kaynaklanabilecek ihlallerin üzerine kararlılıkla gidilmektedir. Yerinde incelemeler arasında cezaevleri, yetiştirme yurtları gibi yerlere yapılan incelemeler genellikle yetkililere önceden haber verilmeksizin yapılmaktadır.

Komisyon, yerinde incelemeleri kendi üyeleri arasından oluşturduğu alt komisyonlar marifetiyle yerine getirmektedir. Alt komisyonların oluşturulmasında farklı siyasi partilerden üyelerin bulunmasına özen gösterilir. Alt komisyonların çalışmaları sadece görevlendirildikleri olay ve alanla sınırlıdır. Alt komisyonların görevi, araştırma yaptıkları konu hakkında raporlarını tamamlayınca sona ermektedir. Bunun yanında Komisyon, daimi alt komisyonlar da meydana getirmektedir ki, bunların görevi genel bir konuyu kapsamakta ve görevleri bir yasama dönemi boyunca sürebilmektedir. Daimi alt komisyonların her biri belirledikleri günlerde toplantı düzenlerler ve konuları ile ilgili olarak faaliyet programları yaparlar.

Alt komisyonlar yaptıkları yerinde incelemeler sonunda rapor hazırlayarak Komisyona sunarlar. Komisyon tarafından kabul edilen raporlar TBMM Başkanlığı'na sunulur. Komisyon raporları Danışma Kurulu'nun görüş ve önerisiyle Genel Kurul gündemine alınabilir ve okunmak suretiyle veya üzerinde görüşme açılarak bilgi edinilir. Raporlar Başbakanlık ve ilgili bakanlıklara TBMM Başkanlığı'na gönderilir.

Komisyon, Başkan'ın çağrısı ile veya Komisyon üyelerinin üçte birinin talebi ile belirlenen gündemler üzerine toplantılar yapar. Bu toplantılarda gündemdeki konular tartışılır ve gerekirse çeşitli kararlar alınır.

1.4. Komisyona İlişkin Bilgiler

1.4.1.Tarihçe

1987 yılında Avrupa Birliği'ne tam üyelik başvurusu sonrasında insan hakları konusunun gündemde önemli yer işgal etmesi ile insan haklarına ilişkin parlamenter düzeyde denetim mekanizması oluşturmak amacıyla bir komisyon kurulmasına karar verilmiştir. Bu doğrultuda 18. yasama döneminde Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsil edilen tüm siyasi partilerden milletvekillerinin imzalarını içeren kanun teklifi Meclis Başkanlığına sunulmuştur.

Kanun teklifinin gerekçesinde, içinde bulunulan dönemde, bir ülkenin uygarlık derecesinin bilim ve teknolojik alandaki gelişmeler alanındaki başarısından çok insan haklarına gösterilen saygıyla ölçüldüğü, hür düşüncenin ve insan hakları konularının bütün dünya ülkelerinin gündemini işgal ettiği, uluslararası antlaşmalar çerçevesinde insan haklarının ne şekilde geliştirileceğinin ve bu konularda halkın bilinçlendirilmesinin önem kazandığı vurgulanmıştır. Yine gerekçede, Türkiye'nin Avrupa Konseyi'nin Avrupa hukuk sahasını oluşturma çalışmalarına aktif olarak katıldığı ve Türkiye'nin insan hakları alanındaki gelişmeleri izleyen devlet olmaktan çıkarak bu gelişmelere aktif olarak katılan devlet haline geldiği ifade edilmiştir.

Bu gerekçelerde TBMM Başkanlığına sunulan İHİK Kanunu teklifi, 05.12.1990 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nda görüşülerek kabul edilmiş; 08.12.1990 tarihinde 20719 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ülkemizde insan haklarının ulusal düzeyde korunması amacına uygun olarak kurulan ilk ulusal insan haklarını koruma mekanizmasıdır. İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun, diğer çoğu ihtisas komisyonlarından farklı olarak kanunla kurulması, komisyon çalışmaları için faydalı olmuştur. Nitekim İçtüzük hükümleri yasama çalışmaları ile ilgili hükümlerden oluşmakta, üçüncü kişileri bağlayıcı ve meclis çalışmalarını ilgilendirmeyen hükümleri içermemektedir. Oysaki İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu yasama faaliyetinden çok insan hakları ihlallerinin incelenmesi, uluslararası

temaslar ve yürütme organının denetlenmesine ilişkin düzenlemelere sahip olup üçüncü kişileri bağlayıcı hükümler de içermektedir.

1.4.2. Komisyonun Oluşumu

1.4.2.1. Komisyonun Üye Sayısı ve Üyelikler

Komisyonun ne şekilde oluşacağı, Komisyon Kanununun 3. maddesinde düzenlenmiştir. Komisyonun üye sayısı, siyasi parti grupları ile bağımsızların Meclisteki sayılarının -boş üyelikler hariç- üye tamsayısına oranlanması ile bulunacak yüzde oranına uygun olarak temsil edilmelerini sağlayacak şekilde, Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurul tarafından belirlenir.

Komisyonun üye sayısı, tüm siyasi parti gruplarının ve bağımsızların temsiline olanak verecek şekilde belirlendiğinden her dönemde farklılık arz edebilmektedir. 18. dönemde 21, 19. dönemde 23, 20. dönemde 25, 21. dönem de 25 ve 22. dönemde 24 olarak belirlenmiş olan üye sayısı içinde bulunduğumuz 23. dönemde 23 olarak belirlenmiştir.

Bu Komisyon üyelikleri için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. 2007 yılında TBMM'nin bir yasama dönemi dört yıl olarak belirlendiği için hem ilk hem de ikinci devre için seçilenlerin görev süresi iki yıldır.

Komisyon kendisine bir başkan, iki başkanvekili, bir sözcü ve bir katip seçer. Bu seçim, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanan Komisyonun, toplantıya katılanlarının salt çoğunluğunun gizli oyuyla yapılır. Uygulamada Başkan iktidar partisinden, başkanvekilleri iktidar ve ana muhalefet partilerinden, sözcü ve katipler ise diğer parti üyelerinden veya bağımsızlardan seçilmektedir.

Başkan, başkanvekilleri, sözcü ve katipten teşekkül olan oluşum uygulamada Başkanlık Divanı olarak adlandırılmaktadır.

Komisyonun 23. Dönem 1. ve 2. yasama yıllarında görev yapan üyeleri şunlardır:

Üyenin Adı Soyadı	Komisyon Görevi	Partisi	Seçim Çevresi
-------------------	-----------------	---------	---------------

Mehmet Üskül	Zafer Başkan		AK Parti	Mersin
Halide İncekara		Başkanvekili	AK Parti	İstanbul
Mehmet Ekici		Başkanvekili	MHP	Yozgat
Abdurrahman Kurt		Sözcü	AK Parti	Diyarbakır
Ayşe Jale Ağırbaş		Katip	DSP	İstanbul
Ahmet Koca		Üye	AK Parti	Afyonkarahisar
Kazim Ataoğlu		Üye	AK Parti	Bingöl
Mehmet Ocakden		Üye	AK Parti	Bursa
Murat Yıldırım		Üye	AK Parti	Çorum
Mithat Ekici		Üye	AK Parti	Denizli
Mustafa Ataş		Üye	AK Parti	İstanbul
Fatih Arıkan		Üye	AK Parti	Kahramanmaraş
Ahmet Gökhan Sarıçam		Üye	AK Parti	Kırklareli
Osman Gazi Yağmurdereli		Üye	AK Parti	İstanbul
Kerim Özkul		Üye	AK Parti	Konya
Cemal Yılmaz Demir		Üye	AK Parti	Samsun
Ali Rıza Ertemür		Üye	CHP	Denizli
Çetin Soysal		Üye	CHP	İstanbul
Ahmet Ersin		Üye	CHP	İzmir
Malik Özdemir	Ecder	Üye	CHP	Sivas
Şenol Bal		Üye	MHP	İzmir
Gürcan Dağdaş		Üye	MHP	Kars
Akın Birdal		Üye	DTP	Diyarbakır

1.4.2.2. Komisyon Çalışanları

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, çalışmalarını yürütmek amacıyla bünyesinde çeşitli niteliklere sahip elemanlar bulundurmaktadır.

23. dönem 1. ve 2. yasama yıllarında komisyonda iki uzman/uzman yardımcısı, bir Mülkiye Başmüfettişi, iki Hakim, üç memur görev yapmıştır. Ayrıca Komisyon Başkanı'nın danışmanları ve sekreteri de Komisyon çalışmalarına destek vermişlerdir.

Komisyon, F Blok Tören Salonu üstünde kendisine ayrılmış olan odalarda faaliyet göstermektedir. Başkan'a ait çalışma odası ile toplantı salonundan başka; bir sekreteryaya, iki uzman ve bir memur odasına sahiptir.

2. KOMİSYONUN ÇALIŞMALARI

2.1. Komisyon Toplantıları ve Görüşülen Konular

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 4 Ağustos 2007-1 Ekim 2008 tarihlerini kapsayan 1. ve 2. yasama yıllarında 18 toplantı gerçekleştirmiştir.

2.1.1.1. Yasama Yılında Yapılan Toplantılar

4 Eylül 2007 tarihli ve gündemi Başkan, Başkanvekilleri, Katip ve Sözcü seçimi olan 1. toplantıda Mersin Milletvekili Prof. Dr. M. Zafer ÜSKÜL Başkan, İstanbul Milletvekili Halide İNCEKARA Başkanvekili, Yozgat Milletvekili Mehmet EKİCİ Başkanvekili, Diyarbakır Milletvekili Abdurrahman KURT Sözcü ve Sivas Milletvekili Malik Ecdar ÖZDEMİR Katip olarak seçilmiştir.

2.1.2.2. Yasama Yılında Yapılan Toplantılar

24 Eylül 2007 tarihli 1. toplantının gündemini "Katip üyenin istifası üzerine Katip seçiminin yapılması, Komisyon toplantılarında tutanak tutulması ile ilgili karar alınması; Genel Kurul'un çalışma saatlerinde Komisyon toplantısına devam edebilmek için TBMM Başkanlık Divanı'ndan izin alınması için karar alınması; Komisyonumuzun görev alanına giren olaylara ivedilikle müdahalesini sağlamak

amacıyla Başkanlık Divanına ve Komisyon Başkanı'na yetki verilmesi; alt komisyonların kurulması hakkında karar alınması ve üyelerinin belirlenmesi ile güncel gelişmelerin değerlendirilmesi" oluşturmuştur.

1 Kasım 2007 tarihli 2. toplantının gündemini Katip seçiminin yapılması, Başkanlık Divanınca görevlendirilmiş olan Alt Komisyon tarafından hazırlanan Beşağaç Katliamı Alt Komisyon Raporu'nun görüşülmesi oluşturmuştur. Toplantıda yapılan görüşmeler sonucunda "Beşağaç Katliamı Alt Komisyon Raporu" kabul edilmiş; gündemde yer alan katip seçiminin yapılması ise ertelenmiştir. Ayrıca, Dağlıca bölgesinde kaybolan askerlerden Mehmet Şenkul'un babası Ali Şenkul'un Komisyonumuza gönderdiği dilekçenin, konusu gereği Dilekçe Komisyonu'na havale edilmesine karar verilmiştir.

8 Kasım 2007 tarihli 3. toplantının gündemini, insan hakları konusunda faaliyette bulunan üniversitelerin insan hakları araştırma-uygulama merkezleri, TODAİE İnsan Hakları Araştırma ve Derleme Merkezi ve Türkiye Barolar Birliği İnsan Hakları Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin temsilcilerinin katılması; böylece Komisyon üyeleri ile söz konusu merkezlerin temsilcilerinin fikir alışverişinde bulunması oluşturmuştur. Toplantıya, Bilgi Üniv. İns. Hakl. Hukuku Uyg. ve Arş. Mrk. Müdürü Prof. Dr. Turgut TARHANLI, Kocaeli Ü. Yurtdışında Yaşayan Türklerin Sorunlarını Arş. Uyg. Mrk. Müdür Yrd. Doç. Dr. Kerim KARAGÖZ, Ankara Üniv. Siyasal Bilgiler Fak. İns. Hakl. Mrk. Yönetim Kurulu Üyesi Yrd. Doç. Dr. Kerem ALTIPARMAK, Hacettepe Üniv. İns. Hakl. Felsefi Uyg. ve Arşt. Mrk. Öğretim Üyesi Prof. Dr. Sibel BOZBEYOĞLU, Marmara Üniv. Hukuk Fak. Karşılaştırmalı Özel Hukuk ve İnsan Hakları Arşt.ve Uyg. Merkezi Başkan Yrd. Yrd. Doç. Dr. Faruk ACAR, Anadolu Üniv. Hukuk Fak. Araştırma Görevlisi Kıvılcım TURANLI YÜCEL, İstanbul Maltepe Üniv. İns. Hakl. Arşt. ve Uyg. Mrk. Müdür Yardımcısı ve Türkiye Barolar Birliği İns. Hakl. Arş. ve Uyg. Merkezi Yürütme Kurulu Üyesi Av. Talay ŞENOL ve TODAİE İns. Hakl. Arşt. ve Derleme Mrk. Müdürü Dr. Filiz KARTAL katılmıştır.

15 Kasım 2007 tarihli 4. toplantının gündemini, Almanya'da yürürlüğe giren göç yasası hakkında Dışişleri Bakanlığının ilgili yetkililerinden bilgi alınması oluşturmuştur. Toplantıda Dışişleri Bankalığı Konsolosluk İşleri Genel Müdürü Kemal Gür konuyla ilgili sunumda bulunmuştur.

28 Kasım 2007 tarihli 5. toplantının gündemini, İstanbul'un Sulukule semtinden gelen başvurular, alt komisyonların kurulması, Amasya Anadolu Kız Meslek Lisesi'nde dini baskı gördüklerini iddia ederek bir başka liseye nakillerini aldırarak dokuzuncu ve onuncu sınıf öğrencileri ile ilgili yapılan incelemeler oluşturmuştur.

12 Aralık 2007 tarihli 6. toplantının gündemini, Katip üyenin seçimi, alt komisyonların oluşturulması, İstanbul'da bir lisede bir öğrenciye karşı mezhebinden dolayı ayrımcılık yapıldığı hakkında incelemelerde bulunan Alt Komisyonun hazırladığı raporun görüşülmesi oluşturmuştur.

27 Aralık 2007 tarihli 7. toplantının gündemini alt komisyonların kurulması, "Fatih-Hatice Sultan ve Neslişah Sultan Mahalleleri (Sulukule) Kentsel Dönüşüm Projesi" ile ilgili bilgi almak üzere, İstanbul Fatih Belediye Başkanlığı ile çeşitli sivil toplum örgütlerinden davet edilen katılımcılarla görüşme oluşturmuştur. Toplantıda, İstanbul Fatih Belediye Başkanı Mustafa Demir ve beraberindeki heyet ile Sulukule Platformu, Roman Kültürünü Geliştirme ve Dayanışma Derneği, Neslişah ve Hatice Sultan Derneği ve Amasya Ormanözü Köyü Derneği temsilcileri ve Hatice Sultan Mh. Muhtarı hazır bulunmuşlardır.

15 Ocak 2008 tarihli 8. toplantının gündemini, 27 Aralık 2007 tarihinde yapılan Komisyon toplantısında "Fatih-Hatice Sultan ve Neslişah Sultan Mahalleleri (Sulukule) Kentsel Dönüşüm Projesi" ile ilgili katılımcılar tarafından Komisyon'a verilen bilgilerin değerlendirilmesi oluşturmuştur.

21 Şubat 2008 tarihli 9. toplantının gündemini Almanya'ya giden heyetin yaptığı incelemeler hakkında Komisyonu bilgilendirmesi, İstanbul Tuzla

tersanesinde son zamanlarda meydana gelen iş kazalarının görüşülmesi oluşturmuştur.

13 Mart 2008 tarihli 10. toplantının gündemini Almanya'ya giden heyetin yaptığı incelemeler ve resmi temaslar sonucunda hazırladığı raporun değerlendirilmesi oluşturmuştur.

27 Mart 2008 tarihli 11. toplantının gündemini Komisyon Kanununda değişiklik yapılmasını içeren kanun teklifi, komisyona yapılan başvurular ile inceleme yapılan iş ve işlemlere dair esaslar ve Almanya raporunun görüşülmesi oluşturmuştur.

17 Nisan 2008 tarihli 12. toplantının gündemini, Tuzla tersanelerinde son zamanlarda meydana iş kazalarını yerinde inceleyen Alt Komisyonunun hazırladığı raporun değerlendirilmesi, Tekirdağ ve Edirne Cezaevleri'nde incelemelerde bulunmak için karar alınması, 3686 sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu'nda yapılmak istenen değişikliklerin tekrar görüşülmesi, Nevruz kutlaması sırasında Van, Hakkari ve Siirt illerinde yaşanan olaylar hakkında görüşmeler oluşturmuştur.

15 Mayıs 2008 tarihli 13. toplantının gündemini 1 Mayıs 2008 tarihinde İstanbul'da meydana gelen olayların görüşülmesi ve Haziran ayı içerisinde Hollanda'da incelemelerde bulunacak Alt Komisyonun kurulması oluşturmuştur.

5 Haziran 2008 tarihli 14. toplantının gündemini, gizli dinlemeyle ilgili dilekçelerin değerlendirilmesi ve Diyarbakır Mv. ve Komisyonumuz üyesi Akın BİRDAL'ın Sincan Cezaevinde kalan bazı hükümlülerin işkenceye uğradıkları iddiasına ilişkin dilekçesinin değerlendirilmesi oluşturmuştur.

26 Haziran 2008 tarihli 15. toplantının gündemini, Tekirdağ 1 ve 2 Nolu Ceza İnfaz Kurumları ve Edirne F Tipi Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu, Sincan 1 Nolu ve Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Kalecik

Açık Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Yabancılar Şube Müdürlüğü'ne bağlı Yabancılar Barınağına Ziyaret Raporu'nun görüşülmesi, kutlamalarda silah kullanımı konusunun Komisyon gündemine alınması konuları oluşturmuştur.

26 Haziran 2008 tarihli 16. toplantının gündemini Hollanda ziyareti sonucu hazırlanan Raporun görüşülmesi, Hrant (Fırat) Dink Alt Komisyonunun hazırladığı raporun görüşülmesi oluşturmuştur. Hollanda ziyareti sonucu hazırlanan rapor yapılan görüşmeler ardından kabul edilmiş; Hrant (Fırat) Dink Alt Komisyonunun hazırladığı raporun görüşmelerine bir sonraki toplantıda devam edilmesine karar verilmiştir.

31 Temmuz 2008 tarihli 17. toplantıda Hrant (Fırat) Dink Alt Komisyonunun hazırladığı rapor görüşülmüştür.

2.2. Komisyonun Aldığı Kararlar

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 23. dönem 1. ve 2. yasama yılında aşağıdaki kararları almıştır.

2.2.1.1. Yasama Yılı

1. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun 23. dönem 1. yasama yılının 4 Eylül 2007 tarihli toplantısında alınan kararla, Mersin Milletvekili Prof. Dr. M. Zafer ÜSKÜL Başkan, İstanbul Milletvekili Halide İNCEKARA Başkanvekili, Yozgat Milletvekili Mehmet EKİCİ Başkanvekili, Diyarbakır Milletvekili Abdurrahman KURT Sözcü ve Sivas Milletvekili Malik Ecder ÖZDEMİR Katip olarak seçilmişlerdir.

2.2.2.2. Yasama Yılı

1. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun 23. dönem 2. yasama yılının 1 Ekim 2007 tarihli 1. toplantısında;

- a)** Komisyonun yapacağı toplantılarda tutanak tutulmasına,
- b)** Komisyonumuzun görev alanına giren gelişmelere ivedilikle müdahalesini sağlamak amacıyla Başkanlık Divanına yetki verilmesine,
- c)** Genel Kurulun çalışma saatlerinde Komisyon toplantısına devam edebilmek için TBMM Başkanlık Divanı'ndan izin alınmasına,
- d)** Hrant Dink ve Festus Okey cinayetlerinin incelenmesi için Bursa Mv. Mehmet OCAKDEN, İstanbul Mv. Çetin SOYSAL, İzmir Mv. Şenol BAL, İstanbul Mv. Ayşe Jale AĞIRBAŞ ve Bingöl Mv. Kazım ATAÖĞLU'ndan oluşan bir Alt Komisyon kurulmasına karar verilmiştir.

2. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun 23. dönem 2. yasama yılının 1 Kasım 2007 tarihli 2. toplantısında alınan kararlar, Şırnak'ın Beytüşşebap İlçesi Beşağaç Köyü'nde 12 yurttaşımızın bir saldırı sonucu öldürülmesi olayını incelemek üzere oluşturulan Alt Komisyonun yaptığı incelemeler sonucunda Komisyona sunduğu "Beşağaç Katliamı Raporu" Komisyon raporu olarak kabul edilmiştir.

3. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun 23. dönem 2. yasama yılının 28 Kasım 2007 tarihli 5. toplantısında alınan kararlar, Amasya Anadolu Kız Meslek Lisesi'nde dini baskı gördüklerini iddia ederek Aydınca Beldesindeki Aydınca Lisesi'ne nakillerini aldırarak dokuzuncu ve onuncu sınıf öğrencileri ile ilgili haber konusunda incelemelerde bulunmak üzere oluşturulan Alt Komisyonun yaptığı incelemeler sonucunda Komisyona sunduğu "Amasya'da İki Okulda ve Bir Yurtta Dini Baskı Yapıldığı İddiaları Hakkındaki Alt Komisyon Raporu" Komisyon raporu olarak kabul edilmiştir.

4. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun 23. dönem 2. yasama yılının 12 Aralık 2007 tarihli 6. toplantısında,

- a)** İstanbul Mv. Ayşe Jale Ağırbaş, Komisyon'da yapılan gizli oylama sonucunda kullanılan 14 oydan 12'sini alarak Katip üye olarak seçilmiştir.

b) İstanbul'un Esenyurt ilçesindeki Ali Kul Çok Programlı Lisesi'nde incelemelerde bulunmak üzere oluşturulan Alt Komisyonun yaptığı incelemeler sonucunda Komisyon'a sunduğu "İstanbul'da Bir Lisede Bir Öğrencinin Mezhebi Nedeniyle Ayrımcılığa Uğradığı ve Aşağılandığı İddiaları Hakkında Alt Komisyon Raporu" Komisyon raporu olarak kabul edilmiştir.

c) 1- Düşünce ve ifade özgürlüğü, din ve vicdan özgürlüğü, her türlü şiddet, kötü muamele ve işkence ile ceza ve tutukları ile ilgili sorunların incelenmesi, 2- Ekonomik ve sosyal haklar, aile ve çocuklarla ilgili sorunların incelenmesi, 3- Yürürlükteki mevzuatın evrensel insan hakları normları çerçevesinde incelenmesi, yurtdışındaki insan hakları ihlallerinin incelenmesi konularında daimi alt komisyonların kurulmasına, bunların beşer üyeden oluşmasına, alt komisyon üyelerinin birden fazla alt komisyona üye olabilmesine, insan hakları ihlallerini yerinde inceleyecek alt komisyonların ise en az üç üyeden oluşturulmasına karar verilmiştir.

5. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun 23. dönem 2. yasama yılının 17 Ocak 2008 tarihli 8. toplantısında,

a) Düşünce, ifade, din ve vicdan özgürlüğü ile ilgili sorunların incelenmesi amacıyla kurulan Alt Komisyonun, Yozgat Mv. Mehmet EKİCİ, Diyarbakır Mv. Abdurrahman KURT, Bursa Mv. Mehmet OCAKDEN, Çorum Mv. Murat YILDIRIM, Denizli Mv. Mithat EKİCİ, Samsun Mv. Cemal Yılmaz DEMİR, Denizli Mv. Ali Rıza ERTEMÜR ve Diyarbakır Mv. Akın BİRDAL'dan oluşan bir daimi Alt Komisyon kurulmasına,

b) Her türlü şiddet, kötü muamele ve işkence ile ceza ve tutukları ile ilgili sorunların incelenmesi amacıyla, Bingöl Mv. Kazım ATAÖĞLU, Çorum Mv. Murat YILDIRIM, Denizli Mv. Mithat EKİCİ, Kahramanmaraş Mv. Fatih ARIKAN, İzmir Mv. Ahmet ERSİN ve Kars Mv. Gürcan DAĞDAŞ'dan oluşan bir daimi Alt Komisyon kurulmasına,

c) Ekonomik ve sosyal haklar, aile, gençlik ve çocuklarla ilgili sorunların incelenmesi amacıyla, İstanbul Mv. Halide İNCEKARA, Afyonkarahisar Mv. Ahmet KOCA, İstanbul Mv. Mustafa ATAŞ, İstanbul Mv. Çetin SOYSAL, İzmir Mv. Şenol

BAL ve İstanbul Mv. Ayşe Jale AĞIRBAŞ'dan oluşan bir daimi Alt Komisyon kurulmasına,

d) Yürürlükteki mevzuatın evrensel insan hakları normları çerçevesinde incelenmesi ve yurtdışında meydana gelen insan hakları ihlallerinin incelenmesi amacıyla, İstanbul Mv. Halide İNCEKARA, İstanbul Mv. Mustafa ATAŞ, Konya Mv. Kerim ÖZKUL, Kırklareli Mv. Ahmet Gökhan SARIÇAM, Sivas Mv. Malik Ecder ÖZDEMİR, İstanbul Mv. Çetin SOYSAL ve İzmir Mv. Şenol BAL'dan oluşan bir daimi Alt Komisyon kurulmasına karar verilmiştir.

e) 2007 yılının Ağustos ayında yürürlüğe giren Alman Göç Yasası'nın aile birleşimleri konusunda ortaya çıkardığı insan hakları ihlalleri ile ilgili olarak Alman makamları ile görüşmelerde bulunmak üzere, Mersin Mv. ve Komisyon Başkanı Prof. Dr. M. Zafer ÜSKÜL, İstanbul Mv. Halide İNCEKARA, Yozgat Mv. Mehmet EKİCİ, İstanbul Mv. Mustafa ATAŞ ve Diyarbakır Mv. Akın BİRDAL'dan oluşan bir Alt Komisyonun 10-16 Şubat 2008 tarihlerinde Almanya'ya gönderilmesine karar verilmiştir.

7. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun 23. dönem 2. yasama yılının 21 Şubat 2008 tarihli 9. toplantısında, İstanbul Tuzla tersanelerinde son zamanlarda meydana gelen iş kazalarını yerinde incelenmek üzere, İstanbul Mv. Mustafa ATAŞ Başkanlığında; İstanbul Mv. Halide İNCEKARA, İstanbul Mv. Çetin SOYSAL, Kars Mv. Gürcan DAĞDAŞ, Denizli Mv. Mithat EKİCİ ve Diyarbakır Mv. Akın BİRDAL'dan oluşan bir Alt Komisyon kurulmasına karar verilmiştir.

8. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun 23. dönem 2. yasama yılının 27 Mart 2008 tarihli 11. toplantısında;

a) Komisyona yapılan başvuruların incelenmesinde yapılacak iş ve işlemlere dair esaslar kabul edilmiştir.

b) 2007 yılının Ağustos ayında yürürlüğe giren Alman Göç Yasası'nın aile birleşimleri konusunda ortaya çıkardığı insan hakları ihlallerini Alman makamlarına aktarmak için Berlin-Düsseldorf-Köln-Münih'e ziyarette bulunmak üzere kurulan Alt Komisyonun yaptığı incelemeler sonucunda Komisyona sunduğu "Almanya'ya 10-

16 Şubat 2008 Tarihlerinde Yapılan Ziyarete İlişkin Rapor” Komisyon raporu olarak kabul edilmiştir.

9. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu’nun 23. dönem 2. yasama yılının 17 Nisan 2008 tarihli 12. toplantısında,

a) “Tuzla Tersanelerinde Son Zamanlarda Meydana Gelen İş Kazalarını Yerinde İnceleyen Alt Komisyonun Hazırladığı Rapor” Komisyon raporu olarak kabul edilmiştir.

b) Her Türlü Şiddet, Kötü Muamele Ve İşkence İle Ceza Ve Tutukevleri İle İlgili Sorunların İncelenmesi Amacıyla Kurulan Alt Komisyon üyeleri Çorum Mv. (Alt Komisyon Başkanı) Murat YILDIRIM, Denizli Mv. Mithat EKİCİ, Kahramanmaraş Mv. Fatih ARIKAN, Kars Mv. Gürcan DAĞDAŞ ile Komisyon üyesi Sivas Mv. Malik Ecder ÖZDEMİR’in Tekirdağ ve Edirne F Tipi Cezaevleri’nde yerinde incelemelerde bulunmasına karar verilmiştir.

c) Nevruz kutlamaları sırasında meydana gelen olaylar hakkında incelemelerde bulunmak üzere Mersin Mv. ve Komisyon Başkanı Prof. Dr. M. Zafer ÜSKÜL, Diyarbakır Mv. Abdurrahman KURT, Yozgat Mv. Mehmet EKİCİ, İstanbul Mv. Çetin SOYSAL ve Diyarbakır Mv. Akın BİRDAL’dan oluşan bir Alt Komisyonun Van, Hakkari ve Siirt illerine gitmesine karar verilmiştir.

10. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu’nun 23. dönem 2. yasama yılının 15 Mayıs 2008 tarihli 13. toplantısında,

a) Düşünce, İfade, Din ve Vicdan Özgürlüğü ile İlgili Sorunların İncelenmesi Amacıyla Kurulan Alt Komisyon’un önerisi üzerine, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi karar ve içtihatlarında ifade özgürlüğü ve Türkiye; internet ve medyada ifade özgürlüğü ve RTÜK uygulamaları; şiddet, terör ve ifade özgürlüğü ile yargılama pratikleri; Avrupa Birliği ve Türkiye’de ifade özgürlüğü, uygulama ve sınırları; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi karar ve içtihatlarında din ve vicdan özgürlüğü, Avrupa Birliği ve Türkiye uygulamaları ve laiklik, din ve vicdan özgürlüğü konularında yerli ve yabancı insan hakları kuruluşlarının ve sivil toplum örgütlerinin temsilcilerinin katılacağı bir dizi panel düzenlenmesine karar verilmiştir.

b) Haziran ayı içerisinde Hollanda'da resmi temaslarda bulunmak üzere, Mersin Mv. ve Komisyon Başkanı Prof. Dr. M. Zafer ÜSKÜL, Çorum Mv. Murat YILDIRIM, İstanbul Mv. Mustafa ATAŞ, Sivas Mv. Malik Ecder ÖZDEMİR ve Şenol BAL'dan oluşan bir Alt Komisyonun Hollanda'ya gönderilmesine karar verilmiştir.

11. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun 23. dönem 2. yasama yılının 5 Mayıs 2008 tarihli 14. toplantısında,

a) Ülkemizde ve dünyada meydana gelebilecek, Komisyon'un görev alanına giren gelişmelere ivedilikle müdahale edilebilmesini sağlamak amacıyla, Komisyonun TBMM'nin tatilde olduğu dönemde çalışmasına oybirliği ile karar verilmiştir.

b) Gizli dinleme yoluyla özel haberleşmenin ihlali iddialarının araştırılmasının, "Düşünce, İfade, Din Ve Vicdan Özgürlüğü İle İlgili Sorunların İncelenmesi Amacıyla Kurulan Alt Komisyon" tarafından yürütülmesine karar verilmiştir.

12. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun 23. dönem 2. Yasama Yılı'nın 26 Haziran 2008 tarihli 15. toplantısında;

a) Her Türlü Şiddet, Kötü Muamele ve İşkence ile Ceza ve Tutukevleri ile İlgili Sorunları İncelemekle Görevli Alt Komisyonun Hazırladığı "Tekirdağ 1 ve 2 Nolu Ceza İnfaz Kurumları ve Edirne F Tipi Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu", "Sincan 1 Nolu ve Sincan Kadın Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu", 7 Haziran 2008 tarihinde İstanbul Kaçak Göçmenler Barınağı'nda yapılan inceleme sonucunda hazırlanan "İstanbul Emniyet Müdürlüğü Yabancılar Şube Müdürlüğü Kaçak Göçmenler Barınağı İnceleme Raporu" ve Ankara Kalecik Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda yapılan inceleme sonucunda hazırlanan "Ankara Kalecik Açık Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu" Komisyon raporları olarak kabul edilmiştir.

b) Yürürlükteki Mevzuatın Evrensel İnsan Hakları Normları Çerçevesinde İncelenmesi Ve Yurtdışında Meydana Gelen İnsan Hakları İhlallerinin İncelenmesi Amacıyla Kurulan Alt Komisyon'un devam eden çalışmalarında yararlanmak amacıyla kurumlardan, kuruluşlardan ve üniversitelerden uzmanlar davet edilerek dinlenmesine karar verilmiştir.

c) Kaçak göçmenlerin sorunlarının incelenmesinin Her Türlü Şiddet, Kötü Muamele Ve İşkence İle Ceza ve Tutukevleri İle İlgili Sorunların İncelenmesi Amacıyla Kurulan Alt Komisyon tarafından yürütülmesine ve söz konusu Alt Komisyon'a Diyarbakır Mv. Akın BİRDAL'ın (kaçak göçmenlerle ilgili yapılan çalışmalar çerçevesinde) dahil edilmesine karar verilmiştir.

13. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun 23. dönem 2. yasama yılının 24 Temmuz 2008 tarihli 16. toplantısında; Hollanda ziyareti sonucu Alt Komisyon tarafından hazırlanan "Hollanda Raporu" Komisyon raporu olarak kabul edilmiştir.

14. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun 23. dönem 2. yasama yılının 31 Temmuz 2008 tarihli 17. toplantısında; Hrant (Fırat) Dink ve Festus Okey Cinayetlerinin İncelenmesiyle İlgili Kurulan Alt Komisyon tarafından hazırlanan "Hrant (Fırat) Dink Raporu" Komisyon raporu olarak kabul edilmiştir.

2.2.2.a. Komisyon Başkanlık Divanı Tarafından Alınan Kararlar

Komisyonun 23. dönem 2. yasama yılı 1 Ekim 2007 tarihli 1. toplantısında Komisyonun görev alanına giren gelişmelere ivedilikle müdahalesini sağlamak amacıyla Komisyon Başkanlık Divanı'na Komisyon adına karar alma yetkisi verilmiştir. Bu yetki uyarınca Komisyon Başkanlık Divanı yedi adet karar almıştır.

- Şırnak İli Beytüşşebap İlçesi Beşağaç Köyü'nde 12 yurttaşımızın bir saldırı sonucu öldürülmesi olayını incelemek üzere Mersin Mv. ve Komisyon Başkanı Prof Dr. M. Zafer ÜSKÜL, Yozgat Mv. Mehmet EKİCİ, Diyarbakır Mv. Abdurrahman KURT, Sivas Mv. Malik Ecder ÖZDEMİR ve Diyarbakır Mv. Akın BİRDAL'dan oluşan bir heyetin 04.10.2007-06.10.2007 tarihlerinde Şırnak'a gönderilmesine karar verilmiştir

- Amasya Anadolu Kız Meslek Lisesi'nde dini baskı gördüklerini iddia ederek Aydınca Beldesi'ndeki Aydınca Lisesi'ne nakillerini aldırarak dokuzuncu ve onuncu

sınıf öğrencileri ile ilgili haber konusunda incelemelerde bulunmak üzere Mersin Mv. ve Komisyon Başkanı Prof Dr. M Zafer ÜSKÜL, İstanbul Mv. Halide İNCEKARA, Diyarbakır Mv. Abdurrahman KURT, İstanbul Mv. Mustafa ATAŞ ve Denizli Mv. Mithat EKİCİ'den oluşan Alt Komisyonun 23 Kasım 2007 tarihinde Amasya iline gönderilmesine karar verilmiştir.

- İstanbul'un Esenyurt ilçesindeki Ali Kul Çok Programlı Lisesi'nde incelemelerde bulunmak üzere Mersin Mv. ve Komisyon Başkanı Prof Dr. M. Zafer ÜSKÜL, Yozgat Mv. Mehmet EKİCİ, Diyarbakır Mv. Abdurrahman KURT ve Sivas Mv. Malik Ecder ÖZDEMİR'den oluşan Alt Komisyonun 2-4 Aralık 2007 tarihlerinde İstanbul iline gönderilmesine karar verilmiştir.

- 8 Aralık 2007 tarihinde alınan karara göre, Komisyon'un 12 Aralık 2007 tarihli toplantısında görüşmek üzere gündeme alınan daimi alt komisyonların altı adet olması, daimi komisyonları kural olarak dört üyeden oluşması, Komisyon üyelerinin birden fazla daimi alt komisyona üye olabilecekleri, insan hakları ihlallerini yerinde inceleyecek alt komisyonların kural olarak üç üyeden oluşması hususlarının Komisyon'a önerilmesi kararlaştırılmıştır.

- 27 Aralık 2007 günü toplanan Komisyon Başkanlık Divanı, Hrant Dink ve Festus Okey cinayetlerinin incelenmesi için Bursa Mv. Mehmet OCAKDEN, İstanbul Mv. Çetin SOYSAL, İzmir Mv. Şenol BAL, İstanbul Mv. Ayşe Jale AĞIRBAŞ ve Bingöl Mv. Kazım ATAÖĞLU'ndan oluşan Alt Komisyonun 3-4 Ocak 2008 tarihlerinde İstanbul iline gönderilmesine karar verilmiştir.

- 8 Ocak 2008 tarihlerinde toplanan Komisyon Başkanlık Divanı, Malatya'daki Zirve Yayınevi'nde biri Alman üç kişinin boğazlarının kesilerek öldürülmesi olayıyla ilgili duruşmayı izlemek üzere Mersin Mv. ve Komisyon Başkanı Prof Dr. M. Zafer ÜSKÜL'ün 13-15 Ocak 2008 tarihlerinde Malatya iline gönderilmesine karar verilmiştir.

- Avrupa Komisyonu'nun Türkiye temsilciliğinin daveti üzerine Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği, İstanbul Bilgi Üniversitesi işbirliği ile Türkiye Demokrasi ve İnsan Hakları için Avrupa Girişimi (EIDHR) programının beşinci yılını vurgulamak için 4-5 Şubat 2008 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen AB-Türkiye Demokrasi Forumu'na konuşmacı olarak katılmak üzere Mersin Mv. ve Komisyon

Başkanı Prof Dr. M. Zafer ÜSKÜL'ün 31 Ocak-6 Şubat 2008 tarihlerinde İstanbul iline gönderilmesine karar verilmiştir.

2.3. Kurulan Alt Komisyonlar

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, alan çalışmalarını gerçekleştirmek üzere görevleri belli bir süre ile sınırlı olmayan daimi alt komisyonlar ve görevleri belli bir süre ve konu ile sınırlı olan geçici alt komisyonlar oluşturmuştur.

2.3.1. Daimi Alt Komisyonlar

Komisyonun 17 Ocak 2008 tarihli 8. toplantısında 4 adet daimi alt komisyon kurulmasına karar verilmiştir.

a. Düşünce, İfade, Din Ve Vicdan Özgürlüğü İle İlgili Sorunların İncelenmesi Amacıyla Kurulan Alt Komisyon

a.a. Alt Komisyon Üyeleri

Cemal Yılmaz DEMİR	AK Parti Samsun Mv. (Alt Komisyon Başkanı)
Mehmet EKİCİ	MHP Yozgat Mv.
Abdurrahman KURT	AK Parti Diyarbakır Mv.
Mehmet OCAKDEN	AK Parti Bursa Mv.
Murat YILDIRIM	AK Parti Çorum Mv.
Mithat EKİCİ	AK Parti Denizli Mv.
Akın BİRDAL	DTP Diyarbakır Mv.
Ali Rıza ERTEMÜR	CHP Denizli Mv.

a.b. Alt Komisyon Toplantıları

Düşünce, ifade, din ve vicdan özgürlüğü ile ilgili sorunların incelenmesi amacıyla kurulan Alt Komisyon 19 Haziran 2008, 25 Haziran 2008, 2 Temmuz 2008 ve 16 Temmuz 2008 tarihlerinde olmak üzere dört adet toplantı yapmıştır. Alt

Komasyon ilk toplantısında AK Parti Samsun Milletvekili Cemal Yılmaz DEMİR'i Başkan olarak seğmiştir. Alt Komasyonun diğer toplantılarında gündemi "gizli dinleme yoluyla özel haberleşmenin ihlali iddialarının araştırılması" konusu meşgul etmiştir.

a.c. Alt Komasyon Faaliyetleri

Komasyon, gizli dinleme yoluyla özel haberleşmenin ihlali iddialarını araştırmıştır. Alt Komasyon söz konusu iddialara ilişkin yaptığı toplantılarda, iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ile teknik araçlarla izleme konularında bilgi vermek üzere konuyla ilgili Telekomünikasyon st Kurumu Başkanlığı ve Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'ndan birer uzmanı; iletişimin denetlenmesi mevzuatına ilişkin bilgi vermek üzere konuyla ilgili Adalet Bakanlığı'ndan bir uzmanı ve Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanı'nı ve iletişimin denetlenmesi konusundaki uygulamaya ilişkin Telekomünikasyon İletişim Başkanını ve Türk Telekom Başkanlığı'ndan üst düzey yetkilileri dinlemiştir. Alt Komasyon söz konusu toplantılardan sonra gizli dinleme yoluyla özel haberleşmenin ihlali iddialarına ilişkin raporunu hazırlamıştır.

b. Ekonomik Ve Sosyal Haklar, Aile, Genęlik Ve ocuklarla İlgili Sorunların İncelenmesi Amacıyla Kurulan Alt Komasyon

b.a. Alt Komasyon yeleri

Halide İNCEKARA	AK Parti İstanbul Mv. (Alt Komasyon Başkanı)
Ahmet KOCA	AK Parti Afyonkarahisar Mv.
Mustafa ATAŞ	AK Parti İstanbul Mv.
etin SOYSAL	CHP İstanbul Mv.
Şenol BAL	MHP İzmir Mv.
Ayşe Jale AğIRBAŞ	DSP İstanbul Mv.

b.b. Alt Komasyon Toplantıları

Ekonomik ve sosyal haklar, aile, genęlik ve çocuklarla ilgili sorunların incelenmesi amacıyla kurulan Alt Komasyon yasama yılı boyunca iki toplantı

yapmıştır. İlk olarak 8 Şubat 2008 tarihinde toplanan komisyon oy birliği ile AK Parti İstanbul Milletvekili Halide İncekara'yı Başkan olarak seçmiştir. Alt Komisyon ikinci toplantısını 8 Mayıs 2008 tarihinde yapmış; bu toplantının gündemini Alt Komisyona havale edilen başvuruların görüşülmesi, çocuk hakları ile ilgili yapılacak çalışmaların belirlenmesi ve ailenin ve sosyal hakların korunması hakkında yapılacak çalışmaların belirlenmesi oluşturmuştur.

c. Her Türlü Şiddet, Kötü Muamele Ve İşkence İle Ceza ve Tutukevleri İle İlgili Sorunların İncelenmesi Amacıyla Kurulan Alt Komisyon

c.a. Alt Komisyon Üyeleri

Murat YILDIRIM	AK Parti Çorum Mv. (Alt Komisyon Başkanı)
Kazım ATAÖĞLU	AK Parti Bingöl Mv.
Mithat EKİCİ	AK Parti Denizli Mv.
Fatih ARIKAN	AK Parti Kahramanmaraş Mv.
Gürcan DAĞDAŞ	MHP Kars Mv.
Ahmet ERSİN	CHP İzmir Mv.

c.b. Alt Komisyon Toplantıları

Her türlü şiddet, kötü muamele ve işkence ile ceza ve tutukevleri ile ilgili sorunların incelenmesi amacıyla kurulan Alt Komisyon, 24 Ocak 2008, 30 Ocak 2008 ve 20 Şubat 2008 tarihlerinde olmak üzere üç defa toplantı yapmıştır. Birinci toplantıda AK Parti Çorum Milletvekili Murat Yıldırım Alt Komisyon başkanı seçilmiş; diğer toplantılarda ceza ve tevkif evlerinin durumu görüşülmüştür.

c.c. Alt Komisyon Faaliyetleri

Alt Komisyon faaliyetlerini, Komisyona gelen şikayet dilekçelerinin büyük bir kısmının ceza ve tevkif evlerine ilişkin olması nedeniyle ceza ve tevkif evlerinin sorunları üzere yönelmiştir. Öncelikle, Alt Komisyon yaptığı toplantılarda cezaevlerine ilişkin gelen şikayetleri incelemiştir. Bunun yanında Adalet Bakanlığı

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü, Genel Müdür Yardımcısı ve Daire Başkanı Alt Komisyon toplantısına davet edilerek cezaevleri konusunda bilgi alınmıştır.

Alt Komisyon cezaevlerindeki durumu yerinde incelemek amacıyla öncelikle 12-13 Mayıs 2008 tarihlerinde Tekirdağ 1 ve 2 Nolu Ceza İnfaz Kurumları ile Edirne F Tipi Ceza İnfaz Kurumlarında incelemede bulunmuştur. Söz konusu incelemeler çerçevesinde bir rapor hazırlanarak Komisyonun 26 Haziran 2006 tarihli toplantısında Komisyon raporu olarak kabul edilmiştir. Alt Komisyon 10 Haziran 2008 tarihinde de Ankara Sincan 1 Nolu ve Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarında incelemelerde bulunmuştur. Bu incelemeler sonrasında da bir rapor hazırlanmış ve Komisyonun 26 Haziran 2006 tarihli toplantısında Komisyon raporu olarak kabul edilmiştir. Ayrıca Komisyonun 26 Haziran 2008 tarihli toplantısında kaçak göçmenlerin sorunlarının incelenmesinin Alt Komisyon tarafından yürütülmesine karar verilmiştir.

d.Yürürlükteki Mevzuatın Evrensel İnsan Hakları Normları Çerçevesinde İncelenmesi Ve Yurtdışında Meydana Gelen İnsan Hakları İhlallerinin İncelenmesi Amacıyla Kurulan Alt Komisyon

d.a. Alt Komisyon Üyeleri

Mustafa ATAŞ	AK Parti İstanbul Mv. (Alt Komisyon Başkanı)
Halide İNCEKARA	AK Parti İstanbul Mv.
Kerim ÖZKUL	AK Parti Konya Mv.
Ahmet Gökhan SARIÇAM	AK Parti Kırklareli Mv.
Malik Ecder ÖZDEMİR	CHP Sivas Mv.
Çetin SOYSAL	CHP İstanbul Mv.
Şenol BAL	MHP İzmir Mv.

d.b. Alt Komisyon Toplantıları

Yürürlükteki mevzuatın evrensel insan hakları normları çerçevesinde incelenmesi ve yurtdışında meydana gelen insan hakları ihlallerinin incelenmesi amacıyla kurulan Alt Komisyon, 8 Şubat 2008, 8 Mayıs 2008 ve 12 Haziran 2008

tarihlerinde üç toplantı yapmıştır. Alt Komisyonun ilk toplantısında AK Parti İstanbul Milletvekili Mustafa ATAŞ'ı Başkan olarak seçilmiştir.

d.c. Alt Komisyon Faaliyetleri

Komisyon yasama yılı boyunca Alt Komisyona havale edilen çeşitli başvuruları incelemiş; ayrıca adil yargılama hakkının sağlanması kapsamında yargılamanın uzun sürme sebeplerini değerlendirilmiştir.

2.3.2. Geçici Alt Komisyonlar

1. Komisyonun 1 Ekim 2007 tarihli 1. toplantısında, Fırat Dink ve Festus Okey cinayetlerinin araştırılması için bir Alt Komisyon kurulmuştur. Kurulan Alt Komisyon, Komisyon Başkanlık Divanı kararıyla 3-4 Ocak 2008 tarihleri arasında incelemelerde bulunmak üzere İstanbul'a gitmiştir. Alt Komisyon şu üyelerden meydana gelmiştir:

Mehmet OCAKDEN	AK Parti Bursa Mv.
Çetin SOYSAL	CHP İstanbul Mv.*
Şenol BAL	MHP İzmir Mv.
Ayşe Jale AĞIRBAŞ	DSP İstanbul
Kazım ATAÖĞLU	AK Parti Bingöl

*Alt Komisyondan istifaen ayrıldı.

2. Komisyon Başkanlık Divanı'nın 2 Ekim 2007 tarihli kararı ile aşağıda isimleri yazılı üyelerden oluşan Alt Komisyon, 4-5 Ekim tarihlerinde Şırnak'ın Beytüşşebap İlçesi Beşağaç Köyü'nde 12 yurttaşımızın bir saldırı sonucu öldürülmesi olayını incelemek üzere Şırnak iline gitmiştir. Alt Komisyon şu üyelerden meydana gelmiştir:

Prof. Dr. M. Zafer ÜSKÜL AK Parti Mersin Mv.

Abdurrahman KURT AK Parti Diyarbakır Mv.
Malik Ecder ÖZDEMİR CHP Sivas Mv.
Akın BİRDAL DTP Diyarbakır Mv.

3. Komisyon Başkanlık Divanı'nın 22 Kasım 2007 tarihli kararı ile aşağıda isimleri yazılı üyelerden oluşturulan Alt Komisyon 23 Kasım 2007 tarihinde, Amasya Anadolu Kız Meslek Lisesi'nde dini baskı gördüklerini iddia ederek Aydınca beldesindeki Aydınca Lisesi'ne nakillerini aldırarak dokuzuncu ve onuncu sınıf öğrencileri ile ilgili incelemelerde bulunmak üzere Amasya'ya gitmiştir. Alt Komisyon şu üyelerden meydana gelmiştir:

Prof. Dr. M. Zafer ÜSKÜL AK Parti Mersin Mv.
Halide İNCEKARA AK Parti İstanbul Mv.
Mustafa ATAŞ AK Parti İstanbul Mv.
Mithat EKİCİ AK Parti Denizli Mv.

4. Komisyon Başkanlık Divanı'nın 30 Kasım 2007 tarihli kararı ile aşağıda isimleri yazılı üyelerden oluşturulan Alt Komisyon 2-3 Aralık 2007 tarihlerinde, İstanbul'un Esenyurt ilçesindeki Ali Kul Çok Programlı Lisesi'nde bir öğrencinin mezhebi nedeniyle ayrımcılığa uğradığı ve aşağılandığı iddiaları hakkında incelemelerde bulunmak üzere İstanbul iline gitmiştir. Alt Komisyon şu üyelerden meydana gelmiştir:

Prof. Dr. M. Zafer ÜSKÜL AK Parti Mersin Mv.
Mehmet EKİCİ MHP Yozgat Mv.
Abdurrahman KURT AK Parti Diyarbakır Mv.
Malik Ecder ÖZDEMİR CHP Sivas Mv.

5. Komisyonun 17 Ocak 2008 tarihli 8. toplantısında, 2007 yılının Ağustos ayında yürürlüğe giren Alman Göç Yasası'nın aile birleşimleri konusunda ortaya çıkardığı insan hakları ihlalleri ile ilgili olarak Alman makamlarıyla görüşmelerde

bulunmak ve çeşitli cezaevlerini ziyaret etmek üzere bir Alt Komisyon 10-16 Şubat 2008 tarihlerinde Almanya'ya gitmiştir. Alt Komisyon şu üyelere oluşmuştur:

Prof. Dr. M. Zafer ÜSKÜL	AK Parti Mersin Mv.
Halide İNCEKARA	AK Parti İstanbul Mv.
Mehmet EKİCİ	MHP Yozgat Mv.
Mustafa ATAŞ	AK Parti İstanbul Mv.
Akın BİRDAL	DTP Diyarbakır Mv.

6. Komisyonun 21 Şubat 2008 tarihli 9. toplantısında, İstanbul Tuzla tersanelerinde son zamanlarda meydana gelen iş kazalarını yerinde incelemek amacıyla kurulan bir Alt Komisyonun 29 Şubat-1 Mart 2008 tarihlerinde İstanbul iline gönderilmiştir. Alt Komisyon şu üyelere meydana gelmiştir:

Mustafa ATAŞ	AK Parti İstanbul Mv.
Halide İNCEKARA	AK Parti İstanbul Mv.
Mithat EKİCİ	AK Parti Denizli Mv.
Çetin SOYSAL	CHP İstanbul Mv.
Gürcan DAĞDAŞ	MHP Kars Mv.
Akın BİRDAL	DTP Diyarbakır Mv.

7. Komisyonun 15 Mayıs 2008 tarihli 12. toplantısında, Nevruz kutlaması sırasında Van, Hakkari ve Siirt illerinde meydana gelen olayların yerinde incelenmesi amacıyla bir Alt Komisyon kurulmuş ve Alt Komisyon gerekli incelemelerde bulunmak üzere 29-30 Nisan 2008 tarihlerinde Van iline, 8-10 Mayıs 2008 tarihlerinde ise Hakkari ve Siirt illerine gitmiştir. Alt Komisyon şu üyelere meydana gelmiştir:

Prof. Dr. M. Zafer ÜSKÜL	AK Parti Mersin Mv.
Abdurrahman KURT	AK Parti Diyarbakır Mv.
Mehmet EKİCİ	MHP Yozgat Mv.
Çetin SOYSAL	CHP İstanbul Mv.

8. Komisyonun 15 Mayıs 2008 tarihli 13. toplantısında, Hollanda göç yasasının bu ülkede yaşayan vatandaşlarımız için insan hakları ihlaline yol açıp açmadığı; ayrıca Hollanda'daki cezaevi koşulları ve cezaevinde bulunan vatandaşlarımızın durumu hakkında tespitler yapmak ve Türk vatandaşlarıyla toplantılar yaparak gerekli resmi temaslarda bulunmak üzere kurulan bir Alt Komisyon Hollanda'ya gönderilmiştir. Alt Komisyon şu üyelerden meydana gelmiştir:

Prof. Dr. M. Zafer ÜSKÜL AK Parti Mersin Mv.

Murat YILDIRIM AK Parti Çorum Mv.

Mustafa ATAŞ AK Parti İstanbul Mv.

Malik Ecder ÖZDEMİR CHP Sivas Mv.

Şenol BAL MHP İzmir Mv.

Ayrıca, Komisyon Başkanı M. Zafer Üskül, 7 Haziran 2008 tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü Yabancılar Şube Müdürlüğü Kaçak Göçmenler Barınağı'nda ve 28 Haziran 2008 tarihinde Ankara Kalecik Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda incelemelerde bulunmuştur.

2.3.3. Komisyonun Yurtiçi ve Yurtdışı Temasları

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, yurtiçinde ve yurtdışında yaptığı incelemeler dışında yurtiçi ve yurtdışındaki sivil toplum kuruluşları ve resmi kuruluşlar ile çeşitli temaslarda bulunmuş; toplantılara, seminerlere ve konferanslara katılmıştır.

2.3.3.1. Yurtiçi Temaslar

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı M. Zafer Üskül Komisyonu temsilen aşağıda belirtilen temaslarda bulunmuştur:

Tarih	Kurum	Konu
2 Ekim 2007	Türk Demokrasi Vakfı	"Nasıl Bir Anayasa"
5 Kasım 2007	Avrupa Birliği Temel Hakları Ajansı	"Ayrımcılığın Belgelenmesi, Veri Toplamının Önemi"
14 Kasım 2007	Türkiye Diyabet Vakfı	"Türkiye'de Diyabetle Mücadelede Sorunlar ve Diyabetli Hasta Hakları-2007"
10 Aralık 2007	Uluslar arası Af Örgütü	"İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi 60. yıl Projesi Basın Toplantısı"
4-5 Şubat 2008	Avrupa Birliği-Türkiye Demokrasi formu	"Türkiye Demokrasisi ve İnsan Hakları İçin Avrupa Girişimi"
3 Nisan 2008	Dışişleri Bakanlığı	"İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi 60. yıl Etkinlikleri"
14 Mayıs 2008	Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı	"İnsan Hakları Sorunlarının Çözümünde Devletin ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü"
16 Mayıs 2008	KAOS GL	"III. Uluslar arası Homofobi Karşıtı Buluşma" konulu seminer
26 Mayıs 2008	Birleşmiş Milletler-İçişleri Bakanlığı-Sabancı Vakfı	Birleşmiş Milletler Kadın ve Kız Çocuklarının İnsan Haklarının Korunması ve Güçlendirilmesi Ortak Programı

26 Mayıs 2008	TESEV	“İstihbaratı Hesap Verilebilir Hale Getirmek: İstihbarat Teşkilatının Gözetiminde Hukuki Standartlar ve En İyi Uygulamalar” isimli kitabın tanıtımı ve panel
4 Haziran 2008	Dışişleri Bakanlığı	“İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi 60. yıl Etkinlikleri”
15 Haziran 2008	Türk Demokrasi Vakfı	Gençlerle İnsan Hakları Kursu Katılımcıları ile Toplantı

2.3.3.2. Yurtdışı Temaslar

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 1. ve 2. yasama yılları boyunca yurtdışındaki resmi kuruluşlar ve sivil toplum örgütlerinin çeşitli davetleri ile ülkemizdeki yabancı büyükelçilikler tarafından verilen davetlere iştirak etmiştir. Bu temaslar şu şekilde gerçekleşmiştir:

1. Komisyon Başkanı ve Mersin Milletvekili M. Zafer Üskül ve Komisyon üyesi ve Diyarbakır Milletvekili Abdurrahman Kurt, 23-26 Ekim 2007 tarihlerinde İsviçre'nin Cenevre şehrinde Parlamentolar Arası Birlik, Uluslararası Çalışma Örgütü ve Birleşmiş Milletlerin ortak düzenledikleri “İnsan Hakları Perspektifinden Göç Semineri” isimli konferansa katılmışlardır.
2. Komisyon Başkanı ve Mersin Milletvekili M. Zafer Üskül, 22 Kasım 2007 tarihinde Almanya Büyükelçiliğinde Almanya Federal Cumhuriyeti Devlet Bakanı ve Federal Hükümet Göç, Mülteciler ve Entegrasyon Komiseri Prof. Dr. Maria Böhmer onuruna verilen yemeğe katılmıştır.

3. Komisyon Başkanı ve Mersin Milletvekili M. Zafer Üskül, 3 Şubat 2008 tarihinde Almanya Büyükelçiliğinde Almanya İçişleri Bakanı ile görüşmede bulunmuştur.
4. Komisyon Başkanı ve Mersin Milletvekili M. Zafer Üskül ve Komisyon üyesi ve İzmir Milletvekili Şenol Bal, 5-7 Mart 2008 tarihlerinde Belçika'nın Brüksel şehrinde Avrupa Parlamentosu Kadın Hakları ve cinsiyet Eşitliği Komisyonu tarafından düzenlenen "Kültürler Arası Diyalogda Kadınların Rolü" konulu seminere katılmışlardır.
5. Alman Göç Yasası'nın aile birleşimleri konusunda ortaya çıkardığı insan hakları ihlalleri ile ilgili olarak Alman makamlarıyla görüşmelerde bulunmak ve çeşitli cezaevlerini ziyaret etmek üzere 10-16 Şubat 2008 tarihlerinde Almanya'ya giden Komisyon üyelerimiz Mersin Milletvekili M. Zafer ÜSKÜL, İstanbul Milletvekili Halide İNCEKARA, İstanbul Milletvekili Mustafa ATAŞ, Yozgat Milletvekili Mehmet EKİCİ ve Diyarbakır Milletvekili Akın BİRDAL, Almanya Büyükelçiliğinde 27 Şubat 2008 tarihinde onurlarına verilen yemeğe katılmışlardır.
6. Komisyon Başkanı ve Mersin Milletvekili M. Zafer Üskül, 8-11 Nisan 2008 tarihleri arasında İtalya'nın Venedik şehrinde Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği tarafından düzenlenen "Özgürlüklerden Yoksun Bırakılan Kişilerin Hakları: BM İşkenceye Karşı Sözleşme'ye Ek İhtiyari Protokol Mekanizması Olan ve Olmayan Ulusal İnsan Hakları Kurumlarının Rolü" konulu seminere katılmıştır.
7. Komisyon Başkanı ve Mersin Milletvekili M. Zafer Üskül, 19-21 Mayıs 2008 tarihlerinde Rusya Federasyonu'nun St. Petersburg şehrinde Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği tarafından düzenlenen "Ulusal İnsan Hakları Yapılarını Polis Güçleri Hakkında Şikayetlerinin İncelenmesi" konulu seminere katılmıştır.

8. Komisyon Başkanı ve Mersin Milletvekili M. Zafer Üskül, 2-4 Temmuz 2008 tarihinde Fransa'nın Paris şehrinde Fransa Milli Meclisi Kadın Hakları ve Kadın ve Erkek Arasında Fırsat Eşitliği Komisyonu tarafından düzenlenen "Kadın Erkek Arasındaki Mesleki Eşitlik ve Kadınların Sorumluluk Gerektiren Görevlere Gelişi" konulu seminere katılmıştır.

2.4. Komisyonu Ziyaret Eden Yerli Ve Yabancı Heyetler

23. Dönem 1. ve 2. yasama yıllarında İnsan Haklarının İnceleme Komisyonu, çeşitli sivil toplum kuruluşları ile yerli ve yabancı resmi makamlar tarafından ziyaret edilmiştir. Bu ziyaretlerde bilgi alışverişi sağlanmış; insan haklarına dair sorunlar ele alınmıştır.

2.4.1. Yerli Heyetler

Tarih	İsim	Kurum
11.09.2007	Hasan Tahsin FENDOĞLU	Başbakanlık İns.Hakl.Bşk.
03.10.2007	Barış HAŞEMOĞLU ve Beraberindeki Heyet	TÜGİAD Başkan Yardımcısı ve Üyeleri
03.10.2007	Şanal YURDATAPAN	Mayınsız Türkiye (İstanbul)
18.10.2007	Prof. Dr. Mine TAN	Anne Çocuk Eğitimi Vakfı (AÇEV)
07.11.2007	Bayram ŞAHİN	Tutuklu Aileleri Derneği (TAYAD)
26.11.2007	Levent KORKUT Ezgi KOMAN Ferah SAHAN	İns. Hakl. Platformu İns. Hakl. Platformu İns. Hakl. Platformu

	Ümit FIRAT Sema KILIÇER Öztürk TÜRKDOĞAN. Yılmaz ENSARİOĞLU Emrullah BEYTER	HelsinkiYurttaşlar D. Uluslararası Af Örg. İns. Hakl. Dern Mazlum-Der Mazlum-Der
27.11.2007	Mesut DEMİRDOĞAN	İstanbul Ruh Sağlığı İnsan Hakları Girişimi Derneği
29.11.2007	Av. Meryem KAVAK ve Beraberindekiler	Toplum ve Huk. Arşt. Vakfı (İşkence ve Kötü Muameleyi Önl. Grubu)
27.12.2007	Dr. Selçuk ATALAY Av. Rıza KARAMAN Adile ERKAN Elif SEZAR Metin BAKKALCI	İnsan Hakları Vakfı İnsan Hakları Derneği İnsan Hakları Derneği İnsan Hakları Derneği TTB Başkanı
26.5.2008	Prof. Dr. Cüneyt CAN Dr. Hasan Murat BİLGİNER	Bahai Toplumu Direktörü Diplomat İşl. Koordinatörü
17.07.2008	Şanar YURDATAPAN	Mayınsız Türkiye (İstanbul)
17.07.2008	Semiha Öztürk PİŞİRİCİ Hülya GÜLBAHAR Özlem ASLAN Büşra ERSANLI Sevda KÖKSOY	KA-DER Proje Koord.
15.07.2008	Asuman TONGARLAK ve Beraberindeki Heyet	Türk Demokrasi Vakfı

2.4.2.Yabancı Heyetler

Tarih	İsim	Kurum
11.09.2007	Dr.Sennur Ağırbaşı Av. Mesut Mutlu	Almanya Erfurt Üniv. Asistan Almanya Erfurt Üniv. Asistan
11.09.2007	Eline de Groot	Jubilee Campaign Netherland (Hollanda)
12.09.2007	Kenan Kolat ve Beraberindeki Heyet	Almanya Türk Toplumu Genel Başkanı
28.09.2007	Jeff Kollins	Amerika Büyükelçiliği İnsan Haklarından Sorumlu Müsteşar
02.10.2007	Claudia Roth	Almanya Fed. Parl. Almanya- Türkiye Dost. Kom. Başkanvekili
17.10.2007	Christian Danielsson ve Beraberindeki Heyet	Avrupa Komisyonu Türkiye Masası Başkanı
22.10.2007	Thomas Hammarberg ve Beraberindeki Heyet	Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri
07.11.2007	Eckart Cuntz	Almanya Büyükelçisi
04.12.2007	Helene Flautre ve Beraberindeki Heyet	Avrupa Parlamentosu İnsan Hakları Alt Komisyonu Başkanı
06.12.2007	Petar Pop-Arsov Saffet Neziri	İç Makedonya Devrimci Örgütü-Makedonya'nın Ulusal Birl. Demokratik Partisi Mv. Arnavutların Demokratik Bütünleşme Birl. Mv.

14.12.2007	Mitreva Ilinka Daut Recepti Susan Hyland	Sosyal Demokratik Partisi Mv. Arnavutluk Demokratik Partisi İngiltere Dışişleri Bakanlığı İnsan Hakları Departmanı Başkanı
02.01.2008	Gabby Levy	İsrail Büyükelçisi
10.01.2008	Marcel Kurpershoek	Hollanda Büyükelçisi
17.01.2008	Ernestu Gomez	Küba Büyükelçisi
21.01.2008	Jesper Vahr	Danimarka Büyükelçisi
31.01.2008	Michael Hunault	Avrupa Kons. Parlamenter Meclisi Hukuk ve İns. Hakl. Kom. Üyesi Fransız Parlamenter ve Türkiye’de Gayri Müslim Azınlıklar, Din Özgürlüğü ve Diğer İnsanlar Raportörü
04.02.2008	Susanne Eberstern Björn Hamilton Carl B.Hamilton Billy Gustafsson Bengt-Anders Johansson Sven Gunnar Heresson Lars Lilja Mehmet Kaplan Frederick Federley	İsveç Parlamentosu Avrupa Birliği Komitesi Bşk. Yrd. Sosyal Demokrat Partisi İlimli Parti Liberal Parti Sosyal Demokrat Partisi İlimli Parti Hristiyan Demokratlar Sosyal Demokrat Partisi Yeşiller Partisi Merkez Parti

28.04.2008	Liselott Hasberg Anne Ludvigsson Göran Lindblad Yılmaz Kerimo Mehmet Kaplan	İsveç Parlamentosu Liberal Parti Mv. Meclis Bşk. Yrd. Sosyalist Parti Mv. İlimli Parti Mv. Sosyalist Parti Mv. Yeşiller Mv.
15.05.2008	Jhon Crawley Hugo De Palma Mustafa Üçkuyu Hakan Arıkan Jennifer Douglas TOOD Onur Özkeçeli İrem Nida Kuruçam	IPCC Komisyon Üyesi IGAI Müfettişi Mülkiye Başmüfettişi Mülkiye Başmüfettişi RTA (Projenin İngiltere adına Türkiye'deki Danışmanı) Tercüman Tercüman
04.06.2008	Ann Clwyd	İngiltere Başbakanı'nın Irak'taki İnsan Haklarından Sorumlu Özel Temsilcisi ve Mv.
10.07.2008	Omar Ndoye Massek Gueye Ndeye Gaye Aissatou Coulibaly	Senegal Milletvekili Senegal Milletvekili Senegal Milletvekili Senegal Milletvekili
16.07.2008	Julien Bouchard	Başkatip(Fransa Büyükelçiliği)
31.07.2008	Simon Barmano Semiran Barmano	Eski İsveç Asur Federasyonu Başkanı
31.07.2008	Jesper Vahr Cecilie Landsandrck	Danimarka Büyükelçisi İsveç Büyükelçisi

3. KOMİSYONA YAPILAN BAŞVURULAR

23. dönem 1. ve 2. yasama yıllarında (4 Ağustos 2007-1 Ekim 2008) Komisyonumuza 2366¹ adet başvuru yapılmıştır. Bu dilekçelerden işlemi bitenlerin sayısı 1648, halen işlemde olanları sayısı 513, henüz işleme alınamayanların sayısı ise 205'dir.

Komisyonun evrak bölümünde tarih ve sayı almakta, ardından önce uzmanlar son olarak da Başkan tarafından incelenmektedir. Başkan tarafından uygun görülen dilekçeler hakkında işlem başlatılmaktadır. Komisyonun evrak bölümünde tarih ve sayı almakta, ardından önce uzmanlar son olarak da Başkan tarafından incelenmektedir. Başkan tarafından uygun görülen dilekçeler hakkında işlem başlatılmaktadır. Komisyonun evrak bölümünde tarih ve sayı almakta, ardından önce uzmanlar son olarak da Başkan tarafından incelenmektedir. Başkan tarafından uygun görülen dilekçeler hakkında işlem başlatılmaktadır. Komisyonun evrak bölümünde tarih ve sayı almakta, ardından önce uzmanlar son olarak da Başkan tarafından incelenmektedir. Başkan tarafından uygun görülen dilekçeler hakkında işlem başlatılmaktadır.

- Başvuruların Konularına Göre Dağılımı

Konu Adı

Sayı

Protesto

Hükümet Politikaları	2
Cezaevleri (Açlık grevi vb.)	3
Kişisel Nedenlere Dayanan Protestolar	8

Askerlik Mevzuatından Kaynaklanan Sorunlar

¹ Komisyonumuzca incelenen başvurulara verilen sayı, başvuruların miktarını da vermektedir. Komisyonumuza gelen başvurulardan bazıları konusu itibarıyla veya başvuru yapanın birden fazla başvuru yapmış olması nedeniyle yada toplu dilekçe olması nedeniyle sadece bir sayı almaktadır. Örneğin, yasama yılı boyunca Abdullah Öcalan'ın mahkumiyeti ile ilgili olarak 600'e yakın dilekçe gelmiş bulunmakta ancak bu dilekçelere bir sayı verilmektedir. Diğer bir örnek; bir başvuru Komisyonun üçüncü kez başvurmuş, ilk dilekçesine verilen sayı diğer dilekçelerine de verilmiştir. Dolayısıyla, Komisyon tarafından incelenen toplam başvuru sayısı 2236 rakamının iki katına ulaşmaktadır.

Askerlikle İlgili Sorunlar.....	4
Emekliye Sevk ile İlgili Sorunlar	2
Askeri Uygulamalara İlişkin Sorunlar	3

Cezaevleri

Keyfi Tutum ve İşlemler.....	139
Koşulların İyileştirilmesi	60
Kötü Muamele.....	51
Nakil Talebi.....	90
Tedavi Talebi	59
Mevzuatın Uygulanmasına İlişkin Şikayetler	70
İşkence	22

Emekli Sorunları

Bağ-Kur'luların Sorunları	8
Emekli İkramesinin Verilmesi, Aylık Bağlanması Talepleri	4
İntibak Düzenlemesi	2
Maaşların Yetersizliği	3
SSK Emeklilerinin Sorunları.....	4
Süper Emeklilerin Sorunları	1
Mevzuatın Uygulanmasından Kaynaklı Sorunlar	19

Eski Hükümlülerin Sorunları

İş Talebi.....	3
Sicil Affı.....	2

Gayrimenkul Sorunları

Hazine Arazisi İhtilafı	1
İmar Durumu.....	8
Kadastro ve Tapu Uyuşmazlıkları	16
Kamulaştırma.....	18
Miras Mülkiyet Sorunları.....	4

Ormanlarla İlgili Sorunlar	3
Mülkiyet Hakkına Haksız Tecavüz.....	14

Gazi-Şehit-Dul ve Yetimlerin Sorunları

Aylık Bağlanması Talebi	2
Kore Gazileri	1
Yeni Haklar Sağlanması	1
Mevzuata İlişkin Şikayetler	8

Göçmen Sorunları

Vatandaşlık, Oturma İzni ve İltica Sorunları	3
--	---

Güneydoğu Sorunları

Terör Örgütünce Gerçekleştirilen Kayıp ve Kaçırma Olayları.....	1
Güvenlik Kuvvetlerinin Uygulamalarından Şikayet	4
Terörden Doğan Zararların Tazmini Talebi	9
Güneydoğuda Meydana Gelen Olaylar	4
Köye Dönüş	2

İşçi Sorunları

Emeklilik Talebi	2
Göreve İade Talebi	1
İş Kazaları ve Malulen Emeklilik Sorunları	5
İşten Çıkarılma.....	10
Kıdem Tazminatı ve Haksız Uygulama Şikayetleri	2
Sendikal Sorunlar	4
İşçilere Yönelik Uygulamadan Şikayetleri	19

Gözaltı: İşkence ve Kötü Muamele

Tehdit, Kaçırma İddiaları, Can Güvenliğinin Sağlanması Talebi....	6
Kötü Muamele (Güvenlik Kuvvetleri)	22
İşkence (Güvenlik Kuvvetleri)	9

Gözetiminde Ölüm	2
Keyfi Gözetim: İşkence Endişesi, Savcılığa Çıkarılma Talebi	1

Kayıplar

Güneydoğu Kayıplar	1
Kayıpların Bulunması Talebi.....	4

Memur Sorunları

Çalışma Saatleri ve Mesai Ücretleri.....	1
Disiplin Cezaları.....	5
Emeklilik Talebi	1
Göreve İade Talebi.....	8
İntibak Düzenlemesi	3
Müstafi Sayılma.....	1
Nakil Talebi ve Sorunları	15
Sendikal Sorunlar	1
Mevzuatın Uygulanmasına İlişkin Sorunlar	28
Başörtüsü	1
Zam Talebi	1

Özürlülerin Sorunları

İş Talebi.....	3
Yardım Talebi	17
Özürlülerin Diğer Sorunları	17

Şikayet

Kamu Kurum ve Kuruluşları	64
Askeri Personel	9
Özel Kurum ve Kuruluşlar.....	20
Banka ve Avukat	8
Belediyeler.....	31
Doktor.....	16

Hakim - Savcı.....	21
Vali - Kaymakam	21
Muhtar	2
Polis.....	45
İdarenin İşlemlerinden Şikayet	60

Üniversiteler ve YÖK

Öğrenci Sorunları	6
Öğretim Üye ve Görevlilerinin Sorunları	3
YÖK'ten Şikayet	8
Başörtüsü	2

Yabancı Ülkeler, Bölgesel ve Uluslararası Kuruluşlarla İlgili Sorunlar

Yabancı Ülkelere Vize Alamama	2
Uygulamalardan Şikayet	1

Yardım Talebi

İş Talebi.....	32
Maddi Yardım Talebi.....	48
Konut Talebi	1
Tedavi Talebi	9
Hukuki Yardım Talebi.....	16

Yargıya İlişkin Sorunlar

Duruşmaya Katılma ve Avukat Talebi	9
Genel Af Talebi	5
Mahkeme Kararının Uygulanması Talebi	8
Davanın Sonuçlandırılması Talebi.....	29
Salıverilme Talebi.....	52
Türk Ceza Kanununda Değişiklik Talebi	1
Yeniden Yargılanma Talebi.....	5
Yargı Kararından Memnuniyetsizlik.....	457

Bireysel Af ve Cezanın Ertelenmesi Talebi.....	20
Yargı Sürecine İlişkin Sorunlar	34

Yurtdışındaki Türklerin Sorunları

Cezaevlerindeki Türklerin Sorunları	1
Uygulamalardan Yakınmalar	7
Cezanın Bakiyesini Türkiye'de Çekme Talebi	2
Yurtdışında Karşılaşılan Sorunlar	12

Yabancıların Sorunları

Türk Vatandaşlığına Geçme Sorunları	2
Uygulamalardan Şikayet	9

Çeşitli Sorunlar

Ailevi Sorunları.....	8
Çevre Sorunları	11
Gayri Ciddi Başvurular	13
Memuriyet Sınavı Sorunları.....	1
Ticari Sorunlar	11
Yasal Düzenleme Talebi	42
Muhtelif.....	177
İdari Uygulamalardan Yakınmalar	52
Köylülerin Sorunları	10
Yerinde İnceleme Talebi	8
Komisyonun Gündemine Alınma Talebi.....	1
Girişimde Bulunma Talebi (Komisyon).....	18

Komisyonla ulaşan başvurular arasında en fazla şikayet konusu yargıya ilişkin olmuştur. Kuvvetler ayrılığı ilkesi ve yargı bağımsızlığı ilkesi dolayısıyla bu tür başvurulara Komisyon tarafından herhangi bir işlem başlatılmamaktadır. Komisyonla gelen başvurularda ikinci en fazla şikayet konusu cezaevlerindeki sorunları içermiştir. Komisyonla gelen dilekçelerden Dilekçe Hakkının

Kullanılmasına Dair Kanun'da yazılı şartları taşımayanlar, anlaşılır olmayanlar ve aynı konuda ardarda yapılan başvurular "muhtelif" olarak isimlendirilmekte ve herhangi bir işleme tabi tutulmamıştır.

4. KOMİSYON RAPORLARI VE SONUÇLARI

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 23. dönem 1. ve 2. yasama yıllarında on bir adet rapor hazırlamıştır. Komisyon tarafından hazırlanan raporlar özet olarak şöyledir:

4.1. Beşağaç Katliamı Hakkında Komisyon Raporu

29 Eylül Cumartesi günü Şırnak İli Beytüşşebab İlçesine bağlı Beşağaç Köyü yakınlarında, kanal çalışması yapan köylüleri taşıyan bir minibüs taranmış ve 12 kişi öldürülmüş, 2 kişi olaydan yaralı olarak kurtulmuştur. Olayın kamuoyunda duyulmasının ardından, Komisyonumuzun üyesi Diyarbakır Milletvekili Akın Birdal'ın talebi üzerine, Komisyonumuz Başkanlık Divanı, bir alt komisyon kurarak, olayı incelemeye karar vermiştir.

Asla kabul edilmesi mümkün olmayan bu insanlık dışı katliam ile en temel insan haklarından yaşam hakkı ihlal edilmiştir. Bu katliamın failerin kimler olabileceği, olayın nasıl gerçekleştiği konusunda, çeşitli şüpheler üzerine inceleme yapma gereği görülmüştür.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı ve Mersin Milletvekili Mehmet Zafer ÜSKÜL, Komisyon Başkanvekili Yozgat Milletvekili Mehmet EKİCİ, Komisyon Sözcüsü ve Diyarbakır Milletvekili Abdurrahman KURT, Komisyon üyesi Sivas Milletvekili Malik Ecder ÖZDEMİR ve Komisyon üyesi Diyarbakır Milletvekili Akın BİRDAL'dan oluşan Alt Komisyon ile Komisyon Uzman Yardımcısı Halil İbrahim BAYAR, 3686 Sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanununun 5. maddesinin 2. fıkrasında belirtilen Ankara dışında inceleme yapması yetkisine dayanarak 5 Ekim 2007 tarihinde Şırnak İli Beytüşşebab İlçesi Beşağaç Köyü'nde incelemelerde bulunmuştur.

Komisyunun yaptığı inceleme sonucunda şu tespitlere ve sonuca varmıştır:

1. Olayın ardından, köy sakinlerinin acılı, tedirgin oldukları, devletin kendilerine sahip çıkma istediğini dile getirdikleri gözlenmiştir.

2. Alt Komisyonumuz üyelerinin ve Beytüşşebap Cumhuriyet Başsavcısının köy sakinlerinden aldığı ifadelerde, ayrıntıda bazı küçük farklılıklar olsa da, tutarlılık olduğu görülmüştür. Tüm ifadelerde, saldırının PKK terör örgütü tarafından gerçekleştirildiği kanaati dile getirilmiştir.

3. Olayın tanıkları tarafından verilen ifadelerde de, gördükleri birkaç saldırganın, bildikleri PKK militanı kılığına benzer giyindikleri yer almıştır.

4. Olay gününden önceki günlerde köy civarında başka minibüsler dolaştığı iddiası araştırılmış, ancak inceleme sonucunda, olaydan önceki günlerde köy civarında olağandışı herhangi bir olayın izlendiğine dair bilgi edinilememiştir.

5. Olay gününden önceki günlerde dağlardaki hayvan sürülerinin sanki planlı bir olayın çobanlarca görülmesinin engellenmesi için kimliği meçhul kişilerce köye indirildiği iddiası araştırılmış, ancak süt sağma işlemlerinin her yıl olduğu gibi Ramazan ayında bu yıl da köyde, diğer aylarda ise sürünün bulunduğu yerde yapıldığı, saldırının yapıldığı günde de sürünün köyde olduğu ve olay günü köyde olmasının olağan bir durum olduğu belirtilmiştir.

6. Olay yerinde konserve kutusu, pet su şişesi, çekirdek kabuğu vb. kalıntıların olduğu iddia edilmişse de bu iddiaların gerçek olmadığını köylüler ifade etmiştir. Olay yeri inceleme raporunda da bu tür bulgulara yer verilmemiştir.

7. Faillerin maskeli oldukları iddiası, saldırıdan yaralı kurtulan Memduh ACER ve Erdal Acer tarafından doğrulanmamış, Memduh ACER saldırganların maskesiz olduğunu söylemiştir. Ayrıca Memduh ACER saldırganların sarı, alt kısmı şalvar üst kısmı mont şeklinde elbise giydiklerini belirtmiştir.

8. Olay yeri inceleme raporu değerlendirilmiş, gözlemlerimizle karşılaştırılmış, ayrıntılı bir rapor düzenlendiği görülmüştür. Olay yeri incelemesi sırasında toplanan deliller balistik incelemeye alınmış, köylülerin kullandıkları silahlar da emniyet güçleri tarafından kullanılarak, karşılaştırma amacıyla, onların kalıntılarının da balistik incelemeye gönderildiği tespit edilmiştir. Bu inceleme sürmektedir.

9. Beşağaç Köyünde telefon görüşmelerinin yapılamadığı tespit edilmiştir.

10. Beşebağ Köyü'nün, konumu itibariyle, yeterli güvenlik önlemlerinin alınmadığı, Köyün güvenliğinin köyde bulunan korucular ve gönüllü korucular tarafından sağlandığı gözlenmiştir.

Sonuç olarak, araştırmaların sürdürülmekte olduğu, kesin bir kanaate ulaşabilmek için tüm incelemelerin tamamlanması gerektiği, bununla birlikte, yerinde yapılan inceleme, tanık ifadeleri, olay yeri inceleme raporu, Beytüşşebap Başsavcılığı, Şırnak Valiliği, Şırnak Jandarma Alay Komutanlığından alınan bilgiler değerlendirildiğinde, bu insanlık dışı katliamın terör örgütü tarafından gerçekleştirildiği kanaatine ulaşılmıştır.

Soruşturma, araştırma ve incelemeler, yetkililerce titizlikle ve hızla sürdürülmeli ve elde edilen sonuç açıklanmalıdır.

Beşebağ Köyü'ne telefonla görüşme olanağı hızla sağlanmalıdır.

Beşebağ Köyü'nün güvenliğinin sağlanması için gereken önlemler alınmalıdır.

(Komisyon Raporunun tam metni ektedir. **EK-4**)

4.2. Amasya'da İki Okul'da ve Bir Pansiyonda Dini Baskı Yapıldığı İddiaları Hakkında Rapor

20-21 Kasım 2007 tarihlerinde bazı basın organlarında çıkan haberlerde; yaşları 16 ile 17 arasında değişen 9. ve 10. sınıf öğrencileri, H.D., G.D., Ş.Ç. ve Ş.D., öğrenim gördükleri Amasya Anadolu Kız Meslek Lisesi'nde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri Ahmet A. ile kaldıkları okul pansiyonu Müdür Vekili Özlem Y. tarafından namaz kılmaları ve kapanmaları yönünde baskı gördükleri, bu konuda öğrenciler ve Amasya Eğitim-Sen Şube Başkanı Kamil TERZİ'nin Amasya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne dilekçe verdikleri ve öğrencilerin Anadolu Kız Meslek Lisesi'ndeki kayıtlarını aldirarak Aydınca Beldesi'ndeki düz liseye nakil yaptıkları iddia edilmiştir.

Kamuoyuna yansıyan bu haberler, din ve vicdan hürriyetinin ihlal edilerek öğrencilerin baskı altına alındığına dair bir algı oluşturmuştur. Anayasa'nın 24. maddesinin ilk fıkrasına göre; herkes, vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir ve aynı maddenin üçüncü fıkrasına göre; kimse, ibadete, dini ayin ve

törenlere katılmaya, dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dini inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz. Bu bağlamda ibadet, dini ayin ve törenlere katılım hususunda Amasya Anadolu Kız Meslek Lisesi ve Kız Meslek Lisesi'nde zorlamanın olup olmadığı konusundaki iddiaların gerçekliğini tespit etmek için inceleme yapma gereği duyulmuştur. Zira, insan haklarının ihlal edilmesine yol açan her türlü ayrımcılık ve baskıya karşı gerekli girişimlerde bulunmak Komisyonumuzun görevleri arasındadır.

Komisyonumuz Başkanlık Divanı, 22 Kasım 2007 tarih ve 2 sayılı karar ile bir Alt Komisyon kurarak, söz konusu iddiaları incelemeye karar vermiştir. Heyet, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı ve Mersin Milletvekili Mehmet Zafer ÜSKÜL, Komisyon Başkanvekili ve İstanbul Milletvekili Halide İNCEKARA, Komisyon Sözcüsü ve Diyarbakır Milletvekili Abdurrahman Kurt, Komisyon Üyesi ve İstanbul Milletvekili Mustafa ATAŞ ve Komisyon Üyesi ve Denizli Milletvekili Mithat EKİCİ'den oluşan Alt Komisyon ile Komisyon Uzman Yardımcısı Halil İbrahim BAYAR'dan oluşmuştur.

Alt Komisyon yaptığı incelemede şu sonuca varmıştır:

1. Olayı kamuoyuna duyuran haberlerde belirtildiğinin aksine okullarından ayrılan 4 öğrencinin hepsi değil, sadece Ş.D. okulun pansiyonunda kalmıştır.
2. Okulun pansiyonundan sorumlu müdür yardımcısı Özlem YILDIZ'ın iddia edilenin aksine, Ş.D. pansiyondan ayrıldıktan sonra göreve başladığı; öğrencilere dini baskı yapmasının söz konusu olmadığı, kendisiyle ilgili haberlerin asılsız olduğu tespit edilmiştir.
3. Alt Komisyona okullarından ayrılış gerekçelerini açıkça ifade eden öğrencilerin kurumsal ve sistemli bir dini baskı görmedikleri, okulda yeni olmalarının kendilerini tedirgin ettiği, halbuki; okulda ve pansiyonda çok sayıda Alevi öğrencinin bulunduğu, baskı ve ayrımcılık sorunu olmadığı öğrencilerin ifadelerinden tespit edilmiştir.

4. Ş.D.'nin gazeteci Savaş TUTAK'ın kendisine söylediği; "sizden sonra, sizden cesaret alarak yirmi kişi daha ayrıldı, sen konuşursan onlar da konuşur" ifadesi araştırılmıştır. Amasya Anadolu Kız Meslek Lisesi ve Kız Meslek Lisesi'nden 23.10.2007 tarihi itibarıyla bahsi geçen dört öğrenciden sonra beş öğrencinin ayrıldığı, bu öğrencilerin okullarından ayrılma nedenlerinin devamsızlık ve okul

değiştirme olduğu, pansiyondan 01.10.2007 tarihinde ayrılan Ş.D.'den sonra altı kişinin ayrıldığı, ayrılan öğrencilerin hiçbirinin Alevi olmadığı ve pansiyondan ayrılmalarının Ş.D.'nin ayrılması ile hiç bir ilgisi olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

5. Söz konusu 4 öğrencinin dini baskı ve ayrımcılık nedeniyle okullarından ayrıldıkları iddiasının; başta haberlere konu olan öğrenciler ve aileleri olmak üzere, görüşülen tüm öğretmen, öğrenci ve idarecilerde huzursuzluğa yol açtığı gözlemlenmiştir. Haberi yapan gazeteci Savaş Tutak'ın öğrencilerin ve velilerin ifadelerini çarpıttığı, aynı kaynaktan haberi alıp kamuoyuna duyuran diğer basın organlarının da haberin doğruluğunu araştırmadığı gözlemlenmiştir. Basın bu hassas konuda gerekli özeni göstermeden doğru haber yapma sorumluluğunu yerine getirmeyerek huzursuzluğa yol açmıştır.

(Komisyon Raporunun tam metni ektedir. **EK-5**)

4.3. İstanbul'da Bir Lisede Bir Öğrencinin Mezhebi Nedeniyle Ayrımcılığa Uğradığı ve Aşağılandığı İddiaları Hakkında Alt Komisyon Raporu

Komisyonumuz kayıtlarına 449 numaralı başvuru olarak geçen dilekçede ve 29 Kasım 2007 tarihinde bir gazetede çıkan haberde, Ali KUL Çok Programlı Lisesi birinci sınıf öğrencisi BK'nın bir öğretmen tarafından (ZY) mezhebe dayalı ayrımcılığa uğratıldığı; dövüldüğü, tehdit edildiği ve notlarının düşük verildiği iddia edilmiştir.

BK'nın babası başvuru Ziram KUL'un Komisyonumuza gönderdiği dilekçede; öğretmen ZY'nin Ramazan ayında sınıfa geldiğinde bir şeyler yiyen bir kız öğrenciyi görmesi üzerine bu öğrenciye "sen oruç tutmuyor musun?" şeklinde bir soru sorduğu, kız öğrencinin "hastayım, oruç tutamadım" şeklinde yanıt verdiği ve bundan sonra öğretmenin sınıfa dönerek "bu sınıfta Alevi var mı?" şeklinde bir soru sorduğu; başvuruçunun oğlu BK'nın da ayağa kalkarak "ben Aleviyim hocam" dediği belirtilmiştir. Bundan sonra, öğretmenin BK'ya "sen nerelisin, sen de mi tutmuyorsun?" şeklinde karşılık verdiği ve daha sonra "senin benden çekeceğin var" dediği ve bu sözlere karşı BK'nın "ben size ne yaptım

hocam" şeklinde karşılık vermesinden sonra öğretmenin BK'ya tekme attığı ve bu olaydan sonra aynı öğretmenin BK'yı değişik zamanlarda tartakladığı ve notunu düşük tuttuğu da iddialar arasındadır.

Başta din, vicdan ve kanaat özgürlüğü olmak üzere insan haklarının ihlal edilmesine yol açan her türlü ayrımcılık veya baskıya karşı gerekli girişimlerde bulunmak Komisyonumuzun görevleri arasındadır. Komisyonumuza intikal eden başvuruda, temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiğine dair ciddi emareler olduğu görülmüş ve konunun toplum bakımından önemli olduğu düşünülerek (Amasya'da bir pansiyonda yaşanan olaylar örneğinde de olduğu gibi), olayın gerçek olup olmadığını incelemek ve olay gerçek ise gereken önlemler hakkında ilgili kamu makamlarını ve toplumu aydınlatmak için ciddiyetle olayın üzerine gidilmesine karar verilmiştir.

Komisyonumuz Başkanlık Divanı, 30 Kasım 2007 tarih ve 3 sayılı karar ile bir alt komisyon kurarak yukarıda belirtilen iddiaları incelemeye karar vermiştir. Heyet; Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı ve Mersin Milletvekili Prof. Dr. Mehmet Zafer ÜSKÜL, Komisyon Başkanvekili ve Yozgat Milletvekili Mehmet EKİCİ, Komisyon Sözcüsü ve Diyarbakır Milletvekili Abdurrahman KURT ve Komisyon Üyesi ve Sivas Milletvekili Malik Ecdar ÖZDEMİR'den oluşan Alt Komisyon ile Komisyon Uzman Yardımcısı Emre TOPAL'dan oluşmuştur.

Komisyon yaptığı incelemelerin ardından şu sonuca varmıştır:

1. İddia konusu olay ile ilgili tüm taraflar dinlenmiş, tanıkların görüşlerine başvurulmuştur. BK'nın sınıf arkadaşı öğrencilerin beyanlarında da yer aldığı şekilde öğretmen ZY'nin, Ramazan ayında derse geldiğinde bir şeyler yemekte olan bir kız öğrenciyi gördüğünde oruç tutmadığı için ona karıştığı, sonra sınıfa dönerek 'içinizde Alevi var mı?' dediği şeklindeki iddialar inandırıcı bulunmuştur. Kaldı ki, öğretmen ZY de, yukarıda da belirtildiği gibi, hakkındaki iddialara bir açıklık getirememiş, aynı sorulara farklı zamanlarda değişik yanıtlar vermiş, aleyhindeki iddiaları çürütmede yetersiz kalmıştır. Hatta, öğretmen ZY bir beyanında, sınıfta Alevilik ile ilgili oluşan gerilimin müfredattan kaynaklandığını bile söylemiştir.

2. Öğretmen ZY'nin Ramazan ayında, sebebi ne olursa olsun oruç tutmayan bir öğrenciye neden oruç tutmadığını sorması, din ve vicdan özgürlüğü ile bağdaşmaz bir yaklaşım olarak kabul edilmiştir.

3. Öğretmen ZY'nin Alevi olduğundan dolayı BK'nın notlarını düşürdüğü iddiası inandırıcı bulunmamıştır. Sınıfın neredeyse tamamının söz konusu dersten sıfır alması ve öğretmen ZY'nin daha önceki görev yerlerinde de not verirken aynı tutumda olduğu Alt Komisyonunun bu kanaatini desteklemektedir.

4. Ramazan ayında sınıfta gerçekleşen Alevilik ile ilgili konuşmalardan sonra BK'nın öğretmen ZY'den en az bir kez dayak yediği anlaşılmıştır.

5. Öğretmen ZY'nin 'içinizde Alevi var mı?' şeklindeki sorusunun, din ve vicdan özgürlüğü ile kimsenin dini inanç ve kanaatlerini açıklamak zorunda olmadığı şeklindeki açık Anayasa hükümlerine aykırılık teşkil ettiği saptanmıştır.

6. En genel anlamıyla ayrımcılık, bir şekilde (cinsiyet, ırk, din, mezhep, dil vb.) diğerlerinden farklı olanların, nesnel bir ölçüte dayanmadan farklı muameleye tabi tutulmasıdır. Ayrımcılık yasağı da, her türlü haktan, herhangi bir makul gerekçe olmadan, herhangi bir kimsenin yararlanmasının engellenememesini amaçlamaktadır.

'İçinizde Alevi var mı?' şeklindeki sorunun, Alevi olsun veya olmasın tüm öğrencilerde rahatsızlık yarattığı görülmüştür. Bu durumdan, Alevi olan öğrencilerin daha fazla etkileneceği açıktır. Öğrencilerin ifadelerinden de anlaşıldığı gibi, Ramazan ayındaki olaydan sonra, öğrencilerin, sınıfta kimin Alevi olup olmadığı şeklinde sorgulamalara giriştiği anlaşılmıştır. Bu bağlamda; "içinizde Alevi var mı?" şeklindeki bir soru, Alt Komisyon tarafından, ayrımcılık yasağı ile amaçlanan toplumsal faydayı ortadan kaldıracak nitelikte ve yoğunlukta görülmüştür. Sonuç olarak, somut olayda, 'içinizde Alevi var mı?' sorusu, Alevi mezhebine bağlı herhangi bir öğrenci üzerinde, daha sonradan ayrımcı nitelik taşıyan eylemlerle desteklenese bile, Alt Komisyon tarafından, ayrımcılık olarak kabul edilmiştir.

7. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından görevlendirilen soruşturmacı tarafından öğretmen ZY'nin, soruşturmanın selameti bakımından başka bir okulda görevlendirilmesini önerdiği, bunun üzerine ZY'nin hemen başka bir okulda görevlendirildiği, ardından yapılan değerlendirme sonucunda da açığa alındığı bilgisi edinilmiştir.

8. Olayda kusuru bulunan öğretmen ZY hakkında yetkili makamlarca başlatılan işlemler en kısa zamanda sonuçlandırılmalıdır.

(Komisyon Raporunun tam metni ektedir. **EK-6**)

4.4. Almanya'da 10-16 Şubat Tarihlerinde Yapılan Ziyarete İlişkin Rapor

Federal Almanya Cumhuriyeti'nde, 27 Ağustos 2007 günü Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren yeni Göç Yasası, temel olarak aile birleşimi kapsamında Almanya'ya gelecek yabancıların önceden kendi ülkelerinde Almanca öğrenmesini, henüz ülkelerindeyken bir sınav ile dil seviyelerinin tespitini ve buna ilişkin yaptırımları öngörmektedir.

Söz konusu yasanın yürürlüğe girmesiyle birlikte TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'na şikâyet dilekçeleri de gelmeye başlamış; 12 Eylül 2007 tarihinde ise Almanya'daki Türk toplumunun temsilcileri komisyonumuzu ziyaret ederek, yasanın yarattığı ve yaratacağı insan hakları ihlallerine dikkat çekmiştir. Komisyonumuzun 15 Kasım 2007 tarihli dördüncü toplantısında da Dışişleri Bakanlığı Konsolosluk İşleri Genel Müdürü Kemal GÜR Göç Yasasıyla ilgili olarak Komisyonumuza bilgi vermiştir.

Komisyon Başkanı Prof. Dr. M. Zafer ÜSKÜL, 7 Kasım 2007 tarihinde, Almanya'nın Ankara Büyükelçisi Eckart Cuntz ve 3 Ocak 2008'de Almanya İçişleri Bakanı Wolfgang Schauble ile yüz yüze görüşme olanağı bulmuş; göç yasasına ilişkin olarak Almanya'daki Türk toplumunun şikâyetlerini ve ortaya çıkan insan hakları ihlalini aktarmıştır.

Komisyonumuz 17 Ocak 2008 tarihinde yaptığı toplantıda Göç Yasası'nın uygulanmasıyla ortaya çıkan engellerinin kaldırılması ve ayrımcılığın sona ermesi için Federal Almanya Cumhuriyeti'nde inceleme ve görüşmelerde bulunmayı gerekli görmüştür.

Göç Yasası ile ilgili görüşmeler yapmak amacıyla kurulan Alt Komisyon, 4 Şubat 2008 tarihinde Ludwigshafen kentinde dokuz vatandaşımızın ölümüyle sonuçlanan ve çıkış nedeni hakkında basına çeşitli iddialar yansıyan yangın üzerine

bu olayı da gündemine almış ve tespitlerde bulunmak için programında değişiklik yapmıştır.

Komisyonumuz, 17 Ocak 2008 tarih ve 8 sayılı karar ile bir Alt Komisyon kurarak, Federal Almanya Cumhuriyeti'ne ziyaret gerçekleştirmeye karar vermiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı ve Mersin Milletvekili Mehmet Zafer ÜSKÜL, Komisyon Başkanvekili ve İstanbul Milletvekili Halide İNCEKARA, Komisyon Başkanvekili ve Yozgat Milletvekili Mehmet Ekici, Komisyon Üyesi ve İstanbul Milletvekili Mustafa ATAŞ ve Komisyon Üyesi ve Diyarbakır Milletvekili Akın BİRDAL'dan oluşan Alt Komisyonun 10-16 Şubat 2008 tarihlerinde Almanya'ya gönderilmesine karar verilmiştir. Alt Komisyon, beş günlük ziyaretinde, Almanya'da üç cezaevini de ziyaret ederek, cezaevlerinin koşulları ve cezaevlerinde bulunan yurtttaşlarımızın durumları hakkında da tespitler yapmıştır.

Komisyon 11 Şubat 2008 Pazartesi Günü Bavyera Parlamentosu'nda, Anayasa ve Haklar Parlamento Sorunları Komisyonu Başkanı Franz SCHİNDLER ve Komisyon Üyeleri Herbert ETTENGRUBER ve Margarethe BAUSE; 13 Şubat 2008 Çarşamba Günü Kuzey Ren Vestfalya (KRV) Parlamentosu'nda, Ana Komisyon Başkanı Werner JOSTMEIER ve Komisyon Üyeleri Holger ELLERBROCK, Ewald GROTH ve Wolfgang RÖKEN; 14 Şubat 2008 Perşembe Günü Berlin Büyükelçisi Sayın Mehmet Ali İRTEMÇELİK; 14 Şubat 2008 Perşembe Günü Federal Meclis İnsan Hakları ve İnsani Yardım Komisyonu Başkanı Herta DAEUBLER-GMELİN ve Komisyon Üyeleri Erika STEİNBAACH ve Sayın Holger HAİBACH; Federal İçişleri Bakanı Wolfgang Schauble ve Federal Hükümeti Göç ve Uyumdan Sorumlu Devlet Bakanı Prof. Dr. Maria BÖHMER; Berlin Eyalet Meclisi Türk Asıllı ve Alman Milletvekilleri Fritz FELGENTREU, Tom SCHREİBER, Udo WOLF, Rainer Michael LEHMANN, Björn Matthias JOTZO, Emine DEMİRBÜKEN-WEGNER, Bilkay ÖNEY, Dilek KOLAT, Ülker RADZIWILL, Özcan MUTLU ve Canan BAYRAM ile görüşmeler yapmıştır.

Komisyon yaptığı incelemeler ve görüşmelerin ardından şu sonuçlara varmıştır.

1. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 8. maddesi aile hayatının korunmasını, 12. maddesi evlenme hakkını ve 14. maddesi ayrımcılık yasağını düzenlemektedir. Sözleşmenin 8. maddesinin 2. fıkrasına göre özel ve aile hayatının korunması

hakkının kullanılmasına bir kamu otoritesinin müdahalesi, ancak ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, dirlik ve düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için, demokratik bir toplumda zorunlu olan ölçüde ve yasayla öngörülmüş olmak koşuluyla söz konusu olabilir.

Ancak, Federal Almanya Cumhuriyeti'nin aile hayatının korunması hakkının kullanılmasına müdahalesini haklı kılacak hiçbir dayanak mevcut değildir ve bu müdahalenin sadece Türk toplumunu etkilemesi, Almanya'daki Türk toplumunda ve Türkiye'de kızgınlık ve tedirginlikle karşılanmıştır.

Aynı şekilde AİHS'nin ayrımcılık yapmama güvencesi, Sözleşmenin 14 üncü maddesinde "Bu Sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan sağlanır." şeklinde yer almaktadır.

AİHM kararlarında 14. madde anlamında ayrımcılık fikri, bir kişi veya gruba, haklı neden olmadan bir başkasına göre daha aleyhe muamele yapıldığı genel durumları kapsamaması şeklinde anlaşılmaktadır.

Komisyonumuz devletler tarafından objektif ve makul haklı sebep olmadan benzer durumlardaki kişilere farklı muamele yapılmasını Sözleşme dâhilinde güvence altına alınan hakların kullanılmasında ayrımcılık yapılmamasına ilişkin 14. maddedeki hakkın ihlali olarak değerlendirmektedir.

Bu çerçevede, eşlerden Almanca bilme şartının sadece Türk göçmenlerden istenmesinin Sözleşmenin 14. maddesi tarafından korunan ayrımcılık yapmama ilkesine aykırılık teşkil ettiği aşikârdır.

2. Ludwigshafen kentinde dokuz yurttaşımızın hayatını kaybetmesiyle sonuçlanan yangın faciası ve bu facia hakkındaki iddialar, Adem Özdamar'ın Hengen kentinde bir karakolda dövüldükten sonra beyin ölümünün gerçekleştiği iddiası, maalesef Almanya'da Türk topluma karşı geçmişte yaşanan ırkçı saldırıları akla getirerek, Almanya'daki Türk toplumunda korku ve endişeye yol açmaktadır.

Sonuç olarak, Federal Almanya Cumhuriyeti'nde yürürlüğe giren Yeni Göç Yasası Türk toplumunda aile birliğinin tesisine engel olarak ve ayrımcılığa yol açarak bir insan hakkı ihlaline sebep olmaktadır. Yine Göç Yasasının getirdiği

düzenlemelerle Almanya'daki Türk toplumunun dışlandığı ve Türklere karşı üstü kapalı bir sindirme ve asimilasyon politikasının hayata geçirilmek istendiğinin, Almanya'daki vatandaşlarımızın büyük çoğunluğunun kanaati haline gelmekte olduğu ve bu yeni durumun Türk toplumu aleyhine yapılan saldırılarla ırkçı Almanları cesaretlendirmekte olduğu değerlendirilmiştir.

Almanya'daki Türk toplumunun kaygı ve huzursuzluk içinde yaşaması, Alman toplumunu da kaygı ve huzursuzluğa itecektir. Bu nedenle, tüm siyasetçilerin Almanya'da bu kaygı ve huzursuzluğu giderici bir tutum takınması gerekmektedir. Irkçılığı özendirici her türlü tutumdan kaçınılmalıdır.

3. Komisyonumuz Almanya'da ziyaret edilen üç cezaevinde bu aşamada tespit edilebilen bir ayrımcılık olmadığı, her mahkûma aynı şekilde davranıldığına anlaşıldığı, ancak aynı davranışların bazı mahkûmlarca kültürel yapı nedeniyle daha az kabul edilebilir olduğunun görüldüğünü, bu çerçevede; Türk mahkûmların kültürden kaynaklanabilecek hassasiyetlerine gerekli titizliğin gösterilmesinin beklendiği kanaatine ulaşmıştır.

Bunun dışında ise; cezaevlerinde yetersiz Türkçe kitap ve yayın olduğu tespit edilerek Konsoloslukların da işbirliği ile bu konuda Türkiye'den gerekli malzeme desteğinin yapılması öngörülmüştür.

(Komisyon Raporunun tam metni ektedir. **EK-7**)

4.5. Tuzla Tersaneler Bölgesinde İşçi Sağlığı Ve İş Güvenliği Önlemlerinin Yetersizliği İle İlgili İddialar Hakkında Alt Komisyon Raporu

Son yıllarda ciddi oranlarda büyüme kaydeden ve 23. sırada iken 6. sıraya yükselen gemi inşa sektörü, Türkiye için çok önemli bir ihracat ve istihdam potansiyeline sahiptir. Ülke ekonomisine katkısı 2007 yılı itibariyle 3 milyar doları aşan sektörde, doğrudan 33000 dolaylı olarak ise 100 bine yakın işçi istihdam edilmektedir. Ülkemizde Ereğli, Ünye, Biga, Gelibolu gibi çeşitli bölgelerde irili ufaklı birçok tersane yer almakla birlikte tersanelerin çok büyük bir kısmı Tuzla'da yer almaktadır. Tuzla'da yer alan tersanelerde 2007 yılında toplam 670.000 DWT'lik 98

adet gemi inşa edilmiş olup halen 1.450.000 DWT'lik 180 adet geminin inşası ise devam etmektedir. Bu önemli konumu dolayısıyla Tuzla, gemi inşa sektörünün merkezi olarak kabul edilmektedir.

Komisyonumuza yapılan başvurulara ve basında çıkan haberlerde Tuzla ilçesinde faaliyet göstermekte olan tersanelerde 2007 yılında 12, 2008 yılının ilk iki aylık döneminde 6 işçinin iş kazası sonucu hayatını kaybettiği, işçi sağlığı ve iş güvenliği kurallarının ihlal edildiği iddiaları üzerine, Komisyonumuzun 21.02.2008 tarihli toplantısında iddiaları yerinde incelemek üzere, İstanbul Milletvekili Mustafa ATAŞ (Ak Parti) başkanlığında, Denizli Milletvekili Mithat EKİCİ (Ak Parti), İstanbul Milletvekili Halide İNCEKARA (Ak Parti), İstanbul Milletvekili Çetin SOYSAL (CHP), Kars Milletvekili Gürcan DAĞDAŞ (MHP) ve Diyarbakır Milletvekili Akın BİRDAL'dan (DTP) oluşan Alt Komisyon kurulmasına karar verilmiş, Alt Komisyon çalışmalarında Komisyon Uzman Yardımcısı B. Emrah BİÇER ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Müfettişi-Gemi İnşaat Mühendisi Murat GÜRSOY görevlendirilmiştir.

Komisyon yaptığı görüşmeler ve incelemeler sonrasında şu sonuçlara varmıştır.

a. Tersanelerde uygulanan ve ilgili mevzuata uygun olmayan taşeronluk sisteminin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki olumsuz etkileri (örneğin, taşeronlar arasındaki koordinasyonsuzluk, taşeron firmaların sürekli iş yeri değiştirmesinden kaynaklanan çalışılan yeri ve tehlikeleri tanımama, çalışılan yerin geçici olması nedeni ile işin iş güvenliğine oranla çok daha ön planda tutulması),

b. Eğitim eksikliği (örneğin, işçi sağlığı ve iş güvenliğinin uygun davranış hâlinde uygulanmasını sağlayacak temel eğitim, iş güvenliği eğitimi ve mesleki eğitim eksikliği, mesleki altyapıyı hazırlayacak eğitim kurumlarının yetersizliği),

c. İş güvenliğinin üretimin her aşamasında göz önüne alınmaması, işçi sağlığı ve iş güvenliğinin planlamada yer almaması ve bunun doğurduğu yoğunluktan kaynaklı çalışma alanı serbestisi yetersizliği (örneğin, ekipmanlar arasında yeterli boşluk, geçiş yolları ve çalışma alanlarının ayrılmaması, gürültü ve kimyasal kirlilikler gibi etkenlerin olumsuz etkileri),

d. Tersanelerden bazılarında kaza ihtimalini ortadan kaldırmaya ve sonrasında şiddetini düşürmeye yönelik tedbirler alınmış olunmasına rağmen, süreklilik ilkesinin bozulması veya bazı tersanelerde işçi sağlığı ve iş güvenliği genel

prensiplerinin uygulanmaması, uygulama konusunda gerekli hassasiyetin gösterilmemesi,

e. Genel olarak tersanelerin sosyal donatılarının yetersizliği (soyunma odası, tuvalet-duş, dinlenme yeri),

f. GİSBİR Ortak Sağlık Biriminden hizmet alan iş yerlerindeki iş yeri hekimlerinin çalışma sürelerinin yetersizliği ve bu yetersizliğin çalışma alanında koruyucu hizmetlerin yürütülememesine neden olduğu,

g. Sorumluluğunu yerine getirmeyen işverenlerin haksız rekabete yol açarak sektörde işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin yerine getirilmesi kalitesini düşürmesi, tersanelerdeki üretimin kapasite esaslı olmaması, taşeron firmaların kapasite esasına uygun iş almamaları sonucu işçilerin iş gücünü zorlayıcı çalışmanın ortaya çıkmasının işçi sağlığı ve iş güvenliğini tehdit ettiği tespit edilmiştir.

Yukarıda sıralanan tespitler neticesinde başta yaşam hakkı olmak üzere, çalışma hakkının uluslararası standartlara göre bir ölçümleme imkanı vermediği anlaşılmış olup bu durumun insan haklarına uygun bir hale getirilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

2. Komisyonumuza yapılan başvurularda iddia edilen, özlük haklarına yönelik yapılan görüşmelerdeki beyanlarda;

a. Varolan taşeronluk sisteminin işçinin kanundan doğan haklarını tam olarak hayata geçirmesine engel olduğu (örneğin ihbar ve kıdem tazminatlarının ödenmemesi, fiili ve kaydi ücret arasındaki farklılıklar ve fazla çalışma ücretlerinin tam ödenmemesi, SSK primlerinin tam yatırılmaması),

b. Bölgenin artan istihdama paralel olarak kısa sürede çok fazla göç alması sonucu fiziksel barınma alanlarının yetersiz hale geldiği,

c. İşçilerin işlerini kaybetme korkusu nedeniyle sendikalaşmanın sektörün ihtiyacına oranla yetersiz kaldığı,

d. İşçilerin kanuni çalışma süresini koruyacak ve işçinin ne kadar süre çalıştığını tespit edecek bir mekanizmanın olmadığı yönünde beyanlarda bulunulmuştur.

Komisyonumuz tarafından yapılan çalışmalar sonucu tespit edilen olumsuzlukların giderilmesine yönelik öneriler,

1. Sektörün artan iş talebi paralelinde ihtiyaç duyulan kalifiye işçi sayısını temin etmek üzere gerekli mesleki eğitim kurumlarının oluşturulması,

2. Tuzla tersaneler bölgesinin artan talebi karşılayacak fiziki imkânlarla sahip olmaması ve altyapının yetersiz olması nedeniyle gelişen ve büyüyen bu sektörde ülkemizin başka bölgelerinin değerlendirilmesi ve hızla artan talebin karşılanması amacıyla yeni tersane kurulum alanlarının belirlenmesi,

3. Sektöre paralel olarak artan yan sanayi kuruluşlarının halkın yaşam alanıyla iç içe olmasının doğurduğu risklerin ortadan kaldırılması amacıyla bu sanayi kuruluşlarının bölgeden taşınarak bir organize sanayi bölgesinin oluşturulması,

4. Hâlihazırda tersanelerde çalışan işçilerin mesleki kabiliyetlerini tespit ve yükseltme amaçlı sertifikalandırma kuruluşu kurulması ve bu uygulamanın tersane işçisi çalıştırma için hukuki bir zorunluluk hâline getirilmesi,

5. Üretimi ve verimliliği etkin kılabilmek, işçi sağlığı ve iş güvenliğini korumak amacıyla işçi, işveren ve uzmanlardan oluşan bir koordinasyon kurulu oluşturulması ve bu kurulların belirli periyotlarla toplanması,

6. Tersanelerde uygulanan taşeronluk sistemini ilgilendiren mevzuatın gemi inşa sanayinin gerekleri ve ülkenin genel çıkarları ile işçilerin çalışmadan doğan haklarını koruyacak şekilde düzenlenmesi, uygulanırlığının denetlenmesi ve belirtilen hallere uyulmadığı durumlarda caydırıcı nitelikte önlemler alınması,

7. GİSBİR Ortak Sağlık Birimi çalışmalarının ilgili mevzuat hükümlerine uygun hale getirilmesi,

8. İşçilerin çalışma gün, yer ve saatlerini tespit ve çalışmadan doğan haklarını korumak amacıyla tersaneler bölgesinde çalışan işçilerin merkezi bir otomasyon sistemi ile gözetim altına alınması ve bu uygulamanın denetlenmesi,

9. İşçilerin sigortalılığı ile fiili ve kaydi sigortalı primlerinin incelenmesi amacıyla ilgili kurumlar tarafından izleme çalışmalarına devam edilmesi,

10. İşçi sağlığı ve iş güvenliği mevzuatının yerindeliğini kontrol ve tedbirlerin tüm tersaneler tarafından alınmasını sağlamak üzere etkin çalışmaların yapılması ve sonuca göre denetimlere devam edilmesi,

11. Ülkenin genel, ekonomik yarar ve çıkarını sağlamak üzere, gemi inşa sanayinin daha iyi seviyelere gelmesini ve markalaşma sürecinde iş güvenliğinin

kesintisiz olarak tüm tersanelerde uygulanırılığını sağlamak için sektör işverenleri arasında uyum oluşturulması gerekmektedir.

Komisyonumuz, inceleme, araştırma ve tespitlerinin, Gemi İnşa Sanayisindeki İş Güvenliği ve Çalışma Şartları Sorunlarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla TBMM bünyesinde kurulan Araştırma Komisyonu çalışmalarına ışık tutmasını ve bundan böyle tersanelerde başkaca iş kazalarının olmamasını dilemektedir.

(Komisyon Raporunun tam metni ektedir. **EK-8**)

4.6. Kalecik Açık Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Mehmet Zafer ÜSKÜL, 28 Mayıs 2008 tarihinde Ankara Kalecik Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda, önceden ceza infaz kurumu yetkililerine haber vermeden incelemelerde bulunmuştur.

Komisyon Başkanı Kalecik Açık Ceza İnfaz Kurumu'nun hükümlülerin iyileştirilmelerine ilişkin faaliyetleri ve ceza infaz kurumu koşulları hakkında tespitlerde bulunmayı amaç edinmiştir.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı Zafer ÜSKÜL, ilk olarak Ceza İnfaz Kurumu İkinci Müdürü Cemal ASLAN ile görüşmüş, kurum müdürü ile yaptığı görüşmeden sonra ise; ceza infaz kurumunun işletmelerini ve yaşam koşullarını incelemiştir.

Komisyon Başkanı Zafer Üskül tarafından Kalecik Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda yapılan inceleme görüşmeler neticesinde, Kalecik Açık Ceza İnfaz Kurumu'nun Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun 14. maddesinde amaçlandığı şekilde hükümlülerin iyileştirilmelerinde, çalıştırılmaları ve meslek edindirilmelerine öncelik verilen bir kurum olduğu, hükümlülerin iyileştirilmesi ve meslek edinmelere yönelik üretim faaliyetlerinin ve kursların hükümlülerin açısından yararlı olduğu, ceza infaz kurumu yaşam koşullarının oldukça iyi olduğu tespit edilmiştir.

(Komisyon Raporunun tam metni ektedir. **EK-9**)

4.7. İstanbul Emniyet Müdürlüğü Yabancılar Şube Müdürlüğü Kaçak Göçmenler Barınağı İnceleme Raporu

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Mehmet Zafer Üskül, 6 Haziran 2008 günü İstanbul Kaçak Göçmenler Barınağı'nda, önceden Barınak yetkililerine haber vermeden incelemelerde bulunmuştur.

Kaçak göçmenlerin, yakalanmaları halinde, ülkelerine iade edilinceye kadar, barındırıldıkları mekanlardan birisi olan İstanbul Barınağı'nda, insan hakları açısından sorunlar yaşanıp yaşanmadığının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Mehmet Zafer Üskül, İstanbul Kaçak Göçmenler Barınağı Müdür Yardımcısı ile görüşerek kendisinden bilgi almış, Barınağın bölümlerinde incelemelerde bulunmuş, erkek ve kadın göçmenlerin bir bölümüyle görüşmüştür.

Barınak personelinin, karşılaşılan sorunları, Kurum olanaklarının yeterli olmadığı durumlarda, bazen kendi olanaklarıyla, bazen de çevrede bulunan esnafın da desteğini alarak çözmeye çalıştıkları görülmüştür. Bu Barınak açılmadan önce kaçak göçmenlerin toplandığı yerdeki uygunsuz koşullar da dikkate alınırsa, Barınak fiziksel olarak yeterli, sağlık konusunda karşılaşılan sorunlar dışında, önemli sorunların yaşanmadığı anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, İstanbul/Kumkapı Kaçak Göçmen Barınağı, insan hakları açısından sorun yaratmayan bir Kurum olarak değerlendirilmektedir.

(Komisyon Raporunun tam metni ektedir. **EK-10**)

4.8. Tekirdağ 1 Ve 2 Nolu Ceza İnfaz Kurumları Ve Edirne F Tipi Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu

Komisyonumuza Tekirdağ 1 ve 2 Nolu Ceza İnfaz Kurumları ile Edirne F Tipi Ceza İnfaz Kurumu'ndan çok sayıda şikayet gelmesi üzerine, Her Türlü Şiddet, Kötü Muamele ve İşkence ile Ceza ve Tutukevleri ile İlgili Sorunları İncelemekle Görevli Alt Komisyon Tekirdağ 1 ve 2 Nolu Ceza İnfaz Kurumları ile Edirne F Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda inceleme yapmaya karar vermiştir.

Heyetin amacı, Adalet Bakanlığı'nın 45/1 Nolu Genelgesi'nin ortak etkinliklere ilişkin üçüncü bölümünün 13. maddesinde yer alan sohbet faaliyetinin gereği gibi uygulanıp uygulanmadığının, hükümlü ve tutukluların telefonla görüşme haklarının kısıtlanıp kısıtlanmadığının ve hükümlü ve tutuklular ile ziyaretçilerin üst aramaları sırasında rahatsız edilip edilmediklerinin tespiti ile ceza infaz kurumlarının koşullarının incelenmesidir.

Heyet, 12 Mayıs tarihinde Tekirdağ 1 ve 2 Nolu F Tipi Ceza İnfaz Kurumları'nda, 13 Mayısta da Edirne F Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda görüşme ve incelemeler yapmıştır. Heyet, ilk olarak ceza infaz kurumlarının savcıları, yöneticileri, diğer görevlileri ve ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurullarıyla ceza infaz kurumundaki şikayetlerle ilgili toplantılar yapmış, toplantılardan sonra ceza infaz kurumlarında incelemeler yapılmış, hükümlü ve tutuklularla görüşülmüştür.

Alt Komisyon yaptığı incelemede şu sonuçlara varmıştır:

1. Tekirdağ 1 ve 2 Nolu Ceza İnfaz Kurumları ve Edirne F Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda Adalet Bakanlığı'nın 45/1 Nolu Genelgesi'nin ortak etkinliklere ilişkin üçüncü bölümünün 13. maddesinde yer alan sohbet faaliyetinin fiziki imkan ve personel yetersizliği nedeniyle ancak 6 saat uygulanabildiği ve bu uygulamanın 10 saate kadar çıkartılabilmesi için ceza infaz kurumlarının fiziki imkanlarının geliştirilmesi ve münhal kadrolara atama yapılması gerektiği tespit edilmiştir.

2. Ceza infaz kurumlarında telefon görüşmelerinde hükümlü ve tutukluların görüşeceğini bildirdiği yakınının, mahallinde yaptırılacak araştırma sonucu, Türkçe bilmediğinin tespit edilmesi suretiyle telefon görüşmesi yapılmasına izin verilmesinin insan hak ve özgürlükleri bakımından değerlendirildiğinde kimi zaman hükümlü, tutuklu ve ailelerini zor durumda bırakan ya da onurunu zedeleyen bir uygulama olduğu gözlemlenmiş, bu konuya ilişkin gerekli diğer önlemlerin idare tarafından alınarak, Türkçe bilinmediği tespiti yapılmadan da Türkiye'de konuşulan başka bir dille konuşmaya izin verilmesi gerektiği kanaatine ulaşılmıştır.

3. Ceza infaz kurumlarının üst aramalarını 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunu'nun 26. Maddesine göre yaptığı ve yüksek güvenlikli F Tipi ceza infaz kurumlarında üst aramalarının kötü muamele yapmadan sık sık yapılabildiği, incelenen ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluların üst

aramaları esnasında kötü muameleye maruz kaldıklarına dair şikayetlerinin olmadığı tespit edilmiştir.

4. İncelenen ceza infaz kurumlarında yemeklerin önceki yıllara göre kaliteli ve çeşitlilikte olmamasının günlük iase bedelinin artırılmamasından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

(Komisyon Raporunun tam metni ektedir. **EK-11**)

4.9. Sincan 1 Nolu ve Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu

Her Türlü Şiddet, Kötü Muamele ve İşkence ile Ceza ve Tutukevleri ile İlgili Sorunları İncelemekle Görevli Alt Komisyon, Adalet Bakanlığınının 45/1 Nolu Genelgesi'nin ortak etkinliklere ilişkin üçüncü bölümününün 13. maddesinde yer alan sohbet faaliyetininin gereği gibi uygulanıp uygulanmadığının, hükümlü ve tutukluların üst aramaları sırasında rahatsız edilip edilmediklerinin ve ceza infaz kurumlarında kötü muamele olup olmadığının tespiti ile ceza infaz kurumlarının sağlık koşullarınının incelenmesi ile ilgili olarak Sincan 1 Nolu F Tipi Ceza İnfaz Kurumu ve Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda inceleme yapmayı gerekli görmüştür.

Heyet, Her Türlü Şiddet, Kötü Muamele ve İşkence ile Ceza ve Tutukevleri ile İlgili Sorunları İncelemekle Görevli Alt Komisyon Başkanı ve Çorum Milletvekili Murat YILDIRIM, Denizli Milletvekili Mithat EKİCİ, Kahramanmaraş Milletvekili Fatih ARIKAN, Bingöl Milletvekili Kazım ATAÖĞLU, Sivas Milletvekili Malik Ecder ÖZDEMİR ve Kars Milletvekili Gürcan DAĞDAŞ'dan oluşan Alt Komisyon ile Komisyon Uzman Yardımcısı Halil İbrahim BAYAR'dan oluşmuştur.

Heyet, 10 Haziran 2008 tarihinde Sincan 1 Nolu F Tipi ve Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda görüşme ve incelemeler yapmıştır. Heyet, ceza infaz kurumlarınının yöneticileri ve diğer görevlileri ile yapılan görüşmelerden sonra ceza infaz kurumlarında incelemeler yapılmış, hükümlü ve tutuklularla görüşülmüştür.

Alt Komisyon gerçekleştirdiği incelemenin ardından şu sonuçlara varmıştır:

1. Sincan 1 Nolu F Tipi Ceza İnfaz Kurumu ve Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda Adalet Bakanlığı'nın 45/1 Nolu Genelgesi'nin ortak etkinliklere ilişkin üçüncü bölümünün 13. maddesinde yer alan sohbet faaliyetinin fiziki imkan ve personel yetersizliği nedeniyle 10 saate kadar uygulanamadığı tespit edilmiştir.

2. İncelenen ceza infaz kurumlarında sağlık hizmetlerinin genel olarak aksamadığı ancak, hastaneye sevk işlemlerinin uzun süre aldığı için hükümlü ve tutukluların sağlık durumlarının hastaneye sevk edilene kadar kötüleştiği tespit edilmiş olup, sevk işlemlerinin sonuçlandırılması için belli bir süre öngörülmesi gerektiği kanaatine ulaşılmıştır.

3. İncelenen ceza infaz kurumlarında terör suçu nedeniyle hüküm giymiş veya tutuklanmış kişilerin üst aramaları esnasında rahatsız edildiklerine dair şikayetlerde bulunduğu, ancak, diğer hükümlü ve tutukluların aynı kanaatte olmadığı tespit edilmiştir.

4. İncelenen ceza infaz kurumlarında bazı hükümlü ve tutukluların doktor muayenesi sırasında kelepçelerin açılmamasını kötü muamele olarak adlandırdığı, muayene doktorun kelepçelerin açılıp açılmaması hususunda karar verdiği, uygulamanın kötü muamele olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

(Komisyon Raporunun tam metni ektedir. **EK-12**)

4.10. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun Hollanda Ziyareti (16-21 Haziran 2008) Raporu

Dışişleri Bakanlığı Yurtdışında Yaşayan Türkler, Göç, İltica ve Emlak Genel Müdür Yardımcılığı'ndan alınan 24 Mart 2008 tarihli yazı ile, Federal Almanya Cumhuriyeti'nde 27 Ağustos 2007 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren yeni Göç yasası ile ilgili olarak, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyelerinin 10-16 Şubat 2008 tarihleri arasında Almanya'ya yaptığı ziyaretin, söz konusu mevzuat değişikliklerinin insan hakları ve göçmen haklarının ihlali ile ayrımcılık teşkil ettiğinin vurgulanması ayrıca vatandaşlarımızın sorunlarının Devletimiz tarafından yakından takip edildiği mesajının verilmesi açısından ziyadesiyle yararlı olduğu ifade edilmiş, bu çerçevede Almanya'nın yanı

sıra Hollanda, Avusturya, İsviçre, Belçika ve Fransa'nın birbirinin ardından yürürlüğe koydukları mevzuat değişiklikleri ile yabancıların aile birleşimi konularında ülkeye gelmeleri, ikametleri gibi hususlardaki kuralları sertleştirdikleri ve Avrupa'da yaklaşık 4 milyon vatandaşımız olmasının etkisiyle bu halden en fazla Türk vatandaşlarının zarar gördüğü dile getirilerek, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun bahsi geçen diğer ülkelere de benzeri ziyaretlerde bulunmasının yararlı olacağı değerlendirildiği bildirilmiştir.

Bunun üzerine Komisyonumuzun 23 üncü Dönem 2 nci Yasama Yılı 15 Mayıs 2008 tarihli 13 üncü toplantısında, Almanya'dan sonra Türklerin yoğun olarak yaşadığı ikinci ülke olan Hollanda'da konu ile ilgili resmi temaslarda bulunmak üzere, Mersin Milletvekili ve Komisyon Başkanı Prof. Dr. M. Zafer ÜSKÜL, Çorum Milletvekili Murat YILDIRIM, İstanbul Milletvekili Mustafa ATAŞ, Sivas Milletvekili Malik Ecdar ÖZDEMİR ve İzmir Milletvekili Şenol BAL'dan oluşan bir Alt Komisyonun Hollanda'ya gönderilmesine karar verilmiştir.

Alt Komisyonun amacı, Göç Yasasının vatandaşlarımıza uygulanarak; aile birliğinin tesisi önüne koyduğu engeller ve ortaya çıkardığı ayrımcılıkla ilgili Hollanda'da incelemelerde bulunarak, Göç Yasası'nın insan hakları ihlallerine yol açıp açmadığına dair tespitlerde bulunmak; Hollanda'daki cezaevlerinin koşulları ve cezaevlerinde bulunan vatandaşlarımızın durumu hakkında tespitler yapmak ve Hollanda'da yaşayan vatandaşlarımız ile bir araya gelerek sorunları hakkında bilgi sahibi olmaktır.

16-21 Haziran 2008 tarihleri arasında Alt Komisyon aşağıda belirtilen kişilerle görüşmüş, bilgi alışverişinde bulunmuştur;

1- 16 Haziran 2008 Pazartesi günü Büyükelçi Sayın Selahattin Alpar ve diğer Büyükelçilik görevlileri ile Büyükelçilik konutunda bir araya gelinerek çalışma toplantısı yapılmıştır. Toplantıda, görüşmelerde gündeme alınacak konular belirlenmiş, Büyükelçilik görevlilerinden Göç Yasası hakkında bilgi alınmıştır.

2- 17 Haziran 2008 Salı günü öğleden önce Nordsingel Cezaevi ziyaret edilmiş, cezaevi şartları ile ilgili olarak bilgi alınarak, Türk mahkûmlarla görüşülmüştür.

3- 17 Haziran 2008 Salı günü öğleden sonra Entegrasyon Bakanı Ella VOGELAAR ile görüşülmüştür.

4- 17 Haziran 2008 Salı günü akşamı Büyükelçi Sayın Selahattin Alpar'ın Büyükelçilik Konutunda heyet onuruna verdiği akşam yemeğinde Hollanda Adalet Bakanı Sayın Hirsh Ballin, Adalet İşlerinden Sorumlu Devlet Sekreteri Sayın Nebahat Albayrak, Temsilciler Meclisi Dışişleri Komisyonu Başkanı Sayın Henk Jan Ormel ve bazı üst düzey bürokrat ve siyasetçilerle görüşülmüştür.

5- 18 Haziran 2008 Çarşamba günü Temsilciler Meclisi Dışişleri Komisyonu Başkanı Sayın Henk Jan Ormel ile görüşülmüştür.

6- 18 Haziran 2008 Çarşamba günü öğleden sonra, Alt Komisyon, Lahey Ticaret Odasında gerçekleştirilen "Hollanda ve Avrupa Birliği'ndeki Türk Nüfus, Hane Verileri ve Girişimcilerin Ekonomik Gücü" başlıklı raporun tanıtım programına katılmıştır.

7- 18 Haziran 2008 Çarşamba günü Parlamento'da Türk asıllı Parlamenter Coşkun Gürüz ile görüşülmüştür.

8- 19 Haziran 2008 Perşembe günü Rotterdam Belediye Başkan Yardımcısı Hamit Karakuş ile görüşülmüştür.

9- 19 Haziran 2008 Perşembe günü Rotterdam Başkonsolosluğu'nda Vatandaş Toplantısı gerçekleştirilmiştir.

10- 20 Haziran 2008 Cuma günü Zutphen Cezaevi Ziyaret edilmiş, Türk mahkûmlarla görüşülmüştür.

11- 20 Haziran 2008 Cuma günü Deventer Belediye Başkanı Andries Heidema ile görüşülmüştür.

12- 20 Haziran 2008 Cuma günü Deventer Başkonsolosluğu'nda Vatandaş Toplantısı gerçekleştirilmiştir.

13- 20 Haziran 2008 Cuma günü Amsterdam Belediye Başkanı Job Cohen ile görüşülmüştür.

Alt Komisyon Hollanda'da gerçekleştirdiği incelemeler ve görüşmelerden şu sonuca varmıştır:

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 8. maddesi ile aile hayatının korunmasını, 12. maddesi ile evlenme hakkını ve 14. maddesi ile ayrımcılık yasağını düzenlemektedir. Sözleşmenin 8. maddesinin 2. fıkrasına göre özel hayatın ve aile hayatının korunması hakkının kullanılmasına bir kamu otoritesinin müdahalesi ancak ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, dirlik ve düzenin

korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için, demokratik bir toplumda zorunlu olan ölçüde ve yasayla öngörülmüş olmak koşuluyla söz konusu olabilir.

Aynı şekilde ayrımcılık yapmama AİHS'nin 14. maddesinde " Bu sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk dil, dil, din, siyasi veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan sağlanır" şeklinde yer almaktadır.

Düzenlemeler yasa ile getirilse de demokratik bir toplumda zorunlu ve öncelikle orantılı olmalıdır. Hollanda'da uygulamaya konulan Göç Yasası bu ülkede yaşayan Türk vatandaşlarını ağır bir biçimde etkilemiştir. Evlilik ve aile birleşiminde diğer ülke vatandaşları için aranmayan şartların varlığı, makul haklı bir sebep olmaksızın aynı durumdaki kişilere farklı uygulamaların yapılması Komisyonumuzca açık bir ayrımcılık olarak değerlendirilmektedir. Bu ayrımcılığın, Hollanda gibi İnsan Haklarını dış politikada kırmızı çizgisi olarak beyan eden bir ülkede var olması ayrıca üzerinde durulması gereken diğer bir unsurdur.

Bahse konu yasa çerçevesinde yaşlı Türk vatandaşlarının da bir istisna tanınmaksızın sınava tabi tutulması, sınavı geçememeleri halinde para cezasına çarptırılmaları, yıllarca anılan ülkeye hizmet vermiş, emek sunmuş insanlara bir vefasızlık olarak değerlendirilmektedir.

Yaşanılan ülkeye milli değer ve geleneklerini yitirmeksizin uyum sağlanması konusunda komisyonumuzca olumsuz bir durum görülmektedir. Bu konuda yaşanılan ülkede konuşulan dilin iyi öğrenilmesinin de önemli bir etken olduğu kabul edilmektedir. Ancak, ana dilin öğrenilmesinin uyum sağlanmasına engel teşkil etmediği, bu konuda Türk vatandaşlarına da önemli görevler düştüğü değerlendirilmekte ve Hollanda hükümetinin bu çabalara katkı sağlaması ve teşvik etmesi gerektiği düşünülmektedir.

(Komisyon Raporunun tam metni ektedir. **EK-13**)

4.11. Hrant (Fırat) Dink Raporu

AGOS Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Fırat (Hrant) DİNK'in 19 Ocak 2007 tarihinde AGOS Gazetesi binasının çıkışında öldürülmesi sonucunda; cinayetten sonra medyada, Emniyet ve Jandarma İstihbarat Birimlerinin, DİNK'e karşı gerçekleştirilen eylemden önceden haberdar edildiği şeklinde haberlerin yer alması üzerine, İçişleri Bakanının emriyle Mülkiye Müfettişleri tarafından olayda kusuru bulunduğu iddia edilen kamu görevlileri hakkında incelemeler başlatılmıştır. Müfettiş soruşturmalarının akabinde bazı kamu görevlilerinin yargılanmasına izin verilmiş, soruşturma geçiren kamu görevlilerinin büyük çoğunluğu için ise ya yargılama izni talep edilmemiş ya da yargılama izni talep edilenler hakkında da gereken izinler verilmemiştir şeklinde yazı ve yorumlara yer verilmiştir.

Bu durum insanların zihninde bazı soru işaretlerinin kalmasına sebep olmuştur. 22. Dönem Beşinci yasama dönemine tekabül eden 19.01.2007 tarihli bu üzüntü verici cinayetten sonra, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesinde DİNK cinayetinin incelenmesi amacıyla bir Alt Komisyon kurulması gündeme gelmesine rağmen bu gerçekleştirilememiştir.

22 Temmuz 2007 Genel Seçimlerinden sonra oluşan Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Genel Kurulun 4/9/2007 tarihli 10 uncu Birleşiminde Genel Kurulda komisyon üyeliklerine yapılan seçimlerin ardından, komisyonların başkanlık divanının oluşumuna yönelik aynı gün gerçekleşen meclis başkanlığı çağrısı ile toplanmış ve Komisyon Başkanı ve Başkanlık divanı seçimleri yapılmıştır. Bu seçimin ardından TBMM 23. Dönem 1 inci yasama yılında TBMM tatile girdiği için Komisyon toplanamamıştır. 1 Ekim 2007 tarihinde yani 23 üncü dönem 2 nci Yasama yılının ilk günü İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 2 nci yasama dönemindeki ilk toplantısını gerçekleştirmiş ve bu toplantıda, Mehmet OCAKDEN, Kazım ATAÖĞLU, Çetin SOYSAL, Şenol BAL ve Ayşe Jale AĞIRBAŞ' tan oluşan "Hrant DİNK ve Festus OKEY cinayetlerinin araştırılması amacıyla bir Alt Komisyon" kurulması kararlaştırılmıştır. Alt Komisyon 8 Kasım 2007 tarihinde toplanarak Bursa Milletvekili Mehmet OCAKDEN'in Alt Komisyon Başkanı olmasına karar vermiş ve çalışmalarına başlamıştır.

Alt Komisyon yaptığı inceleme ve araştırmanın ardından şu sonuca varmıştır:

Komisyonumuz; Yaşam hakkının, temel hakların en başında gelen ve Anayasamızda da ilk sırada yer alan düzenleme olduğunu, Mutlak Haklardan olduğunu, diğer tüm hak ve özgürlükler gibi bu hakkında, özüne dokunulamayacağını ve kural olarak sınırlanamayacağını, kişinin kendisinden, bir başka üçüncü kişiden ve toplumdan gelen tehditlere karşı korunmasının gerekeceğini ve bu koruma kapsamında devletlerin, kendi yetkisi içinde olan herkese etkin güvenceler sunmak zorunda olduğunu kabul eder.

Yine Komisyonumuz, Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile herkesin yaşamının yasanın koruması altında olduğunu ve bu teminatın devlet açısından Pozitif Yükümlülük ve Negatif Yükümlülük olarak adlandırabilecek yükümlülükler öngörmekte olduğunu, Devletin Negatif Yükümlülük olarak tarif edilen yükümlülüğünün; öldürme yasağını ifade ettiğini, buna göre devletin her iki düzenlemede öngörülen istisnalar dışında yaşama hakkını ihlal eden uygulamalardan kaçınmak zorunda olduğunu, bireyin hayatını tehlikeye atmadan kaçınma görevinin de Negatif Yükümlülük kapsamında olduğunu ve meşru bir amaç için de olsa devletin, bireyin hayatını tehlikeye atamayacağını,

Devletin yaşam hakkının korunmasındaki yükümlülüklerinden bir diğerinin de pozitif yükümlülük olduğunu, Pozitif yükümlülükten; yaşama hakkının korunmasını, bireyi saldırılara karşı korumak için gerekli tedbirlerin alınmasını ve saldırı vuku bulması halinde ise failin bulunup yargı önüne çıkarılması, yargılanması ve cezalandırılması için gerekli etkin bir resmi soruşturmanın yapılmasını anlamaktadır.

Komisyonumuz yine, Pozitif bir yükümlülükten bahsedildiğinde otoritelerin birey veya bireylerin yaşam hakkına yönelen gerçek ve yakın bir tehlikenin varlığından haberdar olması ve bu tehlikeden kaçınabilmek amacıyla yetkileri kapsamında önlem almalarının gerekeceğine, tehlikenin gerçek ve yakın tehlike olması halinde bireyin tehlikeye karşı korunması için devletin tedbir alma yükümlülüğü olduğunu, ancak devletin bu önleme görevinin, bilinmesi gereken gerçek tehlikeye ilişkin olacağını, bilinmesi gereken gerçek tehlikeye karşı gerekli koruma tedbirlerini almak zorunda olan devletin, yaşama hakkına bir saldırı vuku bulması halinde etkin ve resmi soruşturma yapmasının da bir diğer zorunluluk olduğunu kabul eder.

Ölümlerle sonuçlanan olaylarda, fiilin yalnız bir devlet görevlisi tarafından işlenmiş olması halinde değil , ne şekilde meydana gelirse gelsin ölüm olayından haberdar olan devletin etkin ve resmi soruşturma yapmak zorunluluğunun da olduğunu,

Devletin kişinin hayatını koruma görevini ihlal ettiği iddiasının kabul edilebilmesi için; kişinin hayatının gerçek ve doğrudan tehdit altında olduğunun delilleriyle ortaya konulmasının gerekeceğini, ayrıca idari makamların da bu tür bir riski bilmeleri veya bilebilecek durumda olmalarına rağmen tehlikeyi önlemek için gereken tedbirleri almadığının ispat edilmesi zorunda olduğunu kabul eder.

Yukarıdaki kabul edilen ilkeler ışığında; Hrant Dink olayında, Komisyonumuz, Hrant Dink'in ölüm olayının gerçekleşmesinden iki yıl öncesinde; İstanbul valisi ve istihbarat görevlilerinin üstlerinin haberi dahilinde İstanbul Vali Yardımcısının odasına çağırılıp yapılan toplantının varlığı, Türkiye Ermenileri Patriği II. Mesrob' un 11 Ekim 2006 tarihinde İstanbul Valisi Muammer Güler'e, Türkiye Ermenilerine ait tüm kurumların güvenliğinin sağlanmasını talep eden bir dilekçe ile müracaat etmesi, Trabzon Emniyet Müdürlüğü istihbarat şube müdürlüğünün kendi Yardımcı İstihbarat Elemanı Erhan Tuncel' den almış oldukları bilgiler neticesinde İstanbul Emniyet Müdürlüğüne yazmış olduğu yazı ile Trabzon İl Jandarma Komutanlığı görevlilerinin Coşkun İğci'nin Trabzon İl Jandarma komutanlığı İstihbarat Şube Müdürlüğüne gerek kendisinin bildirdiğini ifade ettiği bilgiler ile gerekse Jandarma Kıdemli Başçavuş Okan Şimşek'in 20 Mart tarihli duruşmadaki ifadesindeki Coşkun İğci' den almış oldukları ve üstleriyle paylaştıklarını belirtmiş olduğu Yasin Hayal' in Hrant Dink'i öldürmek için silah teminine yönelik icrai hareketlere başladığı, kendisine para verdiği ve silah temin etmesini istediği ve bu durumdan Jandarma görevlilerini bilgilendirdiği bilgileri değerlendirildiğinde;

Hrant Dink' e yönelik bir tehlikenin Emniyet ve Jandarma personeline öğrenilmiş olduğu, tehlikenin varlığı konusunda gerek yazılan yazının akıbetinin tam olarak araştırılmamış olması ve gereğinin yapılamamış olması gerekse Coşkun İğci'nin İl Jandarma Komutanlığının kayıtlı bir haber elemanı olmasa bile kendisinden alınan haberin ve bilginin yeterince araştırılmaması ve değerlendirilememesi sonucunda idari makamların bu tür bir riski bilebilecek durumda olmalarına rağmen, her kademedeki sorumluların ihmali sonucunda

tehlikeyi önlemek için gereken tedbirleri almadığından tehlikenin gerçekleşmiş olduğu ve Hrant Dink adlı vatandaşımızın yaşamını yitirmiş olduğu,

Dolayısıyla gerek Anayasamızın 17 nci maddesinde gerekse iç hukukumuzun bir parçası durumunda olan AİHS nin 2 nci maddesinde korunan yaşam hakkının korunmasına yönelik olarak alınması gereken tedbirlerde eksikliklerin yaşanmasına neden olduğu ve Devletin pozitif yükümlüğünü yerine getiremediği gibi bir durumla karşı karşıya gelinebilecek bir ortamın yaratılmış olduğu,

Ölüm olayının gerçekleşmesinden sonra yaşama hakkını koruma altına alan iç hukuk kurallarının etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamak ve Devlet yetkililerinin veya organlarının sorumluluklarını ortaya koymak açısından; Devlet organlarının olayın tespit edilebilen faileri ve olayda ihmal ve kusuru olan kamu görevlileri açısından hem ceza hukuku hem de disiplin hukuku anlamında gereken soruşturmaları derhal başlattığı ve halen adli yargılamanın ve disiplin hukuku işlemlerinin devam etmekte olduğu ve bu soruşturmaların esas amacının, Yaşama hakkını koruma altına alan iç hukuk kurallarının etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamak, ölüm olayında ihmal ve kusurları olan kamu görevlileri varsa, bu kişilerin mesuliyetlerini ortaya çıkarmak olduğu yetkililerce dile getirilmekte olduğundan, bu soruşturmalar henüz tamamlanmadığından bu aşamada Etkin bir resmi soruşturmanın yapıldığı veya yapılmadığını söylemenin henüz erken olacağı sonucuna varmıştır.

Tekrar Benzer Olayların Yaşanmaması İçin Alınması Gereken Tedbirler

Kamuoyunda yanlış algılamalara meydan vermemek bakımından, sözkonusu muhtemel ihmal ve kusurların münhasıran Hrant Dink olayına mahsus olmadığı, Emniyet ve Jandarma Teşkilatının uygulamalarında genel bir durum olduğu da düşünülerek benzer üzücü olayların tekrar yaşanmaması için;

1) İl İdaresi Kanununun 11 - A) maddesinde yer alan "*Vali, il sınırları içinde bulunan genel ve özel bütün kolluk kuvvet ve teşkilâtının âmiridir. Suç işlenmesini önlemek, kamu düzen ve güvenini korumak için gereken tedbirleri alır. Bu maksatla Devletin genel ve özel kolluk kuvvetlerini istihdam eder, bu teşkilât âmir ve memurları vali tarafından verilen emirleri derhal yerine getirmekle yükümlüdür.*" Hükmü ile aynı Kanunun 32 inci maddesinin A) ve B) bendinde yer alan "

Kaymakam, ilçe sınırları içinde bulunan genel ve özel kolluk kuvvet ve teşkilâtının âmiridir;

Suç işlenmesini önlemek, kamu düzen ve güvenini korumak için gereken tedbirleri alır. Bu maksatla Devletin genel ve özel kolluk kuvvetlerini istihdam eder. Kanun, tüzük, yönetmelik ve Hükümet kararları hükümlerinin yürütülmesi için emirler verir. Bu teşkilât âmir ve memurları kaymakam tarafından verilen emirleri derhal yerine getirmekle ödevlidir;" hükümlerine göre; İl ve İlçelerin güvenliğinden birinci derecede Mülki Amirlerin sorumlu olduğu, bu sebeple kolluk kuvvetlerinin edindikleri bilgileri birbirleriyle ve Mülki Amirler ile paylaşmaları gerektiği, yapılacak her faaliyetten önce, faaliyetin uygulanması sırasında ve sonucunda Mülki Amirlere bilgi verilmesi ve Mülki Amirlerin değerlendirmeleri sonucunda verecekleri emirler doğrultusunda hareket edilmesinin,

2) Mülki İdare Amirlerinin, kendi sorumluluk alanlarında meydana gelen olayların sonuçlarını, varsa hata ve eksikliklerini yada anlaşmazlık noktalarını, kolluk kuvvetlerinin hukuka uygun hareket edip etmediğini, aralarında problem olup olmadığını, varsa bunların sebeplerini araştırmaları ve hukuka aykırı faaliyette bulunulmasına ve kolluk kuvvetlerinin eşgüdüm dışına çıkmasına denetim mekanizmalarını da çalıştırmak suretiyle müsaade etmemelerinin,

3) Jandarmanın mülki görevleri yönünden hukuken 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu nun Ek 1 inci maddesinde yer alan *(Ek: 20/8/1993 – KHK – 507/3 md.) Mülki teşkilata tabi jandarmanın mülki görevleriyle ilgili eylem ve işlemleri İçişleri Bakanlığı ile valiler tarafından denetlenir ve teftiş edilir.* " hükmü uyarınca sadece Bakan ve Valiler tarafından denetlenebildiği, kaymakamlarca denetlenemediği, Valilerin iş yoğunluğu açısından bu yetkilerini kullanamadığı ve bu durumun, jandarmanın fiilen mülki denetim dışında kalmasına neden olduğu, ayrıca Jandarma merkez teşkilatında yer alan mülki görevlerle ilgili iş ve işlem yürüten birimlerin Mülki Makamlarca nasıl denetleneceğinin belirtilmediği,

Yine Emniyet genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı Merkez ve Taşra Üniteleri Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği'nin DENETİM-SORUŞTURMA başlıklı 92 nci maddesinde " *İstihbarat Daire Başkanlığı; Emniyet Genel Müdürünün teklifi ve İçişleri Bakanının onayı ile veya İçişleri Bakanının re'sen talebi üzerine*

tensip edilecek müfettişlerce, İl ve ilçe istihbarat üniteleri; Bizzat İl Valisi, il Emniyet Müdürleri, İstihbarat Daire Başkanı, veya Makamca görevlendirilecek istihbarat Daire Başkanlığı rütbeleri tarafından teftişe tabi tutulabilir.

Bunun dışında hiç bir makam ve kimse tarafından teftişe tabi tutulamaz. Yazışmalarına ve haberleşmesine müdahale edilemez, kayıtları incelenemez.

Tahkikata esas olacak incelemeler, emniyet Genel Müdürünün talimatı ile kendi sıralı amirleri tarafından yapılır.

İstisnai durumlarda emniyet Genel Müdürünün teklifi ve İçişleri Bakanının özel onayı ile işlem yapılır.” Denilerek istihbarat işlemlerinin neredeyse denetim ve teftişinin imkânsızlaştırıldığı, bu durumun da İstihbarat birimlerindeki kişilerin genişlik içinde hareket etmelerine neden olduğu, bu açıdan gerek Merkez Teşkilatındaki Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı İstihbarat Daire Başkanlıklarının, gerekse taşra teşkilatındaki şube müdürlüklerinin iş ve işlemlerinin denetim ve teftişine yönelik olarak, hem hukuken kendilerine verilen görevleri belirtilen mevzuat içerisinde usul yönünden uygun olarak yerine getirip getirmediğilerinin hem de hesap verebilirlik ve şeffaflık açısından hukuka uygun davranıp davranmadıklarının belli süreler içerisinde etkin olarak denetlenmesinin, hiçbir iş ve işlemin hangi gerekçe ile olursa olsun denetim dışında bırakılmamasının, iş ve işlemlerin hukuka ve yürürlükteki mevzuata uygun olarak yapılıp yapılmadığının denetimine imkan verecek düzenlemelerin yapılmasının,

4) Ülke genelinde istihbarat birimlerinin kullandığı Yardımcı istihbarat Elemanları (YİE)nin kaydının ve bilgilerinin tutulduğu ortak bir veri bankası sistemin oluşturulması ve bilgilerin karşılıklı olarak paylaşılması için gerekli hukuki düzenlemenin yapılmasının, Yardımcı istihbarat elamanları (YİE) nin her hangi bir kolluk birimi tarafından işine son verildiğinde, diğer kolluk birimi yada birimleri tarafından tekrar “haber elamanı” olarak kullanılmasının ve kolluk kuvvetleri arasında geçiş yapmalarının önlenmesinin,

5) İstihbarat birimleri arasındaki yazışmalarda; yazıların, 19.07.1995 tarihli İstihbarat Dairesi Başkanlığı Merkez ve Taşra Birimleri Kuruluş, görev ve Çalışma Yönetmeliğinin 75 inci maddesinde sadece, prensip itibarıyla “gizli” gizlilik derecesi taşıyacağı belirtilmiş olduğu, gerek Yönetmeliğin incelenmesinde gerekse İstanbul Valisi ve Emniyeti personelinin dışında dinlenen istihbarat personelinin

yazışmalarda "kod" sisteminin olmadıklarını beyan ettiklerinden yazışmalarda böyle bir sistemin olmadığına anlaşıldığı, yazıların gizlilik dereceleri yanında önem ve ivedilik derecelerinin de bildirilmesinin,

6) İstihbarat elemanı ile buluşma yapıldıktan sonra, istihbarat alanından alınan bilgilerin ve istihbarat elemanına verilen talimatların, F-3 ve F4 diye isimlendirilen belli bir formatı olan evrak üzerinde yazılı hâle getirildiği, bu yazılı belgenin bir suretinin elemanın dosyasında şubede saklandığı, bir nüshasının da Ankara'ya İstihbarat Daire Başkanlığına gönderildiğini, eğer, başka ili ilgilendiren bir konu varsa, bir nüshasının da o ile gönderildiği, bu tür İstihbarat Daire Başkanlığına ve diğer ilgili İl'e gönderilen yazıların akıbetinin belli bir süre verilerek hem Daire Başkanlığınca hem de yazıyı yazan İl tarafından sorulmasına imkân verecek düzenlemenin yapılmasının,

7) İstihbaratla ilgili bütün görüşme dinleme ve bilgi toplama faaliyetlerinin, verilerin önem ve içeriğine bakılmaksızın tüm elde edilen ve görüşülen konuların tutanağa geçirilmesi ile anında hem bulunan ildeki hem de Merkezdeki veri bankasına işlenmesinin ve bu faaliyetlerin üst amir ve birimlere iletilip iletilmediği hususunun derhal kayda alınmasının ve bu kayıtların muhafaza edilmesi sisteminin yeniden gözden geçirilmesi ile buna imkan verecek sistemin tüm istihbarat birimleri için oluşturulmasının ,

8) Mülki İdare Amirlerinin ve Kolluk Amirlerinin başarı değerlendirilmesi kıstaslarında; Önleyici Kolluk (Mülki Görev) görevlerini başarı ile yerine getirip getiremediği hususunun öncelikle değerlendirilmesi için gerekli tedbirlerin alınmasının,

9) Kolluk kuvvetlerinin sorumluluk sahalarının birbirine karışacak şekilde belirlenmesinin sıkıntılara yol açtığı, yetki kargaşası doğurduğu, zaman kaybı ve koordinasyonsuzluğa sebep olduğu, bilhassa istihbarat birimlerinin kendilerinden istifade ettikleri yardımcı istihbarat elemanlarının bazen ikileme düştükleri değerlendirildiğinden, mevzuatın da (2803 Sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun 10. maddesi) gereği olarak Jandarmanın görev ve sorumluluk sahasının belediye hudutları dışarısında belirlenmesinin,

10) Mülki İdare Amirlerinin kolluk birimleri üzerinde kolluk birimine göre değişen yetkilerinin bulunduğu, bu durumun inceleme konusu olayda da olduğu

gibi (Jandarma personelinin, emniyet personeli gibi görevden uzaklaştırılmaması ve bunun sonucu olarak Jandarma personelinin korunduğu ve kendilerine dokunulmadığı vb.) kamuoyu tarafından yanlış değerlendirilebilecek ve kurumların imajını da haksız yere zedeleyebilecek bir kanaati oluşturduğu, bu hususun düzeltilmesi için; Mülki İdare Amirlerinin kolluk birimleri (mülki görevleri yönüyle aynı işi yapan) üzerindeki yetki farklarını ortadan kaldıracak mevzuat düzenlemesinin hayata geçirilmesi ile askeri yapılanma içinde olan kolluk birimlerinin özellikle barış döneminde, öncelikli görevlerinin ve bağlılıklarının tereddüde yer vermeyecek şekilde Teşkilat Kanunlarında yapılacak değişikliklerle belirlenmesinin;

11) Kolluk hakkındaki şikâyetlerin incelenmesi, izlenmesi ve sonuçlandırılmasını sağlayan mevcut mekanizmaların daha etkili ve seri işlemlerini temin etmek, ayrıca kolluk şikâyetlerinde saydamlığı sağlamak sureti ile kolluk kuvvetlerinin töhmet altında kalmalarının önlenmesine yönelik olarak; Kolluk görevlileri hakkındaki başta insan hakkı ihlalleri olmak üzere belli ağırlıktaki eylemleri nedeniyle yapılan şikâyetlerden dolayı yapılacak soruşturmaların, kolluk görevlilerinin hiyararşisi dışındaki kişilerce yapılması için lazım gelen varsa hukuki eksikliklerin giderilmesi ve hukuki eksiklik yok ise idari teamüllerin oluşturulmasının,

12) İstanbul şehrinin gerek nüfus yoğunluğu gerekse bu nüfusun kozmopolitliği düşünüldüğünde polis sayısının son derece yetersiz olduğu, yetersiz olan bu sayının bir de çoğu zaman polislik gerektirmeyecek idari işlerde kullanıldığı da değerlendirildiğinde; İstanbuldaki polis sayısının arttırılmasının ve polisin İstanbulda çalışmasının özendirilmesine yönelik tedbirlerin alınmasının, bu çerçevede özellikle polis memuru ve emniyet amiri kadrosuna kadar olan personel için İstanbul özel hizmet tazminatının uygulanmasının uygun olacağı görüş ve sonucuna varmıştır.

(Komisyon Raporunun tam metni ektedir. **EK-14**)

5. KOMİSYON ÜYELERİNCE İNSAN HAKLARINA İLİŞKİN VERİLEN KANUN TEKLİFLERİ ve ÖNERGELER

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, insan hakları alanında yürütmeyi denetlemenin yanı sıra, insan hakları sorununa yol açan yasal düzenlemeleri de tespit ederek gerekli girişimlerde bulunmaktadır. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyeleri tarafından bu bağlamda çeşitli kanun teklifleri verilmiştir.

Verilen kanun tekliflerinden ilki, Komisyonumuzun bütün üyeleri tarafından imzalanarak 14.05.2008 tarihinde TBMM Başkanlığına sunulan 5 Aralık 1990 tarihli ve 3686 sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu'nun değiştirilmesi hakkındadır. **(EK-2)**

İHİK Kanununun değiştirilmesi teklifini içeren kanun teklifi Anayasa Komisyonu tarafından görüşülüp, üzerinde değişiklik yapıldıktan sonra TBMM Genel Kurulu'na gönderilmiştir. Kanun teklifi, görüşülmek üzere gündemdeki sırasını beklemektedir.

Kanun teklifinde öncelikli olarak, Komisyonun adı "İnsan Hakları Komisyonu" olarak değiştirilmektedir. Teklifi ile Komisyona verilen en önemli yetki, Komisyon'un TBMM Başkanlığı'na sunulan kanun teklif ve tasarılarının insan hak ve hürriyetleri ile uluslararası alanda genel kabul gören insan haklarına uygunluğunu inceleyebilmesi ve böylece yasal düzeyde insan hakları ihlallerinin önüne geçilmesini sağlanması için "kanun teklif ve tasarıları ile kanun hükmünde kararname" incelemesi, gerektiğinde ihtisas komisyonlarına görüş sunabilmesidir.

Teklifte, Komisyon "Başkanlık Divanı" ifadesi konulmakta ve Divan'a acil hallerde alt komisyon kurma yetkisi verilmektedir. Bu değişiklik ile yerinde incelemenin gerekli olduğu acele hallerde Komisyon'un daha hızlı karar alması sağlanmaktadır. Ayrıca Komisyon Başkanı'na da gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ilgili kurumlarla görüşme yapabilme yetkisi verilmektedir.

Teklif ayrıca, Başkanlık Divanı'na parti grupları tarafından belli süre içinde aday bildirilmemesi durumunda ne yapılacağı, Komisyona yapılan başvurularda

aranacak hususlar, Komisyonun üniversite, sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının çalışmalarından yararlanabilmesi gibi hususları düzenlemiştir.

Anayasamızdaki "insan haklarına saygılı devlet", "eşitlik" ve "adil yargılanma hakkı" ilkeleri gözetilerek Komisyonumuzun üyeleri tarafından, şartlı salıvermeden "hükmen tutukluların da" yararlanabilmesini içeren 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunu'nda değişiklik yapılması hakkında bir kanun teklifi hazırlanmıştır.**(EK-3)** 5275 sayılı Kanun uyarınca koşullu salıvermeden yararlanabilmek için, yapılan yargılama sonunda mahkeme tarafından verilen kararın kesinleşmesi ile sanığın hükümlü statüsünü alması ve alınan cezanın hürriyeti bağlayıcı ceza olması gerekmektedir.

Buna karşılık, duruşmaları (yargılamaları) tutuklu olarak devam eden veya hükümle birlikte tutuklanan sanıkların, duruşmaları sona erip hüküm tesisinden kararın kesinleşmesine kadar geçen süre içindeki durumları "hükümözlü tutuklu" yahut "hükmen tutuklu" adı verilen kişiler şartla salıverilme (koşullu salıverilme) hükümlerinden yararlanamamaktadır. Aleyhlerindeki dava gecikmeden sona eren ve aleyhlerindeki hüküm kesinleşen hükümlüler, şartla salıverilmeden yararlanırlarken; hükümözlü tutukluların, Yargıtay aşamasının uzunluğu gibi nedenlerle bundan mahrum edilmelerinin haklı ve kabul edilebilir yanının olmadığı düşünülerek böyle bir kanun teklifi hazırlanmıştır.

Komisyon Başkanı M. Zafer Üskül ve Komisyon üyeleri Mehmet Ekici, Halide İncekara, Abdurrahman Kurt, Ahmet Ersin ve Ayşe Jale Ağırbaş tarafından, 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısının 15.11.2007 tarihinde Genel Kurul'da görüşülmesi sırasında bir önerge verilerek, Kanunun 6. maddesindeki İzleme Kurullarının düzenledikleri raporları İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'na göndermedeki ihtiyari görevlerinin "zorunlu" hale getirilmesi sağlanmıştır.

6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun temel görevi insan haklarına ilişkin uygulamaları incelemek, denetlemek ve geliştirmeleri

izlemektir. Bu bağlamda Komisyon insan hakları alanında dünyadaki gelişmeleri izler, insan haklarına ilişkin uluslararası mevzuatın iç hukuka aktarılması konusunda çalışmalar yapar, insan hakları bilincinin arttırılması amacına yönelik faaliyetlerde bulunur. Son olarak da insan hakları ihlallerine yönelik denetimlerde bulunur. Bu denetim faaliyeti çerçevesinde Komisyon, ulusal ve uluslararası alanda meydana gelen insan hakları sorunlarını inceler; gerekli gördüğü hallerde bunları yurt içinde yetkili mercilere, yurt dışında ise parlamenterlere iletir.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, sahip olduğu gözetleme ve denetleme görevini yerine getirmek üzere 23. Dönem 1. ve 2. Yasama Yılları boyunca on ayrı yerde, yerinde incelemede bulunmuştur. Bunların ikisi yurtdışında yaşayan Türklerin sorunlarına ilişkin, diğerleri ise yurtdışındaki insan hakkı ihlallerine ilişkin yapılan incelemelerdir. Ayrıca ülkemizdeki insan haklarına ilişkin gelişmeler ile yurtdışındaki vatandaşlarımızın ve soydaşlarımızın haklarına yönelik ihlaller çeşitli yurtdışı toplantı ve seminerlerde parlamenterlerin veya uluslararası kuruluş yetkililerinin dikkatine sunulmuş ve bu konulardaki gelişmeler yakından takip edilmektedir.

Komisyon, bu dönemde insan hakları ihlallerine yönelik denetim faaliyeti çerçevesinde mutlak haklardan olan yaşam hakkına yönelik başta Hrant Dink cinayet olmak üzere ihlal iddiaları üzerine öncelikli olarak gitmiştir.

Komisyonumuz; yaşam hakkını, temel hakların en başında gelen, diğer tüm hak ve özgürlükler gibi bu hakkın da özüne dokunulamayacağı ile kural olarak sınırlanamayacağını kabul etmektedir. Bu bağlamda, kişinin kendisinden, bir başka üçüncü kişiden ve toplumdan gelen tehditlere karşı korunması Devletin başta gelen görevidir. Bu koruma kapsamında devlet, kendi yetkisi içinde olan herkese etkin güvenceler sunmak zorundadır. Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile herkesin yaşamı yasanın korunması altındadır. Bu koruma devlet açısından pozitif yükümlülük ve negatif yükümlülük olarak adlandırabilecek yükümlülükler öngörmektedir. Devletin negatif yükümlülük olarak tarif edilen yükümlülüğü; öldürme yasağını ifade eder, buna göre devlet her iki düzenlemede öngörülen istisnalar dışında yaşama hakkını ihlal eden uygulamalardan kaçınmak zorundadır. Bireyin hayatını tehlikeye atmaktan kaçınma görevi de Devletin negatif yükümlülüğü kapsamındadır. Devlet meşru bir amaç için de olsa, bireyin hayatını

tehlikeye atamaz. Devletin yaşam hakkının korunmasındaki yükümlülüklerinden bir diğeri de pozitif yükümlülüktür. Pozitif yükümlülük; yaşama hakkının korunmasını, bireyi saldırılara karşı korumak için gerekli tedbirlerin alınmasını, yaşama hakkına saldırı vuku bulması halinde ise failin bulunup yargı önüne çıkarılması, yargılanması ve cezalandırılması için gerekli etkin bir resmi soruşturmanın yapılmasını ifade eder. Komisyonumuzca Hrant Dink cinayeti, Şırnak'ın Beytüşşebap ilçesi Beşağaç köyünde 12 vatandaşımızın öldürülmesi ve Tuzla tersanelerinde meydana gelen işçi ölümleri bu bağlamda ele alınmış ve yaşam hakkının ihlali kapsamında incelenmiştir. Komisyonun yapmış olduğu bu incelemelerle ilgili raporlarda her bir olay için ayrıntılı olarak belirlenen ihlallerde, devletin, kamu görevlilerinin ihmali sonucu oluşan yaşam hakkının ihlalini mutlak suretle önlemesi gerektiği, bu konulardaki gereken tedbirlerin gecikmeksizin alınmasının sağlanması ve ihlalin doğumuna neden olan kamu görevlilerin "etkin bir şekilde soruşturulması" nın sağlanmasının gerektiği aşikârdır. Başta yürütme ve yargı organları etkin bir soruşturma yaparak bu ihlalleri yapanların cezalandırılmasını sağlamalıdır. Bu konuda Yaşam hakkı ihlallerinin önlenmesinde Mülki ve Adli Mercilere büyük sorumluluk düşmektedir.

Güvenlik görevlilerinin (polis-jandarma) işkence ve kötü muamele uygulamalarına ilişkin şikayetler azalsa da varlığını sürdürmektedir. Kamu adına güç kullanma yetkisine sahip olan kolluk kuvvetleri hukuken kendilerine verilen görevleri belirtilen mevzuat içerisinde yerine getirmelidirler. Kolluk suç ve suçlularla ilgili görevlerini yerine getirirken adli görevleri çerçevesinde hareket etmeli, kanunun verdiği yetki yine kanunun belirlediği sınırlar içerisinde kullanılmalıdır. Güvenlik görevlilerinin ölçülü, orantılı, amaca uygun güç kullanmaları konusunda daha fazla eğitilmeleri ve etkili bir biçimde denetlenmeleri gerekmektedir. Kanun dışına çıkışlar hiçbir şekilde örtbas edilmemeli ve bu konudaki mazeretler kabul edilmemelidir. Kolluk görevlileri suçluların yakalanıp adli mercilere çıkarılmalarını sağlamalı, kendini adli merciler yerine koyup şüphelileri mahkûm etme ve bu mahkûmiyetin infazını sağlamaya yönelik olarak cezalandırma yoluna gitmemelidir. Şüphelilerin etkisiz kılınmasından sonra zor kullanılmasının mutlak surette önlenmesi gerekmektedir. Kolluk görevlilerinden yetkilerini kötüye kullananlar ile hak ihlallerine neden olanlar hakkında ilgili adli ve idari soruşturmalar derhal

başlatılmalı ve kısa sürede kamuoyunun vicdanında soru işareti bırakmayacak şekilde sonuçlandırılmalıdır. Soruşturmanın etkin ve hızlı yürütülmesi idari ve adli yaptırımların gerektiği gibi uygulanması işkence ve kötü muamelenin önlenmesi konusunda büyük önem taşımaktadır.

Kolluk iş ve işlemleri hukuka uygunluk, hesap verebilirlik ve şeffaflık açısından belli süreler içerisinde etkin olarak denetlenmeli ve hiçbir iş ve işlem hangi gerekçe ile olursa olsun denetim dışında bırakılmamalıdır.

Komisyonumuz ırk, dil, din, etnik köken farkı gözetilmeksizin tüm vatandaşlarımızın kanun önünde eşit olmaları ve haklarının Anayasa ve diğer yasal düzenlemelerle güvence altına alınmasına yönelik olarak her türlü ayrımcılığı kabul edilemez görür ve insan hakkı ihlali olarak kabul eder. Yine komisyonumuz bu yasama yılında bu konudaki iddiaların üzerine de gitmiştir. Buna bağlı olarak Komisyon, Amasya Anadolu Kız Meslek Lisesi'nde dini baskı gördüklerini iddia ederek başka bir liseye nakillerini aldırarak dokuzuncu ve onuncu sınıf öğrencileri ve İstanbul'un Esenyurt ilçesindeki Ali Kul Çok Programlı Lisesi'nde bir öğrencinin mezhebi nedeniyle ayrımcılığa uğradığı iddialarını gündemine alarak incelemiştir. Ayrımcılık yasağına uyma konusunda, hem uygulayıcılarda ve hem de vatandaşlarda ırk, dil, din, etnik köken gözetilmeksizin herkesin eşit olduğu ve oldukları gibi kabul edilmeleri bilinci yerleştirilmeli ve buna rağmen ayrımcılık yapan kişiler var ise cezalandırılmaları sağlanmalıdır.

Komisyonumuz Kanununu verdiği yetki ve insan hakkı ihlallerine karşı herkesin korunması gerektiğinin bilincinde olarak; sadece yurt içinde yaşayan kişilerin değil yabancı ülkelerde de yaşayan Türk vatandaşlarına veya soydaşlarımıza karşı yapılan insan hakkı ihlallerini de incelemektedir. Bu bağlamda Komisyon, önce Almanya ardından da Hollanda'da, bu ülkelerde yaşayan Türklerin "Göç Yasası" adı ile anılan kanunlarla, yerleşmelerinde güçlük çıkarıldığı ve aile birleşimlerine engel olunduğu, üstelik söz konusu kanunun belli ülkelere uygulanarak ayrımcılık da yapıldığı iddialarını incelemiştir. Söz konusu ülkelerde incelemelerde bulunularak ihlalin önüne geçmek için üst düzey gerekli temaslar yapılmıştır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 8. maddesi ile aile hayatının korunmasını, 12. maddesi ile evlenme hakkını ve 14. maddesi ile ayrımcılık yasağını

düzenlemektedir. Sözleşmenin 8. maddesinin 2. fıkrasına göre özel hayatın ve aile hayatının korunması hakkının kullanılmasına bir kamu otoritesinin müdahalesi ancak ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, dirlik ve düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için, demokratik bir toplumda zorunlu olan ölçüde ve yasayla öngörülmüş olmak koşuluyla söz konusu olabilir. Almanya ve Hollanda da evlilik ve aile birleşiminde diğer ülke vatandaşları için aranmayan şartların Türk uyruklu kişilerden istenmesi, makul haklı bir sebep olmaksızın aynı durumdaki kişilere farklı uygulamaların yapılması anlamını taşıyacaktır ve bu durum Komisyonumuzca açık bir ayrımcılık olarak değerlendirilmektedir.

Komisyonumuza yapılan başvurular incelendiğinde vatandaşlarca en çok şikâyet edilen konunun yargı kararlarına yönelik olduğu sonucuna varılmaktadır. Nitekim, 4 Ağustos 2007 ilâ 1 Ekim 2008 tarihleri arasında 620 adet yargı kararlarından memnuniyetsizliği ifade eden dilekçe komisyonumuza ulaşmıştır. Yargıya yönelik şikâyetler; alınan cezadan memnun olmama, soruşturmanın ve yargılamanın gerektiği gibi yapılmadığı iddiası, yargı makamların yargılama esnasında taraflı davrandıkları iddiası ve yargılamanın uzun sürmesi sebebiyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği şikâyetine ilişkin olmaktadır. İkinci en çok şikâyet edilen konu ise cezaevlerindeki mahkûmlara yönelik muamelelere ilişkin olmuştur. Bu dönemde 591 adet cezaevlerindeki koşullar ve cezaevi personelinin tutumu hakkında Komisyonumuza başvuru yapılmıştır. Adil yargılama hakkına yönelik ihlal iddiaları ile cezaevindeki tutuklu ve hükümlülerin haklarına yönelik ihlal iddiaları Komisyonumuza taşınan ilk iki şikâyet konusu olarak tespit edilmektedir.

Soruşturmanın ve yargılamanın gereği gibi yapılamaması ile uzun sürmesi, kişilerin adil yargılama haklarının ihlal edilmesine yol açmaktadır. Bu nedenle, ülkemiz Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından tazminat ödemeye mahkum edilerek ülkemizin hem insan hakları konusunda prestij hem de maddi kaybı söz konusu olmaktadır. Komisyonumuz, adil yargılama hakkının ihlalinin önüne geçilmesi için önlemlerin alınmasının gerekliliğini bir insan hakkı olarak kabul etmektedir.

Cezaevlerinden gelen başvurular ortak etkinliklere katılma haklarının ihlal edildiği, cezaevlerinde ciddi sağlık sorunlarının yaşandığı, kurumda tedavilerinin

aksatıldığı, sağlık hizmetlerinin sunumunda yetersizliklerin bulunduğu buna bağlı olarak mahkûmların tedavilerinin yapılmadığı, cezaevlerinin aşırı kapasite ile faaliyet gösterdiği, idare tarafından karşılanması gereken ihtiyaçların karşılanmadığı iddiası, Türkçeden farklı dillerde yazdıkları mektupların gönderilmediği iddiası, telefonda Türkçe dışında bir dille konuşmalarına izin verilmediği, yazdıkları dilekçelere cevap alamadıkları, kütüphaneden, ortak kullanım alanlarından ve diğer sosyal etkinliklerden yararlanmalarının engellendiği, F Tipi cezaevlerinin tecride neden olduğu ile işkence ve kötü muameleye maruz kaldıkları iddialarına ilişkin olarak karşımıza çıkmaktadır. 13.12. 2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun gereğince hazırlanan 22.1.2007 tarih ve 45/1 Sayılı Genelge tam olarak uygulanmalıdır.

Komisyonumuza gelen şikâyetlerin diğer önemli bir kısmı ise kamu kurumlarının işlemlerine ve kamu görevlilerinin tutumlarına ilişkin olmaktadır. Nitekim Komisyonumuza 23. Yasama Döneminin 1. ve 2. yasama yılında kamu kurum ve kuruluşlarının işlemleri ile kamu personellerinin hizmetten yararlananlara yönelik tutumlarından şikayeti içeren 215 başvuru gelmiştir. Ne var ki, söz konusu başvurulardaki iddiaların büyük bir kısmı sübut bulmamaktadır. Son yıllarda başta güvenlik güçleri olmak üzere tüm kamu görevlilerinin insan hakları konusunda bilinçlendirilmelerine yönelik eğitim programlarına yer verildiği bilinmektedir. Bu programların yoğunluğunun artırılmasının insan hakları bilincinin yerleşmesi bakımından hayati önem taşıdığına şüphe yoktur. Bunun yanında, güvenlik güçlerinin zor çalışma şartları, fazla mesai ve özlük haklarının yetersizliği gibi sebeplerin de çeşitli önlemler alınıp giderilmesi güvenlik güçlerinden kaynaklı insan hakkı ihlallerinin önüne geçilmesini sağlayabilir.

İnsan hakları ihlallerine sebebiyet veren yasal düzenlemeler varsa gözden geçirilerek bunlar hukuk sistemimizden hızla ayıklanmalıdır. Komisyonumuz bu çerçevede hükmen tutuklu bulunanların, hükümlüler gibi şartlı salıvermeden yararlanamamalarının bir hak ihlali olması dolayısıyla kanunda gerekli değişikliğin yapılabilmesi için bir kanun teklifi hazırlanmıştır. Bu ve buna benzer konular için Adalet Bakanlığı bünyesinde bir komisyon oluşturularak mevzuattaki bu tür düzenlemeler ayıklanmalıdır.

Bilindiği gibi ÷lkemizde insan haklarının iyileştirilmesi konusunda Avrupa İnsan Hakları S÷zleşmesi ve Mahkemesinin ciddi bir rolü bulunmaktadır. Anayasamızın 90. maddesine göre usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir ve bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. Ayrıca usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır. Anayasamızın 90 ıncı maddesi hükmü gereğince; Avrupa İnsan Hakları S÷zleşmesi hukukumuz açısından kanun değerindedir ve iç hukukta kendiliğinden uygulanacaktır. Yine herhangi bir kanunla çatışma içine girdiğinde mahkemeler AİHS'ni esas almaları gerekmektedir. Ne var ki, ÷lkemiz mahkemeleri tarafından AİHS yeterince uygulanmamakta, dikkate alınmamaktadır. Komisyonumuz, yargıçların eğitimi çalışmalarında S÷zleşme'yi daha fazla dikkate almaları konusunda bilinçlendirilmelerinin önemini ayrıca vurgular.

Komisyonumuzca yıl boyunca birçok inceleme gerçekleştirilmiştir. İnsan haklarına ilişkin şikâyetlerin en aza indirilebilmesine katkı sağlayacağı düşün÷len Komisyonumuzca hazırlanan bu incelemelere ait raporların değerlendirilerek yürütme organı tarafından gerekli adımların atılması yararlı olacaktır.

EKLER

EK-1: İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU KANUNU

Amaç

Madde 1 – Bu Kanunun amacı; Dünya'da ve ülkemizde insan haklarına saygı ve bu konudaki gelişmeleri izlemek suretiyle uygulamaların bu gelişmelere uyumunu sağlamak ve başvuruları incelemek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun kuruluş, görev, yetki, çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 – Bu Kanun; T.C. Anayasası ile İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gibi çok taraflı uluslararası belgelerde belirlenmiş bulunan insan hak ve hürriyetleri ile uluslararası alanda genel kabul gören insan haklarını kapsar.

Komisyonun Kuruluşu

Madde 3 – Üye sayısı Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurulca belirlenecek İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunda; siyasi parti grupları ile bağımsızlar Meclisteki sayılarının - boş üyelikler hariç - üye tamsayısına nispet edilmesi ile bulunacak yüzde oranına uygun olarak temsil edilirler.

Bu Komisyon üyelikleri için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi üç yıldır.

Komisyon, Siyasi Parti gruplarının yüzde oranlarına göre, bir başkan, iki başkanvekili, bir sözcü ve bir katip seçer. Bu seçim, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanan Komisyonun, toplantıya katılanlarının salt çoğunluğunun gizli oyuyla yapılır.

Komisyonun Görevleri

Madde 4 – İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun görevleri şunlardır:

a) Uluslararası alanda genel kabul gören insan hakları konusundaki gelişmeleri izlemek,

b) Türkiye'nin insan hakları alanında taraf olduğu uluslararası andlaşmalarla T.C. Anayasası ve diğer milli mevzuat ve uygulamalar arasında uyum sağlamak amacıyla yapılması gereken değişiklikleri tespit etmek ve bu amaçla yasal düzenlemeler önermek,

c) Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonlarının gündemindeki konular hakkında, istem üzerine görüş ve öneri bildirmek,

d) Türkiye'nin insan hakları uygulamalarının, taraf olduğu uluslararası andlaşmalara, Anayasa ve Kanunlara uygunluğunu incelemek ve bu amaçla, araştırmalar yapmak, bu konularda iyileştirmeler, çözümler önermek,

e) İnsan haklarının ihlale uğradığına dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek veya gerekli gördüğü hallerde ilgili mercilere iletmek,

f) Gerektiğinde dış ülkelerdeki insan hakları ihlallerini incelemek ve bu ihlalleri o ülke parlamenterlerinin dikkatlerine doğrudan veya mevcut parlamenter forumlar aracılığıyla sunmak,

g) Her yıl yapılan çalışmaları, elde edilen sonuçları, yurtiçi ve dışında İnsan Haklarına saygı ve uygulamaları kapsayan bir rapor hazırlamak.

Komisyunun Yetkileri

Madde 5 – İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, görevleri ile ilgili olarak, Bakanlıklarla Genel ve Katma Bütçeli Dairelerden, mahalli idarelerden, muhtarlıklardan, üniversitelerden ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan bilgi istemek ve buralarda inceleme yapmak, ilgililerini çağırıp bilgi almak yetkisine sahiptir.

Komisyon, gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların bilgilerine başvurabilir ve Ankara dışında da çalışabilir.

Komisyunun Çalışma Usul ve Esasları

Madde 6 – İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.

Komisyon, incelemelerini alt komisyonlar kurmak suretiyle de yapabilir.

Komisyon, görevleri ile ilgili olarak hazırladığı raporları Türkiye Büyük Millet Meclisi Bakanlığına sunar. Bu raporlar Danışma Kurulunun görüş ve önerisi ile Genel Kurul gündemine alınabilir ve okunmak suretiyle veya üzerinde görüşme açılarak bilgi edinilir.

Komisyon raporları Başbakanlık ve ilgili bakanlıklara da Başkanlıkça gönderilir.

Komisyunun gerekli görmesi halinde; inceleme konusunun sorumluları hakkında genel hükümlere göre kovuşturma veya işlem yapılabilmesi için, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca Komisyon raporu ilgili mercie bildirilir.

Komisyon çalışmaları ile ilgili olarak, yurtiçi ve yurtdışı görevlendirmelere ait giderler, Komisyunun Kararı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının onayı ile 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçesinden karşılanır.

İnceleme ve Sonucun Bildirilmesi

Madde 7 – İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale olunan başvurular ile ilgili konuları inceler.

(Değişik: 2/1/2003-4778/29 md.) Komisyon, başvuruların sonucu veya yapılmakta olan işlem hakkında başvuru sahibine en geç altmış gün içinde bilgi verir.

Uygulanacak İçtüzük

Madde 8 – İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun çalışmalarında, bu Kanunda sarahat olmayan hallerde, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü hükümleri uygulanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü gereğince komisyonlar üzerinde haiz olduğu denetleme yetkisi bu Komisyon için de geçerlidir.

Yürürlük

Madde 9 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 10 – Bu Kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ile Bakanlar Kurulu yürütür.

EK-2: KOMİSYONUMUZUN ÜYELERİ TARAFINDAN VERİLEN “İNSAN HAKLARI KOMİSYONU KANUNU TEKLİFİ”

GENEL GEREKÇE

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 2 nci maddesinde, “Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, *insan haklarına saygılı*, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir.” ifadesine yer verilmiştir. Anayasamız bu hükümle insan haklarına saygılı Devlet olmanın Cumhuriyetin niteliklerinden olduğunu ifade etmiştir.

Anayasamızın 5 inci maddesinde de, kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmayı, devletin temel amaç ve görevleri arasında saymıştır.

Anayasal ilke olarak insan hakları ile ilgili en temel ilkeler bu şekilde ifade edilmiş ve belirtilen amaçlara ulaşabilmek için de çeşitli kurumlar kurulmuş veya organlar oluşturulmuştur. Bunlardan bir tanesi de, 05 Aralık 1990 tarihinde kabul edilip, 08 Aralık 1990 gün ve 20719 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanıp yürürlüğe giren, 3686 sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu ile Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde ve kendi üyelerinden oluşturulan İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu’dur. Anılan Kanunun yürürlüğe girdiği 08 Aralık 1990 tarihinden bugüne kadar yaklaşık olarak 18 yıl geçmiştir. Öte yandan çağımızın en önemli ortak değerleri arasında yer alan “insan hakları” kavramına karşı millî duyarlılık hızla artmıştır. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bu alanda önemli görevler üstlenmiştir. Bu önemli görevi daha etkin ve zamanında yerine getirebilmesi için Komisyonun kuruluşunu düzenleyen Kanunun yeni baştan ve günün ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde düzenlenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu yapılırken de anılan Kanuna ilâveler yapmak yerine yürürlükteki Kanun tamamen yürürlükten kaldırılarak, Komisyonun kuruluş, görev, yetki, çalışma usul ve esasları yeniden düzenlenmiştir.

İNSAN HAKLARI KOMİSYONU KANUNU TEKLİFİ

Amaç

MADDE 1 - (1) Bu Kanunun amacı; Dünyada ve ülkemizde insan haklarına bağlılığı ve bu konudaki gelişmeleri izlemek, araştırmak ve incelemek suretiyle uygulamaların veya mevzuatın bu gelişmelere uyumunu sağlamak ve istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan kanun tasarı ve teklifleriyle, kanun hükmünde kararnamelerin insan haklarına uygunluğunu inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak ve başvuruları incelemek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir İnsan Hakları Komisyonunun kuruluş, görev, yetki, çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 - (1) Bu Kanun; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gibi çok taraflı uluslararası belgelerde belirlenmiş bulunan insan hak ve hürriyetleri ile uluslararası alanda genel kabul gören insan haklarını kapsar.

Tanımlar

MADDE 3 - (1) Bu Kanunda geçen;

- a) Başkan: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanını,
- b) Başkanlık: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığını,
- c) Başvuru: Yazılı veya elektronik ortamda Komisyona intikâl eden ve insan hakları ihlâli iddialarını içeren talepleri,
- d) Başvuru Defteri: Komisyona yapılan başvurularının kaydedildiği defteri,
- e) Başvuru sahibi: İnsan haklarının ihlâlê uğradığına ilişkin bir iddiayı ileri süren gerçek veya tüzel kişiyi,
- f) Görüş ve öneri raporu: İstem üzerine Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonlarının gündemindeki konular hakkında Komisyonun o konudaki görüş ve önerilerini içeren raporu,
- g) İnceleme: İnsan haklarının ihlâl edildiğine ilişkin başvurunun komisyon başkan ve/veya üyeleri tarafından gerektiğinde yerinde inceleme, ilgilileri dinleme suretiyle yapılan işlemleri,
- ğ) İnceleme raporu: Komisyon tarafından incelenmesine karar verilen ya da aynı nitelikte olmaları sebebiyle konuları bakımından belirli gruplara ayrılmış başvurularla ilgili olarak düzenlenen ve insan hakları ihlâllerinin sebepleri ile çözüm önerilerini içeren raporu,
- h) İzleme raporu: Uluslararası alanda genel kabul gören insan hakları ile ilgili konularda yapılan ziyaret, temas ve geziler sonucu gerek görülmesi hâlinde hazırlanan raporu,
- ı) Komisyon: Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyonunu,
- i) Komisyon Başkanlık Divanı: İnsan Hakları Komisyonu Başkanı, iki başkanvekili, Sözcü ve Kâtipten oluşan kurulu,
- j) Komisyon Başkanı: Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyonu Başkanını,
- k) Yıllık rapor: Komisyonun görevleri ile ilgili konularda hazırlanan ve Başkanlığa sunulan raporu,
- l) Yurt içi uygulama araştırma raporu; Türkiye'nin insan hakları uygulamalarının, taraf olduğu uluslararası anlaşmalara, Anayasa ve kanunlara uygunluğunu inceleyen ve bu amaçla yapılan araştırmaları içeren, bu konularda iyileştirmeler ve çözümler öneren raporu,
- m) Yurt dışı uygulama araştırma raporu: Gerektiğinde dış ülkelerdeki insan hakları ihlâllerinin ziyaret, gezi ve temaslar şeklinde incelenmesi ve diğer bilgi edinme suretiyle hazırlanan raporu,

ifade eder.

Komisyonun kuruluşu

MADDE 4 - (1) Üye sayısı Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurulca belirlenecek Komisyonda; siyasî parti grupları ile bağımsızlar Meclisteki sayılarının -boş üyelikler hariç- üye tamsayısına nispet edilmesi ile bulunacak yüzde oranına uygun olarak temsil edilir.

(2) Bu Komisyon üyelikleri için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki yıldır.

Komisyonun görevleri

MADDE 5 - (1) Komisyonun görevleri şunlardır:

- a) Uluslararası alanda genel kabul gören insan hakları konusundaki gelişmeleri izlemek.
- b) Türkiye'nin insan hakları alanında taraf olduğu uluslararası andlaşmalarla Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve diğer millî mevzuat ve uygulamalar arasında uyum sağlamak amacıyla yapılması gereken değişiklikleri tespit etmek ve bu amaçla yasal düzenlemeler önermek,

c) Türkiye'nin insan hakları alanında taraf olduğu uluslararası andlaşmalarla Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve diğ er millî mevzuat ve uygulamalar arasında uyum sağlamak amacıyla yapılması gereken işlerle, alınması gereken tedbirler veya mevzuat değışikliklerini veya eksikliklerini tespit etmek ve bu amaçla yapılması gereken düzenlemeleri veya değışiklikleri önermek.

d) Başkanlığın talebi üzerine ya da istenildiğinde Başkanlığa sunulan kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararnamelerin insan hak ve hürriyetleri ile uluslararası alanda genel kabul gören insan haklarına uygunluğunu inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak.

e) Türkiye'nin insan hakları uygulamalarının, taraf olduğu uluslararası andlaşmalara, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yerleşik kararlarına, Anayasa ve kanunlara uygunluğunu incelemek ve bu amaçla, araştırmalar yapmak, bu konularda iyileştirmeler, çözümler önermek.

f) İnsan haklarının ihlâle uğradığına dair iddialar ile ilgili başvuruları bizzat veya ilgili kurum veya kuruluşlar aracılığıyla araştırıp, incelemek suretiyle elde edilen sonuçlara göre uygulamaların veya mevzuatın uluslararası insan hakları hukuku standartlarına uyumunun sağlanması ve gerekli tedbirlerin alınabilmesi amacıyla hazırlayacağı rapor ve önerileri Başkanlığa sunmak veya gerekli gördüğü hâllerde ilgili mercilere iletmek.

g) Gerektiğinde dış ülkelerdeki insan hakları ihlâllerini incelemek ve bu ihlâlleri o ülke parlamenterlerinin dikkatlerine doğrudan veya mevcut parlamenter forumlar aracılığıyla sunmak.

h) Her yıl yapılan çalışmaları, elde edilen sonuçları, yurtiçi ve yurtdışında insan haklarına bağlılık ve uygulamaları, insan hakları ile ilgili konularda yapılan ziyaret, temas ve geziler sonucu hazırlanan raporları, insan hakları ihlâllerinin sebepleri ile çözüm önerilerini içeren raporu, Başkanlığa sunulan kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararnamelerin insan hak ve hürriyetleri ile uluslararası alanda genel kabul gören insan haklarına uygunluğu hakkında görüş ve önerileri içeren yıllık rapor hazırlamak.

Komisyonun yetkileri

MADDE 6 - (1) Komisyon bakanlıklar, üniversiteler, genel ve katma bütçeli daireler, mahallî idareler, muhtarlıklar, diğ er kamu kurum ve kuruluşları ile Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu, kamu iktisadî teşebbüsleri, özel kanun ile veya özel kanunun verdiği yetkiye dayanarak kurulmuş banka ve kuruluşlar, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve kamu yararına çalışan derneklerden her türlü bilgi, belge ve doküman isteyebilir, buralarda inceleme ve araştırma yapabilir ve ilgililerini çağırıp bilgi alabilir.

(2) Komisyon, gerçek ve özel hukuk tüzel kişiler ile özel kuruluşlardan kanunlarda öngörülen usullere uymak koşuluyla her türlü bilgi, belge ve doküman isteyebilir, buralarda inceleme ve araştırma yapabilir ve ilgililerini çağırıp bilgi alabilir.

(3) Birinci fıkrada sayılan ve gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri ile özel kuruluşlar dışındaki kurum ve kuruluşlar ve ilgilileri Komisyon tarafından istenilen bilgi, belge veya dokümanları vermekle yükümlüdür. Ancak, kanun gereğince gizli olan belge veya bilgilerin verilmesi amacıyla yetkili kurum veya kuruluştan gizlilik kararının kaldırılmasını talep edebilir. Bu talep kabul edilmediği takdirde alınan karara karşı kanun yollarına başvurabilir.

(4) Komisyon, kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler veya insan hakları alanında faaliyet gösteren dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıyla işbirliği yapabilir.

(5) Komisyon çalışma ve toplantılarını Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapılabileceği gibi, alınacak kararla başka yer ya da şehirde de yapabilir. Yurtdışında da çalışabilir.

Komisyunun çalışma usul ve esasları

MADDE 7 - (1) Komisyon, üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiç bir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.

(2) Komisyon, incelemelerini alt komisyonlar kurmak suretiyle de yapabilir.

(3) Komisyon, görevleri ile ilgili olarak hazırladığı raporları Başkanlığa sunar. Bu raporlar Danışma Kurulunun görüş ve önerisi ile Genel Kurul gündemine alınabilir ve okunmak suretiyle veya üzerinde görüşme açılarak bilgi edinilir.

(4) Komisyon raporları Başbakanlık ve ilgili bakanlıklara da Başkanlıkça gönderilir.

(5) Komisyonun gerekli görmesi hâlinde; inceleme konusunun sorumluları hakkında genel hükümlere göre kovuşturma veya işlem yapılabilmesi için Başkanlıkça Komisyon raporu ilgili mercie bildirilir.

(6) Komisyon çalışmalarının düzenlenmesi ve etkinliğinin artırılması için çalışma esasları düzenleyebilir.

Başkanlık Divanının kuruluş ve görevleri

MADDE 8 - (1) Komisyon, siyasî parti gruplarının yüzde oranlarına göre, bir başkan, iki başkanvekili, bir sözcü ve bir kâtip seçer. Bu seçim, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanan Komisyonun, toplantıya katılanlarının salt çoğunluğunun gizli oyuyla yapılır.

(2) Komisyon Başkanlık Divanı üyelerinden boşalma olduğu takdirde, komisyon tarafından yeni üye seçilir.

(3) Komisyon Başkanlık Divanının herhangi bir üyeliği için, siyasî parti grupları tarafından aday gösterilmemesi durumunda seçim, Komisyon üyeleri tarafından gösterilecek adaylar arasından birinci fıkra hükmüne göre seçilir.

(4) İnsan Hakları Komisyonu Başkanlık Divanı oy çokluğu ile karar verir.

(5) Komisyon çalışmaları ile ilgili olarak, yurtiçi ve yurtdışı görevlendirmelere ya da bu Kanun'da belirtilen görevlerin yerine getirilmesine ilişkin olarak yapılan işlere ait giderler, Komisyon Başkanlık Divanı Kararı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının onayı ile 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçesinden karşılanır.

Komisyon Başkanının görev ve yetkileri

MADDE 9 - (1) Komisyon Başkanının görev ve yetkileri şunlardır:

(a) Komisyona başkanlık etmek.

(b) Komisyon tarafından alınan kararların yerine getirilmesini sağlamak için gerekli tedbirleri almak ve yazışmaları yapmak.

(c) Komisyonu temsil etmek

(ç) Komisyon çalışmaları hakkında bilgi vermek, yazılı veya sözlü açıklamada bulunmak.

(d) Gerekli gördüğünde bakanlıklar, her türlü kamu kurum ve kuruluşları ile üniversitelerden, Komisyon veya alt komisyon çalışmalarında uzmanlık ve bilgilerinden yararlanmak üzere uygun bulacağı kişileri görevlendirmek.

(e) Komisyon ve kurulacak alt komisyonların etkin ve verimli çalışması için gerekli tedbirleri almak.

(f) Başvurulardan incelenemeyecek olanlara karar vermek.

(g) İnsan hakları alanında üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile insan hakları alanında faaliyet gösteren dernek veya vakıflara rapor hazırlatmak.

(ğ) Bu Kanunun kapsamında yer alan işlerle ilgili olarak, toplantı, panel, sempozyum gibi yerlerde Komisyonu temsil etmek.

(h) Gerek gördüğü hâllerde, sonradan Komisyona bilgi vermek üzere ilgili kurum ve kuruluşlarda incelemelerde bulunmak, temsilci veya görevlileriyle görüşmek.

(ı) Kanunla verilen diğer iş ve işlemleri yapmak.

Komisyon başkanvekili

MADDE 10 - (1) İnsan Hakları Komisyonu başkanı yokluğunda vekâlet görevini başkanvekillerinden birine verir.

Başvuruların alınması

MADDE 11 - (1) Başvurular derhâl Başvuru Defteri'ne kayıtları yapılır, kayıt tarihi ve sayısı dilekçelerin üzerine yazılır. Başvuru tarihi kaydın yapıldığı tarihtir.

(2) Posta yoluyla yapılan başvurularda; başvurunun ulaştığı tarih, başvuru tarihidir.

(3) Komisyonca başvuru sahibine veya temsilcisine hazır bulunmaları şartıyla imzalı ve kaşeli bir alındı belgesi verilir.

(4) Alındı belgesinde; başvuru kaydının tarih ve sayısına yer verilir.

(5) Elektronik posta yoluyla yapılacak başvurularda, Komisyonun elektronik posta adresine ulaştığı tarih, başvuru tarihidir. Ancak resmî tatil günlerinde elektronik posta yoluyla yapılan başvurular, resmî tatilin bittiği ilk iş günü yapılmış sayılır.

(6) Başvuru Defterinde, başvuranın adı, soyadı, iş ve ikametgâh adresi, varsa iletişim bilgileri, başvuru tarihi, hangi kişi ya da kurum veya kuruluş hakkından başvuruda bulunduğu, başvurusunun konusu ve hangi yöntemle başvurulduğu gibi hususlara yer verilir.

Yazılı başvuruda bulunması gereken hususlar

MADDE 12 - (1) Komisyona yapılan başvurularda, başvuru sahibinin adı-soyadı ve imzası ile iş veya ikametgâh adresinin bulunması gerekir.

Elektronik başvuruda bulunması gereken hususlar

MADDE 13 - (1) Gerçek kişiler tarafından elektronik posta yoluyla yapılacak başvurular, başvuru sahibinin adı ve soyadı, oturma yeri veya iş adresine ilâve olarak kimlik doğrulama amacıyla kullanılacak Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası belirtilmek suretiyle de yapılabilir.

(2) Tüzel kişiler tarafından elektronik posta yoluyla yapılacak başvurular, tüzel kişinin unvanı ve adresi ile yetkili kişinin Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası belirtilmek suretiyle ve yetki belgesiyle birlikte yapılabilir. Yetki belgesi uygun elektronik araçlarla elektronik ortama aktarılarak gönderilir.

(3) Gerçek veya tüzel kişiler tarafından, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereğince elektronik imza kullanılarak gönderilen başvurularda, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası aranmaz.

(4) Bu tür başvurularda, Komisyonun elektronik posta adresine ulaştığı tarih, başvuru tarihidir.

İncelenemeyecek başvurular

MADDE 14 - (1) Komisyona yapılan başvurular Komisyon Başkanı tarafından incelenir. Bu başvurulardan;

a) Belli bir konuyu ihtiva etmeyen,

b) İç hukuk yoluna başvurulması veya tüketilmesi durumunda insan hakkı ihlâli oluşturmadan, başvuru konusu ile ilgili hakka ulaşılabilecek nitelikte olanlar,

c) Başvuruda bulunması gereken hususlardan herhangi birini taşımayanlar,

d) İnsan haklarının ihlâlê uğradığı iddiasını içermeyenler,

inceleme ve araştırmaya konu yapılamaz. Bu husus başvurana bildirilir.

İnceleme ve sonucun bildirilmesi

MADDE 15 - (1) Komisyon Başkanının incelenmesini uygun gördüğü başvuruların, doğrudan doğruya Komisyon, Alt Komisyon, Komisyon üyesi tarafından incelenmesine ya da ilgili bakanlık veya kamu kurum ve kuruluşu, Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı il veya ilçe insan hakları komisyonları ya da ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurulları tarafından araştırılıp, inceleme yaptırılmasına karar verebilir.

(2) Başvuruyu inceleyen makamlar, başvuru ile ilgili olarak hazırlayacağı raporu İnsan Hakları Komisyonu Başkanlığına ve yapılmakta olan işlemin aşaması veya sonucu hakkında da başvuru sahibine en geç otuz gün içinde bilgi verir.

(3) Komisyon Başkanı, başvuru hakkında Komisyon, alt komisyon, komisyon üyesi veya uzman dışındaki kurumlar tarafından araştırılıp inceleme yapılmasına karar vermesinden sonra, bizzat Komisyon, ilgili Alt Komisyon veya Komisyon üyesi veya uzmanı tarafından incelenmesine de karar verebilir. Bu durum ilgili birime bildirilir.

(4) Komisyon, başvuruların sonucu veya yapılmakta olan işlem hakkında başvuru sahibine en geç altmış gün içinde bilgi verir.

Uygulanacak İçtüzük ve atıflar

MADDE 16 - (1) İnsan Hakları Komisyonunun çalışmalarında, bu Kanunda sarahat olmayan hâllerde, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü hükümleri uygulanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü gereğince komisyonlar üzerinde haiz olduğu denetleme yetkisi bu Komisyon için de geçerlidir.

(2) Kanunlarda, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde ve diğer mevzuatta 3686 sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanununa yapılan atıflar bu Kanuna yapılmış sayılır.

Yürürlükten kaldırılan kanun

MADDE 17 - (1) 5 Aralık 1990 tarihli ve 3686 sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 18 - (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 19 - (1) Bu Kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ile Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1 – Bu maddede İnsan Hakları Komisyonu Kanunu'nun amacı düzenlenmiş bulunmaktadır. İnsan hakları kavramı günümüzde ulusal hukuk boyutlarını aşmış ve uluslararası alanın en önemli konusu haline gelmiştir. Bu anlayıştan hareketle, dünyada ve Türkiye'de insan haklarına bağlılığı ve bu konudaki gelişmeleri izlemek, araştırıp incelemek suretiyle elde edilen sonuçlara göre uygulamaların veya mevzuatın bu gelişmelere uyumunun sağlanması ve gerekli tedbirlerin alınması amacıyla ve istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan Kanun tasarı ve teklifleriyle, kanun hükmünde kararnamelerin insan haklarına uygunluğu incelenerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak ve başvuruları incelemek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde İnsan Hakları Komisyonunun kuruluşu düzenlenmiştir.

MADDE 2 – Bu maddeyle İnsan Hakları Komisyonu Kanununun kapsamının Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile İnsan Hakları Evrensel Beyanname ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gibi çok taraflı uluslararası belgelerde belirlenmiş bulunan insan hak ve hürriyetleri ile uluslararası alanda genel kabul gören insan hakları olduğu belirtilmiş bulunmaktadır.

MADDE 3 – Bu madde ile Kanun’da geçen kavramlar tanımlanmıştır.

İnsan hakları ile ilgili sorunlar, günümüz dünyasında hem ulusal hukuk, hem de uluslararası hukuk bakımından çok önemli bir değer olarak kabul edilmiştir.

İnsan hakları gibi toplumun hemen her kesiminden insanımızı ilgilendiren böyle bir kurumsal yapının insan hakları konusunda oluşan toplum bilincinin devamına katkıda bulunulması için Kanunda geçen ifadelerin ne anlama geldiği hususu açıklanmıştır. Komisyonun kurumsal kimliğinin güçlendirilebilmesi için bu şekilde bir tanım yapılması yoluna gidilmiştir.

İnsan Hakları Komisyonunun, insan hakları ile ilgili konularda, Türk Büyük Millet Meclisinin, Hükûmetin, medyanın ve kamuoyunun, hazırladığı veya hazırlayacağı raporlarla dikkatini çekmek suretiyle yapılması gereken düzenlemelere olan ihtiyacı belirterek, bu alanda öncülük yapan işlevini yerine getireceğinden, tanımlar maddesinde çeşitli raporlara yer verilmiş ve bu raporların tanımları yapılmıştır.

MADDE 4 – Bu maddeyle İnsan Hakları Komisyonunun nasıl kurulacağı hususu ile üye seçimini nasıl yapılacağı düzenlenmiş bulunmaktadır.

MADDE 5 – Bu maddede İnsan Hakları Komisyonunun görevleri kapsamında nelerin yer aldığı belirtilmiştir.

MADDE 6 – Bu maddede İnsan Hakları Komisyonunun yetkilerinin neler olduğu belirtilmiştir. Bu kapsamda, Komisyonun hangi kurum ve kuruluşlardan bilgi, belge ve doküman isteyebileceği, inceleme ve araştırma yapabileceği ile bu kurumların ilgililerini çağırıp bilgi alabileceği hususu düzenlenmiştir.

Ayrıca maddeyle, Komisyona kanundaki görevlerini kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler veya insan hakları alanında faaliyet gösteren dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıyla işbirliği yapmak veya birlikte çalışmak suretiyle yerine getirme imkânı tanınmak suretiyle demokratik katılım sağlanmış bulunmaktadır.

MADDE 7 – Bu maddede İnsan Hakları Komisyonunun çalışma usul ve esasları düzenlenmiş bulunmaktadır.

MADDE 8 – Bu maddede İnsan Hakları Komisyonu Başkanlık Divanının kuruluş ve görevleri düzenlenmiş bulunmaktadır.

MADDE 9 – Bu maddede İnsan Hakları Komisyonu Başkanının görev ve yetkileri düzenlenmiş, yapılan düzenlemeyle insan hakları ile ilgili sorunların çözülmesinde gereken hız ve etkinlik sağlanmaya çalışılmıştır.

MADDE 10 – Bu maddede İnsan Hakları Komisyon Başkanvekilinin görev ve yetkileri düzenlenmiştir.

MADDE 11 – Bu maddeyle insan hakları ile ilgili ihlâl iddialarına ilişkin olarak yapılan başvuruların alınması ve yapılması gereken işlemler düzenlenmiş bulunmaktadır.

MADDE 12 – Bu maddeyle yazılı başvuruda bulunması gereken hususlar düzenlenmiş bulunmaktadır.

MADDE 13 – Bu maddeyle elektronik başvuruda bulunması gereken hususlar düzenlenmiş bulunmaktadır.

MADDE 14 – Bu maddede incelenemeyecek başvurular düzenlenmiş bulunmaktadır.

MADDE 15 – Bu maddede inceleme ve sonucun bildirilmesi hususu düzenlenmiş bulunmaktadır.

MADDE 16 – Bu maddede uygulanacak İçtüzük hükmüne yer verilmiştir.

MADDE 17 – Bu maddede 3686 sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu’nun yürürlükten kaldırılması düzenlenmiş bulunmaktadır.

MADDE 18 – Yürürlük maddesidir.

MADDE 17 – Yürütme maddesidir.

ANAYASA KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1 – 5.12.1990 tarihli ve 3686 sayılı İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Kanununun başlığı ve metninde geçen “İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu” ibaresi “İnsan Hakları Komisyonu” olarak ve 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 1- Bu Kanunun amacı, insan haklarına saygı ve bağlılığı esas alarak; Türkiye’de ve dünyada bu konudaki gelişmeleri izlemek, araştırmak ve incelemek suretiyle uygulamaların veya mevzuatın bu gelişmelere uyumunu sağlamak, kendisine esas veya tali olarak havale edilen işleri görüşmek, istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan kanun tasarı ve teklifleriyle kanun hükmünde kararnamelerin insan haklarına uygunluğunu inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak ve başvuruları incelemek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisinde İnsan Hakları Komisyonunun kuruluş, görev, yetki, çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.”

MADDE 2 – İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanununun 3 üncü maddesi kenar başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Komisyonun Kuruluşu ve Başkanlık Divanı

Madde 3- Üye sayısı Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurulca belirlenecek İnsan Hakları Komisyonunda; siyasî parti grupları ile bağımsızlar Meclisteki sayılarının –boş üyelikler hariç- üye tamsayısına nispet edilmesi ile bulunacak yüzde oranına uygun olarak temsil edilirler.”

“Komisyon, Siyasi Parti gruplarının yüzde oranlarına göre, bir başkan, iki başkanvekili, bir sözcü ve bir katip seçer. Bu seçim, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanan Komisyonun, toplantıya katılanlarının salt çoğunluğunun gizli oyuyla yapılır.”

“Komisyon Başkanlık Divanında boşalan üyelik için, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca belirlenecek süre içinde parti grupları tarafından aday gösterilmemesi durumunda, Komisyon üyeleri tarafından gösterilecek adaylar arasından birinci fıkra hükmüne göre seçim yapılır.”

MADDE 3 - İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanununun 4 üncü maddesinin (c), (e) ve (g) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“c) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale edilen kanun tasarı ve teklifleriyle, kanun hükmünde kararnameleri görüşmek,”

“e) İnsan haklarının ihlale uğradığına dair iddialar ile ilgili başvuruları araştırıp incelemek veya gerekli gördüğü hallerde ilgili mercilere iletmek,”

“g) Çalışmalarıyla ilgili yıllık rapor hazırlamak.

MADDE 4 - İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, maddeye ikinci fıkra eklenmiş, mevcut son fıkra teselsül ettirilmiştir.

“İnsan Hakları Komisyonu görevleri ile ilgili olarak genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile gerçek ve tüzel kişilerden kanunlarda öngörülen usullere uymak koşuluyla bilgi istemek ve buralarda inceleme yapmak, ilgililerini çağırıp bilgi almak yetkisine sahiptir. Kanunlarda aksine hüküm bulunmadıkça genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile gerçek ve tüzel kişiler, Komisyon tarafından istenilen bilgi, belge veya dokümanları vermekle yükümlüdür.”

“ Komisyon, kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler veya insan hakları alanında faaliyet gösteren dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının çalışmalarından yararlanabilir.”

MADDE 5- İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanununun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiş, mevcut dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde ve beşinci fıkrasının sonunda geçen “bildirilir” ibaresi “gönderilir” olarak değiştirilmiştir.

“Komisyon, acil durumlarda kullanılmak üzere Başkanlık Divanına alt komisyonlar kurma yetkisi verebilir. Komisyon Başkanı gecikmesinde sakınca bulunan hallerde sonradan Komisyona bilgi vermek kaydıyla ilgili kurum ve kuruluşlarla temas edebilir, bunların temsilci veya görevlileriyle görüşebilir.

“Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca, Komisyon raporları Başbakanlık ve ilgili bakanlıklara gönderilir.”

MADDE 6- İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanununa 6 ncı maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki 7 nci madde eklenmiş ve sonraki madde numaraları teselsül ettirilmiştir.

“Başvuruların Alınması.

Madde 7- Komisyona yapılan başvurularda, başvuru sahibinin adı-soyadı ve imzası ile iş veya ikametgâh adresinin bulunması gerekir. Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası belirtmek suretiyle elektronik başvuruda bulunulabilir. Tüzel kişiler tarafından elektronik posta yoluyla yapılacak başvurular, tüzel kişinin unvanı ve adresi ile yetkili kişinin Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası belirtmek suretiyle ve yetki belgesiyle birlikte yapılabilir. Yetki belgesi de elektronik ortamda gönderilebilir.

Başvuruların derhal kayıtları yapılır. Başvuru tarihi kaydın yapıldığı tarihtir. Posta yoluyla yapılan başvurularda dilekçenin ulaştığı tarih başvuru tarihidir. Komisyona başvuru sahibine imzalı ve kaşeli alındı belgesi verilir.

Elektronik ortamda yapılacak başvurularda, elektronik postanın Komisyona ulaştığı tarih başvuru tarihidir, ancak resmi tatil günlerinde elektronik posta yoluyla yapılan başvurular resmi tatilin bittiği ilk iş günü yapılmış sayılır.”

MADDE 7- İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanununa aşağıdaki madde, 8 nci madde olarak eklenmiş ve diğer madde numaraları teselsül ettirilmiştir.

“İncelenmeyecek Başvurular.

Madde 8- Komisyona yapılan başvurulardan;

- a) Belli bir konuyu ihtiva etmeyenler,
- b) Görülmekte olan bir dava ile ilgili olanlar,
- c) Başvuruda bulunması gereken hususlardan herhangi birini taşımayanlar,
- d) İnsan haklarının ihlâlê uğradığı iddiasını içermeyenler,

İnceleme ve araştırmaya konu yapılamaz. Bu husus başvurana bildirilir.

MADDE 8- İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanununun mevcut 7 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İnsan Hakları Komisyonu, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale olunan işleri ve doğrudan komisyona intikal eden başvuruları inceler.

Yürürlük

MADDE 9 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 10 - Bu Kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ile Bakanlar Kurulu yürütür.

EK-3: KOMİSYONUMUZUN ÜYELERİ TARAFINDAN VERİLEN “5275 SAYILI CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUN’DA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ”

GENEL GEREKÇE

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un “İnfaz koşulu” kenar başlıklı 4’üncü maddesi uyarınca, mahkûmiyet hükümleri kesinleşmedikçe infaz olunamayacağı, aynı Kanun’un 107’nci maddesinin birinci fıkrasında da, koşullu salıverilmeden yararlanabilmek için mahkûmun kurumdaki infaz süresini iyi hâlli olarak geçirmesi gerekeceği düzenlenmiş bulunmaktadır.

Bu düzenlemeler gereğince, yapılan yargılama sonunda mahkeme tarafından verilen kararın kesinleşmesi ile sanık hükümlü statüsünü almakta ve alınan cezanın hürriyeti bağlayıcı ceza olması durumunda da hükümlü şartla tahliye (koşullu salıverilme) hükümlerinden yararlanabilmektedir.

Buna karşılık, duruşmaları (yargılamaları) tutuklu olarak devam eden veya hükümle birlikte tutuklanan sanıkların, duruşmaları sona erip hüküm tesisinden kararın kesinleşmesine kadar geçen süre içindeki durumları “hükümözlü tutuklu” yahut “hükmen tutuklu” adı verilen kişiler şartla salıverilme (koşullu salıverilme) hükümlerinden yararlanamamaktadır.

Bu durum, 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nda yer alan “hukuk devleti”, “insan haklarına saygılı devlet”, “eşitlik” ve “adil yargılanma hakkı” ilkelerine aykırılık teşkil etmektedir.

Gerçekten de, aleyhlerindeki dava gecikmeden sona eren ve aleyhlerindeki hüküm kesinleşen hükümlüler, şartla salıverilmeden yararlanırlarken; hükümözlü tutukluların, Yargıtay aşamasının uzunluğu gibi nedenlerle bundan mahrum edilmelerinin haklı ve kabul edilebilir yanı yoktur.

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un 107’nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan Koşullu salıverilmeden yararlanabilmek için mahkûmun” ifadesinden sonra gelmek üzere “ya da hükümle birlikte tutuklanan veya tutukluluğunun devamına karar verilenin” ifadesi eklenmiştir.

5275 SAYILI CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUN’DA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 107 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Koşullu salıverilmeden yararlanabilmek için mahkûmun” ibaresinden sonra gelmek üzere “ya da hükümle birlikte tutuklanan veya tutukluluğunun devamına karar verilenin” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Bu maddeyle 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un 107’nci maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapılmıştır. Yapılan bu değişikliğe göre, anılan Kanun’un 107’nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan

“Koşullu salıverilmeden yararlanabilmek için mahkûmun” ifadesinden sonra gelmek üzere “ya da hükümlerle birlikte tutuklanan veya tutukluluğunun devamına karar verilenin” ifadesi eklenmiştir.

Madde 2- Yürürlük maddesidir.

Madde 3- Yürütme maddesidir.

EK-4: BEŞAĞAÇ KATLIAMI HAKKINDA KOMİSYON RAPORU

1. GİRİŞ

29 Eylül Cumartesi günü Şırnak İli Beytüşşebab İlçesine bağlı Beşagaç Köyü yakınlarında, kanal çalışması yapan köylüleri taşıyan bir minibüs taranmış ve 12 kişi öldürülmüş, 2 kişi olaydan yaralı olarak kurtulmuştur.

Olayın kamuoyunda duyulmasının ardından, Komisyonumuzun üyesi Diyarbakır Milletvekili Akın Birdal'ın talebi üzerine, Komisyonumuz Başkanlık Divanı, bir alt komisyon kurarak, olayı incelemeye karar vermiştir.

Asla kabul edilmesi mümkün olmayan bu insanlık dışı katliam ile en temel insan haklarından yaşam hakkı ihlal edilmiştir. Bu katliamın failerin kimler olabileceği, olayın nasıl gerçekleştiği konusunda, çeşitli şüpheler üzerine inceleme yapma gereği görülmüştür.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı ve Mersin Milletvekili Mehmet Zafer ÜSKÜL, Komisyon Başkanvekili Yozgat Milletvekili Mehmet EKİCİ, Komisyon Sözcüsü ve Diyarbakır Milletvekili Abdurrahman KURT, Komisyon üyesi Sivas Milletvekili Malik Ecdar ÖZDEMİR ve Komisyon üyesi Diyarbakır Milletvekili Akın BİRDAL'dan oluşan Alt-Komisyon ile Komisyon Uzman Yardımcısı Halil İbrahim BAYAR, 3686 Sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanununun 5. maddesinin 2. fıkrasında belirtilen Ankara dışında inceleme yapması yetkisine dayanarak 5 Ekim 2007 tarihinde Şırnak İli Beytüşşebab İlçesi Beşagaç Köyü'nde incelemelerde bulunmuştur.

2. GÖRÜŞMELER VE İNCELEMELER

5 Ekim Cuma günü saat 10:30 civarında Alt-Komisyon katliamın gerçekleştiği köye ulaşmıştır. Köye varıldığında Sayın ÜSKÜL, öncelikle başsağlığı dileyerek köylüleri TBMM Başkanı ve üyeleri adına selamlamış ve olayların nasıl olduğunun, faillerinin kimler olabileceğinin inceleneceğini ifade etmiştir.

2.1. İhsan ACER'le Yapılan Görüşme

İlk olarak köyün korucu başı ve olaydan yaralı olarak kurtulan Memduh ACER'in yeğeni İhsan ACER'le görüşülmüştür. İhsan ACER; kanalı kazmak için giden köylülerin saat 17:30'da köyelerine dönerlerken kendilerine ateş açıldığını dediklerini, geçen sene bu olayın olduğu günden bir gün önce köyün yakınında 2 PKK'lı teröristin öldürüldüğünü, "PKK'nın bir cenazeye 10 cenaze alacağım" dediğini belirtmiştir. Olaydan yaralı kurtulan Memduh ACER'in köye yakın yerdeyken ateş açtığını duyduğunu ve olay yerine gittiklerini ifade etmiştir. İhsan Acer, minibüste bulunanlarda iki silah olduğunu, birini Memduh ACER'in getirdiğini, diğerini ise minibüste bulduklarını söylemiştir.

Ayrıca İhsan ACER vaki soru üzerine; Beşagaç Köyü civarında güvenli bölgenin olmadığı, serbest bir bölge olduğunu ifade etmiştir.

2.2. Memduh ACER'le Yapılan Görüşme

İhsan ACER'i dinledikten sonra heyet olaydan yaralı kurtulan Memduh ACER'i evinde ziyaret etmiştir. Heyet, Memduh ACER'e geçmiş olsun dileklerinde bulunmuş ve olayın nasıl gerçekleştiğini, neler gördüğünü ve kendisinin nasıl kurtulduğunu sormuştur.

Memduh ACER; eve dönerken, minibüs dere yatağına girdiğinde bir grubun yolu tuttuğunu, kaçmaya fırsat bulamadıklarını, grubun arabayı durdurmadan çapraz ateş açtığını ve saldırının yaklaşık yarım saat sürdüğünü belirtmiştir.

Memduh Acer, ilk önce Kürtçe; “şoförü vurun” ve sonra “kimseyi bırakmayın” dediklerini duyduğunu ve Türkçe konuşma duymadığını vurgulamıştır.

Memduh ACER, saldırıyı yapan grubun 10-15 kişiden oluştuğunu, sarı renkli şalvar ve monttan oluşan bir kıyafet giydiklerini, maskelerinin olmadığını, kalaşnikof marka silah kullandıklarını ifade etmiştir.

Memduh ACER şoförün arkasındaki üçlü koltukta kardeşiyle beraber kapıya yakın tarafta oturduğunu, saldırganlar ateş edince kapıyı açıp sürünerek yakındaki bir taşın altına saklandığını, kendini aşağıya atarken kalçasından yaralandığını ve bir süre taşın altında kaldığını ve bir süre sonra saklandıkları yere el bombası atıldığını ifade etmiştir.

Bunlardan sonra Memduh ACER, yaralı halde kestirme yoldan köye ulaştığını, köyün üst tarafına geldiğinde kadınlara bağırdığını, elinde kesinlikle silah olmadığını, evine getirildiğini ve bundan sonrasını hatırlamadığını belirtmiştir.

Memduh ACER, kendilerinde biri Kalaşnikof marka biri çift kırma olmak üzere iki silah olduğunu, birinin Harun ACER’e birinin Kazım ACER’e ait olduğunu ifade etmiştir.

Memduh ACER saldırıda kardeşinin, iki amcasının ve amca oğullarının öldürüldüğünü söylemiştir.

2.3. İlhami ACER’le Yapılan Görüşme

Memduh ACER’den sonra, olay yerine İhsan ACER’le birlikte ilk olarak kendilerinin gittiklerini söyleyen İlhami ACER’le konuşulmuştur. İlhami ACER (yaralı Memduh ACER’in yeğeni); iftara (olay günü iftar vakti 18:07) yarım saat kala kadınların köyün üst tarafından silah sesi duyduklarını söylediklerini, bunun üzerine dışarı çıktıklarını, silah sesini duyduklarını ve silahlanıp yola çıktıklarını ve silah sesinden 10-15 dakika sonra Memduh ACER’i gördüklerini ifade etmiştir.

Soru üzerine İlhami ACER, olay yerinden köye bir buçuk saatlik yürüme mesafesi olduğunu belirtmiş, bunun üzerine, yarım saat içinde Memduh ACER’in köye nasıl ulaştığı sorusuna ise Memduh ACER kestirmeden geldiği şeklinde yanıt vermiştir.

İlhami ACER, saat 19:30 civarında olay yerine ulaştıklarını, minibüse 150 metre kala havaya ateş ederek yaralı olup olmadığını sorduklarını, o anda arabanın yanındaki dağın kayalıklarında iki üç yerde lamba yakıldığını, “biz olayımızı yaptık gidiyoruz bilginiz olsun” demek istendiği belirtmiştir.

İlhami ACER arabaya yaklaştıklarını, ölümlerin bir kısmının minibüsün açılan kapısından aşağıya döküldüğünü, bazılarının baş, göğüs ve omuzlarından vurulduğunu, bazılarının ise parçalandığını; cesetleri çıkarırken en altta Kazım ACER’in, kardeşinin (olaydan sağ kurtulan GATA’da tedavi edilen Erdal ACER) sağ olduğunu ve “onu arayın” diye bağırdığını söylemiştir. Bundan sonra kendisinin karakola haber verdiğini belirtmiştir.

İlhami ACER; Erdal ACER’i, Memduh ACER’in saklandığı kayanın altında başından yaralanmış olarak bulduklarını; yaralılar Kazım ACER ve Erdal ACER’i arabayla hastaneye götürürken Kazım ACER’in yolda öldüğünü; Erdal ACER’in de helikopterle götürüldüğünü ifade etmiştir.

İlhami ACER soru üzerine, olay günü ve birkaç gün öncesinde köyden olay yerine minibüs geçmediğini belirtmiştir.

İlhami ACER başka bir soru üzerine; köye 2003 yılında dönüş yaptıklarını, 2003 yılından önce köyün 11-12 sene boş kaldığını ifade etmiştir.

Jandarmanın Komutanı; 19:30 civarında jandarmanın olay yerinde olduğunu, hemen operasyona çıkıldığını ve operasyonun hala devam ettiğini, ancak dağlık arazide

üstlerinden defalarca geçilmiş olsa bile saldırganların bulunmasının zor olduğunu vurgulamıştır.

2.4. Olay Hakkındaki Görüşlerini İfade Eden Diğer Kişiler

Olay hakkındaki görüşlerini ifade bir kişi; 2003 yılında kaynak yerinin değişmesi nedeniyle köylülerin KÖYDES kapsamında ihalesi yapılan içme suyu temini projesinde çalıştıklarını ifade etmiştir.

Söz konusu kişi, ayrıca; olayın başka yerlere çekildiğini, Roj TV'nin ve PKK'nın yaptığı propagandalardan dolayı Beytüşşebab'da halkın çoğunluğunun olayı PKK'nın yaptığına inanmadığını; PKK'nın askere karşı yaptığı eylemleri üstlendiğini ancak halka karşı yaptıklarını üstlenmediğini belirtmiştir.

Beytüşşebab Belediye Başkanı Faik DURSUN köylülerle olaydan sonra görüştüğünü, olayın gerçekleştiği alanda koyun sürülerinin olduğunu ve sürülerin olaydan 10-15 gün önce köye indirildiğini söylemiştir. Ayrıca, olayın gerçekleştiği bölgede olaydan önce sivil plakalı araçların dolaştığını ve saldırganların maskeli olduklarının söylendiğini belirtmiştir.

Faik DURSUN kendisinin saat 20:00-21:00 civarında olayı duyduğunu ve olayın kim tarafından yapıldığını bilmediğini ifade etmiştir.

Müteahhit Kamil DURMUŞ; olay yerine iş makinalarına yol göstermek için geldiklerini, minibüste taranan işçilerin başka müteahhidin işçileri olduğunu, olay yerinden 15:30 gibi ayrıldıklarını ve olayı iftardan bir saat sonra duyduklarını belirtmiştir.

Mustafa ACER (Üniversiteyi yeni kazanan ve saldırıda ölen Bangin ACER'in babası); 19:30 civarında olay yerine gittiklerini, ölümlerin bazılarının minibüsün içinde olduğunu, üç kişinin yerde yattığını, oğlunun da yerde yatanlar arasında olduğunu, bazılarının el ve ayaklarının el bombası nedeniyle tamamen kopmuş olduğunu gördüğünü söylemiştir.

Mustafa ACER minibüste; birinin kırma diğerinin Kalaşnikof marka iki silah olduğunu ve silahın emniyetinin kapalı olup namluda mermi olmadığını, bunun minibüsten ateş edilmediğini gösterdiğini söylemiştir.

Mustafa ACER, ayrıca, minibüsün yanına ilk geldikleri zaman yanındakilerin dağda ışık gördüklerini söylemeleri üzerine 15-20 kişi birlikte dağa ateş açtıklarını söylemiştir.

2.5. Saldırıya Uğrayan Minibüsün İncelenmesi

Alt-Komisyon, Memduh ACER'i ve diğer köylüleri dinledikten sonra olay yerinde birkaç gün kalan ve sonradan köye getirilen saldırıya uğramış minibüsü incelemiştir.

Minibüsün ön, arka ve sol tarafından saldırıya uğradığı minibüsteki kurşun deliklerinden anlaşılmıştır. Ayrıca minibüsün camlarının patladığı, koltuklarının sağlam olmakla beraber koltuklarında çok sayıda delik olduğu görülmüştür.

Jandarma Komutanı, minibüsün camlarının el bombası nedeniyle patlamış olabileceğini, koltukların delik deşik olmasının el bombasının şarapnel parçalarından kaynaklanabileceğini ifade etmiştir.

2.6. Olay Yerinde Yapılan İnceleme ve Görüşmeler

Heyet, minibüsü inceledikten sonra olay yerinde incelemelerde bulunmuştur. Olay yerinde, minibüsün pusuya düşürüldüğü, Memduh ve Erdal ACER'in saklandığı ve saldırganların kaçtığı düşünülen Kato dağı görülmüştür.

Minibüsün, Memduh ACER'in anlattığı şekilde ön, sol ve arka taraflardan çapraz ateş açılabilir şekilde köye gelirken pusuya düşürülmüş olabileceği; Memduh ACER ve Erdal ACER'in saklandığı kaya, kayanın köye doğru sağ tarafında Erdal ACER'in yaralanmasına yol açan el bombasının düştüğü belli olan taşlık alan ve kayanın altında Erdal ACER'in başından aktığı düşünülen kanın izleri görülmüştür.

Minibüsün pusuya düşürüldüğü alanın sol tarafında Kato Dağı bulunmaktadır. Köylüler olay yerine geldiklerinde saldırganların bu dağın eteklerinde iki üç defa lamba yaktıklarını ve dağın zirvesinde bulunan patika yoldan iç taraflara doğru kaçtıklarını ifade etmişlerdir.

İlhami ACER, olay yerinde Roj TV'nin konserve, çekirdek ve pet şişe gibi kalıntıların olduğunu iddia ettiğini ancak kendilerinin böyle bir şey görmediğini, olay günü ertesinde inceleme yapan yetkililerin de bir şey bulamadıklarının birçok kişi tarafından görüldüğünü belirtmiştir.

2.7. Erdal ACER'i Ziyaret ve Tahir ACER'le Yapılan Görüşme

Saldıran yaralı olarak kurtulan iki kişiden biri olan Erdal Acer GATA'da tedavi görmektedir. Komisyonu Başkanı ve Mersin Milletvekili Mehmet Zafer ÜSKÜL, Sivas Milletvekili Malik Ecdar ÖZDEMİR ve Komisyon Uzman Yardımcısı Halil İbrahim BAYAR'dan oluşan bir heyet 8 Ekim Pazartesi günü Erdal ACER'i ziyaret etmiştir. Başından yaralanan ve GATA'da tedavi görmekte olan Erdal ACER geçici olarak konuşma yetisini kaybettiğinden kendisiyle görüşülemedi, refakatçisi ve olay günü köyde olan Tahir ACER'le bir görüşme yapılmıştır.

Tahir ACER, PKK ile ACER ailesi arasında önceden beri çatışma olduğunu, 1992-93 yıllarında PKK tarafından köye baskın yapıp 10'un üstünde gencin kaçırıldığını, bazı korucuların şehit edildiğini, 1992 senesinin Mart ayında dayısının Cizre'de PKK tarafından asıldığını, yakın zamanlarda PKK'luların köye gelmek istediklerini ancak kendilerinin buna izin vermediklerini, 2006 yılında PKK'nın Günyüzü köyünde bir korucuyu şehit ettiğini ve 3-4 gün sonrasında 2 PKK'lının öldürüldüğünü belirtmiştir. Tahir ACER, 29 Eylül Cumartesi günü gerçekleşen katliamın; geçmişte yaşanan bu olaylardan, Beşağaç köylülerinin korucu olmalarından ve köyün PKK'nın bulunduğu mıntikalara en yakın köy olmasından kaynaklandığını vurgulamıştır.

Tahir ACER, köyde son seçimlerde oyların farklı dağılmasının (AK Parti, DP ve Bağımsız adaylara oy verilmiştir) köylüler arasında bir husumete yol açıp açmadığı ve gerçekleşen olayda herhangi bir etkisinin olup olmadığının sorulması üzerine, köyde herkesin fikrini ifade edebileceğini, bu nedenle farklı siyasi fikirlerin husumete yol açmadığını ve bağımsız adaylara oy verenlerin PKK ile ilişkisi olmadığından emin olduğunu belirtmiştir.

Tahir ACER, 1994 yılında köyden ayrıldıklarını, 2003 yılında köye döndüklerini, köyde olmadıkları tarihler arasında köydeki tarlaları civardaki yakın köylülerin ekip biçtiğini, kendileri köye dönünce civardaki köylülerin bu durumdan hoşnut olmadıklarını, ancak bunun husumete yol açacak nitelikte olmadığını çünkü civar köylerde herkesin birbirleriyle akraba olduğunu ifade etmiştir.

Tahir ACER, ayrıca, saldırıdan hemen sonra Roj Tv'de; PKK'nın saldırıyı yaptığını kabul etmediği gibi reddetmediğini, ancak halkın tepki göstermesiyle saldırıyı olaydan 3 gün sonra reddettiğini belirtmiştir.

Sözlerinin devamında Tahir ACER, süt sağma işlemlerinin Ramazan ayında köyde, diğer aylarda ise sürünün bulunduğu yerde yapıldığını, olayın gerçekleştiği günün Ramazan ayı içinde olmasından dolayı sürünün olay günü köyde olduğunu ifade etmiş ve olayın

gerçekleştiği günün öncesinde herhangi olağan dışı bir olayın olmadığı ve köy civarında dolaşan araçların görülmediğini de eklemiştir.

3. SONUÇ

1. Olayın ardından, köy sakinlerinin acılı, tedirgin oldukları, Devletin kendilerine sahip çıkma istediğini dile getirdikleri gözlenmiştir.

2. Altkomisyonumuz üyelerinin ve Beytüşşebap Cumhuriyet Başsavcısının köy sakinlerinden aldığı ifadelerde, ayrıntıda bazı küçük farklılıklar olsa da, tutarlılık olduğu görülmüştür. Tüm ifadelerde, saldırının PKK terör örgütü tarafından gerçekleştirildiği kanaati dile getirilmiştir.

3. Olayın tanıkları tarafından verilen ifadelerde de, gördükleri birkaç saldırganın, bildikleri PKK militanı kılığına benzer giyindikleri yer almıştır.

4. Olay gününden önceki günlerde köy civarında başka minibüsler dolaştığı iddiası araştırılmış, ancak inceleme sonucunda, olaydan önceki günlerde köy civarında olağandışı herhangi bir olayın izlendiğine dair bilgi edinilememiştir.

5. Olay gününden önceki günlerde dağlardaki hayvan sürülerinin sanki planlı bir olayın çobanlarca görülmesinin engellenmesi için kimliği meçhul kişilerce köye indirildiği iddiası araştırılmış, ancak süt sağma işlemlerinin her yıl olduğu gibi Ramazan ayında bu yıl da köyde, diğer aylarda ise sürünün bulunduğu yerde yapıldığı, saldırının yapıldığı günde de sürünün köyde olduğu ve olay günü köyde olmasının olağan bir durum olduğu belirtilmiştir.

6. Olay yerinde konserve kutusu, pet su şişesi, çekirdek kabuğu vb. kalıntıların olduğu iddia edilmişse de bu iddiaların gerçek olmadığını köylüler ifade etmiştir. Olay yeri inceleme raporunda da bu tür bulgulara yer verilmemiştir.

7. Faillerin maskeli oldukları iddiası, saldırıdan yaralı kurtulan Memduh ACER ve Erdal Acer tarafından doğrulanmamış, Memduh ACER saldırganların maskesiz olduğunu söylemiştir. Ayrıca Memduh ACER saldırganların sarı, alt kısmı şalvar üst kısmı mont şeklinde elbise giydiklerini belirtmiştir.

8. Olay yeri inceleme raporu değerlendirilmiş, gözlemlerimizle karşılaştırılmış, ayrıntılı bir rapor düzenlendiği görülmüştür. Olay yeri incelemesi sırasında toplanan deliller balistik incelemeye alınmış, köylülerin kullandıkları silahlar da emniyet güçleri tarafından kullanılarak, karşılaştırma amacıyla, onların kalıntılarının da balistik incelemeye gönderildiği tespit edilmiştir. Bu inceleme sürmektedir.

9. Beşagaç Köyünde telefon görüşmelerinin yapılamadığı tespit edilmiştir.

10. Beşagaç Köyü'nün, konumu itibarıyla, yeterli güvenlik önlemlerinin alınmadığı, Köyün güvenliğinin köyde bulunan korucular ve gönüllü korucular tarafından sağlandığı gözlenmiştir.

SONUÇ OLARAK, araştırmaların sürdürülmekte olduğu, kesin bir kanaate ulaşabilmek için tüm incelemelerin tamamlanması gerektiği, bununla birlikte, yerinde yapılan inceleme, tanık ifadeleri, olay yeri inceleme raporu, Beytüşşebap Başsavcılığı, Şırnak Valiliği, Şırnak Jandarma Alay Komutanlığından alınan bilgiler değerlendirildiğinde, bu insanlık dışı katliamın terör örgütü tarafından gerçekleştirildiği kanaatine ulaşılmıştır.

Soruşturma, araştırma ve incelemeler, yetkililerce titizlikle ve hızla sürdürülmeli ve elde edilen sonuç açıklanmalıdır.

Beşagaç Köyü'ne telefonla görüşme olanağı hızla sağlanmalıdır.

Beşagaç Köyü'nün güvenliğinin sağlanması için gereken önlemler alınmalıdır.

Akın Birdal'ın rapora ilişkin karşı görüşü;

Raporla ilgili karşı görüşümün raporla birlikte yayınlanmasını rica ediyorum. Beşağaç Köyü'ne ilişkin raporumu daha sonra sunmak üzere ilk izlenimlerim aşağıdaki gibidir:

- Öncelikle köyde korku ve kaygının hakim olduğu görülmüştür.
- Serbest ve güvenli bir ortamda inceleme yapma olanağı bulunamamıştır.
- Başta Memduh Acer olmak üzere bütün ifadelerde bir çelişki ve uzlaşmazlık görülmüştür.
- Görüşmeler sırasında hakim olan korku ve kaygı nedeni ile kimi köylüler sözlü açıklamalar yerine tarafıma yazılı not iletmışlerdir. İletilen notta diğer anlatımları doğrulamayan bilgilere yer verilmiştir.
- Yetkililerle yapılan görüşmelerde bir kanaat bildirmelerine karşın ikna edici bir delil ve belge sunamamışlardır.
- Gerekli inceleme süreci tamamlanmamış olmasından ötürü olayın faillerine ilişkin kesin bir kanaate varamadığımı belirtiyorum. Konu ile ilgili ayrıntılı raporu önümüzdeki günlerde bildireceğim. Bilgilerinize sunarım.

EK-5: AMASYA'DA İKİ OKULDA VE BİR PANSİYONDA DİNİ BASKI YAPILDIĞI İDDİALARI HAKKINDA KOMİSYON RAPORU

1. OLAY

20-21 Kasım 2007 tarihlerinde bazı basın organlarında çıkan haberlerde; yaşları 16 ile 17 arasında değişen 9. ve 10. sınıf öğrencileri, H.D., G.D., Ş.Ç. ve Ş.D., öğrenim gördükleri Amasya Anadolu Kız Meslek Lisesi'nde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri Ahmet A. ile kaldıkları okul pansiyonu Müdür Vekili Özlem Y. tarafından namaz kılmaları ve kapanmaları yönünde baskı gördükleri, bu konuda öğrenciler ve Amasya Eğitim-Sen Şube Başkanı Kamil TERZİ'nin Amasya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne dilekçe verdikleri ve öğrencilerin Anadolu Kız Meslek Lisesi'ndeki kayıtlarını aldirarak Aydınca Beldesi'ndeki düz liseye nakil yaptıkları iddia edilmiştir.

2. AMAÇ

Kamuoyuna yansıyan bu haberler, din ve vicdan hürriyetinin ihlal edilerek öğrencilerin baskı altına alındığına dair bir algı oluşturmuştur. Anayasa'nın 24. maddesinin ilk fıkrasına göre; herkes, vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir ve aynı maddenin üçüncü fıkrasına göre; kimse, ibadete, dini ayin ve törenlere katılmaya, dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dini inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz. Bu bağlamda ibadet, dini ayin ve törenlere katılım hususunda Amasya Anadolu Kız Meslek Lisesi ve Kız Meslek Lisesi'nde zorlamanın olup olmadığı konusundaki iddiaların gerçekliğini tespit etmek için inceleme yapma gereği duyulmuştur.

Zira, insan haklarının ihlal edilmesine yol açan her türlü ayrımcılık ve baskıya karşı gerekli girişimlerde bulunmak Komisyonumuzun görevleri arasındadır.

3. HEYETİN OLUŞUMU

Komisyonumuz Başkanlık Divanı, 22 Kasım 2007 tarih ve 2 sayılı karar ile bir Alt Komisyon kurarak, söz konusu iddiaları incelemeye karar vermiştir.

Heyet, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı ve Mersin Milletvekili Mehmet Zafer ÜSKÜL, Komisyon Başkanvekili ve İstanbul Milletvekili Halide İNCEKARA, Komisyon Sözcüsü ve Diyarbakır Milletvekili Abdurrahman Kurt, Komisyon Üyesi ve İstanbul Milletvekili Mustafa ATAŞ ve Komisyon Üyesi ve Denizli Milletvekili Mithat EKİCİ'den oluşan Alt Komisyon ile Komisyon Uzman Yardımcısı Halil İbrahim BAYAR'dan oluşmuştur. Komisyon Sözcüsü ve Diyarbakır Milletvekili Abdurrahman Kurt rahatsızlığı nedeniyle Alt Komisyon çalışmalarına iştirak edememiştir.

4. GÖRÜŞMELER VE İNCELEMELER

Heyet, 3686 Sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanununun 5. maddesinin 2. fıkrasında belirtilen Ankara dışında inceleme yapması yetkisine dayanarak 23 Kasım 2007 tarihinde Amasya İlinde incelemelerde bulunmuştur.

Heyet, 23 Kasım 2007 tarihinde dini baskı yapıldığı iddia edilen okulda, okul yurdunda ve okuldan ayrılan öğrencilerin köyünde görüşmeler yapmayı planlayarak yola çıkmış fakat incelemenin sağlıklı yürütülebilmesi adına görüşülmesi planlanan kişilere ve basına haber verilmemiştir.

4.1. Okulda ve Pansiyonda Yapılan Görüşmeler

Heyet, 23 Kasım Cuma günü Amasya Anadolu Meslek Lisesi Müdiresi Fatma DİKDERE, okul kantin sorumlusu, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni Ahmet AYDIN, okuldaki öğretmenler, öğrenciler, yurt müdür yardımcısı ve yurttaki öğrencilerle görüşmelerde bulunmuştur.

Okul Müdiresi Fatma DİKDERE, okullarında herhangi bir sorun olmadığını, Amasya'da çok başarılı bir okul olduklarını, bu haberlere bir anlam veremediğini belirtmiştir.

Fatma DİKDERE, okullarında öğretmenler ve öğrenciler tarafından kimseye dini baskı yapılmadığını, Ramazan ayı boyunca okulda oruç tutanların da tutmayanların da olduğunu, tutmayanların yemeklerini rahatlıkla yiyebildiklerini, herhangi bir problem yaşanmadığını ifade etmiştir.

Fatma DİKDERE, Ş.D. adlı öğrencinin 07.08.2007 tarihinde okula kaydını yaptırıp 01.10.2007 tarihinde okuldan ayrıldığını, diğer üç öğrenci H.D., G.D. ve Ş.Çinin, 03.09.2007 tarihinde kayıtlarını yaptırıp 23.10.2007 tarihinde okuldan ayrıldıklarına dair kayıtları Alt Komisyon üyelerine göstermiştir.

Fatma DİKDERE, basında adı geçen öğrencilerden Ş.D. dışında pansiyonda kalan olmadığını ve basında Ş.D.'nin halihazırdaki pansiyon Müdür Yardımcısı Özlem Y. tarafından baskı gördüğü iddiasının yanlış olduğunu; çünkü, Ş.D.'nin 20.09.2007 tarihinde pansiyona kayıt yaptırdığını 01.10.2007 tarihinde pansiyondan ayrıldığını, Müdür Yardımcısı Özlem Y.'nin ise 01.10.2007 tarihinde göreve başladığını belirtip, Ş.D.'nin Özlem Y. göreve başlamadan önce pansiyondan ayrıldığını vurgulamıştır.

Fatma DİKDERE, Ş.D.'nin Anadolu Kız Meslek Lisesi öğrencisi, diğer üç öğrencinin ise Kız Meslek Lisesi öğrencileri olduğunu belirtmiştir.

Fatma DİKDERE, Ş.D.'nin Anadolu Kız Meslek Lisesi'nden ayrılış nedeninin, meslek lisesinden mezun olunca istediği mesleği seçemeyeceği için normal lisede okumak isteği olduğunu ifade etmiştir.

Fatma DİKDERE, H.D., G.D., ve Ş.Ç.'nin akraba olduklarını, Amasya'da bir akrabalarının evinde kaldıklarını, akrabaları Turhal İlçesi'nde iş bulunca Aydınca İlçesi'ne nakillerini aldıklarını söylemiştir.

Heyet Okul Müdiresiyle görüştüktan sonra, okulun kantin görevlisiyle görüşmüştür. Görevli; kantinin Ramazan ayı süresince de açık olduğunu, satışların düşmekle beraber, yemek yiyen öğrencilerin olduğunu, oruç tutan öğrencilerin ve öğretmenlerin öğrenciler üzerinde herhangi bir baskısını görmediğini, buna karşılık oruç tutmayan öğrencilerin oruç tutanlara saygısızlık olmasın diye daha dikkatli yemek yediklerini, ancak bunun korkudan değil, saygıdan kaynaklandığını, altı senedir okulda görev yaptığını ve bu konularda hiçbir baskı görmediğini ifade etmiştir.

Heyet daha sonra öğretmenler odasında öğretmenlerle görüşmüştür. Öğretmenler iddialara ilişkin olarak; basında yer alan, pansiyona nöbet tutmak için başka okullardan öğretmen getirildiği iddiasının doğru olmadığını, önceki yıllarda başka okullardan nöbet için öğretmen getirildiğini ancak bu sene başka okullardan öğretmenlerin nöbet tutmadığını, pansiyonda öğrencilerin büyük çoğunluğunun oruç tuttuğunu, ancak sahura kalkılması için herhangi bir zorlamanın olmadığını ve herkesin sahura kendisinin kalktığını, sadece kendisi kalkamayıp da kaldırılmalarını isteyen öğrencilerin odalarına gidilip kaldırıldığını, oruç tutmayanlara ne okulda ne de yurttaki baskı yapıldığını belirtmişlerdir.

Okulda Alevi oldukları gerekçesiyle öğrencilere baskı yapıp yapılmadığı ve okuldan ayrılan dört öğrencinin ayrımcılık nedeniyle okuldan ayrılmak zorunda

kaldıklarına ilişkin iddialar sorulduğunda bir öğretmen kendisinin de Alevi olduğunu ve uzun yıllardır Anadolu Kız Meslek Lisesi'nde görev yaptığını ve okulda sadece ayrılan dört öğrencinin değil birçok Alevi öğrencinin olduğunu, bu konuda okulda kesinlikle ayrımcılık ve baskı olmadığını vurgulamıştır.

Ayrıca, öğretmenlere okulda öğrencilere başlarını örtmeleri konusunda bir baskı olup olmadığı sorulmuş, başlarını örten öğrencilerin olduğu, onların da pansiyon ile okul arasında başlarını örttüklerini yurdun ve okulun içinde başlarını örtmedikleri cevabı verilmiştir.

Öğretmenler, bu haberden sonra herkesin çok tedirgin olduğunu, öğrencilerin çok olumsuz etkilendiğini belirtmişlerdir.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni Ahmet AYDIN ile yapılan görüşmede; Ahmet AYDIN, derste yönetmelik gereği müfredatı işlediğini, kendisinin herhangi bir konuda baskı yapmadığını ifade etmiştir. Ahmet AYDIN haberi yapan gazeteciyi hiç tanımadığını, aralarında herhangi bir husumet olmadığını, neden böyle bir haber yapıldığını anlamadığını belirtmiştir.

Ahmet AYDIN, kendisinin hiç kimseyle sürtüşmesi olmadığını ve geçen sene bir sınavda sorulan sorular nedeniyle uyarı cezası aldığını, bu durumla ilgili olarak iki soruşturma yapıldığını, ikincisinde bir konudan fazla sorup diğerlerinden az soru sorduğu için ceza aldığını ifade etmiştir.

Alevi öğrencilere dini baskı yapıp yapmadığı sorusuna, Ahmet AYDIN, okulda kimlerin Alevi olduğunu bilmediğini ve bu konuda ayrımcılığı kabul etmediğini ifade etmiştir.

Ahmet AYDIN, geçen seneki sınavdan önce ahlaki çöküntüler konusu altında, içki, kumar gibi konuları işlediklerini, o yüzden basına yansıyan zina ile ilgili soruları sorduğunu belirtmiştir.

Ahmet AYDIN'a dini kitaplar okunması yönünde baskı yapıp yapılmadığının sorulması üzerine; Ahmet AYDIN; sınıfta Diyanet İşleri Bakanlığı'nın bastığı Kur'an-ı Kerim mealini okumalarını tavsiye ettiğini, bir öğretmenin kitap okunmasını tavsiye etti diye suçlanmasına çok şaşırdığını vurgulamıştır.

Pansiyon Müdürü Özlem YILDIZ, okuldan ayrılan 4 öğrenciyi hiç tanımadığını, zaten sadece birinin pansiyonda kaldığını onun da kendisi göreve başlamadan önce eski müdür yardımcısının imzaladığı dilekçeyle yurttan ayrıldığını ifade etmiştir.

Özlem YILDIZ, yurttan 176 öğrencinin kaldığını, 150 civarında öğrencinin oruç tuttuğunu, herkesin sahura kendiliğinden kalktığını, sadece uyanamayıp da uyandırılmayı isteyenlerin nöbetçi öğretmenler tarafından uyandırıldığını, oruç tutmayanlara baskı yapılmadığını belirtmiştir.

Özlem YILDIZ, nöbet tutan öğretmenlerin hepsinin Kız Meslek Lisesi'nden geldiklerini, önceki yıllarda başka okullardan nöbetçi öğretmenlerin geldiğini bildiğini, görevlendirmeleri Milli Eğitim Müdürlüğü'nün yaptığını ifade etmiştir.

Özlem YILDIZ, özel hayatında başını örttüğünü ancak resmi görevi sırasında başını örtmediğini belirtmiştir.

Pansiyonda kalan öğrencilerle yapılan görüşmelerde, öğrencilerden bazıları oruç tutmadıklarını ve bu yüzden baskı görmediklerini, bazı öğrenciler Alevi olmalarının yurttan ve okulda sorun olmadığını, kimsenin dini inancı ya da yaşamı nedeniyle baskı görmediğini, aksine okulda ve pansiyonda ayrımcılık yapıldığına dair haber yapılmasından huzursuz olduklarını, ailelerinin çok endişelendiğini, Amasya'da herkesin pansiyonda kalan öğrenciler hakkında konuştuğunu bu nedenle çok tedirgin olduklarını vurgulamışlardır.

Ş.D., pansiyona kayıt olduğunda babasının Alevi olduğunu söyleyemediğini, onun yerine guatr hastası olduğunu söyleyip oruç tutmaması gerektiğini söylediğinde, idarecinin

kendisinin de guatr hastası olduğu halde oruç tutabildiğini ve kendisinin de oruç tutabileceğini söylediğini ama herhangi bir zorlama olmadığını ifade etmiştir.

4.2. Okuldan Ayrılan Öğrenciler ve Öğrencilerin Velileriyle Yapılan Görüşmeler

Okulda ve pansiyonda yapılan görüşmelerden sonra Heyet öğrenciler ve velilerle görüşmek için Böke Köyü'ne gitmiştir.

Heyet, öncelikle Ş.D., Ş.Ç., H.D. ve G.D. ile, sonra öğrencilerle birlikte velileriyle görüşmüştür.

Ş.D., pansiyonda ve okulda yönetimden ve öğretmenlerden baskı görmediğini, arkadaşlarından baskı hissettiğini, çünkü; bir çok arkadaşının oruç tuttuğunu, namaz kıldığını ve bazı arkadaşlarının kendisine oruç tutalım, beraber namaz kılalım dediğini bu nedenle kendini dışlanmış hissettiğini belirtmiştir.

Ş.D. Ahmet Aydın'ın sınıfta bir kere ikinci dönem namaza başlayacağız dediğini söylemiştir.

Ş.D.'ye pansiyonda ve okulda Alevi olduğunu açıkça ifade eden arkadaşlarının olduğunu, bunun bir ayrımcılık ve baskı sebebi olmadığını belirttikleri söylendiğinde, kendisinin Alevi olduğunu kimsenin bilmediğini bunu söylemekte çekindiğini, zaten kendisinin Alevi olduğu için baskı görmediğini belirtmiştir.

Ş.D. okuldan ayrılış nedeni olarak başka meslek istediğini söylediğini, ancak bunu sadece nakillerini aldırarak için söylediğini ifade etmiştir.

Ş.D., ayrıca Amasya'dan köylerine 40 km olduğunu, bu nedenle ailesinin yanına sık sık gidemediğini, bunun da kendisini rahatsız ettiğini söylemiştir.

Ş.Ç., Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni Ahmet Aydın'ın namaz kılın oruç tutun dediğini ancak sadece kendisine değil herkese bunu söylediğini ifade etmiştir.

Ş.Ç., sınıf arkadaşlarının Alevi olduğunu bildiğini, ancak Ahmet Aydın'ın kendisinin Alevi olduğunu bilmediğini, Alevi olduğu için özellikle kendisine namaz kılın demediğini belirtmiştir.

H.D.; kendisi, Ş.Ç. ve G.D. ile birlikte, Amasya'da ikamet eden ve kendisiyle Ş.Ç.'nin akrabası olan G.D.'nin babasının yanında kaldıklarını, akrabaları Turhal'da iş bulduğu için okuldan ayrılacaklarını söylediklerini, ancak bunu sadece nakle izin vermezler diye söylediklerini, aslında okuldan ayrılma gerekçesinin, okulu ve okuduğu bölümü sevmemiş olması ile ailesine uzak olması olduğunu; kendisinin Amasya Kız Meslek Lisesi'nde herhangi bir rahatsızlık duymadığını ifade etmiştir.

G.D. aynı evde kaldıkları akrabaları H.D. ve Ş.Ç. okuldan ayrılmak isteyince kendisinin de ayrılmak istediğini, okulda bir baskı hissetmediğini belirtmiştir.

Heyet, Ş.D., Ş.Ç., H.D. ve G.D.'yi dinledikten sonra okuldan ayrılma gerekçelerini açıkça ifade etmelerini talep etmiştir.

Öğrenciler okuldan ayrılış gerekçelerini:

Ş.D., okuldan ve pansiyondan ayrılış gerekçesinin, kurumsal baskı görmediği halde kendisini arkadaşları arasında dışlanmış hissetmiş olması ve ailesinden uzak kalması,

Ş.Ç., kendisinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeninden duyduğu rahatsızlık,

H.D., okulu ve bölümü sevmemesi ve ailesinden uzak kalması,

G.D., arkadaşları, özellikle H.D.'nin okuldan ayrılmak istemesi,

olarak açıklamışlardır.

Ş.D.'nin annesi, kızının kendisine çok yalnız kaldığını söylediğini belirtmiş, babası; kızını pansiyona kayıt ettirirken Alevi diyemediğini, ancak oruç tutmasın diye guatr hastası olduğunu söylediğini, idarecinin de kendisinin guatr hastası olduğu halde oruç tutabildiğini söylediğini, kızının herkes oruç tutunca yalnız kalıp baskı altında kaldığını ifade etmiştir.

Ş.Ç.'nin annesi, kızının yatılı okumasını istediğini ancak pansiyon sınavını kazanmadığını belirtmiş, okulda neler olduğu konusunda çok fazla bir şey bilmediğini söylemiştir.

H.D.'nin annesi kızının kendisine namaz kılın dendiğini söylediğini, ancak okuldan ayrılış sebebinin bu olmadığını, okulun eve uzak olduğunu belirtmiş, G.D.'nin de H.D. ve arkadaşları okuldan ayrılınca ayrıldığını, zaten kendisinin hasta olduğunu ifade etmiştir.

4.3. Basında Yer Alan İddialar Hakkında Öğrencilerin, Okulun Emekli Öğretmenlerinin Görüşleri ve Amasya Valiliği'nin Basın Açıklaması

Dört öğrencinin okullarından ayrılmasından sonra, öğrencilerle görüşen gazeteci Savaş Tutak kamuoyuna yansıyan haberi yapmıştır.

Ş.D. kendisiyle ilk olarak Savaş Tutak adlı gazetecinin konuştuğunu ve gazetecinin, “sizden sonra, sizden cesaret alarak yirmi kişi daha ayrıldı, sen konuşursan onlar da konuşur” dediğini açıkça ifade etmiştir.

Ş.D.'ye basında çıkan, kendisinin söylediği belirtilen ifadeleri okuyunca çok şaşırdığını, basına da Heyete anlattıklarını anlattığını, ancak basında sözlerinin abartıldığını vurgulamıştır.

Kendisine gazeteci Savaş Tutak'ın Milliyet gazetesinde çıkan kendileri hakkındaki 20 Kasım 2007 tarihli haberi verilmiş, dikkatlice okuduktan sonra hangi sözlerinin yanlış yazıldığını belirtmesi istenmiştir.

Ş.D.; ilk olarak kendisinin Özlem Yıldız'ı hiç tanımadığını,

İkincisi; erkek öğretmenlere nöbet tutturulmuyor demediğini,

Üçüncüsü; “toplu namaz kıldırıyorlar” demediğini, “arkadaşlar beraber namaz kılalım dediler” dediğini, söylemediği bazı sözlerin yazıldığını ifade etmiştir.

Aileler de çocuklarının okullarından ayrılma gerekçelerinin basında belirtildiği gibi olmadığını, basının çocukları üzerinde baskı kurduklarını belirtmişlerdir.

Dört öğrenci okuldan ayrıldıktan sonra; kendileriyle konuşan muhabir Savaş Tutak'ın söylemedikleri sözleri yazması, basının haberlerden sonra sürekli üstlerine gelmesi ve insanların kendilerine bakmaları nedenleriyle psikolojilerinin bozulduğunu ifade etmişlerdir.

Ayrıca, okulda görüşülen beş emekli öğretmen, (bunlardan birisi okulun eski öğrencisi ve daha sonra öğretmeni olup aynı okuldan emekli olmuştur) okullarında, hiçbir dönemde dini baskının söz konusu olmadığını, inançları nedeniyle öğrenciler arasında ayrımcılık yapılmadığını ifade etmişlerdir.

Amasya Valiliği tarafından basında çıkan haberlerle ilgili olarak 21 Kasım 2007 tarihinde yapılan basın açıklamasında;

“Haberde iddia edildiği gibi; Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni Ahmet A. ve okul pansiyonundan sorumlu Müdür Yardımcısı Özlem Y. hakkında öğrencilere dini baskı yaptıkları yönünde öğrencilerden, velilerden ya da sendika temsilcilerinden resmi makamlara herhangi bir yazılı veya sözlü şikayet gelmemiştir.

Yine söz konusu haberde Türk Eğitim-Sen Amasya Şube Başkanı Kamil TERZİ tarafından İl Milli Eğitim Müdürlüğüne; okulda dini baskılar olduğu yönünde şikayet dilekçesi verildiği iddia edilmektedir. Halbuki, İl Milli Eğitim Müdürlüğüne böyle dilekçeler verilmemiştir. Türk Eğitim Sen Amasya Şube Başkanı Kamil Terzi, 21.11.2007 tarihinde Valiliğimize verdiği dilekçesinde; söz konusu haberde kendisi tarafından yapıldığı iddia edilen açıklamaların, kendisine veya sendikasına ait olmadığını net bir şekilde ifade etmiştir.” denilmiştir.

5. ALT KOMİSYON'UN OLUŞUMU ve ÇALIŞMALARINA İLİŞKİN BASINDA ÇIKAN HABERLERE İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

22 Kasım 2007 tarihinde İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlık Divanı tarafından Amasya'da inceleme yapmakla görevlendirilen Alt Komisyon'a ve çalışmalarına ilişkin bir gazetede haberler yapılmıştır. 24 Kasım tarihli haberde Ş.D.'nin babası Cafer D.'nin " aralarında AKP Milletvekili Üskül'ün de bulunduğu bir grup AKP'linin kırmızı plakalı dört araçla köylerine gittiği" yazılmış, 25 Kasım tarihli haberde "dini baskılar nedeniyle okuldan ayrılmak zorunda kalan Amasyalı dört öğrencinin AKP'li Üskül'ün de aralarında bulunduğu bir grup partili tarafından ailelerinin içeri girmesine izin verilmediği bir odada ifadeleri alındı. Baba olaya tepki gösterdi" denilmiştir.

İncelemeye giden heyette kırmızı plakalı tek araç İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı'nın makam aracı olmakla birlikte, Komisyon Üyelerin bir bölümü sivil araçla Amasya'ya gitmiştir ve heyete Amasya Valiliği'nin görevlendirdiği polis aracı eşlik etmiştir.

Heyet, Adalet ve Kalkınma Partisi Milletvekillerinden oluşan bir grup olmayıp, 22 Kasım 2007 tarihinde İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlık Divanı tarafından Amasya'da inceleme yapmakla görevlendirilen Alt Komisyon'dur. Alt Komisyon çalışmasına iştiraki için Milliyetçi Hareket Partisi Yozgat Milletvekili ve Komisyon Başkanvekili Mehmet Ekici, Milliyetçi Hareket Partisi İzmir Milletvekili ve Komisyon Üyesi Şenol Bal, Cumhuriyet Halk Partisi Sivas Milletvekili ve Komisyon Üyesi Malik Ecder ÖZDEMİR, Cumhuriyet Halk Partisi İstanbul Milletvekili ve Komisyon Üyesi Çetin SOYSAL çağrılmış veya sekreteralarına haber verilmiş, ancak programlarının müsait olmaması nedeniyle katılamamışlardır.

Heyet, söz konusu incelemeler için, dört öğrenci ve velileri, okul ve pansiyon yönetimi, öğretmenler ve diğer öğrencilerle görüşmeler yapmış olup, hiç kimseyi sorgulamamıştır. Görüşmeler soru cevap şeklinde teşekkül etmiş olup, hiç kimseye hesap sorulmamış, kendilerini rahatça ifade etmeleri sağlanmıştır.

Heyet, öğrencilerle görüşürken velilerinden öğrencilerin rahat olması için, öğrencilerle Heyeti yalnız bırakmaları istenmiş, kendileriyle de ayrıca görüşüleceği belirtilmiş, nitekim öğrencilerle yapılan görüşmeden sonra Heyet öğrencilerin velileriyle de görüşmüş olup, velilerden bu konuda herhangi bir tepki gelmemiştir.

6.İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU ÜYESİ MALİK ECDER ÖZDEMİR'İN AÇIKLAMALARI

Programının dolu olması nedeniyle 23.11.2007 günü Alt komisyonun incelemelerine katılamayan komisyon üyesi Sivas Milletvekili Malik Ecder ÖZDEMİR, 26.11.2007 günü Böke Köyünde ve Amasya'da konuyla ilgili incelemelerde bulunmuştur.

Malik Ecder ÖZDEMİR, Alt Komisyon üyeleriyle birlikte 28.11.2007 tarihinde yapılan toplantıda izlenimlerini anlatmıştır.

Malik Ecder ÖZDERMİR, raporda yer alan değerlendirmelere büyük ölçüde katıldığını, öğrencilere okul ve pansiyon yöneticileri ve öğretmenler tarafından dini baskı yapıldığı yönünde bir izlenim edinmediğini, böyle bir baskının olmadığı kanaatine ulaştığını belirtmiştir.

Bununla birlikte Malik Ecder ÖZDEMİR, yurttan kalan öğrencinin arkadaş baskısı hissettiği ve okuldan ayrılma isteğinde bu baskının önemli rol oynadığını kanaatini taşıdığını belirtmiştir.

Malik Ecder ÖZDEMİR, basın ilgi ve tutumunun hem Böke Köyünde hem de okulda büyük bir rahatsızlık yarattığını tespitini aktarmıştır.

Raporda, “arkadaş baskısı”nın varlığının, genel bir toplumsal sorun olarak vurgulanmasının, okul ve pansiyon yönetiminin bu konuda daha da duyarlı davranmasının yararlı olacağını ifade etmiştir.

7. SONUÇ

1.Olayı kamuoyuna duyuran haberlerde belirtildiğinin aksine okullarından ayrılan 4 öğrencinin hepsi değil, sadece Ş.D. okulun pansiyonunda kalmıştır.

2.Okulun pansiyonundan sorumlu müdür yardımcısı Özlem YILDIZ’ın iddia edilen aksine, Ş.D. pansiyondan ayrıldıktan sonra göreve başladığı; öğrencilere dini baskı yapmasının söz konusu olmadığı, kendisiyle ilgili haberlerin asılsız olduğu tespit edilmiştir.

3. Alt Komisyona okullarından ayrılış gerekçelerini açıkça ifade eden öğrencilerin kurumsal ve sistemli bir dini baskı görmedikleri, okulda yeni olmalarının kendilerini tedirgin ettiği, halbuiki; okulda ve pansiyonda çok sayıda Alevi öğrencinin bulunduğu, baskı ve ayrımcılık sorunu olmadığı öğrencilerin ifadelerinden tespit edilmiştir.

4. Ş.D.’nin gazeteci Savaş TUTAK’ın kendisine söylediği; “sizden sonra, sizden cesaret alarak yirmi kişi daha ayrıldı, sen konuşursan onlar da konuşur” ifadesi araştırılmıştır. Amasya Anadolu Kız Meslek Lisesi ve Kız Meslek Lisesi’nden 23.10.2007 tarihi itibariyle bahsi geçen dört öğrenciden sonra beş öğrencinin ayrıldığı, bu öğrencilerin okullarından ayrılma nedenlerinin devamsızlık ve okul değiştirme olduğu, pansiyondan 01.10.2007 tarihinde ayrılan Ş.D.’den sonra altı kişinin ayrıldığı, ayrılan öğrencilerin hiçbirinin Alevi olmadığı ve pansiyondan ayrılmalarının Ş.D.’nin ayrılması ile hiç bir ilgisi olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

5. Söz konusu 4 öğrencinin dini baskı ve ayrımcılık nedeniyle okullarından ayrıldıkları iddiasının; başta haberlere konu olan öğrenciler ve aileleri olmak üzere, görüşülen tüm öğretmen, öğrenci ve idarecilerde huzursuzluğa yol açtığı gözlemlenmiştir.Haberi yapan gazeteci Savaş Tutak’ın öğrencilerin ve velilerin ifadelerini çarpıtığı, aynı kaynaktan haberi alıp kamuoyuna duyuran diğer basın organlarının da haberin doğruluğunu araştırmadığı gözlemlenmiştir. Basın bu hassas konuda gerekli özeni göstermeden doğru haber yapma sorumluluğunu yerine getirmeyerek huzursuzluğa yol açmıştır.

6.Olayla ilgili olarak, halkın bilgi edinme hakkının bazı basın mensuplarınca ihlal edildiği gözlenmektedir.

SONUÇ olarak dört öğrencinin okuldan ayrılmasının okul yönetimi ve öğretmenlerin dini baskısından kaynaklanmadığı, dikkate alınması gereken bir arkadaş baskısının var olduğu, basının tutumunun okul yönetimi, öğretmen, öğrenci, veli çevrelerini rahatsız ettiği, başta haberi ilk kez yayınlayan gazeteci olmak üzere olaya yer veren basın yayın organlarının sorumsuz, yanlı, yanlış, toplumu bölünmeye götürebilecek yayında buldukları ve böylece halkın doğru bilgi edinme hakkını ihlal ettikleri tespit edilmiştir.

EK-6: İSTANBUL'DA BİR LİSEDE BİR ÖĞRENCİNİN MEZHEBİ NEDENİYLE AYRIMCILIĞA UĞRADIĞI VE AŞAĞILANDIĞI İDDİALARI HAKKINDA ALT KOMİSYON RAPORU

1. İddialar

Komisyonumuz kayıtlarına 449 numaralı başvuru olarak geçen dilekçede ve 29 Kasım 2007 tarihinde bir gazetede çıkan haberde, Ali KUL Çok Programlı Lisesi birinci sınıf öğrencisi BK'nın bir öğretmen tarafından (ZY) mezhebe dayalı ayrımcılığa uğratıldığı; dövüldüğü, tehdit edildiği ve notlarının düşük verildiği iddia edilmiştir.

BK'nın babası başvuru Ziram KUL'un Komisyonumuza gönderdiği dilekçede; öğretmen ZY'nin Ramazan ayında sınıfa geldiğinde bir şeyler yiyen bir kız öğrenciyi görmesi üzerine bu öğrenciyi “sen oruç tutmuyor musun?” şeklinde bir soru sorduğu, kız öğrencinin “hastayım, oruç tutamadım” şeklinde yanıt verdiği ve bundan sonra öğretmenin sınıfa dönerek “**bu sınıfta Alevi var mı?**” şeklinde bir soru sorduğu; başvuruçunun oğlu BK'nın da ayağa kalkarak “ben Aleviyim hocam” dediği belirtilmiştir. Bundan sonra, öğretmenin BK'ya “sen nerelisin, sen de mi tutmuyorsun?” şeklinde karşılık verdiği ve daha sonra “senin benden çekeceğin var” dediği ve bu sözlere karşı BK'nın “ben size ne yaptım hocam” şeklinde karşılık vermesinden sonra öğretmenin BK'ya tekme attığı ve bu olaydan sonra aynı öğretmenin BK'yı değişik zamanlarda tartakladığı ve notunu düşük tuttuğu da iddialar arasındadır.

2. Amaç

Anayasa'nın onuncu maddesinin ilk fıkrası; herkesin, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğunu ve aynı maddenin son fıkrası da; devlet organları ve idare makamlarının bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorunda olduklarını düzenlenmiştir. Bundan başka; Anayasa'nın yirmi dördüncü maddesinin ilk fıkrasında herkesin vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahip olduğu belirtildikten sonra aynı maddenin üçüncü fıkrasında da kimsenin dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamayacağı ve dini inanç ve kanaatleri dolayısıyla da kınanamayacağı ve suçlanamayacağı vurgulanmıştır.

Komisyonumuza yapılan başvuru; öğrencilerin, sınıf öğretmeni ZY tarafından dini inanç ve kanaatlerini açıklanmaya zorlandığı; belirli bir mezhebe bağlı bir öğrencinin sınıfta aşağılandığı, din ve vicdan özgürlüğünün ihlal edildiği ve bu öğrencinin mezhebenden dolayı öğretmeni tarafından dövüldüğü ve notlarının kasıtlı olarak düşük verilerek ayrımcılığa uğradığı iddialarını içermektedir.

Başta din, vicdan ve kanaat özgürlüğü olmak üzere insan haklarının ihlal edilmesine yol açan her türlü ayrımcılık veya baskıya karşı gerekli girişimlerde bulunmak Komisyonumuzun görevleri arasındadır. Komisyonumuza intikal eden başvuruda, temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiğine dair ciddi emareler olduğu görülmüş ve konunun toplum bakımından önemli olduğu düşünülerek (Amasya'da bir pansiyonda yaşanan olaylar örneğinde de olduğu gibi), olayın gerçek olup olmadığını incelemek ve olay gerçek ise gereken önlemler hakkında ilgili kamu makamlarını ve toplumu aydınlatmak adına ciddiyle olayın üzerine gidilmesine karar verilmiştir.

Komisyonumuz, bu olayda da, bireysel başvuruyu inceleyerek hem somut olaydaki hak ihlallerini irdelleyip gereğinin yapılmasını sağlamayı, hem de bireysel olaylardan elde edilecek çıkarımlarla insan hakları alanında gerçekleştirilecek genel nitelikli çalışmalara ışık tutmayı amaçlamaktadır.

3. Heyetin Oluşumu

Komisyonumuz Başkanlık Divanı, 30 Kasım 2007 tarih ve 3 sayılı karar ile bir Alt Komisyon kurarak yukarıda belirtilen iddiaları incelemeye karar vermiştir.

Heyet; Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı ve Mersin Milletvekili Prof. Dr. Mehmet Zafer ÜSKÜL, Komisyon Başkanvekili ve Yozgat Milletvekili Mehmet EKİCİ, Komisyon Sözcüsü ve Diyarbakır Milletvekili Abdurrahman KURT ve Komisyon Üyesi ve Sivas Milletvekili Malik Ecdar ÖZDEMİR'den oluşan Alt Komisyon ile Komisyon Uzman Yardımcısı Emre TOPAL'dan oluşmuştur.

4. Görüşmeler ve İncelemeler

Heyet, 3686 Sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanununun beşinci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen Ankara dışında inceleme yapması yetkisine dayanarak 03 Aralık 2007 tarihinde İstanbul İli Büyükçekmece İlçesi Esenyurt Semt Ali KUL Çok Programlı Lisesi'nde incelemelerde bulunmuştur. İncelemenin sağlıklı yürütülebilmesi adına basına haber verilmemiştir.

Heyet, Büyükçekmece İlçe Milli Eğitim Müdürü, Ali KUL Lisesi Müdürü, olayda adı geçen öğretmen ZY, ayrımcılığa maruz kaldığı iddia edilen BK ve onun babası, BK'nın sınıfından liste üzerinden rastgele seçilen altı öğrenci, BK'nın sınıfında derse giren iki öğretmen ve okuldaki başka bir edebiyat öğretmeniyle görüşmüştür.

4.1. Mağdur Olduğunu İddia Edenler, Olayın Tanıkları ve Okul Müdürü ile Gerçekleşen Görüşmeler

a- Okul müdürü ile görüşme

Alt Komisyon üyeleri ilk önce okul müdürü ile bir görüşme yapmıştır. Müdür Mustafa BAĞDAT, Ziram KUL tarafından olayla ilgili ilk dilekçenin 26.11.2007 tarihinde verildiğini ve bu dilekçenin üst yazıya bağlanarak gereğinin yapılması için İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne gönderildiğini ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün de olay hakkında bir "inceleme" başlattığını belirtmiştir (inceleme henüz sonuçlanmamıştır). Okul müdürü; İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından zaten inceleme başlatıldığı için okul yönetimi olarak bir işlem başlatılmadığını, kendisinin sadece öğretmen ZY ile konuşup olay hakkında bilgi aldığını ve öğretmen ZY'nin kendisine müfredata uygun olarak derslerine devam ettiğini ve sıkıntıların buradan kaynaklandığını söylediğini ifade etmiştir. Okul müdürü, dilekçe verilmeden önce de kendisinin olaydan haberdar olmadığını söylemiştir. Bir soru üzerine, okul müdürü, öğretmenin BK'yı dövmesi sonucu oluşan kızarıklıklarla ilgili kendilerine herhangi bir doktor raporu sunulmadığını da belirtmiştir.

Müdürün, olaylar hakkında sınıftaki diğer öğrencilerle konuşmaması ve olay hakkında başka bir çaba içinde olmaması Alt Komisyon üyeleri tarafından düşündürücü bulunmuştur.

b- Mağdur olduğu iddia edilen BK ile görüşme

Okul müdüründen sonra mağdur olduğu iddia edilen öğrenci BK ile görüşülmüştür. BK'ya, babasının yaptığı başvuru hakkında bilgi verilmiş ve olayı anlatması istenmiştir.

BK; sınıfa giren öğretmen ZY'nin; sonradan başka sebeplerle okuldan uzaklaştırılan bir kız öğrenciyi Ramazan ayında sınıfta bir şeyler yerken gördüğünü ve herkesin oruçlu olduğu bir zamanda neden yemek yediğini kız öğrenciyi sorması üzerine kız öğrencinin hasta olduğunu ve bu sebeple oruç tutmadığını belirttiğini ve ZY'nin kız öğrenciyi “**yoksa sen Alevi misin?**” şeklinde bir soru sorduğunu, kız öğrencinin ise bu soru karşısında şaşırıldığını ve Alevi olmadığını söylediğini belirtmiştir. BK, daha sonra öğretmen ZY'nin yerine geçtiğini ve kendisini yanına çağırıp “**sen Alevi misin?**” şeklinde bir soru sorduğunu ve kendisinin “**evet hocam Aleviyim**” şeklinde yanıt verdiğini ve bunun üzerine hocanın “**sen benden çok çekeceksin, bunu bil**” dediğini söylemiştir. Bunun üzerine BK, öğretmen ZY'e “**ne oldu hocam, hayırdır, neden böyle söylediniz?**” şeklinde bir soru yönelttiğini ve öğretmen ZY'nin kendisine yerine geçmesini söylediğini anlatmıştır (Okul disiplin kurulu tarafından BK'nın alınan ifadesinde ise, öğretmenin ‘**sınıfta Alevi var mı?**’ şeklindeki sorusu üzerine BK'nın öğretmenin yanına gidip ‘ben Aleviyim’ dediği şeklindeki beyanları yer almaktadır.).

BK, öğretmen ZY'nin başka bir öğrenciyi tekme atarken öğrencinin çekilmesi sonucu tekmenin kendisine geldiğini söylemiş ve bunun sonucunda kaval kemiği hizasında oluşan yarayı Alt Komisyon üyelerine göstermiştir.

BK, tekme olayından bir süre sonra bir olay daha gerçekleştiğini; öğretmen ZY'nin her zamanki gibi sinirli olduğu bir zamanda, ders esnasında, sınıfta BK'nın oturduğu taraftan sesler, konuşmalar vb. gelmeye başladığı zaman, ZY'nin direk kendisine doğru geldiğini ve “ne konuşuyorsun” diyerek önce yüzüne bir tokat, sonra karnına bir yumruk ve tekrar yüzüne bir tokat attığını söylemiştir (Bu olaya ilişkin olarak, BK'nın babası başvuru Ziram KUL'un arkadaşı olan bir doktorun çalıştığı klinikten alınan ve yüzde ve midenin sol tarafına doğru kızarıklık olduğunu tespit eden bir sağlık durumu raporu vardır).

BK, öğretmen ZY'nin kendisine şiddet uygulamasının sebebi olarak, Ramazan ayında gerçekleşen diyalogu babasına aktarması üzerine, babasının okul müdürü ile görüşmesi ve dilekçe vermesi olduğunu sandığını belirtmiştir. Alt Komisyon üyelerinin soruları üzerine BK, tokat ve yumruk olayının, Ramazan ayında gerçekleşen konuşmalardan yaklaşık kırk beş gün sonra olduğunu, bu iki olay arasında öğretmen ZY'nin kendisine özel olarak bir eylemde bulunmadığını ama genel olarak zaten çok kızgın bir öğretmen olduğunu ve tüm sınıfı aşağılamaya ve sınıfa karşı bela okuma, tükürme ve öğrencilere gavur diye hitap etme şeklindeki davranışlarına devam ettiğini belirtmiştir.

BK, tüm olayların ders saati içinde gerçekleştiğini belirterek diğer sınıf arkadaşlarının olayları görmüş olabileceğini söylemiştir.

Sorular üzerine BK, öğretmenin çok sert biri olduğunu tekrarlamıştır. **Kendisine ‘Sen Alevi misin?’ diye sorduktan sonra ZY'nin derslerde kendisine karşı özel bir aşağılama içinde olmadığını, ama, genel olarak öğretmenin sınıfa bela okuduğunu, öğrencilerle iyi ilişkiler içinde olmadığını tekrar ifade etmiştir.**

BK ile görüşmeden sonra okul müdüründen BK'nın olduğu sınıfın listesi alınmış ve olay hakkında görüşmeler yapmak üzere bu listeden rastgele öğrenciler seçilmiştir.

Rapor hazırlanırken öğrencilerin adları gizli tutulmuştur. Ayrıca, raporun yazımında öğrencilerle okulda gerçekleştirilen görüşme sırasına uyulmamış, öğrencilerin her birinin beyanları bir bütün halinde ama farklı sıralamayla rapora derç edilmiştir.

c- Birinci öğrenci ile görüşme

Komisyonun ne için okula geldiği anlatıldıktan sonra, öğrenciden gördüklerini anlatması istenilmiştir.

Bu öğrenci; Ramazan ayında bir gün, öğretmen ZY'nin sınıfa geldiğinde bir şeyler yiyen bir kız öğrenciyi gördüğü ve ona “neden oruç tutmuyorsun, oruç tutan arkadaşlarının yanında yemek yemeye utanmıyor musun”, “**sen Alevi misin?**” şeklinde sorular sorduğunu ve bundan sonra ZY'nin sınıfa karşı “**içinizde Alevi var mı?**”, “**Aleviler gibi neden oruç tutmuyorsunuz?**” şeklindeki sözlerini duyduğunu söylemiştir. Öğrenci, BK'nın veya başka birinin ayağa kalkarak ‘ben Aleviyim’ dediğini duymadığını ve görmediğini beyan etmiştir.

Bu öğrenci, sınıfın zaten yeni oluştuğunu, sınıf arkadaşlarını çok iyi tanımadığını ve öğretmenin sorusu üzerine kendisinin çok şaşırıldığını sözlerine eklemiştir.

Soru üzerine bu öğrenci, Ramazan ayından sonra öğretmen ZY ile BK'nın arasında çeşitli diyalogların gerçekleştiğini ama öğretmen ZY'nin özel olarak BK'ya “taktığı”nın söylenemeyeceğini; ancak öğretmenin genel olarak sert karakterli olduğunu, öğrencilere pek iyi davranmadığını ve kendilerine karşı “sizden bir şey olmaz”, “saksı kafalı” vb. dediğini, erkek öğrencileri (BK dahil) bazen dövdüğünü ama kız öğrencilere karışmadığını, ZY'nin öğrencilere sevgi göstermediğini, ZY'den korktuklarını bildirmiştir.

Bu öğrenci, BK'nın yüzüne ve sol boşluğuna tokat ve yumruk olayını ve bunun üstüne BK'nın ağladığını gördüğünü ama tekme olayını görmediğini söylemiştir.

Öğrenci; öğretmen ZY'nin, dersin konusuna bağlı olarak dini konularda konuştuğunu ama Alevilik veya Alevilerle ilgili Ramazan ayından sonra sınıfta bir daha konuşmadığını da belirtmiştir.

Bu öğrenci, son olarak, ‘**içinizde Alevi var mı?**’ şeklindeki sorunun tüm sınıfı rahatsız ettiğini, bu olaydan önce öğrenciler olarak kendi aralarında kimin nereli olduğu veya inançlar konusunda sorgulama yapma gereği duymadıklarını ama olaydan sonra o sorunun rahatsız edici bir biçimde akıllarında kaldığını belirtmiştir.

d- İkinci öğrenci ile görüşme

Bu öğrenci, öğretmen ZY'nin Ramazan ayında sınıfa girdiğinde sınıfta bir şeyler yiyen bir kız öğrenciyi gördüğünde ona “**neden oruç tutmuyorsun? Sen Alevi misin?**” diye sorduğunu ve kız öğrencinin hasta olduğu şeklinde yanıt vermesi üzerine ZY'nin “**kesin Alevisin**” dediğini duyduğunu ve daha sonra “**Aleviler neden oruç tutmuyorlar zaten ben de bilmiyorum**” şeklinde söylendiğini ve sınıfa karşı “**içinizde Alevi var mı?**” dediğini, bu soru üzerine sınıfta bazı öğrencilerin ellerini kaldırdığını, bundan sonra ZY'nin parmak kaldırmayanlar için de “**biliorum siz hepiniz Alevisiniz**” dediğini duyduğunu söylemiştir. Bu öğrenci, BK'nın ayağa kalktığını veya “ben Aleviyim” dediğini duymadığını, ZY ile BK arasında herhangi bir konuşma geçip geçmediğini bilmediğini söylemiştir.

Bu öğrenci, Ramazan ayındaki bu olaydan sonra ZY'nin sınıfta Alevilik ile ilgili herhangi bir konuşması olmadığını, ama genel olarak dini konularda konuştuğunu belirtmiştir.

Öğrenci; BK'nın, aşırı olmamakla birlikte yaramaz bir öğrenci olduğunu ve gerektiğinde öğretmen ZY'ye karşılık verdiğini, yine bir gün sınıfta ZY bir şeyler anlatırken BK'nın ZY'nin sözlerinden sonra sürekli “evet, evet” demesi üzerine ZY'nin gelerek BK'ya tokat attığını, BK'nın tokattan sakınmak için yüzünü kapaması üzerine ZY'nin BK'nın sol tarafına vurduğunu ve BK'nın ağladığını gördüğünü söylemiştir.

Görüşülen ikinci öğrenci de, Ramazan ayındaki konuşmalardan sınıfın rahatsız olduğunu ifade etmiştir.

ç- Üçüncü öğrenci ile görüşme

Üçüncü öğrenci “Ramazan ayında bir arkadaşımız yemek yiyordu sınıfta, zil çaldı, öğretmen ZY dersine geldi, bu sırada arkadaşımız yemeğini sıranın altına koyacakken hocamız gördü ve ‘sen utanmıyormusun yemek yemeye, burada oruç tutanlar var, **sen Alevi misin?**’ dedi, bunun üzerin arkadaşımız da ‘ben hastayım tutamıyorum hocam’ dedi, bundan sonra hocamız ‘**aranızda Alevi var mı?**’ dedi ve bundan sonra BK ayağa kalktı ‘ben Aleviyim’ dedi, sonra hocamız ‘**senin benden çekeceğin var, bu Aleviler neden oruç tutmaz neden namaz kılmazlar**’ şeklinde konuştu, olaylar bu kadardır” biçiminde, gördüklerini Alt Komisyon üyelerine aktarmıştır.

Öğrenci, “başka bir zaman da bir arkadaşımız yerinden kalktığı için hocamız kızdı, o öğrenciye tekme attı ama tekme BK’ya geldi” demiştir.

Bu öğrenci, sözlerinin devamında, ZY’nin okuldaki en sinirli öğretmen olduğunu, BK’nın da hakkını savunan ve aynı zamanda ders içinde konuşan bir öğrenci olduğunu ama hocaların onu uyarması üzerine sustuğunu, öğretmen ZY’nin Ramazan ayındaki diyaloglardan sonra BK’ya daha fazla karıştığını, sanki “ona zıddı varmış gibi davrandığını” söylemiştir. Alt Komisyon üyelerinin, öğretmen ZY’nin BK’ya Alevi olduğu için mi yoksa derslerde konuştuğu için mi kızdığı sorusunu tekrar sorması üzerine öğrenci, ZY’nin BK’ya kızmasının nedenini tam olarak bilemeyeceğini ama diğer öğrencilere nazaran BK’ya açık bir biçimde daha sert davrandığını ifade etmiştir.

d- Dördüncü öğrenci ile görüşme

Dördüncü olarak görüşülen öğrenci “Ramazan ayının sonlarına doğruydum herhalde, bir kız arkadaş hastaydı bir şeyler yiyordu, dışarıda yemişti ağzında bir şeyler vardı içeri girdi, sonra hoca kızın bir şeyler yediğini gördü ve sen oruç tutmuyor musun falan dedi, kızla tartıştı, sonra ‘**bu sınıfta Alevi var mı?**’ dedi, bundan sonra BK ayağı kalktı ve ‘ben Aleviyim’ dedi, bunun üzerine hoca ‘**senin bu sene benden çekeceğin var**’ dedi ve o olay orada kapandı, sonra derse başlandı” şeklinde beyanlarda bulunmuştur.

Alt Komisyon üyelerinin, öğretmen ZY’nin BK’ya Alevi olmasından dolayı herhangi kötü bir davranışı olup olmadığını sormaları üzerine öğrenci; “Aleviliğinden dolayı olduğunu tahmin etmiyorum ama, Ramazan ayındaki olaydan sonra ben başka bir şey daha gördüm. BK en arka sırada oturuyordu sonra konuşmalar falan oldu orada, tam bilmiyorum o kısmı ama, hoca gitti BK’nın sol boşluğuna yumruk attı, orası kızarmıştı ve BK ağlamıştı, daha sonra benim okula gelmediğim bir günde de buna benzer bir şeyler olmuş olabilir ama tam bilmiyorum.” demiştir.

Alt Komisyon üyelerinin, öğretmen ZY’nin derslerde öğrencilere yaklaşımını ve ders dışı konularda, Cumhuriyet veya Atatürk ile ilgili konuşup konuşmadığını sormaları üzerine öğrenci “ZY, Atatürk veya Cumhuriyetle ilgili herhangi bir şey söylemedi ama edebiyat dersimizin konuları genelde dine yönelikti, konuyla ilgili olarak konuşuyordu, her konuda dinle ilgili bir şiir vb. olduğu için dinle ilgili konuşuyordu” demiştir.

e- Beşinci öğrenci ile görüşme

Bu öğrenci “Ramazan ayında bir kız arkadaş bir şeyler yiyordu, o sırada hoca geldi, neden yemek yiyorsun diye kızdı, o arkadaşına ‘**sen Alevi misin?**’ diye sordu, kız arkadaşımız da ‘hayır hocam, hastayım’ dedi, bundan sonra hoca ‘**sınıfta Alevi var mı?**’ diye bir şeyler sordu ama ben BK’nın ayağa kalkıp bir şeyler dediğini veya hocayla konuştuğunu görmedim” demiştir.

Alt Komisyon üyelerinin soruları üzerine, öğrenci; öğretmen ZY’nin BK’ya “taktığını”, BK’nın bir şeyler söylemesi üzerine ZY’nin BK’nın karnına yumruk attığını ve onu tekmelediğini ve bundan önce de ZY ile BK arasında böyle bir dayak olayının

olduğunu duyduğunu ama kendisinin bunu görmediğini, tüm bunların BK'nın Alevi olmasından kaynaklanabileceği gibi BK'nın derste çok konuşan bir öğrenci olmasından da kaynaklanmış olabileceğini ama genel olarak BK'nın dayak yiyebilecek kadar da haylaz bir öğrenci olmadığını söylemiştir.

Alt Komisyon üyelerinin soruları üzerine öğrenci; ZY'nin, '**sınıfta Alevi var mı?**' şeklindeki sorusunun kendisini çok rahatsız ettiğini, o günden sonra öğrenciler arasında kimlerin Alevi olduğuna yönelik konuşmaların olduğunu belirtmiştir. Yine Alt Komisyon üyelerinin sorusu üzerine öğrenci; Ramazan ayındaki diyalogdan sonra sınıfta ZY'nin Alevilikle ilgili herhangi bir konuşması olmadığını, ders içeriğinin dinle ilgili olmasından dolayı derslerde dini konulardan da sıkça bahsettiğini ifade etmiştir. Öğrenci, öğretmen ZY'nin genel olarak sınırlı biri olduğunu, düşük not verdiğini, öğretmene soru sormakta çekindiklerini de sözlerine eklemiştir.

f- Altıncı öğrenci ile görüşme

Bu öğrenci "bir kız arkadaşımız bir şeyler yiyordu, sonra hoca derse geldi, kız öğrenciyi görünce 'sen oruç tutmuyormusun Ramazan ayında?' dedi, buna karşılık kız öğrenci de 'hayır hastayım hocam' dedi, sonra hoca sınıfa '**Alevi var mı?**' diye sordu ve bunun üstüne BK ayağa kalkmadan el kaldırdı, hoca da BK'ya '**senin benden çekeceğin var**' dedi. BK'nın Alevi olduğunu öğrendikten sonra hocanın onunla diyalogları arttı ama BK da altta kalmıyordu, saygılı bir şekilde tepkisini ortaya koyuyordu." şeklinde konuşmuştur.

Alt Komisyon üyelerinin, ZY'nin davranışlarını nasıl karşıladığı sorusu üzerine, öğrenci; ayrımcılığın çok saçma ve kendisinin de bu tip şeylerin karşısında olduğunu, böylesine ayrımların geçmişte olduğunu, kimsenin başkalarının nereli veya Alevi olup olmadığı ile ilgilenmemesi gerektiğini, kendisinin bu olayı ayrımcılık olarak algıladığını belirtmiştir. Alt Komisyon üyelerinin soruları üzerine öğrenci; BK'nın Alevi olduğunu öğrendikten sonra ZY'nin ona karşı davranışlarının değiştiğini, BK'ya "taktığı"nın söylenebileceğini, hatta yakın bir zamanda BK'ya vurur gibi yaptığını ve belki de çok hızlı vurması üzerine BK'nın ağladığını, bundan sonra da öğretmen ZY'nin "bu yumruk mu sen yumruk görmemişsin" dediğini belirtmiştir.

Alt Komisyon üyelerinin soruları üzerine öğrenci; öğretmen ZY'nin çok sert bir insan olduğunu, notu kıt bir öğretmen olarak bilindiğini ve geçmişte ZY'nin başka birisini dövdüğünü görmediğini ve duymadığını ifade etmiştir.

g- Tanık öğrencilerin ifadelerindeki ortak noktalar

Alt Komisyonun görüşme yaptığı ve BK'nın sınıf arkadaşı olan öğrencilerin beyanlarında;

- Öğretmen ZY'nin, Ramazan ayında bir kız öğrenciyi yemek yerken gördüğünde 'neden oruç tutmuyorsun, sen Alevi misin?' dediği,
- Bu diyalogdan sonra ZY'nin sınıfa dönerek 'sınıfta Alevi var mı?' dediği,
- **Böylesine bir sorunun öğrenciler arasında huzursuzluk yarattığı, bu olaydan sonra öğrenciler arasında sınıfta kim Alevi kim değil gibi konuşmalar yaşandığı ve bu olayın öğrencilerin akıllarında kaldığı,**
- ZY'nin BK ile girdiği bu diyalogdan sonra BK'nın öğretmenden en az bir kez dayak yediği,
- Ramazan ayında geçen Alevilik ile ilgili konuşmadan sonra öğretmen ZY'nin Alevilik konusunda bir daha konuşmadığı,

- Öğretmen ZY'nin çok sert biri olduğu, öğrencilere sevgi göstermediği, öğrencilerin öğretmenlerine soru sormaktan bile çekindikleri,
- Sınıfta herkesin edebiyat dersinde notunun düşük olduğu (35 kişiden sadece bir öğrencinin beş üzerinden bir aldığı, geri kalan öğrencilerin hepsinin beş üzerinden sıfır aldığı anlaşılmıştır),
- ZY'nin edebiyat dersindeki konuların dine bağlı olmasından dolayı dini konulara girdiği, ünitelerdeki materyallerin dini konular içerdi ortak noktalar olarak ortaya çıkmıştır.

Ayrıca,

- Öğretmen ZY'nin Ramazan ayında “**sınıfta Alevi var mı?**” diye sormasından sonra BK'nın (Komisyonumuza verilen dilekçede belirtildiği şekilde) ayağa kalkarak “ben Aleviyim” dediği, bu olaydan sonra öğretmen ZY'nin BK'ya “taktığı”, şeklindeki iddiaların öğrencilerin bir bölümünün beyanlarında yer aldığı görülmüştür.

ğ- BK'nın babası Ziram KUL ile görüşme

BK ve BK'nın sınıfından listeden rastgele seçilen öğrenciler ile yapılan görüşmelerden sonra Komisyonumuza başvuran BK'nın babası Ziram KUL ile görüşülmüştür.

Ziram Kul; “çocuğum ZY'den dayak yemiş ama bana ilk önce söylememişti, geçen 25 Kasım tarihindeki veli toplantısında hocayla (ZY) görüştüm, bir şeyler sorduğumda hoca ters cevaplar veriyordu bana, sonra hocayı koridorda yakaladım, hocam çocuğun durumu nasıl diye sordum ama hoca demek ki bizim durumumuzu öğrenmiş (başvurucu burada durumumuz derken Alevi olduğunu kastetmektedir) önceden, ‘çocuğun durumu iyi değil, başka okul bulamadın mı, burası sürgün yeri’ dedi, ben de dedim ki hocam burası devlet okulu, hem öğrencinin iyi olması öğretmenden ve okulun yönetiminden geçer dedim. Sonra bana memleketimi sordu, ...ilçesindenim dedim, hangi köyden olduğumu sordu, tabii biz orada biliyoruz hangi köyde kim var, sonra ‘iyi’ dedi geçiştirdi ve çekti gitti. Sonra ben eve geldim, oğlumla konuştum, oğlum sen sıfır almışsın, nedir bu durum dedim. Oğlum da ‘ben korkuyorum, öğretmenim beni psikolojik baskı altına aldı’ dedi. Sonra bana, Ramazan ayındaki ZY ile olan diyalogunu anlattı. Sonra gittim (26 Kasım 2007 tarihinde) müdürle konuştum, ‘ayrımcılık yapmaya hakkınız yok, 80'den önce biz bunları yaşadık, olay başka yönlere gider, gereğini yapın’ dedim. Aynı gün okula dilekçe verdim ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne de dilekçe verdim. Çocuğumun bacağına da yara vardı, özel bir klinikten rapor aldım.” demiştir.

Baba Ziram KUL; ZY'nin, Esenyurt Belediye Başkanı'na gittiğini ve Başkanın kendisini çağırttığını, şikayetinden vazgeçirmek için araya Belediye Başkanı'nı sokmaya çalıştığını belirtmiştir (Ziram KUL Esenyurt Belediyesi çalışanı olduğunu söylemiştir).

4.2. Aleyhinde İddialar Bulunan Öğretmen ZY ile Gerçekleşen Görüşme ve ZY'nin Daha Önceki Tarihlerde Geçirdiği Soruşturmalar Sonucu Aldığı Cezalar

a- Öğretmen ZY ile görüşme

Başvurucu Ziram Kul ile yapılan görüşmeden sonra aleyhinde ayrımcılık yaptığı iddiasında bulunulan öğretmen ZY ile görüşülmüştür. Komisyonumuza yapılan başvuru ve hakkındaki şikayet ZY'e anlatılmış ve olay hakkında bilgi vermesi istenilmiştir.

Öğretmen ZY; “Bu öğrencinin söyledikleri ve rapor da tamamen uydurmadır. Ramazan'da kız öğrenci ders zamanı sınıfta yemek yediği için ‘kızım neden sınıfın içinde

yemek yiyorsun' dedim, 'acıktım' dedi, ben de 'derste yenmez ki hem burada oruç tutanlar da var, biraz saygılı ol, git kantinde ye' dedim ve asla 'sen Alevisin' şeklinde bir söz söylemedim. Sonra kız öğrenci başka bir şey demeden yerine oturdu, bu esnada BK ile bir diyalogum olmadı. BK ile diyalogum daha sonra gerçekleşti. Ben ... ilçesinde doğdum, BK da bana dediki hocam biz de aynı ilçedeniz. Ben de ona 'ben senin ... ilçesinden olduğuna falan inanmıyorum' dedim, bana şaka yaptığını sandım. Hatta BK'ya kimliğimi uzatıp nereli olduğumu gösterdim ve **'bundan sonra benden çekeceğin var'** dedim. Ama bu sözü söylerken kendisinin hemşehrisi olduğumu, kendisiyle daha yakın ilgileneceğimi, başarısı ve adam olması için elimden geleni yapacağımı kastettim." demiştir.

Öğretmen ZY'e, Alt Komisyon üyeleri tarafından, sınıfta bir kız öğrenciye Ramazan ayında yemek yediği için **'sen Alevi misin?'** veya sınıfa karşı **'içinizde Alevi var mı?'** şeklinde sorular sorduğu ve bunun üzerine BK'nın ayağa kalkıp **'ben Aleviyim'** dediği şeklindeki iddialar bir kez daha hatırlatılmış ve kendisinin bu iddialar hakkında net bir yanıt vermesi istenmiş ama öğretmen ZY bu olayları yalanlamamış ve **" 'elimden çekeceğin var' ifadesini sarf etmem işte o olay esnasında oldu, öğrenciler bu 'elimden çekeceğin var' ifadesini yanlış anlamış olabilir"** demekle yetinmiştir.

Alt Komisyon üyelerinin, bu olaydan sonra BK ile olan ilişkileri hakkındaki soruları üzerine ise ZY; BK'nın çok yaramaz bir öğrenci olduğunu ve sınıfın düzenini bozduğunu, yine böyle yaramazlık yaptığı bir gün kendisinin BK'yı konuşmaması için **hafifçe yan tarafından dürttüğünü** ama olayda velinin ve basının abarttığı kadar kasıtlı bir şiddetin söz konusu olmadığını, BK'ya karşı başka bir fiziki temasının da olmadığını söylemiştir. Alt Komisyon üyelerinin, BK'nın kaval kemiği hizasındaki yara ve tokat ile BK'nın sol boşluğuna vurulması sonucu oluştuğu iddia edilen ve özel klinikten alınan rapora konu olan kızarıklıklar hakkındaki ısrarlı soruları üzerine ise ZY; kendisinin kesinlikle BK'ya vurmadığını, sadece daha önce de belirttiği gibi BK'nın susması amacıyla sol tarafından dürttüğünü tekrarlamış ve tüm bu olanların esasen kendisine karşı **"tezgağ"** olduğunu iddia etmiştir.

Bunlardan sonra ZY; bazı kesimlerin, müfredata bağlı olarak anlatılan konularda Alevi kelimesinin geçtiği her durumda olayı yanlış anladığını; müfredatın esasen dini konuları da içerdiğini ve bu sebeple konuların daha iyi anlaşılmasını sağlamak üzere derslerinde dini konulara girdiğini ifade etmiştir.

Alt Komisyon üyelerinin, sınıfın notlarının düşüklüğü hakkındaki soruları üzerine ise ZY; kendisinin de bu durumdan rahatsız olduğunu ama bazı öğrencilerin dersin sağlıklı yürütülmesine engel olduklarını ve başarısızlığın asıl sebebinin bu olduğunu, kendisinin bu durumu gidermek için (öğrencilere ödev vermek vb.) değişik yöntemler uyguladığını ama sorunun henüz halledilemediğini, olaya konu olan sınıfın liseye henüz yeni başladığını ve sorumsuz hareketler içinde olduklarını söylemiştir.

Alt Komisyon üyeleri tarafından; Ramazan ayındaki olaylar ve bir kız öğrenciye karşı **"sen Alevi misin?"** ve sonra sınıfa karşı **"içinizde Alevi var mı?"** şeklindeki soruların gerçek olup olmadığı ZY'e son kez sorulmuş ve son kez konu hakkında daha net açıklamalar yapılması istenmiştir. **ZY ise bu iddialara karşı "o sınıfta kesinlikle öyle bir şey olmadı" şeklinde yanıt vermiştir.** İddiaların nereden kaynaklandığı sorusu üzerine ise ZY, öğrencilerin örgütlü bir şekilde hareket ettiğini ve iddiaların aslısız olduğunu yinelemiştir. Aynı zamanda ZY, müfredat gereği derslerde Alevilik gibi bazı konular üzerinde durulması gerektiğini ve müfredat değişmedikçe böylesi sıkıntıların olabileceğini belirtmiştir.

İstanbul'da aynı bölgede dört ayrı okulda görev yapmasının nedeni sorulduğunda, ZY; bu yörenin insanların aynı yerlerden gelmiş olan ve akrabalık bağları bulunan insanlar olduğunu, görev yaptığı okulların hepsinde aynı ailelerin çocuklarının okuduğunu, bu nedenle bölgede kendisine karşı bir tepkinin olduğunu ifade etmiştir.

b- Öğretmen ZY hakkında bilgi

Öğrencilerin, öğretmen ZY hakkındaki ifadeleri dinlendikten sonra, öğretmen ZY'nin öğretmenlik hayatı boyunca öğrencilere davranışları ve daha önce böylesine olaylara sebebiyet verip vermediğinin öğrenilmesi gereği doğmuştur. İlçe Milli Eğitim Müdürü ve Okul Müdürüne, öğretmen ZY hakkında daha önce soruşturma geçirip geçirmediği sorulmuş, soruşturma geçirdiği anlaşılınca ilgili dosyaların Komisyonumuza gönderilmesi istenmiştir.

Komisyonumuza 5 Aralık 2007 tarihinde Büyükçekmece Kaymakamlığı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gelen yazıda, Komisyonumuz kayıtlarını da geçen Ziram KUL'un şikayetçi olduğu konu hakkında öğretmen ZY aleyhinde bir soruşturma başlatıldığı ve olayı inceleyen muhakkik tarafından öğretmen ZY'nin delillerin karartılmasını önlemek amacıyla başka bir okulda görevlendirilmesinin daha uygun olacağı belirtilmiştir. Bunlardan başka, öğretmen ZY'nin daha önce geçirdiği bir soruşturma sonucunda (1999); eğitim ve öğretimin gerektirdiği bir öğretmende bulunması gereken etik ve bilimsel çalışmanın öğrencilere aktarılması bakımından bulunması gereken hasletlerin bulunmadığı, öğrencilerle iyi bir diyalogunun olmadığı, öğrencilerle argo konuştuğu ve zaman zaman öğrencilere karşı sınıfta bırakma tehdidinde bulunduğundan dolayı 1/8 oranında aylıktan kesme cezası aldığı; yine başka bir soruşturma sonucunda ise (2004), öğrencileri zaman zaman dövdüğü, bir öğretmene yakışmayacak şekilde öğrencilere "mankafa, salak, sepet kafa, geri zekalı" gibi hitaplarda bulunduğu, öğrenci başarısını değerlendirmede tutarsız davranarak öğrencilerin derse ve öğretmene karşı güven duygularının azalmasına neden olduğu, öğrenci ve velilere "çete üyesi, çete başı" gibi aşağılayıcı ithamlarda bulunduğu sebeplerine bağlı olarak (kıdemi de göz önünde tutularak) 1/4 oranında aylıktan kesme cezası verildiği anlaşılmıştır.

4.3. Okuldaki Diğer Öğretmenlerle ve İlçe Milli Eğitim Müdürü ile Gerçekleşen Görüşmeler

a- Aynı Lise'de başka bir edebiyat öğretmeni ile görüşme

Öğretmen ZY'nin, ders konularının içeriğinden dolayı Alevilik vb. konulara girmek zorunda kaldığı ve sınıfta gerilimin bundan dolayı doğduğu iddiası üzerine aynı okuldan bir başka edebiyat öğretmeni ile görüşülmüştür. Alt Komisyon üyelerinin çeşitli soruları üzerine edebiyat öğretmeni; "ZY hakkında, kişiliği konusunda olumsuz bir şey görmedim, öğrencileri ile belki not konusunda sorunlar yaşıyor olabilir, sert bir öğretmen olup olmadığını bilmiyorum öğrencilere kızdığını biliyorum ama dayak atıp atmadığını bilmiyorum. Ders esnasında Alevilik ile ilgili konulara girdiği şeklinde herhangi bir şey duymadım, gazetede yer alan ve BK ile arasında geçen olayları anlatan haber dışında başka bir şikayetten de haberim yok. Gazetede haberin de olaydan yaklaşık iki ay sonra çıkmasına şaşırdım. Sınıftaki otuz beş öğrenciden otuz dördünün sıfır alması normal değil ama o hocanın yazılı kağıtlarını okuma yöntemini de bilemiyorum." demiştir. Alt Komisyon üyelerinin lise birinci sınıf müfredatında Alevilik veya mezheplere yönelik konuların bulunup bulunmadığını sormaları üzerine edebiyat öğretmeni; **halk edebiyatı konuları anlatılırken Alevilik konusunun dersin içeriğinde yer aldığını, lise birinci sınıf müfredatında eğitim döneminin başlamasından bugüne kadar geçen dönemde mezhepler vb. şeklinde bir konunun ancak çok yüzeysel olarak işlenmiş olabileceğini ama her ihtimalde mezhepsel tartışmalara zemin hazırlayan bir müfredatın söz konusu olmadığını söylemiştir.**

b- BK'nın bulunduğu sınıfın derslerine giren başka bir öğretmen ile görüşme

Aynı lisede görevli bir edebiyat öğretmeni ile yapılan görüşmeden sonra BK'nın derslerine giren başka bir branşta öğretmen ile görüşülmüştür. Alt Komisyon üyelerinin soruları üzerine öğretmen; BK'nın bulunduğu sınıfın diğer sınıflardan esasen çok farklılık göstermediğini, sınıfın başarısının genel olarak çok yüksek olmadığını, BK'nın sınıfın yaramaz öğrencilerinden biri olduğunu, BK'nın kendisine karşı bir saygısızlığı olmadığını ama derste çok konuşan ve hareketli bir öğrenci olarak dikkat çektiğini belirtmiştir. ZY hakkında ise bu öğretmen; ZY'nin değişik bir davranışını görmediğini ve duymadığını ancak genel olarak sınavlarda zor sorular sorduğunu ve notunun genel olarak düşük olduğunu duyduğunu ifade etmiştir.

c- BK'nın bulunduğu sınıfın derslerine giren diğer bir öğretmen ile görüşme

Bu öğretmen; okulda yaklaşık bir aydır çalıştığını, BK'nın sınıfının okulun ortalamasında yer alan bir sınıf olduğunu, öğretmen ZY'yi ise pek tanımadığını belirtmiştir. Gazetede yer alan BK ile ilgili haber ve BK'nın velisinin iddiaları hakkında ise; olayın bu kadar büyütüleceğini daha önceden tahmin edemediğini, ortamın gereksiz yere gerilmiş olabileceğini ifade etmiştir.

ç- Büyükçekmece İlçe Milli Eğitim Müdürü ile görüşme

Alt Komisyon son olarak Büyükçekmece İlçe Milli Eğitim Müdürü Hüseyin Avni SANDIKÇI ile görüşmüştür. SANDIKÇI; BK ile öğretmen ZY arasında geçen olaylarla ilgili araştırma yapmak üzere bir muhakkik tayin edildiğini, incelemelerin sürdüğünü belirtmiştir.

5. Sonuç

1- İddia konusu olay ile ilgili tüm taraflar dinlenmiş, tanıkların görüşlerine başvurulmuştur.

BK'nın sınıf arkadaşı öğrencilerin beyanlarında da yer aldığı şekilde öğretmen ZY'nin, Ramazan ayında derse geldiğinde bir şeyler yemekte olan bir kız öğrenciyi gördüğünde oruç tutmadığı için ona karıştığı, sonra sınıfa dönerek **'içinizde Alevi var mı?'** dediği şeklindeki iddialar inandırıcı bulunmuştur. Kaldı ki, öğretmen ZY de, yukarıda da belirtildiği gibi, hakkındaki iddialara bir açıklık getirememiş, aynı sorulara farklı zamanlarda değişik yanıtlar vermiş, aleyhindeki iddiaları çürütmede yetersiz kalmıştır. Hatta, öğretmen ZY bir beyanında, sınıfta Alevilik ile ilgili oluşan gerilimin müfredattan kaynaklandığını bile söylemiştir.

2- Öğretmen ZY'nin Ramazan ayında, sebebi ne olursa olsun oruç tutmayan bir öğrenciye neden oruç tutmadığını sorması, din ve vicdan özgürlüğü ile bağdaşmaz bir yaklaşım olarak kabul edilmiştir.

3- Öğretmen ZY'nin Alevi olduğundan dolayı BK'nın notlarını düşürdüğü iddiası inandırıcı bulunmamıştır. Sınıfın neredeyse tamamının söz konusu dersten sıfır alması ve öğretmen ZY'nin daha önceki görev yerlerinde de not verirken aynı tutumda olduğu Alt Komisyonunun bu kanaatini desteklemektedir.

4- Ramazan ayında sınıfta gerçekleşen Alevilik ile ilgili konuşmalardan sonra BK'nın öğretmen ZY'den en az bir kez dayak yediği anlaşılmıştır.

5- Öğretmen ZY'nin '**İçinizde Alevi var mı?**' şeklindeki sorusunun, din ve vicdan özgürlüğü ile kimsenin dini inanç ve kanaatlerini açıklamak zorunda olmadığı şeklindeki açık Anayasa hükümlerine aykırılık teşkil ettiği saptanmıştır.

6- En genel anlamıyla ayrımcılık, bir şekilde (cinsiyet, ırk, din, mezhep, dil vb.) diğerlerinden farklı olanların, nesnel bir ölçüde dayanmadan farklı muameleye tabi tutulmasıdır. Ayrımcılık yasağı da, her türlü haktan, herhangi bir makul gerekçe olmadan, herhangi bir kimsenin yararlanmasının engellenememesini amaçlamaktadır.

'İçinizde Alevi var mı?' şeklindeki sorunun, Alevi olsun veya olmasın tüm öğrencilerde rahatsızlık yarattığı görülmüştür. Bu durumdan, Alevi olan öğrencilerin daha fazla etkileneceği açıktır. Öğrencilerin ifadelerinden de anlaşıldığı gibi, Ramazan ayındaki olaydan sonra, öğrencilerin, sınıfta kimin Alevi olup olmadığı şeklinde sorgulamalara giriştiği anlaşılmıştır. Bu bağlamda; "İçinizde Alevi var mı?" şeklindeki bir soru, Alt Komisyon tarafından, ayrımcılık yasağı ile amaçlanan toplumsal faydayı ortadan kaldıracak nitelikte ve yoğunlukta görülmüştür. Sonuç olarak, somut olayda, 'İçinizde Alevi var mı?' sorusu, Alevi mezhebine bağlı herhangi bir öğrenci üzerinde, daha sonradan ayrımcı nitelik taşıyan eylemlerle desteklenmesi bile, Alt Komisyon tarafından, ayrımcılık olarak kabul edilmiştir.

7- İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından görevlendirilen soruşturmacı tarafından öğretmen ZY'nin, soruşturmanın selameti bakımından başka bir okulda görevlendirilmesini önerdiği, bunun üzerine ZY'nin hemen başka bir okulda görevlendirildiği, ardından yapılan değerlendirme sonucunda da açığa alındığı bilgisi edinilmiştir.

8- Olayda kusuru bulunan öğretmen ZY hakkında yetkili makamlarca başlatılan işlemler en kısa zamanda sonuçlandırılmalıdır.

EK-7: ALMANYA'DA 10-16 ŞUBAT TARİHLERİNDE YAPILAN ZİYARETE İLİŞKİN RAPOR

1.GİRİŞ

Federal Almanya Cumhuriyeti'nde, 27 Ağustos 2007 günü Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren yeni Göç Yasası, temel olarak aile birleşimi kapsamında Almanya'ya gelecek yabancıların önceden kendi ülkelerinde Almanca öğrenmesini, henüz ülkelerindeyken bir sınav ile dil seviyelerinin tespitini ve buna ilişkin yaptırımları öngörmektedir.

Söz konusu yasanın yürürlüğe girmesiyle birlikte TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'na şikâyet dilekçeleri de gelmeye başlamış; 12 Eylül 2007 tarihinde ise Almanya'daki Türk toplumunun temsilcileri komisyonumuzu ziyaret ederek, yasanın yarattığı ve yaratacağı insan hakları ihlallerine dikkat çekmiştir. Komisyonumuzun 15 Kasım 2007 tarihli dördüncü toplantısında da Dışişleri Bakanlığı Konsolosluk İşleri Genel Müdürü Kemal GÜR Göç Yasasıyla ilgili olarak Komisyonumuza bilgi vermiştir.

Komisyon Başkanı Prof. Dr. M. Zafer ÜSKÜL, 07 Kasım 2007 tarihinde, Almanya'nın Ankara Büyükelçisi Eckart Cuntz ve 3 Ocak 2008'de Almanya İçişleri Bakanı Wolfgang Schauble ile yüz yüze görüşme olanağı bulmuş; göç yasasına ilişkin olarak Almanya'daki Türk toplumunun şikâyetlerini ve ortaya çıkan insan hakları ihlalinin aktarmıştır.

Komisyonumuz 17 Ocak 2008 tarihinde yaptığı toplantıda Göç Yasası'nın uygulanmasıyla ortaya çıkan engellerinin kaldırılması ve ayrımcılığın sona ermesi için Federal Almanya Cumhuriyeti'nde inceleme ve görüşmelerde bulunmayı gerekli görerek, bir Alt Komisyon oluşturmuştur.

Alt Komisyon, 10-16 Şubat 2008 tarihlerindeki beş günlük ziyaretinde, Almanya'da üç cezaevini de ziyaret ederek, cezaevlerinin koşulları ve cezaevlerinde bulunan yurtttaşlarımızın durumları hakkında da tespitler yapmıştır.

Göç Yasası ile ilgili görüşmeler yapmak amacıyla kurulan Alt Komisyon, 4 Şubat 2008 tarihinde Ludwigshafen kentinde dokuz vatandaşımızın ölümüyle sonuçlanan ve çıkış nedeni hakkında basına çeşitli iddialar yansıyan yangın üzerine bu olayı da gündemine almış ve tespitlerde bulunmak için programında değişiklik yapmıştır.

2. AMAÇLAR

1. Göç Yasasının vatandaşlarımıza uygulanarak; aile birliğinin tesisi önüne koyduğu engeller ve ortaya çıkardığı ayrımcılıkla ilgili Federal Almanya Cumhuriyeti'nde incelemelerde bulunarak, Göç Yasası'nın insan hakkı ihlaline yol açıp açmadığına dair tespitlerde bulunmak.

2. Almanya'daki cezaevlerinin koşulları ve cezaevlerinde bulunan yurtttaşlarımızın durumu hakkında tespitler yapmak.

3. 4 Şubat 2008 tarihinde Ludwigshafen kentinde meydana gelen ve dokuz vatandaşımızın ölümüyle sonuçlanan yangının çıkış nedeni hakkında basına yansıyan çeşitli iddialar hakkında tespitlerde bulunmak.

3.HEYETİN OLUŞUMU

Komisyonumuz, 17 Ocak 2008 tarih ve 8 sayılı karar ile bir Alt Komisyon kurarak, Federal Almanya Cumhuriyeti'ne ziyaret gerçekleştirmeye karar vermiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı ve Mersin Milletvekili Mehmet Zafer ÜSKÜL, Komisyon Başkanvekili ve İstanbul Milletvekili Halide İNCEKARA, Komisyon Başkanvekili ve Yozgat Milletvekili Mehmet Ekici, Komisyon Üyesi ve İstanbul Milletvekili Mustafa ATAŞ ve Komisyon Üyesi ve Diyarbakır Milletvekili Akın BİRDAL'dan oluşan Alt Komisyonun 10-16 Şubat 2008 tarihlerinde Almanya'ya gönderilmesine karar verilmiştir.

4. GÖÇ YASASI'YLA İLGİLİ OLARAK YAPILAN GÖRÜŞMELER

Yapılan Görüşmeler

Alt Komisyon;

1. 11 Şubat 2008 Pazartesi Günü Bavyera Parlamentosu'nda, Anayasa ve Haklar Parlamento Sorunları Komisyonu Başkanı Franz SCHINDLER ve Komisyon Üyeleri Herbert ETTENGRUBER ve Margarethe BAUSE ile;

2. 13 Şubat 2008 Çarşamba Günü Kuzey Ren Vestfalya (KRV) Parlamentosu'nda, Ana Komisyon Başkanı Werner JOSTMEIER ve Komisyon Üyeleri Holger ELLERBROCK, Ewald GROTH ve Wolfgang RÖKEN ile;

3. 14 Şubat 2008 Perşembe Günü Berlin Büyükelçisi Sayın Mehmet Ali İRTEMÇELİK ile,

4. 14 Şubat 2008 Perşembe Günü Federal Meclis İnsan Hakları ve İnsani Yardım Komisyonu Başkanı Herta DAEUBLER-GMELİN ve Komisyon Üyeleri Erika STEINBACH ve Sayın Holger HAIBACH ile;

5. Federal İçişleri Bakanı Wolfgang Schauble ve Federal Hükümeti Göç ve Uyumdan Sorumlu Devlet Bakanı Prof. Dr. Maria BÖHMER ile,

6. Berlin Eyalet Meclisi Türk Asıllı ve Alman Milletvekilleri Fritz FELGENTREU, Tom SCHREİBER, Udo WOLF, Rainer Michael LEHMANN, Björn Matthias JOTZO, Emine DEMİRBÜKEN-WEGNER, Bilkay ÖNEY, Dilek KOLAT, Ülker RADZIWILL, Özcan MUTLU ve Canan BAYRAM ile, görüşmeler yapmıştır.

Alt Komisyon Üyelerinin Görüşleri

Kuvvetli tarihi ve siyasal bağları olan Türkiye ve Almanya ilişkileri, Türkiye'den Almanya'ya 1960'lı yıllarda başlayan göçle birlikte farklı bir boyut kazanmıştır. Yarım yüzyıla yakın süreçte sıradan devlet ilişkilerinden öte iki ülke dostluğunun pekiştiği ekonomik ve kültürel ilişkiler gelişmiştir.

Alt Komisyon; Türkiye'den Almanya'ya yapılan göçün basit bir göç olgusu olmadığı, Almanya'da yaklaşık 350 bin Türk ve Alman işgücü istihdam eden 70 bine yakın işveren Türkün ve işçi Türklerin Almanya ekonomisine önemli katkılar sağladığı fikrindedir.

Ancak üyeler; Almanya'da 27 Ağustos 2007 günü Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren yeni Göç Yasasının Türk toplumunda aile birleşimini engellediği ve ayrımcılığa yol açtığını değerlendirmekte ve yasanın getirdiği düzenlemelerin iki ülke arasındaki derin ilişkilerin sorgulanmasına ve bir çok alandaki dostluğun zedelenmesine neden olacağı endişesini taşımaktadır.

Alt Komisyon, Almanya'daki gelişmelerle Almanya'da yaşayan yaklaşık 3 milyon Türkün ve bunların Türkiye'deki milyonlarca akrabalarının, Göç Yasasının Türk toplumunda aile birleşimini engellemesinden ve ayrımcılığa yol açmasından oldukça tedirgin olduklarını gözlemlemiştir.

Alt Komisyon, dil öğrenmenin bir gereklilik olduğunu kabul edilebilir olarak görebilmektedir. Ancak Türk öğrencilerin de dil öğrenmenin işlerine yarayacağı duygusuna sahip olması gerekir. Teknik okullarda okumakta olan Alman öğrencilerin %76'sı staj yapabilecekleri iş yeri bulabilirken, Türk öğrencilerinin ancak %16'sının, staj için iş yeri bulabilmesi, Türk öğrencilerin -Öğreneceğim de ne olacak!- şeklinde bir kanaatle dil öğrenmek için çaba harcamaktan uzaklaşmalarına sebep olabilecek niteliktedir. Bu durum dil öğrenmenin eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması açısından mutlak zorunluluk olduğuna dair ileri sürülen savları havada bırakmaktadır.

İki ülke arasındaki derin bağların bozulmasının uzun vadede her iki tarafa zarar verebileceğinin bilincinde olan Alt Komisyon üyeleri, 3 milyona yakın Türkün yaşadığı Almanya'da mevcut toplum düzeni ile uyumu sağlayamamış insanların da çıkabilmesinin olası olduğunun, fakat bu istisnalardan yola çıkarak genel bir politik güdümün oluşturulmasının doğru olamayacağını herkes tarafından idrak edilmesinin gerekli olduğu kanaatindedir.

Göçün hem göç alan ülke hem de göç veren ülke için sorun olduğu düşüncesini paylaşan Alt Komisyon, entegrasyona ve dil öğrenimine karşı değildir, aksine farklı ülke mensuplarının ortak ve barışçıl yaşamaları için en önemli aracın entegrasyon olduğunun ve bu kapsamda Almanya'da yaşayan göçmenler için Almanca dilini konuşabilmenin hayati önemi bulunduğu ve Türk toplumunu entegrasyon ve dil öğrenme konusunda teşvik eden Türkiye'nin üzerine düşen sorumluluğunun farkındadır.

Fakat, aile birleşimi kapsamında bu dil zorunluluğunun ülkeye gelmeden önce öğrenilmesi ve test edilmesi zorunluluğunun doğru olmadığı görüşünde olan Alt Komisyon, Almanya yetkili makamlarının da sorumluluklarının farkına vararak, sorunun karşılıklı çıkarlar gözetilerek ve insan hakkı ihlaline yol açılmadan çözülmesi için, tek taraflı kararlar yerine diyalog yoluyla sorunlara çözüm bulunmasının yerinde olacağı hususunda hem fikirdir.

4.3.Bavyera Parlamentosu'nda Yapılan Görüşmeler

Heyetin, 11 Şubat 2008 tarihinde Bavyera Parlamentosu Anayasa, Haklar ve Parlamento Sorunları Komisyonu Başkanı Franz Schindler ile Bavyera Eyalet Meclisi'nde yaptığı görüşmede Franz SCHINDLER, Türklerin Almanya'nın inşasında ve bugünkü refah düzeyindeki katkısının değer biçilemeyecek ölçüde olduğunu ve özellikle de 60'lı yıllarda gerçekleşen ekonomik hamlede Türk performansının büyük pay teşkil ettiğini belirterek bu yüzden artık Almanya'da kalmaya karar veren Türkler için entegrasyonun öneminin daha da arttığını vurgulamış; entegrasyonun tanımını, hem Almanların karşı tarafı tanıması hem de Türklerin, mevcut sistem şartlarına uyarak hayatlarını sürdürmeleri şeklinde yapmıştır.

Diğer taraftan olağanüstü entegrasyon örneklerinin mevcut olduğunu söyleyen SCHINDLER, bu örneklerin temelinde ise dil olgusunun yattığını, dolayısıyla göç yasası uygulamasının da bu çerçevede değerlendirilmesi gerektiğini belirterek, Alman kamuoyunda dahi hala tartışılan bir konu olan bu uygulamanın bir ayrımcılık unsuru olarak algılanabilmesinin de doğal karşılaması gerektiğini ifade etmiştir.

Görüşmede Sayın ÜSKÜL, sadece Bavyera Eyaleti için Türk işletmecilerin istihdam ettiği kişi sayısının 50 bine yakın olduğunu belirtmiş Almanya'da yaşayan Türklerin iki kültür arasında bir nevi bir köprü işlevi gördüğünü ve bunun sonucunda artık Almanların da Türkiye'ye karşı ilgisinin arttığını vurgulamıştır.

Almanya'da yaşayan Türklerin buldukları ortama uyum sağlamalarının elbette çok önemli bir nokta teşkil ettiğini ifade eden Sayın ÜSKÜL, Türk devletinin bu konuda daima özendirici bir pozisyon aldığını belirtirken uyum sorununa neden gösterilen dil

probleminin Almanya'ya gelen ilk kuşağın hiç dil bilmemesine rağmen bugün çoğunlukla bu kişilerin çocuklarının yaklaşık 350 bin Türk ve Alman işgücü istihdam ettiklerine dikkat çekerek dil probleminin aşılamayacak bir problem olmadığını altını çizmiştir.

Komisyon Başkanı SCHINDLER, göç yasasına ilişkin TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'na ulaşabilecek somut şikâyetlerin Federal ve Eyaletler düzeyindeki ilgili parlamento komisyonlarına iletilmesi halinde bir çözüm bulunabileceğine inandığını, fakat münferit olayların iki ülke arasındaki ilişkileri olumsuz etkilememesi gerektiğini ifade etmiştir.

4.4. Kuzey Ren Vestfalya (KRV) Parlamentosu'nda Yapılan Görüşmeler

13 Şubat 2008 Çarşamba Günü KRV Parlamentosu'nda, yasama faaliyetlerinde Genel Kurul adına hareket eden, bu yönüyle parlamentonun en önemli Komisyonu konumundaki Ana Komisyon Başkanı Werner JOSTMEIER, Hür Demokrat Partiden Holger ELLERBROCK, Ewald GROTH ve Wolfgang RÖKEN ile görüşülmüştür.

Sayın RÖKEN, Almanya'da en çok Türkün KRV'de yaşadığını; Almanya'nın ilk gelenler açısından bir göçmen ülkesi olmadığını, gelenlerin bir müddet sonra geri dönmeyi planladığını; günümüzde ise Almanya'nın bir göçmen ülkesi hüviyetini kazandığını, 2. ve 3. neslin geri dönme söylemini bıraktığını belirtmiştir.

Sayın JOSTMEIER, Türk tarihi ve kültürüne saygısının sonsuz olduğunu; köklü ilişkilerle birlikte, Türklerin Alman ekonomisine katkısını bildiklerini; sloganlar ve basın üzerinden iletişimin doğru olmadığını ifade ederek, Almanya'nın yabancı düşmanı bir ülke olmadığını; göç yasası insan haklarını gerçekten ihlal etseydi, bunun Anayasa Mahkemesi'nden dönmüş olacağını vurgulamıştır. Ancak Türklerin spor derslerine katılmalarında dahi sorunlar olduğunu beyan eden Sayın JOSTMEIER, oğlunun sınıfındaki Türklerin Alman sınıf arkadaşlarından gelen doğum günü davetlerine dahi icabet etmediklerini; paralel toplumu Türklerin oluşturduğunu, kendi görevlerinin bunu önlemek olduğunu ifade etmiştir.

Sayın GROTH, Göç yasasına ilişkin olarak, heyetin endişelerine katıldığını, eşinin de göçmen olduğunu; kayınpederinin 45 yıl önce geldiğini, uyum kursu gibi imkânların sunulmadığını ama çocukların topluma entegre olabildiğini; çifte vatandaşlık imkânı tanınmasını savunduğunu belirtmiştir.

Sayın ELLERBROCK, Almanya'da sürekli mukim herkesin kendileri gibi olup, yabancı olmadıklarını vurgulayarak, dil bilgisinin uyumun anahtarı olduğunu, Türkçe dil dersinin olabileceğini, ancak asıl lisanın Almanca olması gerektiğini ifade etmiştir.

Evlilik münasebetiyle Almanya'ya gelecek olan eşlere dil bilme zorunluluğu getirilmesi uygulamasının insan haklarıyla bağdaşan bir tutum olmadığını belirten Sayın ÜSKÜL, dil öğrenimine karşı olmadıklarını, Almanya'da yaşayan göçmenler için Almanca dilini konuşabilmenin hayati önemi olduğunu ve Türk tarafı olarak insanların daima bu konuda teşvik edildiğini, fakat aile birleşimi kapsamında bu dil zorunluluğunun ülkeye gelmeden önce öğrenilmesi ve test edilmesi zorunluluğunun çokda objektif bir tutum olmadığını, bu sorunun eşlerin Almanya'da yaşadıkları süre içerisinde bir dil öğrenme zorunluluğunun getirilmesi ile çözülebileceğini önermiştir.

Sayın ATAŞ da, iki ülke arasındaki tarihi dostlukla beraber Türklerin Alman ekonomisine ciddi katkıları olduğunu, mevcut düzeyden geriye gidilmemesi gerektiğini ve göç yasasının Türkleri huzursuz ettiğini belirtmiştir.

4.5. Berlin Büyükelçisi Mehmet Ali İrtemçelik'in Verdiği Brifing

14 Şubat 2008 Perşembe Günü, Türkiye'nin Berlin Büyükelçisi Sayın Mehmet Ali İRTEMÇELİK tarafından verilen brifingde Sayın İRTEMÇELİK, Almanya'nın yeni Göç Yasası'yla sergilediği siyasi tutum ve hedefin altında yatan prensiplere ilişkin olarak;

1. En iyi entegrasyonun, asimilasyon olduğu düşüncesinin varlığına,
2. Alman makamların uyum konuları için ayrıca bir Devlet Bakanlığı oluşturması ve eşzamanlı olarak Daimi İslam Konferansı'nı da Alman İçişleri Bakanlığı'nın sorumluluğuna vermesinin bundan sonra da bu konuların üzerine gitme kararlılığının bir göstergesi olduğuna,
3. Genel olarak Türk ve Müslüman profilinin şiddet eğilimli, bilgisiz ve uyuma kapalı bir resim üzerinden işlenmesi ve Türklerin "katma değer" yönlerinin tamamen göz ardı edilmesi veya istisnai durumlar olarak lanse edilmesine,
4. Türk temel kimlik sütunlarının, uyum süreci içerisinde 'kimliksizleştirme' üzerinden 'Almanlaştırmaya' vardırılmaya yönelik bir hedefin izlenmesine,
5. Alman siyasetinin bu konu ile ilgili bilinçli bir şekilde bazı Türk kökenli siyasetçilere bir rol biçerek onları istendik model olarak kamuoyunda afişe etmesine,
6. Yeni göç yasasının Türk toplumu içinde örgütlü olan %20'lik kesimden ziyade örgütsüz ve çoğunlukla apolitize olmuş %80'lik Türk nüfusuna yönelik olduğuna; dikkat çekmiştir.

4.6. Federal Meclis İnsan Hakları Komisyonunda Yapılan Görüşmeler

Federal Meclis İnsan Hakları ve İnsani Yardım Komisyonu Başkanı Sayın Herta DAEUBLER-GMELİN, Türk medyasında Ludwigshafen yangınına müdahale eden Alman polis ve itfaiye ekiplerinin Türklere karşı farklı bir tavır izledikleri imajının yaratıldığını, Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın Almanya'ya yaptığı ziyarette olaya daha ılımlı yaklaşmasının olumlu bir iz bıraktığını ve yangın nedeninin titizlikle incelenmekte olduğunu ifade etmiştir.

Sayın ÜSKÜL, Almanya'ya asıl geliş amaçlarının Ludwigshafen yangını olmadığını, Almanya'da kabul edilen yeni göç yasasına ilişkin tutumlarını anlatmak istediğini, anılan yasanın Alman Anayasası'nı güvence altına aldığı "aile birliği koruma" ilkesiyle çeliştiğini düşündüğünü, yasanın gerçekte Türkleri hedef aldığını, ABD başta olmak üzere bir çok ülkenin yasa kapsamına girmediğini, yasanın uluslar arası sözleşmelerle yasaklanmış olan ayrımcılık ilkesini ihlal ettiğini, vatandaşlarımızın meseleyi AIHM'ne kadar taşıyabileceklerini uzun sürebilecek hukuki süreçlerin kendilerinin mağduriyetine yol açacağını, bunun da esasen bir insan hakları ihlali olarak görülebileceğini, dolayısıyla göç yasasının yeniden gözden geçirilmesini temenni ettiklerini belirtmiştir.

Komisyon üyesi Sayın Erika STEINBACH, öncelikle bir diyalog içerisinde bulunmak istediğini, fakat bunun için aynı dili konuşmanın son derece önemli olduğunu ve göç yasasının bu anlamda barışçıl birliktelik için aynı dili konuşarak ön yargıları ortadan kaldıracak bir unsur olduğunu; bu yasanın Türklere karşı bir uygulama olduğu iddiasının yersiz olduğunu, bu yasanın hükümet tarafından uzun yıllar önce kararlaştırıldığını ama ancak yasalaşabildiğini belirtmiştir.

Sayın STEINBACH, bu dil sınırı şartının yıllarca doğudan gelen Alman kökenli Ruslara da uygulandığını; o halde bunun da aynı şekilde bir haksızlık olarak değerlendirilmesi gerektiğini, fakat bunun söz konusu olamayacağını beyan etmiştir.

Sayın STEINBACH, dil konusunda "konuşamayanın" toplum dışında kaldığını ve bir adım sonra sosyal yaşamın dışına itildiği tespitinin mevcut olduğunu; bu durumun özellikle Almanya'ya aile birleşimi kapsamında gelen Türk kadınlarda gözlendiğini ve bu hususun da esasen bir insan hakları ihlaline sebep olabileceğini; kendilerinin sadece bu

konuda ilerleme kaydedilmesi için çaba gösterdiklerini ve dil zorunluluğu kapsamında öncelikle ortak yaşam için gerekli olan diyalogun temellerinin atılmasını sağlamayı amaçladıklarını ifade etmiştir.

Sayın Akın BİRDAL, bir ülkede bir takım insan gurupları kendilerini özgür hissetmedikleri takdirde o ülkede hiç kimsenin özgür ve huzur içerisinde olmadığını; insan haklarının evrensel olduğunu; din, dil, cinsiyet farkı gözetilemeyeceğini; Türkiye'de yaşayan Almanların insan haklarının da eşit önemde olduğunu ifade etmiş ve Türkiye'de yaşayan Almanların sorun yaşamadığını vurgulamıştır. Sayın Birdal, Göç Yasası'nın, BM İnsan Hakları Beyanname'si'nin ayrımcılık hükmünün açık ihlali olduğunu da beyan etmiştir.

Sayın Holger HAİBACH(CDU), Göç Yasası'yla ilgili olarak gelinen son uygulamaların nihai bir durum teşkil etmediğini ve yasanın etkilerini değerlendirmek için henüz çok erken olduğunu; uyumun hem karmaşık hem de uzun bir süreç teşkil ettiğini ve yasayla ilgili kendi halk gurupları arasında da tartışmaların hali hazırda devam ettiğini ama hedefin elbette ortak yaşamı barışçıl bir şekilde düzenlemek olduğunu belirtmiştir.

4.7. Federal İçişleri Bakanı Eolfgang Schauble ve Federal Hükümet Göç ve Uyumdan Sorumlu Devlet Bakanı Prof. Dr. Maria Böhmer İle Yapılan Görüşme

Sayın Wolfgang SCHAUBLE, Almanya'da yaşayan ve Almanca konuşamayan bir Türk kesimi olduğunu; Türklerin Berlin'in bazı semtlerinde gerek Türk alışveriş imkânları ve diğer hizmet sektörleri açısından, gerekse Türk görsel ve basılı medyasının yaygın olması nedeniyle hiç Almanca konuşmadan günlük yaşamın sürdürülebilmesinin mümkün olduğunu; bu durumun etkisinin özellikle okullarda Almanca konuşamayan Türk öğrencilerde fark edilebildiğini ve daha da önemlisi Almanca öğrenmek için herhangi bir motivasyona ihtiyaç duyulmadığını ifade ederek, göç yasasının çıkış noktasını açıklamıştır.

Almanca dil zorunluluğunun Almanya'ya geldikten sonra getirilmesine ilişkin öneriler konusunda ise kendi hukukçuları ile görüştüğünü, fakat Almanya'ya geldikten sonra insanları bu sebepten geri göndermenin hukuken imkânsız olduğunu söylemiş ve Almanya'nın Ankara Büyükelçiliği'nin vize bölümünden aldığı bilgiye göre, aile birleşimi çerçevesinde vize başvurusunda bulunan kişilere Almanca bilgisi gerektiğinin belirtilmesi üzerine, durumun anlayışla karşılandığını ve Almanca kursuna gidenlerin başarı oranının yüksek olduğunu; göç yasasının münhasıran Türkiye'ye yönelik olarak alınmış bir tedbir olmadığını, Almanya'nın vize talep ettiği tüm ülkelerin aynı uygulamaya tabi tutulduklarını; hâlihazırda Almanya'da yaşayan göçmenlerin Almanca öğrenmeleri için hükümetin elinden gelen yardımı sağlayarak, dil kursları için yılda 155 milyon Avro harcandığını ifade etmiştir.

Sayın Halide İNCEKARA, göç yasasının iletişimi kolaylaştırıcı bir unsur olarak bir yandan lisan öğrenme zorunluluğunu şart koştuğunu diğer yandan ise; insanların yeni bir lisan öğrendiğinde daima tavsiye edilen ve bugüne kadar da hep doğruluğu ispatlanmış olan dili kendi ülkesinde öğrenme kolaylığı ve verimliliği ilkesine bir anlamda ters düştüğünü; bu unsurun özellikle de göç yasasının hedefi olarak gösterilen sosyalizasyona katkı anlamında tekrar gözden geçirilmesi gerektiğini ve bu anlamda dil öğrenme prosedürünün göç edilecek ülkenin kendisinde öğrenilmesinin daha verimli olabileceğini belirtmiştir.

Sayın Mehmet EKİCİ, entegrasyon politikalarının belirlenmesi ve uygulanmasında işbirliği tesisine hazır olduğunu; diyalog yoluyla sorunlara çözüm bulunmasının yerinde olacağını; bazen yapılan kanunların kötü sonuçlarının arzu edilen yararın sağlanmasına engel olabileceğini belirtmiş ve ikili ilişkilerin gerginleşmesi konusunda, ilişkilerin 200

yıllık tarihi olduğunu, sıradan devlet ilişkileri olmadığını, gelecek planlamasının doğru yapılması gerektiğini beyan etmiştir.

Bu görüşmeye müteakiben Federal Hükümet Göç ve Uyumdan Sorumlu Devlet Bakanı Prof. Dr. Maria Böhmer ile yapılan görüşmüşmede Sayın Maria BÖHMER, yeni Göç Yasası kapsamında getirilen dil zorunluluğu ile ilgili olarak Ankara'dan gelen haberlerin son derece olumlu olduğunu, insanların dili öğrenmek konusunda son derece hevesli ve başarılı olduklarını ve bu insanların öncelikle kendileri için faydalı olan bu fırsatın ellerinden alınmaması gerektiğini, aile birleşimi kapsamında dil öğrenimiyle geçirilecek 3 ayın çok uzun bir zaman teşkil etmeyeceğini beyan etmiştir.

Entegrasyona hep katkıda bulduklarını ifade eden Sayın Üskül, yabancı düşmanlığının entegrasyonu olumsuz etkilediğini, farklı ülke mensuplarının ortak ve barışçıl yaşamaları için en önemli aracın elbette entegrasyon olduğu ve bu kapsamda dilin bunun çok önemli bir yapı taşı oluşturduğunu ama diğer yandan ise bu farklı olan göçmenlerin kendi kültürlerini koruma hakkına sahip olduklarını belirtmiştir.

Sayın Birdal, entegrasyonun öneminin yadsınamayacak ölçüde olduğunu ama yasanın uygulamasında sanki bir dayatma izlenimi oluşmakta olduğunu bunun ise evrensel insan hakları ile bağdaşmadığını belirtmiştir.

4.8. Berlin Eyalet Meclisi'nde Yapılan Görüşmeler

Berlin Eyalet Meclisi Alman ve Türk asıllı milletvekilleri ile yapılan toplantıya FRITZ FELGENTREU (SPD Eyalet Meclisi Grup Başkan Vekili), Tom SCHREIBER (SPD), Udo WOLF (Sol Parti), Rainer Michael LEHMANN (FPD Eyalet Meclisi Grup Başkan Vekili) Björn Matthias JOTZO (FDP) , Emine DEMİRBÜKEN-WEGNER (CDU), Bilkay ÖNEY (Yeşiller), Dilek KOLAT (SPD), Ülker RADZİWİLL (SPD), Özcan MUTLU (Yeşiller) ve Canan BAYRAM (SPD) katılmışlardır. Toplantıyı medya mensupları da izlemiştir.

Heyet ve heyetin Almanya'daki faaliyetleri hakkında bilgi veren Sayın ÜSKÜL, Göç Yasası'nın iki açıdan insan haklarına aykırı olduğunu, Alman Anayasası'nın teminat altına aldığı aile birliğinin korunması ilkesini ihlal ettiğini, ayrıca yalnız vize alma zorunluluğu olan ülke vatandaşlarına uygulandığı için ayrımcı olduğunu, Alman makamlarınca Türklere karşı bir uygulama olmadığını belirtildiğini, oysa 3 milyon Türkün yaşadığı Almanya'da bu tür bir yasa sebebiyle esas itibarıyla Türklerin sorun yaşayacağını belirtmiştir.

Sayın ÜSKÜL, heyetin Ludwigshafen'da meydana gelen ve 9 vatandaşımızın ölümüyle sonuçlanan yangın bölgesine de ziyarette bulunduğunu, yangının ve sonuçlarının son derece üzücü olduğunu, yangının sebebi hakkında bazı iddialar olduğunu, ancak incelemeler sonuçlandırılmadan bu konuda değerlendirme yapılmasının doğru olmadığını, öte yandan, Türk toplumunda yangın nedeniyle tedirginliğin artmış olduğunu vurgulamıştır.

Sayın Dilek KOLAT, Göç Yasası'na ilişkin eleştirilerin haklı olduğunu, Anayasa açısından yasanın bir sorun teşkil ettiğini, ülkelerarası farklı uygulamalar yapılmasının ayrımcılık olduğunu vurgulamıştır.

Sayın Udo WOLF, Sol Parti olarak Göç Yasası'na karşı olduklarını ve yasadaki haksızlıkların giderilmesi için Parti olarak çalışacaklarını ifade etmiştir.

Sayın Özcan MUTLU, Göç Yasası'ndaki düzenlemeleri Yeşiller olarak reddettiklerini, yasanın Anayasaya ve insan haklarına aykırı olduğunu belirtmiştir.

5. CEZAEVİ ZİYARETLERİ

Alt Komisyon Almanya’da 11 Şubat 2008 Pazartesi Günü Aichach Cezaevi’ni, 13 Şubat 2008 Çarşamba Günü Duesseldorf Cezaevini ve 15 Şubat 2008 Cuma Günü Tegel Cezaevi’ni ziyaret etmiştir.

5.1. Aichach Cezaevi’ne Yapılan Ziyaret

Aichach Cezaevi Müdürü Konrad MEIER’dan, cezaevinin fiziki imkânları ve yönetim sistemi ile ilgili bilgi alınmıştır.

Aichach Cezaevinin toplam 690 kişilik bir mahkûm kapasitesiyle Baviera Eyaleti’nin en büyük cezaevi olduğu, 3 kattan inşa edildiği, her katta yaklaşık 16–20 oda bulunduğu ve 1-2 kişilik mahkûm odalarının yaklaşık 8 metrekare büyüklüğünde olduğu ifade edilmiştir.

Cezaevinde Türk mahkûmları için bir tane Türkçe yayın yapan kanal olduğu, yetişkin mahkûmların günde 1 saat, gençlerin 2 saat açık hava izni kullanabildiği ifa edilerek, her koşulda bir mutfak ve bir çamaşır makinesinin mevcudiyetinden, ayrıca mahkûmların istedikleri takdirde bir televizyon kiralayabildiklerinden bahsedilmiştir.

Cezaevindeki Türk kadın ve erkek mahkûmlarla yapılan toplantıda ise Türk mahkûmları cezaevinde genel olarak yaşadıkları sorunları aşağıdaki şekilde özetlemiştir.

1. Konsolosluk işlemleri ile ilgili bilgi ve iletişim sorunları,
2. Yemek miktarları ve yemekte kullanılan malzemelerin helal kesim olup olmadığı endişesi,
3. Seyyar pazarlamacıların yeterince Türk usulü yiyecek malzemeleri hazır bulundurmamaları,
4. Dışarıdan gönderilen paket hakkı uygulamalarından kendilerinin yeterince faydalandırılmadıkları,
5. İyi hal şartının kendilerine diğer Alman mahkûmlara uygulandığı ölçüde uygulanmadığı iddiası,
6. Yabancıların üç yılı geçen hükümlerde ceza bitiminde otomatik olarak sınır dışı edilmelerine rağmen mahkûmların bu zaman zarfı içerisinde Türkiye’ye iade taleplerinin ülkedeki adalet mekanizmalarına duyulan güvensizlikten dolayı geri çevrilmesi.

5.2. Duesseldorf Cezaevi’ne Yapılan Ziyaret

Duesseldorf Cezaevi Müdürü Bernhard LORENZ’ten cezaevine ve Türk mahkûmlarına dair bilgi alınmıştır.

Cezaevindeki 50’ye yakın yabancı uyruklu mahkûmdan 38’inin Türk olduğu; Türk mahkûmlarının suç türlerinin diğer mahkûmlara paralel olarak tüm suç türlerini kapsadığı, genel olarak ise ilk sırayı uyuşturucu, hırsızlık ve dolandırıcılık suçlarının aldığı belirtilmiştir.

Cezaevinde en fazla 4 yıl hüküm giymiş olan yabancı mahkûmların bulunduğu, Türklerin en fazla 1 veya 2 yıl burada kaldıkları ifade edilmiş fakat Türklerin sıklıkla da tekrar cezaevine döndükleri bilgisi verilmiştir.

Türk mahkûmların dini hizmetlerinin daha çok Konsolosluk bünyesinde görevli olan din görevlileri tarafından karşılandığı, Ramazan aylarında yemeklerin iftar saatlerine uygun olarak ayarlandığı ve bayramlarda konsolosluk yetkilileri tarafından geleneksel bayramlaşma törenlerinin organize edildiği belirtilmiştir.

Ayrıca, Türkler arasında Almanca konuşmayan neredeyse hiç kimsenin bulunmadığı ve bu konudaki eksiklerin ek yabancı dil kursları ile giderildiği belirtilmiştir.

Akabinde Türk erkek mahkumlarla yapılan toplantıda ise; Türk mahkumlarının cezaevinde genel olarak ve özellikle de kendilerine karşı uygulanan bir ayrımcılık yaşamadıklarını ve kendilerinin daha ziyade hüküm süreleri ve hâkimin kararı doğrultusunda çıkacak karara bağlı olarak ceza bitiminde sınır dışı edilme endişesi taşıdıkları dile getirilmiştir.

5.3. Tegel Cezaevi'ne Yapılan Ziyaret

Alt Komisyon, Tegel Cezaevi Müdürü Ralph-Günter ADAM ve diğer ilgili yetkililerle birlikte, cezaevinin bölümlerini ziyaret etmiş ve heyete cezaevinin kuruluşu, işleyişi, mahkum sayısı, cezalar ve uygulamaları, cezaevindeki sosyal sorunlar ve çözümlerine yönelik çalışmalar hakkında kapsamlı bilgi verilmiştir.

Berlin Eyaleti'nde bulunan Tegel Cezaevi'nin Almanya'nın en büyük ve en eski kapalı cezaevlerinden birisi olduğu, suç ve suçlu niteliğine göre toplam 6 bölümden oluştuğu, 1571 yatak kapasitesine sahip olup 2007 yılı sonu itibariyle hükümlü sayısının 1701 olduğu, cezaevinde toplam 67 farklı ülkeden hükümlülerin bulunduğu, yabancı hükümlü oranının % 32 olduğu, Türk mahkûm sayısının ise 170 civarında olduğu açıklanmıştır.

Cezaevinde, kısa süreli cezalardan ömür boyu hapse kadar her türlü cezanın infaz edildiği, ağırlıklı olarak uyuşturucuyla ilgili suçlar olmak üzere cinayet, adam yaralama ve gasp suçlarından hükümlülerin bulunduğu belirtilmiştir.

Cezaevinde, dönüşümlü olarak Show TV ve Kanal D yayını, ayrıca, Kürt asıllı vatandaşların talebi üzerine Roj TV yayını yapıldığı bilgisi verilmiştir.

Tegel Cezaevi Yabancı Mahkum Temsilcisi Mehmet Sadık AYKOL, Türk mahkumların sorunlarını; Türkiye'ye iade edilme taleplerinin olumsuz sonuçlanması, çeşitli sebeplerle haya ve edep dışı muamelede bulunulması, şartlı tahliye ve açık cezaevi hakkı tanınmaması olarak ifade etmiştir.

Temsilci AYKOL, Alper KARACA adlı bir Türk mahkumun iki yıl önce hücrelerinde ölü bulunduğunu, buna ilişkin Savcılık soruşturmasının tamamlanmadığını belirtmiştir.

Sayın ÜSKÜL, AFC'de mahkûm Türk vatandaşlarının iade edilmemesinin iki ülkenin infaz sistemlerinin farklı olmasından kaynaklandığını, Almanya'da mahkûmiyet süresinin Türkiye'deki mahkûmiyet süresinden daha uzun olduğunu ifade ederek, vatansız kalınmasına engel olunması amacıyla askerliğini yapmayan Türk vatandaşlarının vatandaşlıktan çıkarılması uygulamasına son verildiğini, bunun artık mümkün olmadığını vurgulamıştır. Ayrıca, Başkonsolosluğumuzda görevli cezaevleriyle ilgili memurun Hukuk Müşavirimiz ile birlikte periyodik ziyaretleri dışında, her talep üzerine cezaevi ziyareti yapmakta olduğu hatırlatılmıştır.

Alt Komisyon, daha sonra, Müdür ADAM, Berlin Eyaleti Adalet Senatörlüğü'nde Hapishaneler ve Sosyal Hizmetler Daire Başkanı Dr. MEINEN ile Tegel Cezaevi'nin kültürel ve sosyal işler sorumlusu ve yabancı mahkumlar yetkilisinin katıldıkları Alman heyetiyle bir görüşme gerçekleştirmişlerdir.

Sayın ÜSKÜL, hapishanede henüz aydınlatılmayan ölüm olayının Türk mahkûmlarca endişeyle karşılanarak dile getirildiğini, bu konuda ilgili makamlarca resmi açıklama yapılmasının Türk mahkûmları rahatlatacağını beyan etmiştir.

Sayın EKİCİ, Türklerin genel olarak cezaevinin şartlarından şikayetçi olmadıklarını ancak uygulayıcıların şefkatli olmalarının beklendiğini ifade ettiklerini, örneğinin tüm kıyafetlerin çıkarılması suretiyle üst araması yapılmasının dini inançlarına aykırı olduğunu, bu hususa saygı gösterilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Sayın BİRDAL, mahkumların da insan olduğunun dikkate alınmasını, bu bağlamda Avrupa Konseyi'nin (AK) asgari standartlarının göz önünde bulundurulması gerektiğini, Türk mahkumların Türk oldukları gerekçesiyle ayrı muamele gördüklerini düşündüklerini ve bu durumun bir umutsuzluk yarattığını vurgulamıştır.

Dr. MEINEN, Alman Anayasası'na göre insan onurunun dokunulmaz olduğunu, adli kurumlarda çalışanların da buna uygun davrandığını, aykırı davranışların cezalandırıldığını, AFC'nin bir AK üyesi olduğunu, Avrupa Parlamentosu İnsan Hakları Komisyonu üyelerinin de AFC'deki cezaevlerini ziyaret ettiklerini, ayrıca, mahkumların yargı önünde hak arayabildiklerini, bu çerçevede 580 mahkumun davasının tekrar görülmekte olduğunu bildirmiştir. Dr. MEINEN, Anayasa'nın 3. maddesinin tüm insanların kanun önünde eşit olduğu bildirdiğini, milliyetin ayrımcılığa sebep teşkil etmediğini, bu bağlamda, tüm kıyafetin çıkarılarak yapılan aramanın gerekli olduğu hallerde tüm mahkûmlar için geçerli olduğunu, öte yandan, Ceza İnfaz Kanunu'nda öngörüldüğü üzere mahkumların utanma duygusunun göz önünde bulundurulduğunu, ölüm olayı konusunda ise, Savcılık tarafından gerekli araştırmanın yapılmakta olduğunu; cezaevinde, doğal ölüm ve intihar vakalarına da rastlandığını belirtmiştir.

Müdür ADAM, cezaevlerinde özel bir yaşam olduğunu, detaylı arama ve kontrollerin, uyuşturucu bulundurma ve şüpheli durumlarda yapıldığını, cezaevinde insan onurunun korunduğunu, sorunun biraz da duygusal ve subjektif yaklaşımlardan kaynaklandığını belirtmiştir.

5.4. Berlin Eyalet Adalet Bakanı Gisela Von Der Aue ile Yapılan Görüşme

Ziyaret vesilesiyle incelemelerde buldukları cezaevlerinde insan hakları açısından büyük bir sorunla karşılaşılmadığını ifade eden Sayın ÜSKÜL, heyetin diğer bir gündem maddesi olan Göç Yasası'nın, Alman Anayasası'na ve insan hakları alanındaki uluslararası sözleşmelere aykırı olduğunu, Alman Anayasası'nın aile birliğini güvence altına aldığı, ayrıca, göçmenleri koruyan uluslararası sözleşmeler bulunduğunu, Almanya'nın bu sözleşmeleri imzalamasının beklendiğini kaydetmiştir.

Sayın ÜSKÜL, Almanlar ve Türklerin Almanya'da geleceği birlikte kuracaklarını, bu ortak geleceğe hükümetlerin ancak destek verebileceklerini, Göç Yasası'nın gelecek için gözden geçirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Sayın Aue, uyumun hassas ve önemli bir konu olduğunu, uyumun bir süreç olduğunu, asimilasyon anlamına gelmediğini, uzun zaman alacağını ve sorunlar yaşanabileceğini, sorunun göçten değil göç edilen ülkedeki sosyal ve ekonomik durumdan kaynaklandığını, amaçlarının Berlin'de uyum yaratmak olduğunu, sorunları, diyalog ile çözeceklerini ifade etmiştir.

Adalet Bakanlığından bir yetkili, insan hakları alanında Almanya'nın özenilir bir sicili ve göç konusunda ülkenin yüksek standartları olduğunu, karşılıklı kabul kavramının göç konusunda temel nokta kabul edildiğini, bazı zamanlarda karşı tarafın da kendini soyutladığını, yasal olarak gerekenin yapıldığını, saygı, hoşgörü ve kültürleri tanıma amacının esas olduğunu, öte yandan, entegrasyon kavramıyla asimilasyon kavramının karıştırılmaması gerektiğini ifade etmiştir.

Sayın ÜSKÜL, Başbakan Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın Almanya ziyareti vesilesiyle ifade ettiği sözlerini entegrasyona destek olarak algılamak gerektiğini, Sayın Başbakanın sözlerinin Türklerin Almanya'da asimile edildiğini ifade etmediğini, nitekim okullara ilişkin sözlerinin de yanlış anlaşıldığını, Sayın Başbakan'ın Türkiye'de Türkçe ve Almanca eğitim veren okulların varlığından bahisle, Türkçe-Almanca eğitim sağlayacak okulların Almanya'da da olabileceğini vurguladığını, yalnız Türkçe eğitim yapılacak okullar açılmasını kastetmediğini belirtmiştir.

6. YANGININ GERÇEKLEŞTİĞİ LUDWIGSHAFEN KENTİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER

Alt Komisyon 12 Şubat 2008 Salı günü Ludwigshafen'e gitmiştir.

Heyet, dokuz yurttaşımızın hayatını kaybettiği yangın faciasının gerçekleştiği evin önünde Ludwigshafen Belediye Başkanı Sayın Eva LOHSE ve Emniyet Müdürü Wolfgang FROMM tarafından karşılanmıştır.

Sayın LOHSE, öncelikle feci olaydan duyduğu üzüntüyü dile getirirken bu olayın tüm Ludwigshafen halkında derin bir acıya yol açtığını ve tüm vatandaşların ortak bir yas havasında bulduklarını belirtmiştir. Bu olayın vatandaşlar arasında işbirliği ve yardımlaşma sağladığını belirten LOHSE, böylesi bir olayın kendi şehrinde meydana gelmiş olmasından dolayı duyduğu üzüntüyü de vurgulayarak, Ludwigshafen şehrinin ileriki yıllarda daima kardeşliliğin ve dayanışmanın bir sembolü olarak anılacağına güveninin tam olduğunu beyan etmiştir.

Emniyet Müdürü Wolfgang FROMM ise; yangının sebeplerine ilişkin araştırma ve inceleme çalışmalarının devam ettiğini, bu çalışmaları Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı 7 kişilik uzman polis ve araştırma ekibiyle birlikte yürütüldüğünü ve yangının çıkış noktasının henüz kesin ve nihai bir sonuca bağlanmadığını dile getirirken, konuyla ilgili bir belirsizlik mevcutken olayın Solingen ve Mölln vakaları ile ilişkilendirilmesinden duyduğu rahatsızlığı ifade etmiştir.

Sayın Zafer ÜSKÜL, bu olaylardan dolayı Türk halkında duyulan endişeleri ve üzüntüyü dile getirirken, yangının nedeni kesinlikle belirlenmeden elbette diğer ırkçı saldırılarla bağdaştırmanın doğru olamayacağını, ortak bir üzüntünün yaşandığını ve bundan dolayı da herkesin ilk etapta temkinli davranması gerektiğinin altını çizerek, olayın basında verilmiş şeklini tasvip etmediğini, henüz araştırmanın sonuçlanmadığını, sonucu sükûnetle beklemek gerektiğini sözlerine eklemiştir.

Diyarbakır Milletvekili Sayın Akın BİRDAL, tüm gelişmelere rağmen Almanya ile Türkiye arasında kuvvetli tarihi ve kültürel bağların bulunduğunu, bu ilişkilerin bozulmasının uzun vadede her iki tarafa zarar verebileceğini ve yangın nedeninin bir kaza olmasını temenni ettiğini belirtmiştir.

Yozgat Milletvekili Sayın Mehmet EKİCİ ise Almanya'da yaşayan Türk toplumunun, son zamanlardaki gelişmeler karşısında provakatif oyunlara gelmeksizin sağduyusunu koruması gerektiğini vurgulamıştır.

7. ALMANYA'DA SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİNİN TEMSİLCİLERİ VE VATANDAŞLARLA YAPILAN GÖRÜŞMELER

Münih'te, Başkonsolosluk konutunda, Türk Toplumunun temsilcileri, eyalet düzeyinde politika yapan Türk asıllı Almanlar ve basın mensuplarından oluşan 40 dolayında kişiyle buluşmuş ve sorunlar dinlenmiştir. Toplantıya katılanların ortak kanaati Türk toplumuna karşı yabancı düşmanlığının endişeleri artırmakta olduğu yönündedir.

Ludwigshafen kentinde, Diyanet İşleri Türk İslam Birliği (DİTİP) merkezinde 20 dolayında yurttaşımızla görüşülmüş, yangın konusunda itidalli bir biçimde araştırmaların sonucunu beklemenin doğru olacağı karşılıklı olarak dile getirilmiştir.

Heyet Berlin'de, Almanya Türk Toplumunu yöneticilerinin heyet onuruna verdiği öğle yemeğine katılmıştır. Yemekte; Göç Yasası, Ludwigshafen'de meydana gelen yangın ve Almanya'daki diğer gelişmeler hakkında Almanya'daki yurttaşlarımızın görüşleri alınmıştır.

Göç Yasasının getirdiği düzenlemelerin, Ludwigshafen'de meydana gelen yangın sonrası 9 Türkün yaşamını yitirmesi ve Almanya'da son yıllarda yabancılara karşı gerçekleştirilen saldırıların Almanya'daki Türk toplumunu ve bunların Türkiye'deki akrabalarını oldukça endişelendirdiği ifade edilmiştir.

Özellikle Göç Yasasının Türk toplumunda aile birleşimini engellemesi ve bu yasanın Türkleri hedef alarak ayrımcılığa yol açması Türk toplumunun Almanya'da dışlandığı manasına geldiği belirtilmiş, Ludwigshafen kentinde Türklerin yaşadığı bir binada kundaklama sonucu çıktığına dair güçlü iddiaların olduğu yangının Türk toplumunda korku uyandırdığı ve Göç Yasasıyla dışlanan toplumun ırkçı saldırıların da hedefi olmasının derin kaygılara yol açtığı ifade edilmiştir.

Ayrıca, Almanya'daki Türklerin topluma entegre olamadıkları gerekçesiyle hak etmedikleri muameleye tabi tutuldukları belirtilirken, milyonlarca Türkün yaşadığı Almanya'da Almanca konuşabilme ve topluma entegre olabilme sorunu yaşayanların olmasının çok doğal olduğu ifade edilmiş, ancak; tüm Türk toplumu için genelleme yapılarak bir düzenleme yapılmasının doğru olmadığı vurgulanmıştır.

Almanya Türk Toplumunu Derneği'nin düzenlediği yemekten sonra Berlin Türkevinde vatandaşlarla görüşülmüştür.

Almanya ziyaretlerinin amacı ve içeriği hakkında bilgi veren Sayın ÜSKÜL, esas itibarıyla, Göç Yasası kapsamında devam etmekte olan uygulamalar hakkındaki şikayetler konusunda görüşmelerde bulunmak üzere ziyaretin gerçekleştirildiğini, yasanın Türklere yönelik olduğunun anlaşıldığını, bunun bir ayrımcılık teşkil ettiğini, bu nedenle insan haklarına ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırı olduğunu vurgulamıştır.

Sayın ÜSKÜL, Türklere yönelik ayrımcı uygulamalar olup olmadığı konusunda cezaevlerinde yapılan inceleme ve temaslar sonucunda Türk mahkûmların ayrımcı muameleye tabi tutulmadıklarının tespit edildiğini beyan etmiştir.

Son olarak Sayın ÜSKÜL, Ludwigshafen'de meydana gelen yangın olayına ilişkin inceleme ve değerlendirmenin bir an evvel sonuçlandırılmasının beklendiğini, söz konusu olayın, iki toplum arasında entegrasyona yönelik bir araç teşkil etmesinin ümit edildiğini sözlerine eklemiştir.

Sayın EKİCİ, Almanya'daki ilk nesillerden ziyade üçüncü neslin sorunlarla karşılaşmasının bu ülkede yaşanmakta olan bir değişimin gösterdiğini, Almanca bilmeyen ve evden çıkmayan kadınlardan söz eden Alman yetkililerin Türk işçilerin Alman ekonomisine yaptığı katkıyı göz ardı etmekte olduklarını, Almanya'da 3 milyon Türk yaşadığı düşünülecek olursa Türklerin Alman makamlarının kendileri hakkındaki değerlendirmeleri ve Türklere yönelik politikasına gösterdiği tepkisinin son derece zayıf olduğunu düşündüğünü, öte yandan, Alman makamların uyuma ilişkin sorunların çözümlenmesinin Almanya'nın iç meselesi olduğunu gündeme getirdiklerini, bu çerçevede, Türklerce tesis edilmiş olan çatı kuruluşları ve Sivil Toplum Örgütlerinin bu konuda sorumluluk üstlenmeleri gerektiğini vurgulamıştır.

Vatandaşlar öncelikle bölgede uzun yıllardır Türkçe öğretmeni sıkıntısı çektiklerini ve bu sıkıntının giderilmesi gerektiğini belirterek Türkiye'de yapılan seçimlere katılabilecek mekanizmalarının açılması talebini iletmışlerdir.

Vatandaşlar, içinde yaşanan topluma uyumun ve bu uyum sürecinde yaşanan sıkıntıların irdelenmesi ve sebeplerinin tahlil edilmesine yönelik konuşmalarda kanaatlerince, Almanya'da görev yapan ülke temsilcilerinin ne yazık ki oradaki vatandaşlar ile iletişim sorunları yaşadıklarını ve vatandaşları yeterince yönlendiremediklerini dile getirmiştir.

8. SONUÇ

1. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 8. maddesi aile hayatının korunmasını, 12. maddesi evlenme hakkını ve 14. maddesi ayrımcılık yasağını düzenlemektedir.

Sözleşmenin 8. maddesinin 2. fıkrasına göre özel ve aile hayatının korunması hakkının kullanılmasına bir kamu otoritesinin müdahalesi, ancak ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, dirlik ve düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için, demokratik bir toplumda zorunlu olan ölçüde ve yasayla öngörülmüş olmak koşuluyla söz konusu olabilir.

Ancak, Federal Almanya Cumhuriyeti'nin aile hayatının korunması hakkının kullanılmasına müdahalesini haklı kılacak hiçbir dayanak mevcut değildir ve bu müdahalenin sadece Türk toplumunu etkilemesi, Almanya'daki Türk toplumunda ve Türkiye'de kızgınlık ve tedirginlikle karşılanmıştır.

Aynı şekilde AİHS'nin ayrımcılık yapmama güvencesi, Sözleşmenin 14 üncü maddesinde "Bu Sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan sağlanır." şeklinde yer almaktadır.

AİHM kararlarında 14. madde anlamında ayrımcılık fikri, bir kişi veya gruba, haklı neden olmadan bir başkasına göre daha aleyhe muamele yapıldığı genel durumları kapsaması şeklinde anlaşılmaktadır.

Komisyonumuz devletler tarafından objektif ve makul haklı sebep olmadan benzer durumlardaki kişilere farklı muamele yapılmasını Sözleşme dahilinde güvence altına alınan hakların kullanılmasında ayrımcılık yapılmamasına ilişkin 14. maddedeki hakkın ihlali olarak değerlendirmektedir.

Bu çerçevede, eşlerden Almanca bilme şartının sadece Türk göçmenlerden istenmesinin Sözleşmenin 14. maddesi tarafından korunan ayrımcılık yapmama ilkesine aykırılık teşkil ettiği aşikârdır.

2. Ludwigshafen kentinde dokuz yurttaşımızın hayatını kaybetmesiyle sonuçlanan yangın faciası ve bu facia hakkındaki iddialar, Adem Özdamar'ın Hengen kentinde bir karakolda dövüldükten sonra beyin ölümünün gerçekleştiği iddiası, maalesef Almanya'da Türk topluma karşı geçmişte yaşanan ırkçı saldırıları akla getirerek, Almanya'daki Türk toplumunda korku ve endişeye yol açmaktadır.

Sonuç olarak, Federal Almanya Cumhuriyeti'nde yürürlüğe giren Yeni Göç Yasası Türk toplumunda aile birliğinin tesisine engel olarak ve ayrımcılığa yol açarak bir insan hakkı ihlaline sebep olmaktadır. Yine Göç Yasasının getirdiği düzenlemelerle Almanya'daki Türk toplumunun dışlandığı ve Türklere karşı üstü kapalı bir sindirme ve asimilasyon politikasının hayata geçirilmek istendiğinin, Almanya'daki vatandaşlarımızın büyük çoğunluğunun kanaati haline gelmekte olduğu ve bu yeni durumun Türk toplumu aleyhine yapılan saldırılarla ırkçı Almanları cesaretlendirmekte olduğu değerlendirilmiştir.

Almanya'daki Türk toplumunun kaygı ve huzursuzluk içinde yaşaması, Alman toplumunu da kaygı ve huzursuzluğa itecektir. Bu nedenle, tüm siyasetçilerin Almanya'da bu kaygı ve huzursuzluğu giderici bir tutum takınması gerekmektedir. İrkçılığı özendirici her türlü tutumdan kaçınılmalıdır.

3. Komisyonumuz Almanya'da ziyaret edilen üç cezaevinde bu aşamada tespit edilebilen bir ayrımcılık olmadığı, her mahkûma aynı şekilde davranıldığına anlaşıldığı, ancak aynı davranışların bazı mahkûmlarca kültürel yapı nedeniyle daha az kabul edilebilir olduğunun görüldüğünü, bu çerçevede; Türk mahkûmların kültürden kaynaklanabilecek hassasiyetlerine gerekli titizliğin gösterilmesinin beklendiği kanaatine ulaşmıştır.

Bunun dışında ise; cezaevlerinde yetersiz Türkçe kitap ve yayın olduğu tespit edilerek Konsoloslukların da işbirliği ile bu konuda Türkiye'den gerekli malzeme desteğinin yapılması öngörülmüştür.

EK-8: TUZLA TERSANELER BÖLGESİNDE İŞÇİ SAĞLIĞI ve İŞ GÜVENLİĞİ ÖNLEMLERİNİN YETERSİZLİĞİ ile İLGİLİ İDDİALAR HAKKINDA ALT KOMİSYON RAPORU

I. GİRİŞ

Son yıllarda ciddi oranlarda büyüme kaydeden ve 23. sırada iken 6. sıraya yükselen gemi inşa sektörü, Türkiye için çok önemli bir ihracat ve istihdam potansiyeline sahiptir. Ülke ekonomisine katkısı 2007 yılı itibariyle 3 milyar doları aşan sektörde, doğrudan 33000 dolaylı olarak ise 100 bine yakın işçi istihdam edilmektedir. Ülkemizde Ereğli, Ünye, Biga, Gelibolu gibi çeşitli bölgelerde irili ufaklı birçok tersane yer almakla birlikte tersanelerin çok büyük bir kısmı Tuzla'da yer almaktadır. Tuzla'da yer alan tersanelerde 2007 yılında toplam 670.000 DWT'lik 98 adet gemi inşa edilmiş olup halen 1.450.000 DWT'lik 180 adet geminin inşası ise devam etmektedir. Bu önemli konumu dolayısıyla Tuzla, gemi inşa sektörünün merkezi olarak kabul edilmektedir.

Komisyonumuza yapılan başvurularda ve basında çıkan haberlerde Tuzla ilçesinde faaliyet göstermekte olan tersanelerde 2007 yılında 12, 2008 yılının ilk iki aylık döneminde 6 işçinin iş kazası sonucu hayatını kaybettiği, işçi sağlığı ve iş güvenliği kurallarının ihlal edildiği iddiaları üzerine, Komisyonumuzun 21.02.2008 tarihli toplantısında iddiaları yerinde incelemek üzere, İstanbul Milletvekili Mustafa ATAŞ (Ak Parti) başkanlığında, Denizli Milletvekili Mithat EKİCİ (Ak Parti), İstanbul Milletvekili Halide İNCEKARA (Ak Parti), İstanbul Milletvekili Çetin SOYSAL (CHP), Kars Milletvekili Gürcan DAĞDAŞ (MHP) ve Diyarbakır Milletvekili Akın BİRDAL'dan (DTP) oluşan alt komisyon kurulmasına karar verilmiş, alt komisyon çalışmalarında Komisyon Uzman Yardımcısı B. Emrah BİÇER ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Müfettişi-Gemi İnşaat Mühendisi Murat GÜRSOY görevlendirilmiştir.

II. AMAÇ

En temel hak olan ve diğer insan haklarının varlık nedeni olan yaşama hakkı, Anayasanın 17. maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 2. maddesi uyarınca güvence altına alınmıştır. Anayasanın 17. maddesi herkesin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğunu, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 2. maddesi ise herkesin yaşam hakkının kanunla korunacağına hükmetmektedir. Bu hükümler devlete kişinin yaşama hakkını korumak şeklinde pozitif bir yükümlülük yüklemektedir.

Alt komisyonumuzun amacı konu hakkında yerinde incelemeler ve işçi ve işveren temsilcileri, iş kazalarında hayatını kaybeden bazı işçilerin aileleri ve işçilerle ile görüşmeler yaparak, hak ihlali olup olmadığını tespit etmek, toplumu ve kamu makamlarını aydınlatmak, kazaların tekrarlanmaması amacıyla alınabilecek önlemleri araştırmak ve öneriler sunmaktır.

III. ALT KOMİSYON TARAFINDAN YAPILAN GÖRÜŞMELER ve İNCELEMELER

İstanbul Milletvekili Sayın Mustafa ATAŞ başkanlığında altı milletvekili ve iki uzmandan oluşan sekiz kişilik heyet 29 Şubat-1 Mart 2008 tarihlerinde Tuzla ilçesinde

incelemeler ve görüşmelerde bulunmuştur. Heyet, 29 Şubat 2008 tarihinde Tuzla Belediye Başkanlığı binasında sırasıyla:

- Gemi İnşa Sanayicileri Birliği (GİSBİR) Başkanı Murat BAYRAK,
- Gemi Sanayicileri Derneği (GESAD) Başkanı Ziya GÖKALP, Genel Sekreter Mustafa ÜNAR, Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Özdemir ATASEVEN, Hasan UZUNYAYLA, Orhan YÜCEER, Adil TURGUT, İrfan YALÇINKAYA,
- Türkiye Liman, Dok ve Gemi Sanayi İşçileri Sendikası (DOKGEMİ-İŞ) Başkanı H. Necip NALBANTOĞLU, Genel Başkan Yardımcısı Ayhan DEMİRBOZAN,
- Liman, Tersane, Gemi Yapım-Onarım İşçileri Sendikası (LİMTER-İŞ) Başkanı Cem DİNÇ, Başkan Yardımcısı Hakkı DEMİRAL, Genel Sekreter Kanber SAYGILI ve DİSK Genel Sekreteri Tayfun GÖRGÜN ve
- Tersanelerde meydana gelen iş kazalarında hayatını kaybeden üç işçinin aileleri ile görüşmeler yapmışlardır.

Heyet 1 Mart 2008 tarihinde tersanelerde incelemeler yaparak işçilerle görüşmüştür.

1. İşçi, İşveren Temsilcileri ve Ailelerle Yapılan Görüşmeler

A. Gemi İnşa Sanayicileri Birliği (GİSBİR) Başkanı Murat Bayrak ile Yapılan Görüşme

GİSBİR Başkanı Murat Bayrak, gemi inşa sektöründe iş kazalarının her zaman yaşandığını, ancak son zamanlarda bir şanssızlık eseri ölümlerin peşpeşe meydana geldiğini, bu risk oranını taşıyan sektörlerde iş kazalarını sıfıra indirmenin mümkün olmadığını, alınan tedbirlerin bu kazaları azaltmaya yönelik olduğunu, Bakanlık tarafından yapılan denetimler sonucu alınacak her türlü tedbiri aldıklarını, kendilerine sunulan tüm güvenlik tedbirlerini yerine getirdiklerini, kendilerine ölümleri gizledikleri yolunda suçlamalar yöneltildiğini, kesinlikle böyle bir hususun olmadığını ifade etmiştir.

2000 yılına kadar gemi inşa sanayinin %10 kapasite ile çalışırken, yılda bir ya da iki gemi inşa ederken 2000 yılından sonra bir talep patlaması yaşandığını, 1000-1500 işçi ile çalışılırken bu sayının 35000'e ulaştığını, bunun sonucu olarak eğitilmiş işçi bulunmadığını, deneyimsiz işçi çalıştırıldığını, bu durumun taşeronluk sisteminin doğmasına neden olduğunu, talepleri karşılayabilmek için taşeron çalıştırmak zorunda kaldıklarını, taşeronların da işi yapabilmek ve talepleri karşılayabilmek için ne kadar işçi varsa kullandığını, Anadolu'dan Tuzla'ya taşeronlar vasıtasıyla birçok işçi geldiğini, bu işçilerin acemi olduğunu, taşeronların maliyetleri ucuza getirmek istediklerini, kullanılan bu işçilerin yetersiz olduğunu anladıklarında ise geç kalınmış olduğunu, işçilerin eğitimi için hemen bir okul kurulduğunu, eğitime başlandığını, Türk Loydu ile ortak çalışma yaparak ikinci okulun inşasını tamamladıklarını, bu okulun yıllık 6000 işçi yetiştirme kapasitesi olacağını, verdikleri eğitimler sonunda Türkiye'de akredite edilmiş kurumlar

tarafından sertifika verildiğini, Bakanlık önderliğinde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurulu oluşturulduğunu ifade etmiştir.

Kazalarda işçilerin de sorumluluğunun olduğunu, bazı işçilerin baret takmadığını, yüksekte emniyet kemeri kullanmadığını, içilmemesi gereken yerde sigara içtiğini, bunların en büyük nedeninin eğitimsizlik olduğunu, Bakanlıkla protokol yaparak yoğun bir eğitim çalışması başlattıklarını belirtmiştir.

Bir işçinin bir tersanede işe girebilmesi için GİSBİR ortak sağlık biriminden rapor alması gerektiğini, bu raporda daha önce bir hastalık geçirip geçirmediği, yükseklik korkusunun olup olmadığı gibi bir çok hususun gözden geçirildiğini ancak bu raporla tersaneye müracaat edilebildiğini ifade etmiştir.

GİSBİR olarak üyelerinin üzerinde herhangi bir yaptırımları ve yasalara uyulup uyulmadığı konusunda denetim yetkilerinin olmadığını, bazı tersanelerde kusurlar çıkabildiğini, bazı tersanecilerin tedbirleri tam anlamıyla uygularken bazılarının uygulamadığını, yatırım güçlerinin olmaması nedeniyle bu tersaneciler üzerinde etkili olmadıklarını, sektörün bu konuda ikiye bölünmüş olduğunu, tedbir almayan tersanecilerin diğerlerini zor durumda bıraktığını, GİSBİR olarak istedikleri şartların bazı firmalara ağır gelebildiğini, örneğin yemekhanelerin her tersanede değişik olduğunu, bazılarında çok iyi şartlarda iken bazılarında ilkel şartlarda olabildiğini, yetkileri olmadığı için belli bir standart sağlayamadıklarını, kurallara uymadan iş yapan tersanecilerin olduğunu, bunların tedbir alanlara oranla maliyetlerinin daha ucuz olduğunu, bu durumun da kendileri açısından haksız rekabet yarattığını, bu tersanecileri kendi seviyelerine çekmeye çalıştıklarını ama bazılarının mevcut haliyle işlerini yürütmeye çalıştıklarını, bu tarz çalışanları kazanmaya çalıştıklarını, kazanamadıklarını dışlayacaklarını, Birliğin sektör üzerinde daha etkili olabilmesi için çalışmalar yaptıklarını belirtmiştir.

Son zamanlarda alan olarak bir sıkıntı olduğunu, işçilerin sosyal tesislerinin olmayışının bir nedeninin alan darlığı olduğunu, tersane projelerinin 80'li yıllarda hazırlandığını, o zamanın şartlarına göre onaylanan projelerin bugünkü şartlara uymasının zor olduğunu, zamanında tersane alanları planlanırken 3000-5000 DWT'lik (deadweight tonnage) gemiler yapılacak şekilde planlandığını, şimdi ise 180.000 DWT'ye kadar gemiler yapıldığını, 2000'li yıllardan önce yılda sadece 1-2 gemi suya indirilirken şimdi 150 gemi indirildiğini, son 6 yıllık süreçte Türkiye'nin gemi inşa sanayinde büyük bir patlama yaşandığını, bu duruma iş sahipleri, çalışanlar ve müfettişlerin şaşırıldığını, tüm tersanelerin şu anda %80 kapasite ile çalıştığını, Türkiye'ye yönelen bu yoğun talebin üretimlerinin kaliteli olması ve ayrıca kimyasal tanker yapımında giderek ihtisaslaşmalarından kaynaklandığını, diğer ülkelere göre Türkiye'nin çok ucuz olmadığını ancak kaliteli üretim yapıldığını ifade etmiştir.

Murat Bayrak son olarak kamuoyundaki tartışmaların siparişlerini etkilediğini, bazı siparişlerin iptal edildiğini, dünya kamuoyunda da gündeme geldiklerini, üretimi yavaş yavaş azaltmaya başladıklarını, insan hakları ihlali konusunda tersanelerde herhangi bir ihlal bulunamayacağını, hepsinin olmasa da birçoğunun dördörtlük çalıştığını, ancak taşeronların çok acele disiplin altına alınıp kontrol edilmesi gerektiğini aksi takdirde bundan sonra taşeronlarla çalışmalarının mümkün olmadığını belirtmiştir.

B. Gemi Sanayicileri Derneği (GESAD) Başkanı Ziya GÖKALP, Genel Sekreter Mustafa ÜNAR, Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Özdemir ATASEVEN, Hasan UZUNYAYLA, Orhan YÜCEER, Adil TURGUT, İrfan YALÇINKAYA ile Yapılan Görüşme

Tersanecilikte çelik, elektrik-elektronik, boru, makine gibi 400-500 kalem iş kolu olduğunu, taşeron olarak kendilerinin aşağılandığını, kanuni sıfatlarının alt işveren

olduğunu, taşeronluğun işçi simsarlığı anlamına geldiğini, kendilerinin ihale usulü ile iş aldıklarını, her bir işverenin makine, elektronik, boru, boya, kumlama gibi alanlarda uzmanlaşmış olduğunu, toplam 320 (daha sonraki ifadelerinde bu sayıyı 350 olarak telaffuz etmişlerdir.) üyeleri olduğunu, üye firmalarda çalışan işçi sayısının 20 ila 400 arasında değiştiğini, Tuzla'da çalışan işçilerin %20'sinin tersanecilere, %80'inin alt işverene bağlı olduğunu, kalite standartlarının uluslararası olduğunu, çeşitli uluslararası kuruluşlardan akredite olduklarını, gemiyi armatöre değil klas kuruluşlarına yaptıkları için çalıştırdıkları personelin, kullandıkları malzemelerin bu standartlara uygun olması gerektiğini, aksi takdirde iş alamayacaklarını, dolayısıyla eğitimsiz işçi çalıştırmalarının mümkün olmadığını, kamuoyunun taşeron olarak adlandırdığı firmalardaki işçi kadrosunun şu an Türkiye'nin en kaliteli işçi kadrosu olduğunu, eğitim olarak çoğu işçinin sanat enstitüsü mezunu olduğunu, kamuoyunda işçi simsarlığı yaptıkları yolunda yanlış bir izlenim olduğunu, böyle bir şeyin mümkün olmadığını, işi doğrudan armatörden, gemiyi yaptıran kişiden aldıklarını, kendilerinin tersane ile hiçbir bağlarının olmadığını, sadece gemi inşası yani tekne ile ilgili olan konuların, işçiliklerin tersaneden alındığını, tersanenin işinin yer sağlamak olduğunu, ağırlıklı işinin bu olduğunu, tersanenin bir gemiye olan katkısının %10'u geçmediğini ya da tersanecinin gemiyi armatörden alarak makineyi, elektroniği, mobilyayı ayrı ayrı ihale ettiğini, armatörün kendisinin dağıttığı işler de olduğunu, bazen tersanenin sadece sac işçiliği aldığını, çelik tekne imal ettiğini, iki türlü işçilik olduğunu, birinin anahtar teslimi işçilik, diğersinin de çelik tekne inşası olduğunu ifade etmişlerdir.

Deniz ticaret odasına kayıtlı olduklarına değinen GESAD yöneticileri, bir taşeronda ortalama 100 işçi çalıştırıldığı varsayıldığında taşeronlarda çalışan işçi sayısının 35000'i bulunduğunu, bu sektörde herkesin taşerondan yetiştirildiğini, hiç kimsenin bunun okulundan gelmediğini, işe çıraklıktan başladığını, sistemin bu şekilde olduğunu, bu iş kolunun kendi müteahhitlerini kendisinin yarattığını, bir işçinin çıraklıktan yetişerek özgüvenini sağladığı anda firma kurarak iş almaya başladığını, sektörün çalışma prensibinin bu şekilde olduğunu belirtmişlerdir.

Ülke kamuoyunda son zamanlarda müteahhitliğin bir suç olarak algılandığını, işçilerini en iyi şartlarda çalıştırmak için gayret ettiklerini, aksaklıkların elbette olduğunu, kimsenin bunları gözardı edemeyeceğini, ancak olayın ne olduğu tam bilinmeden özellikle meydana gelen iş kazalarının çarpıtıldığını, örneğin son iş kazasının açıkta bırakılmış bir elektrik kablosundan kaynaklandığı şeklinde aktarıldığını, oysaki kazanın işçinin elektrik aksamını açıp çıplak eliyle tamir etmeye çalışması sonucu meydana geldiğini, bu şekilde haber yapan yayın organlarına karşı dava açmayı düşündüklerini ifade etmişlerdir.

İşlerin ihale yoluyla dağıtıldığından söz eden GESAD yöneticileri, birkaç firmadan teklif alınarak en uygun bulunan firmaya ihalenin verildiğini, geminin sarf malzemesinden işçi hizmetlerine kadar birçok hizmeti kendilerinin gördüğünü, tersanelerin yemekhane, soyunma odası gibi sosyal tesislerinden faydalandıklarını ancak sosyal tesisler konusunda eksiklikler olabildiğini, işçinin donanımını kendilerinin verdiğini, sözleşmelerde bir çok yükümlülüğün müteahhit firmaya verildiğini belirtmişlerdir.

Sektörde 4-5 bin işçiden yan sanayiyle beraber 100 bin işçiye gelindiğini, bundan dolayı birtakım aksaklıkların olabildiğini, sektörün çok büyük bir sektör olmasından dolayı tüm tersaneleri ayrıntılı olarak bilmelerinin mümkün olmadığını, çoğu firmanın genellikle aynı tersanelerle çalıştığını, dolayısıyla her tersanenin işleyişini bilmelerinin mümkün olmadığını, her firmanın kendi çalıştığı tersanelerin işleyişini bildiğini ifade etmişlerdir.

Üyeleri arasında tersane sahiplerinin de olduğunu belirten GESAD yöneticileri, taşeronlaşmanın yasak olmadığını, Devlete ve işçiye karşı sorumlulukları bulunduğunu, eksikliklerin halen devam ettiğini, sektörün 10-15 yıl öncesine göre önemli bir yol aldığını, meydana gelen iş kazalarının kendilerini üzdüğünü, ne kadar dikkatli çalışılırsa çalışılırsa iş

kazalarının olabildiğini, bu kazaları önlemenin herkesin görevi olduğunu, Devletin, asıl işverenin, alt işverenin ayrı ayrı görevlerinin olduğunu, kendilerinin göremediği eksikliklerde Devletin devreye girmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Tersane ile alt işveren arasında yapılan sözleşmelerin farklı farklı olduğunu, standart olmadığını, her sözleşmede 3-4 başlık bulunduğunu, bir sözleşmenin öncelikle gemiyi tarif ettiğini, ardından sırasıyla; iş kurallarını, geminin yapılmasındaki teknik kuralları, işçi ve iş sağlığı kurallarını tarif ettiğini, işçinin çalışması sırasındaki denetimini, taşeronun mu yoksa tersanenin mi yapacağını sözleşme ile belirlendiğini, sektörde ekonomik durumu veya bilgi ve becerisi iyi olan, markalaşmış, kendi alanlarında ihtisaslaşmış firmalar olduğunu, bir firmanın sanat, bilgi, donanım ve ekipman olarak daha güçlü ise sözleşme yapma imkanının ve sözleşmedeki yükümlülükleri tersaneci üzerinde bırakma şansının arttığını, ancak çalışma mekanının güvenliğini sağlamanın tersanecinin görevi olduğunu, çünkü taşeronun tersanede bir yatırım yapmasının mümkün olmadığını, iskele kurulması gibi hizmetleri tersanenin sağladığını, baret, tulum, emniyet kemeri gibi kişisel donanımları taşeronun sağladığını, bunun dışındaki hususların tersanenin sorumluluğunda olduğunu ifade etmişlerdir.

Sektördeki önemli bir sorunun meslekten olmayan tersanecilerin çoğalması olduğundan, tersaneciliği bilmeyen kişilerin tersane kurarak tersanenin başına bir yönetici atadığından, bu yöneticinin de konuya ilişkin bilgisi dahilinde ihale yapmaya çalıştığından söz etmişlerdir.

Sektörde yeni yetişmiş eleman bulunmadığına değinen GESAD yöneticileri, yeni işçi alamadıklarını, bu yüzden taahhütlerini küçültmek zorunda kaldıklarını, emekli olan işçilerin yerine kalifiye eleman bulamadıklarını, bu konuda kendi üyeleri arasında eğitim çalışması yaptıklarını, iş kazaları konusunda önemli çalışmaları olduğunu ifade etmişlerdir.

Son iş kazasında ölen işçinin usta yardımcısı olduğunu, 3 yıldır tersanede çalıştığını, elektrik kazasında vefat ettiğini, o işçiyi çalıştıran işverenin işçiye gerekli teçhizatı giymeyeceksin demesinin mümkün olmadığını, gerekli teçhizatın kullanılıp kullanılmadığının hem tersane hem de taşeron tarafından denetlendiğini, bu sektörün ihtisas gerektiren bir sektör olduğunu, örneğin tarlada pamuk toplayan bir işçinin kaynakçı yapılabileceğini, geçici olarak başarılı bir kaynakçı da olabileceğini, ancak bunun sıkıntılarının şimdi olduğu gibi sonradan ortaya çıkacağını, bir işçinin bazı kuralları anlayabilmesi için sektörüne göre bir alt yapısı olması gerektiğini ilkökul mezunu bir insana mesleğin çok iyi öğretilabileceğini, ancak uygulama ile ilgili temel bir eğitimi olmadığı takdirde günün birinde bir yerde mutlaka hata yapabileceğini, kendilerinin denetim kuruluşları tarafından kabul edilebilir sertifikalara haiz işçi çalıştırdıklarını, buna rağmen meydana gelen iş kazalarına çözüm aradıklarını, ulaştıkları sonuçlara göre denetimin sadece Devlet tarafından yapılmasının bu sektörde yeterli olmadığını vurgulamışlardır.

İş kazaları konusunda çok önemli çalışmaları olduğunu, Dünyada akredite olmuş 3 kuruluştan birine hazırlattıkları önemli bir çalışma olduğunu ifade etmişlerdir.

Son 3-4 yıldır sektörün dışarıdan çok iyi görüldüğünü, ancak tersanelerin durumunun içler acısı olduğunu, sektörde ne işçinin ne de tersanecinin para kazandığını, sadece gemiyi yapıp satanın para kazandığını, eğer tersane gemi yapımını da üstlenmişse o zaman tersanenin para kazanabildiğini, 4-5 yıl öncesine kadar 8-10 ay parasını alamayan işçiler olduğunu, ancak o dönemde bile hiçbirini işten çıkarmadıklarını, şimdi sektörün büyüdüğünü, ancak tersanelerin fiziki olarak büyümediğini, alanlarının aynı olduğunu, sektörün alt yapısının kurulmasında hiç kimsenin yardımcı olmadığını, sektörün kendisinin çabalaya çabalaya bir yerlere geldiğini belirtmişlerdir.

İşçilerin de çalışma esnasında vurdumduymaz davranabildiğini, bazen bareti bile zorla giydirdiklerini, baret takmayan işçiye ihtar verdiklerini, işçileri uyardıklarında işçi

tarafından tehdit edildiklerini, kurallara uymayan işçiyi işten çıkardıklarında mahkeme kararı ile geri döndüğünü, ancak hiçbirisinin ölümleri haklı gösteremeyeceğini ifade etmişlerdir.

İş kazalarında ölen işçilerin çoğunun taşeronlarda çalışan işçiler olduğunu, çünkü sektördeki işçilerin % 85'inin taşeronlarda çalıştığını, kesinlikle sigortasız işçi çalıştırmadıklarını belirtmişlerdir.

Bir işçinin günde 7,5 saat çalıştığını, saat 10'da, 13'te ve 15'de istirahati olduğunu, 7,5 saat çalışan bir işçinin 1 saatlik öğle molası dışında günde iki sefer 15'er dakikalık istirahati olduğunu, fazla çalışanların mesaisinin % 50 zamlı ödendiğini, işyeri hekimlerinin olduğunu ayrıca ortak sağlık biriminin kurulduğunu, ağır sanayi kolu olduğu için 18 yaş altında işçi çalıştırmadıklarını, 18 yaş altında sadece meslek liselerinden gelen stajyerler olduğunu vurgulamışlardır.

Bir müteahhidin altı ay bir tersanede üç ay başka bir tersanede çalışabildiğini, dolayısıyla çalıştığı tersanenin alt yapısı ile ilgili bir sorumluluğu olmadığı gibi yaptırım uygulamasının da sözkonusu olmadığını, tersanelerde iş güvenliği mühendisleri ve denetleyicilerin olduğunu, müteahhidin tersaneye sadece kendi sanatı ile ilgili bir işi icra etmeye gittiğini ifade etmişlerdir.

Sektörde kaynakçı olarak çalışan işçilerin hepsinin sertifikalı olduğunu, çünkü uluslararası loydun sertifikasız bir kaynakçının yaptığı gemiyi kabul etmediğini, işyerinde sürekli denetim yaptığını, sertifikasız bir kaynakçı bulursa işi kabul etmediğini anlatmışlardır. Ancak montajcı ve montajcı yardımcılarını sertifikalandıran bir kuruluş olmadığını sadece GİSBİR'in ve Yalova'da yeni açılan eğitim okulunun bu konuda eğitim verdiğini, sektörde çalışmak isteyen bir kişinin işe girebilmek için sertifika almasının zorunlu olduğunu belirtmişlerdir.

İşçilere iş güvenliği konusunda eğitim verildiğini, yeni işe başlayan bir işçiye bir veya gerekiyorsa 2 gün eğitim verildikten sonra tersaneye sokulduğunu, bunun dışında mesleki anlamda bir eğitim ve bu eğitimi veren bir kuruluş olmadığını ifade etmişlerdir.

Sektörün bütün iş kollarının tehlikeli olduğunu, tersaneye girildiği andan itibaren tehlikenin başladığını, dünyada da tersanelerde kazalar olduğunu, örneğin Fransa'da bir tersanede iskelenin çökmesi sonucu gemiyi gezmek için iskeleye çıkan 15 kişinin aynı anda öldüğünü belirtmişlerdir.

Sektörün 2000 yılından sonra çok büyüdüğünü, işçi sayısının 60 bini bulduğunu, çeşitli illerden iş bilmeyen kişilerin çalışmak üzere getirildiğinin kamuoyunda söylendiğini bunu yapmalarının mümkün olmadığını, ancak Tuzla'ya çeşitli illerden bir göç olduğunu, bu gelen işçilerin eğitiminin olup olmadığını bilmediklerini, GİSBİR'in ve Yalova'daki eğitim merkezinin 3 ayda 400 kişiye eğitim verebildiğini, ancak 5 yılda 3 binden 60 bine çıkan işçilerin hepsini eğitmenin mümkün olmadığını, Devletin bu konuya el atması gerekirken Haliç'teki meslek lisesini bile kapattığını, şu an 1 tane gemi inşa meslek lisesi olduğunu, bu okulun da yılda 20 tane mezun verdiğini belirtmişlerdir.

Dünyada gemilerin artık tersanede yapılmadığını, tersanede sadece monte edildiğini, gemi parçalarının çeşitli yerlerde imal edilerek tersanede birleştirildiğini, Türkiye'de ise her şeyin tersanede imal edildiğini bu inşa yönteminin terk edilmesi gerektiğini, 2006 yılında Ulaştırma Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Denizcilik Müsteşarlığına Organize Gemi İhtisas Sanayi Bölgesi kurmak için müracaat ettiklerini, 3500 dönümlük bir alanı tahsis ettirebilmek için iki yıldır uğraştıklarını, Devletten maddi olarak herhangi bir talepte bulunmadıklarını, bulunacak araziye kendi imkanları ile satın almak istediklerini, entegre tesisler kurarak modüler sisteme geçip bu sistemi terk edeceklerini, eğer bu proje hayata geçirilebilirse daha çağdaş çalışma ortamı yaratılarak iş kazalarının da önüne geçilebileceğini, ancak bürokratik işlemlerin çok uzun sürdüğünü ifade etmişlerdir.

Diğer bir sorunun da firmalar arasında belli bir standardın olmayışı olduğunu, iş kolunda yeterlilik aranmadığını, kamu ihalelerinde ihaleye katılan firma için belli bir yeterlilik istenirken özel sektörde 30 yıllık bir firma ile 1 yıllık firma arasında hiçbir fark olmadığını, özel sektörde de yeterlilik aranması gerektiğini belirtmişlerdir.

Sektördeki ücretlerin asgari ücret ile 1500 YTL arasında değiştiğini ifade etmişlerdir.

C. DOKGEMİ-İŞ Sendikası Başkanı H. Necip NALBANTOĞLU, Genel Başkan Yardımcısı Ayhan DEMİRBOZAN ile Yapılan Görüşme

Tuzla bölgesinde faaliyet gösteren yetkili tek sendika olduklarını, Türk-İş'e bağlı olarak faaliyet gösterdiklerini, 15 Ocak 2008 tarihi itibari ile 5619 üyelerinin bulunduğunu, bu sayının 5000'e yakını Tuzla bölgesinde alışan işçilerin oluşturduğunu, 22 tersanede teşkilatlandıklarını, 3 tersane ile görüşmelerinin sürdüğünü, bunun dışında kalan tersanelerin sendikasız olduğunu, sendikalarının taşeron işçilerinin bir kısmını kapsarken bir kısmını kapsayamadığını, çünkü bazı firmaların gıda, temizlik gibi alanlarda faaliyet göstermek üzere kurulduğunu, ancak bu firmaların da tersanelerde taşeronluk yaptığını, bu yüzden de Çalışma Bakanlığı verilerinde Türkiye genelindeki tersanelerde çalışan işçi sayısının 17500 olarak görüldüğünü, oysaki şu anda sadece Tuzla bölgesinde 30000 tersane çalışanı olduğunu, Tuzlanın dışında Ereğli, Ünye, Yalova, Mersin, Trabzon gibi yerlerde de daha küçük tersanelerin faaliyet gösterdiğini ifade etmişlerdir.

Tuzla bölgesinde bazı firmaların daha önceki ticari hayatlarında tersanede değil başka alanlarda faaliyet göstermek üzere kurulduğunu, örneğin 2002'den önce Hilal Gıda adıyla kurulmuş olan bir firmanın 2004 yılından sonra tersanecilik yapmaya başladığını, diğer bir firmanın tersanelerin vidanjörlük işlerini yürütürken şirket kurup taşeronluk yapmaya başladığını, bu tarz şirketlerin tersanecilik konusunda hiçbir bilgi ve tecrübesinin olmamasına rağmen şirket sözleşmelerinde değişiklik yaparak gemi inşa alanında faaliyet göstermeye başladığını, bu firmaların çalıştırdığı işçilerin gemi inşa sektöründe çalışmalarına rağmen bu iş kolunda çalışmıyor göründüklerini, bu durumun sayısal verilerde karmaşa yarattığını, ifade etmişlerdir.

Üyeleri olan 5000 işçinin tersanelerin kadrolu çalışanları olduğunu, geri kalan 25000 işçinin taşeron firma çalışanı olduğunu, taşeron çalışanlarını sendikalarına üye olmaya davet ettiklerinde genellikle işçilerden "Ben sigortalı bir iş bulmuşum sendika benim neyime!" şeklinde cevap aldıklarını belirtmişlerdir.

Sektörde çalışan işçilerin hemen hepsinin sigortalı olduğunu, ancak bazı işçilerin sigortalarının ödenmediği şeklinde duyular aldıklarını, işçilerin sigortalı olup olmadığı konusunda herhangi bir çalışmaları olmadığını, ancak örgütlü oldukları 22 iş yerinde hiçbir işçinin sigortasız çalışmadığını, bu 22 işyerinin 15'inin tersane, 7 tanesinin tersanelerin alt işyerleri olduğunu, bu 7 iş yerinin taşeron değil tersanelerin alt işyerleri olduğunu, örneğin Toras tersanesi adlı bir firmanın başka bir tersanenin alt işyeri olduğunu, tersanelerin kendi işyerlerinde alt işyerleri kurmalarının nedeninin çalışan işçi sayısının 49'u geçmemesi olduğunu, işyerlerinin 49 işçiyi geçtikleri takdirde eski hükümlü, terör mağduru, özürlü işçi ve hekim çalıştırmak zorunda olduklarını, bu yüzden alt işyeri kurduklarını, tersanelerin bu işçileri çalıştırmak zorunda kalmamak için alt işyerlerine bölündüğünü vurgulamışlardır.

Kendilerinin sendikal anlayışlarının farklı olduğuna değinen sendika yöneticileri, bir tersanede örgütlenmek istediklerinde öncelikle işçiyle görüştiklerini, işçiyi üye kaydetmeden önce de işverenle görüşerek işvereni ikna ettiklerini, ondan sonra işçileri sendikaya üye kaydettiklerini, ardından toplu sözleşme yaptıklarını, bu şekilde hareket

ettikleri için örgütledikleri işyerlerinde sendikalı olduğu gerekçesiyle hiçbir işçinin işten çıkarılmadığını, önceleri doğrudan işçiyi ikna ederek sendikaya üye yaptıklarını, işverenle görüşmediklerini, ancak bu şekilde bir yöntem izlediklerinde sadece tek bir tersanede - Sedef Tersanesinde- örgütlenebildiklerini, diğer tersanelerde örgütlenemediklerini, sendikalaşmanın önündeki en büyük engelin tersane sahipleri olduğunu, ardından taşeronların geldiğini, ayrıca örgütlenmenin önündeki yasal engeller kaldırılmadığı sürece sendikalaşmanın çok zor olacağını, Anayasal güvence olmasına rağmen işverenin yasal tazminatları ödedikten sonra işçiyi işten çıkarma konusunda önünde hiçbir engel bulunmadığını, işçilerin sendikaya üye oldukları için işten çıkarıldığını, Türkiye’de iş mahkemelerinde görülen davaların % 85’inin sendikal faaliyetleri dolayısıyla işten çıkarılan işçilerin işe dönüşleri ile ilgili davalar olduğunu, kendilerinin sendikal anlayışlarının işverenle kavga etmek olmadığını, 12 Eylül’den sonra Türkiye’de ilk grevi kendilerinin Tuzla’da gerçekleştirdiklerini, 11 ay boyunca Desan ve Yıldırım Tersanelerinde grev yaptıklarını, sonunda toplu iş sözleşmesini imzaladıklarını, ancak işverenin işçilerin bütün yasal haklarını verdikten sonra işçileri işten çıkardığını, diğer bir örnekte ise Canyon Tersanesinde işçileri örgütlediklerini, yetki aldıklarını, ancak işverenin toplu iş sözleşmesi görüşmeleri devam ederken işçilerin tamamını işten çıkardığını, mahkeme kararı ile işçilerin işe döndüklerini, ancak işverenin ne olursa olsun sözleşmeyi imzalamayacağını söylemesi üzerine işvereni ikna ederek sözleşme imzaladıklarını, bir işçiyi üye yapmak istediklerinde işçinin kendilerinden iş garantisi istediğini, zaten 750-800 lira ücret alan işçinin sendikaya üye olduğu gerekçesiyle işten çıkarıldığını, işverenin bunu yapmasının önünde hiçbir yasal engel olmadığını, bu nedenle Tuzla bölgesinde işveren ikna edilmediği sürece sendikalı olunamadığını ifade etmişlerdir.

Son 10 yılda Tuzla’da 55 ölümlü iş kazasının meydana geldiğine değinen sendika yöneticileri, ölen 55 işçinin 54 tanesinin taşeron firma çalışanı, bir tanesinin kadrolu işçi olduğunu, bu tek işçinin de sendika üyesi olduğunu belirtmişlerdir.

2002 yılından sonra yakalanan hızlı trend neticesinde eğitilmiş işçi sorunun ortaya çıktığını, çalışacak işçilerin belli bir okulu olmadığını, en son gemi yapım meslek lisesi mezunlarının kendileri olduğunu, 1983 yılında bu okulun da kapatıldığını, bu nedenle Türkiye’de ara elemanların yetişmediğini, şu an yeni kurulan okullar olduğunu, kurulan bu okulların yeni kurulduğu için henüz mezun vermediğini, bu okulların da sadece birkaç sınıfının tersanecilik alanında eğitim verdiğini, 2002’den 2008’e gelen süreçte işçi sayısının 5000’den 35000’e çıktığını, aradaki 30000 kişilik farkı sektör dışından gelen işçilerin oluşturduğunu, bu 30000 kişinin amele pazarlarında iş bekleyen kişiler arasından seçildiğini, bazı işçilerin köylerden getirildiğini, bu işçilerin denizi ve gemiyi ilk defa Tuzla’da gördüklerini, ucuz işçi oldukları için taşeron marifetiyle bu sektöre getirildiklerini, hatta getirilen bu işçilerden bir tanesi ile görüştiklerinde kendilerine trajikomik bir şekilde “ Ben gemiyi tahtadan zannediyordum, meğer demirdenmiş” şeklinde bir ifade kullandığını, bu işçilerin Anadolu’nun çeşitli kasabalarından, köylerinden getirildiğini, Tuzla’daki işçilerin % 99’unun böyle olduğunu, bu işçilere 2-3 saatlik bir eğitim verildiğini, bu işçilere ne kadar baret tak, iş ayakkabını giy, eldivenine dikkat et, çıplak kabloya dokunma, yükseğe çıktığında kemerini tak, taşlama yaparken gözlüğünü tak denirse densin çoğunun eğitiminin ilkokulu bitirmiş ortaokul düzeyinde olduğunu, bu işçilerin daha önce hiçbir tersanede çalışmadığı dikkate alındığında iş kazalarının meydana gelmesinin kaçınılmaz olduğunu, son 10 yılda meydana gelen kazalarda ölenlerin 54’ünün bu tarz işçiler olduğunu, gemi inşa sektörünün ağır sanayi olması dolayısıyla tersanelerde mutlaka iş kazası meydana gelebileceğini, bunların ölümle sonuçlanabileceğini, ancak bu ölümlerin on senede veya senede bir tane olması gerekirken çok daha fazla olduğunu belirtmişlerdir.

Ölümlü iş kazaları sonrası öncelikle olay mahallini incelediklerini, kazanın nerede, nasıl ve neden meydana geldiğini, gerekli tedbirlerin alınıp alınmadığını araştırdıklarını, bu incelemelerden sonra eksik hususları, bundan sonra iş kazası olmaması için alınması gereken önlemleri işverenle tartıştıklarını, ancak bu incelemeleri sadece örgütlü oldukları işyerlerinde yapabildiklerini, diğer işyerlerinde yapmalarının mümkün olmadığını, örgütlü olmadıkları işyerlerine tek tek yazı yazarak iş kazaları konusunda birlikte çalışma yapmak istediklerini bildirdiklerini, yazı gönderdikleri işyerlerinden sadece bir tanesinin - Çelikte Tersanesi- kendilerine cevap verdiğini, diğer tersanelerin maalesef cevap dahi vermediklerini ifade etmişlerdir.

Yurtdışındaki tersanelerde de taşeronla çalışmanın olduğundan söz eden sendika yöneticileri, ancak yurtdışındaki taşeronların 4857 sayılı iş kanununda ifade edilen şekilde çalışan taşeronlar olduğunu, yani taşeronların teknoloji gereken işlerde, radar veya bilgisayar sistemi gibi alanlarda çalıştığını veya temizlik işlerinin taşerona verildiğini, gemi kaynağı, montajı gibi işler asıl iş olduğundan kanunda da belirtildiği üzere bunların alt işveren verilemeyeceğini, ancak Tuzla bölgesinde bu maddenin işlemediğini, Tuzla Aydınlı bölgesinde sokak aralarında gemi yapıldığını, deri sanayisinin gitmesiyle boşalan hangarlarda bloklar inşa edildiğini, gece geç saatlerde bu blokların turlarla tersaneye getirildiğini, taşeronların bu şekilde mahalle aralarında gemi parçaları inşa ettiğini, bilgi ve beceriden yoksun işçilerin bu sektörde çalıştırılmasının Türkiye içinde zararlı olduğunu, birkaç yıl önce yurtdışına yapılan bir geminin suya indirilmesi ile birlikte yan yattığını, bunun nedeninin bilgi ve beceri eksikliği olduğunu ifade etmişlerdir.

Taşeronluk sistemi ile ilgili sıkıntılarını Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanına da ilettiklerini, GİSBİR ile birlikte çözüm önerisi sunduklarını, işverenlerin kadrolarını arttırmak istediklerini ancak 49 işçiyi geçtikleri takdirde kanun gereği 6 işçi daha çalıştırmak zorunda kaldıklarını, kanunda yer alan ifadelerin net olmadığını, terör mağduru kavramının çok geniş bir kavram olduğunu, kanunun sakat çalıştırma zorunluluğundan bahsettiğini ancak bunu tanımlamadığını, sektörün ağır sanayi kolu olması dolayısıyla sakat işçi çalışmasının mümkün olmadığını, kanunda 49 olarak geçen işçi sayısının arttırılması durumunda tersanelerin taşeronlara bel bağlamaktan vazgeçeceklerini, şu anda bu sistemin zaten çalışmadığını, taşeronun da tersanecinin de işçi sayısı 49'u aştığı an ikinci bir firma kurduğunu, bunun taşeronlaşmanın büyük bir sebebi olmasına rağmen tek sebep olmadığını, ikinci bir sebebin de kıdem tazminatı olduğunu, taşeron çalışanlarının hiçbirinin bugüne kadar kıdem tazminatı alamadığını belirtmişlerdir.

Örgütlü oldukları işyerlerindeki eksiklikleri işverene bildirdiklerini, örneğin altı sene öncesinde toplu sözleşme yaptıkları işyerlerinin bir kısmında işçilerin yemek yemesi için bile alan tahsis edilmediğini, işçilerin kızak altı denilen yeraltında, penceresi bile olmayan yerlerde yemek yemek zorunda bırakıldığını, bunun nedenini sorduklarında kendilerine alan darlığı gerekçesinin öne sürüldüğünü, bugün örgütlü oldukları işyerlerinin hiçbirinde böyle bir problemin olmadığını, tespit ettikleri eksikliklerin tamamına yakının çözüme kavuşturulduğunu vurgulamışlardır.

Bütün işçilerin işe başladığında sigortasının yapıldığını, ancak sigorta ödemelerinin kısa bir süre yapıldığını, daha sonra ödenmediğini, bazen asgari ücret üzerinden gösterildiğini, bu konuda denetim yapmalarının mümkün olmadığını, bu denetimi devletin yapması gerektiğini, sendika olarak görevlerinin çalışanların sorunlarını yetkileri ve güçleri oranında çözmek, temsil ettikleri işçilerin hak ve menfaatlerini korumak olduğunu belirtmişlerdir.

Sektörün büyümesi sonucu yer sorununun ortaya çıktığını, sektörün büyümesine, tersane sayısının 31'den 53'e çıkmasına rağmen tersanelerin alan olarak aynı kaldığını, tersanelerin alan olarak kapasitesinin aşıldığını, yurtdışındaki tersanelerde çok geniş bir alanda rahat bir şekilde çalışıldığını, bizim tersanelerimizin alanlarının çok küçük

olduğunu, örneğin Hyundai tersanesinin tek başına Tuzla'daki 41 tersanenin dört katı büyüklüğünde olduğunu, yeni yeni Yalova'da tersanelerin kurulduğunu, Tuzla'da bulunan tersanelerin bir kısmının orada da yerleri olduğunu, işlerinin bir kısmını oraya kaydıracaklarını ifade etmişlerdir.

Tersanecilik sektörünün son yıllarda çok kârlı bir alan haline geldiğinden söz eden sendika yöneticileri, bundan 5-6 sene önce bir geminin kilogramı 1-1,5 dolara yapılırken, bugün fiyatın 3,5 dolara çıktığını, bugün Türkiye'nin bu alandaki rakibinin Çin olduğunu, Çin'in 10 yıllık kapasitesinin dolmuş durumda olduğunu, dolayısıyla gemi yaptırmak isteyen bir kişinin 11 sene sonra gemi yaptırabileceği bir ülke yerine 2-3 sene sonra gemi yaptırabileceği bir ülkeyi tercih edeceğini, dolayısıyla bu sektörden fazla bir kaçış olacağını zannetmediğini, sektördeki talep patlamasının bir trend olduğunu, bunun nedeninin dünyanın artık çift cidarlı gemi yapmaya başlaması olduğunu, gemi alt omurgasının eskiden tek sacla yapıldığını, bu durumun da geminin kaza yapması halinde çevre kirliliğine sebep verdiğini, şimdi geminin omurgasının içine ikinci bir omurga daha eklendiğini, bu şekilde yapılan gemilerin dışarıdan bir darbe aldığına içindeki petrolün dışarı akmayacağını, bu gemiler kullanmanın zorunlu hale getirildiğini, tek cidarlı gemilerin belli bir süre sonra kullanılamayacağını, bu durumun da gemi taleplerini çok arttırdığını, tersanecilik sektörünün bu şekilde bir trend yakaladığını, ancak bu trendin ne kadar süreceğinin bilinmediğini, bazı tersanelerin 2010 bazılarının 2011 yılına kadar dolu olduklarını ancak 2012 yılının ne olacağını belli olmadığını belirtmişlerdir.

DokGemi İş sendikası yöneticileri son olarak çözüm önerilerini şöyle sıralamışlardır; öncelikle taşeronluk sistemine bir çekidüzen verilmesi gerektiğini, çalışanların çok büyük bir çoğunluğunun taşeronlarda çalıştığını, taşeron ve tersane çalışanlarının çok acil olarak bir eğitim sürecinden geçirilmesi gerektiğini, herkesin bir ağır sanayi kolunda çalıştığının bilincine varması ve sektörde en ufak bir hataya, tedbirsizliğe yer olmadığını görmesi gerektiğini, sendika olarak üyelerine yılda iki sefer Çalışma Bakanlığında uzmanlar ve üniversitelerden hocalar getirmek suretiyle eğitim verdiklerini, bu eğitime katılanlara Bakanlık onaylı sertifika verdiklerini, beş yıl içinde üyelerinin 400'üne eğitim verdiklerini, mali imkanlarının ancak buna elverdiğini, sayılan bu çözüm önerilerinin hayata geçirilebilmesi ve denetim mekanizmasının gelişebilmesi için işverenlerin artık sendikal bir anlayışla -sendika ayrımı yapmaksızın- işyerlerinde otokontrol sistemi getirmeleri gerektiğini vurgulamışlardır.

D. LİMTER-İŞ Sendikası Başkanı Cem DİNÇ, Başkan Yardımcısı Hakkı DEMİRAL, Genel Sekreter Kanber SAYGILI ve DİSK Genel Sekreteri Tayfun GÖRGÜN ile Yapılan Görüşme

LİMTER-İŞ sendikası yöneticileri, yıllardan beri Tuzla tersanelerindeki iş kazalarını çeşitli yollarla dile getirmeye çalıştıklarını, meydana gelen bu kazaların hemen hepsinin önlenabilir nitelikte olan elektrik çarpması, patlama, düşme ve cisim çarpması gibi nedenlerden kaynaklandığını, Tuzla tersanelerinde 4857 sayılı İş Kanununun uygulanmadığını, örneğin kanunda asıl işin taşeronla verilemeyeceği şeklinde bir hüküm yer aldığını, sadece teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren geçici işlerin taşeronla verilebileceğini, ancak Tuzla tersanelerinde geminin bütün işlerini taşeronların yaptığını, kendilerinin hazırladığı raporda da belirtildiği üzere bir tersanede 31 tane taşeron şirket tespit ettiklerini, geminin her bir parçasını ayrı bir taşeronun yaptığını, hatta taşeronların altında da "götürücü" olarak tabir edilen alt taşeronların yer aldığını, taşeronlarda sigortasız çalışmanın çok yaygın olduğunu, işçilerin daha önceleri hiçbir bildirim yapılmadan çalıştırıldığını, son zamanlarda işçilerin sigorta girişinin yaptırıldığını ancak

sigorta primlerinin sadece birkaç gün ödendiğini, bu nedenle 8 yıl çalışmış olan bir işçinin sigorta prim günününün 240 gün çıktığını, sigortasız çalıştırma ile ilgili halen devam eden davalar olduğunu, sigortasız çalıştıkları veya primlerinin ödenmediğini öğrenen işçilerden şikayette bulunan işçilerin olduğunu ancak işten çıkartılmaktan korktukları için çoğunun şikayette bulunmadığını, kayıtdışı çalışmanın çok fazla olduğunu, bazı işçilerin daha fazla ücret alabilmek için bilerek sigortasız çalıştıklarını, sektörün ağır ve tehlikeli bir iş kolu olmasından dolayı 7,5 saatlik çalışma gerektirdiğini, son dönemde iş kazalarının gündeme gelmesiyle birlikte 8.30-18.00 saatleri arasında çalıştırılan işçilere 8.30-17.00 saatleri arasında çalıştırıldıklarına dair imza atıldığını, Komisyonun bölgede incelemede bulunduğunu duyan bazı işyerlerinin işçileri saat 17'de bıraktıklarını, işyerlerinin müfettişlerin yaptıkları denetimler sonucu verdikleri talimatları uygulamadıklarını ifade etmişlerdir.

İşçilerin örgütlenmesinin önünde birçok engel olduğuna değinen sendika yöneticileri, sendikal faaliyetleri dolayısıyla işten çıkarılanlar olduğunu, başkan yardımcısı Hakkı DEMİRAL'ın da bu nedenle işten çıkarıldığını, konu ile ilgili dava açtıklarını, işçilerin bu tür sorunlarla mücadele edebilecek, kendilerini savunabilecek güçleri olmadığını, işçi sağlığı ve iş güvenliğinin sadece işçinin çalışma hayatına yönelik olmadığını, yaşamını, kültürünü, ahlakını ilgilendiren bir konu olduğunu, ücretlerini bordro ile değil zarf usulü ile aldıklarını, hiçbir şey imzalamadıklarını belirtmişlerdir.

Sektörde 18 yaş altı çalışan işçi olup olmadığı sorusuna sendika yöneticileri, tespitlerine göre 18 yaş altı çalışan işçi olmadığı şeklinde yanıt vermişlerdir.

Bu sorunların çözümü için bir mekanizma kurmak gerektiğini, geçen yıl GİSBİR yönetimiyle yaptıkları toplantıda Tuzla'da faaliyet gösteren sendikalardan, işverenlerden, Türk Tabipler Birliği ve Türkiye Mimarlar ve Mühendisler Odası Başkanlığı temsilcilerinden oluşacak bir kurul oluşturmayı önerdiklerini, kendilerinin ücretlerin arttırılması gibi bir talepleri olmadığını, iş kazalarının durması için kanunların uygulanmasını istediklerini, Tuzla'daki sorunun çok büyük bir sorun olduğunu, sadece birkaç işçiyi ilgilendiren bir konu olmadığını, bu sorunların ortadan kaldırılması gerektiğini, ayrıca bir izleme komitesi kurulması gerektiğini, çünkü işverenlerle yaptıkları görüşmelerde bazı işverenlerin iş sağlığı tedbirlerini uygulamaya çalıştıklarını beyan ettiklerini ancak işverenlerin büyük çoğunluğunun bu tedbirleri uygulamadığında haksız rekabet ortaya çıktığını ifade etmişlerdir.

Tuzla'da çok sayıda gurbetçi işçi bulunduğuna değinen sendika yöneticileri, bu işçilerin çok kötü şartlarda barındığını, bir göz odada 10 kişi kaldıklarını, bir tuvaleti 30 işçinin kullandığını, her bir işçinin 125 lira kira ödediğini bu şekilde barınmanın çok yaygın olduğunu vurgulamışlardır.

Erkal, Selah ve Türker tersanelerinde çalışan işçileri sendikalarına üye kaydettiklerini, bu yüzden işçilerin işten çıkarıldıklarını, Yonca tersanesinde işçilerin tam greve gitmek üzere iken işten çıkarıldığını, işe iade davalarının halen devam ettiğini, bu konularla ilgili Çalışma Bakanlığına başvurulduğunda başvurudan iki ay kadar sonra işyerine müfettiş geldiğini, İstanbul'da çok fazla işyeri bulunduğu için müfettişlerin yetişmekte zorlandığını, bazı durumlarda süreyi kaçırmamak için davayı erken açmak gerektiğini, bu nedenle dava açıldığında müfettiş denetimlerinin kendiliğinden durduğunu, dava konusu olan bir mesele hakkında inceleme yapılamadığını belirtmişlerdir.

E. İş Kazalarında Hayatını Kaybeden İşçi Yakınları ile Yapılan Görüşmeler

Heyet, iş kazalarında hayatını kaybeden üç işçinin yakınları ve sakat kalan bir işçi ile görüşmüştür.

a) S.Ü'nün Eşi S.Ü ile Yapılan Görüşme

S.Ü eşinin 05.03.2007 tarihinde Çeksan tersanesinde hayatını kaybettiğini, halen davanın devam ettiğini, işyerinde boş bir depoda bulunduğunu, bulunduğu yerde iş kazasına neden olabilecek hiçbir şey olmadığını, elektrik bölüm şefi olarak çalıştığını, sigortalı ve kadrolu işçi olduğunu, işverenin iş kazası olmadığını söylediğini, otopsi sonucuna göre ölüm nedeninin beyin doku harabiyeti olduğunu, vücudunda sağlam bir yer kalmadığını, cinayet ya da iş kazası olabileceğini, 6 yıllık işçi olduğunu, sigortasının 1,5 yılının taşeronda gözüktüğünü, 4,5 yıl Çeksan tersanesinde gözüktüğünü, sigortasının 4,5 yıl ödendiğini ifade etmiştir.

b) G.A'nın Kardeşi T.K ile Yapılan Görüşme

T.K abisinin bekar olduğunu, Bora Denizcilik adlı bir taşeron firmanın alt taşeronu olan Bora elektrikte çalıştığını, bu firmanın Selah tersanesinde elektrik işlerini yapmakta olduğunu, elektrik çarpması sonucu öldüğünü, öldükten sonra kendilerine kalp krizi denildiğini, otopsi sonucu elektrik çarpmasına bağlı kalp ve solunum durması olduğunun anlaşıldığını, olay yerinde yaşadığının söylendiğini ancak hastaneye yetiştirilemediğini, abisinin işyerinde doktor olmadığı için öldüğünü, işyerinde ilkyardım yapıp GİSBİR ortak sağlık birimine götürüldüğünü ancak orada doktor olmadığı için Tuzla Devlet Hastanesine götürülürken yolda öldüğünü, sigortalı olduğunu ancak sigortasının aldığı ücret üzerinden değil asgari ücret üzerinden ödendiğini, 1200 lira fazla mesaiye göre bazen 1500 lira ücret aldığını, aldığı farkların kendisine kapalı zarf içinde ödendiğini, ücretinin kapalı zarfla ödendiği için belgelemelerinin mümkün olmadığını, çalışan arkadaşlarının da bunu bildiklerini ancak işlerini kaybetme korkusuyla tanık olmadıklarını, kamu davasının halen devam ettiğini, manevi tazminat davası açacaklarını, en büyük problemin maddi imkansızlık nedeniyle iş kazası sonrası birçok işçinin uzlaşma yoluna gittiğini, kardeşinin eğitilmiş olduğunu, işverenin ifadesine göre işini ustalıklı yapan bir işçi olduğunu, elektrik personelinin elektrik eldiveni ve ayakkabılarının olması gerektiğini ancak abisine herhangi bir teçhizat verilmediğini, tek başına çalışmaması, yanında mutlaka bir yardımcı bulunması gerektiğini, abisinin gece 11'e kadar çalıştığını bazen gece 2'de eve geldiğini, bazen eve iç gelmeden 24 saat boyunca çalıştığını, ölümü sonrası SSK tarafından maaş bağlandığını ancak ödenen prim üzerinden bağlandığı için 400 lira civarında olduğunu ifade etmiştir.

c) İ.L'nin Eşi ile Yapılan Görüşme

İ.L'nin gaz patlaması sonucu öldüğünü, taşeron bir firmada çalıştığını, 16 yıllık kaynakçı olduğunu, sigortasının eksik yatırılmış olduğunu, bazı aylar sigorta priminin bir gün yatırıldığını anlaşıldığını, tersanelerde bir işçi öldüğü zaman hukuki süreç başlatılmaması için ölen kişinin ailesine yardıma gidilerek pazarlığa oturulduğunu, 30-40 bin lira para teklif edildiğini, bunu kabul etmeyip dava açacağını söylediğinde kendisinin maddi durumunun iyi olmadığını, üç çocuğunun bir gelininin olduğunu bildiklerini söylediklerini, açacağı davanın en az 3 yıl süreceğini, kararı temyiz ettikleri takdirde 2 yıl da bu sürecin devam edeceğini, 5 yıl dayanmamasının mümkün olmadığını belirttikleri, bu yüzden teklif edilen parayı kabul etmek zorunda kaldığını, dava açsaydı alacağı tazminatın

çok daha fazla olacağını, bu tarz davalarda en düşük 110-120 bin lira tazminata hükmedildiğini ifade etmiştir.

d) İş Kazası Sonucu Yaralanan Y. Adlı İşçi İle Yapılan Görüşme

Y. 1996 yılından beri kaynakçılık yaptığını 15 Aralık 2003 tarihinde yeni işyerinde işe başladıktan 15 gün sonra iş kazası geçirdiğini, daha önce başka tersanede çalıştığını, sac üzerinde çalıştıktan sonra iş aletlerini aşağı indirdiği sırada sacı vinçle kaldırdıklarını, vinçle sac arasında sıkıştığını, kolunun kırıldığını, iki defa ameliyat olduğunu, ameliyat sırasında sinirlerinin kesildiğini, hala kolunun tutmadığını, SSK tarafından kendisine %5 sakat raporu verildiğini, doktorların çalışabilir raporu verdiklerini, işyerine gidip iş istediğinde çıkışını verdiklerini, sigortasının eksik ödendiğini, çalışma sırasında gerekli ekipmanların kendilerine verildiğini, halen işsiz olduğunu ifade etmiştir.

2. Tersane İncelemeleri ve İşçilerle Yapılan Görüşmeler

Heyet, 01 Mart 2008 tarihinde sırasıyla Aykın ve Torlak Tersanelerinde incelemelerde bulunmuş, işçiler ve işverenlerle görüşmüştür.

A. Aykın Tersanesinde Yapılan İncelemeler

Tersaneye ilk girildiğinde işçilerin dar bir alanda çalıştığı, hareket alanının oldukça kısıtlı olduğu dikkati çekmiştir. Geçiş yollarının olmadığı, işçilerin bir çoğunun baretless çalıştığı görülmüştür.

İşçi M.K ile yapılan görüşmede, yemekhanelerinin olmadığını yemeği dışarıda yediklerini, soyunma odalarının kızağın altında olduğunu, geminin boru işlerini yapan taşeron firmada çalıştığını, dinlenmek için ayrı bir alanlarının olmadığını, 8.30-17.00 saatleri arasında çalıştıklarını, şu an çalışma saatlerinde bir sorun olmadığını, normal çalıştıklarını, çalışma saatlerinin taşeronu göre değiştiğini, her taşeronun çalışma şeklinin farklı olduğunu belirtmiştir.

Tersane sahibi Ali AYKIN'la yapılan görüşmede, 1987 yılında beri bu sektörde olduğunu, tersanesinde halen çalışmakta olan taşeron ve kadrolu işçilerin bulunduğunu, kadrolu işçilerinin sayısının 10-12 olduğunu (işçi sayısı görüşmenin ilerleyen aşamalarında işyeri sahibi tarafından 20-25 ve 25-30 olarak ifade edilmiştir.), işçilerin yemekhanelerinin olmadığını işçilerin dışarıda yemek yediğini, yemek masraflarının firmalar tarafından karşılandığını, tersanede bazı zamanlar 350 kişi çalışırken bazı zamanlar 20 kişi çalıştığını, işyeri hekiminin olmadığını, GİSBİR'in sağlık biriminden faydalandıklarını, tersane alanının üç dönüm olduğunu, tersanenin boyunun 115 metre olduğunu, kadrolu işçilerinin sürekli değiştiğini, kimi işçinin üç ay, kimisinin bir yıl çalıştığını ifade etmiştir.

İşyeri sahibi ile birlikte soyunma odaları gezilmiş, kızağın altında yer alan soyunma odalarına ortalama bir insan boyunun yarısı yüksekliğinde olan bir kapıdan girildiği, odanın penceresinin olmadığı, işçilere ait dolap ve duş bulunmadığı, işçilerin kıyafetlerinin askılarda bulunduğu, sağlıklı bir ortam olmadığı, çok ilkel olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedenleri sorulduğunda işyeri sahibi, yerlerinin olmadığını, Yalova'da yeni tersane inşa ettiklerini, orada bütün birimlerin bulunduğunu ifade etmiştir. İşçilerin baret takmamasının nedeni sorulduğunda işçileri bu konuda sürekli uyardıklarını, ceza verdiklerini, bu sorunun tüm tersanelerde olduğunu belirtmiştir.

İşçiler H.K ve İ.T ile yapılan görüşmede, İ.T'nin 24 yaşında, montajcı, H.K'nın 23 yaşında, montajcı yardımcısı olduğu, ikisinin de taşeron firmada çalıştığı, 08.00-17.00 saatleri arasında çalıştıkları, bir saatlik öğle molası dışında molaları olmadığını, sigortalı

oldukları, ancak sigortalarının yatıp yatmadığını bilmedikleri, İ.T'nin aylık 1000 lira, H.K'nın haftalık 180 lira aldığı ifade edilmiştir.

B. Torlak Tersanesinde Yapılan İncelemeler

Personel Müdürü Memduh GÜLSÜN, tersanelerinde 840 işçinin çalışmakta olduğunu, bunların 252'sinin kadrolu işçi olduğunu, işçilerin 400'ünün yeni gemi inşasında geri kalanının tamir işinde çalıştığını, tersane boyutlarının 70x170 metre olduğunu, tersanelerinde güvenlik müdürlüğünün bulunduğunu, bu müdürlükte çalışanların bir kısmının tersanenin normal güvenliğini sağladıklarını, müdürlüğe bağlı 1 amir, 14 çalışan olmak üzere 15 kişilik bir iş güvenliği biriminin bulunduğunu, tersanelerinde halen iki gemi inşa edilmekte olduğunu belirtmiştir.

İşçi K.D ile yapılan görüşmede, taşlama yaptığını, 6 aydır çalıştığını, taşlama konusunda herhangi bir eğitimi olmadığını, çıraklıktan yetiştiğini, işe başlarken taşlamacı olduğunu beyan ettiğini bunun dışında kendisine herhangi bir soru sorulmadığını, 08.00-18.00 saatleri arasında çalıştığını, iş güvenliği çalışanlarının sürekli dolaşarak kendilerini denetlediğini ifade etmiştir.

Memduh GÜLSÜN, tersanelerinde görülen 220 voltluk tüm elektrik panolarında kaçak akım rölesi olduğunu, dolayısıyla tersanelerinde 220 voltluk elektrik çarpmasının mümkün olmadığını, 380 voltluk hatlar için de üç aydır çalışma yürüttüklerini, bu hatlar içinde aynı sistemi kurmakta olduklarını, bu çalışmalar bittiğinde tersanelerinde elektrik kazalarının yaşanmayacağını, işyeri hekimliği hizmetini GİSBİR sağlık biriminden aldıklarını, acil müdahale araçlarının bulunduğunu, soyunma odaları ve yemekhane gibi sosyal tesislerinin bulunduğunu, yemekhanelerinde iki posta halinde 250 işçinin yemek yediğini, ancak işçilerin dinlenmesi için ayrı bir alanlarının olmadığını, ağır sanayi olması sebebiyle işçilerin dinlenmeyi kendi çalışma bölgesinde yaptığını, çalışma saatlerinin 08.30-17.30 olduğunu belirtmiştir.

Montajcı ustası E.Ç ile yapılan görüşmede, 3 yıldır çalıştığını, taşeron firma işçisi olduğunu, iş güvenliği eğitimi aldıklarını, tersanede yetiştiğini, sigortalı olduğunu, 08.00-18.00 saatleri arasında çalıştıklarını, bir saatlik öğle molası olduğunu, soyunma odalarında çay içme yerleri olduğunu, yemekten sonra kalan vakti orada geçirdiklerini ifade etmiştir.

İncelemede tersanenin eğitim birimi gezilmiş, İş güvenlik amiri Uğur AKBABA işçilere belirli aralıklarla eğitim verildiğini, işbaşı yapan taşeron ve kadrolu işçilere eğitim verildiğini, kendi risk analizlerine göre hazırladıkları genel meslek eğitimleri olduğunu, eğitim sonunda bir sınav yapıldığını, GİSBİR'den aldıkları eğitim programları olduğunu, her aybaşında GİSBİR'den uzmanların gelerek iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verdiklerini, eğitim vermeden tersaneye kimseyi sokmadıklarını, güvenlik biriminde çalışan 14 personelin hepsinin sahada çalıştığını, OHSAS 18001 İşçi Sağlığı Yönetim Sistemleri Olduğunu, altı aydır sistemlerinin işlemekte olduğunu, bir iş kazası karşısında yapılacaklar hakkında acil eylem planlarının bulunduğunu, 6 ayda bir tatbikat yaptıklarını, her 20 çalışan için bir işçiye ilkyardım eğitimi verildiğini, bu işçilerin 23 kişi olduğunu belirtmiştir.

İki işçi ile yapılan görüşmede, birinin boya diğerini raspa yaptığı, boya yapan işçinin 12, diğerinin 4 yıldır çalışmakta olduğu, kadrolu işçi oldukları günde 8 saat çalıştıkları, sigorta primlerinin düzenli olarak ödendiği ifade edilmiştir.

Bir diğer işçi ile yapılan görüşmede, 2 yıldır montajcı olarak çalışmakta olduğu, taşeron firma işçisi olduğu, 08.00-18.00 arasında çalıştığı, taşeron işçileri için ayrı soyunma odaları olduğu, iş güvenliği çalışanlarının geminin içinde ve dışında dolaşarak kendilerini kontrol ettikleri, hata yaptıklarında uyardıkları ifade edilmiştir.

Torlak Tersanesi'nde yapılan incelemelerde; tersanenin genel olarak düzenli olmakla birlikte yeterli hareket serbestisi sağlayacak alanının bulunmadığı, işçilerin

soyunma odalarının, dolapların ve duşların bulunduğu fakat bu soyunma odalarının tadilat dolayısıyla kullanılmadığı, taşeron işçileri için de konteynırlardan yapılmış soyunma odalarının olduğu görülmüştür.

IV. TESPİT EDİLEN HUSUSLAR VE ÖNERİLER

1. Yapılan görüşmeler ve incelemeler sonucunda;
 - A. Tersanelerde uygulanan ve ilgili mevzuata uygun olmayan taşeronluk sisteminin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki olumsuz etkileri (örneğin, taşeronlar arasındaki koordinasyonsuzluk, taşeron firmaların sürekli iş yeri değiştirmesinden kaynaklanan çalışılan yeri ve tehlikeleri tanımama, çalışılan yerin geçici olması nedeni ile işin iş güvenliğine oranla çok daha ön planda tutulması),
 - B. Eğitim eksikliği (örneğin, işçi sağlığı ve iş güvenliğinin uygun davranış hâlinde uygulanmasını sağlayacak temel eğitim, iş güvenliği eğitimi ve mesleki eğitim eksikliği, mesleki altyapıyı hazırlayacak eğitim kurumlarının yetersizliği),
 - C. İş güvenliğinin üretimin her aşamasında göz önüne alınmaması, işçi sağlığı ve iş güvenliğinin planlamada yer almaması ve bunun doğurduğu yoğunluktan kaynaklı çalışma alanı serbestisi yetersizliği (örneğin, ekipmanlar arasında yeterli boşluk, geçiş yolları ve çalışma alanlarının ayrılmaması, gürültü ve kimyasal kirlilikler gibi etkenlerin olumsuz etkileri),
 - D. Tersanelerden bazılarında kaza ihtimalini ortadan kaldırmaya ve sonrasında şiddetini düşürmeye yönelik tedbirler alınmış olunmasına rağmen, süreklilik ilkesinin bozulması veya bazı tersanelerde işçi sağlığı ve iş güvenliği genel prensiplerinin uygulanmaması, uygulama konusunda gerekli hassasiyetin gösterilmemesi,
 - E. Genel olarak tersanelerin sosyal donatılarının yetersizliği (soyunma odası, tuvalet-duş, dinlenme yeri),
 - F. GİSBİR Ortak Sağlık Biriminden hizmet alan iş yerlerindeki iş yeri hekimlerinin çalışma sürelerinin yetersizliği ve bu yetersizliğin çalışma alanında koruyucu hizmetlerin yürütülememesine neden olduğu.
 - G. Sorumluluğunu yerine getirmeyen işverenlerin haksız rekabete yol açarak sektörde işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin yerine getirilmesi kalitesini düşürmesi, tersanelerdeki üretimin kapasite esaslı olmaması, taşeron firmaların kapasite esasına uygun iş almamaları sonucu işçilerin iş gücünü zorlayıcı çalışmanın ortaya çıkmasının işçi sağlığı ve iş güvenliğini tehdit ettiği tespit edilmiştir.

Yukarıda sıralanan tespitler neticesinde başta yaşam hakkı olmak üzere, çalışma hakkının uluslararası standartlara göre bir ölçümleme imkanı vermediği anlaşılmış olup bu durumun insan haklarına uygun bir hale getirilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

2. Komisyonumuza yapılan başvurularda iddia edilen, özlük haklarına yönelik yapılan görüşmelerdeki beyanlarda;

- A. Varolan taşeronluk sisteminin işçinin kanundan doğan haklarını tam olarak hayata geçirmesine engel olduğu (örneğin ihbar ve kıdem tazminatlarının ödenmemesi, fiili ve kaydi ücret arasındaki farklılıklar ve fazla çalışma ücretlerinin tam ödenmemesi, SSK primlerinin tam yatırılmaması),
- B. Bölgenin artan istihdama paralel olarak kısa sürede çok fazla göç alması sonucu fiziksel barınma alanlarının yetersiz hale geldiği,
- C. İşçilerin işlerini kaybetme korkusu nedeniyle sendikalaşmanın sektörün ihtiyacına oranla yetersiz kaldığı,
- D. İşçilerin kanuni çalışma süresini koruyacak ve işçinin ne kadar süre çalıştığını tespit edecek bir mekanizmanın olmadığı yönünde beyanlarda bulunulmuştur.

Komisyonumuz tarafından yapılan çalışmalar sonucu tespit edilen olumsuzlukların giderilmesine yönelik öneriler;

1. Sektörün artan iş talebi paralelinde ihtiyaç duyulan kalifiye işçi sayısını temin etmek üzere gerekli mesleki eğitim kurumlarının oluşturulması,
2. Tuzla tersaneler bölgesinin artan talebi karşılayacak fiziki imkânlarla sahip olmaması ve altyapının yetersiz olması nedeniyle gelişen ve büyüyen bu sektörde ülkemizin başka bölgelerinin değerlendirilmesi ve hızla artan talebin karşılanması amacıyla yeni tersane kurulum alanlarının belirlenmesi,
3. Sektöre paralel olarak artan yan sanayi kuruluşlarının halkın yaşam alanıyla iç içe olmasının doğurduğu risklerin ortadan kaldırılması amacıyla bu sanayi kuruluşlarının bölgeden taşınarak bir organize sanayi bölgesinin oluşturulması,
4. Hâlihazırda tersanelerde çalışan işçilerin mesleki kabiliyetlerini tespit ve yükseltme amaçlı sertifikalandırma kuruluşu kurulması ve bu uygulamanın tersane işçisi çalıştırma için hukuki bir zorunluluk hâline getirilmesi,
5. Üretimi ve verimliliği etkin kılabilmek, işçi sağlığı ve iş güvenliğini korumak amacıyla işçi, işveren ve uzmanlardan oluşan bir koordinasyon kurulu oluşturulması ve bu kurulların belirli periyotlarla toplanması,
6. Tersanelerde uygulanan taşeronluk sistemini ilgilendiren mevzuatın gemi inşa sanayinin gerekleri ve ülkenin genel çıkarları ile işçilerin çalışmadan doğan haklarını koruyacak şekilde düzenlenmesi, uygulanırlığının denetlenmesi ve belirtilen hallere uyulmadığı durumlarda caydırıcı nitelikte önlemler alınması,
7. GİSBİR Ortak Sağlık Birimi çalışmalarının ilgili mevzuat hükümlerine uygun hale getirilmesi,

8. İşçilerin çalışma gün, yer ve saatlerini tespit ve çalışmadan doğan haklarını korumak amacıyla tersaneler bölgesinde çalışan işçilerin merkezi bir otomasyon sistemi ile gözetim altına alınması ve bu uygulamanın denetlenmesi,
9. İşçilerin sigortalılığı ile fiili ve kaydi sigortalı primlerinin incelenmesi amacıyla ilgili kurumlar tarafından izleme çalışmalarına devam edilmesi,
10. İşçi sağlığı ve iş güvenliği mevzuatının yerindeliğini kontrol ve tedbirlerin tüm tersaneler tarafından alınmasını sağlamak üzere etkin çalışmaların yapılması ve sonuca göre denetimlere devam edilmesi,
11. Ülkenin genel, ekonomik yarar ve çıkarını sağlamak üzere, gemi inşa sanayinin daha iyi seviyelere gelmesini ve markalaşma sürecinde iş güvenliğinin kesintisiz olarak tüm tersanelerde uygulanırlığını sağlamak için sektör işverenleri arasında uyum oluşturulması gerekmektedir.

Komisyonumuz, inceleme, araştırma ve tespitlerinin, Gemi İnşa Sanayisindeki İş Güvenliği ve Çalışma Şartları Sorunlarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla TBMM bünyesinde kurulan Araştırma Komisyonu çalışmalarına ışık tutmasını ve bundan böyle tersanelerde başkaca iş kazalarının olmamasını dilemektedir.

EK-9: KALECİK AÇIK CEZA İNFAZ KURUMU İNCELEME RAPORU

1.OLAY

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Mehmet Zafer ÜSKÜL, 28 Mayıs 2008 tarihinde Ankara Kalecik Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda, önceden ceza infaz kurumu yetkililerine haber vermeden incelemelerde bulunmuştur.

2. AMAÇ

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun 14. maddesine göre; açık ceza infaz kurumları, hükümlülerin iyileştirilmelerinde, çalıştırılmaları ve meslek edindirilmelerine öncelik verilen kurumlardır.

Komisyon Başkanı Kalecik Açık Ceza İnfaz Kurumu'nun hükümlülerin iyileştirilmelerine ilişkin faaliyetleri ve ceza infaz kurumu koşulları hakkında tespitlerde bulunmayı amaç edinmiştir.

3.GÖRÜŞMELER ve İNCELEMELER

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı Zafer ÜSKÜL, ilk olarak Ceza İnfaz Kurumu İkinci Müdürü Cemal ASLAN ile görüşmüş, kurum müdürü ile yaptığı görüşmeden sonra ise; ceza infaz kurumunun işletmelerini ve yaşam koşullarını incelemiştir.

3.1. Ceza İnfaz Kurumu Müdürü İle Yapılan Görüşme

Kalecik Açık Ceza İnfaz Kurumu İkinci Müdürü Cemal ASLAN , ceza infaz kurumunda 70 hükümlünün cezasının infaz edildiğini, ceza infaz kurumuna ait 10 dönümlük alanda süt ve süt ürünleri ile yumurta üretimi yaptıklarını ve üzüm yetiştirdiklerini belirterek, hükümlülere çeşitli kurslar verildiği bilgisini vermiştir.

Kurum Müdürü, hükümlülerin sağlık uzmanlarının kontrolünde günde 5 ton süt işleyerek Kalecik markası altında beyaz peynir, yoğurt, tereyağı ve pastörize süt üretimi yaptıklarını, üretilen ürünlerin değişik ceza infaz kurumlarına, askeri birliklere, devlet hastanelerine ve marketlere satıldığını belirterek ürünleri hakkında şikayet almadıklarını ifade etmiştir.

Sayın ASLAN, ayrıca ceza infaz kurumunda 9500 tavuğun bulunduğu çiftliğe sahip olduklarını belirterek, tavuk çiftliğinden günde 9 bin yumurta elde ettiklerini ve yumurtaların çevre illere satıldığını bildirmiştir.

İlçe Tarım Müdürlüğü'nün katkılarıyla ceza infaz kurumu bahçesindeki 5 dönümlük alana Kalecik Karası cinsi üzüm fidanı dikildiğini kaydeden ASLAN, hükümlülerin buradan şaraplık üzüm ürettiklerini ve ürünlerin satışa çıkarıldığını belirtmiştir.

Sözlerinin devamında ASLAN, 2006 yılında ceza infaz kurumunda üretilen ürünlerden 1.246.198 YTL'lik satış yaptıkları ve bu satışlardan 336.878 YTL kar elde ettikleri bilgisini vermiştir.

ASLAN ayrıca; Kalecik Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlülere yönelik mandıracılık, yoğurtçuluk, sıhhi tesisatçılık, konfeksiyon makinelerini kullanma, berberlik, et ızgaracılığı, PVC atölyesi, karo, fayans, boya ve badana ustası yetiştirme gibi kursların düzenlendiğini açıklamıştır. Kurslar sayesinde ceza infaz kurumundaki hükümlülerin

birden fazla meslek öğrendiklerini belirten ASLAN, hükümlülerin kurslar sayesinde tahliye olduktan sonra daha kolay iş bulabileceklerini ifade etmiştir.

3.2 Ceza İnfaz Kurumunda Yapılan İncelemeler

Kurum müdürüyle yapılan görüşmeden sonra ÜSKÜL ceza infaz kurumunda incelemeler yapılmıştır.

Ceza infaz kurumunda süt ürünlerini işleme işletmesi, civciv üretme yumurta tavukçuluğu işletmesi, Kalecik Karası üzümü yetiştiren bir bağcılık işletmesi bulunmaktadır.

İşletmelerde, tereyağı, peynir, yumurta ve üzüm üretilmekte, üzüm dışındaki ürünler kamu kurumlarına ve çevredeki kapalı ceza infaz kurumlarına pazarlanmaktadır. Üzüm ise; şarap fabrikalarına verilmektedir.

İşletmelerin temiz, modern üretim tesisleri olduğu, aynı zamanda okul görevi gördüğü tespit edilmiştir. Hükümlüler, işletmelerde modern üretim yöntemlerini öğrenmekte, sertifika almakta, böylece tahliye olduktan sonra daha kolay iş bulma olanağı elde etmektedirler.

Hükümlülerin kaldıkları koşullar, kütüphane, yemekhane, banyo..vb. ceza infaz kurumu yaşama alanları incelenmiş ve yaşam alanlarının durumlarının memnuniyet verici olduğu gözlemlenmiştir.

Hükümlülerin şikayeti olmadığı görülmüş, ceza infaz kurumu personeli ise; özlük haklarının iyileştirilmesini talep etmiştir.

4. SONUÇ

Kalecik Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda yapılan inceleme görüşmeler neticesinde, Kalecik Açık Ceza İnfaz Kurumu'nun Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun 14. maddesinde amaçlandığı şekilde hükümlülerin iyileştirilmelerinde, çalıştırılmaları ve meslek edindirilmelerine öncelik verilen bir kurum olduğu, hükümlülerin iyileştirilmesi ve meslek edinmelere yönelik üretim faaliyetlerinin ve kursların hükümlülerin açısında yararlı olduğu, ceza infaz kurumu yaşam koşullarının oldukça iyi olduğu tespit edilmiştir.

EK-10: İSTANBUL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ YABANCILAR ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ KAÇAK GÖÇMENLER BARINAĞI İNCELEME RAPORU

1. OLAY

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Mehmet Zafer Üskül, 6 Haziran 2008 günü İstanbul Kaçak Göçmenler Barınağı'nda, önceden Barınak yetkililerine haber vermeden, incelemelerde bulunmuştur.

2. AMAÇ

Kaçak göçmenlerin, yakalanmaları halinde, ülkelerine iade edilinceye kadar, barındırıldıkları mekanlardan birisi olan İstanbul Barınağında, insan hakları açısından sorunlar yaşanıp yaşanmadığının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

3. GÖRÜŞMELER VE İNCELEMELER

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Mehmet Zafer Üskül, İstanbul Kaçak Göçmenler Barınağı Müdür Yardımcısı ile görüşerek kendisinden bilgi almış, Barınağın bölümlerinde incelemelerde bulunmuş, erkek ve kadın göçmenlerin bir bölümüyle görüşmüştür.

Müdür Yardımcısı ile görüşme

Müdür Yardımcısı, eskiden İdare Mahkemesi olarak kullanılan İstanbul/Kumkapı'daki bu binanın İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından restore edildiğini ve İstanbul Emniyet Müdürlüğü Yabancılar Şube Müdürlüğüne tahsis edildiğini, kaçak göçmenlerin burada barındırıldığını belirtmiştir.

Barınakta erkekler, kadın ve çocuklar ile özel olarak korunması gereken göçmenlerin barındırıldığı bölümlerin, revirin, görüşme odalarının, idari bölümlerin, Müslüman olanlar ile Müslüman olmayanların ibadet edebilecekleri bölümlerin olduğu görülmüştür.

Kurumda kalan göçmen sayısı hergün değişmektedir. 100 dolayında kadın ile 200 dolayında erkek barındırılabilir. Kurumda 120 personel çalışmaktadır.

Göçmenlerin eşyalarının konulduğu bölüm, kıymetli eşyalarının saklandığı kasalar bulunmaktadır.

Göçmenlerin bulunduğu bölümler, kameralar aracılığıyla izlenmektedir.

Önceki yıllarda bir intihar olayının yaşandığı belirtilmiştir.

3.2. Göçmenlerle görüşmeler

Barınakta, çok değişik ulus ya da etnik kökenden insanlar olduğu görülmüştür. Göçmenler, elbette Barınakta bulundurulmaktan yakınmaktadırlar. Ancak, kendilerine kötü muamele edildiğinden yakınma söz konusu olmamıştır.

Yiyecek konusunda şikayetçi olanlar olsa da, günde üç öğün yiyecek verildiği öğrenilmiştir.

Sağlık konusunda yakınmalar söz konusu olmuştur. Yönetimden alınan bilgiye göre, Barınakta sürekli görev yapan hekim bulunmamaktadır. Önceleri İstanbul Sağlık İl Müdürlüğü, haftanın belirli günleri Barınağa hekim gönderirken, bu uygulamadan vazgeçilmiştir. Parası olmayan göçmenlere gereken ilaçların sağlanmasında da sorunlar

yaşandığı anlaşılmaktadır. Hasta göçmenler, gerektiğinde, sağlık kuruluşlarına götürülmektedir.

Barınak personelinin, karşılaşılan sorunları, Kurum olanaklarının yeterli olmadığı durumlarda, bazen kendi olanaklarıyla, bazen de çevrede bulunan esnafın da desteğini alarak çözmeye çalıştıkları görülmüştür.

Çocukların sürekli olarak kapalı ortamda kalmamalarına özen gösterildiği, istediklerinde bahçeye çıkartıldıkları gözlemlenmiştir. Aynı uygulama, zaman zaman kadınlar için de yapılmaktadır.

4. SONUÇ

Bu Barınak açılmadan önce kaçak göçmenlerin toplandığı yerdeki uygunsuz koşullar da dikkate alınırsa, Barınak fiziksel olarak yeterli, sağlık konusunda karşılaşılan sorunlar dışında, önemli sorunların yaşanmadığı anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, İstanbul/Kumkapı Kaçak Göçmen Barınağı, insan hakları açısından sorun yaratmayan bir Kurum olarak değerlendirilmektedir.

EK-11: TEKİRDAĞ 1 Ve 2 NOLU CEZA İNFAZ KURUMLARI VE EDİRNE F TİPİ CEZA İNFAZ KURUMU İNCELEME RAPORU

1. OLAY

Komisyonumuza Tekirdağ 1 ve 2 Nolu Ceza İnfaz Kurumları ve Edirne F Tipi Ceza İnfaz Kurumu'ndan çok sayıda şikayet gelmektedir. Bu ceza infaz kurumlarından gelen şikayetler muhteviyat bakımından tüm cezaevlerinden gelen şikayetleri kapsamaktadır. Bu nedenle Tekirdağ 1 ve 2 Nolu Ceza İnfaz Kurumları ve Edirne F Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda inceleme yapılması gerekli görülmüştür.

2. AMAÇLAR

1. Adalet Bakanlığı'nın 45/1 Nolu Genelgesi'nin ortak etkinliklere ilişkin üçüncü bölümünün 13. maddesinde yer alan sohbet faaliyetinin gereği gibi uygulanıp uygulanmadığının tespiti,
2. Hükümlü ve tutukluların telefonla görüşme haklarının kısıtlanıp kısıtlanmadığının tespiti,
3. Hükümlü ve tutuklular ile ziyaretçilerin üst aramaları sırasında rahatsız edilip edilmediklerinin tespiti,
4. Ceza infaz kurumlarının koşullarının incelenmesi,

3. HEYETİN OLUŞUMU

Heyet, Her Türlü Şiddet, Kötü Muamele ve İşkence ile Ceza ve Tutukevleri ile İlgili Sorunları İncelemekle Görevli Alt Komisyon Başkanı ve Çorum Milletvekili Murat YILDIRIM, Denizli Milletvekili Mithat EKİCİ, Kahramanmaraş Milletvekili Fatih ARIKAN, Sivas Milletvekili Malik Ecdar ÖZDEMİR ve Kars Milletvekili Gürcan DAĞDAŞ'dan oluşan Alt Komisyon ile Komisyon Uzman Yardımcısı Halil İbrahim BAYAR'dan oluşmuştur.

Heyet, 12-13 Mayıs tarihlerinde 3686 Sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanununun 5. maddesinin 2. fıkrasında belirtilen Ankara dışında inceleme yapması yetkisine dayanarak Tekirdağ ve Edirne F Tipi Ceza İnfaz Kurumları'nda incelemelerde bulunmuştur.

4. GÖRÜŞMELER ve İNCELEMELER

Heyet, 12 Mayıs tarihinde Tekirdağ 1 ve 2 Nolu F Tipi Ceza İnfaz Kurumları'nda, 13 Mayıs'ta da Edirne F Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda görüşme ve incelemeler yapmıştır. Heyet, ilk olarak ceza infaz kurumlarının savcılarını, yöneticilerini, diğer görevlilerini ve ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurullarıyla ceza infaz kurumundaki şikayetlerle ilgili toplantılar yapmış, toplantılardan sonra ceza infaz kurumlarında incelemeler yapılmış, hükümlü ve tutuklularla görüşülmüştür.

45/1 Nolu Genelge'nin Ortak Etkinliklere İlişkin Üçüncü Bölümünün Gereği Gibi Uygulanıp Uygulanmadığına İlişkin Yapılan Görüşmeler

Adalet Bakanlığı'nın 01.01.2007 tarihli 45-1 Nolu Genelgesi'nin Ortak Etkinliklere ilişkin üçüncü bölümün 13. maddesinde yer alan "Güvenlik bakımından tehlike

yaratmadığı ölçüde, idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen istekli hükümlü ve tutuklular, 10 kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde ve idarenin gözetiminde, açık görüş alanlarında veya diğer ortak yerlerdeki sosyal faaliyetler çerçevesinde haftada toplam 10 saati aşmamak üzere sohbet amacıyla bir araya getirilebilir. “ hükmünün ceza infaz kurumlarında gereği gibi uygulanmadığına dair çok sayıda şikayet yapılmıştır.

Tekirdağ 1 Nolu Ceza İnfaz Kurumu Savcısı, Müdürleri ve çalışanlarıyla yapılan görüşmede Genelgenin 13. maddesinin 30 sohbet grubunun haftada 6 saat sohbet için bir araya getirilerek uygulanabildiği, sohbetlerin haftada 10 saat olarak uygulanmasının hasım grupları bir araya getirmenin sorunlara yol açması, mekan ve personel yetersizliği nedeniyle mümkün olmadığı belirtilmiştir.

Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Cezaevi’nde farklı siyasi görüşlerden terör suçları, çete suçları, uyuşturucu ve adli suçlardan hükümlü ya da tutukluların bulunduğu, özellikle siyasi suçlardan hükümlü ya da tutuklularla sohbet grubu oluşturmanın hükümlü ya da tutukluların birbirlerine hasım olmaları nedeniyle mümkün olmadığı, bu nedenle çok sayıda sohbet grubu oluşturulması gerektiği ancak bu durumda da sohbet grupları için mekan sorununun ortaya çıktığı beyan edilmiş ve norm kadroya göre 94 eksik kadronun bulunmasının da sohbet faaliyetinin ancak 6 saat uygulanmasına imkan verdiği açıklanmıştır.

Sohbet grupları haricinde ceza infaz kurumunda spor gruplarının oluşturulduğu, kütüphane ve sinema faaliyetlerinin yapıldığı, resim, badminton, halk oyunları ve okuma yazma kurslarının açıldığı belirtilmiştir.

Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Ceza İnfaz Kurumu Savcısı, yöneticileri ve diğer görevlilerle yapılan görüşmede 01.01.2007 tarihli 45-1 Nolu Genelge’nin 10 kişiyi aşmayacak gruplar halinde haftada 10 saati aşmayacak şekilde sohbet grupları oluşturulabilir hükmünün 56 sohbet grubu ve haftalık 6 saat olarak uygulanabildiği açıklanmış, ancak terör suçlarından hükümlü ya da tutuklu 6 grubun sohbet programında yer almasına rağmen kendi istekleri doğrultusunda faaliyete katılmadıkları belirtilerek, bu ceza infaz kurumunda da hasım grupların varlığı, mekan ve personel yetersizliği nedeniyle haftada 10 saat sohbet uygulamasının yapılamadığı açıklanmıştır.

Ayrıca ceza infaz kurumunda spor grupları oluşturulduğu, kütüphaneden 50 grubun 2 haftada 3’er saat olarak faydalandığı, çini, bakır, ağaç işleri, resim ve terzi atölyelerinin faaliyette olduğu, resim, halk oyunları, tiyatro, etkili iletişim, öfke kontrolü gibi kursların açıldığı ifade edilmiştir.

Ceza infaz kurumunda 24 saat vardiyalı çalışıldığı, norm kadroya göre değişik unvanlardan 94 münhal kadro olduğu, hükümlü ve tutukluların sohbet için bir araya getirilmesinde bu eksikliğin güvenlik nedeniyle sorunlar çıkartabileceği belirtilmiştir.

Ceza infaz kurumunda sohbet dışında, spor, kütüphane, sinema gibi faaliyetler uygulandığı, resim, badminton, squash, halk oyunları ve okuma yazma kurslarının açıldığı ifade edilmiş, ancak bazı siyasi hükümlü ve tutukluların kasıtlı olarak katılmadıkları vurgulanmıştır.

Edirne F Tipi Ceza İnfaz Kurumu’nda 45-1 Nolu Genelge’de yer alan hükümlü ve tutukluların en fazla 10 kişilik grupların haftada 10 saati aşmayacak şekilde sohbet için bir araya getirilmesi hükmünün haftada 6 saat uygulanabildiği belirtilmiştir. Hükümlü ve tutukluların birbirlerine hasım olmaları nedeniyle grupların 10’ar kişi yapılamadığı, bu nedenle grup sayısının çok fazla olduğu, bunun sonucu olarak da kısıtlı mekanlarda 10 saat sohbet uygulamasının yapılamadığı açıklanmıştır. Tekirdağ 1 ve 2 Nolu F Tipi Ceza İnfaz Kurumlarında olduğu gibi hasım grupların varlığı, fiziki imkan ve personel yetersizliğinin sohbet hakkının 6 saat olarak uygulanmasına imkan verdiği anlaşılmıştır. Bu ceza infaz kurumunda da 75 münhal kadronun bulunduğu bilgisi verilmiştir.

Edirne F Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda ayrıca, futbol, badminton, çinicilik, ağaç işleri, bakır işleri ve kütüphane faaliyetlerinin de yapıldığı ifade edilmiştir.

Ceza infaz kurumu yetkilileri üst araması yapılırken hükümlü ve tutuluları rahatsız edici tavırlarda bulunmadıklarını, zaten kameraların üst aramalarını da kayda aldığını belirtmişlerdir.

Tekirdağ ve Edirne Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları üyeleri sohbet faaliyetinin ceza infaz kurumu fiziki yapısı, personel yetersizliği ve farklı hükümlü ve tutuklu grupların varlığı nedeniyle 6 saat uygulanabildiğini açıklamışlardır.

Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda kütüphanede sosyal faaliyet halinde olan terör suçu nedeniyle hüküm giymiş 10 kişi ile görüşme yapılmıştır. Görüşmede hükümlüler 10 saatlik sohbet uygulamasının 10 saat değil de 6 saat uygulanmasının haksızlık olduğunu, F Tipi ceza infaz kurumlarının tecride yol açtığı, sohbet faaliyetinin 10 saat uygulanması gerektiğini, yöneticilerin mekan ve personel yetersizliği nedeniyle sohbet faaliyetinin 6 saat yapılabildiğini açıklamasının gerçeği yansıtmadığını ifade etmişlerdir.

Kütüphanedeki görüşmelerden sonra Heyet, bakır, ağaç ve çini atölyesinde inceleme ve görüşmelerde bulunmuştur. Atölyede faaliyet halinde olan adli suçlardan hükümlü ya da tutuklu kişilerle görüşülmüştür. Görüşmede, yemeklerin önceki yıllarda daha iyi olduğunu, bunun haricinde önemli sıkıntılarının olmadığını çünkü; bütün günü atölyede çalışarak geçirdiklerini, terör ya da siyasi suçlardan hükümlü ya da tutuklu olanların atölye faaliyetlerine katılmak istemediklerini belirtmişlerdir.

Sosyal faaliyet alanlarındaki incelemeden sonra odalarda ceza infaz kurumu yöneticileri olmadan inceleme ve görüşmeler yapmıştır.

İlk olarak üç kişilik adli suçlardan hüküm giymiş olan kişilerin bulunduğu odaya girilmiştir. Odada bulunan hükümlüler, az sayıda kişiyle görüşmenin kendilerini etkilediğini, bu nedenle sosyal faaliyetlerin arttırılmasını talep etmişler, ceza infaz kurumu hakkında başka bir şikayetlerinin olmadığını belirtmişlerdir.

Heyet sonra tek kişilik odada bulunan bir hükümlü ile görüşmede bulunmuştur. (5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanununun 25. maddesine göre; ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazı tek kişilik odalarda yapılır) Görüşülen hükümlü ceza infaz kurumu ile ilgili şikayeti olmadığını ifade etmiştir.

Heyet, Tekirdağ 2 Nolu Ceza İnfaz Kurumu'nda terör suçundan tutuklanmış 3 kişinin bulunduğu bir odada inceleme ve görüşmede bulunmuştur. Görüşmede tutuklular ; F Tipi ceza infaz kurumlarının kendilerini tecrit ettiğini, 45-1 Nolu Genelge'de yer alan 10 saatlik sohbet haklarının 6 saat uygulanmasının haksızlık olduğunu, bu nedenle de sohbeta katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Yine terör suçundan 3 tutuklunun bulunduğu başka bir odada inceleme yapan Heyete tutuklular, F tipi cezaevlerinin tecride yol açtığını, en önemli sorunun bu olduğunu bu çözülmeyen diğer sorunların önemi olmadığını, 10 saatlik sohbet haklarının verilmemesinin haksızlık olduğunu belirtmişlerdir.

Edirne F Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda terör suçundan hüküm giymiş ya da tutuklanmış kişilerle odalarında yapılan görüşmede, sohbet faaliyeti uygulanmasının en önemli sorunları olduğu bu sorun haricinde başka şikayet dile getirmeyeceklerini ifade etmişlerdir. Sohbet uygulamasının öneminin F Tipi ceza infaz kurumlarının tecrit koşullarını hafiflettiğinden kaynaklandığı ifade edilmiş, ancak sohbet faaliyeti için yeterli zaman verilmediği, 10 saat yerine 6 saat uygulama yapıldığı, sohbet gruplarını idarenin tespit ettiği, grupları oluştururken hükümlü, tutuklu, yaş gibi tasnifin yapıldığı, arkadaşlarıyla sohbet edemediklerini belirtmişler, idarenin sohbet faaliyetini bu şekilde uygulaması nedeniyle sohbeta katılmadıklarını açıklamışlardır.

Hükümlü Ve Tutukluların Telefonla Görüşme Haklarının Kısıtlanıp Kısıtlanmadığının Tespiti

Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük'ün 88. maddesinin (p) bendinde “ Telefon görüşmeleri Türkçe yapılır. Ancak, hükümlünün Türkçe bilmemesi veya görüşeceğini bildirdiği yakınının mahallinde yaptırılacak araştırma ile Türkçe bilmediğinin tespit edilmesi hâlinde, konuşmanın yapılmasına izin verilir ve konuşma kayda alınır. Kayıtların incelenmesi sonucu, konuşmanın suç teşkil etme ihtimali olan faaliyetler için kullanıldığının anlaşılması durumunda, bir daha hükümlünün aynı yakını ile Türkçeden başka bir dille konuşmasına izin verilmez.” denilmekte, aileleri Türkçe bilmeyen hükümlü ya da tutukluların Türkçe bilmediği tespit edilerek, Türkçe bilmediğine dair bir belge hazırlanmaktadır. Bu uygulamanın onur kırıcı olduğu yönde Komisyonumuza çok sayıda başvuru yapılmıştır.

Bu hususla ilgili olarak her üç ceza infaz kurumunda da telefonla konuşma hakkının mevzuatta belirtildiği üzere haftada 10 dakika olarak uygulandığı, disiplin cezaları olsa bile, anne, baba, eş, çocuk ve kardeşlerin ölüm veya ağır hastalıkları veya doğal afet hâllerinde, hükümlülerin telefon görüşme haklarının hiçbir şekilde engellenmediği açıklanmıştır.

Telefon görüşmelerinin Türkçe'den başka dille yapılması ile ilgili olarak, Tüzük'ün (p) bendindeki yukarıda belirtilen hükmün uygulandığı ifade edilmiştir. Hükümlü ve tutukluların konuşmak istedikleri kişilerin Türkçe bilmediklerinin tespit edilmesinden sonra Türkçe dışında bir dille konuşabilmelerinin onur kırıcı bir davranış olarak algıladıkları hatırlatıldığı zaman yetkililer, söz konusu uygulamanın mevzuatta yer aldığını bu hususta kendilerinin takdir yetkilerinin olmadığını ve bu uygulamanın güvenlik nedeniyle yapıldığını, hükümlü ve tutukluların telefon görüşmelerinde talimat verebileceklerini belirtmişlerdir.

Bu hususta; Edirne Ceza İnfaz Kurumu ve Tutukevleri İzleme Kurulu, hükümlü ve tutukluların kendi aralarında ve ziyaretçilerle Türkçe dışında bir dille konuşabildikleri, talimat vereceklerinden endişe edilerek Tüzük'e ilgili hükmün konulmasının bu durumda anlamsız olduğunu, ayrıca; hükümlü ve tutukluların telefon görüşmesi yapacakları kişilerin Türkçe bilmediği tespit edildiğinde, Türkçe dışında bir dille konuşabildiklerini, talimat verilecekse bu durumda da verilebileceği, dolayısıyla Tüzük'te yer alan ilgili hükmün bu gerekçe bakımından işlevsiz olduğu görüşünü belirtmiştir.

Tekirdağ 1 Nolu Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda kütüphanede faaliyet halinde olan hükümlülerle yapılan görüşmede telefonla konuşma haklarından faydalanmak için aileleriyle konuşmak istediklerini, ancak ailelerinin Türkçe bilmediğini, başka dilde konuştukları anda ise; telefon konuşmasının kesildiğini ifade etmişlerdir. Bu hususta Heyet Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük'ün 88. maddesi (p) bendindeki “Telefon görüşmeleri Türkçe yapılır. Ancak, hükümlünün Türkçe bilmemesi veya görüşeceğini bildirdiği yakınının mahallinde yaptırılacak araştırma ile Türkçe bilmediğinin tespit edilmesi hâlinde, konuşmanın yapılmasına izin verilir..” hükmünü hatırlatarak, aileleri Türkçe bilmeyenlerin bunu tespiti halinde Türkçe haricinde bir dille konuşabileceğini belirtmiştir. Ancak hükümlüler esasında, ailelerinin Türkçe bilip bilmediklerinin resmi görevliler tarafından tespit edilerek Türkçe bilmedikleri belgesinin hazırlanmasının onuru kırıcı olduğunu, ikinci sınıf vatandaş muamelesi gördüklerini ifade etmişlerdir.

Bu hususla ilgili olarak Tekirdağ 2 Nolu Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü ve tutuklularla yapılan görüşmede telefonla Türkçe haricinde bir dille konuşabilmek için dil belgesi hazırlanmasının ayrımcılık olduğu ifade edilmiştir.

Hükümlü ve Tutuklular ile Ziyaretçilerin Üst Aramaları Sırasında Rahatsız Edilip Edilmediklerine İlişkin Yapılan Görüşmeler

5275 Sayılı Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunu'nun 26. Maddesinde;

“ (1) Kurumlarda, odalar ve eklentilerinde, hükümlülerin üst ve eşyasında habersiz olarak her zaman arama yapılabilir. Her ay bir kez mutlaka arama yapılır.

(2) Aramalar, gerektiğinde dış güvenlik görevlileri veya kolluk kuvvetleriyle veya diğer kamu görevlilerince ortaklaşa gerçekleştirilebilir.” denilmektedir

Hükümlü ve tutukluların ve ziyaretçilerin üst aramaları sırasında rahatsız edildikleri hususunda, ceza infaz kurumunun yüksek güvenlikli olması nedeniyle aramaların sürekli yapıldığı ancak rahatsızlık verilmediği belirtilerek, ziyaretçilerin duyarlı kapıdan geçtikleri, kapının ötmemesi için ayakkabılar ve tüm metal eşyaların çıkartılması gerektiği, Cumhuriyet Başsavcısının dahil herkesin ayakkabılarını ve metal eşyalarını çıkartarak kapıdan geçtikleri beyan edilmiştir.

Ceza infaz kurumu yetkilileri üst araması yapılırken hükümlü ve tutukluların rahatsız edici tavırlarda bulunmadıklarını, zaten kameraların üst aramalarını da kayda aldığını belirtmişlerdir.

Hükümlü ve tutuklular odalarından her çıkışlarında üst araması yapılmasının kendilerini rahatsız ettiğini, zaten ceza infaz kurumunun kameralarla izlendiğini, içeriye aramayı gerektirecek herhangi bir şeyin sokulmasının mümkün olmadığını, sıkı aramalar yapılmasından hoşlanmadıklarını ifade etmişlerdir.

Ceza İnfaz Kurumu Koşulları

Ceza infaz kurumlarında doktor ya da Valilik tarafından tahsis edilen sürekli görev yapan geçici sağlık personelin sağlandığı, hastaneye sevk gerektiren durumlarda hemen devlet hastanesine sevk edildiği gerekirse üniversite hastanesinde tedavilerin yapıldığı ifade edilmiştir.

Hükümlü ve tutukluların yemek konusundaki şikayetlerine ilişkin olarak, gıda fiyatlarındaki sürekli artışa rağmen 3 YTL'lik günlük iaaşe bedelinde, 01.02.2006 tarihinden bu güne kadar bir fiyat artışı yapılmadığı ifade edilerek 14.03.2007 tarihinde 1.95 YTL'ye alınan sıvı yağın 07.03.2008 tarihinde 3.91 YTL'ye alınabildiği, bulgurun fiyatının aynı tarih aralığında 0.93 YTL'den 1.46 YTL'ye yükseldiği anlatılmış ve 3 YTL iaaşe bedeliyle günde 3 öğün yemek çıkarmakta zorlanıldığı vurgulanmıştır.

Yemekler kötü olduğu konusunda İzleme Kurulu, kendilerinin de yemeklerden yediklerini ve yemeklerin iyi olduğunu belirtmiştir. Tüm personelin hükümlü ve tutuklularla aynı yemekleri yedikleri, kişi başına günlük 3 YTL lik bedel karşılığında 3 öğün yemek hazırlandığını bu bedelin artırılması gerektiği vurgulanmıştır.

Ayrıca, İzleme Kurulları üyeleri; ceza infaz kurumunda gece gündüz inceleme yapabildiklerini bu konuda hiçbir sıkıntı yaşamadıklarını belirtmişler.

Üyeler devamla, görüşme talebi olanlarla görüştiklerini, ancak son yıllarda şikayetlerin azaldığını ifade ederek, aynı dilekçenin bir çok kişi tarafından imzalandığını, imzalayanların bazılarının “ne şikayet etmişim bir dilekçeye bakayım” diyerek aslında dilekçeden hiç haberdar olmadan dilekçeyi imzaladıklarını anladıklarını, bunun da bazı siyasi hükümlü ve tutuklu grupların maksatlı yaklaşımlarından kaynaklandığını, temsilcilerin hükümlü ve tutukluları yönlendirdiğini açıklamıştır.

Hükümlü ve tutuklular ceza infaz kurumunun koşullarıyla ilgili olarak; yemeklerin önceki yıllarda daha iyi olduğunu, son 2 yıldır yemeklerin yeterince besleyici ve çeşitlilikte olmadığını belirtmişlerdir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

1. Tekirdağ 1 ve 2 Nolu Ceza İnfaz Kurumları ve Edirne F Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda Adalet Bakanlığı'nın 45/1 Nolu Genelgesi'nin ortak etkinliklere ilişkin üçüncü bölümünün 13. maddesinde yer alan sohbet faaliyetinin fiziki imkan ve personel yetersizliği nedeniyle ancak 6 saat uygulanabildiği ve bu uygulamanın 10 saate kadar çıkartılabilmesi için ceza infaz kurumlarının fiziki imkanlarının geliştirilmesi ve münhal kadrolara atama yapılması gerektiği tespit edilmiştir.
2. Ceza infaz kurumlarında telefon görüşmelerinde hükümlü ve tutukluların görüşeceğini bildirdiği yakınının, mahallinde yaptırılacak araştırma sonucu, Türkçe bilmediğinin tespit edilmesi suretiyle telefon görüşmesi yapılmasına izin verilmesinin insan hak ve özgürlükleri bakımından değerlendirildiğinde kimi zaman hükümlü, tutuklu ve ailelerini zor durumda bırakan ya da onurunu zedeleyen bir uygulama olduğu gözlemlenmiş, bu konuya ilişkin gerekli diğer önlemlerin idare tarafından alınarak, Türkçe bilinmediği tespiti yapılmadan da Türkiye'de konuşulan başka bir dille konuşmaya izin verilmesi gerektiği kanaatine ulaşılmıştır.
3. Ceza infaz kurumlarının üst aramalarını 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunu'nun 26. Maddesine göre yaptığı ve yüksek güvenlikli F Tipi ceza infaz kurumlarında üst aramalarının kötü muamele yapmadan sık sık yapılabildiği, incelenen ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluların üst aramaları esnasında kötü muameleye maruz kaldıklarına dair şikayetlerinin olmadığı tespit edilmiştir.
4. İncelenen ceza infaz kurumlarında yemeklerin önceki yıllara göre kaliteli ve çeşitlilikte olmamasının günlük iye bedelinin, artırılmamasından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

EK-12: SİNCAN 1 NOLU VE SİNCAN KADIN KAPALI CEZA İNFAZ KURUMLARI İNCELEME RAPORU

1.OLAY

Heyet, Her Türlü Şiddet, Kötü Muamele ve İşkence ile Ceza ve Tutukevleri ile İlgili Sorunları İncelemekle Görevli Alt Komisyon Tekirdağ 1 ve 2 Nolu Ceza İnfaz Kurumları ve Edirne F Tipi Ceza infaz Kurumu'nda yaptığı incelemelerden sonra, ceza infaz kurumlarımızın koşulları, hükümlü ve tutukluların şikayetleri ile ilgili olarak Sincan 1 Nolu F Tipi Ceza İnfaz Kurumu ve Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda inceleme yapmayı gerekli görmüştür.

2. AMAÇLAR

1. Adalet Bakanlığı'nın 45/1 Nolu Genelgesi'nin ortak etkinliklere ilişkin üçüncü bölümünün 13. maddesinde yer alan sohbet faaliyetinin gereği gibi uygulanıp uygulanmadığının tespiti,
2. Ceza infaz kurumlarının sağlık koşullarının incelenmesi,
3. Hükümlü ve tutukluların üst aramaları sırasında rahatsız edilip edilmediklerinin tespiti,
4. Ceza infaz kurumlarında kötü muamele olup olmadığının tespiti,

3.HEYETİN OLUŞUMU

Heyet, Her Türlü Şiddet, Kötü Muamele ve İşkence ile Ceza ve Tutukevleri ile İlgili Sorunları İncelemekle Görevli Alt Komisyon Başkanı ve Çorum Milletvekili Murat YILDIRIM, Denizli Milletvekili Mithat EKİCİ, Kahramanmaraş Milletvekili Fatih ARIKAN, Bingöl Milletvekili Kazım ATAĞLU, Sivas Milletvekili Malik Eceder ÖZDEMİR ve Kars Milletvekili Gürcan DAĞDAŞ'dan oluşan Alt Komisyon ile Komisyon Uzman Yardımcısı Halil İbrahim BAYAR'dan oluşmuştur.

4.GÖRÜŞMELER ve İNCELEMELER

Heyet, 10 Haziran tarihinde Sincan 1 Nolu F Tipi ve Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda görüşme ve incelemeler yapmıştır. Heyet, ceza infaz kurumlarının yöneticileri ve diğer görevlileri ile yapılan görüşmelerden sonra ceza infaz kurumlarında incelemeler yapılmış, hükümlü ve tutuklularla görüşülmüştür.

4.1. 45/1 Nolu Genelge'nin Ortak Etkinliklere İlişkin Üçüncü Bölümünün Gereği Gibi Uygulanıp Uygulanmadığına İlişkin Yapılan Görüşmeler

Adalet Bakanlığı'nın 01.01.2007 tarihli 45-1 Nolu Genelgesi'nin Ortak Etkinliklere ilişkin üçüncü bölümün 13. maddesinde yer alan "Güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen istekli hükümlü ve tutuklular, 10 kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde ve idarenin gözetiminde, açık görüş alanlarında veya diğer ortak yerlerdeki sosyal faaliyetler çerçevesinde haftada toplam 10 saati aşmamak üzere sohbet amacıyla bir araya getirilebilir. " hükmünü ceza infaz kurumlarında gereği gibi uygulanmadığına dair çok sayıda şikayet yapılmıştır.

Sincan 1 Nolu Ceza İnfaz Kurumu Müdürü Genelgenin 13. maddesinin 30 sohbet grubunun haftada 2 saat sohbet için bir araya getirilerek uygulanabildiği, sohbetlerin

haftada 10 saat olarak uygulanmasının mekan ve personel yetersizliği nedeniyle mümkün olmadığını ifade etmiş, ancak hükümlü ve tutukluların değişik sosyal faaliyetlere haftada 10 saat katılabildiğini belirtmiştir.

Kurum müdürü, sohbet faaliyetinin 2 saat uygulanmasının özellikle fiziki mekan yetersizliğinden kaynaklandığını, ceza infaz kurumunun fiziki yapısının 10 saate kadar sohbet faaliyeti uygulanmasına imkan vermediğini ifade etmiştir.

Terör suçu nedeni hüküm giymiş 3 kişinin odasında görüşme yapılmıştır. Görüşmede hükümlüler, 10 saatlik sohbet uygulamasının 10 saat değil de 2 saat uygulanmasının haksızlık olduğunu, F Tipi ceza infaz kurumunda esas sorunun tecrit edilmiş olmalarından kaynaklandığını, tecridin psikolojik sorunlara yol açtığını belirtmişlerdir.

Adli suçlardan tutuklanmış kişilerle tutuklular sohbet faaliyetindeyken yapılan görüşmede tutuklular, ceza infaz kurumu yönetimi hakkında şikayetlerinin olmadığını, ancak F Tipi ceza infaz kurumlarının yapısal olarak kendilerini etkilediğini, ruhsal sorunlara yol açtığını, bunun sonucunda da sağlıklarının bozulduğunu dile getirmişlerdir.

Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda terör ve adli suçlar nedeniyle hüküm giymiş kişilerle yapılan görüşmede, terör suçları nedeniyle ceza almış hükümlüler, F Tipi ceza infaz kurumlarının tecride yol açtığını, 10 saatlik sohbet haklarının uygulanmadığını, bu hususta idarenin üzerine düşen vazifeyi yerine getirmediğini ifade etmişler ve bundan başka ceza infaz kurumu idaresinin keyfi uygulama ve işlemlerinden şikayette bulunmuşlardır.

Adli suçlardan hükümlü olanlar ise; ceza infaz kurumunun yaşam koşullarının oldukça iyi olduğunu belirterek yöneticilerden şikayetlerinin olmadığını ifade etmişlerdir.

4.2. Ceza infaz kurumlarının Sağlık Koşulları Hakkında Yapılan Görüşmeler

Sincan 1 Nolu F Tipi Ceza İnfaz Kurumu Müdürü, 7 ceza kurumunun bulunduğu büyük bir kampus içinde ceza infaz kurumlarının bulunduğunu, sağlık hizmetlerin kampus sağlık merkezinde bulun 8 doktor tarafından yürütüldüğünü, doktorların ceza infaz kurumlarında gerekli muayeneleri yaptığını, hastaneye sevke gerektiren ciddiyette hastalık olduğu zaman gerekli işlemlerin yapıldığını açıklamıştır.

Sincan 1 Nolu F Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü ve tutuklularla yapılan görüşmede görüşülen hükümlü ve tutukluların hepsi de dilekçelerinin çok geç cevaplandığını, özellikle sevklerinin aylarca işleme alınmadığını bu nedenle sağlık sorunlarının ciddileştiğini ifade etmişlerdir.

Heyetin Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü ve tutuklularla yaptığı görüşmede, görüşülen hükümlü ve tutuklular hastaneye sevklerin bazen 6 ayda çıktığını, bu sürede hastalığın şiddetlendiğini belirtmişler ve ceza infaz kurumunda bir tane kadın hastalıkları uzmanının bulunması gerektiğini dile getirmişler.

4.3. Hükümlü ve Tutukluların Üst Aramaları Sırasında Rahatsız Edilip Edilmediklerine İlişkin Yapılan Görüşmeler

5275 Sayılı Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunu'nun 26. Maddesinde;

“(1) Kurumlarda, odalar ve eklentilerinde, hükümlülerin üst ve eşyasında habersiz olarak her zaman arama yapılabilir. Her ay bir kez mutlaka arama yapılır.

(2) Aramalar, gerektiğinde dış güvenlik görevlileri veya kolluk kuvvetleriyle veya diğer kamu görevlilerince ortaklaşa gerçekleştirilebilir.” denilmektedir

Sincan 1 Nolu F Tipi Ceza İnfaz Kurumu Müdürü üst aramalarının mevzuatta öngörülen şekilde yapıldığını, hükümlü ve tutukluların odalarından çıkışlarında aranması gerektiğini, ancak infaz memurlarının arama yapmakta sıkıntı çektiğini, hükümlü ve tutukluların aramalara direndiğini, ziyaretçilerin ise; duyarlı kapıdan geçirilerek gerekli üst aramasının yapıldığını açıklamıştır.

Bu hususta Sincan 1 Nolu F Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü ve tutuklularla yapılan görüşmede terör suçları nedeniyle tutuklanmış ya da hüküm giymiş kişiler üst aramalarının kendilerini rencide ettiğini, aynı şekilde ziyaretçilerinin de onur kırıcı şekilde arandıklarını ifade etmişlerdir. Ancak; adli suçlardan hüküm giymiş ya da tutuklanmış kişiler bu hususta bir rahatsızlık dile getirmemişlerdir.

Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda da üst aramalarıyla ilgili olarak yapılan görüşmelerde terör suçları nedeniyle tutuklanmış ya da hüküm giymiş olanlar üst aramalarının kendilerini ve ziyaretçilerini rahatsız ettiğini, küçük düşürücü muamelelerin yapıldığını belirtmişlerdir. Yanız; adli suçlardan tutuklu ya da hükümlü olan kişiler, ceza infaz kurumunda üst aramalarının doğal olduğunu, ziyaretçilerinin de kötü muameleye maruz kalmadıklarını ifade etmişlerdir.

İncelenen ceza infaz kurumlarının yöneticileri hastaneye sevk ve tedavi sırasında kötü muameleye ilişkin iddiaların terör suçları nedeniyle tutuklanmış ya da hüküm giymiş kişilerce yapıldığını, bu kişilerin araçlara binerken slogan attıklarını, bu nedenle müdahale edildiğini, muayene sırasında ise, muayene eden doktorun kelepçelerin açılmasına müsaade etmemesi durumunda, kelepçelerin açılmadığını, doktorların bu hususta tedirgin olabildiklerini, bazı hükümlü ve tutukluların kelepçeler açılmadan tedavi edilmeyi kabul etmediklerini ve bunu kötü muamele olarak adlandırdıklarını açıklamışlardır.

Bu hususta terör suçundan tutuklu ve hükümlüler hastaneye sevk edilirken ve tedavi sırasında kelepçe takılmasının doğru olmadığını, güvenlik güçlerinin kendilerine kötü muamelelerde bulduklarını belirtmişlerdir. Diğer suçlar nedeniyle tutuklanmış ya da hüküm giymiş kişiler ise; kötü muameleye ilişkin şikayette bulunmamışlardır.

4.4. Ceza İnfaz Kurumlarında Kötü Muamele Olup Olmadığının Tespiti

İncelenen ceza infaz kurumlarında kötü muamele iddialarının genellikle hastaneye sevk edilen hükümlü ve tutukluların araçlara bindirilmesi ve tedavilerinin gerçekleştirilmesi sırasında meydana geldiğine dair şikayetler üzerine görüşmeler yapılmıştır.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

1. Sincan 1 Nolu F Tipi Ceza İnfaz Kurumu ve Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda Adalet Bakanlığı'nın 45/1 Nolu Genelgesi'nin ortak etkinliklere ilişkin üçüncü bölümünün 13. maddesinde yer alan sohbet faaliyetinin fiziki imkan ve personel yetersizliği nedeniyle 10 saate kadar uygulanamadığı tespit edilmiştir.

2. İncelenen ceza infaz kurumlarında sağlık hizmetlerinin genel olarak aksamadığı ancak, hastaneye sevk işlemlerinin uzun süre aldığı için hükümlü ve tutukluların sağlık durumlarının hastaneye sevk edilene kadar kötüleştiği tespit edilmiş olup, sevk işlemlerinin sonuçlandırılması için belli bir süre öngörülmesi gerektiği kanaatine ulaşılmıştır.

3. İncelenen ceza infaz kurumlarında terör suçu nedeniyle hüküm giymiş veya tutuklanmış kişilerin üst aramaları esnasında rahatsız edildiklerine dair şikayetlerde bulunduğu, ancak, diğer hükümlü ve tutukluların aynı kanaatte olmadığı tespit edilmiştir.

4. İncelenen ceza infaz kurumlarında bazı hükümlü ve tutukluların doktor muayenesi sırasında kelepçelerin açılmamasını kötü muamele olarak adlandırdığı, muayene doktorun kelepçelerin açılıp açılmaması hususunda karar verdiği, uygulamanın kötü muamele olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

EK-13: TBMM İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU'NUN HOLLANDA ZİYARETİ (16-21 Haziran 2008)

1.GİRİŞ

Dışişleri Bakanlığı Yurtdışında Yaşayan Türkler, Göç, İltica ve Emlak Genel Müdür Yardımcılığı'ndan alınan 24 Mart 2008 tarihli yazı ile, Federal Almanya Cumhuriyeti'nde 27 Ağustos 2007 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren yeni Göç yasası ile ilgili olarak, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyelerinin 10-16 Şubat 2008 tarihleri arasında Almanya'ya yaptığı ziyaretin, söz konusu mevzuat değişikliklerinin insan hakları ve göçmen haklarının ihlali ile ayrımcılık teşkil ettiğinin vurgulanması ayrıca vatandaşlarımızın sorunlarının Devletimiz tarafından yakından takip edildiği mesajının verilmesi açısından ziyadesiyle yararlı olduğu ifade edilmiş, bu çerçevede Almanya'nın yanı sıra Hollanda, Avusturya, İsviçre, Belçika ve Fransa'nın birbirinin ardından yürürlüğe koydukları mevzuat değişiklikleri ile yabancıların aile birleşimi konularında ülkeye gelmeleri, ikametleri gibi hususlardaki kuralları sertleştirdikleri ve Avrupa'da yaklaşık 4 milyon vatandaşımız olmasının etkisiyle bu halden en fazla Türk vatandaşlarının zarar gördüğü dile getirilerek, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun bahsi geçen diğer ülkelere de benzeri ziyaretlerde bulunmasının yararlı olacağı değerlendirildiği bildirilmiştir.

Bunun üzerine Komisyonumuzun 23 üncü Dönem 2 nci Yasama Yılı 15 Mayıs 2008 tarihli 13 üncü toplantısında, Almanya'dan sonra Türklerin yoğun olarak yaşadığı ikinci ülke olan Hollanda'da konu ile ilgili resmi temaslarda bulunmak üzere, Mersin Milletvekili ve Komisyon Başkanı Prof. Dr. M. Zafer ÜSKÜL, Çorum Milletvekili Murat YILDIRIM, İstanbul Milletvekili Mustafa ATAŞ, Sivas Milletvekili Malik Ecdar ÖZDEMİR ve İzmir Milletvekili Şenol BAL'dan oluşan bir Alt Komisyonun Hollanda'ya gönderilmesine karar verilmiştir.

2. AMAÇLAR

1. Göç Yasasının vatandaşlarımıza uygulanarak; aile birliğinin tesisi önüne koyduğu engeller ve ortaya çıkardığı ayrımcılıkla ilgili Hollanda'da incelemelerde bulunarak, Göç Yasası'nın insan hakları ihlallerine yol açıp açmadığına dair tespitlerde bulunmak
2. Hollanda'daki cezaevlerinin koşulları ve cezaevlerinde bulunan vatandaşlarımızın durumu hakkında tespitler yapmak
3. Hollanda'da yaşayan vatandaşlarımız ile bir araya gelerek sorunları hakkında bilgi sahibi olmak

3- RESMİ ZİYARET ÇERÇEVESİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN GÖRÜŞMELER

16-21 Haziran 2008 tarihleri arasında Alt Komisyon aşağıda belirtilen kişilerle görüşmüş, bilgi alışverişinde bulunmuştur;

1- 16 Haziran 2008 Pazartesi günü Büyükelçi Sayın Selahattin Alpar ve diğer Büyükelçilik görevlileri ile Büyükelçilik konutunda bir araya gelinerek çalışma toplantısı yapılmıştır. Toplantıda, görüşmelerde gündeme alınacak konular belirlenmiş, Büyükelçilik görevlilerinden Göç Yasası hakkında bilgi alınmıştır.

2- 17 Haziran 2008 Salı günü öğleden önce Nordsingel Cezaevi ziyaret edilmiş, cezaevi şartları ile ilgili olarak bilgi alınarak, Türk mahkûmlarla görüşülmüştür.

3- 17 Haziran 2008 Salı günü öğleden sonra Entegrasyon Bakanı Ella VOGELAAR ile görüşülmüştür.

4- 17 Haziran 2008 Salı günü akşamı Büyükelçi Sayın Selahattin Alpar'ın Büyükelçilik Konutunda heyet onuruna verdiği akşam yemeğinde Hollanda Adalet Bakanı Sayın Hirsh Ballin, Adalet İşlerinden Sorumlu Devlet Sekreteri Sayın Nebahat Albayrak, Temsilciler Meclisi Dışişleri Komisyonu Başkanı Sayın Henk Jan Ormel ve bazı üst düzey bürokrat ve siyasetçilerle görüşülmüştür.

5- 18 Haziran 2008 Çarşamba günü Temsilciler Meclisi Dışişleri Komisyonu Başkanı Sayın Henk Jan Ormel ile görüşülmüştür.

6- 18 Haziran 2008 Çarşamba günü öğleden sonra, Alt Komisyon, Lahey Ticaret Odasında gerçekleştirilen "Hollanda ve Avrupa Birliği'ndeki Türk Nüfus, Hane Verileri ve Girişimcilerin Ekonomik Gücü" başlıklı raporun tanıtım programına katılmıştır.

7- 18 Haziran 2008 Çarşamba günü Parlamento'da Türk asıllı Parlamenter Coşkun Gürüz ile görüşülmüştür.

8- 19 Haziran 2008 Perşembe günü Rotterdam Belediye Başkan Yardımcısı Hamit Karakuş ile görüşülmüştür.

9- 19 Haziran 2008 Perşembe günü Rotterdam Başkonsolosluğu'nda Vatandaş Toplantısı gerçekleştirilmiştir.

10- 20 Haziran 2008 Cuma günü Zutphen Cezaevi Ziyaret edilmiş, Türk mahkûmlarla görüşülmüştür.

11- 20 Haziran 2008 Cuma günü Deventer Belediye Başkanı Andries Heidema ile görüşülmüştür.

12- 20 Haziran 2008 Cuma günü Deventer Başkonsolosluğu'nda Vatandaş Toplantısı gerçekleştirilmiştir.

13- 20 Haziran 2008 Cuma günü Amsterdam Belediye Başkanı Job Cohen ile görüşülmüştür.

HOLLANDA'DA YAŞAYAN VATANDAŞLARIMIZ

(Hollanda Büyükelçiliğimizce hazırlanan Bilgi Notu'ndan derlenmiştir)

- Genel

Hollanda'da yaklaşık 292.000'i aynı zamanda Hollanda vatandaşı olan, yaklaşık 475.000 vatandaşıımız yaşamaktadır.

Ülkede işveren olarak faaliyet gösteren 14.600 vatandaşımızın toplam cirosu yılda yaklaşık 5 milyar Avroyu bulmaktadır. Türk işverenler, yaklaşık 62.000 kişiyi istihdam etmektedirler. Hollanda'daki Türk girişimciler, Hollanda Genç İşadamları Dernekleri Federasyonu (HOGİAF), MÜSİAD-Hollanda, Hollanda Türk İşadamları Derneği (HOTİAD), Rotterdam İşadamları Derneği (ROGİAD), Tilburg Türk İşadamları Derneği, Doğu Hollanda Türk İşverenler Vakfı (Deventer), UGİAD (Utrecht), VOGİAD (Apeldoorn), TİAD (Enschede) gibi derneklerin çatısı altında örgütlenmişlerdir.

Ülkede toplam işsizlik oranı %4,3 iken, bu oran vatandaşlarımız arasında %8,7'ye çıkmaktadır.

Vatandaşlarımız arasında en geniş tabanlı çatı kuruluşu Hollanda Diyanet Vakfı (HDV) olup, anılan Vakıf'a bağlı 143 dernek vardır. Diğer belli başlı çatı kuruluşları ise, Türk İslam Kültür Federasyonu (TICF), Hollanda İslam Federasyonu (NIF), Hollanda İslam Merkezi Vakfı (SICN), Hollanda Türkiyeli İşçiler Birliği (HTİB), Hollanda Türk İslam Kuruluşlar Birliği (HTİKB), Hollanda Türk Spor ve Kültür Federasyonu (HTSKF), Hollanda Türkiyeli Kadınlar Birliği (HTKB), Demokratik Sosyal Dernekler Federasyonu (DSDF) ve Hollanda Alevi Birlikleri Federasyonu (HAK-DER) olup, Hollanda Hükümeti ile Türk toplumu arasında köprü işlevi görmesi amacıyla kurulan "Türkler İçin Danışma Kurulu" (IOT) bünyesinde toplanmışlardır.

• Göç Mevzuatı ve Entegrasyon

Hükümet, ülkede yaşayan yabancılara yönelik etkin entegrasyon önlemleri almak, göç rejimini daha katı hale getirerek, mümkün olduğu ölçüde az yabancı kabul etmek ve izinsiz ikamet eden yabancılara tespit ederek sınır dışı etmek şeklinde özetlenebilecek bir yabancılar politikası izlemektedir.

Hollanda'da ülkeye gelen yabancılara, bağlı buldukları belediyelerce düzenlenen 600 saatlik uyum kurslarına katılmaları zorunluluğu 30 Eylül 1998 tarihili Göçmenler Yasası ile getirilmiştir. 2002 yılında yapılan bir değişiklikle, ülkeye gelen din görevlilerinin de bu kurslara katılmaları şart koşulmuştur. Bu düzenlemelerin ardından, 2004 yılının başlarında dönemin Yabancılar ve Entegrasyon Bakanı Rita Verdonk tarafından sevk edilen uyum yasası değişikliği Parlamento tarafından kabul edilmiş ve 1 Ocak 2007 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Yasanın mimarı olan eski Entegrasyon Bakanının adıyla, Verdonk-Uyum yasası olarak anılan yasa, göçmenler arasında rahatsızlığa neden olmuştur.

Verdonk Yasası ile Hollanda'ya uzun süreli ikamet için geleceklerin buldukları ülkelerde Hollanda Dili ve Kültürü kurslarına gitmeleri ve kurs sonunda Hollanda'nın dış temsilciliklerinde düzenlenen sınavı geçmeleri zorunlu kılınmıştır. Yasa doğrultusunda ayrıca, Hollanda'ya daha önce gelmiş olup, 8 yıllık zorunlu eğitimi almayan, yeterli Hollandaca bilgisi olduğuna kanaat getirilmeyen ve yeterli dil bilgisine sahip olduğunu belgeleyemeyen 18—65 yaş arasındaki vatandaşlarımızın da ücretlerini kendileri ödemek suretiyle uyum kurslarına gitmeleri, ardından uyum sınavını geçmeleri zorunlu kılınmıştır.

Eğitim veya sağlık sorunları gibi nedenlerden dolayı geçici bir süre Hollanda'da kalacak yabancı uyruklular ve ülkede üç yıldan az çalışacak göçmen işçiler söz konusu uygulamadan muaf tutulacaktır. Ayrıca bir başka AB ülkesinde uyum koşullarını yerine getirerek süresiz oturma iznine sahip olan yabancılara sadece dil kursuna katılmak zorunda olacaktır. 1 Nisan 2003 tarihinden itibaren uygulanan vatandaşlık sınavını vermiş yabancı kökenliler ile 1998 tarihli Göçmenler Yasasınının 11 .maddesi 1 .fıkrası uyarınca yeterli düzeyde topluma entegre olduklarını kanıtlayanlar bu zorunluluktan muaf tutulacaklardır.

Öte yandan, Hollanda'da Adalet Bakanlığı tarafından sunulan ve 2007 yılı Elam ayı itibariyle Hükümet'te ele alınmaya başlanan vatandaşlık yasa tasarısı ile yarısını Faslı ve Türklerin oluşturduğu çifte uyruklu kişilerin 18 yaşına ulaştıklarında iki vatandaşlıktan birini seçmeleri öngörülmektedir. Buna göre, kişiler vatandaşlıktan çıkmalarına izin verilmeyen durumlar, resmi mültecilik durumu, miras haklarının kaybedilmesi gibi özel ve meşru durumlar hariç olmak üzere vatandaşlıklarının birinden vazgeçmek zorunda kalacaklardır.

Hollanda Hükümeti, 2008 Şubat ayında, Hollanda vatandaşlığına başvuran kişilerin, vatandaşlığa geçme sürecinde katılmaları gereken uyum kursuna gitmedikleri takdirde 500 Avro para cezasına çarptırılmaları kararlaştırmıştır.

Mevcut yasaya göre, Hollanda'da yaşayan yabancılardan uyum kursuna gitmeleri zorunlu olanlar, sınav için başvurdukları tarihten itibaren 5, yurtdışından başvuranların ise müracaat tarihinden sonra 3,5 yıl içinde kursa giderek, sınavda başarılı olmak zorundadır. Ancak Entegrasyon Bakanı Ella Vogelaar, ahiren hazırladığı yasa değişikliği teklifi ile gerek yurtdışından, gerek yurtiçinden sınava başvurulduğu tarihten itibaren başarılı olmak için verilen sürenin 3,5 yıla indirilmesini önermiştir. Söz konusu yasa değişikliği, mutad olduğu üzere, görüş beyan etmesi için Danıştay'a gönderilmiştir. Danıştay'ın olumlu görüş beyan etmesi durumunda, taslak Temsilciler Meclisi'ne sunulacaktır.

Hollanda'ya göç etmek isteyen kişilere uygulanan uyum sınavı, "Human Rights Watch" örgütünün 15 Mayıs 2008 tarihli "Entegrasyon adına Ayrımcılık" raporunda eleştirilmektedir. Anılan raporda, uyum sınavının Hollanda'daki azınlıkların asimilasyonunu hedeflediği, sınavın Batılı ülkelerden gelen kişilere uygulanmazken, Türkiye ve Fas gibi ülkelerden gelenlere uygulanmasının ayrımcılık olduğu belirtilmektedir. Anılan örgütün yetkilileri, uyum sınavının amacının bazı göçmen grupları ülkeden uzaklaştırmayı hedeflediğini, nitekim uygulamanın başlamasından beri özellikle Türkiye ve Fas'tan yapılan aile birleşimi başvuru sayısının ciddi biçimde azaldığını, uyum sınavının entegrasyonu sağlamak yerine, göçmenlerin yabancılaşmasına yol açacağını, aile birleştirmesini zorlaştıran uygulamanın, ailelerin bölünmesine neden olduğunu ifade ederek, uyum sınavının kaldırılması çağrısında bulunmuşlardır

"Human Rights Watch" örgütünün söz konusu eleştirilerine, Entegrasyon Bakanı Ella Vogelaar'ın sözcüsü yanıt vermiştir. Sözcü, uyum sınavı hakkındaki kanun hazırlanırken uygulamanın Türkiye ve Fas'tan evlilik yoluyla Hollanda'ya gelmek isteyenlere ayrımcı muamele oluşturup oluşturmayacağını ayrıntılı biçimde araştırıldığını, Temsilciler Meclisi'nin neredeyse oybirliğiyle yasayı onayladığını, uyum sınavının başlamasından bu yana özellikle Türkiye ve Fas'tan yapılan aile birleşimi başvurularının ciddi biçimde azalmasının uyum yasasıyla ilgisi olmadığını belirterek, ayrıca Türkiye ve Fas'tan gelmek isteyip uyum sınavına girenlerin %90'ının başarılı olduğunu söylemiştir.

• Siyasi Haklar

Hollanda'da 5 yıl süreyle yasal olarak ikamet eden, 18 yaşından gün almış yabancılara ve bu meyanda Türk vatandaşlarına yerel seçimlerde seçme ve seçilme hakkı tanınmaktadır.

Hollanda'daki Türk seçmen sayısı 120.000 dolayındadır Federal yapıya sahip olan Hollanda'nın Temsilciler Meclisinde bulunan Türk kökenli milletvekili sayısı 4; Türk kökenli senatör sayısı 1; Eyalet Parlamentolarındaki Türk kökenli parlamenter sayısı 14; Avrupa Parlamentosu'na seçilen Türk milletvekili sayısı 1'dir. Ayrıca Belediye meclislerinde ise 161 Türk kökenli üye bulunmaktadır. İşçi Partisi (PvdA) Milletvekili olan Nebahat Albayrak, Kasım 2006 seçimlerinden sonra kurulan ve 22 Şubat 2007 tarihinde göreve başlayan yeni kabinde Adalet Bakanlığı Devlet Sekreterliği görevine getirilmiştir.

Hollanda'da vatandaşlarımızın siyasi temsili açısından yeni ve önemli bir sorun 1915 olayları meselesidir. 21 Aralık 2004 tarihinde Hristiyan Birlik Partisinin ilgili önergesinin Parlamento tarafından benimsenmesiyle alınan sözde “soykırım” iddialarına dair tavsiye kararı sonrasında İşçi Partisi PvdA, adaylarından yazılı bir açıklama talep etmiştir. Türk adayların Partilerinin görüşlerine katıldıkları yolundaki yazılı açıklamasının ardından Hollanda basını ve Ermeni lobisi, konunun üzerine giderek bu adayların basına ve kamuoyuna yansıyan açıklamalarında “soykırımı” asılsız olarak nitelendirdiklerini belirtmiştir. Bunun üzerine İşçi Partisi Erdiñ Saçan'ı ve Hristiyan Demokrat Parti de Ayhan Tonca ve Osman Elmacı'yı 22 Kasım 2006 tarihindeki genel seçimler aday listelerinden çıkarmıştır.

Hollanda'da 29 Mayıs 2007 tarihinde Eyalet Meclisi üyeleri arasında yapılan Senato seçimini, aldığı tercihli oylarla kazanan Düzgün Yıldırım hakkında, Sosyalist Parti genel kurulunda yapılan oylama sonucunda 31'e karşı 991 üye, Yıldırım'ın senatörlük görevini partiye iade etmesini istemiştir. Sosyalist Parti yönetimi bilahare, Yıldırım'ın üyelik kaydının silinmesi kararını almıştır. Yıldırım, karara itiraz etmeyerek partiden ayrılmış ve “Solidara” adında bir parti kurmuştur. Partiye SP'den ayrılan çeşitli yerel politikacılar da katılmıştır.

• Türkçe Anadili Eğitimi

Hollanda da Belediyeler, velilerin taleplerine binaen, okullar ile işbirliği halinde anadili eğitimi programını hazırlamakta ve uygulamaktadırlar. Bu nedenle, Hollanda'da Türkiye'den gönderilen öğretmen bulunmamaktadır. Buna karşılık, Hollanda'da Belediyeler tarafından görevlendirilen yaklaşık 630 öğretmen görev yapmaktadır.

Vatandaşlarımızın çoğu Hollanda dilini yeterli düzeyde bilmemektedir. Gençlerimizin okula devam düzeyi beklentilerin altındadır, % 25'i ise okullarını bitirmeden terk etmektedir. Öğrencilerimize dair sayısal veriler aşağıda sunulmaktadır:

Hollanda'daki Türk Öğrencilerin Sayısı:

- İlkokul, ortaokul ve lise: 109.303
- Özel Eğitim: 4.500
- Meslek Liseleri ve ticaret okulları: 9.332
- Yükseköğrenim: 12.110

26 Mayıs 2004 tarihinde Hollanda Parlamentosu'nun üst kanadı “Yabancıların Yaşayan Dilleri Eğitimi”ne (OALT) olanak sağlayan ve 1400 öğretmen ile 70.000 öğrenciyi kapsayan devlet mali desteğinin sona erdirilmesini öngören yasayı kabul etmiştir. Bu karar sonrasında, Türkçe anadili dersi ilköğretim okullarının programından çıkartılmış ve yerine İngilizce, Fransızca gibi yabancı dil dersleri eklenmiş olup, Türk öğrencilerin Türkçe dersi ihtiyacı Hollanda Türkçe Eğitim Vakfı tarafından karşılanmaya çalışılmaktadır.

Anılan Vakıf, Milli Eğitim Bakanlığımızın (MEB) müftedatına uygun ve zamanında Büyükelçiliğimizce kendilerine ulaştırılan ders kitaplarını kullanarak, hafta içinde okul saatleri dışında öğrenciler için Türkçe dilbilgisi kursları düzenlemektedir. Halen Türklerin az olduğu veya küçük yerleşim birimlerinde 3500 öğrenciyeye Türkçe dersi sağlayabilen vakıf, okulların derslikleri için yüksek kira talepleri nedeniyle sorunlar yaşamaktadır. Bazı dini derneklerin de, hafta içi veya hafta sonlarında okullarda veya camilerde Türkçe dil kursu düzenledikleri ve bu derslerin din görevlilerince verildiği bilinmektedir.

Diğer yandan, Türkçe halen orta öğretim kurumlarında seçmeli ders olmakla birlikte, 12 yaşına kadar Türkçe dil dersinin temelini alamayan öğrencilerin, orta öğretimdeki seçmeli ders ile bu açıklarını kapatmalarının oldukça güçtür.

İlkokul sonunda ortaöğretim kurumlarına yönlendirme amacıyla yapılan sınavlarda, Türk asıllı öğrencilerin yerli ve yabancılar arasında en düşük puanı aldıkları görülmektedir. Eğitim düzeyi düşüklüğünün, gençlerimizin Hollanda dilini yeterli düzeyde bilmemelerinin yanı sıra, velilerin eğitim düzeylerinin düşük olması nedeniyle çocukları için teşvik edici olamamalarından, vatandaşlarımızın kendi içlerine kapalı yaşayarak, Hollanda toplumuyla yeterli teması sağlayamamalarından kaynaklandığı söylenebilir.

• **17 Haziran 2008 Salı Entegrasyon Bakanı Ella VOGELAAR ile yapılan görüşme;**

Entegrasyon Bakanı Sayın Ella Vogelaar ile yapılan görüşmede, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı Sayın M. Zafer Üskül ilk olarak İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun yapısı, işlevi ve görevleri hakkında bilgi vermiştir. Bu çerçevede bu güne değin üzerinde durulan konular, hazırlanan raporlar ve uluslararası çalışmalardan bahsedilmiş, en son gerçekleştirilen Almanya ziyaretinin amaç ve sonuçları anlatılmıştır. Sayın Zafer Üskül devamla Almanya'da yaşanan Göç Yasası ile ilgili problemlerin Hollanda'da da yaşandığı konusunda duyuları olduğunu ifade etmiş, Bakan Sayın Ella Vogelaar bu konunun biraz daha açılmasını talep etmiştir.

Zafer Üskül, aynı durumdaki insanlara farklı uygulamalar yapılmasının tüm dünyada ayrımcılık olarak nitelendirildiğini belirterek, uygulamaya konulan Göç Yasası ile bir kişinin Fas veya Türk kökenli birisi ile evlenmek istemesi halinde aday kişinin Hollandaca'yı bilmesi, bir sınavı geçmesi ve belli bir yaşın üzerinde olması şartları aranırken ABD, Yeni Zelanda vatandaşı bir kişi ile evlenmek istemesi halinde bu şartların hiç birisinin aranmadığını ifade etmiştir. Zafer Üskül devamla, bunu ayrımcılık olarak nitelendirdiklerini, uluslararası hukukta da bunun bu şekilde kabul gördüğünü, Göç Yasası ile getirilen dil öğrenme zorunluluğunun entegrasyon açısından önemli olduğunu, buna Türkiye Cumhuriyeti olarak karşı çıkmadıklarını, hatta Türk Hükümetinin Avrupa'nın herhangi bir ülkesine giden vatandaşlarını o ülkenin dilini öğrenmeleri konusunda teşvik ettiğini, Hollanda'da yaşayan Türklerin de yaşamlarının kolaylaşması açısından Hollandaca öğrenmelerini gerektiğini düşündüklerini ancak bir dilin konuşulduğu ülkede daha iyi öğrenilebileceğini değerlendirdiklerini belirtmiştir.

Sayın Zafer Üskül diğer bir husus olarak anadilini iyi bilen bir kimsenin yabancı bir dili daha iyi öğreneceğini dile getirerek, Hollanda ilköğretim okullarında Türkçe dili öğretiminin kaldırılmasını eleştirmiştir. İki dili de bilen insanların iki ülke arasında köprü vazifesi göreceğini, ilişkilerin gelişmesi açısından bunun önemli olduğunu, ayrıca yaşamın içinde de ayrımcılığın söz konusu olabileceğini, açıkça görülmesi de bu hususu da kabul edip gidermek için uğraşmak gerektiğini ifade etmiştir.

Entegrasyon Bakanı Sayın Ella Vogelaar konu ile ilgili olarak Hollanda hükümetinin görüşlerini açıklamak istediğini belirtmiş, son iki yıldır Uyum Yasasını değerlendirdiklerini ve aile birleşimi için yabancıların dil eğitimini gerekli kıldıklarını ifade etmiştir.

Sayın Zafer Üskül'ün "tüm yabancılarda bu şartların aranmadığını" hatırlatması üzerine bu uygulamaya dahil olmayan AB üyesi ülkeler ile birlikte 5-6 ülke olduğunu, yasanın sadece Türk ve Faslılar için çıkartılmadığını, Filipinler, Rusya ve Afrika ülkeleri vatandaşları içinde bu şartların arandığını dile getirmiştir.

Sayın Zafer Üskül bu şartların aranmadığı ülkeler arasında Vatikan, Lihtenştayn gibi ülkelerin de olduğunu belirtmiş, Sayın Bakan bu konuda fikir ayrılıklarının olduğunu söylemiştir.

Sayın Zafer Üskül Hollanda'da gençlerin 18 yaşında evlenebildiklerini, bahse konu yasa uyarınca yabancılarda evlilik yaşı olarak 21 yaşın arandığını ifade ederek bunun nedenini ve ayrımcılık olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceğini sormuştur.

Entegrasyon Bakanı Sayın Ella Vogelaar, soruyu Hollanda için bir takım kurallarının olduğunu özellikle bu kuralların göç konusunda önem arzettiğini ifade ederek cevaplamıştır.

Zafer Üskül'ün iyi yetişmiş kişilerin Hollanda'ya kabulünde bir problem çıkartılmadığının anlaşıldığını ifade etmesi üzerine Bakan, göç politikasını belirlerken iş piyasasının durumuna baktıklarını, yüksek eğitim alanındaki ihtiyaç nedeniyle iyi yetişmiş kimselerin başvurularında sorun çıkartmadıklarını, bu durumun sadece kendilerinde değil tüm AB üyesi ülkelerinde geçerli olduğunu beyan etmiştir.

Zafer Üskül böyle bir kuralın var olmasının doğru olduğu anlamına gelmediğini, 1968'den beri burada yaşayan kişilerin kendilerini yabancı gibi hissetmemeleri gerektiğini düşündüğünü, bu insanların Hollanda'yı memleketleri gibi benimsediklerini ancak halen ayrımcılıktan şikayet ettiklerini, Hollanda hükümetinin bu konuda hassas olmasını beklediklerini, Göç Yasası'nın çok açık bir biçimde ayrımcılık olduğunu, insan hakları savunucusu olduğunu söyleyen Hollanda'da farklı ülke vatandaşlarına farklı uygulamalar yapılmasının sorun teşkil edeceğine inandığını dile getirmiştir.

Sayın Bakan, bazı ülke vatandaşlarına tanınan ayrıcalığın o ülke ile imzalanan ikili anlaşmalara dayandığını, bunun ayrımcılık olarak nitelendirilemeyeceğini ifade etmiş ve her ülkenin kendisine göre bir kuralının olduğunu, Türkiye'nin de buna benzer kurallara sahip olduğunu ve bu buna da hakkının olduğunu beyan etmiştir.

Sayın Zafer Üskül ise insan haklarının evrensel ve her yerde aynı şekilde geçerli olduğunu dile getirerek bahse konu kuralların ülkeler arasındaki ilişkilere zarar vermemesi gerektiğini, Türkiye'nin Hollanda ile çok iyi ilişkilerinin olduğunu, bunun bozulmasını istemediklerini, gösterilen tepkilerin anlayışla karşılanması gerektiğini ifade etmiş ve ilköğretim okullarında Türkçe eğitiminin kaldırılması, Uyum Yasası ile getirilen olumsuz şartlar, evlilik yaşının farklılığı, Hollanda'da çalışmış, emek vermiş 60 yaşında bir kimsenin uyum yasası çerçevesinde sınava girmesinin istenmesi gibi ana başlıklar altında toparlanabilecek olan sorunların çözümünü beklediklerini ifade etmiştir.

Sayın Bakan çizilen bu manzaranın tam olarak gerçeği yansıtmadığını ancak Türkçe eğitimi konusunda haklı olduklarını, Türkçe eğitimini 2 yıl önce durdurduklarını, çocukların uyumu açısından Hollanda'ca öğrenmeleri gerektiğini düşündüklerinden bunu yaptıklarını, kendi dilini öncelikle öğrenen kimselerin daha çok problemle karşılaştıklarını gördüklerini, eğitimde aynı şansı yakalamaları açısından bunun gerekli olduğunu ifade etmiştir.

Zafer Üskül, Türk öğrencilerin Hollanda'ca öğrenmelerine bir itirazlarının olmadığını, bunun yanı sıra öğrencilerin bir de Türkçe öğrenmelerinin Hollanda açısından bir artı olacağını altını çizmiştir.

Sayın Bakan, ebeveynlerin Türkçe eğitimi verebileceğini, buna bir itirazlarının olmadığını, bu görüş paylaşımının kendileri açısından yararlı olduğunu dile getirmiştir.

●17 Haziran 2008 Salı günü akşamı Büyükelçi Sayın Selahattin Alpar'ın Büyüklük Konutunda heyet onuruna verdiği akşam yemeğinde Hollanda Adalet Bakanı Sayın Hirsh Ballin, Adalet İşlerinden Sorumlu Devlet Sekreteri Sayın Nebahat Albayrak, Temsilciler Meclisi Dışişleri Komisyonu Başkanı Sayın Henk Jan Ormel ve bazı üst düzey bürokrat ve siyasetçilerle yapılan görüşmeler:

Yemek sırasında Komisyon Başkanı Sayın Zafer Üskül, Hollanda Adalet Bakanı Sayın Hirsh Ballin, Adalet İşlerinden Sorumlu Devlet Sekreteri Sayın Nebahat Albayrak

ile Göç Yasası nedeniyle Türk vatandaşlarının karşılaştıkları sorunları konuşma fırsatı bulmuş, samimi bir havada geçen görüşmelerde karşılıklı fikir alışverişinde bulunulmuştur.

• 18 Haziran 2008 Çarşamba Temsilciler Meclisi Dışişleri Komisyonu Başkanı Sayın Henk Jan Ormel ile yapılan görüşme;

Temsilciler Meclisi Dışişleri Komisyonu Başkanı Sayın Henk Jan Ormel ile yapılan görüşme de, Sayın Henk Jan Ormel partilerinde Türkiye'nin AB başlığı altında kayıtlı olduğunu, parti başkanı ile birlikte Türkiye'yi ziyaret ettiklerini, Türkiye'nin Kopenhag kriterlerini gerçekleştirme konusunda kaydettiği gelişmelerin kendilerini çok etkilediğini ifade etmiştir.

Sayın Zafer Üskül, Komisyon olarak zaman zaman Türkiye-AB ilişkileri ile de ilgilendiklerini ancak Komisyonun ana görevinin İnsan Hakları uygulamaları olduğunu ifade etmiş ve bu çerçevede insan hakları ile ilgili bir takım kriterler içerdiğinden Kopenhag Kriterlerinin kendileri açısından da önemli olduğunu vurgulamıştır. Zafer Üskül ayrıca, Kopenhag kriterlerinin sadece aday ülkeler için değil üye ülkeler içinde geçerli olduğunu ancak bazı AB üyesi ülkelerin bu konuda kendilerini daha rahat hissettiklerini gördüklerini dile getirmiş, Hollanda'ya da var olduğuna inandıkları bazı sorunları konuşarak çözmek amacıyla geldiklerini belirtmiştir.

Bu çerçevede Sayın Üskül, Göç Yasası ile getirilen şartlar nedeniyle Türklerin karşılaştıkları sorunları dile getirmiş, aynı durumdaki insanlara farklı uygulamalar yapmanın ayrımcılık olacağına işaret etmiştir. Devamla, entegrasyonun Türk Devleti içinde önemli olduğunu, burada yaşayan Türklerin Hollandaca'yı mutlaka öğrenmeleri gerektiğini, ama bu insanların kendi dillerini öğrenmelerinin de çok önemli olduğunu, ana dilini iyi bilen kimselerin yabancı bir dili daha kolay öğrenebileceğini, Türkçe ve Hollandaca'yı iyi bilen kişilerin Türkiye-Hollanda arasındaki ilişkilere çok önemli katkılar sağlayacağını belirterek, Türkçe öğretiminin ilköğretim okullarından kaldırılmasını, evlilik ve aile birleşimi konusunda 21 yaş şartının aranmasını ayrımcılık olarak gördüklerini ifade etmiştir.

Sayın Henk Jan Ormel, Hollanda'da yaşayan herkesin Hollanda vatandaşı olduğunu, uyum ile ilgili sorunları daha çok Surinam ve diğer ülke vatandaşlarının yaşadığını, Hollanda hükümetinin geçmişte çok büyük hatalar yaptığını ve gelecekte de yapmaya devam edecek gibi görüldüğünü belirtmiş ve Türkiye'nin burada yaşayan Türkleri kendisinin bir parçası olarak gördüğünü ancak bu kişilerin artık Hollanda vatandaşı olduğunu ifade etmiştir.

Devamla 30 yıldır Hollanda'da yaşayan ancak hala Hollandaca konuşamayan insanların olduğunu, 16 milyonluk Hollanda'da 500.000 Türk'ün yaşadığını, benzer şekilde Türkiye'de 2,5 milyon Hollandalının yaşadığını ve hiç Türkçe konuşmadığı düşünüldüğünde sorunun daha iyi anlaşılacağını dile getirmiştir. Hollanda'da Türkler'in camileri olduğunu, bunu Türkiye'de görmenin mümkün olmadığını, bu hususun Hollanda'nın din ve vicdan özgürlüğüne duyduğu saygının bir göstergesi olduğunu beyan ederek ayrımcılık hususunda bir tespit yapılması halinde bunun kendisine iletilmesini talep etmiştir. Ayrıca bunca yıldır Hollanda'da yaşayan ama Hollandaca konuşamayan kişilere karşı tedbir almak zorunda olduklarını tekrar vurgulamıştır.

Sayın Üskül, uyuma karşı olmadıklarını, Hollanda'da yaşayan Türkleri bir şube olarak görmediklerini, ancak bu kişilerin kendi kimlik ve geleneklerini korumaya çalışmalarının normal olduğunu ve bu durumun uyum ile çelişmediğini belirtmiş ve inanç özgürlüğü konusundaki durumun yanlış değerlendirildiğini, son yasa değişikliği ile Müslüman olmayanların kendi ibadethanelerini açmalarına izin verildiğini, belediyelerin

tüm ibadethanelerin bir arada olduğu projeler ürettiğini, Avrupa'dan gelerek ev alan, Türkiye'de yaşayan insanların olduğunu ifade etmiştir. Devamla uyum çalışmalarının insan haklarını ortadan kaldırmadan yapılabileceğini, her iki ülke Eğitim Bakanlıklarının bu konuda işbirliği yapabileceğini, ayrıca Göç Yasası çerçevesinde yaşlıların gereken şartları yerine getiremedikleri durumlarda ceza almalarının uygun olmadığını dile getirmiştir.

Sayın Henk Jan Ormel, yaşlılar konusundaki görüşlerine katıldığını, bir çok konuyu artık rahatlıkla tartışabildiklerini, bunun faydalı olduğunu başka bir zaman diliminde tekrar bir araya gelmeyi ümit ettiğini beyan etmiştir.

• 18 Haziran 2008 Çarşamba Lahey Ticaret Odasında gerçekleştirilen “Hollanda ve Avrupa Birliği’ndeki Türk Nüfus, Hane Verileri ve Girişimcilerin Ekonomik Gücü” başlıklı raporun tanıtım programı

Avrupa Birliği'nin sekizinci büyük ülkesi olan Hollanda'da yaşayan Türkler ve ülkedeki Türk girişimciliği üzerine Türkiye Araştırmalar Merkezi (TAM) Vakfı tarafından Flemenkçe ve Türkçe olarak hazırlanan “Hollanda ve AB Ülkelerindeki Türk Nüfus, Hane Verileri ve Girişimcilerin Ekonomik Gücü” başlıklı araştırma raporu kamuoyuna tanıtılmıştır.

Raporda resmi rakamlara göre Hollanda'da yaşayan 365.000 Türk kökenlinin gayrisafi milli hasılasına katkılarının 8,4 milyar Avro seviyesinde olduğu, Hollandalı Türklerin AB GSYİH'sına katkılarının AB Üyesi Malta'nın GSYİH'nın 1,7 katına ulaştığı, Ülkede yaşayan Türkler arasında ortalama hanenin 3,9 kişiden oluştuğu, haneye giren ortalama gelirin 2,150 Avro seviyesinde olduğu, ortalama işsizlik oranının Almanya'da yüzde 8,4 iken Hollanda'da yüzde 3,9 olduğu ifade edilmiştir.

Almanya'daki Türk hanelerinde ortalama çalışan kişi sayısının 1,3 olduğu, bu verinin Hollanda'da 1,6 ya çıktığı, gelirin yüzde 17'sini tasarrufa ayıran Hollandalı Türklerin bu ülkede 17.000 konutu bulunduğu dile getirilmiştir.

Araştırmada, Hollanda'da faaliyet gösteren Türk girişimcilerin toplam sayısının 13.500'e ulaştığı, Türklerin 62 bin kişiye istihdam olanağı sağladığı, yıllık cirolarının toplamının 5,6 milyar Avroya ulaştığı dile getirilmiştir. Hollanda'daki Türk işletmelerinin ortalama yatırım miktarlarının 110 bin Avro seviyesinde olduğu, ülkedeki Türk işletmelerinin etnik işlerden çıktıkları ve bunlardan %37'sinin perakende ticaret alanında, %28,2 gastronomi, %20,4 hizmetler alanı, %7,9 el sanatları, %4,3 toptan ticaret ve %2,2 imalat ve inşaat alanında faaliyet gösterdiği ifade edilmiştir.

• 18 Haziran 2008 Çarşamba günü Parlamento'da Türk asıllı Parlamenter Coşkun Gürüz ile yapılan görüşme;

Türk asıllı Parlamenter Coşkun Gürüz ile yapılan görüşmede; Sayın Coşkun Gürüz insan haklarının kendileri için çok önemli olduğunu, dış politikada insan haklarının Hollanda'nın kırmızı çizgisi olduğunu ancak her zaman doğruyu yaptıklarının söylenemeyeceğini, örnek olarak geçmişte göç ile ilgili olarak Hollandaca'yı mecbur kılmadıklarını ve şimdi bunun sıkıntılarını yaşadıklarını, yeni hazırlanan göç yasası ile de bu sıkıntıları aşmaya çalıştıklarını ifade etmiştir. Ayrımcılık konusunda özellikle iş bulma açısından istenirse de ayrımcılığın olduğunu, bunu çözmek adına isimsiz başvuru yapılmasını denediklerini ancak başarılı olamadıklarını, özel sektörün bu konuda ikna edilmesi gerektiğini belirterek, diğer bir problemin de Türk vatandaşlarının ayrımcılık yapıldığında polise veya ayrımcılığın önlenmesine ilişkin bürolara başvuramaları olduğunu, bu sebeple iddiaların delillendirilemediğini dile getirmiştir.

Devlet politikası olarak 2004 yılına kadar Türkçe eğitimi maddi olarak desteklediklerini, sonra bunun devlet görevi olup olmadığını değerlendirdiklerini, Hollanda'da bir çok milletten insanın olduğunu, herkesin kendi dilinde eğitim talep ettiğini bununda karşılanması zor bir talep olduğunu ifade etmiş ve Türkçe öğretiminde hiçbir engel olmadığını, sadece devletten kaynak aktarımını kestiklerini belirtmiştir.

Sayın Zafer Üskül, göç yasası ile ilgili olarak asıl önemli unsurun bu durumun bir asimilasyon olup olmadığını tespiti olduğunu, göç yasası ile ortaya çıkan sorunların açık bir ayrımcılık teşkil ettiğini, evlilikte aranan 21 yaş şartı ile birlikte 15-65 yaş arası kişilerin dil sınavlarına girmeleri şartının özellikle yaşlılar açısından sorun oluşturacağını bunun uyum ile bir ilgisinin bulunmadığını ifade etmiştir.

Sayın Coşkun Gürüz, Hollanda'da yaş ayrımcılığının yasak olduğunu, ancak hedeflerinin daha çok gençler için örnek durumda bulunan veliler olduğunu, yaşlılar ile ilgili bir taleplerinin olmadığını ancak ayırım yapamadıklarını ama yine de yaşlılar için bir takım istisnalar bulunduğunu dile getirmiştir.

Daha sonra Sayın Gürüz Hollanda'daki parlamenter sistem hakkında bilgi vermiştir.

• 19 Haziran 2008 Perşembe günü Rotterdam Belediye Başkan Yardımcısı Hamit Karakuş ile yapılan görüşme;

Rotterdam Belediye Başkan Yardımcısı Hamit Karakuş, Hollanda'daki yerel yönetimlerin işleyişi hakkında bilgi vermiş ve Rotterdam şehri ile ilgili olarak planlanan ve gerçekleştirilen projeleri anlatmıştır. Belediye başkanının atandığını, dış ticaret, dış politika gibi konularda hükümetin güdümünde olduklarını, hükümetin ana hatları ile ilgili konularda politikayı belirlediğini ancak diğer hususlarda belediyelerin yetkili ve görevli olduğunu ifade etmiştir.

Sayın Zafer Üskül de Komisyon çalışmaları ile ilgili olarak bilgi verdikten sonra özellikle Türkçe öğretiminin ilköğretim okullarında kaldırılmasının getirdiği sorunları dile getirmiş ve ana dilini iyi bilen kişilerin yaşadıkları ülke dilini daha kolay öğrenebileceklerini, bunun da ulaşılmak istenen uyum hedefini gerçekleştirilmede yardımcı bir etken olarak önemli olduğunu ifade etmiştir.

Sayın Hamit Karakuş, Türkçe öğretiminin bazı okullarda devam ettiğini ancak zorunlu ders olmadığını, velilerin program getirmeleri halinde okul imkanlarından da faydalandırılarak Türkçe öğretiminin yapılabileceğini belirtmiştir. Bu konuda velilere de görev düşüğünü, inisiyatifi ellerine almaları halinde maddi olarak da destek verebileceklerini ifade etmiştir.

• 19 Haziran 2008 Perşembe günü Rotterdam Başkonsolosluğu'nda Vatandaş Toplantısı

19 Haziran 2008 tarihinde Rotterdam Başkonsolosluğunda vatandaş toplantısı gerçekleştirilmiştir. Başkonsolosluk tarafından toplantıya, Hollanda'da etkin Türk Sivil Toplum örgütlerinin temsilcileri davet edilmiştir.

Sayın Zafer Üskül, konuşmasında Komisyonun Almanya ziyareti hakkında değerlendirmelerini dile getirmiş, Göç Yasası ile ilgili görüşlerini aktardıktan sonra Hollanda'ya geliş nedenleri hakkında bilgi vermiştir.

Toplantıya katılan Sivil Toplum Örgütü yöneticileri sırayla söz alarak Hollanda'da yaşayan Türklerin karşılaştıkları sorunları dile getirmiş, konu ile ilgili çözüm önerilerini sunmuşlardır.

Toplantıda, Türk gençlerinin askerlik probleminden bahsedilmiş özellikle zaman açısından yaşanan sorunlar dile getirilmiştir. Türk gençlerinin askerliklerini yapmak için izin almakta zorlandıklarını buna bir çözüm getirilmesini talep edilmiştir.

Hollanda'da Türklerden alınan oturma harçlarının yüksekliği, aile birleşmesi konusunda getirilen dil bilme şartı ile 21 yaş şartının ortaya çıkardığı zorluklar karşılaşılan diğer önemli sorunlar olarak vurgulanmıştır.

Ayrıca, Türk mevzuatı uyarınca vatandaşlıktan kolayca çıkarılmanın Hollanda vatandaşlığını elde etmede problem teşkil ettiği, yeni doğan çocukların da çifte vatandaşlıktan yararlanamadıkları dile getirilmiştir.

Son olarak Türkçe öğretiminin ilköğretim okullarından kaldırılması, uyum yasasında yaşlıların durumu ve oy verme seçme, seçilme hakkının tanınması, iş piyasasında yaşanan ayrımcılık gibi konularda yaşanan sıkıntılar dile getirilmiştir.

Sayın Üskül, Türkiye'deki insan hakları alanındaki gelişmeler hakkında bilgi vermiş ve ülkemiz aleyhindeki eleştirilerin yersizliğini vurgulamıştır. Türkçe öğretiminde aile ve velilere daha çok görev düştüğünü, inisiyatif almaları gerektiğini, yaşanan ülkede kendi dilini ve kültürünü unutmadan uyum sağlamaya çalışmanın önemli olduğunu dile getirmiştir. Devamla iş piyasasında yaşanan ayrımcılığın yazılı şikayet haline getirilmemiş olmasının, iddiaların delillendirilmesi açısından sorun olduğunu vurgulayarak bu konuda ilgili büro ve resmi makamlara başvuruların yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Aile birleşimi ve evlilik konusunda yaşananların açıkça ayrımcılık olduğunu ancak dile getirilen tüm sorunların Hollanda'da yaşayan Türk vatandaşlarının birlik ve beraberlik içinde hakların talep etmeleriyle çözülebileceğini belirtmiştir.

Alt Komisyon üyesi diğer milletvekilleri de sırayla konuşma yaparak, Türkiye'nin güçlü bir ülke olduğunu, geçmişte yaşananlar ile günümüz mevcut durumunun karşılaştırılması halinde ortaya konan güzel gelişmelerin görülebileceği, birlik ve beraberliğin sağlanması ile sorunların aşılabileceği vurgulanmıştır.

• 20 Haziran 2008 Cuma günü Deventer Belediye Başkanı Andries Heidema ile yapılan görüşme;

Deventer Belediye Başkanı Andries Heidema görüşme sırasında Deventer şehri ve nüfus yapısı hakkında bilgi vermiştir. Şehirde yaşayan 100 bin insanın %22'sinin Hollanda kökenli olmadığını, bu oran içerisinde Türklerin 7000 kişilik bir nüfus oranı ile önemli bir yerinin olduğunu ifade etmiştir. Türklerin yabancılar arasında en iyi organize olan grup olarak dikkat çektiğini vurgulamıştır. Halihazırda Hollanda'da 10-12 belediyenin Türkiye'deki belediyelerle işbirliği içinde olduğunu, bu işbirliğinin 1999 yılında yaşanan depremten sonra artarak geliştiğini, işbirliğinin özellikle bilgi alış-verişi konusunda yoğunlaştığını belirtmiştir.

Sayın Zafer Üskül, Hollanda'ya ilişkin izlenimlerini aktardıktan sonra kendileri açısından öncelikli konunun Türk çocuklarının Türkçe eğitimi olduğunu dile getirmiş, bu konuda katkılarını beklediklerini ifade etmiştir.

Sayın Belediye Başkanı, Deventer Belediyesi sınırları içinde 80'den fazla milletten insanın yaşadığını, bu durumun kendileri açısından bir zenginlik olduğunu, her ülkede toplumsal gerçekler konusunda sorunların yaşandığını ifade etmiş, 2015'in sonunda Hollanda'nın yarısının yabancıardan oluşacağını, bu nedenle bu tür sıkıntıların yaşandığını belirtmiştir. Türkçe eğitiminde Türk ailelerinin, velilerinin organizasyonda yer almaları gerektiğinin altını çizmiştir.

• 20 Haziran 2008 Cuma günü Deventer Başkonsolosluğu'nda gerçekleştirilen Vatandaş Toplantısı

Toplantıda Komisyon Başkanı Sayın Zafer Üskül Hollanda da yaşayan Türklerin İnsan Hakları açısından yaşadığı sorunların Hollanda yetkililerine iletilmesi hususunun önemine dikkat çekmiş, toplantıya katılan vatandaşlarımız da sırasıyla karşılaştıkları sorunları dile getirmiştir.

Bu çerçevede, Türkçe dil eğitiminde karşılaşılan sorunlar, Uyum yasasının neden olduğu problemler, evlilikle ilgili 21 yaş şartı, seyahat acentelerinin yaz dönemlerinde fiyatlarını fahiş bir biçimde arttırmaları, Hollanda makamlarınca Türk vatandaşlarının Türkiye'deki mal varlıklarının araştırılması,alevi vatandaşlarımızın sorunları başlıca sorun ve sıkıntılar olarak dile getirilmiştir.

Komisyon üyeleri, evlilikle ilgili olarak gerçekleştirilmesi istenen 21 yaş şartının ve dil bilme zorunluluğunun başka ülke vatandaşlarına uygulanmıyor olması sebebiyle açık bir ayrımcılık teşkil ettiğini, uyum sağlanmasına karşı olmadıklarını ancak asimilasyonun kabul edilemez olduğunu dile getirmişlerdir.

Ayrıca, çocukların eğitim sürecinde veya işe girme konusunda yasal olmayan, uygulamada ortaya çıkan ayrımcılığın olduğunu tespit ettiklerini, bunun çözümünün ise yasal yollardan ayrımcılık ile ilgili kuruluşlara veya Başkonsoloslğumuza başvuru yapılması olduğu, bu şekilde bahse konu ayrımcılığın delillendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Türkçe öğretimi konusunda örgütlü bir veli çalışması gerektiği, ortak bir amaçta birleşmenin önemli olduğu, tüm sorunların aşılması için bunun olmazsa olmaz unsurlardan olduğu belirtilmiştir.

Toplantıya katılan vatandaşlar, yurt dışında eğitim gören gençlerimizin Türkiye'de istihdam edilip edilemeyeceğini, bu konuda bir çalışma olup olmadığını, ayrıca Türkiye'de yatırım şartlarının bürokratik nedenlerle zorlaştığını bu konuda yardım edilip edilemeyeceğini sormuşlar, Komisyon üyeleri de bu konuda gerekli notları aldıklarını Türkiye'ye döndüklerinde ilgili Bakanlıklara bilgi vereceklerini beyan etmişlerdir.

Vatandaş toplantısı sırasında komisyon üyeleri vatandaşlarla ikili görüşmelerde de bulunarak sorunlarını dinlemiş, gerekli notlarını alarak ilgili kurum ve kuruluşlara bildireceklerini ifade etmişlerdir.

• 20 Haziran 2008 Cuma günü Amsterdam Belediye Başkanı Job Cohen ile yapılan görüşme;

Amsterdam Belediye Başkanı Job Cohen ile yapılan görüşmede, Amsterdam'da yaşayan Türk nüfusu hakkında bilgi verilmiştir. Bu çerçevede Amsterdam'da 823.000 kişinin yaşadığı, bu nüfusun %50'sinin yabancı olduğu, yabancıların %5'nin Türklerden oluştuğu, Amsterdam'da 40 bin kadar Türk'ün yaşadığı, Türkler arasında 2. neslin eğitim düzeyinin düşük olduğu ancak 1. nesle bakılarak yüksek sayılabileceği, Türklerde iş piyasasına katılım oranının erkeklerde %67, bayanlarda %33 olduğu, Türklerin birbirlerine bağlı olmalarının birbirlerine yardımcı olmaları hususunda avantaj olduğu ancak topluma katılım açısından dezavantaj teşkil ettiği ifade edilmiştir.

Seçime katılımın Türkler arasında yüksek olduğu, 2. nesil arasındaki bir grubun elit tabakaya doğru yükselmesine rağmen eğitim bu nesildeki eğitim seviyesinin düşüklüğünün gelecekte iş piyasasına katılımında sorunlara sebebiyet verebileceği dile getirilmiştir.

Sayın Zafer Üskül, işsizliğin önemli bir problem olduğunu, bunu engellemek için eğitimin çözüm olabileceğini, Türk asıllı Hollandalıların Hollandaca'yı çok iyi öğrenmeleri ve eğitim sistemine katılmaları gerektiğine inandığını bunu Türk sivil toplum temsilcilerine ilettiklerini belirtmiş, sadece çocukların değil 1. nesil Türklerinde dillerini

geliştirmeleri için Sivil Toplum Kuruluşları'nın çaba göstermelerini talep ettiklerini ifade etmiştir.

Devamla Hollandaca'nın yanı sıra Türkçe'yi de iyi bilmeleri gerektiğini, her iki dili iyi bilen gençlerin iki ülke arasında köprü olabileceğini, pratik yaşamda ayrımcılığın görülmesinin muhtemel olduğunu, buna maruz kalan kişinin çabalarının da önemli olduğunu, şikayet etmenin yeterli olmadığını, ayrımcılığa karşı kurulan komisyonlara başvurmaları hususunda görüştükleri Türk vatandaşlarına uyarı ve telkinlerde bulduklarını dile getirmiş, evlilik konusunda talep edebilecek bir şeylerinin olmadığını çünkü bu konunun merkezi hükümetin kararı olduğunu ancak bu durumun açık bir ayrımcılık olduğunu vurgulamıştır.

Belediye Başkanı Sayın Job Cohen, eğitim konusundaki görüşlere katıldığını, kendilerinin de bu konuda çok dikkatli olduklarını, dil konusuna da önem verdiklerini, daha iyi olması için çaba gösterdiklerini ifade etmiştir.

Belediye Başkanı devamla, ayrımcılık hususunda hukuki çıkış noktasına bakmak gerektiğini, Anayasalarında din özgürlüğü, eşitlik ilkesinin olduğu, merkezi hükümetin nötr bir tutumunun olduğunu, Belediye olarak kendilerinin de hükümetin bu tutumuna uyduklarını ifade etmiştir.

Ayrımcılık konusunda, olumsuz bazı örneklerle rastladıklarını, bunun sadece Türkler için değil diğer milletler içinde geçerli olduğunu, kendilerinin proje ve çalışmalarla ayrımcılığın önlenmesine çalıştıklarını, polis memurlarının ayrımcılık konusunda özel eğitim aldığını, belediye nezdinde de bağımsız bir komisyonun olduğunu, bu komisyonun ayrımcılık konusundaki şikayetleri incelediğini, ayrımcılığı maruz kalan kişilerin bu hususu kendilerine iletmesi gerektiğini dile getirmiştir.

Evlilik konusundaki görüşlere hak verdiğini, bu konuda bir farklılık gözetildiğini ancak kesinlikle getirilemez bir durumun olmadığını, adayın belirli bir gelir düzeyine, iyi bir dil seviyesine sahip olması ve 21 yaşının doldurması gerektiğini ifade etmiştir.

• CEZAEVLERİ ZİYARETLERİ

Alt Komisyon Hollanda ziyareti sırasında Nordsingel ve Zutphen Cezaevlerini ziyaret etmiş, inceleme ve değerlendirmelerde bulunarak Türk mahkûmlarla görüşmüştür.

• 17 Haziran 2008 Salı Nordsingel Cezaevi Ziyareti

1872 yılında kurulan bu cezaevinin 2030 yılına kadar faaliyette kalması öngörülmektedir. Halihazırda tutukevi olarak kullanılmaktadır. 90 -100 kadar odası bulunan cezaevinde odalar 10 metrekare genişliğinde olup, odalarda iki kişi kalmaktadır. İki kişi kalınan odalarda ranza konularak yatacak yer ihtiyacı karşılanmış ancak oda lavabo ve klozet ile birlikte iki kişi açısından dar olarak nitelendirilebilir. Tutukluların günde yarım saat banyo, telefon, oda temizliği hakları var. Haftada üç-dört saat spor yapabiliyorlar. Kağıt katlama gibi basit işlerde çalışarak ücret alabiliyorlar, haftada dört gün günde 2.5 saat çalışma hakkına sahipler. Tutukevinin kapasitesi 460, şu anda 286 kişi kalıyor. Tutukevinde özel bir hastane ve acil bakım servisi var. Tutuklular kendi yemeklerini kendileri yapabiliyorlar.

Nordsingel Tutukevinde dört Türk vatandaşı ile görüşülmüştür. Türk vatandaşları, kendilerine farklı bir davranışın, ayrımcılığın olmadığını dile getirmişlerdir. Yemekler konusunda kültür farklılığı nedeniyle sıkıntılar yaşadıklarını, ancak zamanla alıştıklarını ifade etmişlerdir. Haftada bir kez ziyaretçilerinin geldiğini, herhangi bir sağlık problemi

yaşamadıklarını, odalarında televizyondan TRT İnt. kanalını seyredemediklerini belirtmiş, yalnız Türkçe kitap konusunda kütüphanenin yetersiz olduğunu dile getirmişlerdir.

Sorun olarak, bedelli askerlik miktarının yüksek olduğunu, avukat yardımından faydalanma konusunda sıkıntılar yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Heyetimiz cezaevi kütüphanesinde kullanılmak üzere yanında götürdüğü Türkçe kitapları cezaevi yetkililerine teslim etmiş, Türk vatandaşlarına da bu hususta bilgi vermiştir.

• 20 Haziran 2008 Cuma Zutphen Cezaevi Ziyareti

Ziyaret sırasında Cezaevi Yardımcı Müdürü, ilk olarak cezaevi hakkında bilgi vermiş, cezaevinin Hollanda'nın en güzel hapisanelerinden biri olduğunu, pilot cezaevi olarak yeni projelerin uygulanmasında kullanıldığını, 1997 yılından bu yana kullanımda olduğunu belirtmiştir. Cezaevinde haklarındaki hükmün kesinleşmesini bekleyen mahkûmların kaldığını, psikolojik sorunları olan veya uyuşturucu müptelası olan hükümlüler için ayrı bir bölümleri olduğunu, 1 Ocak 2008'de açılan yeni bir bölümde de sık sık suç işleyen kişilerin kaldığını dile getirmiştir. Odaların 8 metrekare genişliğinde olduğunu, 38 odada iki kişinin kaldığını ve odalarda yemek yapma imkanının bulunduğunu ifade etmiştir.

Cezaevinde, çifte vatandaşlarda dahil olmak üzere toplam 22 Türk'ün kaldığını, dil haricinde Türklerden kaynaklanan bir problemin olmadığını, cezaevi personeli arasında üç Türk'ün bulunduğunu dil problemini de bu kişiler vasıtasıyla çözdüklerini ifade etmiştir.

Yemek konusunda mahkûmların mönü seçme hakkının bulunduğunu, bu mөнünün de ayda bir değiştirilebildiğini ayrıca Ramazan ayında Türk hükümlülerin odalarına sahurda kullanılmak üzere mikro dalga fırın koyduklarını dile getirmiştir.

Cezaevinde 35 personellerinin olduğunu, mahkûmların %60'nın çalıştığını, mutfak ve kuaförde çalışanlarla birlikte bu oranın %63'e çıktığını, ayrıca idari işlerde çalışan mahkûmların da bulunduğunu belirtmiş, cezaevinde 20 saat kalan bir doktorun, devamlı cezaevinde bulunan hasta bakıcıların olduğunu, acil vakalarda uzman doktor çağırıldıklarını. çok ciddi durumlarda cezaevinin bulunduğu çevredeki hastanelere sevk ettiklerini ifade etmiştir. Dil ve meslek eğitiminin olmadığını, kütüphanede Türkler için kitap bulunduğunu, ayrıca talep etmeleri halinde dışarıdan kitap getirebildiklerini belirtmiştir.

Türk mahkûmlarla yapılan görüşmede, kendilerine herhangi bir ayrımcılığın yapılmadığını, sadece kantinde kendi ihtiyaçlarını karşılayacak çeşitlilikte ürün bulunmadığını, zaman zaman dil sorunu yaşadıklarını, odalarında Türkçe yayın yapan bir kanal seyreteemediklerini dile getirmişlerdir.

• TÜRKİYE'DEKİ F TİPİ CEZAEVLERİ

Cezaevleri ile ilgili olarak bir karşılaştırma yapılabilmesi açısından Türkiye'deki F Tipi Cezaevlerini ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur.

Bugün itibari ile ülkemizde 13 adet F tipi yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır. Bunlar Adana, Ankara (2 adet), Bolu, Edirne, İzmir (2 adet), Kocaeli (2 adet), Tekirdağ (2 adet), Van ve Kırıkkale illerinde bulunmaktadır.

15 Temmuz 2008 tarihi itibariyle F tipi yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarımızda barındırılan hükümlü ve tutuklu sayısı 5108'dir.

F tipi yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun mülga 16'ncı maddesi gereğince 1 ve 3 kişilik oda sistemine göre inşa edilen uluslararası standartlara uygun kurumlar olup, her biri 50.000m² alan üzerine kurulmuştur.

Üç kişilik (103 adet) ve tek kişilik (59 adet) odalardan oluşmuştur. Her birinin toplam kapasitesi 368 kişidir.

Hükümlü tutuklu sirkülasyonundan dolayı bu kurumlarımızda ki 1 ve 3 kişilik odalarda kalan hükümlü ve tutuklu sayısı sürekli değişmektedir.

19 Aralık 2000 tarihinden buyana ceza infaz kurumlarımızda girdiği ölüm orucu sonucu hayatını kaybedenlerin sayısı 46'dır.

- F tipi yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarında uygulanan rejim tecrit değildir. Tek kişilik 3 oda aynı havalandırma bahçesine açıldığından burada kalan 3 kişi havalandırma bahçesinin açık olduğu gündüz saatlerinde birbirleriyle görüşebilmektedir. 3 kişilik odalarda kalanlar ise günün 24 saati bir arada bulunmaktadır. Ortak alanlarda haftada 5 saate kadar 10 kişiyi geçmeyecek şekilde sohbet toplantıları yapmalarına izin verilmektedir. Ayrıca kurumlarda bulunan kapalı ve açık spor alanı, çok amaçlı salon, kütüphane ve çalışma atölyelerinden yararlanabilmekte, buralarda diğer hükümlü ve tutuklularla görüşme imkânı bulabilmektedirler. Dolayısıyla tecrit iddiaları gerçeği yansıtmamaktadır.

Kamuoyunda çok iyi bilindiği gibi mevcut koğuş sisteminin yarattığı olumsuz koşullar nedeniyle hem terör hem de çıkar amaçlı suç örgütü mensubu hükümlü ve tutukluların, bazı ceza infaz kurumlarımızda isyan, rehin alma, sayım vermeme, arama yaptırmama ve örgüt içi infazlar yapmak suretiyle diğer hükümlü ve tutuklular ile görevli personelin can güvenliklerini tehlikeye düşüren eylemleri nedeniyle ceza infaz kurumlarında Devlet otoritesinin tesis edilmesi amacıyla yüksek güvenlikli F tipi kapalı ceza infaz kurumlarının inşa edilmesine karar verilmiştir.

F tipi kapalı ceza infaz kurumları; ceza infaz kurumlarında güvenlik ve disiplini tesis etmek, hükümlü ve tutukluların çağdaş tretman yöntemlerinden yararlanmalarını sağlamak, kalabalık koğuş sisteminin yarattığı disiplin ve asayiş olaylarını en aza indirmek; hükümlü ve tutukluların düşmanlık hislerini, kalabalık yaşamdan kaynaklanan olumsuz psikolojik etkilenmelerini engellemek ve herhangi bir bulaşıcı hastalık yayılması ya da kalabalık yaşamın yaratabileceği olumsuz hijyen koşullarını düzeltmek, sosyo-kültürel, sportif faaliyet ve daha özel yaşam alanları sunmak amacıyla, Birleşmiş Milletler "Minimum Cezaevi Kuralları", Avrupa Konseyinin "Avrupa Cezaevi Kuralları", Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin R.82-17 sayılı Tehlikeli Suçluların Hapsedilmesi ve İyileştirilmesi konulu tavsiye kararı ile ceza infaz sistemi alanında yayımlanan tüm uluslararası belgeler ile Ulusal yasalara uygun olarak inşa edilmiştir.

Bu ceza infaz kurumları üç ve tek kişilik odalardan oluşmaktadır. Üç kişilik odalar iki katlı olup; alt kat 25 m², üst kat yatakhane bölümü ise yine 25 m²'dir. Her odanın önünde sabahtan akşama kadar açık olan 50 m²'lik havalandırma bahçesi vardır. Tek kişilik odalar ise 12 m² büyüklüğünde olup üç kişinin aynı anda yararlanabildiği 50 m²'lik avlusu bulunmaktadır.

Ayrıca F tipi kapalı ceza infaz kurumları, ortak sosyal etkinlikler ile kültürel faaliyetlerin yapılması için 125 kişi kapasiteli 240 m²'lik çok maksatlı salona, 1100 m²'lik çim açık futbol sahasına, 160 kişi kapasiteli 8 adet 868 m²'lik iş atölyelerine, 50 kişinin aynı anda kitap okuyabildiği bir kütüphaneye sahiptir.

SONUÇ:

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 8. maddesi ile aile hayatının korunmasını, 12. maddesi ile evlenme hakkını ve 14. maddesi ile ayrımcılık yasağını düzenlemektedir.

Sözleşmenin 8. maddesinin 2. fıkrasına göre özel hayatın ve aile hayatının korunması hakkının kullanılmasına bir kamu otoritesinin müdahalesi ancak ulusal

güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, dirlik ve düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için, demokratik bir toplumda zorunlu olan ölçüde ve yasayla öngörölmüş olmak koşuluyla söz konusu olabilir.

Aynı şekilde ayrımcılık yapmama AİHS'nin 14. maddesinde “ Bu sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk dil, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan sağlanır” şeklinde yer almaktadır.

Düzenlemeler yasa ile getirilse de demokratik bir toplumda zorunlu ve öncelikle orantılı olmalıdır. Hollanda'da uygulamaya konulan Göç Yasası bu ülkede yaşayan Türk vatandaşlarını ağır bir biçimde etkilemiştir. Evlilik ve aile birleşiminde diğer ülke vatandaşları için aranmayan şartların varlığı, makul haklı bir sebep olmaksızın aynı durumdaki kişilere farklı uygulamaların yapılması Komisyonumuzca açık bir ayrımcılık olarak değerlendirilmektedir. Bu ayrımcılığın, Hollanda gibi İnsan Haklarını dış politikada kırmızı çizgisi olarak beyan eden bir ülkede var olması ayrıca üzerinde durulması gereken diğer bir unsurdur.

Bahse konu yasa çerçevesinde yaşlı Türk vatandaşlarının da bir istisna tanınmaksızın sınava tabi tutulması, sınavı geçememeleri halinde para cezasına çarptırılmaları, yıllarca anılan ülkeye hizmet vermiş, emek sunmuş insanlara bir vefasızlık olarak değerlendirilmektedir.

Yaşanılan ülkeye milli değer ve geleneklerini yitirmeksizin uyum sağlanması konusunda komisyonumuzca olumsuz bir durum görölmektedir. Bu konuda yaşanılan ülkede konuşulan dilin iyi öğrenilmesinin de önemli bir etken olduğu kabul edilmektedir. Ancak, ana dilin öğrenilmesinin uyum sağlanmasına engel teşkil etmediği, bu konuda Türk vatandaşlarına da önemli görevler düştüğü değerlendirilmekte ve Hollanda hükümetinin bu çabalara katkı sağlaması ve teşvik etmesi gerektiği düşünülmektedir.

Komisyonumuz, birlik ve beraberliğin sağlanarak ortak sorunların daha kolay bir biçimde çözüme kavuşturulabileceği inancını taşımaktadır.

EK-14: FIRAT (HRANT) DİNK RAPORU

I-BASLANGIC

AGOS Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Fırat (Hrant) DİNK'in 19 Ocak 2007 tarihinde AGOS Gazetesi binasının çıkışında öldürülmesi sonucunda; cinayetten sonra medyada, Emniyet ve Jandarma İstihbarat Birimlerinin, DİNK'e karşı gerçekleştirilen eylemlerden önceden haberdar edildiği şeklinde haberlerin yer alması üzerine, İçişleri Bakanının emriyle Mülkiye Müfettişleri tarafından olayda kusuru bulunduğu iddia edilen kamu görevlileri hakkında incelemeler başlatılmıştır. Müfettiş soruşturmalarının akabinde bazı kamu görevlilerinin yargılanmasına izin verilmiş, soruşturma geçiren kamu görevlilerinin büyük çoğunluğu için ise ya yargılama izni talep edilmemiş ya da yargılama izni talep edilenler hakkında da gereken izinler verilmemiştir şeklinde yazı ve yorumlara yer verilmiştir.

Bu durum insanların zihninde bazı soru işaretlerinin kalmasına sebep olmuştur. 22 nci Dönem Beşinci yasama dönemine tekabül eden 19.01.2007 tarihli bu üzüntü verici cinayetten sonra, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesinde DİNK cinayetinin incelenmesi amacıyla bir Alt Komisyon kurulması gündeme gelmesine rağmen bu gerçekleştirilememiştir.

22 Temmuz 2007 Genel Seçimlerinden sonra oluşan Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Genel Kurulun 4/9/2007 tarihli 10 uncu Birleşiminde Genel Kurulda komisyon üyeliklerine yapılan seçimlerin ardından, komisyonların başkanlık divanının oluşumuna yönelik aynı gün gerçekleşen meclis başkanlığı çağrısı ile toplanmış ve Komisyon Başkanı ve Başkanlık divanı seçimleri yapılmıştır. Bu seçimin ardından TBMM 23. Dönem 1 inci yasama yılında TBMM tatile girdiği için Komisyon toplanamamıştır. 1 Ekim 2007 tarihinde yani 23 üncü dönem 2 nci Yasama yılının ilk günü İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 2 nci yasama dönemindeki ilk toplantısını gerçekleştirmiş ve bu toplantıda, Mehmet OCAKDEN, Kazım ATAÖĞLU, Çetin SOYSAL, Şenol BAL ve Ayşe Jale AĞIRBAŞ' tan oluşan "Hrant DİNK ve Festus OKEY cinayetlerinin araştırılması amacıyla bir Alt Komisyon" kurulması kararlaştırılmıştır. (EK:1/1-2) Alt Komisyon 8 Kasım 2007 tarihinde toplanarak Bursa Milletvekili Mehmet OCAKDEN'in Alt Komisyon Başkanı olmasına karar vermiş ve çalışmalarına başlamıştır. (EK:2)

II. BAŞVURUCU

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Fırat (Hrant) DİNK in öldürülmesi olayında herhangi bir bireysel başvuruyu beklemeden kamu adına re'sen bu ölümü inceleme kararı almıştır.

III. İNCELEMENİN AMACI

Bu incelemenin amacı; Fırat (Hrant) DİNK' in ölümü ile ilgili olarak; Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 17 inci maddesinde güvence altına alınan "yaşam hakkı"nın ihlal edilip edilmediği ve bu hak ihlal edilmiş ise bunda kasti, kusuru ve ihmalleri bulunanlar var ise bu kişiler hakkında etkin bir soruşturmanın yapıp yapılmadığının incelenmesi ile bundan sonra buna benzer olayların ve hak ihlallerinin yaşanmaması için nelerin yapılmasının gerektiğini belirlemek ile alınması gereken tedbirleri ortaya koymaktır.

IV. İNCELEME KONUSU VEYA KONULARI

AGOS Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Fırat (Hrant) DİNK' in 19 Ocak 2007 tarihinde AGOS Gazetesi binasının çıkışında Ogün SAMAST adlı saldırgan tarafından öldürülmesi olayı bu incelemenin konusunu oluşturmaktadır.

V. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

Komisyon oluşturmuş olduğu Alt Komisyon marifetiyle, bu olayın incelenmesinde;

- a) İdarenin kendi iç işleyişi çerçevesinde, olayla ilgili olarak, mülkiye müfettişlerine yaptırmış olduğu inceleme ve araştırma raporlarını temin ederek bu raporların incelenmesi,
 - b) Kamu görevlileriyle görüşmelerin yapılması ve kendilerinin Komisyona davet edilerek dinlenilmesi,
 - c) Başta Anayasamız olmak üzere gerek iç hukukumuz gerekse uluslar arası hukukta yaşam hakkının korunmasına yönelik düzenlemelerin incelenmesi
- Yöntemini uygulamıştır.

VI. İNCELEME

A) Başvurucunun beyanları

Hrant Dink'in avukatları hazırladıkları İdari soruşturmalar Raporu adlı bir klasörü, TBMM İnsan Hakları Komisyonuna sunmuş ve raporda aynen;

"19.01.2007 tarihinde çalıştığı gazete binasının önünde silahlı saldırıya uğrayarak hayatını yitiren Hrant Dink cinayeti davası İstanbul 14.Ağır Ceza Mahkemesi'nde 2007/428 esas numaralı dosya ile görülmektedir.

Dava, iddianameye göre, "terör örgütü yöneticiliğini yapmak, terör örgütü üyesi olmak, terör örgütüne yardım etmek, tasarlayarak öldürmek, patlayıcı madde imal etmek, patlayıcı madde atmak, kasten yaralamak, mala zarar vermek, tehdit, suçluyu gizlemek, ruhsatsız silah bulundurmak" suçlarından açılmıştır (EK:1-İddianame)

Bu davada, halen sekizi (8) tutuklu, on biri (11) tutuksuz olmak üzere, toplam on dokuz (19) kişi yargılanmaktadır. Soruşturma evresinde toplam altmış altı (66) kişi gözaltına alınmış, sorgulanmış, bu kişilerden on sekiz (18)'i hakkında dava açılmasına, kırk sekiz (48)'i hakkında kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmiştir. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 20.04.2007 tarihli kovuşturmaya yer olmadığı kararına karşı 30.05.2007 tarihinde yaptığımız itiraz sonucu hakkında kovuşturmaya yer olmadığına karar verilen Coşkun İğci adlı kişi hakkında verilen karar kaldırılmış ve Coşkun İğci hakkında da iddianame düzenlenerek dava açılmıştır.

Hrant Dink cinayeti davasında 1-Erhan Tuncel 2-Yasin Hayal 3-Ogün Samast 4-Zeynel Abidin Yavuz 5-Ersin Yolcu 6-Ahmet İskender 7-Tuncay Uzundal 8-Salih Hacısalihoğlu 9-Veyssel Toprak 10-Osman Alpay 11-İrfan Özkan 12-Mustafa Öztürk 13-Şenol Akduman 14-Numan Şişman 15-Alper Esirgemez 16-Erbil Susaman 17-Yaşar Cihan 18-Halis Egemen ve 19-Coşkun İğci adlı kişiler yargılanmaktadır.

İddianamede, şüphelilerin eylemleri tek tek sayılmış ve bu eylemlerin, ortak karar ve faaliyet planları çerçevesinde, zamana yayılan ve tamamı ideolojik maksat taşıyan eylemler olduğu vurgulanmış ve bu eylemler şöyle sıralanmıştır :

- 1) 2002 yılı yaz aylarında Trabzon Santa Maria Katolik Kilisesi rahibinin kasten yaralanması,

2) 16.08.2004 tarihinde Trabzon Havaalanına asılsız bomba ihbarında bulunulması,

3) 24.10.2004 tarihinde Trabzon Mc Donalds'a patlayıcı madde atılması,

4) 19.01.2007 tarihinde Hrant Dink'in öldürülmesi,

İddianamede, şüpheliler tarafından oluşturulan örgütün terör örgütü olduğu beyan edilmiş, tartışılmış ve şöyle denmiştir: " Yukarıda sırası ile izah ettiğimiz eylemlerin niteliklerine bakıldığında tüm eylemlerin ideolojik amaçlar doğrultusunda, kendi sosyal ve siyasal dünya görüşleri dışında kalan görüşleri toptan reddederek cebir ve şiddet ile tepki göstermek suretiyle bu tür görüş sahiplerini cezalandırmak ve görüş taraftarları üzerinde korku ve kaygı yaratmak amacını taşıyan bir grup şüphelinin zamana yayılan biçimde bir araya gelerek gerçekleştirdikleri eylemler oldukları anlaşılmaktadır".

Her bir eylemin ortaya çıkışı sonrasında gerek Trabzon'da ve gerekse suikast eylemi sonrasında tüm Türkiye ve dünya kamuoyunda ortaya çıkan tepkiler, bir kısım devlet görevlilerinin kast veya ihmaline ilişkin iddialar dikkate alındığında eylemler sonrası kamu düzeninin ciddi biçimde bozulduğu ve bir iç güvenlik tehdidinin ortaya çıktığı anlaşılmaktadır.

Bu şartlar altında şüpheliler tarafından oluşturulan topluluğun belirtilen amaçları doğrultusunda, içerisinde yer aldıkları "araç suçun" TCK 314. maddesi kapsamında bir terör örgütü olarak yorumlanması yasaya uygun olacaktır."

Hazırlık soruşturması evresinde dosyanın tümünü kapsayacak şekilde gizlilik kararı verildiğinden ve bu gizlilik hali dava açılıncaya kadar devam ettirildiğinden, biz, müdahil tarafın hazırlık soruşturması içeriğinden ve toplam yirmi (23) klasörden oluşan dava dosyasından örnek alıp inceleyebilmemiz ancak dava açıldıktan sonra mümkün olabilmektedir.

Hazırlık soruşturmasını yürüten savcılar ilk soruşturma evresi dediğimiz bu evre sonunda hazırladıkları iddianameyi 20.04.2007 tarihinde Mahkemeye sunmuşlar, ancak, İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 30.04.2007 tarihinde iddianamenin iadesine karar vermiştir (EK:2).

Soruşturma Savcılarının Mahkemenin bu kararına karşı yaptıkları itirazı inceleyen 9. Ağır Ceza Mahkemesi, 01.05.2007 tarihli kararı ile iddianamenin iadesi kararının kaldırılmasına karar vermiştir(EK:3). Bu karar üzerine 14. Ağır Ceza Mahkemesi, iddianamenin kabulüne karar vermiş ve böylece dava, 01.05.2007 tarihinde açılmıştır. Davanın ilk duruşması 02.07.2007 tarihinde ve ikinci duruşması ise 01.10.2007 tarihinde yapılmıştır.

Soruşturma sonucunda Trabzon Jandarma ve Emniyet görevlilerinin cinayet öncesi ve sonrasında ihmal, suistimal, delilleri gizleme vs. eylemleri tespit edilmiş ve bunun üzerine Hrant Dink Cinayeti soruşturmasını yürüten İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı 20.04.2007 tarihinde; "Bu suikast ile derinleştirilen soruşturmada kapsama alınan 24.10.2004 tarihli Trabzon Mc Donalds bombalanması eylemleri tarihleri arasında Trabzon'da bir kısım kamu görevlilerinin ihmal ve suistimallerinin bulunabileceği yönünde delil ve emareler bulunduğu, ancak Cumhuriyet Başsavcılığımızın 2007/115 soruşturma sayısına kayden oluşturulan

eylemlere doğrudan doğruya iştiraklerinin bulunduğu dair evrak kapsamında bir delil elde edilememesi nedeniyle CMK 250/1 maddesi ile belirlenen görev alanlarımızın dışında kalan bu fiiller ile ilgili soruşturma görevinin Cumhuriyet Başsavcılığımıza ait olduğu düşünülmektedir elde edilen bulgulara ilişkin belge suretleri de eklenmek suretiyle görevsizlik kararı verilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır" demiş, soruşturulmasını gerektiğini tespit ettiği hususları on bir (11) maddede yazmış ve bu hususların Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığı'nca yürütülmesi gerektiğini beyan ederek görevsizlik kararı vermiştir (EK:4).

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın bu kapsamdaki tespitleri şöyledir:

1-) Cumhuriyet Başsavcılığınızca, 2005 ve 2006 yılları içerisinde Yasin Hayal ve Erhan Tuncel isimli şahısların cep telefonları üzerinde usulüne uygun olarak önleme dinlemesi yapılmış olduğunun öğrenilmesi üzerine bu ses kayıtları TrabzonEmniyet Müdürlüğünden istenmiş, bu yazımıza cevap olarak gönderilen ses kayıtlarını içeren DVD'nin incelenmesinde sadece görüşmelere ilişkin sesleri ve SMS mesajlarını ihtiva ettiği, arayan ve aranan numaralar ile arama tarih ve saatlerine ilişkin kayıtların DVD içerisinde bulunmadığı anlaşılmıştır. DVD'de yer alan ses kayıtlarına ilişkin detayların gönderilmesi TrabzonEmniyet Müdürlüğü'nden istenmiş, verilen cevapta ses kayıtlarının Cumhuriyet Başsavcılığımıza gönderilmesi sonrasında TrabzonEmniyet Müdürlüğü nezdinde bulunan tüm kayıtların imha edilmiş olduğu bildirilmiştir...

Soruşturma kapsamında bulunan şüpheliler aleyhinde geçmiş tarihlere yönelik adli yada istihbari nitelikte bir dinleme kararının bulunup bulunmadığı bir kez de Telekomünikasyon İletişim Başkanlığından sorulmuş, verilen cevapta Yasin Hayal ve Erhan Tuncel hakkında mevcut dinleme kararları dışında Mustafa Öztürk'ün de önceki tarihlerde TrabzonEmniyet Müdürlüğü nezdinde önleme dinlemesine alınmış olduğu, ancak bu hususun TrabzonEmniyet Müdürlüğünce Cumhuriyet Başsavcılığımıza bildirilmemiş olduğu görülmüştür.

Alınan bu bilgi üzerine TrabzonEmniyet Müdürlüğüne tekrar yazı yazılarak Mustafa Öztürk'e ait ses kayıtlarının da Cumhuriyet Başsavcılığımıza gönderilmesi istenmiş, cevabi yazıda alınan mahkeme kararı uyarınca tedbirin uygulanması için İstihbarat Daire Başkanlığı'na yazı yazıldığı ancak söz konusu GSM numarasının başka bir birim tarafından takip edilmesi nedeniyle o tarihte tedbirin uygulanmasının mümkün olmadığı bildirilmiştir.

Bu kez, Mustafa Öztürk isimli şahıs hakkında 2006 yılı içerisinde yapılan tüm adli ve istihbari nitelikli dinlemelere ilişkin Mahkeme kararları Telekomünikasyon İletişim Başkanlığından istenmiş, cevabi yazıda 2006 yılı içerisinde Mustafa Öztürk'e ait telefonun takibi konusunda kuruma intikal eden tek kararın Trabzon İEmniyet Müdürlüğü'nce alınan karar olduğu bildirilmiştir.

2-) Yasin Hayal... Cezaevi kanalı ile Cumhuriyet Başsavcılığımıza mektuplar yazarak göndermiş, bu mektuplarda Erhan Tuncel'in kendisine Hrant Dinkln öldürülmesi eylemi öncesinde Trabzon Terörle Mücadele Şubesi Müdürü Yahya Öztürk'ün "Bu bayrak düştü ya Yasin kaldıracak ya Erhan kaldırır, bu görev sizin" söz sarf ettiğini bildirmiş, Trabzon Mc Donalds bombalaması sonrasında tahliye olduğunda TEM Şube Müdürlüğü'ne "nezaket ziyaretinde" bulunduğunu, ikinci ziyaretinde Yahya Öztürk'ün : "suçlu insanlar gezerken

masum insanları bombaladınız, toplumumuz görüyorsun, Müslümanız deyip şeriata söverler" şeklinde hitapta bulunduğunu anlatmıştır.

Şüpheli Yasin Hayal'in babası olan Bahittin Hayal Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığınca alınan ifadesinde; Mc Donalds olayından 2-3 gün sonra evinde Emniyet ve Jandarma-tarafından arama yapıldığını...Yahya Öztürk'ün kendisine : "Yasin bundan sonra daha iyi yaşayacak, kısa süre sonra Yasin inşallah çıkar, az bir ceza alır, biz de raporlarımızı orta göre düzenleriz, kendisi de kurtulur" dediğini ve Yahya Öztürk'ün cep telefonunu çıkartarak gösterdiği ekranında Muhsin Yazıcıoğlu'nun resmîni gördüğünü, ayrıca cebinden Kuran'ı Kerim çıkartarak "biz bununla hareket ediyoruz, bayrak düştüğü yerden kalkar, Yasin gibiler bu bayrağı kaldıracak, bizim gibi insanlar bu koltuklarda oturursa bu ülkenin geleceğinden şüphe olmaz, yere düşen bayrak kalkar" şeklinde sözler sarf ettiğini, Hrant Dink eyleminden sonra tekrarEmniyet Müdürlüğü'ne çağrıldığında Yahya Öztürk'ün yanına gelerek "beni tanıdın mı" şeklinde sorduğunu beyan etmiştir.

Erhan Tuncel ...Yahya Öztürk'ün "bu bayrağı ya sen kaldıracaksın ya Yasin kaldırır" şeklinde söz sarf ettiğini ifade etmektedir.

Şüpheli Yasin Hayal müdafii Avukat Fatih Çakır'ın da bu yönde şikayet dilekçesi mevcuttur.

3-)Erhan Tuncel'in, şifahi beyanlarını ilişkin 10.02.2007 tarihli "tespit tutanağında Erhan Tuncel, Kurban bayramından on gün (10) kadar önce Yasin Hayal'in kendisinin bulunmadığı bir sırada eve gelerek Tuncay Uzundal'a 7.65 mm. mermi lazım olduğunu söylemek suretiyle kendisini sorduğunu, Tuncay'ın, Salih Hacisalihoğlu'nun yanında olduğunu söylemesi üzerine Tuncay Uzundal ve Yasin Hayal'in kendisine ait cep telefonundan "Salih Abi'de 7.65 mm. mermi vardır, ondan iste" içeriğinde bir mesaj çektiğini, kendisinin de daha sonra buna kızdığını anlatmıştır. Tuncay Uzundal, 01.02.2007 tarihli ifadesinde 2007 yılı Ocak ayı başında evde olduğu sırada Yasin Hayal'in gelerek Erhan Tuncel'i sorduğunu, evde olmadığını öğrendiğinde ise Erhan Tuncel'e cep telefonundan mesaj atmasını istediğini, Yasin Hayal'in isteği doğrultusunda kendi cep telefonundan Erhan'ın cep telefonuna "7.65 mermi lazım" şeklinde mesaj attığını, Erhan Tuncel'in de buna kızarak "Tuncayyyyy" şeklinde cevap mesajı yazdığını söylemiştir.

TrabzonEmniyet Müdürlüğünden alınan ses ve mesaj kayıtlarını içerir DVD ve yine TrabzonEmniyet Müdürlüğünce hazırlanan SMS kayıtlarına ilişkin iletişim tespit tutanağı içerisinde yapılan incelemede, Tuncay Uzundal'ın cep telefonundan Erhan Tuncel'e ait cep telefonuna gönderilen 16.12.2006 saat:22.50.41 tarihli mesajda "Yasin abi burada erken gel" şeklinde mesaj içeriği bulunduğu, Erhan Tuncel'in cep telefonundan Tuncay Uzundal'a ait cep telefonuna gönderilen 16.12.2006 saat 22.50.48 tarihli mesaj içeriğinin ise "Tuncayyyyyyy" şeklinde olduğu görülmüştür.- Erhan Tuncel ve Tuncay Uzundal İstanbul 14.Ağır Ceza Mahkemesi'nde yürümekte olan dava duruşmalarında da bu mesajlaşmanın içeriği konusunda polis, savcılık ve hakimlik ifadeleri ile benzer beyanlarda bulunmuşlardır.-

4-) Erhan Tuncel'in şifahi beyanlarına ilişkin tespit tutanaklarında Mc Donalds'da meydana gelen bombalama eylemi sonrasında TrabzonEmniyet Müdürlüğünde görevli M.Z. (Muhittin Zenit)'nin kendisi ile irtibat kurarak bu eylemden sorumlu tutulmaması karşılığında yardımcı istihbarat elemanı yapıldığı, bombalama olayı sonrasında yaralı olan Yasin Hayal'in kanlı pantolonunu evinde çöp kutusunda sakladığı daha sonra da bu pantolonu görevlilere teslim ettiği hususunda anlatımlarda bulunmaktadır. Ayrıca şüphelilerden Tuncay Uzundal'ın da bu beyanları destekler mahiyette anlatımları bulunmaktadır. -Muhittin Zenit, Tefik Cantürk, Ercan Demir ve diğer

emniyet görevlileri de "kanlı pantolonun" Erhan Tuncel tarafından taraflarına teslim edildiğini doğrulamışlardır-...

5-) ...Erhan Tuncel şifahi beyanlarına ilişkin tespit tutanaklarında olayı takip eden gece boyuncaEmniyet Müdürlüğünde tutulduğu, kendisine olayla ilgili bilgi sorulduğunu, aynı saatlerde Yasin Hayal ve arkadaşlarının Asayiş Şubede gözaltında olduklarını bildiğini, sabaha karşı serbest bırakıldığını anlatmaktadır...Muhittin Zenit beyanlarında, eylem sonrası konuyu araştırma üzere Trabzon'a gittiğindeEmniyet Müdürlüğü'nde Erhan Tuncel'i gördüğünü konu hakkında sorular sorduğunu, Erhan Tuncel'in haber elemanlığından çıkarılmış olduğunu bilmediğini ifade etmiştir...İstanbulEmniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğünce yapılan tespitlerde; Erhan Tuncel'e ait 0555 674 66 23 nolu cep telefonunun 21.01.2007 günü saat 01:29:30-01:30:07 saatleri arasında Trabzon'da Gülbahar Hatun Mahallesi Soğukçeşme Sokak No: 12 Ayşe Hatun apartmanında bulunan baz istasyonundan sinyal vermekte olduğu bölgede olduğu tespit edilmiştir...Bu deliller kapsamında Erhan Tuncel'in

21.01.2007 günü 01:29:30-01:30:07 saatleri arasında TrabzonEmniyet Müdürlüğünde tutulduğu, kendisine ait telefonun, serbest bırakılması ile birlikte iade edildiği şüphesi ortaya çıkmaktadır.

6-) ...Muhittin Zenit ile Erhan Tuncel arasında Hrant Dink suikastı sonrasında bir telefon görüşmesi yapıldığı anlaşılmış...bu görüşme içeriğine göre Muhittin Zenit ile Erhan Tuncel arasında olay öncesinde ve devam eden istihbarat ilişkisi kapsamında Yasin Hayal ve arkadaşları tarafından planlanmakta olan Hrant Dink suikastının değişik evrelerinde bilgi alış verişi yapıldığı, Yasin Hayalin Ogün Samast'tan önce bu görevi Zeynel Abidin Yavuz tarafından gerçekleştirilecek eylemin ayrıntılarını bildiği ve Ogün Samast tarafından gerçekleştirilen eylemle benzerlikler ve farklılıklarını yorumladığı görülmektedir...Polis memuru Muhittin Zenit Cumhuriyet Başsavcılığımızca alınan beyanında, Erhan Tuncel'in Zeynel Abidin Yavuz ile ilgili bilgiyi kendisine verdiğini ancak o dönemde Erhan Tuncel'i güvenilir ve verdiği bilgilerin doğruluğu teyit edilemeyen bir eleman olarak mütalaa ettiği için bu bilgiyi rapor haline getirerek üstlerine bildirmedeğini ifade etmektedir.

7-) Şüphelilerden İrfan Özkan...kafeye gittiğinde Jandarmaların orda ifade alarak mahallenin çocuklarına aldıkları ifadeleri imzalattıklarını gördüğünü...kendisinin de sivil polisler tarafından alınan kişilerden olduğunu, bu nedenle polisten şikayetçi olması gerektiğini, ifadesini alacaklarını söylediklerini, kendisinin "Devleti, Devlete mi şikayet edeceğim, benim alındığımı siz ekim söyledi" diye sorduğunu, kendisinin o tarihe kadar polis tarafından alınmadığını ve ifade vermediğini, Uzman Çavuşun ifade ve imza alma talebini kabul etmeyerek oranda ayrıldığını anlatmaktadır.

8-) Şüphelilerden Coşkun İğci'nin İstanbulEmniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğünde gözaltında olduğu dönemde verdiği ifadesi ve Cumhuriyet Başsavcılığımızca alınan ifadesinde...2004 yılı sonlarında bir arkadaşı vasıtasıyla bir kısım Jandarma İstihbarat Görevlileri ile tanışarak bilgi alış verişi konusunda ilişki tesis ettiklerini...Yasin ile görüşerek Hrant Dink isimli bir Ermeni gazeteciye vurmak istediğini öğrenmesi üzerine bu konuyu görevlilere aktardığını...Görevlilere Yasin'in bu işi yapabilecek karakterde olduğunu, ayrıca bazı üniversiteli gençler ile temas halinde olduğunu bildirmesi üzerine görevlilerin kendisine Yasin'in bu işi yapamayacağını, kendi çözetimleri altında olduğunu ve bu işi hallettiklerini söyledikleri...(Bu konuya ilişkin ayrıntılı beyanlarımıza EK:A'da yer verdiğimiz için bu konudaki İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının tespiti kısaltarak aktardık)

9-)...

10-) Şüpheli Ahmet İskender Cumhuriyet Başsavcılığımıza verdiği ifadesinde 24.10.2004 tarihinde Trabzon Mc Donalds bombalanmasından 3 gün önce hatırladığı kadarıyla Pazar günü Trabzon Meydan Parkında bulunan ankesörlü telefondan 155 Polis İmdat telefonunu arayarak Yasin Hayal ismini de vermek suretiyle 10 gün içerisinde Mc Donalds'ın bombalanacağını ihbar ettiğini anlatmaktadır.

Konu ile ilgili yapılan tahkikatta TrabzonEmniyet Müdürlüğünden alınan cevabi yazıda incelenen kayıtlar içerisinde böyle bir ihbarın bulunmadığı, bombalama olayından bir gün sonra, 25.10.2004 tarihinde "Biraz sonra Mc Donalds'a bomba atılacak" şeklinde bir ihbarın yer aldığı bildirilmiştir. Kayıtların tetkiki ve doğruluğunun araştırılması gerekmektedir.

11-) Yasin Hayal ifadelerinde, 2002 yılı Kasım ya da Aralık aylarında askerden yeni döndüğü dönemde Trabzon'da bulunan kilisede misyonerlik faaliyetlerinin yapıldığını öğrendiğini, kiliseye giderek içerde bulunan şahıslara yanında götürdüğü bir odun parçasıyla vurarak bu faaliyetlere karşı bir tepki göstermeyi düşündüğünü gündüz saatlerinde kiliseye gittiğinde içerde sivil giyimli ancak boynunda haç olduğu için Hristiyan olduğunu anladığı bir şahsa bu sopa ile vurarak daha sonra dışarı çıktığını, bu

olay nedeniyle yakalanmadığı anlaşılmaktadır...Erhan Tuncel'in şifahi beyanlarına ilişkin 25.01.2007 tarihli tespit tutanağında Yasin Hayalin papaz dövme konusunun herkes tarafından bilindiğini, kendisinin de bu eylemleri yaptığını iddia ettiğini anlatmaktadır..."

V) TrabzonEmniyet Müdürlüğü ve Trabzon İl Jandarma Alay Komutanlığı görevlilerinin bir kısmı hakkında İçişleri Bakanlığı Mülkiye Başmüfettişliği ve Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından inceleme/soruşturma yapılmış/yapılmaktadır. Bu inceleme ve soruşturmaları şu başlıklar altında toparlamak mümkündür :

1- İçişleri Bakanlığı Bakanlık Makamının 26.01.2007 76(61-1)285 sayılı onay emirleri, Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığının 26.01.2007 gün ve (61-1)286 sayılı görev emirleri gereğince : "24.10.2004 günü Trabzon Mc Donalds'a bomba atılması eylemini Yasin Hayal ile Erhan Tuncel'in birlikte gerçekleştirdikleri, bombanın Erhan Tuncel tarafından hazırlandığı, Yasin Hayal'in eylem sırasında giydiği (kanlı) pantolonun Erhan Tuncel tarafından emniyet görevlilerine verildiği halde delil olarak kullanılmadığı, Erhan Tuncel'in emniyet adına Yardımcı İstihbarat Elemanı olmaya razı edilerek soruşturma dışına çıkarıldığı" iddialarına ilişkin TrabzonEmniyet Müdürlüğü görevlileri Muhittin Zenit, Tefik Cantürk, Hüseyin Yılmaz, Ercan Demir, Engin Dinç, Yahya Öztürk hakkında Mülkiye Başmüfettişleri Mehmet Ali Özkılınç ve Şükrü Yıldız tarafından inceleme yapılmış, bu inceleme sonucu ileri sürülen iddiaların polisin adli görevi sırasında meydana geldiği tespit edilerek araştırma durdurulmuş ve "İddia konusu olayların 24.10.2004 tarihinde Mc Donalds'a bomba atılması olayından hemen sonra suçlu ve suç delillerinin arandığı sırada meydana geldiği, suçun işlenmesiyle polisin adli görevinin başladığı, ileri sürülen iddiaların polisin adli görevi sırasında meydana gelen olaylara ait olduğu, haklarında adli makamlarca genel hükümlere göre doğrudan soruşturma yapılması gerektiği anlaşıldığından, dosya ve belgelerin Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığına tevdi edilmesi gerektiği" sonuç ve kanaatine varılmış ve bu konuya ilişkin 22.02.2007 tarihli "Tevdi Raporu" hazırlanmıştır(EK:5). Mülkiye Müfettişlerinin dosyayı Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığına tevdi etmesi üzerine bu konudaki soruşturma Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığının 2007/1235 soruşturma numarası üzerinden yürütülmeye başlanmıştır. Soruşturma halen derdesttir.

2- TrabzonEmniyet Müdürlüğü'nde görevli 1-Ramazan Akyürek (Trabzon -eski- İl emniyet müdürü-İstihbarat Daire Başkanı), 2-Reşat Altay (Trabzon -eski- İl emniyet müdürü-Strateji Geliştirme Başkanlığında görevli) 3-Engin Dinç (Trabzon -eski- İstihbarat şube Müdürü-Afyon İstihbarat Şube Müdürü) 4-Faruk Sarı (Trabzon İstihbarat Şube Müdürü) 5-Ercan Demir (Emniyet Amiri-Trabzon) 6-Özkan Mumcu (Komiser Yardımcısı-Trabzon) 7-Muhittin Zenit (Trabzon İstihbarat Şube'de -eski- memur-İstihbarat Daire Başkanlığı) 8-Mehmet Ayhan (Polis Memuru-Trabzon)'ın suçların önlenmesi hakkında memuriyet görevlerini gereği gibi yerine getirmediklerine ilişkin beyan ve iddiaları araştırmak üzere, İçişleri Bakanlığı Bakanlık Makamının 26.06.2007 gün ve (61-2) 2682 sayılı görev emirleri gereğince Mülkiye Başmüfettişi Şükrü Yıldız tarafından inceleme yapılmış ve 05.08.2007 tarihinde yirmi bir (21) sayfalık ön inceleme raporu düzenlenmiştir.

İncelemeyi yapan Mülkiye Başmüfettişi Şükrü Yıldız ön inceleme raporunda : "TrabzonEmniyet Müdürlüğü görevlilerinin suçların önlenmesi hakkındaki memuriyet görevlerini gereği gibi yerine getirdikleri, üzerlerine atılacak herhangi bir kusur bulunmadığı..."

Haklarında ön inceleme yapılanlar Trabzon Emniyet Müdürleri Ramazan Akyürek, Reşat Altay, Trabzon İstihbarat Şube Müdürleri Engin Dinç, Faruk Sarı, Emniyet amiri Ercan Demir, Komiser yardımcısı Özkan Mumcu, polis memurları Muhittin Zenit ve

Mehmet Ayhan haklarında 'soruşturma izni verilmemesi' gerektiği kanaat ve sonucuna... " vardığını beyan etmiştir.

Trabzon Valiliği İl İdare Kurulu da herhangi bir gerekçe göstermeksizin 07.08.2007 tarihinde haklarında ön soruşturma yürütülen emniyet görevlilerinin tümü hakkında "soruşturma izni verilmemesine" karar vermiştir.

Trabzon Valiliği İl İdare Kurulu'nun bu kararına karşı 24.09.2007 tarihinde yirmi altı (26) sayfadan oluşan dilekçemiz ile (19.10.2007 tarihinde 24.09.2007 tarihli dilekçemize ek beyanlarımızı içeren bir dilekçe daha kaleme aldık) Trabzon Bölge İdare Mahkemesi'ne itiraz edilmiştir. Tarafımızdan yapılan itiraz 03.10.2007 tarihinde Trabzon Bölge İdare Mahkemesi tarafından reddedilmiştir. Bu soruşturmaya ilişkin evraklar ve değerlendirmelerimiz ektedir (EK:A).

3-) Trabzon Jandarma Komutanlığı görevlileri 1-Ali Öz (J.Albay Trabzon İl Jandarma Komutanı), 2-Metin Yıldız (J.Yüzbaşı İstihbarat Şube Müdürü), 3-Mehmet Altıntel (J.Yüzbaşı Merkez Jandarma Bölük Komutanı), 4-Murat Akçe (J.Üst. Merkez Jandarma Bölük Komutanı), 5-Nazmi Tamer (J.Kd. Bçş. Merkez Jndarma Karakol Komutanı), 6-Cevat Eser (J.Bşvş. Merkez Jandarma Karakol Komutanı), 7-Veyssel Şahin (Uzm. J.V.Kad.Çvş) ve 8-Okan Şimşek (J.Kad.Bçşv)'in Hrant Dink cinayetinin önlenmesi konusunda zafiyet ve ihmali olup olmadığı, Hrant Dink'in öldürüleceği bilgisine kolayca ulaşım ulaşamayacağı, Coşkun İğci'nin Jandarma istihbarat görevlilerine Hrant Dink'in öldürüleceği bilgisini verdiğine, Jandarmanın ise böyle bir bilgi almadığına ilişkin beyan ve iddiaları araştırmak amacı ile İçişleri Bakanlığı Bakanlık Makamınının 22.02.2007/76(61-3) 678 sayılı onay emirleri, Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın 23.02.2007 gün ve (61-3) 691 sayılı, Jandarma Genel Komutanlığınının 26.02.2007/66599 sayılı görev emirleri gereğince Mülkiye Başmüfettişi Şükrü Yıldız, Mülkiye Başmüfettişi Mehmet Ali Özkıhnc, Jandarma Müfettişi J.Kd.Albay İsa Öztürk ve J.Albay Süleyman Doğan tarafından inceleme yapılmış ve 02.04.2007 tarihinde on bir (11) sayfası karşı oy yazısından oluşmak üzere toplamda yetmiş iki (72) sayfalık ön inceleme raporu düzenlenmiştir.

Müfettişler yaptıkları inceleme sonucu Trabzon İl Jandarma Komutanlığı İstihbarat Şube Müdürü Metin Yıldız, Veyssel Şahin, Okan Şimşek ve Cevat Eser hakkında "soruşturma izni verilmesi" gerektiği, Ali Öz ve Murat Akçe'nin Pelitli beldesinde gelişen olaylar ile doğrudan ilgilenme imkanları bulunmayabileceği, "genel sorumluluk" anlayışıyla üst düzey yönetim mevkiinde bulunan kişilere cezai sorumluluk yüklemenin mümkün olmadığı ve Mehmet Altıntel'in 30.06.2006 tarihinde, Nazmi Tamer'in 01.07.2005 tarihinde Trabzon'daki görev yerlerinden ayrıldıkları bu nedenlerle "soruşturma izni verilmemesi" gerektiği sonuç ve kanaatine vardıklarını beyan etmişlerdir.

Jandarma Müfettişi Albay İsa Öztürk ve Albay Süleyman Doğan ise hazırlanan ön inceleme raporuna on bir (11) sayfalık karşı oy yazısı kaleme almış ve haklarında ön inceleme yapılan görevlilerin hiç biri hakkında soruşturma izni verilmemesi gerektiği kanaatinde oldukları görüşünü dile getirmişlerdir.

Trabzon Valiliği İl İdare Kurulu ise bu görevlilerden yalnızca Veyssel Şahin ve Okan Şimşek hakkında soruşturma izni vermiştir. Bu karara karşı tarafımızdan Trabzon Bölge İdare Mahkemesi'ne itiraz edilmiş ancak bu itirazımız herhangi bir gerekçe gösterilmeksizin 06.06.2007 tarihinde kesin olarak oybirliği ile reddedilmiştir. Bu soruşturmaya ilişkin evraklar ve değerlendirmelerimiz ektedir (EK:B).

Haklarında soruşturma izni verilen şahıslardan Okan şimşek ve Veyssel Şahin'e ilişkin soruşturma Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2007/ 3806 soruşturma numarası ile sürmektedir.

4-) Yukarıda anlattığımız üzere İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Trabzon'daki bir kısım kamu görevlisinin ihmal ve suiistimallerinin bulunduğu ilişkin tespitlerini on bir (11) maddede sıralamış ve 20.04.2007 tarihinde görevsizlik ile dosyayı Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığına göndermiştir. Gönderilen bu dosya Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından, Trabzon'daki Mc Donalds adlı işyerinin bombalanması sonrasında Erhan Tuncel'in hukuka aykırı şekilde yardımcı istihbarat elemanı yapılması, Yasin Hayal'e ait "kanlı pantolonun" delil olarak Mc Donalds'ın bombalanması olayına ilişkin soruşturma ve dava dosyasına konulmaması ve Erhan Tuncel'in bu soruşturmanın dışında tutulması suçlarına ilişkin yürütmekte olan soruşturma dosyası ile birleştirilmiştir. Bu konulara ilişkin soruşturma şu gün Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığı'nca 2007/1235 soruşturma numaralı evrak üzerinden yürütülmektedir.

5-) İstanbul İl Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah ve İstanbul Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürü Ahmet İlhan Güler hakkında; Hrant Dink'in öldürülebileceği yönünde, Trabzon Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlüğü tarafından 17.02.2006 tarih ve 027248 sayılı yazı ile ayrıntılı bilgi verildiği; Trabzon Emniyet Müdürlüğü'nden gelen bu yazının İstanbul Emniyet Müdürlüğüne ciddi olarak ele alınması gerekirken, yapılan işlemin yeterli olmadığı, koruma tedbirlerinin alınmadığı ve Hrant Dink'in 19.01.2007 tarihinde öldürülmesi ile ilgili iddiaların incelenmesi için İçişleri Bakanlığı Bakanlık Makamının 06.02.2007 tarih ve 76(34-2) 424 sayılı onay emirleri, Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığının 06.02.2007 gün ve (34-2)427 sayılı görev emirleri ile, 4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanuna göre Mülkiye Başmüfettişleri Mehmet Ali Ozkılınç ve Şükrü Yıldız görevlendirilmiştir. Mülkiye Müfettişleri bu konuda 26.02.2007 tarihinde ön inceleme raporu hazırlamışlardır. Mülkiye Müfettişleri hazırladıkları ön inceleme raporu ile : "İstanbul İstihbarat Şube Müdürü Ahmet İlhan Güler'in görevini yapmakta ihmal gösterdiği, hakkında 'soruşturma izni verilmesi' gerektiği ...Trabzon'dan gelen yazıdan haberi olmadığına göre İl Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah'a cezai sorumluluk yüklenemeyeceği, hakkında 'soruşturma izni verilmemesi' gerektiği" sonuç ve kanaatine varmış ve İstanbul Valiliği İl İdare Kurulu Müdürlüğü de 28.02.2007 tarih ve 2007/11 karar numarası ile haklarında ön inceleme yapılan İstanbul İstihbarat Şube Müdürü Ahmet İlhan Güler hakkında soruşturma izni verilmesine ve Celalettin Cerrah hakkında ise soruşturma izni verilmemesine karar vermiştir. Bu karara müşteki tarafı olarak bizler ve hakkında soruşturma izni verilen Ahmet İlhan

Güler tarafından İstanbul Bölge İdare Mahkemesi'ne itiraz edilmiş, bu itiraz üzerine İstanbul Bölge İdare Mahkemesi "soruşturmanın derinleştirilmesine" karar verilmiş ve dosya tekrar Mülkiye Müfettişlerine gönderilmiştir. Bu soruşturmaya ilişkin evraklar ve değerlendirmelerimiz ektedir (EK:C)

SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMA EVRESİNDE HATALI VE EKSİK BULDUĞUMUZ HUSUSLAR VE ARAŞTIRILMASINI TALEP ETTİĞİMİZ KONULAR ŞUNLARDIR:

1-)Yirmi üç (23) klasörden ve yaklaşık sekiz bin sayfadan oluşan dava dosyasının tamamının fotokopileri, yani dosyanın tamamından örnek alabilmemiz dahi on günlük bir süre aldığından ancak 10 Mayıs 2007 tarihinde bizim dosyanın tümünü görebilme imkanımız olmuştur.

İddianamenin hukuki vasıflandırması esas itibariyle doğrudur ve yerindedir. Biz, ortak karar ve faaliyet planları çerçevesinde, zamana yayılan ve tamamı ideolojik maksat taşıyan eylemlerin sadece yukarıda yazılanlarla sınırlı olmadığı kanaatindeyiz.

2-)Bu soruşturma kapsamında örgütün "tetikçi" ve "tetikçi" ile ilişkide bulunan üyelerinin bir kısmı -yani örgütlü çetenin Pelitli ayağının bir kısmı- çok kısa sürede yakalanmış ve birbirleriyle ilişkileri ortaya çıkarılmıştır. Ancak, hazırlık soruşturması ve iddianame, bu olumlu yanına rağmen çok önemli eksikler ve hatalar içermektedir.

3-) Soruşturma evresinin dosyanın tümüne etkili olacak şekilde gizli yürütülmesi, maddi gerçekliğe ulaşmada soruşturmayı bizim yani müdahil tarafın katkısından mahrum bırakmış bu nedenle, soruşturmada pek çok yön eksik kalmıştır.

4-) Yukarıda da değindiğimiz üzere kısa sürede, tetikçi ve bir kısım yakın çevresi, yani Trabzon İli ve Trabzon İli Pelitli beldesinde yaşayan bir grup yakalanmış ve onlar arasındaki ilişkiler ortaya çıkarılmıştır. Ancak, iddia makamının tanımını yaptığı bu örgütün/yapının Trabzon İli ve Trabzon İli Pelitli beldesinde açığa çıkarılardan daha da büyük olduğu ve cinayetin planlandığı yer dışında cinayetin işlendiği yer olan İstanbul'da da bağlantıları olduğu açıktır. Hazırlık soruşturması, cinayetin planlandığı yer ile sınırlı kalmış -ki buradaki tüm ilişkiler de tam anlamı ile açığa çıkarılmamış-, cinayetin işlendiği yer olan İstanbul ile ilişkisi, bağlantıları ve örgütün buradaki üyeleri üzerine gidilmemiştir.

5-) Cinayetin öncesinde uzunca bir süreye yayılan cinayete hazırlık süreci vardır ve bu süreç ile cinayet eyleminin bağlantısı kurulmadan bu terör örgütünün tümü ortaya çıkarılamaz. Hazırlık soruşturması, sadece Trabzon İli ve Pelitli Beldesine takılıp kaldığı için bu son derece organize yapıyı ortaya çıkarmakta yetersiz kalmıştır.

6-) Gerek cinayet öncesinde ve gerekse cinayet sonrasında, cinayetin planlandığı yer olan Trabzon ile cinayet mahalli olan İstanbul'da ve bütün istihbari bilgilerin toplandığı yerde yani Ankara'da görev yapan güvenlik güçlerinin bir kısmının şüpheliler ile ilişkileri, kast, olası kast veya ihmal düzeyinde bu suçun işlenmesine katkıları, olay sonrası güvenlik güçlerinin suç delillerini gizlemeleri, saklamaları, suçu ve suçluyu övme eylemleri ortaya çıkmasına rağmen bu görevlilerin, CMK 8/2 uyarınca bu davaya dahil edilmemesi de soruşturmanın önemli ayaklarından birinin eksikliği ve dolayısı ile yaşanan olayın tüm boyutları ile ortaya çıkmasının engellenmesi sonucuna yol açmıştır.

Trabzon Emniyeti eski ve cinayetin işlendiği sırada görevde olan görevlileri hakkında 4483 Sayılı Yasa uyarınca Trabzon İl İdare Kurulu'nun oldukça hatalı bir şekilde "soruşturma izni" vermemesi, Trabzon Bölge İdare Mahkemesi'ne yaptığımız itirazın reddedilmesi, Trabzon İl Jandarma Komutanlığı görevlilerinden yalnızca alt rütbeli iki (2) kişi hakkında "soruşturma izni" verilmesi Hrant Dink cinayetinin tüm boyutları ile ortaya çıkmasını engellemeye dönük kararlar olduğunu düşündürmektedir-Bu iki soruşturmaya ilişkin ayrıntılı değerlendirmelerimiz EK:A ve EK:B'de mevcuttur-.

Trabzon Emniyet Müdürlüğü görevlileri ile Trabzon İl Jandarma Alay Komutanlığı görevlilerinin "ihmal ve suistimalini" tespit eden İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının tespit ettiği bu hususları Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığı'nca yürütülmesi gerektiğini beyan ederek görevsizlik kararı vermesi ve dosyayı Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığı'na göndermesi ciddi şekilde hatalıdır. Zira CMK m.8 kapsamında bu suçlara ilişkin soruşturma doğrudan doğruya İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılmalı ve ana dosyadaki bilgiler, deliller, şüpheli ve tanık beyanları da dikkate alınarak Trabzon'daki bir kısım kamu görevlilerinin işlenen cinayete dahil konusu açığa çıkarılmalydı.

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının CMK M.8 kapsamında Trabzon'daki bir kısım kamu görevlisine ilişkin soruşturmayı doğrudan doğruya yürütmemesi hata olduğu gibi "görevsizlik" kapsamında Trabzon'daki bir kısım kamu görevlilerinin eylemleri

veya eylemsizliklerinin altındaki saikin soruşturma derinleştirilmemiş olmasına rağmen yalnızca "ihmal veya suistimal" olarak değerlendirilmesi de hatalıdır.

Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Trabzon Emniyet ve Jandarma görevlileri hakkında yürütülmekte olan adli soruşturma bugüne dek sonuçlanmamıştır. Bu soruşturmalar ağır yürümektedir. Ayrıca ana dosyadaki deliller, sanık ve tanık beyanlarının yalnızca bir kısmına sahip olan ve ana dosyanın bütününe hakim olmayan Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığının soruşturmakta olduğu olaylar ile ana dava arasında bağlantıyı doğru yerden kuramayacağı ve bu soruşturmanın her durumda eksik yürüyeceği ve hatalı sonuçlara ulaşacağını bugünden söylemek erken bir değerlendirme olmayacaktır.

Bir diğer önemli konu da şu ki Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından da yürütülen soruşturmanın konusunu oluşturan olaylar bütünlüğünden koparılmıştır. Trabzon Emniyet Müdürlüğü eski ve yeni görevlileri hakkında Hrant Dink cinayetinin önlenmesi konusundaki en hafif deyim ile olası kast düzeyindeki tutumları soruşturulurken, Mc Donalds adlı işyerinin bombalanması sonrasında Erhan Tuncel'in bu davanın dışında tutulması ve hukuka aykırı şekilde yardımcı istihbarat elemanı (YİE) yapılması ve Hrant Dink cinayeti sonrasında Trabzon Emniyet Müdürlüğü'nün delilleri karartma, soruşturmayı yürüten İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığından bilgi saklama çabaları bir bütün değerlendirilmemiştir.

Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığı'nın bu hatalı tutumu, Trabzon Emniyet Müdürlüğü görevlileri Reşat Altay, Ramazan Akyürek, Faruk Sarı, Engin Dinç, Muhittin Zenit, Ercan Demir, Özkan Mumcu, Mehmet Ayhan hakkında "suçların önlenmesi hakkında memuriyet görevlerini gereği gibi yerine getirmediklerine ilişkin beyan ve iddiaları araştırmak üzere" 4483 sayılı Yasa gereğince İçişleri Bakanlığı Mülkiye Başmüfettişi Şükrü Yıldız tarafından yapılan soruşturmada da sürdürülmüş, cinayet öncesi Erhan Tuncel'in hukuka aykırı şekilde Yardımcı istihbarat elemanı yapılması ve Erhan Tuncel'in yardımcı istihbarat elemanı olmayı kabul etmesi karşılığında Mc Donalds adlı işyerinin bombalanmasına ilişkin açılan davanın dışında tutulacağına dair güvence verilmesi -ki emniyet görevlileri bu konuda Erhan Tuncel'e verdikleri sözü tutmuşlardır- ve cinayetin işlenmesinden sonra Trabzon Emniyet Görevlilerinin suç delillerini gizleme çabası ayrı süreçler olarak değerlendirilmiştir. Bu hatalı tutum sonucu da Trabzon Emniyet Görevlileri hakkında -Müfettiş Şükrü Yıldız'ın ifadesi ile- "üzerlerine atılacak herhangi bir kusur bulunmadığı"(?) tespiti yapılmış ve Trabzon Valiliği İl İdare Kurulu da bu rapora dayanarak Trabzon Emniyet Görevlileri hakkında soruşturma yapılmasına yer olmadığına karar vermiştir-ayrıca bu kararın verilmesinin tek sebebi üç süreç arasındaki bütünlüğün göz ardı edilmesi değildir-.

Trabzon Emniyet ve Jandarma görevlileri hakkında yürümekte olan soruşturmalar, Hrant Dink cinayeti soruşturmasını yürüten İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülmediği, bu iki kurum görevlilerine ilişkin yürütülen soruşturma ile ana dava arasında bağ doğru biçimde kurulmadığı için doğru ve etkili sonuçlara varılamayacaktır.

7- Cinayet davası sanıklarının önemli bir bölümü Büyük Birlik Partisi (BBP) ve Alperenler Ocağı üyesi olmasına, bu cinayet Alperen Ocağında konuşulmasına ve belki planlanmasına rağmen BBP ve Alperen Ocağı'nın Hrant Dink cinayeti ile ilişkisi yapılan soruşturmada tartışılmamıştır. Bu konuya ilişkin değerlendirmemiz ektedir (EK:D)

8- İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı 20.04.2007 tarihli "görevsizlik" kararında Trabzon Emniyet görevlilerinin suçun işlenmesinden sonra delilleri kararttığına dair tespitlerini on bir (11) madde olarak sıralamıştı.

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının tespitine ek olarak şunları da söylemek istiyoruz ki:

a-) TrabzonEmniyet Müdürlüğü'nün, Yasin Hayal'i de sadece teknik takiple yetinmediği onu ayrıca "fiziki takibe" de almış olduğu daha sonra İçişleri Bakanlığı Mülkiye Müfettişlerince yürütülen soruşturma kapsamında ortaya çıkmıştır. TrabzonEmniyet Müdürlüğü'nde görevli Polis memuru Muhittin Zenit, Müfettişlere verdiği 16.07.2007 günlü ifadesinde: "Yasin Hayal'in cezaevinden çıktıktan sonra Trabzon İlinden herhangi bir sebeple ayrılması durumunda üstlerime rapor edilerek şahsın seyahat edeceği vasıta tespit edilmiş ve gideceği ile bildirilmiş ve gittiği ilde şahıs takip altında tutularak olması muhtemel olayların önüne geçilmesi sağlanmıştır (istenmesi durumunda gittiği illere ilişkin yazışmalar arşivlerimizde mevcuttur)" demektedir. Davanın önemli sanıklarından biri olan Yasin Hayal Trabzon Emniyeti Müdürlüğü tarafından "fiziki takibe" alınmış, gittiği kentler, seyahat ettiği vasıtalar belirlenmiş, gittiği kentteki emniyet birimleri tarafından takip altında tutulmuş, kuvvetle muhtemel bu seyahatler, Yasin Hayal'in birlikte olduğu kişilere ilişkin raporlar da düzenlenmiştir. Bugüne dek Yasin Hayal'e ilişkin hiçbir bilgi ve belge TrabzonEmniyet Müdürlüğü tarafından dava dosyasına gönderilmemiştir.

b-) Erhan Tuncel 02.07.2007 tarihli ilk duruşmada-Yardımcı İstihbarat Elemanı olarak istihdam edildiği dönemde- : "Ben sadece dönemsel olarak Mustafa Öztürk'ü fiziksel takibe almıştım...Mustafa Öztürk bir ara hedefe alınmıştı..." demiştir.

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından TrabzonEmniyet Müdürlüğü görevlilerinin Mustafa Öztürk'ün teknik takibe alındığını gizledikleri tespit edilmişti. TrabzonEmniyet Müdürlüğü görevlileri, anlaşılmaktadır ki Mustafa Öztürk'ün bir dönem fiziksel takibe alındığını da İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığında gizlemişlerdir. Dolayısı ile dava dosyasına Mustafa Öztürk'ün neden fiziksel ve teknik takibe alındığı konusunda bir bilgi aktarılmadığı gibi bu takiplerin sonucunda ulaşan bilgiler de dava dosyasına gönderilmemiştir.

9-) Dava dosyasındaki zanlıların yaptıkları telefon görüşmelerine ilişkin telefon görüşmeleri çözümleri (tapeleri) uzman kişilerce yapılmamıştır. Telefon görüşmelerinin bir kısmında yalnızca bir tarafın sesi duyulmakta diğer tarafın sesi ise duyulmamaktadır.

Bazı telefon görüşmelerine ise müdahale edildiği şüphesini taşımaktayız.

10-) Cinayet günü cinayet mahalline yakın Akbank'ın ATM kamera görüntülerinin saat:12:48'e kadar olan kısmı emniyet tarafından bir daha geri dönüşümü mümkün olmayacak şekilde olay sonrası silindi.

Yine olay yerine yakın ve Oğün Samast ve belki yanındaki kişilerin kaçış güzergahı üzerindeki birçok işyerinin güvenlik kamera görüntüleri yine emniyet tarafından toplanmamıştır.

11-) Oğün Samast'ın Trabzon'dan İstanbul'a hangi vasıta ile ve kimlerle geldiği, İstanbul'a hangi tarihte geldiği, kimlerle görüştüğü, Agos gazetesi önüne kimlerle ve hangi vasıta ile geldiği, olay sonrası hangi vasıta ile ve kimlerle uzaklaştığı konuları açıklığa kavuşturulmamıştır.

12-) Erhan Tuncel'in Yardımcı İstihbarat Elemanı olarak Emniyet bünyesinde istihdam edildiği süre boyunca Emniyete verdiği bilgileri içeren raporların tarafımızdan dava dosyamıza getirilmesi talep edildiği halde, bu talebimiz davayı yürütmekte olan İstanbul 14.Ağır Ceza Mahkemesi tarafından reddedildi. Ve yine Erhan Tuncel 23.11.2006 tarihine kadar Yardımcı İstihbarat Elemanı olarak çalıştırıldığı ve Trabzon Emniyeti İstihbarat Şube görevlileri ile 08.04.2006 tarihinden sonra da görüşmeye devam ettiği halde 08.04.2006 tarihinden sonra bu görüşmelere ilişkin neden raporlar oluşturulmadığı açıklığa kavuşturulmadı.

13-) Trabzon Emniyet görevlileri hakkında İçişleri Bakanlığı Mülkiye Müfettişleri tarafından yapılan incelemede Trabzon Emniyet Müdürlüğü tarafından Trabzon ve Pelitli'de istihdam edilen kaç adet yardımcı istihbarat elemanının bulunduğu, bunların kimler olduğu, bu yardımcı istihbarat elemanlarının Yasin Hayal, Mustafa Öztürk başta olmak üzere sanıklarla ilişkisinin bulunup bulunmadığı, yardımcı istihbarat elemanı/elemanları tarafından işlenen cinayet ve/veya bu kişilerin diğer faaliyetleri hakkında Trabzon Emniyet Müdürlüğüne bilgi aktarılıp aktarılmadığı sorulmamış ve müfettişler tarafından da bu konuda herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

14-) Agos gazetesinin 06.02.2004 tarihli nüshasında, Sabiha Gökçen'in Ermeni asıllı olduğu haberi üzerine İstanbul Valiliği tarafından Hrant Dink Valilikte görüşmeye çağırılmıştır. İstanbul Vali Yardımcısı Ergün Güngör odasında "yakınım" diyerek tanıttığı -bir kadın diğeri erkek- iki kişi ile birlikte Hrant Dink ile görüşmüştür. Hrant Dink, ölümünden önce bu görüşmede bulunan kişilerden -kadın olanın- görüşme sırasında notlar aldığını beyan etmiştir. Mahkeme tarafından talebimiz üzerine İstanbul Valiliği'nden vali yardımcısı Ergün Güngör ile birlikte Hrant Dink'le görüşen bu iki kişinin kim ve görevlerinin ne olduğu ve hangi sıfatla görüşmeye katıldıkları sorulmuş, İstanbul Valiliği 27.09.2007 tarihli yanıtında müzekkerede -sorulmamasına rağmen bu görüşmenin ne amaçla yapıldığını "açıklamaya" çalışmış ancak-Ergün Güngör ile birlikte görüşmeye katılan bu iki kişiye ilişkin bilgi vermemiştir. Bu kişilerin kim oldukları, hangi sıfat ve amaçla bu görüşmeye katıldıkları halen açıklığa kavuşmamıştır. Bu görüşmeye ilişkin Valilik ve/veya görüşmeye katılan kişilerce tutulan bir rapor veya raporlarında bulunması gerekmektedir.

15-) Trabzon Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlüğü tarafından İstanbul Emniyetine gönderilen 17.02.2006 tarihli istihbarat yazısında Yasin Hayal'in İDP numarasının :2918865 ve Hrant Dink'in İDP numarasının:3248124 olduğu belirtilmiştir. Hrant Dink ve Yasin Hayal'in İDP numaralarında hangi bilgilerin bulunduğu bilgisine sahip olmadığımız gibi, davanın diğer sanıklarının İDP numaralarının ne olduğu ve bu numaralar ile hangi bilgilerin toplandığı konusunda da bilgi sahibi değiliz.

16-) Hrant Dink'in ağır bir tehdit altında olduğunu bilen İstanbul Valiliği Koruma Hizmetleri Yönetmeliğinin 11.maddesi çerçevesinde Hrant Dink'e koruma tahsis etmemiş, ev ve işyerini koruma altına almamıştır. İstanbul Valiliğinin ağır kusurunun bulunduğu ortada iken Hrant Dink cinayeti ile ilgili İstanbul Valiliğinin sorumluluğu yoluna gidilmemesi hatalıdır.

17-) 05.02.2006 tarihinde işlenen Rahip Santoro cinayeti de tüm boyutları ile açığa çıkarılmış bir cinayet değildir.

Trabzon İli Vakıfkebir İlçesi nüfusuna kayıtlı sanık Oğuzhan Akdin 1990 doğumludur. Oğuzhan Akdin 15.05.2006 tarihli savunmasında Hz. Muhammed'in karikatürlerinin yapılmasına öfkelenildiğini cinayeti de esas olarak bu nedenle ve tek başına işlediğini iddia etmiştir.

Oğün Samast Samsun Terörle Mücadele Şubesinde 21.01.2007 tarihinde verdiği ilk ifadesinde; Hrant Dink'i televizyon ve internette gördüğünü, Hrant Dink'in bir televizyon programında "Türk insanının kanı pistir" şeklinde konuştuğunu, bu konuşmayı duyması üzerine Hrant Dink'e husumet duyduğunu ve Hrant Dink'i öldürmeye karar verdiğini ve bu eylemi tek başına gerçekleştirdiğini söylemiştir.

Oğuzhan Akdin ile Oğün Samast ve Oğuzhan Akdin'in savunması ile Oğün Samast'm ilk ifadesindeki "kurgu" arasında benzerlikler dikkat çekicidir. Her ikisi de 1990 doğumludur, Oğuzhan Akdin Hz. Muhammed'e ilişkin yapılan karikatürden dolayı, Oğün Samast ise "Türk insanının kanı pistir" şeklindeki beyandan ötürü (ki

Hrant Dink'in bu türlü bir beyanı da bulunmamaktadır) tahrik olduğunu söylemiş ve her ikisi de eyleme kendi başlarına karar verdiklerini ve eylemi tek başlarına gerçekleştirdiklerini beyan etmişlerdir.

Yasin Hayal ile ismi kayıtlarda olmayan bir şahıs arasında 13.02.2006 tarihinde (yani Santoro cinayetinden sekiz gün sonra) geçen telefon görüşmesinde :

X Şahıs: ...bana bak bu papa, şeyi kim vurmuş ya, rahibi, aklıma sen gelmediysen şerefsizim ha

Yasin Hayal: Oğlum herkes benden şüpheleniyor, herkes beni arıyor, a... koyum, seni mi vurdun diye

X Şahıs: Olmasın ha seni arayla a...koyum, senin işin olmasın

Yasin Hayal: yok, yok, uşağım Vakıfkebir'li bir uşak vurdu onu, uşağa vurdurdular anlıyor musun

X Şahıs: he vurdurdular

Yasin Hayal: Vurdurdular uşağa, on altı yaşındaymış, aynı senin pozisyonunda yani üç beş sene yatar çıkar herhalde,

Dikkat edilirse Yasin Hayal rahip Santoro'nun on altı yaşındaki birine "vurdurulduğunu" söylemektedir. Yasin Hayal, Trabzon kilisesi rahiplerinden birini ağır şekilde darp etmiş ve defalarca kiliseye keşif yapmaya gitmiş biridir. Rahip cinayetine Yasin Hayal veya diğer sanıkların dahil olabileceği gibi, Yasin Hayal ve diğer sanıkların dahil olmasa bile rahip cinayetinin tüm boyutları ile açığa çıkarılmadığı açıkça ortadadır. Bu cinayet aydınlatılabilirse, bu cinayetin arkasındaki yapı ortaya çıkarılabilirse idi belki de Hrant Dink cinayetinin işlenmesi önenebilecekti."

Şeklinde iddia ve ifadeler yer vermiştir. (EK:3/1-16)

4 Ocak 2008 tarihinde Fırat DİNK'in Ailesi ve Ailenin Avukatı ile İstanbul'da gerçekleştirilen görüşmede;

Ailenin avukatı özetle;

"...soruşturmanın şu anda parçalanmış durumda olduğunu oysa makro anlamda yapılmasının gerektiğini, İstanbul, Ankara ve Trabzon şeklinde üçe bölünmüş bir soruşturma süreci ve bir de yargılama sürecinin varlığını, İstanbul Savcılığının Trabzon Emniyetinin delilleri sakladığını tespit ettiğini ancak bu olayın sorumluları hakkında yargılama izni verilmediğini, kanaatlerince jandarma ve polise yeterince istihbarat verildiğini, CMK'ya göre savcının doğrudan soruşturma yapabileceğini, ancak geçmişteki olaylardan korkulmuş olabileceğini (Ferhat Sarıkaya örneği) ve bundan dolayı yargılama izni istendiğini, Trabzon Emniyetinden hiç kimse için yargılama izni verilmediğini, Mc Donalds eylemcisi olan Erhan Tuncel'in sonradan yardımcı istihbarat elemanı yapılmış olmasının yanlış olduğunu, ayrıca Trabzon Emniyetinin delilleri yok ettiği ve cinayeti önlemede zafiyet gösterdiğini, Erhan Tuncel'in 8 Nisan'da emniyet ile bağının kesildiğinin söylendiğini ancak 23 Kasım'a kadar ilişkisinin devam ettiğini, kendilerinin göremedikleri belgelerin var olduğunu, . Erhan Tuncel ile görüşmeler hakkında, kendilerince, rapor düzenlenmiyor olduğunu..... eğer yargılama izinleri verilseydi belki akıllarda şüphelerin kalmayacağını, yargılama dışı kalan her konunun kendilerini şüphelendirdiğini, Trabzon emniyetinin gönderdiği istihbaratın nokta istihbarat olduğunu ve bu istihbaratın İstanbul emniyetince gereğinin yerine getirilmemiş olduğunu, zaten bilirkişi ve müfettiş raporlarında da İstanbul emniyetinin sorumlu olduğu yönünde olduğunu, ama sadece Ahmet İlhan Güler hakkında yargılama izni verildiğini onun da yargılanıp yargılanmayacağını belli olmadığını, vali ve emniyet müdürü hakkında ise bir işlem yapılmadığını, istihbarat birimlerinin bu olayda birbirlerini desteklememiş olduklarını, Trabzon emniyetinin İstanbul emniyetine yeterli bilgi aktarmadığını, İstanbul emniyetinin de gereken cevabı yazmamış olduğunu, emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığının da olaya ilgisiz kaldığını, bunlardan birinin görevini eksiksiz yapsaydı

cinayetin önlenebileceğini,... zaten, teftişin de yüzyüze yapılmadığını ve bunun doğru olmadığını, Yasin HAYAL ile ilgili arşiv bilgilerinin müfettişlerce yeterince araştırılmadığını, Fırat DİNK'e ilişkin istihbarat birimlerince tutulan kayıtların da bilinmesinin faydalı olacağını ve kendilerinin bu bilgilere ulaşamadıklarını, o dosyalarda DİNK'in tehdit edildiğinin yazıyor olabileceğini ve bunun da koruma önlemlerinin alınmadığını gösterebileceğini" (EK:4/8)

Arat DİNK özetle,

Hrant Dink' in Vali yardımcısı ile Valiliğe çağrılması sonrasında yapmış olduğu görüşme gününün babasının en kötü günlerinden biri olduğunu, babasının, kendilerine, kendisine gözdağı verildiğini, üslubunca uyarıldığını ve onurunun kırıldığını söylediğini, vilayetten çağrılınca kendini bir tuhaf hissetmiş olduğunu söylediğini, durumu arkadaşlarına anlatmış olduğunu ve herkesin bu durumu garipsemiş olduğunu, Vali Yardımcısının görüşme esnasında odada bulunan bir erkek ve bir kadının yakınları olduğunu, bu insanların kalmalarının bir mahzuru olup olmadığını sorduğunu ve babasının da kalmalarında bir mahzur olmadığını söylediğini, Hırant Dink'e karşı -"biz sizi biliyoruz, tanıyoruz ama sokakta serseriler var, başınıza bir şey gelir !" şeklinde sözler sarf edilmiş olduğunu ve bu uyarıya Genel Kurmay Başkanlığının açıklamasından sonra gerek duyulduğunun belirtilmiş olduğunu, kendilerince bundan daha açık tehdit olamayacağını, kendilerinin muhatap olarak devleti bildiklerini, Trabzon, İstanbul ayrı ayrı kimin hatası olduğunun kendilerini ilgilendirmediğini, Bu konuşmaya neden gerek duyulduğunun soru işareti taşıdığını, madem babasına yönelik bir tehlike vardı ise neden koruma önlemlerinin alınmadığını, kanaatlerince devletin görevini yapmamış olduğunu, Dink'in ya korunacağını ya da böyle uyarılmayacağını, babasının tehdit alıyor olduğunu, hatta onun için kurşun yelek aradıklarını, babasının araba kullanmamaya başladığını, rutin saatlerine uymamaya başladığını, işyerinde panik yaratmamak için AGOS'ta extra güvenlik önlemleri alınmasını talep etmediğini, koruma talebinde bulunmadığını ama Şişli Savcılığına bir kez başvurduğunu..."(EK:4/ 8-9)

Orhan DİNK özetle, "Cinayetin her şeyden çok Türkiye'ye zarar vereceğinin ortada olduğundan böyle bir şeyin olabileceğini asla düşünmemiş olduklarını," (EK:4/ 9)

Hrant DİNK'in kızı "- "kimi kimden koruyacaksınız" diyerek devletten tehdit aldığı için babasının koruma istemediğini," (EK:4/9)

Belirtmiş ve ifade etmişlerdir.

B) Cinayetin İşlenmesinden Sonra İçişleri Bakanlığı Mülkiye Müfettişlerince Düzenlenen Raporlar

Komisyonumuzca 15/11/2007 tarihinde İçişleri Bakanlığına Fırat DİNK'in öldürülmesi konusunda araştırmalar yapmak üzere bir alt komisyon kurulduğu, Alt Komisyon çalışmalarında kullanılmak üzere, Fırat DİNK'in öldürülmesinden sonra Trabzon ve İstanbul illerinde görevli Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı görevlileri hakkında müfettişlerce gerçekleştirilen incelemeler sonucunda hazırlanan raporların birer nüshasının, Komisyonumuza gönderilmesinin istendiği (EK:5) ve bu raporların birer örneğinin İçişleri Bakanlığınca Komisyonumuza 28/11/2007 tarih ve 4846 sayılı yazı ile gönderildiği, (EK-6/1-3)

Raporlardan;

(1)- Mülkiye Başmüfettişleri Şükrü YILDIZ ile Mehmet Ali ÖZKILINÇ tarafından hazırlanan 05.02.2007 tarih ve 138/12, 93/11 numaralı;

"Hrant DİNK'in öldürüleceği Trabzon Emniyet Müdürlüğüne İstanbul Emniyetine bildirildiği halde gerekli ve yeterli işlemlerin yapılmaması ve koruma tedbirlerinin alınmamasına"

Yönelik olarak Kamu Hukuku adına İstihbarat Daire Başkanlığı görevlileri ile İstanbul ve Trabzon Emniyet Müdürlüğü görevlileri hakkında düzenlenen **Araştırma Raporunun** sonuç bölümünde;

“Trabzon Emniyet Müdürlüğünden Hrant DİNK’in öldürüleceğine dair gelen yazının İstanbul Emniyet Müdürlüğünce çok ciddi ele alınması gerekirken, yapılan işlemlerin yeterli olmadığı ve koruma tedbirlerinin alınmadığı, AGOS Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant DİNK’in 19.01.2007 tarihinde öldürüldüğü anlaşıldığından,

İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin CERRAH ve İstihbarat Şube Müdürü Ahmet İlhan GÜLER haklarında ön inceleme ve disiplin soruşturması yapılması gerektiği,

İstihbarat Daire Başkanlığı ve Trabzon İstihbarat Şube Müdürlüğü görevlilerinin üzerine atılacak herhangi bir kusur bulunmadığı ” (EK:7/5)

(2)- Mülkiye Başmüfettişleri Şükrü YILDIZ ve Mehmet Ali ÖZKILINÇ tarafından hazırlanan 12.03.2007 tarih ve 138/18, 93/17 numaralı;

“AGOS Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Fırat (Hrant) DİNK’in öldürülebileceği yönünde, Trabzon Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlüğü tarafından 17.02.2006 tarih ve 027248 sayılı yazı ile İstanbul İstihbarat Şube Müdürlüğüne ayrıntılı bilgi verildiği; Trabzon Emniyet Müdürlüğünden gelen bu yazının İstanbul Emniyet Müdürlüğünce ciddi olarak ele alınması gerekirken, yapılan işlemlerin yeterli olmadığı, koruma tedbirlerinin alınmadığı ve Fırat (Hrant) DİNK’in 19.01.2007 tarihinde öldürüldüğüne ”

Yönelik Rahil DİNK’in şikâyetçi olduğu ve İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin CERRAH ve İstanbul İstihbarat Şube Müdürü Ahmet İlhan GÜLER hakkında düzenlenen Disiplin Raporunun sonuç bölümünde;

“ Fırat (Hrant) DİNK’in ölümünün önceden bir yazı yazıldığı halde meydana geldiği, kuvvetle muhtemel bir olayın önlenmesi için gerekli işlemlerin yapılmadığı, gerekli tedbirlerin alınmadığı anlaşıldığından;

İstanbul İstihbarat Şube Müdürü Ahmet İlhan GÜLER’in görevinin gereklerini yapmakta ihmal gösterdiği, Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü’nün Aylık kesimi başlıklı 5/A-6 maddesindeki;

“Görevde kayıtsızlık göstermek, görevi savsaklamak” maddesine aykırı hareket ettiği,

657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 130. maddesinde belirtilen savunması alınmak kaydıyla, eylemine uyan Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü’nün 5/A-6 maddesi gereğince “Aylık kesimi cezası ile tecziye edilmesi, İstanbul’daki görevinden alınarak durumuna uygun başka bir göreve atanması, ataması yapıldıktan sonra göreve iade edilmesi” gerektiği,

İl Emniyet Müdürü Celalettin CERRAH’ ın İstanbul Emniyet Müdürü sıfatıyla, sorumluluk bölgesindeki kişilerin can ve mal güvenliğini korumakla görevli Emniyet Müdürlüğü’nün tüm birimlerinin amiri olduğu, bu çerçevede üstlendiği kamu görevini yerine getirmek, kişilerin can ve mal güvenliğine yönelik saldırıları önlemek, bu amaçla birimler arasında koordinasyon sağlamak için gerekli tedbirleri almak zorunda olduğu,

Buna rağmen Hrant DİNK’in öldürülmesi öncesinde, yazılan yazıdan haberi olmamakla beraber, önemli konulardaki bilgilerin kendisine ulaştırılmasını sağlama yönündeki tedbirlerin de kendisi tarafından alınması gerektiği, Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığından Ermeni vatandaşlarımız hakkında uyarı yazısı da geldiği ve Hrant DİNK ile ilgili basına yansıyan olaylı yargılama sürecinin isabetli bir şekilde tahlil edilemediği, gelişmelerle ilgili olarak isabetli öngörülerde bulunulamadığı, İstanbul gibi önemli bir İl’de görevli Emniyet Müdürü olarak bu tür konularda daha dikkatli ve duyarlı davranması gerektiği,

İl Emniyet Müdürü Celalettin CERRAH'ın bu davranışının Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü'nün 13. maddesinde yer alan;

“Bu Tüzükte disiplin suçu olarak saptanan eylem, işlem, tutum ve davranışlar dışında herhangi bir biçimde görevin takdir ve yerine getirilmesinde hoşgörü veya savsaklaması görülen memura kınama cezası verilir. Bu hoşgörü veya savsaklama Devleti veya kişileri zarara uğratmış veya hizmetin gecikmesine, durmasına ya da aksamasına neden olmuşsa, durumun ağırlığına ve zararın derecesine göre daha ağır bir ceza verilebilir...” hükmüne uygun bir davranış şekli olduğu,

*657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 130. maddesinde belirtilen savunması alınmak kaydıyla, İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin CERRAH'ın eylemine uyan Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü'nün 13. maddesi hükmü gereğince “**Kınama cezası ile cezalandırılması**” gerektiği” (EK:8/21–23)*

(3)- Mülkiye Başmüfettişleri Şükrü YILDIZ ve Mehmet Ali ÖZKILINÇ tarafından hazırlanan 05.03.2007 tarih ve 138/20, 93/19 numaralı;

“19.01.2007 tarihinde AGOS Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant DİNK'in ölümü ile irtibatlı olaylar zinciri çerçevesinde, Trabzon Valisi Hüseyin YAVUZDEMİR'in gerek idari gerekse güvenlik tedbirleri bakımından genel tutum ve davranışlarının değerlendirilmesine ”

Yönelik olarak Trabzon Eski Valisi Hüseyin YAVUZDEMİR hakkında düzenlenen Değerlendirme Raporunun sonuç bölümünde;

“Trabzon Valiliği görevinden alınması, buna ait takdirin Bakanlık Makamına ait olduğu” (EK:9/44-45) şeklinde kanaat belirtildiği ve Trabzon Eski Valisi Hüseyin YAVUZDEMİR' in görevinden alınarak daha sonra Merkez Valiliğine atandığı,

(4)- Mülkiye Başmüfettişleri Şükrü YILDIZ ve Mehmet Ali ÖZKILINÇ tarafından hazırlanan 14.03.2007 tarih ve 138/24, 93/24 numaralı;

“Hrant DİNK'in öldürülmesi ile irtibatlı olabilecek Trabzon'da meydana gelen olaylar zincirinin araştırılmasına”

*Yönelik Rahil DİNK'in şikayeti üzerine düzenlenen **Araştırma Raporunun** sonuç bölümünde;*

“Benzeri olayların tekrar yaşanmaması için; sosyal, ekonomik, güvenlik, eğitim vb. konularda alınması gereken bir dizi tedbirler paketinin öneri olarak gündeme getirildiği, bu doğrultuda raporun Emniyet Genel Müdürlüğüne havale edildiği, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün kendi görev alanında olan ve alınması gereken tedbirleri imkanlar ölçüsünde yerine getirmeye çalıştığı, diğer tedbirlerin ise 22/06/2007 tarih ve 110481 sayılı yazı ile Trabzon Valiliğince değerlendirilmesinin istendiği, (EK:10/16–17)

(5)- Mülkiye Başmüfettişleri Şükrü YILDIZ ile Mehmet Ali ÖZKILINÇ tarafından hazırlanan 05.03.2007 tarih ve 138/21, 93/20, numaralı;

“19.01.2007 tarihinde AGOS Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant DİNK'in ölümü ile irtibatlı olaylar zinciri çerçevesinde, Trabzon Emniyet Müdürü Reşat ALTAY'ın gerek idari gerekse güvenlik tedbirleri bakımından genel tutum ve davranışlarının değerlendirilmesine”

*Yönelik olarak Trabzon Eski Emniyet Müdürü Reşat ALTAY hakkında düzenlenen **Değerlendirme Raporunun** sonuç bölümünde;*

“19.01.2007 tarihinde AGOS Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant DİNK'in ölümü ile irtibatlı olaylar zinciri çerçevesinde, gerek idari gerekse güvenlik tedbirleri bakımından olayların önlenmesinde gayret gösterdiği,

Vatandaş tarafından sevildiği, teşkilatını toparladığı, toplum destekli polislik uygulamasına önem verdiği” (EK:11/12-13)

(6)- Mülkiye Başmüfettişleri Şükrü YILDIZ ile Mehmet Ali ÖZKILINÇ tarafından hazırlanan 22.02.2007 tarih ve 138/19, 93/18 numaralı;

“24.10.2004 günü Trabzon Mc Donald’s’a bomba atılması eylemini Yasin HAYAL ile Erhan TUNCEL’in birlikte gerçekleştirdikleri, bombanın Erhan TUNCEL tarafından hazırlandığı, Yasin HAYAL’in eylem sırasında giydiği (kanlı) pantolonun Erhan TUNCEL tarafından emniyet görevlilerine verildiği halde delil olarak kullanılmadığı, Erhan TUNCEL’in emniyet adına Yardımcı İstihbarat Elemanı olmaya razı edilerek soruşturma dışına çıkarıldığı iddiasına”

Yönelik olarak Kamu Hukuku adına Trabzon Emniyet Müdürlüğü görevlileri hakkında Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmek üzere düzenlenen **Tevdi Raporunun** sonuç bölümünde;

“İleri sürülen iddiaların polisin adli görevi sırasında meydana geldiği anlaşılacakla Müfettişliğimizce yürütülen araştırma durdurulmuştur.

İddia konusu olayların 24.10.2004 tarihinde Mc Donald’s’ a bomba atılması olayından hemen sonra suçlu ve suç delillerinin arandığı sırada meydana geldiği, suçun işlenmesiyle polisin adli görevinin başladığı, ileri sürülen iddiaların polisin adli görevi sırasında meydana gelen olaylara ait olduğu, haklarında adli makamlarca genel hükümlere göre doğrudan soruşturma yapılması gerektiği anlaşıldığından, dosya ve belgelerin Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığına tevdi edilmesi gerektiği ” (EK:12/9)

(7)- Mülkiye Başmüfettişleri Şükrü YILDIZ ve Mehmet Ali ÖZKILIÇ tarafından hazırlanan 12.03.2007 tarih ve 138/23, 93/22 numaralı;

“19.01.2007 tarihinde AGOS Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant DİNK’in ölümü ile irtibatlı olaylar zinciri çerçevesinde, İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin CERRAH’ın gerek idari gerekse güvenlik tedbirleri bakımında değerlendirilmesine”

Yönelik **Değerlendirme Raporunun** sonuç bölümünde;

“Konunun sadece yurtiçinde değil yurtdışında da Türkiye aleyhinde olumsuz yankılarının olduğu, hatta Devletin bu cinayette payı olduğu iddialarına kadar varan yorumlara yol açtığı, bu ortam ve şartlarda İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin CERRAH’ın da yıprandığı ve görevinde yetersiz olduğu eleştirilerinin basın ve yayın organlarında yoğun şekilde yer aldığı, bu eleştirilerde haklılık payı bulunduğu Müfettişliğimizce değerlendirilmektedir.

Bu çerçevede, İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin CERRAH’ın görev yerinin değiştirilip değiştirilmeyeceğinin takdirinin Bakanlık Makamında bulunduğu” (EK:13/21-23) şeklinde kanaat belirtildiği,

(8)- Mülkiye Başmüfettişleri Şükrü YILDIZ ve Mehmet Ali ÖZKILINÇ tarafından hazırlanan 09.02.2007 tarih ve 138/13, 93/12 numaralı;

“Hrant DİNK’in kendisini korumak için silah almak üzere yaptığı müracaatın reddedilmesine ait iddiaya”

Yönelik olarak Hasrof ABLAK’ın şikayeti üzerine düzenlenen **Araştırma Raporunun** sonuç bölümünde;

“Muhbir Hasrof ABLAK; Hrant DİNK’in ruhsatlı silah almak istediğini, vermediklerini ifade etmiş, ancak Hrant DİNK’in hangi makama şikayet ettiğini bilmediğini ifade etmiştir.

Müfettişliğimizce yapılan araştırmada; Hrant DİNK’in silah almak için yaptığı herhangi bir silah müracaatına rastlanılmamıştır.

Yapılacak herhangi bir işlem bulunmadığı” (EK:14/3)

(9)- Mülkiye Başmüfettişleri Şükrü YILDIZ ve Mehmet Ali ÖZKILINÇ tarafından hazırlanan 26.02.2007 tarih ve 138/17, 93/16 numaralı;

“ Agos Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Fırat (Hrant) DİNK’in öldürülebileceği yönünde, Trabzon Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlüğü tarafından 17.02.2006 tarih ve 027248 sayılı yazı ile İstanbul İstihbarat Şube Müdürlüğüne ayrıntılı bilgi verildiği, Trabzon Emniyet Müdürlüğünden gelen bu yazının İstanbul Emniyet Müdürlüğünce ciddi olarak ele alınması gerekirken, yapılan işlemlerin yeterli olmadığı, koruma tedbirlerinin alınmadığı ve Fırat (Hrant) DİNK’in 19.01.2007 öldürülmesine ”

Yönelik Rahil DİNK’in şikâyetçi olduğu ve İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin CERRAH ve İstanbul Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürü Ahmet İlhan GÜLER hakkında düzenlenen **Ön İnceleme Raporunun** sonuç bölümünde;

“ Başta Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu olmak üzere polise görev veren yasalar gereğince; kişilerin can güvenliğini korumakla görevli olan polisin, üstlendiği kamu hizmetini gereği gibi yerine getirmek, kişilerin can güvenliğine yönelik saldırıları önlemek için gerekli tedbirleri almak zorunda olduğu,

Fırat (Hrant) DİNK’in ölümünden önce bir yazı yazıldığı halde olayın meydana geldiği, kuvvetle muhtemel bir olayın önlenmesi için gerekli işlemlerin yapılmadığı, gerekli tedbirlerin alınmadığı ,anlaşıldığından;

*İstanbul İstihbarat Şube Müdürü Ahmet İlhan GÜLER’in görevinin gereklerini yapmakta ihmal gösterdiği, hakkında” **Soruşturma İzni Verilmesi”** gerektiği,*

*İstanbul İstihbarat Şube Müdürü Ahmet İlhan GÜLER’in Müfettişçiliğimizce alınan ilk ifadesinde; bu yazıdan İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin CERRAH’ın haberinin bulunmadığını ifade ettiği, Trabzon’dan gelen yazıdan haberi olmadığına göre İl Emniyet Müdürü Celalettin CERRAH’a cezai sorumluluk yüklenemeyeceği, hakkında **“Soruşturma İzni Verilmemesi gerektiği”** (EK:15/23) şeklinde kanaat belirtildiği*

İstanbul Valiliğince; İl Emniyet Müdürü Celalettin CERRAH ve İstihbarat eski Şube Müdürü Ahmet İlhan GÜLER hakkında 28.02.2007 tarih ve 2007/11 sayılı “Kısmen Soruşturma İzni Verilmemesine, Kısmen Soruşturma İzni Verilmesine” dair karar verildiği ve şikâyetçi vekillerinin 30.03.2007 tarihli itiraz dilekçesi üzerine dosyanın Bölge İdare Mahkemesi Başkanlığına gönderildiği,

Konu ile ilgili olarak Bölge İdare Mahkemesi Başkanlığının 23.05.2007 tarih ve E:2007/163, K:2007/247 sayılı kararında “...Hakkında soruşturma izni verilen A.İlhan GÜLER Trabzon Emniyet Müdürlüğü’nden gelen yazı üzerine gereğinin yapılması için astı konumunda bulunan emniyet görevlilerine gerekli talimatı verdiği anlaşılmakta olup, ön inceleme sırasında bu memurların ifadelerine başvurulmadığı gibi istihbaratla ilgili gizli yönetmeliklerde belirtilmiş hizmet alanının gereklerini yerine getirip getirmediği hususunun değerlendirilmesi için istihbarat konusunda uzman bilirkişilerden yararlanılmadığı görülmektedir. Ayrıca olayla ilgili başka tanıklar varsa bu tanıklar belirlenip ifadeleri alınmak suretiyle rapor düzenlenmesi gerekmektedir. Açıklanan nedenlerle eksik incelemeye dayalı kararın yöntem ve yasaya uygun bulunmaması nedeniyle bozulmasına belirtilen eksikliklerin giderildikten sonra yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın İstanbul Valiliğine iadesine 23.05.2007 tarihinde oybirliğiyle karar verildiği”, kararın Valiliğe intikal ettirildiği, Valilikçe yeniden inceleme yapılmak üzere dosyanın 19.06.2007 tarihinde İçişleri Bakanlığına gönderildiği,

İstanbul Emniyet Müdürlüğü görevlileri hakkında; Bakanlık Yüksek Disiplin Kurulunca 14/02/2008 tarih ve 2008/20 sayı ile 1. Sınıf Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah’ a isnad edilen suç sübuta ermediğinden hakkında “CEZA TAYİNİNE MAHAL OLMADIĞI” na,

3. sınıf emniyet Müdürü Ahmet İlhan GÜLER' in söz konusu davranışlarıyla "Görevde kayıtsızlık göstermek, görevi savaştırmak veya geçerli özrü olmaksızın belirtilen sürede bitirmemek" suçunu işlediği sübuta erdiğinden eylemine uyan Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü'nün 5/A-6 maddesi gereğince "3 Günlük Aylık Kesimi" cezası ile tecziyesi gerekmekte ise de, sicilleri iyi olduğundan aynı tüzüğün 15. maddesinin uygulanmasıyla bir derece alt ceza olan "KINAMA" cezası ile tecziyesine şeklinde karar verildiği, (EK:59)

(10)-Mülkiye Başmüfettişleri Şükrü YILDIZ ve Mehmet Ali ÖZKILINÇ ile Jan.Kd.Albay İsa ÖZTÜRK tarafından hazırlanan 15.02.2007 tarih ve 138/14, 93/13 numaralı;

"Trabzon Jandarma Komutanlığının Hrant DİNK cinayetinin önlenmesinde zafiyet ve ihmali olup olmadığı, Hrant DİNK'in öldürüleceği bilgisine kolayca ulaşım sağlayacağı, Coşkun İGCI'nin Jandarma istihbarat görevlilerine Hrant DİNK'in öldürüleceği bilgisini verdiğine, Jandarmanın ise böyle bir bilgi almadığına ilişkin beyan ve iddialara "

Yönelik olarak Coşkun İGCI'nin ihbarı üzerine Trabzon Valiliğine sunulmak üzere düzenlenen **Tevdi Raporunun** sonuç bölümünde;

"...Bu itibarla; Trabzon Jandarma Komutanlığı görevlileri hakkında ön inceleme yapılması gerektiği, Ön İncelemeyi başlatma yetkisinin Trabzon Valisine ait olması karşısında, konunun Trabzon Valiliğine Tevdi edilmesi gerektiği, sonuç ve kanaatine varılmıştır." (EK:16/15-16)

(11)- Mülkiye Başmüfettişleri Şükrü YILDIZ, Mehmet Ali ÖZKILINÇ, ile Jandarma Müfettişi J.Kd.Albay İsa ÖZTÜRK ve Polis Başmüfettişi Osman ÖZBEK tarafından hazırlanan 15.02.2007 tarih ve 138/15, 93/14, 74/4 numaralı;

"Hrant DİNK cinayet şüphelilerinin (tutuklu) Emniyet ve Jandarma ile ilişkisine"

Yönelik olarak Kamu Hukuku adına düzenlenen **Araştırma Raporunun** sonuç bölümünde;

"1- Trabzon Emniyet Müdürlüğü'nün, Erhan TUNCEL'den 17.11.2004-23.11.2006 tarihleri arasında yardımcı istihbarat elemanı olarak istifade ettiği, buna ait talebin 17.11.2004 tarihinde Emniyet Genel Müdürlüğüne gönderildiği, onaylanması ile 02.12.2004 tarihinde kayda alındığı,

Erhan TUNCEL'in buluşmalara gelmemesi, yalan söylemesi, bilgi saklamaya çalışması ve güvensiz olması nedeniyle 17.11.2006 tarihinde Yardımcı İstihbarat Elemanlığı statüsüne son verildiği, 23.11.2006 tarihinde kayıtlardan düşüldüğü, Erhan TUNCEL'in bu tarihler arasında başka bir kurumla ilişkisi olduğuna dair herhangi bir tespitin bulunmadığı, diğer şüphelilerin emniyet ile herhangi bir irtibatı bulunmadığı,

2- Tuncay UZUNDAL'ın Merkez Jandarma Karakol Komutanlığı Asayiş Tim Komutanı J.Astsb.Çvş.Satılmış ŞAHİN'i görevi nedeniyle tanıdığı, birkaç telefon temasının bulunduğu,

Erhan TUNCEL'in; Tuncay UZUNDAL'ın ev arkadaşı olması nedeniyle J.Astsb.Çvş. Satılmış ŞAHİN tarafından tanıdığı, birkaç telefon temasının bulunduğu,

Diğer şüphelilerin Jandarma ile herhangi bir irtibatı bulunmadığı anlaşılmıştır. Yapılacak herhangi bir işlem bulunmadığı, Sonuç ve kanaatine varılmıştır. " (EK:17/5-6)

(12)- Mülkiye Başmüfettişleri Şükrü YILDIZ ve Mehmet Ali ÖZKILINÇ ile Polis Başmüfettişi Osman ÖZBEK tarafından hazırlanan 15.02.2007 tarih ve 138/16, 93/15, 74/3 numaralı;

“Yasin HAYAL’in 24.10.2004 günü Trabzon Mc Donald’s’a bomba attıktan sonra saklandığı yer emniyete ihbar edildiği halde ihbarın iki gün sümen altında tutulduğuna”

Yönelik olarak Kamu Hukuku adına düzenlenen **Araştırma Raporunun** sonuç bölümünde;

“İleri sürülen iddianın sübuta ermediği, araştırma konumuzun; polis in suç işlendikten sonra yaptığı adli görev kapsamında olduğu, adli görev sırasında işlenen suçlardan ötürü haklarında yetkili Cumhuriyet Savcılıklarınca genel hükümlere göre soruşturma yapılacağı, Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığının Mc Donald’s davasını tekrar açtığı anlaşıldığından, yapılacak herhangi bir işlem bulunmadığı” (EK:18/4-5)

(13)- Mülkiye Başmüfettişi Rıdvan AYDIN ile Polis Müfettişi K.Yücel TUTKUN tarafından hazırlanan 19.02.2007 tarih ve 151/19, 37/12 numaralı;

“Samsun İl Emniyet Müdürlüğü görevlilerinin, AGOS Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant DİNK cinayeti zanlısı Ogün SAMAST’ın, 20.01.2007 Cumartesi günü saat 22.30 sıralarında Samsun Otogarında yakalanmasına müteakip, İl Emniyet Müdürlüğü TEM Şube Müdürlüğü Çay Ocağında Türk Bayrağı ve Atatürk’ün “ Vatan toprağı kutsaldır.Kaderine terk edilemez..” sözlerinin yer aldığı TEMA Vakfına ait takvim önünde fotoğraf ve kamera görüntülerinin alınmasına denetim görevini yeterli yapmamak suretiyle engel olmaması, çekilen fotoğrafların ve kamera görüntülerinin basına sızmaması için gerekli önlemleri almaması, söz konusu takvim önünde adı geçenle fotoğraf çekilmeleri, çektikleri delil niteliğindeki fotoğrafları, fotoğraf makinesi diskinden ve bunların kopyalandığı bilgisayarın hard diskinden silmeleri ve bunları Müfettişliğimize ibraz etmemelerine ”

Yönelik olarak Kamu Hukuku adına Samsun İl Emniyet Müdürü Mustafa İLHAN, İl Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürü Fikri YALMAN, Güvenlik Şube Müdürü Yakup KURTARAN, Terörle Mücadele Şube Müdür Vekili Metin BALTA, TEM Şube Müdürlüğünde görevli Komiser Ahmet ÇETİNER, TEM Şube Müdürlüğünde görevli Komiser İbrahim FIRAT, TEM Şube Müdürlüğünde görevli Polis Memuru İsmail TÜRK, TEM Şube Müdürlüğünde görevli Polis Memuru Cengiz AYDIN hakkında düzenlenen **Disiplin Raporunun** sonuç bölümünde;

*“Samsun İl Emniyet Müdürü Mustafa İLHAN, İstihbarat Şube Müdürü Fikri YALMAN ve Terörle Mücadele Şube Müdür Vekili Metin BALTA’nın; AGOS Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant DİNK cinayeti zanlısı Ogün SAMAST’ın 20.01.2007 Cumartesi günü saat 22.30 sıralarında Samsun Otogarında yakalanmasına müteakip, İl Emniyet Müdürlüğü TEM Şube Müdürlüğü Çay Ocağında Türk Bayrağı ve Atatürk’ün “ Vatan toprağı kutsaldır.Kaderine terk edilemez..” sözlerinin yer aldığı TEMA Vakfına ait takvim önünde fotoğraf ve kamera görüntülerinin alınmasına birimleri itibarı ile yeterli denetim görevini yapmamak suretiyle engel olmadıkları, çekilen fotoğrafların ve kamera görüntülerinin basına sızmaması için gerekli önlemleri almadıklarına veya başka bir ifade ile etkin bir şekilde denetim görevlerini yerine getirmediklerine dair yeterli kanıt, ifade ve emareler bulunduğu ve bu şekilde adı geçen görevlilerin Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü’nün değişik 6/A-3. maddesinde belirtilen “Denetim görevini yerine getirmemek” şeklinde tanımını bulan disiplin suçunu işledikleri tespit edildiğinden, adı geçenlerin savunmaları alındıktan sonra **“4 ay süreli durdurma cezası ile tecziyeleri”** gerektiği,*

Güvenlik Şube Müdürü Yakup KURTARAN, Tem Şube Müdürlüğü Komiseri Ahmet ÇETİNER ve TEM Şube Müdürlüğü Polis Memuru İsmail TÜRK’ün; söz konusu takvim önünde zanlı ile fotoğraf çektiklerine dair yeterli kanıt ve ifadeler bulunduğu ve bu şekilde adı geçen görevlilerin Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü’nün değişik 7/B-1. maddesinde belirtilen “Hizmet içinde resmi sıfatının gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu sarsacak eylem ve davranışlarda bulunmak” şeklinde tanımını bulan disiplin

suçunu işledikleri tespit edildiğinden, adı geçenlerin savunmaları alındıktan sonra **“16 ay süreli durdurma cezası ile tecziyeleri”** gerektiği,

TEM Şube Müdürlüğü Komiseri İbrahim FIRAT'ın; delil niteliğindeki fotoğrafları, kopyalandığı bilgisayarın hard diskinden sildiği ve bunları Müfettişliğimize ibraz etmediğine dair yeterli kanıt, ifade ve emareler bulunduğu, konu ile ilgili Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü'nün 12. maddesinde belirtilen “Herhangi bir işe ilişkin yazılı kağıt, belge mikrofilm aslı veya kopyalarını kasıtlı olarak yok eden, ortadan kaldıran ya da belge niteliği taşıyan bilgisayar programlarını, dosyalarını, verilerini hukuka aykırı olarak ele geçiren, başkasına zarar vermek üzere kullanan, tahrip eden, değiştiren, silen, sistemin işlemesine engel olan ya da yanlış biçimde işlemesini sağlayanlara uzun süreli durdurma cezasının üst sınırı verilir” şeklinde tanımını bulan disiplin suçunu işlediği tespit edildiğinden, adı geçeninin savunması alındıktan sonra **“24 ay süreli durdurma cezası ile tecziyesi”** gerektiği,

TEM Şube Müdürlüğü Polis Memuru Cengiz AYDIN'ın; çektiği delil niteliğindeki fotoğrafları Müfettişliğimize ibraz etmediğine dair yeterli kanıt, ifade ve emareler bulunduğu, konu ile ilgili Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü'nün 6/A-5. maddesinde belirtilen “Amir ve üstlerine iletilmesi gereken bilgi ve buyrukları, zamanında iletmemek ya da olayları, olaylarla ilgili bilgileri amirlerinden ve resmen istenmesi halinde de görevli ve yetkili kuruluş ve kişilerden gizlemek” şeklinde tanımını bulan disiplin suçunu işlediği tespit edildiğinden, adı geçeninin savunması alındıktan sonra **“4 ay süreli durdurma cezası ile tecziyesi”** gerektiği ” (EK:19/42-43)

şeklinde kanaat belirtildiği ve bu kanaat doğrultusunda;

Samsun Emniyet Müdürlüğü görevlileri hakkında İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulunun 08/06/2007 tarih ve 2007/31 sayılı kararı ile de;

Samsun İl Emniyet Müdürü Mustafa İLHAN'ın, “Görevin takdir ve yerine getirilmesinde hoşgörü ve savsaklamak” suçunu işlediği sübuta erdiğinden E.Ö.D.T.nün 13.maddesi gereğince “KINAMA” cezası ile tecziye edilmesi gerekmekte ise de, geçmiş hizmetleri olumlu ve sicilleri iyi olduğundan bir alt ceza olan “UYARMA”, cezası ile tecziye edildiği,

3. Sınıf Emniyet Müdürü Fikri YALMAN ve Emniyet Amiri Metin BALTA'nın söz konusu davranışlarıyla “Görevde kayıtsızlık göstermek, görevi savsaklamak veya geçerli bir özrü olmaksızın belirtilen sürede bitirmemek” suçunu işledikleri sübuta erdiğinden eylemlerine uyan Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü'nün 5/A-6 maddesi gereğince “3 Günlük Aylık Kesimi” cezası ile tecziyeleri gerekmekte ise de, geçmiş hizmetleri olumlu ve sicilleri iyi olduğundan aynı tüzüğü'nün 15. maddesinin uygulanmasıyla bir derece alt ceza olan “KINAMA” cezası ile tecziyelerine, kararın tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içerisinde itiraz yolu açık olmak üzere;

4. Sınıf Emniyet Müdürü Yakup KURTARAN, Komiser Ahmet ÇETİNER, Komiser İbrahim FIRAT ve Polis Memuru İsmail TÜRK'ün söz konusu davranışlarıyla “Görevin takdir veya yerine getirilmesinde hoşgörü veya savsaklama” suçunu işledikleri sübuta erdiğinden eylemlerine uyan Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü'nün 13. maddesi gereğince “1 GÜNLÜK AYLIK KESİMİ” cezası ile tecziyelerine, suçun işleniş şekli ve niteliği itibariyle ayrı tüzüğü'nün 15. maddesinin uygulanmasına yer olmadığına, kararın tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde idari yargıya başvurma yolu açık olmak üzere;

Polis Memuru Cengiz AYDIN'ın söz konusu davranışlarıyla “Amir ve üstlerine iletilmesi gereken bilgi ve buyrukları zamanında iletmemek ya da olayları, olaylarla ilgili bilgileri amirlerinden ve resmen istenmesi halinde de görevli ve yetkili kuruluş ve kişilerden gizlemek” suçunu işlediği sübuta erdiğinden eylemine uyan Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü'nün 6/A-5.maddesi gereğince “4 Ay Kısa Süreli Durdurma” cezası ile tecziyesi gerekmektedir ise de, geçmiş hizmetleri olumlu ve sicilleri iyi olduğundan aynı

tüzüğün 15. maddesinin uygulanmasıyla bir derece alt ceza olan “3 GÜNLÜK AYLIK KESİMİ” cezası ile tecziyesine, “

Karar verildiği, (EK:60) ve karara karşı yapılan itiraz üzerine konunun Samsun İdare Mahkemesi Başkanlığınca halen incelenmekte olduğu,

(14)- Mülkiye Başmüfettişi Rıdvan AYDIN ve 1 Nolu Özel Müfettiş J.Kd.Albay İbrahim İŞGÜDER tarafından hazırlanan 19.02.2007 tarih ve 151/20, İ.İ-5 numaralı;

“Samsun İl Jandarma Komutanlığı görevlilerinin, AGOS Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant DİNK cinayeti zanlısı Ogün SAMAST’ın 20.01.2007 Cumartesi günü saat 22.30 sıralarında Samsun Otogarında yakalanmasına müteakip, İl Emniyet Müdürlüğü TEM Şube Müdürlüğü çay ocağında Türk Bayrağı ve Atatürk’ün “Vatan toprağı kutsaldır. Kaderine terk edilemez” sözlerinin yer aldığı TEMA Vakfına ait takvim önünde adı geçenle fotoğraf çektirmeleri, zanlıyı cep telefonu kamerası ile kayda almaları ve bunu zanlıya samimi bir yaklaşımla göstermelerine ”

Yönelik gereğinin ifası için Jandarma Genel Komutanlığına gönderilen **Tevdi Raporunun** sonuç bölümünde;

“Samsun İl Jandarma Komutanlığı Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürü J.Yüzbaşı Murat BAYRAK’ın; İl Jandarma Komutanlığı tarafından Müfettişliğimize gönderilen kamera görüntülerinde, AGOS Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant DİNK cinayet zanlısı Ogün SAMAST’ın, 20.01.2007 Cumartesi günü saat:22:30 sıralarında Samsun Otogarında yakalanmasına müteakip, İl Emniyet Müdürlüğü TEM Şube Müdürlüğü Çay Ocağında , zanlıyı kendisine ait cep telefonunun kamerası ile kayda aldığı, bu görüntüleri zanlıya samimi bir yaklaşımla eline cep telefonunu vermek suretiyle gösterdiği,

Samsun İl Jandarma Komutanlığı Asayiş Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Unsur Komutanı J.Bçvş.Birol USTA OĞLU’nun; zanlı Ogün SAMAST’ın 20.01.2007 Cumartesi günü saat 22.30 sıralarında Samsun Otogarında yakalanmasına müteakip İl Emniyet Müdürlüğü TEM Şube Müdürlüğü çay ocağında Türk Bayrağı ve Atatürk’ün “Vatan toprağı kutsaldır. Kaderine terk edilemez” sözlerinin yer aldığı TEMA Vakfına ait takvim önünde adı geçenle fotoğraf çekilirken, takvimdeki yazının zanlının arka fonunda yer alması için özel gayret gösterdiği, zanlıya samimi bir yaklaşım sergilediği,

Samsun İl Jandarma Komutanlığı Asayiş Şube Müdürlüğü Parmak İzi Uzmanı J.Bçvş. Yüksel AVAN, Samsun İl Jandarma Komutanlığı Bölücü Faaliyetler Unsur Komutanı J.Kd.Üçvş.Soner TURAN, Samsun İl Jandarma Komutanlığı İstihbarat Şube Müdürlüğü Elemanı Uzman J. VI. Kad Çvş. Ahmet YILMAZ ve Samsun İl Jandarma Komutanlığı Olay Yeri İnceleme Birim Elemanı Uzman J. I Kad. Çvş. Atalay ÖZCAN’ın; zanlı Ogün SAMAST’ın 20.01.2007 Cumartesi günü saat 22.30 sıralarında Samsun Otogarında yakalanmasına müteakip, İl Emniyet Müdürlüğü TEM Şube Müdürlüğü çay ocağında Türk Bayrağı ve Atatürk’ün “Vatan toprağı kutsaldır. Kaderine terk edilemez” sözlerinin yer aldığı TEMA Vakfına ait takvim önünde adı geçenle fotoğraf çektikleri, 2803 Sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun 15/b. Maddesinde; “Jandarma personelinin işledikleri disiplin suçları için 477 Sayılı Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları Hakkında Kanun” hükümleri uygulanır, hükmü ve Jandarma Teşkilat Görev ve Yetkileri Yönetmeliğininin 185. maddesinde “ Jandarma subay, astsubay, uzman jandarma, askeri öğrenci, erbaş ve erleriyle sivil memurların, disiplin yoluyla cezalandırılması; kendi disiplin amirlerinin yetkisindedir...” hükmü doğrultusunda, Jandarma personeli hakkında kendi mevzuatlarına göre disiplin cezaları ile cezalandırılmaları hususunda takdir yetkisininin Jandarma Genel Komutanlığında olduğu, kanaat ve sonucuna varılmıştır. ”(EK:20/26-27) denildiği ve

bunun üzerine Jandarma Genel Komutanlığınca; Söz konusu Raporda yapılan tespitlere göre; olaya karışan jandarma personelinin eylemlerinin disiplin tecavüzü niteliğinde bulunması nedeniyle, Askeri Ceza Kanununun 162-171 inci maddeleri uyarınca; Samsun İl Jandarma Komutanı tarafından, bir astsubayın (5) gün, bir subayın (4) gün, iki astsubay ve bir uzman jandarma çavuşun (3) gün, bir uzman jandarma çavuşun da (2) gün göz hapsi disiplin cezası ile cezalandırıldıkları,

Aynı olay ile ilgili olarak, yukarıdaki çeşitli disiplin işlemlerinde tabi tutulduğu belirtilen altı personelden beşi hakkında idari tedbir uygulaması kapsamında; Samsun Valiliğinin 02 Şubat 2007 ve 03 Şubat 2007 tarihli onayları ile Samsun İl Ö.K.lığı Asayiş Şube Md.lüğü emrinde görevli bir astsubay Tekkeköy İlçe J.K.lığı emrine, İstihbarat ŞbMd.lüğü emrinde görevli bir astsubay ve bir uzman jandarma çavuş Ondokuzmayıs İlçe Jandarma K.lığı emrine, Merkez İlçe J.K.lığı emrinde görevli bir uzman jandarma çavuş da Tekkeköy İlçe J.K.lığı emrine atandırıldıkları,

Ayrıca; “Trabzon İl J.K.lığının Hrant DİNK cinayetinin önlenmesinde zafiyet ve ihmalinin olup olmadığı, Hrant DİNK’in öldürüleceği bilgisine kolayca ulaşım ulaşamayacağı, Coşkun İGCI’nin Jandarma İstihbarat görevlilerine Hrant DİNK’in öldürüleceği bilgisini verdiğine, Jandarmanın ise böyle bir bilgi almadığına ilişkin beyan ve iddialar” konusunda tanzim edilen içişleri Bakanlığı Mülkiye Müfettişliğinin 02 Nisan 2008 tarihli ve Ş.Y 138/27 sayılı Ön İnceleme Raporu (EK: 21) uyarınca, Trabzon Valiliği tarafından söz konusu raporda adı geçen bir astsubay ve bir jandarma çavuş hakkında soruşturma izni verilmiş ve Samsun Cumhuriyet Başsavcılığınca yapılan soruşturma neticesinde de 30.10.2007 gün ve 2007/2815-1016 Esas/Karar sayılı iddianame ile haklarında “Görevi kötüye kullanmak” suçundan kamu davası açılmış olduğu ve davanın halen devam etmekte olduğu,

(15)- Mülkiye Başmüfettişleri Şükrü YILDIZ, Mehmet Ali ÖZKILINÇ, ile Jandarma Müfettişleri J.Kd.Albay İsa ÖZTÜRK ve J.Albay Süleyman DOĞAN tarafından hazırlanan 02.04.2007 tarih ve 138/27, 93/27, İ.Ö.15/15, S.D.15/15 numaralı;

“Trabzon Jandarma Komutanlığının Hrant DİNK cinayetinin önlenmesinde zafiyet ve ihmali olup olmadığı, Hrant DİNK’in öldürüleceği bilgisine kolayca ulaşım ulaşamayacağı, Coşkun İGCI’nin Jandarma istihbarat görevlilerine Hrant DİNK’in öldürüleceği bilgisini verdiğine, Jandarmanın ise böyle bir bilgi almadığına ilişkin beyan ve iddialara”

Yönelik olarak Rahil DİNK, Hasrof DİNK, Arat DİNK ve Delal DİNK’in şikayeti üzerine Trabzon İl Jandarma Komutanı Albay Ali ÖZ, Jandarma İstihbarat Şube Müdürü Yüzbaşı Metin YILDIZ, Merkez Jandarma Komutanı Yüzbaşı Mehmet ALTINEL, Merkez Jandarma Bölük Komutanı J.Üstğ.Murat AKÇE, Merkez Jandarma Karakol Komutanı J.Kd.Bşçv. Nazmi TAMER, Merkez Jandarma Karakol Komutanı J.Bşçv.Cevat ESER, Uzm J.V.Kad.Çvş Veysel ŞAHİN ve J.Kad.Bçvş. Osman Şimşek hakkında düzenlenen **Ön İnceleme Raporunun** sonuç bölümünde;

“Hakkında ön inceleme yapılanlardan Trabzon İl Jandarma Komutanlığı İstihbarat Şube Müdürü J.Yzb.Metin YILDIZ, Uzman J.V.Kad.Çvş. Veysel ŞAHİN, J.Kad.Bçvş.Okan ŞİMŞEK ile Merkez Karakol Komutanı J.Bçvş.Cevat ESER haklarında “Soruşturma izni verilmesi” gerektiği,

Hakkında ön inceleme yapılanlardan Merkez Jandarma Bölük Komutanı J.Yzb.Mehmet ALTINEL’in 30.06.2006 tarihinde, Merkez Jandarma Karakol Komutanı J.Kd.Bçvş. Nazmi TAMER’in bu görevinden 01.07.2005 tarihinde ayrıldığı anlaşıldığından haklarında “Soruşturma izni verilmemesi” gerektiği,

Trabzon İl Jandarma Komutanı J.Albay Ali ÖZ ile Merkez Jandarma Bölük Komutanı J.Üstğm. Murat AKÇE’nin Pelitli beldesinde gelişen bu olaylar ile doğrudan

ilgilenme imkanları bulunmayabileceği, “Genel sorumluluk” anlayışıyla üst düzey yönetim mevkiinde bulunan kişilere cezai sorumluluk yüklemenin mümkün olmadığı değerlendirildiğinden haklarında “**Soruşturma izni verilmemesi**” gerektiği”

Şeklinde kanaat belirtildiği ancak bu kanata Jandarma Müfettişleri İsa ÖZTÜRK ve Süleyman DOĞAN’ın katılmadıkları, karşı oy haklarını kullandıkları ve;

“ 4483 Sayılı Kanuna göre, soruşturma izni verilmesi için ceza kovuşturması yapılmasını gerektirecek yeterli delilin elde edilmesi gerektir. Yukarıda sayılan nedenlerle Trabzon İl Jandarma Komutanlığında görevli olan J.Yzb. Metin YILDIZ, J.Çvş. Cevat ESER, J.Çvş. Okan ŞİMŞEK ve Uzman J.Çvş. Veysel ŞAHİN hakkında iddia edilen nedenlerden dolayı yapılan ön incelemede mevcut bilgi ve belgeler haklarında soruşturma açılmasını gerektirecek yeterlilikte bulunmadığından soruşturma izni verilmemesi gerektiği” (EK:21/62)

(16)- Mülkiye Başmüfettişi Şükrü YILDIZ tarafından hazırlanan 21.08.2007 tarih ve 138/57 numaralı;

“Agos gazetesi Genel yayın Yönetmeni Fırat (Hrant) Dink’in 19.01.2007 tarihinde İstanbul’da öldürülmesi olayında, Trabzon Emniyet Müdürlüğü görevlilerinin suçların önlenmesi hakkında memuriyet görevlerini gereği gibi yapamadıkları” konusuna

Yönelik **Ön İnceleme Raporunun** sonuç bölümünde;

Trabzon Emniyet Müdürlüğüne;

Yasin HAYAL grubunun faaliyetlerini izlemek üzere Erhan TUNCEL’in yardımcı istihbarat elemanı olarak temin edildiği,

Yasin Hayal’in Mc Donalds’ı bombalaması nedeniyle bulunduğu cezaevinden 13.09.2005 tarihinde çıktıktan sonra, 08.11.2005 tarihinden Fırat (Hrant) DİNK’in öldürüldüğü 19.01.2007 tarihine kadar aralıksız olarak teknik takip altına tutulduğu,

Yardımcı istihbarat elemanı Erhan TUNCEL’in verdiği Yasin HAYAL’in Fırat (Hrant) DİNK’e yönelik eylem yapacağı bilgisinin rapor haline getirildiği ve 17.02.2006 tarihinde İstanbul İstihbarat Şube Müdürlüğüne yazıldığı,

Trabzon Emniyeti, Fırat (Hrant) DİNK’e yönelik eylemin ülkemize ve ve millete zarar vereceğini belirterek yardımcı istihbarat elemanı vasıtası ile Yasin HAYAL’i eylemden vazgeçirmeye çalıştığı, Erhan TUNCEL’in kesinlikle olaya hiçbir şekilde müdahil olmaması gerektiğinin tembih edildiği,

Erhan TUNCEL’in henüz yardımcı istihbarat elemanı statüsünden çıkarılmadan, 13.07.2006 tarihinden Fırat (Hrant) DİNK’in öldürüldüğü 19.01.2007 tarihine kadar aralıksız olarak teknik takip altında tutulduğu,

Fırat (Hrant) DİNK’in öldürüleceği konusunda 17 ihbar yapıldığı iddiasının doğru olmadığı, kendisinden yardımcı istihbarat elemanı olarak istifade edilen Erhan TUNCEL ile toplam (11) buluşma yapıldığı ve (10) haber raporu tanzim edildiği, bunlardan yalnızca ikisinde Hrant DİNK’in konu edildiği, birincisinde Yasin HAYAL’in Hrant DİNK’e yönelik eylem yapacağının, ikincisinde eylem yapma fikrinden vazgeçirilmesinin konuşulduğu,

Erhan TUNCEL’in ifadesinde hiç kimseye Emniyet İstihbarata 17 kez Hrant DİNK’in öldürüleceğini söylemediğini ifade ettiği,

Zeynel Abidin YAVUZ’un 2006 yılı Mayıs ayında Fırat (Hrant) DİNK’i vurma eylemini icra edecek kişi olarak planlandığı Yasin HAYAL’in Fırat (Hrant) DİNK’e eylem yapmak üzere Zeynel Abidin YAVUZ’u göndereceğini Erhan TUNCEL’in polis memuru Muhittin ZENİT’e ve İstihbarat Şube Madara Engin DİNÇ’e bildirildiği, yapılan araştırmalarda Zeynel’in Kocaeli iline çalışmaya gittiğinin öğrenildiği, bu yüzden bu bilgiye itibar edilmediği, Zeynel Abidin YAVUZ’un Trabzon’dan ayrılarak Kocaeli iline çalışmaya gittiğinin sigorta kayıtları ve baz istasyonu sorgulamaları ile doğrulandığı,

Erhan TUNCEL'in şifahi beyanlarına ilişkin İstanbul C.Başsavcılığının 09/04/2007 tarihli tespit tutanağında belirtilen Erhan TUNCEL'in; 2006 yılı Mayıs ayı içerisinde Yasin'in talebi üzerine internetten Hrant DİNK'e ait fotoğrafları istihbarat görevlileri Özgür ve Memduh'a bizzat teslim ettiği iddiasının sübuta ermediği, Erhan TUNCEL in müfettişliğimize verdiği ifadesinde resimleri hatırlamadığını ifade ettiği,

Yasin HAYAL ve Erhan TUNCEL'in teknik takip altında tutulduğu halde Yasin HAYAL-Ogün SAMAST, Erhan TUNCEL-Ogün SAMAST irtibatına ulaşılamadığı, Mahkemedeki dosyasında bulunan telefon irtibatlarını gösteren şemaya göre Yasin HAYAL ve Erhan TUNCEL'in Ogün SAMAST ile yaptıkları herhangi bir telefon görüşmesinin bulunmadığı,

Erhan TUNCEL'in Trabzon istihbaratına eylemi önce Yasin HAYAL'in yapacağını aksettirerek daha sonra Zeynel Abidin Yavuz fikrinden vazgeçilmesi sonrasında onun adını vererek ve Ogün Samast'da karar kılınması üzerine hiçbir bilgi vermeyerek Emniyeti bilinçli olarak yanlış yönlendirdiğinin tesbit edildiği, bunun temel sebebinin, Erhan Tuncel'in, Hrant DİNK suikastını Yasin Hayal ile birlikte planlaması olduğu,

Erhan Tuncel hakkında, terör örgütünün yöneticisi olmak, tasarlayarak adam öldürmek, patlayıcı madde imal etmek, atmak, mala zarar vermek ve müessir fül suçlarından dava açıldığı,

Trabzon Emniyet Müdürlüğü görevlilerinin suçların önlenmesi hakkındaki memuriyet görevlerini gereği gibi yerine getirdikleri, üzerlerine atılacak herhangi bir kusur bulunmadığı,

Anlaşıldığından,

Haklarında ön inceleme yapılanlar Trabzon Emniyet Müdürleri Ramazan AKYÜREK, Reşat ALTAY, Trabzon İstihbarat Şube Müdürleri Engin DİNÇ, Faruk SARI, Emniyet Amiri Ercan Demir, Komiser Yardımcısı Özkan MUMCU, Polis memurları Muhittin ZENİT ve Mehmet AYHAN haklarında "soruşturma izni verilmemesi" gerektiği "(EK:22/21-22) şeklinde rapor tanzim edildiği ve bunun üzerine Söz konusu iddialarla ilgili Trabzon İl İdare Kurulunca 07.08.2007 tarih ve İl İd.Kur.Md.-53 sayılı karar ile Trabzon Emniyet Görevlileri hakkında SORUŞTURMA İZİNİ VERİLMEMESİ kararının verilmiş olduğu; verilen karar ile ilgili olarak Bölge İdare Mahkemesi'ne itiraz edilmesi üzerine, Bölge İdare Mahkemesince 03.10.2007 tarih ve E.No:2007/144, K.No:2007/146 ve E.No:2007/153 ve K.No:2007/152 sayılı "itirazın reddine" ilişkin karar verildiği ve soruşturma izini verilmemesi kararının kesinleşmiş olduğunu,

(17)- Mülkiye Başmüfettişi Şükrü YILDIZ tarafından hazırlanan 21.08.2007 tarih ve 138/58 numaralı;

"Agos Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Fırat (Hrant) DİNK'in öldürülebileceği yönünde, Trabzon Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlüğü tarafından 17.02.2006 tarih ve 027248 sayılı yazı ile İstanbul İstihbarat Şube Müdürlüğüne ayrıntılı bilgi verildiği, Trabzon Emniyet Müdürlüğünden gelen bu yazının İstanbul Emniyet Müdürlüğünce ciddi olarak ele alınması gerekirken, yapılan işlemlerin yeterli olmadığı, koruma tedbirlerinin alınmadığı ve Fırat (Hrant) DİNK'in 19.01.2007 öldürülmesine"

*Yönelik olarak Rahil DİNK'in şikâyeti üzerine İstanbul Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürü Ahmet İlhan GÜLER hakkında düzenlenen **Ek Ön İnceleme Raporunun** sonuç bölümünde;*

"Bilirkişi Raporu ve ifadelere göre;

Fırat (Hrant) DİNK'e yönelik suikast yapılacağı yönünde, Trabzon Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlüğü tarafından İstanbul İstihbarat Şube Müdürlüğüne 17.02.2006 tarih ve 027248 sayılı yazı yazıldığı, Trabzon İstihbarat Şube Müdürü Engin

DİNÇ'in Fırat (Hrant) DİNK'e yönelik eylem yapılacağını İstanbul İstihbarat Şube Müdürü Ahmet İlhan GÜLER'e telefonla da bildirdiği,

Trabzon'dan gönderilen yazının gereklerinin İstanbulEmniyet Müdürlüğüne yeterince yerine getirilmediği, İstanbulEmniyet Müdürlüğü'nün istihbarat ile ilgili gizli yönetmeliklerde belirtilen hizmet gereklerini yeterince yerine getirmediği,

Trabzon'dan gelen yazı üzerine yapılan adres çalışmasının bilgisayara işlenmediği, tahkikat raporunun sıralı üst amirlere arz edildiği ve İstihbarat Şube Müdürü A.İlhan GÜLER'in onayı ile beklemeye alındığı, Trabzon'dan ilave bilgi istenmediği, Trabzon'a cevap verilmediği,

Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı tarafından yayınlanan, sözde Ermeni soykırımı tasarısının Fransa meclisinde gündeme geldiği sırada 12.10.2006 tarihinde özellikle Ermeni asıllı vatandaşlarımıza yönelik olası faaliyetlerin yakinen izlenmesi yönündeki Genelgesinin de dikkate alınmadığı,

Ayrıca Bilirkişi Raporuna göre; İl Emniyet Müdürü Celalettin CERRAH'ın ifadesinde Trabzon'dan gelen yazıdan bilgisi olmadığı konusunda verdiği bilgilerin çelişkili olduğunun belirtildiği,

Fırat (Hrant) DİNK'in ölümünün önceden bir yazı yazıldığı halde meydana geldiği, İstanbul İstihbarat Şube Müdürlüğü'nün meydana gelmesi kuvvetle muhtemel bir olayın önlenmesi için gerekli işlemleri yeterince yapmadığı, istihbarat ile ilgili gizli yönetmeliklerde belirtilen hizmet gereklerinin yeterince yerine getirilmediği, gerekli tedbirlerin alınmadığı, anlaşıldığından;

Hakkında ek ön inceleme yürütülen İstanbul İstihbarat Şube Müdürü Ahmet İlhan GÜLER hakkında "Soruşturma izni verilmesi" gerektiği" (EK:23/22-23)

(18)- Mülkiye Başmüfettişleri Mihat DUMANLI, Abdullah ERİN ve Mehmet TANIŞIR tarafından hazırlanan 08.11.2007 tarih ve 52/64, 38/103, 21/87 numaralı;

"29.09.2007 tarihinde gazetelerde yer alan AGOS Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Fırat (Hrant) DİNK'in öldürülmesi olayının şüphelileri arasında yer alan Erhan TUNCEL ile Polis Memuru Muhittin ZENİT arasındaki telefon görüşmesi tutanaklarına istinaden, olayın polis tarafından bilindiği halde gerekli önleme tedbirlerinin alınmadığı ve buna rağmen Mülkiye Müfettişlerince yapılan ön inceleme sonunda düzenlenen raporda, emniyet görevlileri hakkında soruşturma izni verilmemesi teklifinde bulunulduğuna "

Yönelik Kamu Hukuku adına düzenlenen **Araştırma Raporunun** kanaat ve sonuç bölümünde;

"Fırat (Hrant) DİNK'in öldürülmesi olayının İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesinde 01.10.2007 tarihinde yapılacak 2. duruşması öncesi, 28.09.2007 tarihinde bazı televizyon kanallarında cinayetin şüphelilerinden Erhan TUNCEL ile Polis Memuru Muhittin ZENİT arasında 19.01.2007 tarihinde yapılan bir telefon görüşmesinin ses kayıtları, 29.09.2007 tarihinde de gazetelerde bu görüşmenin bant çözümleri ile birlikte; Erhan TUNCEL ile yaptığı telefon görüşmesi kayıtları ile ilgili olarak İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca 05.04.2007 tarihinde alınan ifadesinde Muhittin ZENİT'in, Bayburt iline atanmış olması nedeniyle görüşmeyi yaparken Tuncel'in emniyet muhbirliğinden ayrıldığını bilmediğini, bunu daha sonra gazetelerden öğrendiğini, görüşmeyi amirlerinin isteği üzerine yaptığını, telefonda Erhan'ı konuşturmak için eylemin önemli olmadığı izlenimini vermeye çalıştığını, aynı zamanda olayı biliyormuş gibi davranarak bilgi almaya çalıştığını beyan ettiği, Muhittin ZENİT ile Erhan TUNCEL arasında, Fırat (Hrant) DİNK'in 19.01.2007 günü saat 15:00 sıralarında öldürüldüğü, Erhan TUNCEL'in telefonunun dinlenmesi nedeniyle kaydedilmiş telefon görüşmesinin saat 16:45'de yapıldığı belirtilerek,

Dink'in cesedi yerdeyken polis nasıl vurulacağını bile biliyordu: Polisin dehşet diyalogu – Dink cinayetinden iki saat kadar sonra polis M.Z., 'muhbir'i Erhan Tuncel'i arıyor. Tuncel'in 'Öldü mü' sorusuna polisin yanıtı: "Tabi canım, tek fark kaçmayacaktı, bu kaçmış.",

Yapanın eline koluna sağlık – Erhan Tuncel cinayetten yarım saat sonra arayan polise "Kim yaptıysa eline koluna sağlık" diyor. Kendisine 'Reis' diye hitap eden polis karşılık veriyor: Tabi canım, orası öyle. Gebermişse gebermiş kim gebertti diye sorgulamıyorum. Zaten direkt kafaya sıkacaktı ama kaçmayacaktı, bu kaçtı,

Dink cinayetinde tüyer ürperten konuşmalar - Vurulma şekli belliydi – 'Büyük ağabey' Erhan Tuncel ile polis memuru Muhittin Zenit arasında geçen konuşma kayıtları soruşturmaya yeni boyutlar kazandıracak nitelikte. 'İnanayım mı lan', 'McDonalds nerede?', 'O düşündüğü çocuk, neydi adı?', 'Getirmenin ne gereği var',

Başlıkları/alt başlıkları altında yayınlanan yazı ve haberlerde ileri sürülen;

Polisin cinyeti, kimin ne şekilde işleyeceğine kadar detaylarıyla bildiği, telefon görüşmesi kaydının bunu ortaya koyduğu, fakat görüşme kaydının dosyaya girmediği, bununla birlikte Emniyet Müdürlüğüne 17 kez ihbar yapıldığı iddiasının doğru olmadığından bahisle, cinayete ilgili olarak Trabzon Emniyet Müdürlüğünde yaptıkları soruşturmada İçişleri Bakanlığı müfettişlerinin, ortaya çıkan pek çok ihmale karşın, polislerin görevlerini yerine getirdikleri ve cinayette kusurları olmadığı yönünde rapor hazırladıkları, Trabzon Valiliğinin de bu rapora istinaden emniyet görevlileri hakkında soruşturma yapılmasına izin verilmesine gerek olmadığı kararı verdiği,

Yolundaki iddialarla ilgili yürütülen araştırma ve incelemeler sonunda;

Muhittin ZENİT'in, Trabzon ilindeki McDonalds isimli işyerinin bombalanması olayı sonrası bu olayın faili Yasin HAYAL ve çevresi ile irtibat kurarak istihbari bilgi almak amacıyla Erhan TUNCEL ile ilişki kurduğu, ilgili mevzuat çerçevesinde adı geçenin YİE elemanı olarak istihdam edildiği ve kendisinden Hrant DİNK'e yönelik eylemle ilgili aldığı bilgileri raporlaştırarak üstlerine bildirdiği, cinayet işlendiğinde olayı işlemesi muhtemel kişi ve kişilerle ilgili yegâne somut bilginin, İstanbul Emniyet Müdürlüğü ile İstihbarat Daire Başkanlığına da iletilmiş olan söz konusu bilgiler olduğu, Muhittin ZENİT'in atama nedeniyle Trabzon'dan ayrılmasından sonra verdiği bilgilerdeki tutarsızlık ve görüşmelere zamanında gelmemesi nedeniyle Erhan TUNCEL'in Emniyet'le ilişkisinin kesildiği, Bayburt iline atanması sonrası Muhittin ZENİT'in Erhan TUNCEL ile ilişkisinin söz konusu telefon görüşmesi tarihine kadar bayram mesajlaşmaları ile sınırlı olduğu, telefon görüşmesinin de cinayetin faillerinin tespitine yönelik çalışmalar bağlamında, amirlerinin isteği üzerine gerçekleştiği, görüşmenin içeriğinin amirlerinin olayın işleniş biçimi konusunda kendisine verdiği bilgiler ile görev ilişkisi sırasında aldığı bilgiler çerçevesinde ve konuşmanın insicamına göre daha fazla bilgi almaya yönelik olarak olduğu,

Belirtilen telefon görüşmesine ait kayıtların, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca, diğer cinayet şüphelilerine ait teknik dinleme kayıtları ile birlikte, *İstanbul C. Başsavcılığı CMK 250 maddesi ile yetkili soruşturma bürosu Beşiktaş/İstanbul* kaşesi de basılı 3 sayfadan ibaret, 04.03.2007 tarihinde çözümlenmiş, çözüm tutanağı halinde, yürütülen soruşturmanın ilk aşamalarında soruşturma dosyasına girdiği ve şikâyetçilerin vekilleri avukatların İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına verdikleri dilekçeyle İstanbul'daki emniyet görevlileri ile Trabzon'daki emniyet ve jandarma emniyet görevlilerinin görevi ihmal ve görevi kötüye kullanma fiilleri için idari soruşturma başlatılmış olmakla birlikte bu görevlilerin belirtilen fiilleri için 4483 sayılı Kanunun 2/2. maddesindeki istisna halinin

uygulanarak doğrudan Cumhuriyet Başsavcılığınca soruşturma yapılmasını istedikleri halde, talebin yerinde görülmediği ve “şüpheliler Muhittin ZENİT ve Trabzon Emniyet Müdürlüğü görevlileri ile Trabzon Jandarma Komutanlığı görevlileri hakkında ileri sürülen görevi ihmal, görevi kötüye kullanma, suç delillerini yok etme, gizleme ve değiştirme, suçluyu kayırma” iddialarına ilişkin olarak Görevsizlik Kararı verildiği,

Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilen bu görevsizlik kararına eklenen konuyla ilgili belgeler arasında telefon görüşmesinin çözüm tutanağının da bulunduğu ve kararla ilgili olarak Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığına yazılan soruşturma safahatında elde edilen bilgilerin özetlendiği yazıda da bu telefon görüşmesine değinildiği; Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığınca da, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının görevsizlik kararında belirtilen fiillerden Trabzon Emniyet Müdürlüğünde görevli polis memurları hakkında suçların önlenmesi sırasında görevlerini gereği gibi yapmadıkları şeklindeki iddianın, bu iddialara ilişkin eylemlerin idari görev sırasında gerçekleştiği ve bunlarla ilgili soruşturmanın 4483 sayılı yasa gereği Valiliğin iznine bağlı olduğundan bahisle, bu dosyanın soruşturma sırasında suç delillerini gizleme ve suçluyu kayırma gibi adli göreve ilişkin iddialarla ilgili soruşturma evrakından ayrılarak gereğinin talebi ile Trabzon Valiliğine gönderilmesi üzerine 4483 sayılı yasaya göre görevlendirilen Mülkiye Başmüfettişi Şükrü YILDIZ tarafından düzenlenen ön inceleme raporundaki “Trabzon Emniyet Müdürlüğü görevlilerinin suçların önlenmesi hakkındaki memuriyet görevlerini gereği gibi yerine getirdikleri ve üzerlerine atılacak herhangi bir kusur bulunmadığı, Polis Memurları Muhittin ZENİT ve diğer emniyet görevlileri hakkında ‘Soruşturma İzni Verilmemesi’ gerektiği” önerisinin, yürütülen incelemede elde edilen diğer bilgi ve belgeler yayında kendisine Bakanlık Makamı onayı ekinde gelen belgeler arasında bulunan Muhittin ZENİT’in Erhan TUNCEL ile yaptığı telefon görüşmesinin de değerlendirilmesi suretiyle yapıldığı,

Trabzon Valiliğince öneri doğrultusunda verilen karara Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığınca itiraz edilmediği, şikayetçi taraf avukatlarınca, 4483 sayılı kanuna göre kendilerine tanınan itiraz hakkının kullanılarak, kararda gerekçe gösterilmediği, müvekkillerinin sunduğu belgelerin ve İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının görevsizlik kararı ekinde yer alan delillerin kararda tartışılmadığı, bu delillere neden itibar edilmediğinin açıklanmadığı, Müfettişlik makamının tez ve antitezlerden bir senteze ulaşarak karar vermesi gerekirken emniyet görevlilerinin savunmalarını kararına gerekçe olarak sunduğu, soruşturmanın eksik yürütüldüğü, ifadeler arasında çelişkiler olduğu ve Muhittin ZENİT ile Erhan TUNCEL arasında gerçekleşen telefon görüşmesinin yeni bir hukuki durum ortaya çıkardığı şeklindeki, 28-29.09.2007 tarihlerinde basın yayın organlarında yayınlanan haber ve yorumlarda da ileri sürülmüş olan araştırma konusunu oluşturan iddiaların da ayrıntılı olarak yer aldığı iki ayrı dilekçe ile itiraz edildiği, ancak yapılan itirazların her ikisinin de Trabzon Bölge İdare Mahkemesince verilen iki ayrı kararla ayrı ayrı reddedildiği,

Ayrıca, 14. Ağır Ceza Mahkemesinin, görmekte olduğu davanın 01.10.2007 tarihinde yapılan 2. Celsesinde, müdahil avukatlarının söz konusu telefon görüşme tutanaklarını sunarak bunun Muhittin ZENİT’in hukuki durumunu değiştirdiği ve Muhittin ZENİT hakkında CMK 158/2, 250, 251 ve TCK 314. maddelerine göre suç duyurusunda bulunulması gerektiği yönündeki talebini, konu hakkında daha önce yargılama yapıldığı gerekçesiyle yerinde görmeyerek reddettiği,

Esasen, cinayet işlendiğinde olayın aydınlatılması çalışmalarında yararlanılabilecek kayıtlara geçmiş tek somut bilginin Muhittin ZENİT’in çalışmalarıyla elde edilerek raporlaştırılmış bilgiler olduğu, nitekim kendisinden Erhan TUNCEL ile irtibata geçerek

bilgi edinmeye çalışmasının istendiği, hatta Trabzon'a giderek yürütülen çalışmalara katılmasının istendiği, bu durum ile şikayetçi vekilleri avukatların çeşitli mercilere verdikleri dilekçelerdeki iddialarla basında çıkan bu dilekçelerdeki iddialar paralelindeki haber ve yorumların garip bir çelişki oluşturduğu,

Gerek İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca, gerekse Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığınca verilen görevsizlik kararları ve bu kararlar üzerine Mülkiye Başmüfettişi tarafından yapılan ön inceleme sonunda düzenlenen raporda getirilen teklifin ve teklif doğrultusunda Trabzon Valiliğince verilen karara yapılan itirazlar nedeniyle Trabzon Bölge İdare Mahkemesince verilen bozma taleplerinin reddine dair kararlar ile İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesinin 01.10.2007 tarihinde yapılan duruşmada verdiği suç duyurusunda bulunulması talebinin reddine dair ara kararı olmak üzere hukuki nitelikteki tüm kararların söz konusu telefon görüşmesine ilişkin tutanağı ve içerdiği bilgileri ihtiva eden dosya kapsamına göre, bu bilgi ve belgenin de değerlendirilmesi suretiyle verilmiş olması karşısında, görüşme kaydının, iddiaların aksine, şüphelilerin hukuki durumunda değişikliğe neden olan ve yeni bir durum ortaya çıkaran, sonradan elde edilmiş bir delil niteliğinde olmadığı,

İçişleri Bakanlığı müfettişlerinin, ortaya çıkan pek çok ihmale karşın, polislerin görevlerini yerine getirdikleri ve cinayette kusurları olmadığı yönünde rapor hazırladıkları ve Trabzon Valiliğince soruşturma izni verilmemesi kararı verilerek Trabzon Emniyet Müdürlüğü görevlilerinin yargılanmalarının önüne geçildiği yönündeki iddiaların da, Mülkiye Başmüfettişinin ön inceleme raporu üzerine Trabzon Valiliğince verilen karara yapılan itirazların, Trabzon Bölge İdare Mahkemesince verilmiş olan, 4483 sayılı Kanunun "İtiraz" başlığını taşıyan 9 uncu maddesinin son fıkrasındaki itirazlar üzerine yetkili idari yargı mercii tarafından verilen kararın kesin olduğuna dair hüküm uyarınca, temyizi ve itirazı kabil olmayan kesin kararlar niteliğindeki kararlarla reddedilmiş olması karşısında, konuyla ilgili yeniden işlem yapılmasının gerektirecek hukuki temeli olan nitelikte iddialar olmadığı,

Diğer taraftan;

Muhittin ZENİT ile Erhan TUNCEL arasındaki telefon görüşmesine ait çözüm tutanaklarının İstanbul ve Trabzon Cumhuriyet Başsavcılıkları ile İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca hazırlanan iddianameye eklenmiş ise davaya bakmakta olan İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesindeki dava dosyasında ve Trabzon Valiliğindeki emniyet görevlileri ile ilgili ön inceleme dosyasında bulunduğu gibi Trabzon Valiliği kararına itiraz etmek amacıyla talep etmeleri nedeniyle dosyanın tümünün örneği kendilerine verildiğinden müşteki/müdahil taraf vekillerinin de elinde bulunduğu, dolayısıyla, çözüm tutanağının bu yerlerden herhangi birinden basına yansımalarının mümkün olduğu; ancak orijinal sesiyle görüşmeye ait ses kaydının basına yansımaları hususunda aynı şeyin söz konusu olmadığı, nitekim görüşmeye ait ses kaydının, resmi kayıtlara göre, sadece İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı adli emanetinde bulunduğu ve bir örneğinin buradan, diğer ses ve data kayıtları birlikte, İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesinin, 02.07.2007 tarihindeki duruşmasında aldığı adli emanetin 2007/419, 2007/511 ve 2007/492 sırasında kayıtlı bulunan disket ve harddisklerin elektronik kayıtlarının birer örneklerinin İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca müdahil vekillerine verilmesine dair ara kararı gereğince, 05.07.2007 tarihli yazıya istinaden müdahil vekillerine verildiği; bu husus, müdahil vekillerinin 01.10.2007 tarihinde 14.Ağır Ceza Mahkemesinde yapılan duruşmadaki Trabzon emniyet görevlilerinin yargılanmalarına izin verilmemesine dair karara itirazlarının reddedildiği, ancak Muhittin ZENİT ile Erhan TUNCEL arasındaki telefon görüşmesi içeriğinin Muhittin ZENİT'in hukuki durumunu değiştirdiği bu nedenle

hakkında suç duyurusunda bulunulması gerektiği yolundaki taleplerine benzer iddiaların telefon görüşmesi kaydının 28.09.2007 tarihinde orijinal sesleriyle televizyonlarda yayınlandığı sırada programlara katılan müdahil vekilince de ifade edilmiş olması ve çözüm tutanağının yayınlandığı 29.09.2007 tarihindeki gazete haberlerinde de aynı yöndeki iddiaların yer almış olması, belirtilen yayınların duruşma tarihinden 2-3 gün gibi kısa bir süre önce gerçekleşmiş olması ile birlikte değerlendirildiğinde, ses kaydının basına yansması ile ilgili kayda değer anlamlı bir durumun ortaya çıktığı,

Ancak; 28-29.09.2007 tarihlerinde, gizli nitelikteki telefon görüşmesi tutanağının basın yayın organlarında yayınlanmasıyla ilgili olarak, İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesince 02.10.2007 tarih ve Esas No 2007/428 sayılı yazı ile, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğüne Genel Müdür adına İstihbarat Daire Başkanı imzalı 02.10.2007 tarih ve 208578–2007 sayılı yazı ile, (CMK 250. Madde ile yetkili) İstanbul Cumhuriyet Vekilliğine suç duyurularında bulunulduğu ve söz konusu suç duyuruları üzerine, Soruşturma No 2007/2482 sayısına kayıtlı, yasal adli süreç başlatıldığı, bu nedenle Muhittin ZENİT ile Erhan TUNCEL arasında gerçekleşen telefon görüşmesinin basına yansması hususunda ayrıntılı değerlendirmeler yapılmasının ve konu ile ilgili olarak yapılacak işleme hususunda bir öneri getirilmesinin uygun olmayacağı,

Anlaşılmış, açıklanan nedenlerle de, telefon görüşmesinin çözüm tutanağının ve ses kaydının basına yansması hususunda ve araştırma konusunu oluşturan iddialarla ilgili olarak yapılacak herhangi bir işlem bulunmadığı, kanaat ve sonucuna varılmıştır.” (EK:24/36–40)

Şeklinde kanaat belirtildiği,

C) - Konu Hakkında, Tanıklığına veya Bilgisine Başvurulanların Görüş ve Düşünceleri

Alt Komisyonumuz 3–4 Ocak 2008 tarihlerinde İstanbul’da konuyla ilgili olarak incelemelerde bulunmuş ve bu incelemelerinde başta İstanbul Valisi Muammer Güler olmak üzere, Vali Yardımcısı Ergün Güngör, İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürü Selim Kutkan, İstanbul Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürü Ali Fuat Yılmaz ve DİNK cinayetinde ihmali olduğu iddia edilen ve hakkında yargılama izni verilen Eski İstanbul Emniyeti İstihbarat Şube Müdürü Ahmet İlhan Güler ve Fırat DİNK’in ailesi ile görüşmeler gerçekleşmiştir.

3 Ocak 2007 tarihinde **İstanbul Valisi Muammer Güler** ile Valilik makamında gerçekleştirilen görüşmede, özetle;

“Olayın üç boyutunun olduğunu, ilk önce, olaydan sonra faillerin tüm delillerle birlikte hemen yakalanmış olduğunu ve bunun bir başarı olduğunu, olayı ilk duyduğunda aklına Hablemitoğlu cinayetinin geldiğini, ilk önce profesyonel bir cinayet dediğini ama hemen daha sonra cinayetin profesyonel bir iş değil de basit bir olay olduğunu, silah bulunmasa bile kamuoyunun kuşku duyabileceğini ama Emniyetin başarılı bir operasyonla failleri yakaladığını, elbette bir yargısal sürecin var olduğunu ve bir de bunun yanında Fırat DİNK’in kimliğinin olduğunu, Dink ailesinin Fırat DİNK’in neden yargılandığını da bu cinayetin aydınlatılması sürecinde gündeme getirdiğini ve esasen bunların ayrı şeyler olduğunu, bu cinayet vasıtasıyla da bazı devlet organlarının yıpratılmak istendiğini,

Olayın ikinci boyutunun koruma önlemlerinin alınıp alınmadığı ve Fırat DİNK’in vilayete çağrılıp tehdit edilip edilmediği sorunu olduğunu, Fırat DİNK ile vilayette yapılan konuşmanın 2004 yılında yapıldığını, arada yaklaşık 3 yıllık bir sürenin olduğunu

kamuoyunun bu zaman fasılasını anlayamadığını, önemli bir hususun da 06.02.2004 tarihinde Fırat'ın Sabiha Gökçen hakkında çıkan yazılarının olduğunu, esasen bu yazının gerginlik çıkarttığını, bu konuda Genel Kurmayın bile 22 Şubat tarihli bir açıklamasının var olduğunu, patrikhanenin bu yazıdan sonra tehditler almaya başladığını, İstanbul'da koruma önlemi alınabilecek 500'e yakın Ermeni kişi ve kuruluşunun var olduğunu ve koruma olacaksa bunların hepsine olması gerektiğini, Dink'in yazılarından sonra yazılanlardan ermeni cemaatinin de etkilendiğinden akıllarına kendisiyle konuşmak geldiğini ve kendisine yazdıklarının belgeye dayanması gerektiğini belirtelim dediklerini, 2004 yılında azınlık işlerine bakan Vali Yardımcısı olan Ergün Güngör' ün Fırat DİNK' i çağırıp iyi niyetle ve nezaket kuralları çerçevesinde uyarılmak istendiğini, Dink'in, o toplantıda Sabiha Gökçen hakkında yazdıklarının Ermenistan'da gerçekleşen bir röportajdan aldığını söylediğini ve röportajın bir örneğini de kendilerine verdiğini, Fırat DİNK' in 12.01.2007 de bir yazı dizisi başlattığını ve bu yazılarda AHİM'e gidecek bir süreci anlattığını, bu yazılarında Valiliğe çağrıldığından bahsettiğini, yine bu yazıda Valiliğe bir dosya verdiğini yazdığını ama verdiği böyle bir dosyanın olmadığını, Valiliğe sadece yukarıda bahsedilen röportajın orijinalini verdiğini, Fırat DİNK' Vali Yardımcısı tarafından tehdit edilmemiş olduğunu, ama Dink'in bu görüşme ile ilgili olarak kulağım çekildi diye yazdığını, Fırat DİNK'in, tehdit edildiğine dair Valiliğe yapılmış bir başvurusunun olmadığını ve koruma talebinin de olmadığını, takip edilirim korkusuyla koruma istemediğini düşündüklerini, Fırat yargılanırken de sıkıntılar çekildiğini, duruşmalara gelip giderken sorunların olmuş olduğunu ve bunların herkesçe bilindiğini, Fırat DİNK'in yargılamadan sonra da çok tehdit almış olduğunu ama kendilerine yapılmış herhangi bir başvurusunun olmadığını sadece Şişli Cumhuriyet Savcılığına başvuru yaptığını, bu başvuru ile ilgili olarak gerekli araştırmaların yapılıyor olduğunu ama Yalova'da tehdit eden kişiyle aynı ismi taşıyan çok kişinin var olduğunu, araştırmalardan bir sonucun çıkmıyor olduğunu,

Olayın üçüncü boyutunun Trabzon ayağı olduğunu ve Trabzon'da Yasin HAYAL etrafında oluşan bir oluşumun var olduğunu, Trabzon İstihbarat Şube Müdürlüğünden İstanbul İstihbarat Şube Müdürlüğüne bir yazının geldiğini ve bu yazıda özetle; Yasin HAYAL'in İstanbul'a Fırat DİNK'e karşı ses getirecek bir eylem yapabileceği ve İstanbul'a gelirse abisi Osman HAYAL'in evinde kalacağını belirtildiğini, bu yazının İstanbul emniyetine, resmi usullere göre "alt düzeyde bir kod" la gelmiş olduğunu, bu yazıda kullanılan kodun, yazının çok önemli olmadığını göstermekte olduğunu ve yazıda Fırat DİNK'in korunmasına yönelik bir talebin de olmadığını, esasen burada bir eksikliğin olduğunu, bu yazıya cevap verilmiş olabileceğini ama İstanbul Emniyet İstihbarat Şube Müdürlüğünce bu yazıya yazıyla cevap verilmemiş olduğunu,

Samsun'da ortaya çıkan durumun tam bir işgüzarlık olduğunu, Samsun emniyetinden istenen şeyin failin hemen yakalanması ve İstanbul'a gönderilmesi olduğunu, fotoğraf çektilirile olayının ise tamamen şov olarak değerlendirilmesi gerektiğini, Müfettişlerin ilk incelemelerinde İstanbul emniyet müdürü Celalettin Cerrah için yargılama izni istemediklerini, sadece İstanbul Emniyet Müdürlüğü İstihbarat şube Müdürü Ahmet İhsan GÜLER için izin verildiğini, Bölge İdare Mahkemesinin eksik soruşturma nedeniyle Valinin izin kararını iptal ettiğini, daha sonra yine kendilerinin yargılama izni verdiklerini ve Rakel DİNK' in Celalettin Cerrah için izin verilmemesine yönelik karara itiraz etmiş olduğunu Müfettişin olayı bir daha incelediğini ama Celalettin Cerrah'a dokunulmadığını ve yine sadece Ahmet İlhan Güler için izin istendiğini ve Kendilerinin yine izin verdiklerini ve bu son yargılama izni konusunda itiraz sürecinin devam etmekte olduğunu ve henüz bir karar verilmediğini, Celalettin Cerrah için disiplin açısından kınama cezası istendiğini ama Emniyet Genel Müdürlüğünün henüz cevap vermediğini, Agos Gazetesinin zaten genel devriye ile korunmakta olduğunu zaten Fırat

DİNK'in de bir koruma talebinin olmadığını, TrabzonEmniyet Müdürlüğü istihbarat şube müdürlüğünden gelen yazıdaki "ses getirecek eylem" kelimesinin yanlış anlaşılıyor olduğunu, eldeki istihbaratın daha fazla paylaşılmasının gerektiğini, Trabzon emniyetince Ankara ile yazışmaların devam etmiş olmasına karşın İstanbul ile paylaşılan daha fazla bilginin olmadığını, koruma verilmesi işleminin re'sen veya talep üzerine gerçekleştirildiğini, Re'sen koruma verilmesi için operasyonel bir emrin olmadığını, kendiliklerinden de bir değerlendirme yapmadıklarını, Koruma Hizmetleri Yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre MİT in ve diğer istihbarat birimlerinin istemleri üzerine koruma verildiğini bu birimlerin de böyle bir istemlerinin olmadığını, Trabzon'dan gelen. bilgi yazısının yüksek kodla gelmemiş olduğunu ve yardımcı İstihbarat Elemanına (YİE) dayanan bir istihbarat bilgisi olduğunu bu yönüyle çok güvenilir olmadığını, oluşumun Trabzon'da olduğunu oysa yazıda Yasin HAYAL İstanbul'a gelebilir deseydi yazının önemli olabilecek bir yazı olacağını, O kodda gelen bir yazının İl Emniyet Müdürüne veya valiye kadar çıkmayacağını, avukatların da bazı hesaplarının var olduğunu bunlar arasında TCK nun 301 inci maddesi ile ilgili hesaplarının da var olduğunu, jandarmanın da işin içine girmiş olmasının şanssızlık olduğunu, Agos Gazetesi'nin de koruma zafiyetlerinin var olduğunu, yargı sürecinde de her şey ortaya çıkınca elde kalan tek şeyin Vali Yardımcısı ve bir Emniyet bir de MİT görevlisinin Fırat DİNK ile konuşmalarının olduğunu,devletin böyle tehdit etmeyeceğini, yapsaydı başka türlü yapmış olacağını, DİNK'in avukatlarının olayı suiistimal etmekte olduklarını, Samsun'daki fotoğraflar da ortaya çıkınca işlerin karıştığını, Agos Gazetesi civarında Mobese kameralarının olmadığını, kendilerinin görüntüleri özel kameralardan aldıklarını ve Dink ailesinin saatlerce görüntüleri izlediğini, olay yerinde başkalarının da olduğu vb. iddiaların doğru olmadığını, görüntülerin silinmesi vb. iddiaların doğru olmadığını, bazı görüntülerin bir bankaya aitti olduğunu onların da gizlilik prosedürü olduğu için bazı görüntülerin hemen elde edilemediğini, bu bankanın merkezi ile yazışmaların olduğunu, Valilikte gerçekleşen görüşmenin çok önce gerçekleştiğini ama Fırat DİNK' in ölümünden kısa bir süre önceki yazısında bu olaydan bahsettiği için gündeme geldiğini ve şanssızlığın burada olduğunu,..” (EK:4/ 1-4)

3 Ocak 2007 tarihinde Valilik makamında gerçekleştirilen görüşmede, **Vali Yardımcısı Ergün Güngör;** Hrant Dink ile valilikteki odasında yapmış olduğu görüşmeyle ilgili olarak özetle “Görüşmenin; 06.02.2004 tarihinde Sabiha Gökçen ile ilgili yazının Agos gazetesinde yazılması ve 13.02.2006 tarihinde aynı gazetede “Türk'ten boşalacak o zehirli kanın yerini dolduracak temiz kan, Ermenilerin Ermenistan'la kuracağı asil damarında mevcuttur” yazısının yazılması, ve 301inci madde ile ilgili davanın duruşmalarının başlanması, 22 Şubat 2006 tarihinde de Genel Kurmay bildirisinin yayınlanması, 21.02.2004 tarihinde de Hürriyetin haber yapması sonucunda Sabiha Gökçen yazısının gündeme çıkması sonrasında Fırat DİNK'in valiliğe çağrılmasının gerçekleştiğini ve olayla ilgili kronolojinin bu olduğunu, Vilayete çağrıldığı esnada Fırat DİNK in tehdit edilmediğini, bu görüşmeyle kendisiyle sadece belli endişe ve hassasiyetin paylaşılmış olduğunu ve ifade özgürlüğü veya kişi hürriyeti ve güvenliğinin ihlal edilmediğini,” (EK:4/ 3)

Komiyonumuzca 15.05.2008 tarih ve 263 sayılı bir yazı ile İstanbul Valiliğinden, Hrant Dink'in İstanbul Valiliğine çağrılması ve vali yardımcısı Ergün Güngör' ün odasında geçen görüşmeyle ilgili olarak;

1. Görüşmenin niçin ve kimin isteği üzerine gerçekleştirildiği,

2. Görüşmede Vali yardımcısından başka odada kimlerin olduğu, bu kişilerin hangi kurumun/kurumların görevlileri olduğu, ad ve görevleri ile odada bulunma nedenlerinin ne olduğu,

3. Görüşmede nelerin gündeme geldiği, neler konuşulduğu, Vali yardımcısı dışındaki kişilerin konuşmalarının içeriğinin ne olduğu,

4. Görüşmeyle ve görüşmenin içeriği ile ilgili olarak herhangi bir sesli veya yazılı kayıt tutulup tutulmadığı, şayet tutulduysa bu kaydın bir örneğinin gönderilmesi,

5. Yapılan bu görüşmeyle DİNK'in kendisiyle hangi endişe ve hassasiyetlerin paylaşıldığının bildirilmesi,

6. Görüşmede DİNK'in hayatının tehdit altında olduğu veya yakın korunması ile ilgili konuların görüşülüp görüşülmediği,

7. Görüşme içeriğinin hangi kişi ve kurumlarla ne şekilde paylaşıldığı,

8. DİNK'in o günkü süreçte kendisinin belli kişilerin hedefi olabileceği şeklindeki kendisine yapılan uyarının niçin kişilerin can ve mal güvenliğini sağlamakla görevli birimlere bir yazı ile yapılmadığı,

Konularında bilgi istenmiş (EK:25)

İstanbul Valiliğince gönderilen 22.05 2008 tarihli ve 255 sayılı cevabi yazıda Vali yardımcısı Ergün Güngör tarafından , "Agos gazetesinin 06 Şubat 2004 tarihli nüshasında, Hrant DİNK imzası ile, Sabiha GÖKÇEN'in Ermeni asıllı olduğu konusunu içeren bir yazı yayınlanmış olduğu ve sonrasında bu konu ile ilgili olarak basında çok geniş değerlendirme, yorum ve tepkilerin yer aldığı, ayrıca resmi ve özel kurum ve kuruluşların konuya ilişkin tepki ve açıklamaların da yayınlanmış olduğu,

Söz konusu açıklamalarda; milletimize malolmuş bir şahsiyet hakkında tartışma açmanın birlik ve beraberliğimize fayda sağlamayacağı belirtilerek, belge ve dayanaktan yoksun iddiaların ortaya atılmasının gereksiz tartışmalara yol açacağı ifade edilmiştir.

Bu yazının ve yazıya ilişkin tepki ve değerlendirmelerin hemen öncesinden başlayarak, Ermeni cemaatine yönelik tehditlerden bahisle Ermeni Patriği Mesrob MUTAFYAN ın Valiliğe ve İl Emniyet Müdürlüğüne yapmış olduğu müracaat ile; "bir internet sitesinde bomba yapım tekniklerinin anlatıldığını, sitenin içeriğinde Ermeni cemaatine ait okul, kilise ve kurumların adresleri belirtilmek suretiyle hedef gösterildiğini ve bunun son derece vahim sonuçlara yol açabileceğini" belirterek, konunun ivedilikle araştırılmasını ve gereğinin yapılmasını talep etmiş olduğu,

Bu müracaat üzerine; konuyla ilgili olarak Emniyet Müdürlüğü'nün gerekli çalışmayı yapmış ve Ermeni cemaati, Patrikhane ve Ermeni kiliselerini hedef göstererek tehdit eden internet sitesinin kapatılmış ve siteyi düzenleyen şahsın Yalova İl'inde yakalanarak 8 Şubat 2004 tarihinde tutuklanmış olduğu,

Görüşmenin istihbarat biriminin Valilik Makamından talebi üzerine 24 Şubat 2004 tarihinde gerçekleştiği, Söz konusu görüşmenin nazik bir usul ve resmi nezaket kuralları çerçevesinde gerçekleşmiş olduğu, bu görüşmede kesinlikle kendisine yönelik bir tehditte bulunulmadığı gibi, imasının bile söz konusu edilmediği, bu yönde aradan geçen yaklaşık üç yıllık süre içinde gerek Hrant DİNK'in çalıştığı Agos gazetesi, gerekse diğer basın yayın organlarının hiçbirinde aksine bir haberin yer almamış olduğu, Hrant DİNK'in kendisi, yakınları ve başkaları tarafından da adli ve idari mercilere bu yönde bir şikâyet ve müracaatta da bulunulmamış olunduğunu, 12 Ocak 2007 tarihli Agos gazetesinde yer alan yazıda açıkça görüleceği üzere, herhangi bir tehditten söz edilmediği gibi, görüşmenin nezaket kuralları çerçevesinde cereyan ettiğinin bizzat Hrant DİNK tarafından teyit edilmiş olduğu,

Görüşme sırasında odada bulunanların istihbarat görevlileri olduğu,

Görüşmenin genel içeriğinin Ermeni Patriği Mesrob Mutafyan'ın Ermeni cemaatine yönelik tehditlerle ilgili müracaatı üzerine bununla ilgili olarak İl Emniyet

Müdürlüğünün yapmış olduğu çalışmalar ve bu konudaki endişe ve hassasiyetlerin nazik bir üslupla kendisi ile paylaşılmasından ibaret olduğunu, söz konusu görüşmenin ermeni cemaatini ilgilendiren önemli bir konudaki hassasiyetin paylaşılmasından ibaret bir görüşme olduğu,

Görüşmeyle ve görüşmenin içeriği ile ilgili olarak herhangi bir kayıt ve tutanağın söz konusu olmadığı,

Yapılan bu görüşmede; Agos gazetesinde yer alan haberlerin fikir özgürlüğü çerçevesinde ve herhangi bir artniyet taşımadan yazıldığı bilinmesine rağmen, bazı kişi ve çevrelerce çarpıtılarak; Ermeni cemaatine karşı tepkiler doğurabileceğinin belirtilmiş olduğunu ve Ermeni Patriği tarafından da resmen şikayet edildiği gibi Ermeni cemaatini ve kurumlarını hedef gösterecek davranışlara yol açabileceği konusundaki endişelerin ve bu konudaki hassasiyet Dink ile paylaşılmış olduğu,

Görüşmede Merhum Hrant DİNK'in hayatının tehdit altında olduğu veya yakın korunması ile ilgili herhangi bir konunun görüşülmemiş olduğunu, daha öncede belirttiği gibi ermeni cemaati ve kurumları ile ilgili genel endişe ve hassasiyetlerin dile getirilmiş olduğu,

Görüşmedeki bahsi geçen Ermeni cemaati ve kurumlarına ilişkin olası tehditlerin yer aldığı siteme ilişkin İEmniyet Müdürlüğü Güvenlik Şubesi tarafından ilgili şubelere gerekli talimatlar verilerek akabinde söz konusu site ile ilgili gerekli çalışmaların yapılarak siteyi düzenleyen şahsın Yalova ilinde yakalanarak 08 Şubat 2004 tarihinde tutuklanmış olduğunu, Ermeni cemaati, Patrikhane ve Ermeni kiliselerini hedef göstererek tehdit eden internet sitesinin de kapatılmış olduğu,

Görüşmenin görüşmeyi yapan yetkililerin sıralı amirleri ile paylaşılmış olduğu,

Hrant DİNK'e söz konusu görüşmede kendisinin belli kişilerin hedefi olabileceği şeklinde bir uyarının yapılmamış olduğunu, görüşmenin Ermeni patriği Mesrob Mutafyan'ın yaptığı müracaat ile de belirtmiş olduğu ermeni cemaati ve kurumlarına yönelik olası tehditlere ilişkin genel endişe ve hassasiyetlerin paylaşılmasından ibaret olduğu,

Sonuç itibariyle söz konusu görüşme ile ilgili olarak basın ve yayın organlarında yer alan iddia, haber ve yorumların gerçeği yansıtmadığını, Görüşmenin ermeni cemaatini ilgilendiren hassasiyetlerin paylaşılmasından ibaret olduğu" (EK: 26/2-4)

3 Ocak 2007 tarihinde **İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah** ile yapılan görüşmede; İstanbul İl Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah, özetle; "İstanbul Emniyetinde toplam 30157 personelin olduğunu ve bunlardan 14.000 inin asayişte görev yaptığını, kişisel, bina, köprü vb. tüm koruma işleri için ise ayrılan personel sayısının 3463 olduğunu,

Trabzon İstihbarat Şube Müdürlüğünden gelen yazı hakkında gerekli hassasiyetin gösterilip gösterilmediği konusunda; koruma tahsisinin, Koruma Yönetmeliğinin 10, 11 ve 20. maddesine göre verilmekte olduğunu, Onuncu maddede talep halinde koruma verileceğinin belirtilmiş olduğunu, 11. maddede de MİT ve diğer istihbarat birimlerince korunması talep edilenlerin re'sen korunacağı düzenlenmiş olduğunu, 20. maddede de acil durumlarda korunma hususunun düzenlenmiş olduğunu,

DİNK'in korunması hususunda, İstanbul Emniyetine ne MİT'ten ne de Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığından bir talebin gelmiş olduğunu, DİNK'in kendisinin de bir talebinin olmadığını, Koruma Yönetmeliğinin 20. maddesine göre de hayati tehlike içinde olduğuna dair hiçbir belgenin olmadığını,

Olay hakkında istihbarat şubesine gelen sadece bir yazının olduğunu onun da esasen Trabzon İstihbaratının yürüttüğü bir çalışmaya ilişkin takip yazısı olduğunu, bu yazının da cinayetten bir yıl önce 17.07.2006 tarihinde şubeye ulaştığını, bu yazıda

eylemin niteliğine yönelik bir ipucunun olmadığını, sadece ses getirecek bir eylemden bahsedildiğinin bunun cinayet mi? darp mı? nümayiş mi? olduğunun belli olmadığını, kısacası kendilerinden istenenin sadece Osman HAYAL' in İstanbul'da olup olmadığını takibi işlemi olduğunu, bu dönemde de Osman HAYAL in İstanbul'da değil de tam tersine Muğla ve Trabzon'da olduğunun sonradan ortaya çıktığını, bunun da Trabzon'un bilgisinin ham bilgi olduğunu göstermekte olduğunu,

Asıl eylemi yapacak kişinin başlangıçta Yasin HAYAL, ondan sonra Zeynel Abidin Yavuz'un gerçekleştirmesinin planlanmış olduğunu, en son da Ogün Samast' ın cinayeti işlediğini, tüm bunların Trabzon Emniyeti tarafından kendilerine aktarılmamış olduğunu, Trabzon Emniyetinin eğer kendilerinin daha başka işlemler veya operasyonlar yapmalarını isteseydi başka yazılar da yazmış olmalarının gerekeceğini ancak böyle bir yazının olmadığını,

İstanbul'da azınlıklara ait korunması gerekebilecek yerlerin sayısının 562 gibi çok fazla olduğunu, Trabzon'dan gelen yazı gibi ihbarların İstanbul emniyetine çok sık gelmekte olduğunu ve herkese koruma vermelerinin çok zor olduğunu,

Agos Gazetesinin de güvenliğinin zayıf olduğunu, Ogün Samast' ın iki kez sekreterle görüşmüş olmasına rağmen kendisinden şüphelenilmediğini,...Trabzon emniyetinin yazısında, esasen Yasin HAYAL' in Trabzon emniyetinin takibinde olduğunun belirtilmekte olduğunun, Hayal in İstanbul'a gelmediği sürece İstanbul emniyetinin sorumluluğunun olamayacağı, zaten yazıda belirtilen abisi Osman HAYAL in de İstanbul'da olmadığını sonradan anlaşıldığını,

Yönetmeliklere göre istihbarat birimlerinin kendi aralarında yazışma yapabildiklerini, Trabzon'dan gelen yazının önemli bir içeriği olan belgeye verilen kodu sembolize etmediğini bu yazının cil bir yazı da olmadığını, düşük kodlu olduğu için de bu yazının kendisine gelmeyeceğini, böylesine bir yazının kendisine gelmesi için yazıda "DİNK öldürülecek, koruma gerekli" gibi ifadelerin yer almasının gerektiğini, resen koruma için de Koruma Daire Başkanlığının veya İstihbarat Daire Başkanlığının talebinin gerekli olduğunu, esasen Trabzon'un bile yardımcı istihbarat elemanına (YİE) güvenmiyor olduğunu, Yasin HAYAL' in İstanbul'a geleceği gibi bir istihbarat kendilerine verilseydi hemen önlem almış olacaklarını, yazının üstünden bir yıl geçtikten sonra cinayetin işlenmiş olduğunu, zaten eylemi Yasin HAYAL in de, Zeynel Abidin Yavuz un da yapmamış olduğunu, olaydan sonra öğrendiklerine göre beldede herkesin cinayetin işleneceğini biliyor olduğunu ama kendilerinin doğal olarak bilemediğini,

Cinayetten sonra İstanbul Emniyetinin hızla çalıştığını ve failin yakalandığını, bunun kendileri açısından bir başarı olduğunu, ellerinde var olan kamera görüntülerini kamuoyuyla paylaştıklarını, aksi takdirde olayın faili meçhul kalabileceğini ve böylelikle faili silahıyla birlikte yakaladıklarını,

Samsun'daki olayların tamamen işgüzarlık olduğunu esasen teknik olarak da Samsun Emniyetinin Ogün Samast' ı derhal kendilerine göndermesi gerektiğini, teknik olarak onu orada tutmanın gerçekten çok yanlış olduğunu,

Kendilerine göre Ahmet İlhan Güler'in yazının gereğini yapmış olduğunu, o yazıya yapılabilecek tüm işlemlerin yapılmış olduğunu,

Müfettiş soruşturmasının her yönüyle başarılı olmadığını, müfettişlerin başvurduğu bilirkişilerin dördüncü sınıf emniyet müdürleri olduğunu aynı zamanda bilirkişilerin EGM lüğü İstihbarat Daire Başkanlığı personeli olduklarını ve esasen kendilerinin karşılarında ve olaya taraf olduklarını, müfettişlerin Trabzon personeli hakkında soruşturma istememesinin çok ilginç olduğunu,

...

Ermeni cemaatinin İstanbul'da yaklaşık 60 bin kişi olduğunu, bunların hepsine koruma vermenin imkânsız olduğunu zaten bir kısmının da bunu istemediğini, DİNK de büyük ihtimalle yakın koruma istemeyecek olduğunu” (EK:4/ 4-6)

3 Ocak 2007 tarihinde **İstanbul Emniyet Terörle Mücadele Şube Müdürü Selim Kutkan**'ın özetle,

“(.....) cinayete ilişkin banka kamera kayıtlarının silinmesinin söz konusu olmadığını, cinayete ilişkin görüntüleri zaten özel kameralardan topladıklarını, cinayete basının tepkisinin daha ölçülü olması gerektiğini basın tarafından İstanbul Emniyetinin linç edilmeye çalışıldığını, Trabzon'dan gelen yazıdan yakın tehdit izlenimini çıkarmadıklarını, Trabzonun yerinde kendisinin olsa tehdidi ortadan kaldırmış olacağını, Trabzon'da adam yakalama gibi bir imkanlarının olmadığını.” (EK:4/ 6)

3 Ocak 2007 tarihinde **Ahmet İlhan Güler**'in Yerine Atanan İstanbul Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürü Ali Fuat Yılmaz, özetle,

“Trabzon'dan gelen yazı gibi yazışmaların çok sık yapıldığını, kendisinin o zamanlarda İstanbul'da görevde olsaydı Ahmet İlhan Güler'in yaptığı işlemlerin aynısını yapacağını, Trabzon'dan gelen istihbaratın çok güçlü olmadığını, zaten sonradan da YİE ile ilişik kesilmiş olduğunun bu durumu ortaya koyduğunu, Trabzon'dan gelen yazının istihbarata ilişkin bir yazı olduğu için İstanbul'un ihmali olup olmadığının değerlendirmesinin de istihbarat mantığı içinde yapılmasının icap ettiğini, kişisel görüşünün YİE'nin düşülmesi olayının bir hata olduğunu.” (EK:4/ 6-7)

3 Ocak 2007 tarihinde **Eski İstanbul İstihbarat Şube Müdürü Ahmet İlhan GÜLER**, özetle;

“Olayın kendisiyle ilgili boyutunun anlaşılabilmesi için önce istihbarat mantığının bilinmesinin gerekeceğini, istihbarat olarak emniyetin yaptığı taktiğin istihbarat olduğunu, emniyet istihbaratınca MİT gibi milli istihbarat faaliyetlerinin yapılmadığını; bilgi toplama, fiziki takip, telefonla dinleme gibi teknik takip işlerinin yapıldığını ve bunlardan bir senteze ulaşıldığını ve YİE de kullanılabilir olduğunu,

Trabzon'dan gelen yazının fotoğrafın sadece küçük bir parçası olduğunu, cinayeti işleyen örgütün Trabzon orijinli bir oluşum olduğunu ve Mc Donalds olayında da görüldüğü gibi orada bir yapılanmanın var olduğunu,

Gelen yazıda DİNK'e karşı ses getirecek bir eylem yapmak için Yasin Hayal' in İstanbul'a giderse abisi Osman HAYAL'in yanında kalacağını belirtildiğini, bu bilgileri diğer birimlerin bilmeyeceğini sadece Ankara'ya da bildirildiğini ve adece gereken yerlerle yazışma yapıyor olduğunu, İstihbarat bilgilerinin her birimle paylaşılmadığını, çünkü gizliliğin esas olduğunu, ayrıca yazışmaya konu olan şahsın da esasen Yasin HAYAL ve abisi Osman HAYAL'oldüğünü, DİNK olmadığını ve yazının konusunun irticai faaliyet olduğunu, daha önce de Yasin HAYAL ile ilgili başka yazışmalarının olduğunu, Yasin HAYAL in Trabzon Emniyeti tarafından takip edilen birisi olduğunu kendilerine DİNK in değil Osman HAYAL in sorulmuş olduğunu, gelen yazıda eylem denilmiş olduğunu öldürme ibaresinin olmadığını ayrıca yazının bir yıl önce gelmiş bir yazı olduğunu,

Hrant DİNK'e karşı gerçekleştirilecek bir eyleme ilişkin istihbarat niteliğindeki takibin esasen Ankara İstihbarat Daire Başkanlığı ve Trabzon Emniyetinin sorumluluğunda olduğunu,

Gelen yazıdan sonra Osman HAYAL in istihbarat teknikleri kullanılarak araştırılmış olduğunu ve sonradan da anlaşıldığı gibi Osman HAYAL in o dönemde Trabzon'da bulunduğunu, İstanbul istihbarat şube müdürlüğü görevlilerinin Trabzon'dan gelen yazıda belirtilen adreslerde araştırma yaptıklarını ve belirtilen adreste Osman Hayalin bulunamamış olduğunu, cinayetten sonra müfettişlerin Osman HAYAL'in İstanbul'da bir fırında çalıştığını tespit etmiş olduklarını ancak onların kimliklerini ibraz

ederek açık bir araştırma yaptıklarını ve onların bu yöntemin istihbarat tekniklerine uygun bir yöntem olmadığını, onun için kolaylıkla tespit edebilmiş olduklarını, Trabzon emniyetince adresin yanlış tespit edilmiş olabileceğini, telefon kayıtlarından yola çıkıldığı için Trabzon tarafında bu tip bir hatanın olabileceği,

Osman HAYAL'in İstanbul'da olmadığı anlaşılınca yazışmaya gerek görülmediklerini, masa amirinin olayı telefonla Trabzon'a aktarmış olduğunu ve bunun normal, orta düzeyde yaşanabilen bir istihbarat paylaşımı olduğunu, Osman HAYAL'in İstanbul'da olmadığını Trabzon'a yazıyla bildirmediğini, telefonla olayı aktardıklarını ve Trabzon istihbarat şubesinin de telefonda bir gelişme olduğu takdirde kendilerini bilgilendireceklerini belirttiklerini, aslında Osman HAYAL'in İstanbul'da olmadığı cevabının yazılabileceğini, cevap yazılmadığı için de arşive girmediğini, ama bu durumun esasa ilişkin bir hata olmadığını, zaten Osman Hayal'in olmadığını telefon ile bildirmiş olduklarını, Örgütü gerektiği şekilde takip etmemenin esasen Trabzon Emniyetinin hatası olduğunu,

Kendisine göre EGM İstihbarat Daire Başkanlığının olaya karşı ilgisiz kaldığını, Trabzon'da da kasıttan ziyade eksik polislik olduğunu hatta Yasin HAYAL'i Mc Donalds eyleminden sonra kendilerinin yakaladığını,

Yapılan teftişin yanlış olduğunu, Müfettişin geldiğinde kendisine "sen yandın" gibi sözler sarfettiğini,

YİE elemanının istihbarat için önemli olduğunu, onların hayatını korumak için istihbarat faaliyetlerinin gizlilik içinde yürütülüyor olduğunu

Bilirkişilerin yetersiz olduklarını ve kendilerini değerlendirecek düzeyde olmadıklarını, ayrıca İstihbarat Daire Başkanlığı'nın da olayda sorumluluğu olduğundan bilirkişilerin oradaki görevlilerden atanıyor olmasının doğru olmadığını." (EK:4/ 7-8)

İfade ettikleri,

C. TBMM İnsan Hakları Komisyonunda İlgili Kişilerin Dinlenmesi

Alt Komisyonumuz Dink cinayetiyle ilgili olarak, Trabzon Eski Valisi Hüseyin YAVUZDEMİR, İstihbarat Daire Başkanı RAMAZAN AKYÜREK, Trabzon Eski Emniyet Müdürü Reşat ALTAY,ın komisyona çağrılarak dinlenilmesine karar vermiş ve bu kişilerin Komisyon toplantı salonunda bulundurulmalarını İçişleri Bakanlığında yazı ile istemiş ve bu yazının sonucunda da bu kişiler Komisyonumuza gelerek bilgi vermişlerdir.

a) Komisyonumuz 20/02/2008 tarihinde İçişleri Bakanlığında, Merkez Valisi olarak görev yapan dönemin Trabzon Valisi Hüseyin YAVUZDEMİR'in 26 Şubat 2008 tarihinde saat: 14:00'de yapılacak olan Alt Komisyon Toplantısında bulunmasını 20/02/2008 tarih ve 163 sayılı bir yazıyla istemiş (EK:27) ve **Merkez Valisi Hüseyin Yavuzdemir** belirtilen tarihte Komisyonumuza gelerek;

Cinayetin işlendiği dönemde Trabzon valisi olduğunu ve Hrant Dink öldürüldükten kısa bir sonra görevden ayrıldığını,

Trabzon'da iki buçuk yıl olarak görev yaptığını, görev yaptığı dönemde ülkenin gündemine giren ve gündemi meşgul eden bayağı bir olay yaşandığını, ilk olarak, 24 Ekim 2004'te Trabzon'da bir McDonalds şubesinin önüne bir bomba bırakılması sonucu 6 vatandaşın yaralanması olayın vuku bulduğunu ve fail Yasin Hayal'in yakalanarak adli mercilere teslim edildiği ve aynı zamanda Hrant Dink olayında da bu şahsın kullanıldığını kamuoyundan herkesin bildiğini,

İkinci olarak ülke gündemine düşen Karadeniz Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi Yardımcı Doçent Hicasi Cındık'ın 29 Kasım 2004 tarihinde vurularak öldürülmesi olayı olduğunu bu bunun da yine faillerinin yakalanmış olduğunu, Kendi dönemimde faili meçhul bir olayın kalmadığını, olayların faillerinin silahlarıyla beraber yakalanıp adli mercilere teslim edilmiş olduğunu ama olayların gerçek nedenleri, cinayetlerin arkasında ne olduğunun araştırılması gereken konular olduğunu, bu sır perdesinin de tam aralanmadığı için insanların bunları hâlen merak ediyor olduklarını,

Bir diğer önemli olayın yine 7 Ocak 2005'te Karadeniz Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi Profesör Doktor Sadettin Güner ve oğlunun yanlışlıkla vurularak öldürülmesi olayı olduğunu, bu olayda asıl hedefin bir başkası olduğunun ertesi gün işlenen cinayette ortaya çıktığını ve o işlenen cinayetin de bir kan davasından kaynaklanmış olduğunun anlaşıldığını, onun faillerinin de yakalanarak adalete teslim edildiğini,

5 Nisan 2005 tarihinde kamuoyunda TAYAD olayları olarak bilinen bu kişilerin bildiri dağıtmasından sonra, bir linç girişiminden bunların kurtarıldığını,

Diğer bir kamuoyunu meşgul eden olayın da, 19/.../2006 tarihinde, doğulu, özellikle Ağrılı işçilerin gittiği çay ocağına molotof kokteyli atılması olayı olduğunu ve bu olayın zanlılarının da anında yakalanarak adalete teslim edildiğini,

25 Ocak 2006'da MHP İl Başkanlığına bir bomba konulduğu, bunun faillerinin de, daha sonra Malatya'daki bir olayda aydınlatıldığını, bunun da faili meçhul kalmadığını, en azından bu olayın da aydınlatıldığını,

29 Ocak 2006'da Trabzonsporlu oyuncular Gökdeniz Karadeniz ile Fatih Tekke'nin otomobil ve iş yerlerinin kurşunlanması olayının olduğunu, Bunda da, yine, faillerinin yakalandığını, adalete teslim edildiğini ve bunların geçtiğimiz günlerde de, kamuoyundan takip ettiği kadarıyla, Erzurum ağır ceza mahkemesinde de bunların hapis cezalarına çarptırıldıklarını,

5 Şubat 2006'da Santa Maria Kilisesinin İtalyan rahibi Andrea Santoro'nun, aynı kilisede ayın sırasında on altı yaşındaki Oğuzhan Akdil tarafından yine tabancayla vurularak öldürülmesi olayının gerçekleştiğini, Bunda da, katil zanlısı olan çocuğun, olaydan iki saat sonra yakalanarak adalete teslim edildiğini, yargılama sürecinin sonunda 18 yıl hapse mahkum edildiğini ve cezasının da Yargıtay tarafından onaylandığını,

Son olarak da, 19 Ocak 2007 tarihinde Agos Gazetesi genel yayın yönetmeni Hrant Dink'in Trabzon'lu Ogün Samast tarafından İstanbul'da vurularak öldürüldüğünü, bu olaydan beş altı gün sonra da görevinden alınarak merkez valiliğine atanmış olduğunu,

Kendisinin Trabzon Valisi olduğu 9 Eylül 2004 ile 26 Ocak 2007 tarihleri arasında Trabzon'da vukua gelen olayların bunlar olduğunu,

...bir vali olarak bu olayları yorumlayacak olursa, yani, bunların neden Trabzon ilinden kaynaklandığınıbu konudaki düşüncelerini anlatacağını, daha sonra sorular olursa da cevaplamaya hazır olduğunu, .. bilim adamlarının da bu konu üzerinde durmuş olduğunu, kendisinin de, aynı şekilde, o tespitleri, burada kısaca başlıklar halinde komisyona arz etmek istediğini,

Son yirmi yılda yaşanan değişimin, yani, özellikle Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra, kimlik eleştirileri ve sorgulamalarının, Trabzon ve çevresinde özellikle eğitimsiz gençlik üzerinde bir olgu olarak algılanmakta olduğunu,

Bir diğer önemli hususun da, Trabzon'un tarihinde Rum Pontus devletine başkanlık etmiş olduğunu, bu özelliğinin yöre insanında Türk kimliğine sahiplenmeyi bir refleks olarak ön plana çıkardığını ve kişilerin Türk olduğunu ispatlamak isteyerek ve aşırı milliyetçiliği bu şeyle besliyor olduğunu, Tespitlerinin birisinin bu olduğunu,

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra oluşan yeni etnik devletlerin, kendi içimizdeki etnik unsurların kendi kimliklerini sorgulamaları sonucunu doğurduğunu, bu

sorgulamalar sırasında Türk kimliğinin ...tutulmak istenmesi sonucunda, bunun da, Türk milliyetçiliğini bir refleks olarak ön plana çıkardığını,

Yine, Sovyetlerin dağılmasından sonra Doğu Karadeniz'e ve özellikle Trabzon'a, Rusya ve eski Sovyet ülkelerinden gelen farklı kültür, yeni imkanların, bunun neden olduğu zenginleşme ve iflasların, bu ülkelerden gelen bayanlarla yaşanan birliktelik ve evlilikler nedeniyle aile yapısının bozulması ve birçok ailenin dağılmasıyla çocukların ve gençlerin uğradıkları travma, sevgi ve ilgi eksikliğinin sokakla birleşmesinden doğan gençliğin her türlü kullanıma ve ...hazır bir duruma gelmiş olması durumun var olduğunu,

Yine, bunun devamı olarak nataşa hadisesi üzerinde kısaca durmak istediğini, bu olayın bugün de aynı canlılığını devam ettirmekte olduğu ve polisiye tedbirlerle bunun durdurulmasını mümkün olmadığını, komşu ülkelerle olan vize anlaşmalarının bu gidiş gelişleri daha da kolaylaştırmakta olduğunu, bu ülkelerden ülkemize gelen, Trabzon'a gelen, Doğu Karadeniz'e gelen bayanların, bu, Samsun Tokat koridorundaki pek çok otelde fuhuş yapmakta olduklarını, Polis ve jandarma tedbirlerinin, zaman zaman fuhuşa itilmiş olan bu kadınların sınır dışı edilmesine rağmen, olayın ekonomik boyutları da olduğu için, bunların tekrar bir yolunu bulup, yine ülkemize giriş yapmakta olduklarını,

Bir diğer önemli hususun da, Trabzon'da özellikle gençler arasında uyuşturucu kullanımının giderek yaygınlaşmasının olduğunu, bunun da, gençlere, olaylara katıldığı zaman bir cesaret veriyor olduğunu ve kırsalda da hint keneviri üretiminin yaygınlaşmış durumda olduğunu, Jandarmanın sık sık hint kenevirlerini imha etmek durumunda kalmış olduğunu, faillerinin de adli mercilere intikal ettirildiğini, kendisinin görevde kalmış olsaydı, 2007 yılını, Trabzon'da uyuşturucuyla mücadele yılı olarak ilan etmiş olacağını, çünkü, gençlerde captagon , ecstasy denilen uyuşturucu hap kullanımının da çok yaygın olduğunu, kendisinin orada olduğu, görev yaptığı süre içerisinde de Trabzon'da tarihinin en büyük uyuşturucu operasyonunun yapıldığını, Van'dan hareket eden bir aracın takip edilmesi sonucunda 22 kilogram eroin ele geçirildiğini,

Bir diğer önemli tespitini de Trabzon'daki artan işsizlik, eğitim düzeyinin düşüklüğü, üniversiteye giriş zorlukları ve denetimsiz İnternet kültürünün olduğunu, Trabzon'da, şu an için sayısı artı mı, azaldı mı bilemeyeceğini ancak orada görevliyken, 215 bin nüfusu olan bir ilde, 250 tane İnternet kafenin olduğunu, ailelerin âdeta çocuklarını İnternet kafelere teşvik eder bir hale gelmiş olduğunu ve denetimin polis tarafında, jandarma tarafından rahatlıkla yapılamıyor olduğunu, ama daha sonraki süreçte, İnternet kafelerin yönetimiyle ilgili mevzuatta bir değişiklik yapıldığını ve bu yapılan düzenlemenin de gerçekten yerinde olduğunu, En azından buralara, belli bir yaşın altında çocukların girmesinin önlenmiş olduğunu,

Üzerinde durulması gereken asıl önemli konulardan bir tanesinin de, Trabzon ve yöre insanının silahla iç içe yaşama alışkanlığı edinmiş olmasının olduğunu, Modern bir toplumda silahın şahsi düşüncesi olarak aslında yerinin olmadığını, kendisinin, oradaki görevine başladığı zaman Trabzon'da 17 bin ruhsatlı silah olduğunu gördüğünü, bu sayının sadece ruhsata bağlanmış olan silah olduğunu, İnsanların silahla gezmeyi, silahlı olmayı bir alışkanlık haline getirmiş olduğunu, hatta, bayanların bile gelip kendisinden silah ruhsatı talebinde bulduklarını,

Yani, bu silah sevgisi ile iç içe olmaları ve Karadeniz insanının da çok çabuk tepki veren bir karakteri olması nedeniyle buralarda öldürme, yaralama olaylarının devam edip gitmekte olduğunu, ayrıldıktan sonra da, yine, bu öldürme ve yaralama olaylarının bir yörede yine devam etmekte olduğunu, coğrafi konum itibarıyla Kafkaslara yakın olması dolayısıyla Trabzon' un, o bölgelerdeki Müslüman ve Türk karakterli insanlara da bir yakınlık, duyduklarını,

..özellikle terörle mücadelede Trabzon'un çok fazla şehit vermiş olmasının da, burada, milliyetçilik konusunda refleksin ön plana çıkmasına sebep olmakta olduğunu, bu

olaylarla ilgili olarak söyleyeceği ana başlıklarla konuların bunlar olduğunu, kendisinden önce 17 bin ruhsatlı silah, olduğunu ama 2005 yılında, kendilerince verilen 1.308 ruhsat ile verilen silah ruhsatı sayısının zirveye ulaşmış olmasının iki sebebi olduğunu; bunlardan birincisinin, daha önceden alınan ruhsatlardan süresi bitenlerin yenilenmesi sonucu verilen silah ruhsatları, ikincisinin de, birilerinin, siyasilerin “Şu kişiye silah ruhsatı vereceksin.” diye verdikleri listeler sonucu verilen silah ruhsatları olduğunu, siyasi iradenin veya oradaki bölge milletvekillerinin silah ruhsatı verilmesi konusunda yoğun bir talebiyle karşılaştığını, 2005 yılındaki vermiş olduğu 1.308 ruhsattan, kaç tanesinin yeni ruhsat olduğu konusunda bir bilgisinin olmadığını,

(.....)

İnternet kafelerin denetimini polis veya jandarmanın istediği zaman gelip yapamadığını, umuma ait olan yerlere mahkemeden izin almadan, buralara zaten polis ve jandarmanın giremiyor olduğunu, polis veya jandarmanın buralara gireceği, arama yapacağı yerleri tespit ederek mahkemeye yazdığını, mahkeme izin verirse buraları arayabildiklerini, böyle de bir durumun var olduğunu,..... Vali olarak ilin güvenliğinden sorumlu birisi olarak, Mahkemeye talepte bulunup, “Ben burada bir denetim yapacağım.” dediğinde Mahkemedeki hakîmin “Kabul etmiyorum kardeşim, haftada bir kontrol mü olur?” diyebildiğini,

(.....)

Bir valinin, bir emniyet müdürünün gayretiyle bireysel silahlanmanın ortadan kaldırılamayacağını, silah ruhsatı talebinde bulunan kişilerin sosyal statülerinin bazen yüksek olan kişiler de olabildiğini, bunların içerisinde üniversite dekanlarının, doktorların, profesörlerin, avukatların, öğretmenlerin olduğunu, her meslek grubundan insanların olduğunu, öğretmene “Hocam, sen de mi istiyorsun?” dediğinde “Bu alışkanlığımız bizim” Dediklerini, bireysel silahlanma ile mücadele etmesi gereken kişilerin silah ruhsatı istediğini, bir Vali olarak sadece kendisinin bu taleplerin karşısında durmasının mümkün olmadığını, devlet olarak burada ortaya bir irade konulması gerektiğini, eğer silahtan dolayı bu olaylar burada işleniyorsa siyasi iradenin bunun tedbirini alabileceğini,

Yasin Hayal’in Trabzon’da Mc Donalds’ı bombalama eyleminden ötürü tutuklandığını ve yargı sürecinin başladığını, Yedi ay tutuklu kaldığını, ondan sonra da tahliye edildiğini yerel mahkemenin verdiği ceza kararının Yargıtay’a geldiğini, o arada temyiz için geçen sürenin aşağı yukarı iki yıl olduğunu, bu karar eğer iki yıl içerisinde onanmış olsaydı Yasin Hayal’in cezaevinde olacağını ve belki de Hrant Dink olayıyla ilgisi olduğunu, Yani yargının da burada bir ihmalinin olduğunu düşündüğünü,

(...)

Kendisinin olaydan beş altı gün sonra görevden alındığını, Trabzon emniyetince İstanbul emniyetine gereken bilginin verilmiş bu konuda verilmiş olduğunu ama Hrant Dink’in korunması gerekiyor idiye bu kararı İstanbul Valiliğinin, İstanbul İl Emniyet Komisyonunun alması gerektiğini, İstanbul Valiliğiyle Dink’in korunması ile ilgili böyle bir iletişimlerinin olmadığını,

(.....)

Her gün saat 11.00’de İl Emniyet Müdürü ile il jandarma komutanının valiliğe gelerek asayiş toplantılarının yapıldığını, asayiş toplantısına geldi diye bir tutanak imzalanmış olmasının, bir formalite olduğunu, ancak emniyet müdürü, jandarma komutanının her gün kendisine geldiğini, beraber toplanmış olduklarını,

Vali olarak istihbarat şube müdürlüğüyle muhatap olamayacağını, valinin muhatabının İl Emniyet Müdürü olduğunu, İl Emniyet Müdürünün bu konuda Yasin Hayal konusunda herhangi bir bilgi vermediğini, Hrant Dink olayındaki Emniyet Müdürünün şu an Burdur Emniyet Müdürü olan Reşat Altay olduğunu,

Hrant Dink cinayetinden sonra öldüren katil zanlısının Trabzonlu olduğunu öğrenince -tabii basından öğrendik- -Bu nedir? Arkasında herhangi bir siyasi, illegal bir örgüt var mı diye? Emniyet müdürünü, jandarma komutanını ile MİT Trabzon Daire Başkanını da çağırdığını, ve bu görevlilerin, Bu olayın bir örgüt işi olmadığını söylediklerini, ama bu olayın kendisince büyük bir çete oluşumu olduğunu, o gün medyaya da, basına da bu şekilde açıklama yaptığını, zamanında İçişlerinin de kendisine bunu söylediğini,

Dink'in belli bir hedefte öldürülmüş olmasından dolayı örgütün siyasi, illegal bir örgüt olduğunu, Yasin Hayal, Ogün Samast ve çevresinde bulunan, şu anda tutuklu 15-16 kişi olduğunu ve bir çete olduklarını,

“Yasin Hayal’le ilgili istihbari çalışmalar yapılıyor, bu çalışmalar İstanbul’a yansıyor. Bununla ilgili size bilgi aktarılmaması etik mi olur? Böyle bir şey olabilir mi? Ama oluyor mu böyle bir şey? İşleyiş içinde var mıdır böyle bir şey? Siz bürokrasiden geldiğiniz için bilirsiniz. Yani, emniyet müdürü bir valiye bu konuda bilgi akışını sağlaması bir eksiklik ise bir başka yerlere de bilgi akışını sağlamak eksiklik olduğu anlamında olduğuna göre ona göre mi?” şeklindeki soruya - İstihbarat şube müdürünün yaptığı her çalışmayı getirip valiye söylemeyeceğini, Emniyet müdürünün de bu konuda bir bilgi paylaşımını yapmadığını,

“Anlıyorum sizin dediğinizi.- En azından şu konuda ne yaptınız? Sonuçta siz oranın yöneticisisiniz. Şeklindeki ifadeye, kendisinin o zaman olan olayları söylediğini, bu olaylarla ilgili olarak failleri ve silahları yakalayıp silahıyla beraber adalete teslim ettiğini, kendilerinin, polis ve jandarmanın görevinin, adalete götürüp teslim etmek olduğunu ama o olayın perde arkasında kim var, ne var, neden öldürülmüş, neden yapılmış, bunların araştırılmasının mahkemenin işi olduğunu,

“Yasin Hayal’in “Ben bu adamı vuracağım.” “Eylem gerçekleştireceğim.” Dediğini bunu herkesin duyduğunu ve Trabzon Emniyet Müdürlüğü’nün de bunu kontrol altında tutup, takip ettiğini ve bununla ilgili bir araya geldiğinizde, güvenlik toplantısı yapıldığında hiçbir istişare olmuyor.” şeklindeki ifadeye; kendisine bu konuda bir bilgi verilmediğini, kendisine bilgi verilse belki kendisinin...

İstihbarat görevlilerinin yaptığı her çalışmayı valiye söylemediğini, söylemek de zorunda olmadığını, bunun için İstihbarat şube Müdürüne kendi içerisinde özel bir yönetmeliğinin olduğunu, istihbaratın her evrakı müfettişe bile vermediklerini, her evraka mülkiye müfettişinin bakmadığını,

(.....)

Her ay prosedür gereği il emniyet komisyonu toplantısının yapıldığını, bu toplantıya vali emniyet müdürü, il jandarma komutanı, MİT daire başkanı ve cumhuriyet başsavcısının katıldığını, burada görüşülen konuların, gündem olarak polis ve jandarma tarafından getirilirse orada görüşüldüğünü,

Polis ve jandarmanın yapmış olduğu faaliyetleri ve çalışmalarıyla ilgili olarak, valiye bilgi verirse valinin haberdar olacağını, Polisin muhbiri olduğunu nereden bileceğini, Polis kendi mevzuatına göre bu muhbirliği bulup çalıştırmak durumunda olduğu,

“Emniyet ve jandarma arasındaki koordinasyonu o zaman uygun görüyor muydunuz? Yani beğeniyor muydunuz? Sizin bu konudaki talimatlarınız oldu mu, işlemlerinizi oldu mu? Yani bu önemli bilgi. Koordinasyon sağlanmadığı müddetçe sıkıntılar işte böyle jandarmadan ayrı, emniyetten ayrı, MİT’ten ayrı.” Şeklindeki soruya;

Kendisinin Faili Meçhul Cinayetleri Araştırma Komisyonunda uzman olarak çalıştığını, Susurluk Komisyonunda yine uzman olarak çalıştığını, O komisyonların raporlarında polisin, jandarmanın ve MİT’in istihbaratlarını karşılıklı olarak

paylaşmadıklarının yazılı olduğunu, ...bir birimin kendi bilgisini öbür birimden kıskanabiliyor olduğunu,

“Asayiş toplantılarında bunlar niye gündeme gelmez? Sizin getirme imkânınız yok mu veya gündemi belirleme imkânınız yok mu? Siz belirliyorsunuz gündemi. En azından burada çok da duyulmuş bir olay, ondan öncesinde işte Trabzon konuyla çalkalanıyor ve bu konu hiç konuşulmuyor. “ şeklindeki soruya, Bu toplantılarda tabii ki gündeme ilişkin konuların görüşülüyor olduğunu,

İstanbul emniyetine yazılan yazıdan o dönemde haberi olmadığını, bu yazıyı İstihbarat şube müdürün kendi imzasıyla İstanbul’a yazmış olduğunu, İl Emniyet Müdürünün de bu konu ile ilgili bilgi vermediğini, Vali olarak jandarmayı sadece mülki görevleri yönünden denetleme yetkilerinin olduğunu, Jandarmanın mülki görevlerinin güvenliği sağlamak olduğunu, bununla ilgili her zaman jandarmaya emir verme ve denetleme yetkisine sahip olduklarını, Sıkıntı olursa gider denetlediklerini, bir yere bir şikâyet olur, bir şey olur, ne yapabilir diye gidip denetlediklerini ama güvenlikle, asayişle ilgili herhangi bir aksayan bir durum yoksa, jandarmanın defterine “geldim buraya” diye imzalamanın anlamı olmadığını,

(.....)

Valilerin jandarmayı gidip denetlemesinin denetleme defterine imzalar atılması şeklinde olduğunu, Yani evrakın var mı, şeyin var mı şeklinde müfettiş gibi hiçbir valinin jandarmayı denetlemediğini, ...mülkiye müfettişliği yapmış olduğunu, Müfettiş olarak gidip jandarmada sen şunu yaptın mı diye sorulduğunu ama ne kaymakam olarak ne vali olarak bu şekilde olmadığını, müfettiş olarak gidip şekli olarak evraka bakıldığını, Ankara Valisini, çağırıp, kaç tane karakola gidip “getir bakalım şu evrakları” diye sormuş olduğu sorulsa, bunun mümkün olmadığını, bunların mevzuatta olan, fakat uygulama kabiliyeti olmayan şeyler olduğunu,

“2006 yaz teftişinde müfettişlerin bazı ortaya koymuş olduğu tespitlerin olduğu o tespitlere yönelik bir çalışmanız oldu mu, kolluk kuvvetlerine yönelik hazırlanması gereken raporlar?” şeklindeki soruya; müfettişlerin raporlarını aldıktan sonra zaten onlara hangi konuda eleştirmiş, ne yapılacak şeklinde cevap veriyor olduklarını,

(.....)

Her ay İl Emniyet Komisyonun toplandığını, bu toplantılara tugay komutanı, oradaki garnizon komutanı, başsavcı, emniyet müdürü, jandarma komutanı, sahil güvenlik, vali, MİT bölge başkanının katılıyor olduğunu, her ay o ilde olan olaylar ve alınması gereken tedbirlerle ilgili olarak İçişleri Bakanlığına önerilerin yazıldığını, bunların buradan temin edilebileceğini,şekli olarak, formalite olarak gidip jandarmayı şu evrakı var mı, şunu getirin diye sormayacağını, böyle bir uygulamanın da olmadığını,

Komisyona bildiği öğrendiklerini söylediğini, bilmediği konularda emniyetin ve daha detaylı olan o konularda ilgili emniyet müdürlerinin davet edilip dinlenmesinin gerektiğini, ...Valiye bilgi verdiniz mi, Valiye bilgi verme gereğini duyuyor musunuz diye soruların onlara sorulması gerektiğini, onların da aynı şeyi diyeceklerini, istihbaratın her konuda herkese bilgi vermeyeceğini,

Emniyet birimlerinin koordinasyonu konusunda; toplantılarda emniyet ve jandarma komutanına bilgilerini paylaşmalarını, bilginizi birbirinize iletin diye her zaman söylemiş olduğunu ve bunu kendilerinden rica etmiş olduğunu,

Trabzon’dan kendisinin ayrılalı bir yıl olduğunu öldürme ve yaralama olaylarının yine devam ediyor olduğunu, ama daha öncekilerin kamuoyuna mal olmuş, tanınan kişiler olduğu için... meydana geldiğini, yoksa öldürme olayının bir yılda yine 25-30 cinayetten aşağı işlenmiyor olduğunu, sadece ayrıldığından sonra iki cinayetten Sürmene ve Çaykara’da 11 kişinin öldürüldüğünü, Ama ölen kişi Rahip Santoro olunca, İstanbul’da Hrant Dink olunca Trabzon’ un gündeme geliyor olduğunu, valilerin siyasi iradeyle gelen

kişiler olduğunu ve siyasi iradeyle de gittiklerini, müfettişin valinin görevden alınmasına bir kılıf hazırlamış olduğunu,.. siyasi iradeye de saygı duyduğu için hiç görevden alındığı anda basına teşekkür ettiğini, Hükûmetin takdiridir, .. almıştır dediğini ve Yargıya da gitmediğini, gitmeyeceğini, bunun etik olmadığını, Hükûmetin görevden aldım demesiyle valinin işinin biteceğini, bir müsteşar, bir genel müdür, bir vali görevden alındığı anda sesinin çıkmaması lazım geldiğini,çünkü oraya yeterlik ve yarışma sınavıyla gelmediklerini, bir kişinin siyasi iradeyle gelmişse, bu iradenin -seni aldım. dediği zaman da valizini toplayıp gitmesi gerektiğini bildikleri ve söyleyeceklerinin bunlar olduğunu,” (EK:28/1-14)

b) Komisyonumuz 20/02/2008 tarihli ve 164 sayılı yazı ile, İçişleri Bakanlığında, İstihbarat Daire Başkanı olarak görev yapan dönemin İl Emniyet Müdürü Ramazan AKYÜREK ve Ankara İl Emniyet Müdürlüğü personel şube müdürlüğü emrinde görev yapan polis memuru Muhittin ZENİT'in 27 Şubat 2008 tarihinde yapılacak olan Alt Komisyon Toplantısında bulunmalarını (EK:29) talep etmiş ve **Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanı Ramazan AKYÜREK** İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun TBMM ndeki odasında Alt Komisyona vermiş olduğu ifadesinde;

“2003 Aralık ayında Trabzon Emniyet Müdürü olarak atandığını, 2004 yılında karşılaştığı ilk önemli olayın Yasin Hayal' in McDonalds'ı bombalanması olayı olduğunu, bombalamadan sonra durum değerlendirmesi yaptıklarında, .. emniyetin bu noktada bir eksiği olduğu kanaatiyle, Yasin Hayal ve o tip insanların mümkün merteye takip edilmesini istediğini ve ilgili personelin o hususta çalışmaya başladığını, ...bir daha McDonalds olayı türünde olaylar olmasın diye bu çerçevede İstihbarat Şubesinin de kendi üstüne düşeni yapmak üzere harekete geçtiğini, bu konuyu, Hrant Dink olayı perspektifinde, ekseninde konuştuğunu,bu çerçevede öncelikle olayı gerçekleştiren şahsın yakalanması, akabinde de o tarz şahısların takibiyle bir daha böyle bir olayın başlarına gelmemesi amacıyla arkadaşlarının Yasin Hayal'i bulduğunu, Arkasından da Yasin Hayal'in cezaevine girdiğini, o tür çevreleri izlemek üzere emniyetin Erhan Tuncel'i bulduğunu, istihbarat şubesinin Erhan Tuncel'le , 2004 Kasımından itibaren iki yıl civarında bir beraberliğinin olduğunu, bu çerçevede, Erhan'dan alınan bilgilerin Trabzon'la ilgili bilgiler veya başka yeri ilgilendiren bilgiler olması durumunda da kendilerince değerlendirildiğini, bu bilgilerden bir tanesinin de işte malumunuz Hrant Dink'in eylemiyle ilgili bir bilgi olduğunu, Hrant Dink'le ilgili olan bilgiyi TrabzonEmniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlüğünün bilgi için İstihbarat Daire Başkanlığına, gereği için de İstanbulEmniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlüğüne aynı anda yazdığını, sonunda da Hrant Dink cinayetinin işlendiğini,8 Mayıs'ta Trabzon'dan ayrıldığını, 2006, 9 Mayıs'ta da İstihbarat Daire Başkanı olarak göreve başladığını,

....İstihbarat Daire Başkanı olunca, ülkede öne çıkan hususları biraz takip ettiklerin, bu çerçevede ülkemizde öne çıkan hususlardan bir tanesinin de bu millî hassasiyetlerimizin istismar edildiği konular olduğunu, Hrant Dink'in öldürülüşünün de zaten bu çerçevede olduğunun bilindiğini, Bu, millî hassasiyetlerimizin istismarı konularının gazete gündemlerinde, televizyon gündemlerinde işlendiğini, illerden de istihbarat birimlerinden bu konuda bilgilerin kendilerine geldiğini, gelen bu bilgiler arasında Hrant Dink'in vurulacağı bilgisi geldiği gibi başka, bu tarz isme veya başka hususlara ait bilgilerin de geldiğini, İstihbarat Daire Başkanlığının bunları değerlendirdiğini, Gerek televizyondan gerek ajandan gerek teknik takiplerden gelen bilgileri değerlendirdiklerinde bu millî hassasiyetlerin istismarı temelinde meydana gelebilecek olaylarla ilgili, illeri, İstihbarat Daire Başkanı olarak bilgilendirdiklerini, ...Daha sonra, Hrant Dink'in vurulması olayının yaşandığını ve Hrant Dink'le ilgili bilgiyi

toplayan, o ajanla görüşen Muhittin Zenit' e ulaştıklarını ve kendisine -Aman şu Yasin Hayal'i bir bulun, orada mıdır değil midir? Hrant Dink vurulduğuna göre o vurmuştur. Şeklinde düşündüklerini, bir şahıs vurulduktan sonra Emniyet birimlerine düşen birinci vazifenin katili bulmak ve aynı zamanda arkasında birileri varsa bunu bulmak olduğunu, Bu çerçevede, katil olması kuvvetle muhtemel, önceden bilgi alınmış olan Yasin Hayal'e ulaşma amacıyla eskiden onu çalıştıran personelleri Muhittin Zenit'e ulaştıklarını, Muhittin Zenit' in de o ajana ulaştığını,..... Muhittin Zenit'in görüşmesi sonucunda Yasin Hayal'in Trabzon'da kontrol altına alınmasının sağlandığını ve daha sonra da katile ulaşabilmek için gösterilen çabalar olduğunu,

(.....) Yönetmeliklere göre gerek elemanın bulunması, kayda alınması, verdiği bilgilerin kayıt altına alınarak ilgili yerlere gönderilmesi, arşivlenmesi, daha sonra da elemanlıkla olan ilişkisinin kesilmesinin çalışma kurallarına uygun bir durum olduğunu,

(.....)Yasin Hayal'le ilgili, Dink'i vuracağına dair alt birimlerden bilgi akışı ile ilgili olarak bütün detayları o an için emniyet müdürünün belki bilmek durumunda olmayabileceği, ancak Erhan Tuncel'den gelen bu bilginin önem arz eden bir bilgi olduğunu ve bundan emniyet müdürünün bilgisinin var olduğunu,... EGM İstihbarat Daire Başkanlığına gönderilen yazıların usul olarak emniyet müdürünün imzasının bulunduğu üst yazıyla gittiğini,

....İl valisinin ajanlardan gelen veya teknik takiplerden elde edilen bilgilerden haberinin usul olarak olamayacağını ancak kendi illerinde bir eylem gerçekleştirileceğine dair başka bir yerden bir bilgi gelmişse, mesela Hrant Dink Trabzon'da yaşıyor ve Hrant Dink'in öldürüleceğine dair bir bilgi gelmişse o bilginin kendilerine istihbarat müdürünün hemen bildireceğini, kendilerinin de ilk asayiş toplantısında, aciliyet arz etmiyorsa ertesi günü, her gün saat 11.00'de vali, jandarma alay komutanı ve emniyet müdürünün toplandığı toplantıda bildirmesi gerektiğini, bilgi önem arz ediyorsa bildirileceğini ama ilin büyüklüğüne göre, belki yüzlerce veya onlarca, belki binlerce bilginin geldiğini,Hrant Dink Trabzon'da yaşıyor olsa ve Hrant Dink'le ilgili bu bilgi bu şekilde kendilerine gelmiş olsa idi vali ve alay komutanıyla yaptıkları asayiş saati toplantısında bunu paylaşmış olacaklarını, ama bu bilgiyi kendilerinin YİE den gelen bu bilgiyi fail olan veya eylemi yapacak olanların Trabzon'da olmasına karşın vali ve jandarmayla paylaşmadıklarını bunun nedeninin de elemandan gelen bir bilgi ve üzerinde çalışılması gereken bir bilgi olduğundan dolayı olduğunu, ama bunu polis memurunun rapor ettiğini ve İstihbarat şube müdürünün kendisine sunduğunu, kendilerinin de üst yazıyla merkeze gönderdiklerini ve istihbarat müdürlükleri arasındaki yazışma prensiplerine göre de ilgili ilin(İstanbul) istihbarat müdürlüğüne yazıldığını,

....ilgili birimler arasında yazılan yazılarda, karşı tarafın dikkatinin çekildiği ... tarih, sayı, numara olduğu ama bu yazıda olduğu gibi elemandan gelip de veyahut da teknikten gelip de istihbarattan istihbarata giden yazılarda ayrıca bir kod sistemini bilmediğini, ..bu yazıların mutlaka bilgisayarda kaydedildiğini,... İstihbarat birimleri arasındaki yazışmalarda güvenli haberleşme sisteminin var olduğunu,İstanbul valisinin ve emniyetinin –gelen yazı düşük kodlu bir yazıydı. Şeklindeki ifadelerini neye göre dediklerini bilemeyeceğini belki yazıya kendilerinin verdiği öneme göre söylemiş olabileceklerini, ama kendileri için bu yazının Trabzon'da da İstanbul'da da olsa önemli olarak kıymetlendirileceğini,... Yazıda durumun çok açık olduğunu,

Yazılan bu yazı ile ilgili olarak genel manada, İstihbarat Daire Başkanı olarak söyleyeceği şeyin, çok önemli olduğunu ve bu yazının kodu ve öneminin kişilere göre değişiyorsa bunun onların, kişilerin kendi yorumları olacağını, kendi yönetmeliklerine göre böyle bir kod sisteminin olmadığını,

Gönderilen yazıda, daha önce Yasin Hayal'in McDonalds'ı bombalayacağını ifade ettiği ve bombaladığının da yazıldığını, Yani Hayal in eylem yapma konusunda kararlı bir

tip görüldüğünün belirtildiğini, onun psikolojisinin de yazıya işlenmiş olduğunu ... Zaten, Yasin Hayal'i Mc Donald's eylemi sonrasında İstanbul'da kendilerinin Trabzon Emniyet Müdürüken yakalattıklarını, Trabzon'da derledikleri bilgilerle İstanbul'da yakalanmasını sağladıklarını ve Yasin Hayal'in de ilk ifadesinin de zaten İstanbul'da alındığını, kendilerinin terör şube müdürü ve ilgili ekibi gönderdiğini ve Hayal in orada yakaladığını,

(.....)

Yasin Hayal'in verdiği bilgiler çerçevesinde ben Trabzon Emniyet Müdürü olarak, Erhan Tuncel'in verdiği bilgiler çerçevesinde yararlandığını,...Bununla ilgili hususen Ermeni vatandaşlarımıza yönelik olumsuz faaliyetlerin takibiyle ilgili, Türkiye'yi uyardığını,ama hususen Hrant Dink'e dikkat çekip de "Hrant Dink'i koruyun." Demediğini, Ermeni vatandaşlarımıza, azınlık vatandaşlarımıza, Hıristiyan vatandaşlarımıza yönelik tehdidi vurgulayan yazılarının, tamimlerinin ve emirlerinin olmuş olduğunu,

(.....)İstanbul şunu yapmalıydı, vali bunu, emniyet müdürü bunu, istihbarat müdürü şunu şeklinde bir konuya girmek istemediğini,.. yazmış oldukları yazının aynı şekilde Trabzon'a gelen bir yazı olmuş olması halinde daha fazla önemseyebileceğini,..McDonalds eyleminden önce, Trabzon Emniyetinin haberinin olmadığını, olay öncesinde herhangi bir ihbarın olmadığını,..olaydan sonra haberlerinin olduğunu ve olaydan sonra personelini topladığını, bir daha böyle bir eylemi nasıl önleyebileceklerinin tedbirlerini görüştiklerini ve böyle bir adamı (Erhan tuncel) da ondan sonra arkadaşlarının temin ettiğini,.. McDonalds eylemi gibi bir eylem yememek için o çevreden birilerine ulaşmasını istediğini ve arkadaşlarının o çevreden Erhan Tuncel'i bulduklarını,.. bu ajandan Trabzon için yararlandıklarını ve Tuncel'in Türkiye'de çok önem arz eden, bir seneden fazladır devletin başını ağrıtan, herkesi üzen ve ülkemizi de uluslararası arenada birazcık örseleyen bir olayı haber veren bir kişi olduğunu, çalıştığı dönem için bu bilginin hayati olduğunu ve medyada fazlaca Erhan Tuncel'in örselenmesinin, Devletin bir görevlisi olarak kendisini üzdüğünü,.. Erhan Tuncel'in deşifresinden sonra, İstihbarat Başkanı olarak bu tarz çalışan kişilerle ilgili ciddi zorluklar yaşadıklarını, yaşadıkları bu zorluğun, ülkemiz için önemli olduğunu, ... Yalnız Emniyet İstihbarat Dairesinin değil, başka diğer bu konuda çalışan teşkilatlarımızın da muhtemelen aynı sıkıntıyı çektiklerini,

Erhan Tuncel eleman olarak bilgi akışına devam ediyor ve mademki böyle çok da yararlı bir elemandı da niçin ondan sonraki süreçte bu olay gerçekleşiyor. Yani çok açık, net bir şey var. Nedir o? "Ben bunu vuracağım." diyor ve bununla ilgili de eleman da var. Bu bilgiler sağlıklı geldiğini de kabul ediyoruz ama ne oluyor da bu eylem gerçekleşiyor? Nerede tıkanıyoruz? Nerede sorun çıkıyor? Bir istihbaratçı olarak bizi aydınlatabilir misiniz oranın Emniyet Müdürü olarak? Sorusuyla ilgili olarak da başkalarıyla ilgili konuşmak istemediğini,

(.....)

Kendisinin Trabzon İl Emniyet Müdürüken Yasin Hayal'in yakın çevresinden Erhan Tuncel'in ajan olarak bulunduğunu ve Hrant Dink' e yönelik tutumuyla ilgili olarak bilgi arz edildiğini, İstihbarat Başkanırken de televizyonlarda millî duyguların istismarı temelinde provokatörce yapılan eylemler, işlemleri de gördükten sonra 81 ile tamim gönderdiklerini, ..İnsan Hakları Komisyonu üyesi veya Başkanı olarak yan taraftaki Tarım Komisyonunu, öbür taraftaki İçişleri Komisyonunu ilgilendiren işlere fazlaca müdahil olmak nasıl doğru değilse kendisinin de Trabzon Emniyet Müdürüken Trabzon Emniyet Müdürlüğünün sorumluluğunu, İstihbarat Başkanırken de İstihbaratın sorumluluğunu taşıyacağını, varsa bunlardan dolayı eksikliğin, bunun hesabını vereceğini, ..ancak kendisinin İstanbul Emniyet Müdürünün, İstanbul İstihbarat Şube Müdürünün veyahut da başka bir o dönemki –tekrar Başkan olduktan sonra- Trabzon Emniyet Müdürünün veya

İstihbarat Şube Müdürünün işlemlerine burnunu sokmak gibi bir hakkının olmadığı gibi, yargılanmak da istemediğini,

Erhan Tuncel ile ilgili olarak daha sonra da ilişkisini kesecek gelişmelerin yaşanmış olmasından sonra Trabzon emniyetince bu yardımcı istihbarat elemanı (YİE) nin ilişkisinin kesildiğini ve raporunun tazmin edildiğini,

– *İlişğini kesmişler ama önemli bir eleman ki, sizin de az önce dediğiniz gibi, biz bu elemanlardan şu anki aşamada deşifre olduğu için yararlanma zorluğu çekiyoruz ki, bizim de istihbarat birimlerinde elemene ihtiyacımız olur mantığından yola çıkarak. Şimdi, burada asıl anlamaya çalıştığım şu: Bir, Trabzon'dan İstanbul'a bir yazı... Yazı önemli. Sizin kodunuza göre çok önemli. Evet, ben de okuduğum zaman, son derece önemli. Bu yazıda hemen gereği yapılması gerekir. Çünkü orada ses getirici bir eylem. "Ses getirici bir eylem" demek ne demek? "Çekip silahı vuracak." demektir. Bunun başka adı yok. Bu tamam. Yalnız, bunun bilgisini almışsınız ve bilgisini vermişsiniz. Niye orada kalmışsınız? Niye Ankara İstihbarat Daire Başkanı olduktan sonra bu konuyla ilgili sadece seksen bir ile Ermeni vatandaşları veya azınlık diye adlandırabileceğimiz vatandaşları korumayla yetinmişsiniz. Ayrıca sabit, net, açık bir hedef var. Bu hedefe dönük, açıkçası ne yaptığınızı sormaya çalışıyorum.– İstanbul'la daha farklı şeyler yapılamaz mıydı?– Yani, Dink'in korunması için herhangi bir şey...–İstihbarat Daire Başkanlığının böyle bir şeyi var mıdır? Mesela yazı yazabilir mi İstanbul Şubesine veya Valiliğine? Şu kişiye koruma verilsin konusunda. Şeklindeki soru ve ifadelerle yönelik olarak (...Koruma talep edildiği zaman, mesela bir vatandaşımız koruma talep ettiği zaman bunun prosedürünün -bildiği kadarıyla- talebin Emniyet Genel Müdürlüğü Koruma Dairesine geldiğini, Koruma Dairesinin de İstihbarat Daire Başkanlığına yazdığını, İşte, "Ali oğlu Veli koruma talep etti, sizdeki kaydı nedir? Gerekli midir sizin açınızdan, gereksiz midir?" şeklinde kendilerine de sorulduğunu, kendilerinin de istihbarî bilgilere, baktıklarını, Hrant Dink'le ilgili kendilerine koruma dairesince böyle bir şey sorulmuş olsaydı, -yani diğer korumalarda olduğu gibi- kendilerinin de verecekleri cevabın içinde muhtemelen bunların olacağını,*

– *Hrant Dink 2004'te bir yazı yazıyor Sabiha Gökçen'le ilgili. Bunun üzerine Valiliğe çağırılıyor. İşte, kimisi "tehdit" diyor, kimisi "bilgilendirme" diyor, neyse, orada ama söyledikleri bir şey var, diyorlar ki: "Bu birtakım çevrelerde infial yaratabilir, dolayısıyla daha dikkatli olun." diye bir uyarı yapıyor. Şimdi, 301'den dava açılıyor, bir yığın şeyler oluyor filan. Bütün bunlar... Kendisi koruma talebinde bulunmamış. Yani, bana göre –ben istihbarattan, şeyden anlamam- Valilik de, Emniyet de burada doğal olarak bir koruma verilmesi gerekir. Yani burada verilmesi gerekir. Yani, burada siz İstihbarat Daire Başkanı olarak -diyelim ki onlar bu işi yapmadılar- sizin şöyle bir uyarma yetkiniz olamaz mı, bu işle ilgili Hrant'la ilgili bu tür şeyler var, yani, bunlarla ilgili mesela bir şey yapsanız diye bir yazı ya da telefonla valilik ,Emniyet Müdürlüğü... Bu yapılıyorsa belki daha şey olacaktı.– Orhan Pamuk'la ilgili yapıldı.– O yeni yapıldı, olaydan sonra. Şeklindeki ifadelerle yönelik olarak,*

... Herkesin kendi vazifesini yapmış olduğunu, olay olduktan sonra konuşulacak şeyin çok olabileceğini, ama yaşanan bir olayın olduğunu ve bu olayın arkasından birbirlerini suçlamadan daha sağlıklı oturup düşüncelerinin gerektiğini, kimseyi suçlayıcı bir ifadeye bulunmak istemediğini, .. kendi ilinde 301'den yargılanıp, mahkeme salonlarında saldırıya uğrayan ve o cemaatin çok önem arz eden iki isminden birisinin Hrant Dink olduğunu, bu şartlardaki bir kişi için kendisinin alacağı tedbirin farklı olacağını, ...bir istihbaratın böyle bir bilgi göndermesi, İstihbarat Daire Başkanlığının genelge yapmış olması, ...televizyonlar da böyle bir şey var olması karşısında kendisinin farklı davranacağını,

Biz il istihbarat şube müdürlükleriyle birinci derecede ilgili olduklarını,... İl istihbarat şube müdürlüklerinin direkt kedilerine yazı yazabildiğini, kendilerinin de onlara yazı yazabildiğini,

İl içinde elde ettikleri istihbarî bilgilerin her aşamada, her olaya göre, her duruma göre değişen bir şekilde diğer istihbarat birimleri ve jandarmayla paylaşımının olduğunu,

Hrant Dink ile ilgili olarak İstanbul emniyetine yazılan yazı Trabzon'a gelseydi veya Hrant Dink'le ilgili bilgi gelmeseydi ama genelge gelmiş olsaydı ve istihbarat müdürü de bu genelgeyi getirmiş olsa ve "Ermenilerle ilgili böyle bir şey geldi." demiş olsaydı bile kendisinin bunu alıp, il müdürlüğünde yapacağı şeyin, Her gün 11.00'de asayiş saatinde, valiyle ve alay komutanıyla böyle bir bilgi geldi diye onlarla paylaşmış olacağını, Genellikle diğer İstihbarat Birimlerinden MİT'ten Jandarma İstihbarattan Genelkurmaydan ve Dışişlerinden istihbari bilgilerin Başkanlığa zaman zaman geldiği, kendilerinin de o bilgilerin durumuna göre, ya ilgili illere veya seksen bir ile şu kurumdan şu bilgi gelmiştir diye çektiklerini,. Onu alan emniyet müdürünün, duruma göre ya not alıp asayiş saatinde veyahut da bizatihi sayın Valim diyerek doğrudan Valiyle, jandarmayla şöyle bir şey vardır. diyeceği, ayda bir defa yapılan başsavcının, MİT Başkanının da olduğu il emniyet komisyon toplantısında bunun geniş kapsamlı olarak ele alınması gerektiğini, ama günlük asayişte de bu gelen bilgilerin değerlendirildiğini,

Vali Hüseyin Yavuzdemir'le haftanın en az üç-dört günü asayiş toplantısı yaptıklarını, Yasin Hayal'in bu toplantılardan bir çoğunda gündeme geldiğini, Hrant Dink vurulmadan önce aldıkları bilginin daha istihbari bir bilgi olması ve olgunlaştırılması lazım geldiği için gündeme gelmediğini, ancak bu bilginin çok önemli ve ciddi bir bilgi olduğunu, Erhan Tuncel' le hiç görüşmediğini,Trabzon'un önemli şahsiyetlerinden birisiyle ilgili olarak İzmir emniyetinin bir yazı yazmış olması, oradaki bir ajandan bilgi gelmesi; ..bize böyle bir istihbarat gelmesi, istihbarat müdürünün de getirmiş olması ve "...la ilgili böyle bir tehdit, eylem istihbaratı var." Demesi durumunda kendisinin, bunu cevaplayabileceği ve yapacağı şeyin: Sayın Valiye,ile ilgili böyle bir şey geldi. Mühim de bir adam. Ben istihbari çalışmalarımı yapayım. İzmir'le yazışmalarımı devam ettireyim. Burada bir adres varsa ona bakayım, teknik çalışmamı da yapayım, fiziki çalışmamı da yapayım, ama mümkünse.....'a bir adam verelim. Bir koruma... Bir defa kendine silah ruhsatı verelim." Fikri ve düşüncesinin ilk aklına gelecek şey olduğunu,... kişiyi koruma istemesi konusunda uyarabileceğini veya hemen kendi istihbaratını yapıp, o kişiyi koruma altına alacağını, bunları yapamasa bile kişinin işyerine yakın bir yere bir kamera taktıracağını,Hrant Dink'in teknik takipte olmadığını, olsaydı, bugüne kadar haberinin olmuş olacağını,...Dink'in telefonlarının dinlenip dinlenmediğinin Telekom İletişim Başkanlığından öğrenilebileceğini,

...Aslında elde her şeyin var olduğu, ...Erhan Tuncel'in yardımcı istihbarat elemanı yapılması, Yasin Hayal' in herkese söylemesi, ..konuyla ilgili yazışmalar yapılmasına rağmen cinayetin niçin önlenemediği, nerede aksadığımız sorusuna karşılık olarak -medyada olsun, diğer müfettişlerin tetkiklerinde olsun, adli şeylerde olsun, hep gördüğünün konunun hep kendi üstlerinde döndüğünü, kendilerinin Trabzon Müdürüken ne yaptığının belli olduğunu, İstihbarat Dairesi Başkanıyken ne yaptığım belli olduğunu, bu devlette güvenlikle ilgili başka kurumların da esasen var olduğunu, başkalarıyla ilgili konuşmayı arzu etmediğini, ama İstanbul'un bu işin muhatabı olduğunu, orada herkesin konuştuğunu Trabzon emniyeti olarak ajan vasıtasıyla olayı duyduklarını,, kendilerinden başka yazıp da bilgi verenin olmadığını, bu yazıdan sonra istihbarat şube müdürü engin Dinç' in İstanbul İstihbarat şube Müdürünü telefonla arayarak konuyu bildirdiğini ,

- Sonra da herhâlde bir istihbarat elemanı polis arıyor yine Trabzon'daki bir istihbarat elemanını. Osman Hayal'in İstanbul'da olmadığını söylüyor. Gerçekten de o

tarihlerde Osman Hayal yok İstanbul'da. Yani, neticede Trabzon'dan gelen bilginin de çok sağlıklı olmadığı da ortaya çıkıyor görüldüğü kadarıyla. Şeklindeki görüşe –Bunların Dink öldükten sonra söylenen şeyler olduğunu,

İstihbarat Dairesine gelen yazının, Trabzon'un gönderdiği, Dink' in öldürüleceğine dair yazı olduğunu, İstanbul'a giden yazının, Dink' in öldürüleceğine dair giden yazı olduğunu İstanbul'dan gelen cevabi bir yazı olmadığını,

Öldürüleceğine değil, ses getirecek bir eylem... şeklindeki ifadeye, -Neyse, yani... dediği,

“– Aynı zamanda, Yasin Hayal bu işi yaparsa, Osman Hayal'de ağabeyinin evinde kalacak.Yasin Hayal yapmadı, bakın. Bir sene sonra olay oldu. Yani, birisine yaptırdı. Osman Hayal de orada değil. Şimdi, tabii ki, istihbarati bilgilerde eksikler olabilir. Karşılıklı çalışmak gerekir. Ben şunu soruyorum: İstanbul'a böyle bir yazı geldi, alttaki istihbarat polisleri birbirleriyle konuştular, olmadığını söylediler. Peki, Trabzon... Trabzon'da bir başka yazı daha var, çünkü, Ankara'ya yollanan ikinci bir rapor daha var. İstanbul'a yollanmayıp, İstihbarat Dairesi Başkanlığına yollanan bir yazıdan söz ediliyor.. Trabzon'daki istihbarat şubesinde çalışanlar, niçin tekrar İstanbulla irtibatlaşmadılar? Niçin Ankara İstihbarat Daire Başkanlığı İstanbul'a bu yazışmaları sürdürmedi? Yani, bir taraf suçlanıyor, tamam. Polis teşkilatımızın bu konuda ne kadar fedakârca çalıştığını hepimiz takdir ediyoruz, kimsenin suçlanmasından yana değiliz ve sizin bir yanlış yapacağınız da inanmıyoruz, ama, bu konularda bir ihmal var mı? Tabii kamuoyuna mal olan bir konu olduğu için, Hrant Dink meselesi irdeleniyor. Birçok soruşturma yürütüldü ve nihayetinde Ahmet İlhan Güler'in görevden alınması ve bir başka yere verilmesine gitti mesele. Şimdi, bakıldığında, yani, eğer bir soruşturmada birileri suçlanacaksa bu sadece Ahmet İlhan Güler mi olmalıydı? Şimdi bir şeye takılıyorum: Bilirkişi... İstanbul Emniyet Müdürlüğüne, İstihbarat Şube Müdürüne bir bilirkişi tayin ediliyor. Nereden ediliyor o bilirkişi? İstihbarat Daire Başkanlığından zannediyorum. Şeklindeki komisyon üyesinin soru ve görüşlerine, – Evet şeklinde cevap verdiği,

Bilirkişi olarak Dördüncü sınıf emniyet müdürlerinin görevlendirilmesinin çok doğru olduğunu, ...İstihbarat Daire Başkanlığı lığı, uzmanlık dairesinden bu konuda bilirkişi istendiği, o dairenin o konuyu en iyi bilen kimseyi verdiğini, buna itiraz edilebileceğini, ama gerek hukuki, gerek ahlaki, gerek her yönden kendisinin verdiği bilirkişinin arkasında olduğunu,

Mahkemenin bilirkişi atamasından dolayı bu kararı iki kere bozduğunu, şimdi, yeni bilirkişi talep edildiğini, yeni bilirkişinin İstihbarat Daire Başkanlığından istenmemiş, başka yerden istenmiş olduğunu, ancak bilirkişi ataması ile ilgili olarak kendilerinin verdiği bilirkişilerin tam arkasında olduğunu, yaptığı şeyi doğrudur derken, bilirkişi istenmesine dair hususun, oradaki İl Emniyet Müdürünü veya Ahmet İlhan'ı yargılama makamında bir talep olmadığını, istenenin, yapılan yazışmalar ve işlemlerin incelenmesi, yapılan bu işlemin istihbarat dairesinin yönetmeliğine, PVSK ek madde 7'ye ne kadar uygun olduğunun tespitinin istendiği, yani, şu yönetmeliği açıp okuyacak, gerek teknik yönden gerek diğer yönlerden bu işten anlayan iki tane personelin istenmesinden ibaret olduğunu, yoksa, Sayın Cerrah'ın veyahut da o istihbarat müdürünün ifadesini alacak seviyede bir bilirkişi talebi olduğu, bunun yanlış anlaşılmasını gerektiğini, bir yönetmeliğin veya işleyişin doğru mu, yanlış mı, nasıl olduğunun sorulduğunu yoksa, kendilerinden Celalettin Bey'in ifadesini alacak veyahut da onu yargılayacak bir şey istenmiş olmadığını,

– Sayın Müdürüm, teftiş raporlarında bir soruşturma neticesi yürütüyor ve neticede müfettişler bilirkişi görüşüne başvurulması gerektiğine karar veriyorlar ve bilirkişi Ankara merkezden atanıyor yani yönetmeliğinize göre. Tabii ki, alt-üst meselesi bu tür görevlerde önemlidir. Şeklindeki görüş üzerine, kendisinin o konuda hatalı olmuş

olabileceğini, Müfettişlerin veya komisyonun yeni bilirkişi isteyince başka yerden veya başka kişilerden atanabileceğini,

Yasin Hayal'in de Ogün Samast' in da jandarma bölgesinde oturan iki kişi olduğu, o dönemde jandarmayla bilgi alışverişi yapmış mıydınız, elinizdeki bilgileri, işte o günlerde McDonald's olayı oldu falan, jandarmayla elinizdeki bilgileri paylaştınız mı? Bilgi alışverişinde bulundunuz mu? Şeklindeki soruya, Hrant Dink Trabzon'da olsaydı, Hrant Dink'in öldürüleceğine dair belge kendisine gelseydi... bu evrakı alıp, hem valiyle hem alay komutanıyla hem MİT başkanıyla paylaşmış olacağını, onların da desteğini istemiş olacağını,

Olayın öncesinde jandarma istihbaratının, Millî İstihbaratının veya varsa başka istihbaratın yapmış olduğu faaliyetleri paylaşmak gibi bir pozisyon olmadığını, öyle bir zorunluluğun olmadığını, hem istihbari çalışmaların hangi aşamada paylaşılacağını bir yerde yazılı değilse bile kendi aralarında belli olduğunu,

Yasin Hayal' in Dink' e karşı ses getirici eylem yapabileceğine ilişkin bilginin jandarmayla paylaşılmadığını ancak eylemin Trabzon ilinde olacak olsaydı, jandarma istihbaratıyla da, Millî İstihbaratla da kesin paylaşmış olacağını, bilgi Jandarmaya gelseydi, jandarmanın da emniyetle paylaşacağını, MİT'e gelseydi, MİT in de emniyetle paylaşacağını, aralarındaki çalışma sisteminin bu olduğunu,

İstanbul istihbaratına Trabzondan gelen bu yazının, normalde oradaki istihbarat müdürü tarafından İl Emniyet Müdürüyle paylaşması gerektiğini,

Erhan Tuncel veya Yasin Hayal'in jandarmayla herhangi bir bağlantısı, ilgisinin bilgisinin kendilerinde olmadığını, medyadaki bilgilerden başka bir bilgisinin olmadığını ve medyadan duyduklarını da hiç paylaşmadığını, herhangi bir kurumu zan altında bırakacak ne bir eylem ne bir işlem ne bir soru dahi sormak istemediğini, ...hem bugün itibarıyla hem Trabzon'da çalıştığı dönemde ne Millî İstihbaratla ne de jandarmayla hiçbir sorun yaşamadıklarını, paylaşamadıkları hiçbir şeyin de olmadığını, çok uyumlu bir çalışma sergilemiş olduklarını,

Emniyet birimleri tarafından jandarmanın resimlerinin çekildiği ve jandarmanın da cinayetten sonra vatandaşlara, beldeye gelen sivillerle görüşmeyin şeklinde uyarılarda bulunduğu iddiaları varmış, bu konu hakkında bilginiz var mı? Şeklindeki soruya kendisinin bunu medyadan duyduğunu ancak doğruluğunu araştırma gereği duymadığını,

Erhan Tuncel'in yardımcı istihbarat elemanlığından düşürülmesi teamüllere uygun mu? İlk önce güvenildi, sonra güvenilmez bir eleman oldu. Yoksa Muhittin Zenit ayrıldıktan sonra iyi irtibat mı sağlayamadı arkadaşlar? Çünkü, Muhittin Zenit de ifadesinde "Ben onu kontrol altına, fiziki takibe almıştım bulunduğum sürece." diyor. Doğru, anlattıkları da geçerli. Ama, ondan sonra iki tane elemana devrediliyor. Birisi iki ay sonra askere gidiyor, sonra diğerine kalıyor, ama o arada da gelip gitmediğinden, çok fazla bilgi alınmadığından, yalan söylediğinden dolayı düşürülmesine karar veriliyor ve tarih olarak da biraz çelişkili tarihli var. Mesela, o zamanki emniyet müdürü daha farklı bir şey diyor, ama olabilir, tarihlerde insanlar yanılabilir, insandır çünkü, ama neticede bu eleman düşürülüyor. Bundan bilginiz var mı? şeklindeki sorulara, Erhan Tuncel'in YİE den düşüldüğünden haberinin olduğunu, düşüm yazısının geldiğini, değerlendirdiklerini ve uygun gördüklerini,

Bu istihbari çalışmalar yeterli çalışmalar mıydı? Yani, şimdi, siz hem Trabzon Emniyet Müdürü olarak hem de daha sonra, yani şimdiki görevinizde Daire Başkanı olarak aslında bizzat bu işin içindesiniz. Yani, her görev süreniz içerisinde tamamen bu olayın takipçisi olma noktasındasınız. Şimdi, oradan gelen bilgilerin tamamen hâkimisiniz, Trabzon'da çok hâkimsiniz bu olaya. Bu olaya hâkim olduğunuzdan ötürü de İstihbarat Daire Başkanı olduktan sonra da hâkimiyetinizin devam edeceği bir görevdesiniz. Ama, o pencereden baktığımız zaman, sanki bu hâkimiyetin biraz daha dışarıya yansması lazım.

Diğer istihbarat birimlerini, seksen bir ile yazılan yazının dışında da İstanbul'a ayrıca bilgilendirmek gerekmez miydi? Şeklindeki soruya İstihbarat Dairesinin taşra birimleriyle birlikte organize ettiği istihbarat operasyonlarında çok ciddi sonuçlar almış olduğunu, çok ciddi istihbarat operasyonlarının şu anda da devam etmekte ve bunlardan adliyeye yansyanının veya medyaya yansyanın çok cüzi olduğunu,

(.....)

İstihbaratın çalışma sisteminde, bir tarafın bir şeyleri elde etmesi durumunda, öbür tarafın da bir şeyleri yapması gerektiğini,

Trabzon emniyetinin İstanbul emniyetine yazmış olduğu yazıdan sonra İstanbul emniyetinden konuyla ilgili olarak bir cevabi yazının hem Trabzon'a hem de İstihbarat Daire Başkanlığına gelmediğini, şifahi olarak her iki İstihbarat Şube Müdürünün kendi aralarında görüşüğünü,

Trabzon emniyetinin delilleri sakladığı, telefon görüşmelerine ilişkin tutanakların eksik değerlendirildiği ve daha sonra bunların imha edildiği iddialarının yazışmayla elde edilip, kesinlikle üstünde durulması gereken hususlar olduğunu, bunların kendilerini ve Trabzon emniyetini suçlayıcı şeyler olduğunu, herkesin görevini ne kadar yaptığının tescilinin müfettişlerce ve Komisyonca yapılacak çalışmalar sonucunda ortaya çıkacağını,

Hrant Dink'e karşı gerçekleştirilecek bir eyleme ilişkin istihbarat niteliğindeki takip, esasen Ankara İstihbarat Daire Başkanlığı ve Trabzon Emniyetinin sorumluluğunda mıdır, değil midir? Ve cinayet işlendikten sonra Türkiye kamuoyunda önemli yer aldı. Burada bir kısım çevrelerin bu cinayet işlenirken, bir kısım görevlilerin ihmali olduğu şeklinde yaklaşımlar oldu. Sonuçta, işte derin devlet bunu yaptı, şöyle oldu, böyle oldu... Yani, aşağıdaki birtakım insanların sanki korunduğuna dair böyle bir kanaat yayılıyor etrafta. Şimdi, İstanbul Savcılığı da cinayetten sonra Trabzon Emniyetinin delilleri sakladığını, telefon görüşmelerinde tutanakların eksik gönderildiğini, daha sonra bunların imha edildiğini filan söylemiş. Bunlar önemli şeyler. Sizin görev süreniz dışında, belki daha sonra cinayetten sonra... Yani, bu konularda bu İstanbul Savcılığının belirttiği hususların tespit edilmesi gerekmez mi? Bu konuda sizin bilginiz var mı?

Şeklindeki görüş ve sorulara; yazılı olarak, kendilerini bağlayan kanun ve yönetmeliklere uygun cevap vermek istediğini (EK:30/1-20),

Bunun üzerine Komisyonumuzca 25/03/2008 tarihli ve A.01.1.İHK/ 204 sayılı yazı ile aynı konuda bilgi istenmiş (EK:31) ve Ramazan Akyürek'in 03/04/2008 tarih ve B:05.1.EGM.0.06.03.03. 4-300-08(078690/2008) sayılı yazıda;

Polis Vazife ve Salahiyet Kanununu Ek-7'nci maddesinde İstihbarat Dairesi Başkanlığı'nın faaliyetlerine ilişkin olarak "*Polis Devletin ülkesi ve milliyetle bölünmez bütünlüğüne, Anayasa düzenine ve genel güvenliğine dair önleyici ve koruyucu tedbirleri almak, emniyet ve asayişini sağlamak üzere, ülke seviyesinde istihbarat faaliyetlerinde bulunur, bu amaçla bilgi toplar, değerlendirir, yetkili mercilere veya kullanma alanına ulaştırır. Devletin diğer istihbarat kuruluşlarıyla işbirliği yapar.*" hükmünün yer aldığını,

Belirtilen hüküm gereğince; bu görevin ifası ile ilgili koordinasyonun "Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı Merkez ve Taşra Üniteleri Kuruluş ve Çalışma Yönetmeliği"ne göre yerine getirilmekte olduğunu ve İlgili maddelerin;

Görev

Madde 14- İstihbarat Daire Başkanlığı'nın Görevleri

f) İstihbarat birimleri arasındaki koordineyi sağlamak.

Madde 38- İl İstihbarat Şube Müdürlüğü'nün Görevleri

c) Görev alanına giren konularda planlı istihbarat operasyonlarını hazırlamak, yürütmek ve bu anlamda Merkez,, diğer İl İstihbarat Şube Müdürlükleri ile Emniyet Müdürlüğü icra birimleri arasındaki koordineyi sağlamak. Şeklinde olduğunu,

Yukarıdaki hükümlere göre İstihbarat Dairesi Başkanlığının taşra ünitelerinin haber alma faaliyetlerini ve operasyonel çalışmalarını koordine etmekten sorumlu olduğunun açık olduğunu, Bu koordinasyon görevinin; 17.02.2006/027248 tarih ve sayılı evrak ve İstihbarat Daire Başkanlığının ilgili tamim yazıları ile yerine getirilmiş olduğunu,

Ayrıca İstihbarat Dairesi Başkanlığı tarafından doğrudan illerde operasyon gerçekleştirilmediğinin bilinmekte olduğunu, Ancak İl İstihbarat Şube Müdürlüklerinin elde edilen bilgileri İstihbarat Dairesi Başkanlığı koordinesinde operasyonel çalışmalara aktarmakla sorumlu olduklarını,

Söz konusu iddiaların hem idari hem de adli olarak incelenmiş ve verilen kararların kesinleşmiş olduğunu, Söz konusu iddialarla ilgili Trabzon İl İdare Kurulunca 07.08.2007 tarih ve İl İd.Kur.Md.-53 sayılı karar ile Trabzon Emniyet Görevlileri hakkında SORUŞTURMA İZİNİ VERİLMEMESİ kararının verilmiş; verilen karar ile ilgili olarak Bölge İdare Mahkemesi'ne itiraz edilmesi üzerine, Bölge İdare Mahkemesince 03.10.2007 tarih ve E.No:2007/144, K.No:2007/146 ve E.No:2007/153 ve K.No:2007/152 sayılı İTİRAZIN REDDİNE ilişkin karar verilmiş, SORUŞTURMA İZİNİ VERİLMEMESİ kararının kesinleşmiş olduğunu

Yine, İstanbul C. Başsavcılığı (250. madde ile yetkili) tarafından Trabzon Emniyet Müdürlüğü görevlileri hakkında belirtilen iddiaları da içeren, 2007/881 soruşturma 2007/163 nolu görevsizlik kararı ve ekinde 20.04.2007 tarihli yazıları ile 11 maddelik çeşitli iddialar ile ilgili evrakın Trabzon C. Başsavcılığı'na gönderilmesi üzerine;

Trabzon C. Başsavcılığınca 2007/1235 soruşturma no ile "Görev kötüye kullanma, görevi ihmal, suçluyu kayırma, suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme" iddiaları ile ilgili olarak soruşturma yapılmış ve 2008/129 karar no 10.01.2008 tarihinde KOVUŞTURMAYA YER OLMADIĞINA DAİR KARAR verilmiş olduğu, Belirtilen karar ile ilgili Rize Ağır Ceza Mahkemesine itiraz yapıldığı, Rize Ağır Ceza Mahkemesinin D.İş No:2008/82 nolu kararı ile 14.02.2008 tarihinde itirazın reddedilerek KOVUŞTURMAYA YER OLMADIĞINA DAİR KARAR ın kesinleşmiş olduğu." Şeklinde cevap yazdığı, (EK:32/1- 3)

c) Komisyonumuz 05/03/2008 tarihli ve 184 sayılı yazı ile, İçişleri Bakanlığında, Burdur İl Emniyet Müdürü olarak görev yapan dönemin İl Emniyet Müdürü Reşat Altay' ın 11/03/2008 tarihinde yapılacak olan Alt Komisyon Toplantısında bulunmalarını istemiş (EK: 33) ve **Burdur İl Emniyet Müdürü Reşat Altay**, 11/03/2008 tarihinde, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun TBMM ndeki odasında Alt Komisyona vermiş olduğu ifadesinde;

Trabzon'da 2006 yılı 15 Mayısında göreve başladığını o dönem itibarıyla papaz Santaro cinayetinin henüz işlenmiş olduğunu, Gerek o işlenen papaz cinayeti gerekse medyada yer alan Trabzon'daki profesörün öldürülmesi, futbolcuların kurşunlanması, TAYAD'lılarla ilgili linç girişimleri olayları dolayısıyla hem güvenlik kuvvetlerine itimat, güven noktasında hem de güvenlik kuvvetlerinin işlerini görürken sahip olmaları lazım gelen moral motivasyonun eksikliği noktasında pek de hoş olmayan bir atmosferin var olduğunu, Üstüne üstlük bir de tayin mevsimi olduğunu ve haziran ayında birinci bölgeden ikinci bölgeye, ikinci bölgeden birinci bölgeye yapılan atamaların gerçekleştirildiği bir dönemde böyle bir ortamda Trabzon Emniyet Müdürü olarak 15 Mayıs 2006 tarihinde göreve başladığını,

Göreve gelmiş olduğu zamanki İstihbarat müdürünün Engin Dinç olduğunu,

Kendisinin Kırklareli'nden Trabzon'a atanmış olduğunu, Kırklareli'nde birlikte görev yaptığı istihbarat müdürü ve birkaç şube müdürünün daha Trabzon'da da çalışmak istediklerini beyan ettiklerini, bu konuyla ilgili, Emniyet Genel Müdürlüğüne çalışma isteklerini belirten dilekçelerini verdiklerini, kendisinden evvelki Trabzon Müdürü olan

Ramazan Beyin de İstihbarat Daire Başkanı olmuş olduğunu, onunla telefonla görüştiklerini ve “Arkadaşımızın bir isteği var. Sence de uygun görüldüğü takdirde, bence çalışmasında, gelmesinde bir mahzur yok.” diye görüş belirttiğini ve Ramazan Bey’in de uygun görmesi üzerine Faruk Sarı’nın Trabzon’a atanmış olduğunu,

Erhan Tuncel in Nisan 2006’da ilişkinin kesildiğini, yardımcı istihbarat elemanlarının, yardımcı istihbarat elemanı olarak çalışması konusunda gerekli prosedür tamamlandıktan sonra, mutat aralıklarla, lüzumu hâlinde de icap eden durumlarda onunla irtibata geçen görevli vasıtasıyla temas kurulup, karşılıklı bilgi alışverişinde bulunuluyor olduğunu, Erhan Tuncel’le de normal mutat görüşmelerin, yardımcı istihbarat elemanlığına kabulünden sonra süregelirken, en son Mart ayının sonunda görüşme yapıldığını ve o görüşmeden sonra Erhan Tuncel’ in bir daha emniyetin kendisiyle görüşmek üzere görevlendirilmiş olan personeliyle görüşmelere gelmediğini ve görüşülmesi ile ilgili olarak sürdürülen çabalara da olumsuz yanıt vermesi üzerine hem kendisiyle ilişkili olan personel, hem de o tür faaliyetleri takip eden birim amiri ve İstihbarat şube Müdürünün müşterek değerlendirmesi üzerine elemanlıktan çıkarılmasının Başkanlığa teklif edilmesinin benimsendiğini, YİE den çıkarılması için kendisine teklif edildiğini, kendisinin de uygun görmesi üzerine Başkanlığa bu kişinin istihbarat elemanlığından çıkarılması, fayda sağlanamayacağı, görüşmelere gelmediği yapılan girişimlere rağmen, bu konuda görüşmeye razı edilemediğini beyan edip Başkanlığın da uygun görmesi üzerine istihbarat elemanlığı faaliyetine son verildiğini,

Gerek Muhittin Zenit olsun gerekse Özkan Mumcu veya Mehmet Ayhan olsun, Erhan Tuncel’le 11’inci aya kadar görüşüp görüşmediklerini bilmediğini,

Kendisinin bu konuya vâkıf olmasının Hrant Dink cinayeti ile ilgili olarak Ogün Samast’ın babasının emniyete başvurması ve Ogün Samast’ın bu cinayeti işleyen, daha doğrusu cinayeti işlediği iddia olunan kişinin kendi oğlu olduğunu beyan etmesi üzerine başladığını, Muhittin Zenit vesaire diğer görüşmelerle ilgili var olan bilgisinin Dink öldürüldükten sonraki süreçten sonra başladığını, ondan evvel, Dİnk’ in öldürülmesi konusunda Erhan Tuncel’in, Yasin Hayal’in bilgisi olduğu konusunda bilgisinin olmadığını,

Yasin Hayal’in bulunduğu kasabada, köyde, Trabzon’da her yerde, Dinki öldürmekle, ilgili çevresindeki herkese böyle bir ilişkisi olduğunu ve bunu ekonomik anlamda kendini düzelttiği an halledeceğini ifade etmesi, istihbaratın bu konudaki İstanbul’a yazdığı yazıyla ilgili ve görevi devrettikten sonra bundan sonraki süreçte “Burada Yasin Hayal diye biri var. McDonalds’ı da bombalamış. Bu adamın her an, her zaman ne yapacağı belli değil.” biçiminde yansıyan bir bilgi, bir rapor, bir değerlendirme olmadığını, kendisine yansıyan hiçbir şeyin olmadığını, yani hem ayrılan İstihbarat Şube Müdürü Engin Dinç in hem de ondan sonra göreve gelen Faruk Sarı’nın , Yasin Hayal adlı kişinin Hrant Dink’i öldürme isteğiyle ilgili bir bilgi vermediğini,

Trabzon emniyetindeki çalışmalarla ve asayiş anlamında üzerinde durulması gereken konu ve kişiler hakkında görevi devreden Emniyet Müdürünün kendisine bir şey söylemediğini, hatta görev devir tesliminde yüz yüze de gelmediklerini, Trabzon’a gittiğinde Ramazan Akyürek’in ayrılmış olduğunu,

Valinin, jandarmanın olduğu asayiş toplantılarında hiç Dink’in öldürülmesi ile ilgili konunun gündeme gelmediğini,

Yasin Hayal’in Dink cinayeti ile ilgili olarak düşüncelerini herkesin bildiği bu düşüncesinin ortada olduğu konusunda bunu dile getirenler gibi düşünmediğini, biraz, herkes biliyormuş vesaire havası yayıyorlar ama oturup bakıldığı zaman bunun böyle olmadığını görüleceğini, gerek eleman olarak faaliyet gösterdiği dönemde bu gelmemeye başlamasından sonra, yani Erhan Tuncel emniyetle ilişkisini kestikten sonra, ondan evvelki süreçte de Yasin Hayal’in bu durumu dolayısıyla sürekli teknik takibinin yapılmış

olduğunu, her tarafta bu meseleyi anlattığı iddia edilen adamla ilgili teknik takipte tek bir kelimenin, bu konuyla ilgili olarak geçmiyor olduğunu, , herkese bu kadar rahat anlatan bir adamın telefonunda birileriyle görüşürken, birbirleriyle dahi görüşürken bu meseleyle ilgili neden bir söz sarf etmiyor olduğunu, telefon görüşmelerinde bir tek bir mermi meselesinin geçmesinde dahi konuşmanın muhatabı olan kişinin diğerini şiddetle azarlıyor, fırçalıyor olduğunu, bu kadar aleni, aşikâr her şeyi konuşuyor olsalardı o adamı mermiden bahsettin diye fırçalıyor olamayacağını, kızgınlık emaresi göstermeyeceğini, cinayeti işleyeceğinin o kadar aşikâr, o kadar açık olmadığını,

Erhan Tuncel isminin, İstanbul'un Erhan Tuncel'i istemesinden sonra kendilerine yansıdığını,

Ogün Samast'ın babasının, televizyonda görülen kişinin oğlu olduğunu beyan etmesi üzerine Emniyet Müdürlüğünde makamda ilgili şube müdürlerinin de olduğu bir ortamda hemen karakoldan Ogün Samast'ın babasını müdüriyete getirttiğini, televizyonların da böyle açık, hâlâ çocuğun görüntülerini verdiğini, babanın "Evet, bu benim çocuğum." dediğini ve bunu fevkalade inandırıcı bir üslupla da söylediği için ilk planda çocuğun kimliği ve İstanbul'a ne zaman gittiği, nerede kaldığıyla ilgili bilgileri aldıklarını, O bilgileri süratle telefonla İstanbul Emniyet Müdürüne ilk planda aktardığını, Bilahare Cumhuriyet Başsavcısı, Vali, Jandarma Komutanı, ve MİT Başkanı olmak üzere herkesi bilgilendirdiğini, "Böyle böyle bir konu var, şahıs (baba) şu anda burada. Bu konuyla ilgili bir çalışma başlatıyoruz, bilginiz olsun." Deddiğini, O hengâmede babaya "Senin çocuğunun arkadaşları kim?" sorusunu sorduğunu ve babanı da "Benim çocuğum Yasin Hayal denen bir adamla düşüp kalkıyordu." Deddiğini, Yasin Hayal deyince o odada bulunan, muhtemelen Terör Müdürünün, "Efendim, bu, McDonalds'ı bombalayan adam." Deddiğini, Gayriihtiyari olarak hiçbir şey sormaksızın "Gidin, o adamın yanında kimler varsa toplayın, getirin." Deddiğini, Onların da gidip toplayıp getirdiklerini, bu aşamada daha henüz Yasin Hayal'in bu işe dahilyle ilgili hiç kimsenin verdiği bir bilginin olmadığını, yarım saat Hayalin İstanbul'da tutuklu bulunan şahıslarla birlikte yakalanıp, getirildiğini, Başsavcıya bilgi verdiklerini, Başsavcının talimatıyla süratle şahısların evlerinin Jandarma bölgesinde olduğundan, Jandarmaya da bilgi verildiğini, Jandarmayla birlikte gidildikler evlerinde gerekli aramaların yapıldığını,

Emniyet Müdürlüğünde bu kişilerle mülakat yapılırken, adı şuan hatırında olmayan bir tanesinin, bu olayın Yasin Hayal tarafından Ogün Samast'a işlettirildiğini anlattığını, bunun üzerine süratle bu bilgiyi İstanbul'a aktardıklarını, İstanbul'un çok kısa bir süre sonra kendilerini arayarak "Bu adamlarla ilgili hiçbir işlemde bulunmayın. İlk nakil vasıtasıyla bunları İstanbul'a yollayın." Deddiğini ve İlgili Cumhuriyet Savcısının da bunların yapılan işlemlerini takip ettiğini, mülakatla ilgili konuşulan sözler, üst aramaları, sağlık raporları, tutulan tutanaklar vesairelerin hepsini hazırlayarak sabahleyin ilk İstanbul uçağıyla şahısların görevliler nezaretinde gönderildiklerini,

İlk gönderilen bu kişiler arasında Erhan Tuncel'in olmadığını, aynı gece, verdikleri bilgilerle İstanbul'un yaptığı takip ve soruşturma neticesi cinayeti işleyen şahsın Trabzon'a gelmek üzere otobüse bindiği ve otobüsle de gece on, on bir sularında Samsun'da yakalandığını, ertesi gün, şahısların İstanbul'da yapılan sorgularında Erhan Tuncel'i beyan etmeleri neticesinde İstanbul'un kendilerinden Erhan Tuncel isimli kişinin yakalanmasını söylediğini, hatta kendisine gece, Terör Müdürüyle İstihbarat Müdürünün "Efendim, böyle böyle bir şahsın yakalanmasını istiyorlar." Dediklerini, "Yakalayın. Ne istiyorlar?" dediğini ve "Yakalanıp yollanmasını istiyorlar." Dediklerini, O ana kadar, Erhan Tuncel'le ilgili olarak bu görevde bulunduğu, bu işi yaptığıyla ilgili bilgi olmadığını, Erhan Tuncel yakalandıktan sonra kendisine "Bu adamın böyle bir fonksiyonu var." Dediklerini,

Erhan Tuncel'in hangi amaçta olduğunu, böyle bir istihbaratçı olduğunu veya daha doğrusu yardımcı eleman olduğunu bilmediğini, Erhan Tuncel' inistihbaratta çalışmış olduğunu ama görevine de son vermiş olduklarını,

Erhan Tuncel'n görevine son verirken bir matbu işlem gibi görüp imzaladığını, Tuncel' in yaklaşık iki yıllık yardımcı istihbarat elemanlığı süresince verdiği hiçbir bilgiden ciddi manada istifade edilmemiş ve doğruluğu konusunda bir şey ortaya çıkmamış olduğunu,

Erhan Tuncel'in Yasin Hayal'i izlemek, takip etmek ve onun yapacağı eyleme engel olmak şeklinde bir görevinin olmadığını, kendisinin böyle bir görev olduğunu da bilmediğini,

Emniyetin böyle bir görev vermediğini, Dink Cinayeti ile ilgili olarak iki tane bir, Şubat ayındaki rapor, bir de Mart ayındaki raporun olduğunu ve bunları kendisinin okumuş olduğunu, Şubat ayındaki buluşmada Erhan Tuncel' in: "Yasin Hayal diye birisi Hrant Dink'e bir eylem yapmayı, bu eylemi yaptıktan sonra da İstanbul'da -bir yerde belirtiyor, adres de yanılmıyorsam- fırıncılık yapan ağabeyinin yanında saklanmayı filan düşünüyor." ..bu eylemin yapılmasının yanlış olacağı, vazgeçirilmesi konusunun kendisine telkin edildiğini, Mart ayındaki buluşmada Yasin Hayal' in durumunu muhafaza ediyor olduğu Tuncel tarafından belirtilmesi üzerine "Sen vazgeçir." falan denildiğini, Tuncel' in de. "Vazgeçirebilirim galiba." Dediğini, Yani, özellikle "Takip et. Bu adam nerelere gidiyor? Kimlerle görüşüyor?" şeklinde bir durumun olmadığını, Yardımcı elemanın sorumlusu olan Muhittin Zenit' in kendisinin göreve başladıktan hemen sonra o hengamede tayin olmuş olduğunu, yerine İstihbarat Şube Müdürünün başka bir polis memurunu görevlendirmiş olduğunu bunu kendisinin bilemeyeceğini,

Bir personel ayrıldığı zaman, görevini bıraktığı zaman sorumlusu olan, onun kontrolünde olan yardımcı elemanı da teslim ediyor olduğunu,

YİE nin görevinin o konuyla ilgili bilgi almak olabileceğini,

Komisyon üyesinin "Biz verilen bilgiyi söylüyorum. Kontrol etmek de dâhil. Şöyle kontrol etmek dâhil, yani bir eylemi gerçekleştirmemesi için "Gidin, konuşun. İrtibat kurun, ilişki kurun." Daha önceki emniyet müdürlerinin de vermiş olduğu ifade var böyle. Yani, onların bu ifadeleri verdikten sonra buraya yansıyan bilgiler ışığında söylüyorum ben size bunu. Size bu konuda bilgi aktarılmaması... Şeklindeki ifadesine; Hayır, aktarılmadığını bunu kim "Ben Emniyet Müdürüne bilgi aktardım." Diyorsa, her ortamda yüzleşmeye hazır olduğunu,

İstihbarat şube müdürü Engin Dinç sorunlu bir yardımcı istihbarat elemanının olduğunu, buluşmalara gelmediğini ve adamın agresif yapılı bir kişiliği olduğunu kendisine ifade ettiğinde, Engin Dinç' e "sen kendin görüş adamın dersi ne, sıkıntısı ne? Ne problemi var?" dediğini, Erhan Tuncel'in verdiği bilgiler konusunda cinayetin işleneceği konusunda bilgi sahibi olup da pas geçmesinin asla mümkün olamayacağını,

Emniyet müdürlerinin görev devir teslimlerinde, emniyet müdürlerinin yüz yüze gelerek, karşılıklı birbirlerine görevleri teslim etmeleri gibi bir uygulamanın olmadığını, bu durumun öyle emredilmiş olmasına rağmen hatti zatında, yani bir törenle devir teslim olur, yüz yüze gelinir denilmesine karşın genelde bunun uygulanmadığını,

Bir yerden ayrıldıktan sonra oraya gelen müdür arar da "Müdürüm, benim özellikle dikkat etmem lazım gelen, üzerinde durmam gereken bir konu var mı?" diye sorarsa ve varsa öyle ilin hassas konularının aralarında görüşüldüğünü, kendisinin Trabzon'a atandıktan sonra önceki müdürle sonraları görüştüğünü, görüşülen konuları başka konular olduğunu, ancak Hrant Dink'le ilgili eylem meselesinin gündeme gelmediğini,

Kendisinden önce İstanbul Emniyetine, Trabzon Emniyetinin yazmış olduğu yazıdan eylem öncesinde haberdar olmadığını,

Göreve başladığında Trabzon İstihbarat şube müdürlüğündeki eleman sayısının Trabzon'un ihtiyacına cevap verecek yeterlilikte olmadığını hatta kendilerinin İstihbarat Daire başkanı ile görüşerek eleman takviyesi yaptığını,

Yasin Hayal ve çevresindekilerin herhangi bir kişi ya da kurumdan maddi destek almış alıp almadıklarını bilemeyeceğini, soruşturmasına hiç katılmadığını, sonra da asla ilgilenmediğini, apar topar görevden alınca medyada da çıkan yayınlardan çok alındığını ve göcünüğünü, hemen Trabzon'dan geçici görevlendirilmiş olmasına rağmen, ailesini alarak İstanbul'a gitmiş olduğunu,

(.....)

Yardımcı elemanlarla yapılan görüşmelerde rapor tutulduğunu,

Erhan Tuncel'le ilgili iki rapor olduğunu ve iki raporun da kendisinden evvel gelmiş raporlar olduğunu kendi döneminde bu konuyla ilgili gelen hiçbir rapor olmadığını,

YİE ile ilgili görüşmelerden sonra raporların Emniyet Müdürüne geldiğini, Emniyet Müdürünün böylece bilgi sahibi olduğunu ve neler yapılması lazım geldiğiyle ilgili olarak da hem kendi polisini talimatlandırdığını hem de o konuyla ilgili yapılacak çalışmayı yönlendirip, şekillendirdiğini,

(.....)

“Ses getirecek eylem” ifadesinin her manaya gelebileceğini, adam öldürmekten hakaret etmeye, başka bir şey yapmaya kadar varacağını,

İstanbul'un böyle bir şeyi aldığı zaman, Hrant Dink'e bir koruma verip veremeyeceğini kendisinin bilemeyeceğini,.....bu konuda herhangi bir yorumda bulunmak istemediğini, ama inancına göre İstanbul emniyet Müdürünün çok değerli, çok tecrübeli bir insan olduğunu, mutlaka doğru olanı yapmış olduğunu düşündüğünü, ama ne eksiktir, nasıl eksiktir, niye eksiktir, onu bilemediğini, içinde bulunmadığı bir şeyle ilgili bir şey söylemenin de yanlış olacağını doğru olmayacağını,

Komiser yardımcısı Özkan Mumcu'nun Erhan Tuncel ile haziran ayında görüşme yapmış olup, raporlarını tutulmamış olmasını ve bu konuda kendisine bilgi gelmemiş olmasını bilmediğini şayet bu sözkonusu ise bu personelin görev kusuru işlemiş olacağı ve onun hesabını sormak icap edeceğini, normal şartlarda yardımcı istihbarat elemanı ile görüşen personelin o görüşmeyi bir tutanakla tespit edip, bu tutanağı kendi birimine vermesinin gerektiğini,

Erhan Tuncel'in bağlantılı yardımcı istihbarat elemanı olarak kayıtlarda görüldüğünü ama Mart 2006 sonundan itibaren kesinlikle emniyetle buluşmalara, görüşmelere gelmediği ve faaliyetleriyle ilgili veya emniyetin ona verdiği talimatlarla ilgili yapacağı çalışmalarla hakkında veya yaptığı çalışmalar hakkında emniyete hiçbir bilgi aktarmıyor olduğunu veya aktarılan bilgilerin kendisine yansımadığını, belki altta görülüyor olduğunu,

İstanbul Savcılığının Trabzon Emniyetinin delilleri sakladığı, telefon görüşmelerine ilişkin tutanakların eksik gönderildiğine dair bir açıklaması ile ilgili olarak, olaya muttali olup görevde kaldığı süre zarfında çalışmaların tamamını başsavcıyla birebir yürüttüğünü ve bu olayla ilgili olarak, olaya vakıf olur olmaz ilk bilgilendirdiği kişinin başsavcı olduğunu ve oturup,Emniyet Müdürlüğünde yaptıkları bütün çalışmalarda bizzat savcının gelipEmniyet Müdürlüğünde duruma vaziyet edip, işlemlerin savcının nezaretinde yürüdüğünü, ondan sonra kendisinin görevden alındığını sonraki süreçte ne yaptılar ne yapmadılar, hiçbir şey bilmediğini,

Dink cinayetinden sonra Erhan Tuncel'in bir ara gözaltına alındığı, ondan sonra serbest bırakıldığı gibi bir iddianın doğru olmadığını, kendisinin orada görevde olduğu süre içinde Erhan Tuncel'in alınmasının emredildiğini, Gece geç vakitte terör veya istihbarat müdürü veya ikisinin de kendini arayarak, İstanbul'dan mesaj geldiğini,

Tuncel'in yakalanmasını istediklerini söylemeleri üzerine, "Derhâl gidin, yakalayın dediğini ve şahsı yakaladıklarını, ondan sonra Erhan Tuncel'in bu işte eleman olduğu öğrendiğini, daha öncesinde Eleman olduğunu dahi bilmediğini, Sabahta ilk uçakla, altı veya yedide İstanbul uçağı ile İstanbul'a yolladıklarını, Kesinlikle öyle bir olayın olmadığını,

Bu suikast eyleminden sonra bölgede, işte emniyettin, jandarmayı izlediği fotoğraf çektiği filan, sonra da jandarmanın belediye hoparlörlerinden vatandaşın beldeye gelen sivillerle görüşmeyin şeklinde bir uyarısı olduğunu duyduğunu, böyle bir şeyin olup olmadığını bilmediğini, çünkü Pelitlinin polis bölgesi olmayıp jandarma bölgesi olduğunu,

Emniyetin de jandarmayı izlediği iddialarının doğru olmadığını,

Kendisinin istihbarat bilgilerinden elemanların bunları yazılı hâle dökerlerse haberdar olabileceğini, Mehmet Ayan veya Komiser yardımcısı Özkan Mumcunun 2006 Haziran ayında YİE Erhan Tuncel ile yaptıkları söylenen görüşmeleri yazılı hâle dökmedikleri için kendisine yansımadığını,

İstihbarat elemanıya buluşma yapıldıktan sonra, istihbarat alanından alınan bilgilerin ve istihbarat elemanına verilen talimatların, F4 diye isimlendirdikleri belli bir formatı olan evrak üzerinde yazılı hâle getirildiğini, bu yazılı belgenin bir suretinin elemanın dosyasında şubede saklandığını, bir nüshasının da Ankara'ya İstihbarat Daire Başkanlığına gönderildiğini eğer, başka ili ilgilendiren bir konu varsa, bir nüshasının da o ile gönderildiğini,

Erhan Tuncel 'in resmî yardımcı istihbarat elemanlığı sıfatının sona erdirilmesinin Aralık 2006 tarihinde veya Kasımında İstihbarat Daire Başkanlığının onay vermesiyle olduğunu,

2006 Haziranında Erhan Tuncel ile görüşenlerin , bu eleman her kimse, ondan sonra görüşenler, onunla görüştiklerini iddia edenlerin, bu adamla ne görüşmüşler? Bu adama ne talimat vermişler? Bu adamdan ne bilgi almışlar? Aldıkları bilgileri kime iletmışler? Verdikleri talimatları kimin emriyle vermişler? Onun cevabını vermeleri gerektiğini, bunların burada görevlerinde bir eksiklik olduğunu, bir yanlışlık olduğunu, görevlerini yerine getirmediklerini bilgi vermemelerinin de bir eksiklik olduğunu,

Erhan Tuncel ile en son mart ayının sonunda görüşme yapıldığını, Mart ayının sonundaki görüşmenin, nisanın başında yazıya döküldüğünü, Rapor tarihinin nisan olduğunu ondan sonra Erhan Tuncel'le resmî manada mevcut istihbarat çalışma yönergesi esaslarına göre yapılmış olan hiçbir görüşmenin olmadığını,

Yardımcı elemanlarla yapılan görüşmelerde raporun tutulmaması, hangi görüşme olursa olsun -alt-üst, yani küçük seviyeli veya büyük seviyeli- hangi koşullar altında olursa olsun rapor tutulmamasının bir görevi ihmal olup olmadığını anlamak için istihbarat görevlilerinin çalışma esaslarıyla ilgili yönetmeliğe bakmak gerektiğini ve ona göre değerlendirmenin daha doğru olacağını,

(.....)

Yasin Hayal tarafından bu eylemin gerçekleştirileceği bilgisini teyit edecek herhangi bir davranışın, herhangi bir uygulamanın, hiçbir kayda değer, dikkat çeken herhangi bir çalışmanın olmadığını, bu işi bu adam yapacak, hakikaten yapıyor veya hazırlıyor dedirtecek hiçbir şeyin temasın konuşmanın olmadığını,

Zeynel Abidin meselesiyle ilgili de kendilerinde, bu adamı hazırladığı, bu adamı görevlendirmeye çalıştığı vesaireyle ilgili de hiçbir belge, bilginin olmadığını,

Engin Dinç'i kendisinin görevden almadığını, alanın İstihbarat Daire Başkanı olduğunu, Telefonla İstihbarat Daire Başkanlığı ile görüşerek "Faruk Sarı nın çalışma arzusu var, sence bir mahzuru yok ise..." demesi üzerine alındığını, Çünkü istihbarat müdürünün emniyet müdürünün en muhkem adamı, en mutemet adamı olduğunu, her türlü

gizliliği, her türlü sırrı, her türlü gizli operasyonu, her türlü gizli sır olan şeyi, tahkikatı, soruşturmayı vesaireyi emniyet müdürünün istihbarat müdürü aracılığıyla yürüttüğünü o yüzden de Faruk Sarı'nın "Müdürüm, gelip çalışmak istiyorum siz uygun görürseniz." Dediğini, -Bence bir mahzuru yok kardeşim. dediğini ve İstihbarat Daire Başkanlığının da olumlu görüşünü aldıktan sonra böyle bir olayın gerçekleştiğini, istihbarat şube müdürlerinin tayininde esas belirleyici olanın İstihbarat Daire Başkanı olduğunu,, Başkan Beyin de olumlu görmesi üzerine tayinin çıktığını Yoksa Engin'i herhangi bir olumsuzluğundan, herhangi bir kötülüğünden dolayı görevden alma veya çalışmama gibi bir şeyin asla söz konusu olmadığını,

Zeynel Abidin'in takip edilmesi, Zeynel Abidin'in bu eylem için Yasin Hayal tarafından hazırlandığı konusu biliniyorsa bunun bir şekilde kayda alınmasının lazım geldiğini, bunun "Biz biliyoruz, bu olmaz" falan demekle geçiştirilecek bir şey olamayacağını,

Göreve başladıkları zaman, özellikle de bu operasyonel görevi icra eden, adli görevi icra eden birimlerden çalışmaların ne noktada, ne yapıyorlar, şehirdeki tehdit unsurları neler, nerelere nasıl bir güç harcıyorlar, nerelerde nasıl tedbir alıyorlar, nelere dikkat ediyorlar, diğer operasyonları var mı? şeklinde özellikle brifing alındığını, istihbarat şubesinden de Engin Dinç' ten de bütün istihbarat personelinin huzurunda brifing almış olduğunu,bütün bu brifinglerde Erhan Tuncel'le ilgili bilgilerin yer almamış olduğunu,

Bir emniyet müdürünün kaç tane YİE var bunlarla kim görüşüyor konularını bilemeyeceğini esasen işinin bu olmadığını, bunların İstihbarat şube Müdürünün işi olduğunu,

Trabzon'dan İstanbul'a gelen yazının İstanbul'daki istihbarat müdürü tarafından asayiş toplantısında emniyet müdürüyle paylaşmak durumunda olup olmadığı konusu ile ilgili olarak; asayiş toplantısında istihbarat meselesi falan konuşulmayacağı, hele böyle gizlilik dereceli konuların istihbaratla ilgili konuların konuşulmayacağı, ..Emniyet müdürüyle paylaşılacak tabî ki paylaşılabilirliğini, kendisinin istihbarat müdürünün böyle bir yazı gelse kendisine getireceğini,

Daire başkanlığı ile İstihbarat şube Müdürü arasında emniyet müdürünün bilgisi haricinde yazışma prosedürlerinin var olduğunu,

Yazışmalarda kodlama ve derecelendirme diye bir şeyin olmadığını,

Kişilerin olayları farklı değerlendirebileceğini, Hrant Dink' in sonuçta sürekli gündemde olan, davası dolayısıyla birtakım şeyleri olan, basından izlediği kadarıyla Valiliğe çağırılmış, mahkemeleri, duruşmaları hep olaylı cereyan etmiş birisi olarak, doğal olarak İstihbarat şube Müdürünün "-Müdürüm, bu şahısla ilgili böyle bir bilgi var." demesinin gerekeceğini,

(.....)

Kişinin can güvenliğiyle ilgili ciddi bir tehdit veya tehlikenin varlığından haberdar olunması durumunda, evvela o şahsın o tehdit ve o tehlikeyle ilgili bilgi sahibi kılınması gerekeceği ve oturup kendisine güvenlik görevlisi verilmesinin uygun olacağını anlatılacağını, esas olarak, o tehdit veya tehlike altında olduğu belirlenen kişinin kendisinin isteğinin olmasının gerektiğini,

Yakın koruma konusunda esas olanın, o tehdit veya tehlike altında olan kişinin bu işe rıza göstermesi olduğunu, yani bu konuda mutlaka valiliklerin, emniyet müdürlüklerinin veya güvenlik birimlerinin hassasiyet göstermelerinin meseleyi çözmeyeceğini,

(...)

Yasin Hayal'in eniştesi Coşkun İğci'nin emniyet personeli tarafından yönlendirilerek jandarma istihbarat personelini suçlayıcı nitelikte ifadeler verdiği

iddialarının hep İstanbul'da dile getirildiğini, Trabzon'da bu adamlara ne soru sorulduğu, ne de sorgulamalarının yapıldığını, zaten Coşkun İğci alındığı zaman kendisinin görevde olmadığını, Ama bildiği kadarıyla bunlara tek bir soru sorulmadan direkt alındığını uçağa konulup İstanbul'a gönderildiğini, bütün bu konuyla ilgili beyanların, her şeyin İstanbul'da sorguda çıktığını,

Yardımcı istihbarat Elemanlarına bu tür bir eylem organize etme şüphesi olabilecek kişilere, elemana "Git sen bu insanı ikna et, bu eylemi yapmasın" diye bir gelenek veya bir sistem olup olmadığı ile ilgili olarak;o konuda istihbarat, haber alma teknikleri vesaireyle ilgili yönetmeliğin olduğunu bu incelenise, ne yapılması lazım geldiği noktasında daha sağlıklı değerlendirme yapılabileceğini

Trabzon'daki istihbarat müdürünün veya Ankara İstihbarat Müdürünün yapması gereken burada bırakmak mıydı? Çünkü esas bu faili tanıyanlar onlar. Yani Trabzon istihbaratı. Şeklindeki soruya; Yardımcı İstihbarat elemanının bu şahsın eylemden vazgeçirilmesi noktasında vazgeçirebileceğine ilişkin böyle inandırıcı olmasının, Nasıl olsa vazgeçilir düşüncesinin tahminince bu meselenin biraz da böyle olmasına da o sebep olmuş olduğunu, Bir de "Efendim, Kocaeli'ne gitti vazgeçti, bıraktı adam. Bilmem ne yaptı. Biliyorduk biz." Gibi şeylerin bu durumu doğurduğunu,

Görevli personelin tayin olmasının meseleyi değiştirmeyeceğini, eleman çalışmak istediği sürece, oradaki faaliyetine devam ettiği sürece Ahmet in gitse bile Mehmet'le görüşüleceğini, Mehmet'in de söyleyeceği, vereceği talimatın aynı şey olacağını, Ahmet'in vereceğinin de aynı şey olacağını, Belki kişisel güven manasında veya sıcaklık manasında birini daha çok sevebileceğini, daha samimi davranabileceğini, biriyle daha mesafeli durabileceğini ama yani o şimdi Muhittin Zenit' in "Sonraki süreçte takip ettik, Kocaeli'ne gitti adam, vazgeçti, bıraktı." falan demesinin meseleyi takip ettiklerini gösteriyor olduğunu ama meseleyi belgelendirme ve oturup elemanın bu konudaki şahsı takibinin devamlılığını sağlama noktasında vazgeçti gibi bir sonuç doğduysa veya öyle bir şey söylediyse, belki de Erhan Tuncel'in yarattığı bir güven durumunun buna sebep olmuş olabileceğini, bunları hep varsayım olarak konuşuyor olduğunu,

(....)

YİE ile görüşecek, buluşmaya gidecek elemana talimat veriliyor olduğunu, elemanın ilgili kişiyle görüştüğünü getiriyor olduğunu, bunun yanında istihbaratın o meseleyle ilgili, teknik takip yoluyla, diğer haricî hususları kullanarak yaptığı bir değerlendirmenin olduğunu, Elemanın içinde olduğu kadarını bildiğini, diğer tarafını bilemediğini, O yüzden elemanla buluşmaya giden kişinin "Şu talimat var, şuna dikkat etsin, şuna baksın, şu meseleyi de sorsun, kim, öğrenmeye çalışsın" gibi talimatlandırılmasının gerektiğini, Zenit'in YİE ile görüşmelerinde kim talimat vermiş bunlara bakmak gerektiğini... bir istihbarat operasyonu ile ilgili sadece bir tek elemana takılıp kalınmadığını, bazen samimiyetinden şüphe ettikleri durumda elemanın da takip ediliyor olduğunu,

YİE den elde edilen bilgilerin alt birimlerde kalmış, istihbarat şube müdürlüğü,Emniyet Müdürlüğü safhasına çıkmamış olduğunun görüldüğünü,

Trabzonda Yasin Hayal' in daha önceki yapmış olduğu Mc Donald's ı bombalamak, papazı dövmek eylemlerinden dolayı önemsenmesi ve takip edilmesinin gerektiği ile ilgili olarak; Trabzon'da Yasin Hayal'den on kat tehlikeli sokakta mayın gibi gezen, bomba gibi gezen tiplerin var olduğunu bu tür insanların her yerde olduğunu, Ankarada da bir sürü terör faaliyetlerine bulaşmış, bombalamış, polis öldürmüş, asker öldürmüş, on tanesini öldürmüş, çıkmış adamların var olduğunu, her adama işlediği suçtan dolayı ömür boyu şüpheli gözüyle bakıp takip edilemeyeceğini, böyle bir anlayışın da, böyle bir imkânlarının da olmadığını,

Mayıs 2006 ya kadar her şeyin önemsenmiş, üstlere bilgiler verilmiş de mayıstan sonra kesilmiş gibi bir şeyin olduğu görüşüne katılmadığını, Martın sonundan itibaren, Nisanın başındaki rapordan sonra hiçbir bilgi olmadığını, kendisinin mayısın sonunda Trabzon' a geldiğini, temmuz, ağustos kadar da Engin Dinç' in İstihbarat Şube Müdürü olduğunu, Faruk Sarı'nın ağustos veya eylülde geldiğini bu süre içinde bir tek bilginin bile olmadığını, o arada, “-Sorunlu bir yardımcı istihbarat elemanımız var, agresif, tutarsız bir kimlik, kişiliği var, oturup, verim alamıyoruz, randıman alamıyoruz...” dediğini kendisinin şube müdürüne “-Sen git bir görüş, derdi sıkıntısı ne?” dediğini, onun da gidip görüştüğünü,

Ayn 19'u cuma günü olayın olduğunu, cumartesi Yasin'leri yakaladıklarını, pazar sabahı İstanbul'a yolladıklarını, pazartesi Ankara'da İl Emniyet Müdürleri toplantısına geldiklerini, toplantıdayken de kendisini görevden aldıklarını, Trabzon Valisiyle birlikte görevden alındıklarını, cuma veya cumartesi günü de Trabzondan ayrıldığını..”(EK:34/1-29)

d-Komisyonumuz 21/02/2008 tarih ve 171 sayılı yazı ile, İçişleri Bakanlığında, Afyonkarahisar İl Emniyet Müdürlüğünde İstihbarat Şube Müdürü olarak görev yapan Trabzon Emniyet Müdürlüğü Eski İstihbarat Şube Müdürü Engin Dinç' in 28/02/2008 tarihinde yapılacak olan Alt Komisyon Toplantısında bulunmalarını istemiş (EK:35) ve Afyonkarahisar İl Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürü Engin Dinç 28/02/2008 tarihinde Alt Komisyona vermiş olduğu ifadesinde;

2004 yılında Trabzon'a tayininin çıktığını, 2006 yılının Mayıs ayına kadar fiilen İstihbarat Şube Müdürü olarak, son birkaç ayda da Bilgi İşlem ve Hukuk ve Sosyal işlerinden sorumlu Şube Müdürü olarak görev yaptığını, daha sonra dilekçe verip, Trabzon'dan Afyon iline tayinini istediğini, İstihbarat Şube Müdürü olarak çalıştığı dönemde İl Emniyet Müdürünün Ramazan Akyürek olduğunu, Ramazan Akyürek'in tayininden sonra yeni gelen emniyet müdürünün kendi kadrosuyla çalışmak istemesi neticesinde bu görevden alınarak başka bir göreve verildiğini, yazılı olmasa da yeni gelen müdürün kendi ekibiyle çalışmak istemesi konusunda böyle bir geleneğin olduğunu, hassas bir görev olan istihbarat şube müdürlüğündeki kadrosundan alınıp hukuk işleri ve sosyal işler kadrosuna verilmesi sonucunda bu kadroda çalışmasının pek de uygun olmayacağını değerlendirerek, normal tayin dönemini kaçırdığı için Genel Müdürlüğe ek bir dilekçe vererek tayin talebinde bulunduğunu ve Afyonkarahisar İstihbarat Şube Müdürlüğüne tayini çıkması sonucunda Trabzon'dan ayrıldığını,

“Sizin bulunduğunuz süre içerisinde birçok eylemler gerçekleşti. Bu eylemlerin failleri tespit edildi, bulundu. Hrant olayı da yine sizin orada olduğunuz süreç içerisinde yaşandı. Yani, orada Yasin Hayal kendi köyünde, kasabasında, Trabzon'da Hrant'la ilgili bir tasarruf içerisinde olacağını, bir eylem gerçekleştireceğini, ses getireceği bir eylem gerçekleştireceğini ifade etti. Siz de bunu tespit ettiniz, bununla ilgili İstanbul'a da yazı yazdınız. Peki, bu İstanbul'a yazılan yazının dışında bir tek yazı yazıldı İstanbul'a, ama yazının sonunda, finalinde “çalışmalarımız devam etmektedir” diyor. Bu çalışmalardan sonra İstanbul'a ve Ankara istihbaratına herhangi bir yazı yazıldı mı? şeklindeki soruya;

Kendilerinin elemanla görüşükten sonra Yasin Hayal'in Hrant Dink'i öldüreceği haberini aldıkları gün, akşam, İstanbul İstihbarat şube müdürü Ahmet İlhan Güler'i aradığını“ Ağabey böyle böyle bir konu var, size yazılı bilgi de vereceğiz.” Diyerek, yazıyı yazmadan, telefonda kısaca bir bilgi verdiğini, bu davranışın genelde istihbaratta bu teamül olduğunu,, ivedi bir konuyla ilgili genelde bilgiyi aktarıp daha sonra yazı yazıldığını, A. İlhan Güler'e konuyu yazıyla bildireceğini, yazı yazacağını söylediğini, Yazıyı yazdıklarını, bu arada elemanla da sık sık görüşüyor olduklarını,..., elemanı

çağırıp şubede üstü örtülü olarak öğüt verdiğini, biraz da üzerine giderek sıkıştırdığını “Bak her şeyi istiyoruz senden, bununla ilgili takip edeceksin.” Dediğini,

Hrant Dink olayını öğrendikten sonra elemanı bizatihi, -normalde teamülde çok zor durumlarda başvuru, istihbarat elemanının şubeye çağrılıp görüşülmesinin, ancak olağanüstü durumlarda olan bir yöntem olmasına rağmen,- kendilerinin, konunun önemine binaen çağırıldıklarını ve kendi makam odasında, bizzat görüştüğünü, konunun önemini kendisine de bizatihi söylediğini, elemana da memurlara da “-Bu konuyu çok hassas bir şekilde takip edeceksiniz, Yasin Hayal’i yirmi dört saat kontrol altında tutacaksınız.” Dediğini, Bu arada Yasin Hayal’in istihbarat olarak kullandığı cep telefonunun cell bilgilerinden nerede olduğunu da biliyor olduklarını ve günlük olarak da Yasin Hayal’i kontrol ediyor olduklarını, hangi bölgeden cell veriyor, yani bütün bu teknik detayların da bilindiğini, bu dönemde hem Yasin Hayal hem de Erhan Tuncel için dinleme kararlarının var olduğunu, ..Elemanı da takip ettiklerini ve kendisine bu konuda çok net talimatlar verdiklerini, “Bizim raporlarımızda da bu var, -bunu caydır.” Dediklerini, Kendilerinin niyetinin de ortada bir fikir olduğu, ama silahlı bir oluşum olmadığı, bir eylem olmadığı, operasyonel bir durum söz konusu olsaydı çalışmalarını zaten yakalamaya dönüştürmüş olmuş olacaklarını ama bu eylemin fikir bazında konuşuluyor olmuş olmasından dolayı ve örgüt içerisinde de bu bilgileri alıyor olduklarından bu bilgileri İstanbul istihbarat Şubesine yazdıklarını,

Yasin Hayal’in geçmişini de bildiğini, dışarıdan da sorduklarını, Hayal’in Ülkücü camia içerisinde olan, geçmişte daha çok Ülkü Ocakları içerisinde faaliyet gösteren birisi olduğunu... Ülkü Ocaklarında bir sürü sorun çıkarmış, orada gençleri dövmüş, ocağa gelen gidenlerle ilgili sıkıntılar, hatta bir ara Ülkücülerin de ona yönelik bir dövme girişimi falan olduğunu, karşı tarafın geri adım atması sonucu bunun olmadığını, Yasin Hayal’in psikolojik olarak çok pervasız birisi olduğunu, elemanla ve kendilerince o dönemde Hayal’i takip ettiklerini ve o en son yazıda, Yasin Hayal’in kişiliğini belirten cümleyi de bizatihi kendisinin değiştirdiğini ve yazıya ilave edilmesini istediğini,

Yasin Hayal’ in, yine Mc Donald’s eyleminden önce aynı söylemlerde bulunmuş “Ben Mc Donald’sı bombalayacağım -HSBC Bank vardı Trabzon’da- oraya yönelik eylem yapacağım.” Dediğini ..., daha önceki eylem planlarını da bildikleri için, biraz da pervasızlığını bildikleri için çok sıkı bir şekilde takip edelim bunu dediklerini,

En son elemanla da görüştüğünü, bu talimatı verdiğini, fakat Mayıs ayının sonunda Emniyet Müdürünün değişmesiyle birlikte kendilerini biraz geri plana çektiklerini, yeni gelen Şube Müdürü Faruk Sarı’nın elemanla ne tür irtibat kurduklarını ne yaptıklarını bilemediğini,

Kendisinden sonra bütün kadronun değişmediğini,, zaten elemanı çalıştıran arkadaşlarının da Muhittin Zenit ve kendisinden sonra orada kaldıklarını, istihbaratta teamülün mutlaka herkesin kendisinden sonrakine devredeceği hususların olduğunu, yani gelene gizli dokümanların, evrakların vs. devredileceğini,

Yardımcı İstihbarat Elemanını çalıştıranın, elemanı, bizatihi devretmeden gidemeyeceğini, yani YİE nin mutlaka tutanakla devredileceğini, tutanakta “Elemanın özellikleri budur, hususiyetleri budur.” Denileceğini, bunun bizim istihbaratta yerleşmiş bir teamül olduğunu ve elemana “Sen bu şahıstan başkasıyla görüşmeyeceksin.” Diye talimat verildiğini ve elemanın irtibatı o şahısla devam ettirdiğini, ne zaman irtibat kurulacağını, nasıl konuşulacağını bildirilmesi için o personelin telefonlarının verildiğini,

Muhtemelen Muhittin Zenit’in gittiğinde o şekilde elemanın devir teslimini yaparak gittiğini, şube müdürünün bizatihi elemanı diğer şube müdürüne fiilen teslim etmeyeceğini,

Yasin Hayal'in geçmişinde Ülkü Ocakları ile orada çelişkiler yaşayınca daha sonra Alperen ocaklarına girdiğini, daha sonra orada da sıkıntı yaşadığını, Yasin Hayal'in kendi başına bir vakta olduğunu,

Yazıyı yazmadan bir gün önce akşam, saat sekiz, sekiz buçuk gibi İstanbul Emniyetiyle görüştüğünü, böyle bir yazı yollayacağını ifade ettiğini ve bilinen bu yazıyı daha sonra yazdıklarını, kendisinin böyle bir yazıyı alan İstihbarat şube Müdürü olsa, tabii İstanbul'un iş yoğunluğunu da göz önünde tutarak, buna rağmen eylemcinin şahsen kişiliğini de ön plana alınca, herhâlde biraz üzerinde ciddi manada durmuş olacağını, en azından bir araştırmasını yapmış olacağını,

Yazının yazıldığı zaman Hrant Dink'in zaten gündemde olduğunu,.. Yasin Hayal'in Mc Donald's'ı bombalama eyleminden sonra zaten özellikle bunu bombalarken, kendi ifadelerinde de olan, "Irak'ta yapılan zulümleri ve şeyleri göz önüne alarak yaptım." dediğini, Yazıda, adı geçen şahıs bu tür eylemi yapabilecek kişiliğe sahiptir diye özellikle belirttiklerini,

"Bakın, Osman Hayal... Evet İstanbul İstihbaratı da gördüğümüz kadarıyla evraklarda üzerine notlar düşülüyor, araştırma yapılıyor, Osman Hayal'in İstanbul'da verilen o adreste olmadığı tespit ediliyor. Daha sonra müfettişler, ama o dönem olmasa bile orada bir şeyde çalıştığını tespit ediyorlar, ama istihbaratı bilgilere göre o şekilde bir araştırma yapılmanın uygun olmadığını da İstanbul Emniyetteki kişiler ifade ettiler. Yani, müfettişin aramasıyla istihbarat elemanlarının soruşturması birbirinden farklılık arz eder, bir olay olduktan sonra rahattır bunu sormak, ama olaydan önce bu tür bir istihbaratı bilginin toplanması zordur dendi. Şimdi şunu sormak istiyorum: Şimdi, Osman Hayal, bir kere sizin de istihbaratı bilginizin doğru olmadığı ortaya çıkıyor, yani o dönemde Osman Hayal'in İstanbul'da olmaması, yani Trabzon'un da bu konu hakkında, yani Trabzon'da mı, Muğla'da mı, nerede olduğu da belli değil, bu sizin de bilgi eksikliğinizi ortaya koyuyor." Şeklindeki soru ve ifadeler -Bu yönde İstanbul'un kendilerine hiçbir bilgi ve yazısının olmadığını, ne şifahi olarak ne de yazılı olarak dönmediklerini, telefonla alt memurlar arasında bir görüşmenin olup olmadığını bilemeyeceğini, şube Müdürü olarak kendisine Osman Hayal' in belirtilen adreste bulunmadığına dair hiçbir telefon veya sözlü veya yazılı olarak hiçbir belgenin iletilmediğini,

Yasin Hayal' i Trabzon'da yirmi dört saat takip ettiriyor olduğunu,

"Takip ettiriyorsunuz. Peki, öldürülecek kişi de İstanbul'da, siz bir irtibat kurmayı denemediniz mi? Yani, Osman Hayal ne oldu veya hani diyelim ki şifahi olarak dahi size bir bilgi gelmedi, ki "ağabey" diyorsunuz Ahmet İlhan Güler' e çok daha tanıdığımız bir kişi, ne oldu, bu konu önemli diye bir hatırlatma şeyiniz oldu mu? " şeklindeki soruya kendisinin İstanbul şube müdürünü tanıdığını ama normalde istihbarat şubelerinde kendilerinin kendi görevini diğerlerinin kendi görevini yaptıklarını,..birisinin kendisine görevini öğretmeye çalıştığı zaman veya "Ya sen niye bu işi yapmadın?" dediği zaman zoruna gideceğini, çünkü neticede eğer kendisi İstihbarat Şube Müdürü ise ve oraya İstihbarat Şube Müdürü olarak atandıysa artık işlerin onun sorumluluğunda olacağını, yani Trabzon'la ilgili bir sıkıntı varsa onun kendisinin sorumluluğunda olacağını, ama İstanbul'la ilgili kendilerine bir dönüş olmadığını, "Bu bilginiz yanlış veya eksik, bunu tamamlayın gönderin." deselerdi mutlaka bunun yapılmış olacağını,

Trabzon'da kendi sorumluluğunu yerine getirdiğini, elde ettikleri bilgileri eleman raporlarına da yazdıklarını, hatta elemanı çağırdığını ve görüştüğünü,

Olaydan sonra Erhan Tuncel'le ilgili basında tabii çok şeyler çıktığını, kendisine "olayın azmettiricisi..." dediğini,mezun olduğundan beri istihbaratta çalışıyor olduğunu, biraz da bu mesleği böyle severek, isteyerek yapan bir insan olduğunu, sanki olayı organize ettikleri, devleti bu kadar sıkıntıya sokacak bir eylemi eleman vasıtasıyla, azmettirici vasıtasıyla hazırladıkları, sanki bir Ermeni'nin öldürülmesiyle menfaatleri

olduğu, bunların kendisini ve ailesini üzdüğünü, .. Yİ elemanı raporlarında da yer alan net ifadelerle, “Arkadaş, bu Yasin Hayal’i yirmi dört saat takip edeceksin, bu adamın öldürülmesi ülkemize çok büyük zararlar verir, fikrini caydıracaksın, bu fikirden caydıracaksın bu adamı.” Demiş olduğunu, Trabzon’da, kendisinin, vicdanen elinden geleni yaptığını inandığını, hatta elemanı çağırdığını, elemanı çalıştıran arkadaşlarla dönem dönem sıkıntılarının oluyor olduğunu ve üst seviyede müdahale etmek zorunda kaldığını, elemanın maddi yönden ihtiyacı olduğunda, üniversite harçlarını yatıramadığı zaman “Ne kadar ihtiyacın var?” dediğini, hatta biraz da astronomik bir rakam söylemesine rağmen “Yeter sen bize bunu kontrol et kardeşim. Sen Yasin Hayal’den ayrılmayacaksın.” Dediğini, çünkü fiziken, mahallede, Yasin’e, çevresine yaklaşmıyor olduklarını, şu an Trabzon’da görev yaptığı süre içerisinde vicdanen, kendi açısından gerekli kontrolü yapmış olduğunu, neticede görevden alındığını, alındıktan sonraki arkadaşlarının ne yaptıklarını, kendisinden sonrakilerin elemanla sıkıntılarının olup olmadığını kendilerinin cevap vereceklerini, elemanın daha sonra çıkarıldığını bildiğini,

Erhan Tuncel’in yardımcı istihbarat elemanı yapılması teamüllere uygun mu? Bakın, ilk zaman güvenildi, Muhittin Zenit görüştü, etti; tamam bir şeye girebilmek için birisinin değerlendirmeniz gerekiyor. Ama sonradan güvenilir olmadığı sözlerinin neden güvenilir hâle, yani bu sözleri sizi güvensizliğe sevk etti deyilim veya sizden sonrakileri? Şeklindeki soruya, “Ajan” veya “istihbarat elemanı” temininin örgütün içerisinde bir adamın kazanılması suretiyle yapılan bir işlem oluşunu, bunun, ya onların içerisinde birisinin alınması ya dışarıdan, sıfırdan birisini örgütün içine konulması şeklinde olduğunu, Neticede devletin örgütten bilgi almak zorunda olduğunu, görevlerinin de istihbarat toplamak ve bu örgütlerin içerisine bir şekilde sızmak olduğunu,

Erhan Tuncel’i tespit ettikleri zaman Erhan’ın üzerine atfedilen hiçbir suçun olmadığını, Mc Donald’s eyleminin Trabzon’da başladıktan bir ay sonra olduğunu, Trabzon gibi bir yerde 18 kişiyle çalışan bir şube olduklarını, bir sürü eksiklik gördüğünü ve o zamanki Daire Başkanına, Emniyet Müdürüne de “İvedi olarak kadroyu güçlendirelim.” Dediğini, hemen personel alımına geçtiklerini, akabinde eleman teminine geçtiklerini, ...Yasin Hayal ve çevresindeki örgütsel yapıyla ilgili ilk bilgilerinin Mc Donald’s olayıyla olduğunu,

Mc Donald’s bombalayıcısı Yasin Hayal’i İstanbul’ un yakaladığını, ama bilgiyi kendilerinin vermiş olduğunu, Mc Donalds eyleminden sonra o bölgede çalışan bir polis terör şubesindeki bir polis memuruna “Ya bu eylemi Pelitli’den Yasin Hayal isminde bir çocuk yapmış olabilir” şekline bilgi vermesi sonucunda hemen kim olabilir, ne olabilir, lise kayıtlarından, ortaokul kayıtlarından, üniversite kayıtlarından ellerindeki teknolojik imkânlardan da faydalanarak bunu bulmaya çalıştıklarını, birkaç gün, Yasin Hayal’in çevresine yönelik, bulunduğu üniversite evlerine yönelik her yerde de arama yapıldığını, Zaten arkadaşlarının, Erhan Tuncel’le irtibatını da oradan tespit ettiklerini

(.....)

Yasin Hayal ile Erhan Tuncel’i tamamen birbirinden ayırmak lazım geldiğini, Erhan Tuncel’in daha önce Çeçenistan’a gitme girişiminin, daha önce farklı eylemlerinin olmadığını, ama Yasin Hayal’in - daha sonra tespit ettikleri ve kayıtlarda mutlaka olduğu- Çeçenistan’la ilgili gıyabi cenaze namazlarını organize ettiği, Azerbaycan üzerinden Gürcistan’a kadar gittiği, fakat orada Sovyet istihbaratının elemanlarına takılarak ve geri gelmek zorunda kaldıkları,

Yasin Hayal’ in, Erhan Tuncel’den çok önce bu faaliyetlerin içerisinde olan bir isim olduğunu, Erhanın da sağ görüşlü, Ülkücü camiaya yakın birisi olduğunu, başlangıçta bilmediklerini daha sonra Erhan’ın Büyük Birlik içerisinde ve Alperenler Ocağı içerisinde faaliyete geçtiğini bildiklerini,

Erhan'la bu eylemden tahminen bir ay sonra irtibata geçtiklerini, ...Eleman ile neticede karşılıklı bir menfaat ilişkisinin olduğunu ve bu menfaat ilişkisini onunla kuracaklarını değerlendirdikleri ve Erhan'a bir ay sonra teklifte bulduklarını,

Ama o zaman Erhan Tuncel'in Mc Donald's bombalaması içerisinde olduğunu bilmediklerini,

Erhan Tuncel'le ilgili bu şeyi ilk defa bu durumun gazetelerde çıkmaya başladığında öğrendiklerini,

Yasin Hayal'i sorguladıkları zaman Erhan Tuncel'le ilgili herhangi bir şey söylememiş olduğunu,

Erhan Tuncel'i koruduk diye gazetelerde şeyler çıkıyor, biz Erhan Tuncel'i koruduk, ama İstanbul'da, İstanbul hiçbir şey bilmiyordu...

Mc Donald's eyleminden sonra sonra biz Yasin Hayal'i hemen bulduklarını terör polisine bilgi verdiklerini, Fakat Yasin Hayal'in İstanbul'a kaçtığını İstanbul'da bir evde saklandığını öğrendiklerini, anında İstanbul İstihbarata bunu şifahi olarak ve yazılı olarak bildirdiklerini, kendilerinin Yasin Hayal'in örgütsel boyutunu araştırırken, İstanbul İstihbaratın da o zaman üzerine düşen görevi yaptıklarını, iki gün boyunca Yasin Hayal'in bulunduğu evi tarassut altına aldıklarını,

İki gün geç yakalanmasının nedeninin bu olduğunu, İstanbul' un evi tarassut ettiğini, o aşamada örgütsel bir bağı var mı yok mu, Yasin içeride mi değil mi onu da bilmiyor olduklarını, eve girseler Yasin Hayal yoksa bu sefer operasyonun tamamen riske gireceğini, Trabzon'da ,yerel gazetelerin her gün "birinci gün oldu, bombacı..." şeklindeki yazılarının olduğunu ve polisin üzerinde bayağı büyük, bir baskı olduğunu ve İstanbul' un takip ederek Yasin Hayal'i İstanbulda yakaladığı ve ilk ifadesinin İstanbul'da alındığını,

Aradan bir veya iki gün geçtikten sonra, Terör Şubesinden İstanbul'a, arkadaşlarını gönderdiklerini onların iki gün sonra Yasin Hayal'i alıp geldiklerini, Yasin Hayal' in İstanbul'daki ifadesine ek olarak kendilerine hiçbir şey söylemediğini, İstanbul' un aldığı ifadelerde de Erhan Tuncel'le ilgili ve diğer arkadaşlarıyla ilgili tek bir bilgi vermediğini,, "Eylemi tek başıma yaptım, bütün sorumluluk bana ait." demiş olduğunu, Yani öbür türlü olsa, zaten kendilerinin görevinin polis olarak mutlaka bir örgütsel yapı bulup, anında İstanbul'a bunu yakalayın diyeceklerini, o yapıyı çözelim demiş olacaklarını,

Yasin Hayal'in ailesinin çok fakir olması babasının inşaat işçisi olmasına karşın, Azerbaycan'a, oradan birtakım yerlere falan gitmesinde -hatırlayabildiği kadarıyla- o dönemde Trabzon ilinden olmayan başka bir Çeçen asıllı Türkiye'de okuyan bir öğrenciyle irtibat kurduğunu ve onun yardım etmiş olabileceğini,

Bildiği kadarıyla, hatırladığı kadarıyla Yasin Hayal'in Dink cinayetinden sonra İstanbul'da cezaevindeyken "Erhan bizi azmettirdi, Erhan bütün olayların yöneticisi ve şeyi konumundadır." Dediğini,

Erhan Tuncel'le yaklaşık bir senelik, mimlenmesinden sonra, deneme safhasından sonra, Eylül 2004'ten 2006'ya, bir sene üç aylık veya bir sene dört aylık çalıştığı süre içerisinde, bilgi aktarmamak konusunda sıkıntısı olabileceğini, ama eylemi yönetip, yönlendirdiği yönünde bir şeyin olmadığını, böyle bir bilgilerinin de olmadığını, somut bir delillerinin de yok olduğunu,

Yukarıda ifade ettiği Azerbaycan'a gitme konusundaki eyleminde, ekonomik anlamda bir Çeçen'den yardım aldığını net olarak bilmediğini, bu kişinin o zaman yol parasını falan, bir şeyler ayarlamış olduğunu,

Bu Çeçen nerede yaşıyor, Trabzon'da mı yaşıyor? Sorusuna ; Yok efendim, benim bildiğim başka bir yerle irtibat kuruyor, hatırladığım kadarıyla, bu Mc Donald's eyleminden önce, çünkü biz daha sonra pasaport kayıtlarını incelemiştik, yanılmıyorsam, böyle bir girişimde bulunduğunu, Gürcistan'a gittiğini... şeklinde olduğunu,

Daha sonra bu Çeçenle ilgili bir çalışma yapılmış olduğunu daha sonra o grubun, hatırladığı kadarıyla, yakalandıklarını ve ifadelerinin bir şekilde alındığını bildiğini,

Çeçen kökenli bu kişinin ekonomik katkısının olmayabileceğini, çünkü Trabzon'dan Gürcistan'a gitmenin 50 milyon lira olduğunu, yani çok büyük bir para olmadığını,

Yasin Hayal zaten çalışıyor efendim, çay ocağında çalışıyor, inşaatlarda çalışıyor olduğunu, bu rakamların çok astronomik rakamlar olmadığını,

İstanbul istihbaratına yazdıkları yazının, bir kodunun falan olmadığını, istihbaratta sadece, yazıların “gizli” ve “çok gizli” veya “kişiyeye özel” olarak yazıldığını, yani gizlilik derecesini belirttiklerini, yazıların gizlilik derecesine göre yazıldığını, . İvedilik veya çok önemli, böyle bir şeyin olmadığını, Yani “çok önemli” diye bir kodlarının olmadığını, Sadece, yazı yazdıklarını ve çok önemliyse zaten telefonla bildirdiklerini, Başbakanaya yönelik bir şey de olsa yazının üstüne “çok önemli” diye biz şey vurmuyor olduklarını,

Bu yazı kendisine gelseydi, en azından şahısları araştırmış olacağını ve bir hafta içerisinde en geç veya on gün içerisinde mutlaka bir dönüşünü yapmış olacağını,

Bu bilginin oradaki İstihbarat şube Müdürüne gittikten sonra İstihbarat şube Müdürünün bunu o ilin emniyet müdürüyle paylaşması gerektiğini,...kendisinin çalıştığı bir ilde böyle bir eylem olacaksa hemen Emniyet Müdürüne bilgi vereceğini, ..“Bir eylem gelmeden önce tedbirini alalım.” Diyerek böyle bir durumda, İl Emniyet Müdürüne, Valiye ve Jandarmayı da ilgilendiriyorsa anında Jandarma Komutanına bilgi verileceğini, Trabzon'a böyle bir olay gelseydi mutlaka, İl Emniyet Müdürüne bilgi aktarmak zorunda olduğunu yani aktarmasa kendini kurtaramayacağını,

YİE den alınan bilgileri içeren ve Emniyet Müdürü imzasıyla Ankara'ya yollanmış olan ancak İstanbul'a ayrıca yollanmayan bilgilerle ilgili olarak; elemandan aldıkları bilgilerin F 3, F 4 denilen formlara işlendiğini,

Başkanlığın tamimleri doğrultusunda iliyile, bir eylemle ilgili veya bu şahıslara yönelik bir eylem olabileceği zaman mutlaka bunun o ile yazıyla bildirileceğini,.....Başkanlığın sadece bilgilendirileceğini ama anında önemli konuları Başkanlığa bildirmek zorunda olduklarını,

İkinci raporun mahiyetinin tahminine göre, Erhan Tuncel'e “Bu eylemden vazgeçireceksin.” dediklerini ..Ama yine de Hrant'la ilgili olduğunu,

Yasin Hayal'in o dönemde sadece Trabzon için değil başka birkaç ili de karıştırmaya çalıştığını bu çerçevede Erzurum'a falan da çok güzel irtibatlar vermiş olduklarını, güzel çalışmaların yapılmış olduğunu,

İstanbul'a yazılan yazıyla ilgili, *“Kontrol altında ve çalışmalarımız devam ediyor, işte, eğer bu eylemi gerçekleştirecekse de ağabeyinin evinde kalacak, Osman Hayal'in İstanbul'da olup olmadığı. Yani, öbür tarafın da mutlaka bilgisayar vasıtasıyla size yazması lazım ama aradan bir sene geçmiş, Osman Hayal zaten kendisi de gerçekleştirmemiş üstelik. Yani burada gördüğümüz kadarıyla İstanbul Emniyeti çok fazla şey almış, yani yoğunlukla bir suçlamaya tabi olmuş. Şimdi, aslında suçlanmak suçlanmamak falan filan da meselesi değil durum ama neticede yani ihmal varsa her iki Emniyette ihmal vardır, yoksa her ikisinde de yoktur. Zaten olay bir sene sonra olmuş yani neticede. “* şeklindeki ifadeye bir hafta önce yazılan bir olayın tekrar bir hafta sonra bildirilmeyeceğini, kendi çalıştığı dönem de böyle bir eylem yapılıyorsa çok rahatsız olacağını,

Ama bir yerde kader diyebileceği tayin istemek zorunda kaldığını, Ama o dönemde, Trabzon'da görevde olsaydı,böyle olmayacağını, çünkü ben neticede elinden geleni bildiğini, Yasin Hayal'in Cezaevinden çıktığı andan itibaren “Buna nefes aldirmayacaksınız.” Dediğini, Geldiği ana kadar da Yasin Hayal'le ilgili arkadaşlarına çok net talimatlarının olduğunu, hatta ifadelere geçmeyen bazı hususların da var olduğunu,

Bizatihi bu konuyla ilgili bir emniyet amirini görevlendirdiğini, bir emniyet amirine, şube müdür yardımcısına “Senin görevin bu elemanla konuşmak.” dediğini, bu elemanı bir şekilde, Yasin Hayal’i kontrol altına almasını sağlamakla görevlendirdiğini, böyle bir durumun kolay olmadığını, hatta elemanla amir seviyesinde görüşürmeye başladıklarını, Bu amir seviyesinde görüşen kişilerin Ercan Demir ve daha sonra, Özkan Komiser olduğunu, daha önceleri YİE Erhan Tuncel ile polis memuru görüşürken özellikle bu Hrant Dink’ e eylem yapacağı bilgisi olayından sonra “Amirlerle görüşecek.” dediğini,

Yardımcı istihbarat elemanı Erhan Tuncel’den Ankara İstihbarat Dairesine yollanmış oldukları rapor sayısının 10’a yakın olduğunu, elemanla görüştiklerinde elemanın bilgiyi verdiğini ve bilgiyi kıymetlendirdiklerini, yani “Yazalım mı, yazmayalım mı?” şeklinde değerlendirdiklerini, elemanla iki ayda bir, üç ayda bir, dört ayda bir de buluşabilir olduğunu,.. her alınan bilginin de -siz iki ayda bir, ayda bir görüşürsünüz ama-kendilerince önce bir süzgeçten geçirildiğini, önemine binaen yazalım, yazmayalım değerlendirmesine tabi tutulduğunu yani bir senede üç tane rapor da gönderebilir, on tane rapor da gönderebilir olduğunu,

Gönderilen bu raporlardan sadece tahminine göre bir veya ikisinin Hrant Dink ile ilgili olduğunu, çünkü Yasin Hayal’ in artık İnternette Hrant Dink ile ilgili resimlere, şunlara bunlara bakmaya başlayınca o konu üzerine iyice yoğunlaştıklarını,elemanlara hiçbir zaman yüzde 100 güvenmediklerini,

Erhan Tuncel’in daha önce Zeynel Abidin’le ilgili olarak eylemi onun yapacağına dair bilgi verdiği, sonra Zeynel Abidin in Kocaeli’ne gittiğinde, Kocaeli’nde bu konuda bir irtibata geçmiş miydiniz? Şeklindeki soruya, ..bizatihi tabii alanda çalışan arkadaşlarının şu oldu, Telefon irtibatlarına falan bakarak değerlendirmelerinin “Müdürüm, bu örgütten koptu.” Örgüt demeseler bile “Bu yapılanma içerisinden ayrıldı, yani bunun eylem yapacak böyle bir kapasitesi yok.” dediklerini ve Zeynel Abidin’ i ikinci plana attıklarını, takip noktasında veya faydalı görürseler “Arkadaş, bu size de bir sıkıntı yaratabilir.” diye o ile yazabileceklerini, Zaten sonuçta da eylemi Zeynel Abidin’in işlemediğini,

Erhan Tuncel’le bu konuları aktardıktan sonra bir sefer görüşüğünü, kendisine “Bize bilgi verirken biraz durağan davranıyor.” Demeleri üzerine “Maddi yönden bir ihtiyacı mı var?” dediğini ve bir miktar para falan verdikten sonra biraz bilgi akışında hızlanma olduğunu,

Görüşmelerde Ogün Samast adının geçip geçmediğini bilmediğini ancak kendi döneminde geçmediğini,

Kendisinden sonra atanmış olan istihbarat görevlilerinin bu eylem konusunda gerekli özeni gösterip göstermedikleri konusunda başka birisiyle ilgili kesin bir yargıda bulunamayacağını, Ama göstermişlerdir diye değerlendirdiğini,

İstanbul’a yazılan yazıda bunun içeriği İstanbul’a belirtilemez miydi? Ya da onun başka birisini gönderebileceği? Şeklindeki soruya, daha öncede söylemiş olduğu gibi “Yasin Hayal’in kişiliği göz önüne alındığında...” diye başlayan o cümleyi eklediğini “... kişiliği göz önüne alındığında bu eylemi yapabilecek kapasitede olduğu değerlendirilmektedir.” Diye belirtmiş olduğunu, başka birisini yönlendirebileceğini düşünmediklerini, o dönemde Yasin Hayal’in bizzat yapacağını değerlendirdiklerini, Çünkü Yasin Hayal’ in Trabzon içerisinde HSCB’ye de yönelik bir eylem düşünüyor olduğunu, bir de tabii insanın aklından geçeni de bilemeyeceklerini, neticede kendilerinin, kendilerine gelen, telefonla ne kadar konuşursa, eleman ne kadar bilgi aktarırsa okadarını bilebildiklerini, bire bir Yasin Hayal’in ne yaptığını bilseler zaten orada sıkıntı kalmayacağını,

Yasin Hayal’i McDonald’s olayında Terör Şubesinde sorgudayken gördüğünü, çok pervasız, polis sorgusunda bile kendilerine hiç alışık olmadığı meydan okur bir tavır olduğunu,

Yasin Hayal'in tabanca temin etmeye yönelik çalışmasının kendinden sonra olan bir olay olduğunu kendi döneminde sadece İnternette Hrant Dink'in adresini, fotoğrafını arıyor olduğunu,

Yazıda, "Ses getirici eylem" yerine -yazıda ses getirici eylem deniyor- "Bir öldürme olayını gerçekleştirmek için bu yapısı müsaittir." filan sözünü niye koymadınız? Şeklindeki soruya; Böyle bir ifadeyle kendilerini bağlayacaklarını, almadıkları bir bilgiyi başkasına yazamayacaklarını,... eylem yapacağı, yani tehdit mi edecek, kaçırarak mı veya bombalama mı yapacak, eylemin içeriğini net bilmediklerini, bir de eleman raporunda geçen ifadeleri kendilerinin resmî yazıya aktarıırken, "Bu eylem yapabilecek." Deseler de eylemi nasıl yaparsa yapsın zaten eylemin tarzının belli olduğunu, bu "ses getirici eylem" derken, aslında bunun ya öldürme ya bombalama olduğunun belli olduğunu, belki hedef buradan yaralı da çıkabilir, tek bir burnu kanamadan da çıkabilir ama sonuçta öldürmeye teşebbüs bir eylemin kastediliyor olduğunu, zaten başka bir türlü olsa, yani basit bir tehdit olsa, mektup yazma, telefon tehdidi olsa zaten onu yazmayacaklarını,

Kendilerinin "ses getirecek eylem" dedikleri zaman bunun kamuoyunda herkesin hakikaten böyle dikkatini çekecek, herkesi böyle ciddi manada sıkıntıya sokacak bir eylem olarak anlaşılacağını, yani pankartın ses getirecek eylem türüne girmeyeceğini,

İstihbarat Şube Müdürü olarak Trabzon'da, Jandarma istihbaratıyla MİT'le de falan irtibatla olduklarını, Maçka'da PKK'ya yönelik yapılan operasyonu başından sonuna kadar Jandarma istihbarattakilerle ortaklaşa yaptıklarını, bu kurumlarla "Şurada bir örgüt evi var, beraber yapalım." Şeklindeki operasyonel manada bilgileri paylaşıyor olduklarını, ellerindeki istihbari mahiyetteki bilgileri ancak birbirlerini ilgilendiriyorsa paylaştıklarını, bir de operasyon anında paylaştıklarını,

Hrant Dink'e yönelik eylem yapılacağı konusunda paylaşım olduğunu değerlendirmedeğini, -onların emniyetten Yasin Hayal'in ifadesini mutlaka almış olacaklarını, Yasin Hayal'in ifadesine katılmış olacaklarını, Onların da muhtemelen bağımsız bir çalışmasının olacağını- ancak bu şekilde bir bilgi paylaşımı olmadığını,

Kendilerinden sonraki süreçte Yasin Hayal'in orada artık kontrol edilemez hâle gelmiş veya takipte olmadığını söylemek istemediğini çünkü bildiği kadarıyla arkadaşlarının teknik takiplerine devam etmiş olduklarını, Elemanla şeylerini koparsalar da teknik takibin devam etmiş olduğunu,

Erhan Tuncel ayrıldığı zaman veya artık çalışmama noktasına geldiğinde kendisinin Trabzon da olmadığını Afyonkarahisar' da olduğunu,

Kendisinden sonraki süreçte sanki Yasin Hayal'in yapacağı eylemlerin daha az önemsenir hâle gelmiş olup olmadığını bilemeyeceğini neticede bunu Trabzon'daki İstihbarat Şube personelinin bileceğini, bildiği kadarıyla, Trabzon'un olayı, teknik manada takip ettiğini,

"Erhan Tuncel'le ilgili bir görevlendirme yapıldı. Yasin Hayal'in de kişiliği anlaşıldı, herkes de bunu gördü. Bunun yanı sıra, az önce dediğiniz gibi "Çeçen, maddi kaynak sağlanabilecek yerlerden biridir." de dediniz. Bu, Yasin Hayal'i sorguda da tanıdınız. Çevresindeki istihbari bilgileri yaptığınız zaman kamuoyuna yansıyan biçimi son derece eyleme yatkın ve her an eylem yapmaya müsait. Erhan Tuncel'in dışında da istihbari bilgi elde etmek için kimseleri görevlendirmeyi düşündünüz mü? Görevlendirdiniz mi?" şeklindeki soruya ; grup içerisinde zaten -tahmin ediyorum 8-10 kişilik gruptu- tamamına yakını, telefon kullananların telefonlarını da, takip ediyor olduklarını, sadece elemanla yetinmediklerini, Fiziki takip yani bunların buluşma yaptıkları yerleri de takip ediyor olduklarını, teknik destek yani telefonlarını dinlediklerini, bunu yanında imei sorgusu dedikleri yani cell bilgilerine baktıklarını, Yasin Hayal'in bu şekilde kuşatılmış durumda olduğunu,

Kuşatılmış olmasına rağmen, silah alabiliyor, silahla birini görevlendirebiliyorsa burada bir eksiklik var mıdır? Şeklindeki soruya, Yasin Hayal' in belli bir dönemden sonra – öğrendiği kadarıyla,- telefon kullanmayı bırakıyor olduğunu, sadece –yani benim anladığım kadarıyla- herhâlde eylemi yapacak şahısla bire bir görüşüyor ve yönlendiriyor olduğunu, ...burada yüzde 100 takip etmenin mümkün olmadığını, bunun ancak adamlarla oturup kalkmakla mümkün olabileceğini, Yasin Hayal'in takip edilip edilmediğini anlayıp anlamadığını, bilmiyor olduğunu, Yasin Hayal'in o dönemde polis takibinde olduğunu biliyor olabileceğini çünkü cezaevinden çıktıktan sonra -telefon kararlarına bakılırsa-telefonla konuşmadığını, Yasin Hayal'in cezaevinden çıktıktan sonra telefon değiştirdiği, kart değiştirdiğini, telefonla konuşmamaya başladığını, ikili ilişkilerini yüz yüze halletmeye başladığını, Zaten o andan itibaren istihbarat olarak sıkıntının başlıyor olduğunu, bilgi akışının bir anda kesiliyor olduğunu,

Kendi dönemlerinde bu yapılanma ile ilgili yeni ajan tespit edilmediğini sadece Erhan'la irtibatlı olduklarını, o zaman normal bilgi akışının olduğunu teknik takibi de yeterli gördükleri bütün telefonları dinledikleri için yeni bir ajana gerek duymadıklarını,

Erhan Tuncel'in de telefonunun dönem dönem dinlenmiş olabileceğini,

Erhan Tuncel'in verdiği bilgilerin kendi dönemimde tutarsız olmasa da bazı bilgileri sanki üstünkörü geçiyor gibi olduğunu,

Erhan Tuncel'le kopukluğun nerede başladığını bilemeyeceğini, döneminde bir kopukluğun olmadığını, Tuncel'in yardımcı elemanlıktan 11'inci ayda düşürülüyor olduğunu,

Elemanla ilişkilerde, Emniyet Müdürlüğüne Reşat Altay gelmeden önce biraz aksamaların başlamış olduğunu, karşılıklı güvensizlik sorununun başlamış olduğunu, zaten o nedenle işi biraz daha sıkı tuttuklarını, Hatta kendisinin elemanı şubeye çağırmasının en büyük sebeplerinden bir tanesinin bu elemanla karşılıklı olan güven sorununun atlatılabilmesi olduğunu, şubeye çağırarak “Bu güven sorunun aşmak için ne yapabiliriz? Sen ne yaparsın, biz ne yaparız?” dediğini ve maddi manada da ciddi bir katkıda bulduklarını, ondan sonra sorunun bir süre daha aşıldığını değerlendirdiğini,

İstanbul' un “Ben, Trabzon'dan yeterli bilgiyi almadım.” demesini bilemeyeceğini bunun onların kendi görüşü olacağını,

Ankara'ya iki veya üç raporla konuyu ilettiklerini, Ankara'nın İstanbul'a hiç mi bilgi verip vermediğini bilemediğini,

Yasin Hayal'in kimle irtibatla olduğu, arkasında kimlerin olduğu konusunda yeterince bilgi alınabildi mi Arkasında birileri var mı? sorusunun istihbaratçılara sorulan en büyük olaylardan bir tanesi olduğunu, papaz cinayetinde de aynı şeyin sorulduğunu, ..teknik manada ne biliyorsalar, elemanları ne kadar hulul ettiyse, gidilecek sınırın o kadar olacağını, kendilerinin döneminde hakikaten böyle bir şey olsaydı Arkasında kim var? Falandaki güç var mı? Yurt dışından mı yönlendiriliyor? Böyle bir bilgileri olsaydı... sonuna kadar gideceklerini,

“Rahip cinayetinde de on dört yaşında bir gencin olduğu Ogün Samast' ın da on yedi yaşında olduğu, Neticede özellikle de gençlerin daha ziyade bu konuda öne sürülüyor oldukları Onda bir şey buldunuz mu, öyle arkasında? “Şeklindeki soruya, rahibin öldürülmesi olayında İstihbarat Şube Müdürü olduğunu, Papaz cinayetinin katili Oğuzhan Akdin'in telefon kullanmıyor olduğunu, etrafında hiçbir örgütsel bağ olmadığını, Mahkeme kararıyla iki yüze yakın İnternette irtibat kurduğu yerleri araştırdıklarını, Millî İstihbarat Teşkilatının devreye girdiğini, silahın menşesine kadar ulaştıklarını, eğer çok büyük bir şey olsaydı bunu ortaya çıkarabileceklerini,

İstihbarat personelinin bir bölgeden ayrıldıktan sonra eski istihbarati şeylerini kullanamayacağını, bunun kural olduğunu, ..görevle ilgili veya bilgiyle ilgili YİE ile kesinlikle görüşemeyeceğini, bunun istihbaratta ciddi bir suç olduğunu, kendisinin de

görüşmeyeceğini,görevden ayrıldıktan sonra görüşmeyeceğini ilişkilerin orada biteceğini,

Muhittin Zenit'in, Erhan Tuncel'e oradaki görevliler, Özkan Mumcu veya Mehmet Aydın'la görüşmemesi şeklinde bir yönlendirmesinin kesinlikle olmayacağı, böyle bir şeyin mümkün olamayacağını,

Jandarmanın kendileriyle bu konuyla ilgili paylaştığı bilginin –yanılmıyorsa, hatırladığı kadarıyla- paylaştığı bir istihbaratın olmadığını, Ama PKK operasyonunu beraber yaptıklarını, Bazı organize suç örgütleriyle ilgili, birlikte güzel çalışmalarının olduğunu, ama bu konuyla ilgili bir çalışmalarının olmadığını,

“Size göre, siz bir istihbaratçı olarak, bu olay konuşuluyordu ve sonunda da gerçekleştirildi, buradaki ihmali nerede görüyorsunuz ? “ sorusuyla ilgili olarak; ortada bir ihmalin olduğunu ama suçlama açısından kimseyi suçlamak istemediğini, Ama neticede ülkemizi sıkıntıya sokan bir durum olduğunu,

Ankara merkezin bir ihmali konusunda bir kanaat belirtmek istemediğini, bütün bilgilerin toplandığı yerin Ankara İstihbarat Daire Başkanlığı olduğunu ama bir de üzerine düşeni yapmayanların olduğunu,

....Ankara İstihbarat Daire başkanlığının Trabzon'un yazmış olduğu ve hem İstanbul' a hem de kendilerine gönderilen yazı ile ilgili olarak İstanbul'u bu mahiyette, bu yazının muhtevasıyla ilgili uyarması, daha dikkatli olun demesi ya da şu şahısla ilgili yakın tedbir alınması, koruma alınması gibi filan bir uyarıda bulunması gerekir miydi acaba? Şeklindeki soruya; belki de bulunmuştur, oradaki arkadaşın, ne yaptığını ne yapmadığını bilmediğini siz ne yaptınız, sordunuz mu İstanbul'a veya... sorma gereğini de duymadığını,.. buradaki arkadaşla ilgili, o sorumluluğu olan şahısla ilgili de kanaatini belirtmek istemediğini,

Hrant Dink için İSTİHBARAT DAİRE BAŞKANLIĞI da bir dosya olabileceğini, Yasin Hayal'le ilgili bütün bilgilerin İSTİHBARAT DAİRE BAŞKANLIĞI daki dosyada görülebileceğini, bilgiyi Afyon'dan girdiği zaman, diyelim ki x şahsı Afyon'a geldi ama şahıs Ankara... Geldi örgütsel bir faaliyette bulundu gitti. Hemen kendilerinin onu takip edeceğini ve iline yazacaklarını ve il'in onu hemen veya kendisinin Afyon'dan bilgisayara gireceğini ve bu bilginin On-line hemen bakılıp görülebileceğini, bilgiyi İstihbarat Daire Başkanlığına aktarmaya bile gerek olmadığını, İstihbarat Daire Başkanlığının şu an kullandığı teknolojik imkanların çok üst seviyede olduğunu ve buradaki bilgiye yetkisi olanların anında ulaşabiliyor olduğunu,

“Bir kişiye koruma verme... Yani İstanbul ne yapabilirdi, koruma verebilirdi diye geçiyor. Şimdi bir tamiminiz var, yani hedef olan şahıslarla ilgili Sabri Uzun imzalı ve 1992 yılında, ondan sonra da yeni bir tamim yok. O tamime göre hedef olan şahısların koruma alabilmesi için şartlar mevcut. Şartların bir tanesi ya kendisinin koruma istemesi ya da istihbarattan, Millî İstihbarattan, daire başkanlıklarından, yani genel müdürlüklerden bu kişi hakkında şu var, bu kişiye koruma verilsin gibi bir emrin çıkması lazım. Yani İstanbul'un bunu böyle bir şey yokken, kendinin talebi yokken, bu tamime göre de işte genel müdürlükten ve istihbari bilgilerle olması gerekirken koruma vermesi mümkün müdür?” şeklindeki soruya koruma prosedürünü mevzuat olarak bilemeyeceğini,...Kendilerine hedef şahıslarla ilgili yazı geldiği zaman Emniyet Müdürlüğüne yazı yazacaklarını ve İstihbarat Dairesine, şu şahıslar koruma talebinde bulunmaktadırlar... diyeceklerini,

Erhan Tuncel,in McDonald, eylemindeki bombayı kendisinin hazırladığını filan söylüyor. Bunu size ifade etmiş mi idi? Şeklindeki soruya; böyle bir şeyi bize ifade etmediğini,eylemi yapanın Yasin Hayal olduğunu ve Yasin Hayal'in sorgusunda, - örgütsel bir yapı var, sen bunu tek başına yapmadın diyerek üzerine çok gittiklerin,

Hayal'in ısrarla ben yaptım dediğini, kendilerinin de zaten görgü şahitlerinden filan veya tanıkların ifadelerinden ikinci bir şahıs, üçüncü bir şahıs herhangi bir şey bulamadıklarını,

“Oradaki kanlı pantolon, işte Yasin'in giydiği kanlı pantolonu Muhittin Zenit'e verdiği ancak pantolonun verilmesinden sonra da pantolonun ne olduğu bilinmiyor. Yani pantolon hakikaten ne oldu? Yasin Hayal'in olduğu işte biliniyor, Erhan Tuncel'i McDonald bombalamasıyla ilgilendirmemesi, daha doğrusu öyle bir ilgi kurulmaması için pantolonun gizlendiği, saklandığı yönünde şeyler var. “ şeklindeki soru ve ifade ilgili olarak, olayın biraz da saptırıldığını, kendilerini üzen noktalardan bir tanesinin de bu olduğunu, Olayın, Hrant Dink'in öldürülmesi olayı veya bunun haber verilmemesi olayından çıktığını, McDonalds olayında Erhan'ın şey yapması, Erhan'ın polis tarafından azmettirilmesine döndüğünü,

Mcdonald's eyleminden sonra ellerindeki bilgilere göre Yasin Hayal'le ilgili montunu bulduklarını, beresini bulduklarını, pantolon konusunda bir şey hatırlamadığını, kanlı pantolon.. zaten montunu bulduklarını ve bunun delil için yeterli olduğunu, ..orada bir delili saklamalarının veya birine şey yapmalarını mümkün olmadığını,

Yasin Hayal'in bombayı nereden temin ettiğine ilişkin olarak, Hayal'in bu konuda hiçbir ifade vermediğini emniyetteki bombacıların söylemesine göre, bakkallardan çocuklara satılan maytaplardan alıp, fitillerini birleştirerek yaptıklarını, bombanın da çok ilkel bir bomba olduğunu,..Zaten yargının da bu yüzden nitelikli suç, bomba şeyine sokmadığını ve bu yüzden Yasin Hayal'in cezaevinden erken çıktığını,

Yahya Öztürk' ün Terörle Mücadele Şubesi Müdürü olduğunu ve devre olduklarını,

“-bu işi siz götüreceksiniz, düşen bayrağı siz kaldıracaksınız... “ sözleriyle ilgili olarak, Yahya'yı da çok iyi tanıdığını, istihbarat personeli olarak az çok diğer personeli de bildiğini, biraz iyi niyetli olup biraz böyle şeyi seven birisi olduğunu, insanlarla konuştuğu zaman Yasin'in o lafı nereye çekeceğini mutlaka bilmeyerek söylemiştir olacağını, bu sözü söyledi mi söylemedi mi, onu da bilmediğini,. çünkü bunun Yasin Hayal'in kendi ifadesi olduğunu, bazen suçlular karşılarında konuşmaya başlarsa, hakikaten önemli bir eylemi açıklarlarsa, aslanım benim, koçum dediklerini, yani sen vatanını, milletini seven bir adamsın...dediklerini Yoksa, Yahya Müdürün orada art niyetli hareket ettiğini düşünmediğini, Ya aslanım sen bunu iyi ki yaptın dememiş olacağını,

Bunun sorgudaki bir yöntem olduğunu, Muhittin Zenit'in gazetelerde çıkan elemanla ilgili görüşmesinin de böyle olduğunu, elemanla bir polis memuru gibi görüşmeyeceklerini, ... telefonda kardeşim de, aslanım da diyeceklerini, makam otosunu ayağına da göndereceklerini, bunların, yaptıkları şeyler olduğunu, bunun neticede bir yöntem olduğunu Ama bunun eylemi tasvip ettikleri anlamına gelmeyeceğini, O arkadaşlarının da o niyetle hareket etmemiş olacağını,

Mcdonald's eyleminden sonra Yasin Hayal'i tespit ettiklerini, Hatta İstanbul'da takip ederken, Yasin Hayal kontrol altındayken 155'e eylemi Yasin Hayal yaptı... şeklinde telefon geldiğini, Genel Müdürlükten Yasin Hayal ile ilgili bir yazı gelmediğini, (EK: 36/1-28)

e-Komisyonumuz 21/02/2008 tarih ve 170 sayılı yazı ile, İçişleri Bakanlığından, Trabzon Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürü Faruk Sarı'nın 28/02/2008 tarihinde yapılacak olan Alt Komisyon Toplantısında bulunmalarını istemiş (EK: 37) ve **Trabzon Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürü Faruk Sarı**, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun TBMM ndeki odasında, 28/02/2008 tarihinde, Alt Komisyona vermiş olduğu ifadesinde;

“2006 yılının eylül ayının başlarında Trabzonda göreve başladığımı ve hâlen devam etmekte olduğunu, daha önce Ankara, Erzurum ve Kırklareli’nde hizmet verdiğini,

Göreve geldikten sonra Erhan Tuncel sizde eleman olarak çalıştırılıyordu. Daha sonra Erhan Tuncel’in sizin döneminizde görevine son verildi. Gerekçeniz neydi?” Sorusuyla ilgili olarak, kendi döneminde son verilmediğini kendisinden önce Erhan Tuncel’in elemanlıkla ilgili olarak bağdaşmayan, yani, onu çalıştıran arkadaşlarının çalıştırma süreci içerisinde nisan ayından sonra buluşmaları olmamaya başlamış olduğunu ilişkinin bu dönemde kopmuş olduğunu, Doğru söylememeye, yalan söylemeye, bulunduğu yerler hususunda tereddüt etmeye, irtibatlı olduğu ilişkilerle ilgili olarak farklı beyanlarda bulunması üzerine elemanın irtibat ve ilişkilerinin askıya alındığını bu süre içinde teknik takibine devam etmiş olduklarını, sonuç sürecinde emniyet hizmetlerine, yürütülen faaliyetlere faydalı olamayacağı, bilgileri dışında farklı alanlarda farklı kurumlarla ya da farklı insanlarla ya da tamamen bunun dışında çalışmak istemiyor da olabileceğinden görevine son verildiğini, bazen hizmetin içerisinde aktif olarak çalışan insanların da suça karışabiliyor olduğunu,

YİE Erhan Tuncel ile ilişkilerin nisan ayından sonra Engin Dinç’in zamanında, askıya alınma sürecinin başlamış olduğunu kendisinin eylül ayının ilk başlarında geldiğini, geldiği zaman yaklaşık beş aylık süreç içerisinde Tuncel’in hiçbir buluşması ve raporunun olmadığını, kayıtlı elemen olarak gözüktüğünü, bu süreçte herhangi bir ücret ödenmediğini, Nisan ayından sonra belki mayıs veya haziran ayında bir defa ikna etmek için buluşma yapıldığını, birkaç defa ikna çalışmaları şeklinde irtibat kurulmuş fakat sonuç alınamamış olduğunu,

Kendi dönemime gelindiği zaman... arkadaşlarının “Biz bu şahsı kontrol edemiyoruz, bizim bilgimiz dışında irtibat ve ilişkileri olabilir, yalan söylüyor, biz bunu denetim altında bulduramıyoruz, bu saatten itibaren bizim bilgimiz dışında herhangi bir iş ve işlem yaptığında biz bununla alakalı olarak, kontrol edemediğimizden dolayı, bizim yönergemiz gereği çıkışını talep ediyoruz.” diye raporları olduğunu, O rapor doğrultusunda arkadaşlarıyla birkaç defa konuyla ilgili toplantı yaptıklarını, sonra merkezin onayına sunduklarını ve Merkezin onayından sonra yaklaşık kasım ayı civarında da yardımcı istihbarat elemanlığına son verdiklerini,

“Yasin Hayal, sizden önce görev yapan arkadaşların son derece dikkatini çekmiş, zaman içerisinde de McDonalds bombalandıktan sonra soruşturmasına da girmiş, psikolojik olarak da birtakım sıkıntıları olan, ailevi ve sosyal durumları açısından da birtakım sorunları olan, ama, yapacağı eylemi önceden bildiren ve eylemi de kararlılıkla devam eden bir yapıya sahip olduğu ifade edildi. Size bu konuda bilgiler gelmiş miydi? Bu Yasin Hayal’e dikkat edin, bu Yasin Hayal her an her zaman eylem yapabilir ve bununla ilgili de İstanbul’da Hrant Dink’i öldüreceğine dair, daha doğrusu ses getirici bir eylem yapacağına dair bilgiler gelmiş miydi? Size o bilgileri aktardılar mı?” şeklindeki soruyla ilgili olarak; En son şubat ayındaki Erhan Tuncel’le yapılan buluşmada Yasin Hayal’in böyle bir düşüncesinin olduğu şeklinde bir raporun olduğunu, Nisan ayında elemanın görüşülmelerinin yapılmış olduğunu, O süreçte Yasin Hayal’in, kafasından böyle bir yapıyı artık kafasından attığı, normal hayatına döndüğü, kendi hayatına bakacağı, evlenip çocuk sahibi olacağı, babasının inşaatlarda çalıştığı, geçimini temin etme yolunda çalıştığı şeklinde nisan ayında buna ve buna benzeyen kayıtların elemanla ilgili olarak alınmış olduğunu, Bu süreç içerisinde elemanın ve Yasin Hayal’in de fiziki ve teknik takiplerinin devam ediyor olduğunu, Yasin Hayal’ in zaman zaman simit satıyor, babasıyla inşaatlarda vesaire işlerde çalışıyor olduğunu, Bu hususta da daha fazla bilgi gelmediğini, bu süreç içerisinde yine de çalışmalarına devam ettiklerini, Sabahleyin ilgili bölgeyle çalışma yürüten arkadaşlarının, sürekli yirmi dört esasına göre takip yapamazsalar bile, oradan bakkalla, manavla, şununla bununla temas kurarak Yasin Hayal’in o süre içinde

mahallede bulunduğu, geldiği gittiği, inşaat işlerinde çalıştığı şeklinde zaman zaman bilgilerin kendilerine geliyor olduğunu,

Silahlı nasıl temin ettiği konusunda hiçbir bilgisi olmadığını, onunla ilgili soruşturmalara hiç katılmadığını, bununla ilgili soruşturmalara İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün katılmış olabileceğini, ... olayın akabinde Trabzon'dan İstanbul'a Terörle Mücadele Şube Müdürlüğünden görevli gittiğini ve onların da sorgulara katılmamış olduğunu, bir emniyet müdür yardımcısı, bir komiser, bir- iki de polis memurunun refakaten gitmiş olduğunu, ..teknik çalışmaları yaptıkları süre içerisinde Yasin Hayal' in, kendileri için kayda değer örgütsel bir yapı içerisinde bir ilişki ve irtibatının olmadığını, Zaten bu konuyla ilgili olarak elde ettikleri tüm bilgileri de İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına tutanak karşılığı teslim ettiklerini,

Yasin Hayal'in çevresindeki insan ilişkilerinin aile çevresiyle olduğu bunun dışında tespitlerinde başka ilişkilerinin olmadığını, bu konuya ilişkin olarak İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talimatıyla ilgili yerde görüşmelerin tekrar dinlendiğini, çözümlerinin yapıldığını, tapelerinin yapıldığını bunlardan bir kısmının adli emanete alındığını, bir kısmının da imha edildiğini fakat kendilerinin bilgisi dışında ne olduğunu bilmediklerini,

Ses getirici eylemin her şey olabileceğini, darp olabileceği, öldürme olabileceği, tehdit olabileceğini, yani, herkesin anlayabileceği şeyler olduğunu, bir istihbaratçı olarak bu tabirden bu saydıklarının hepsini değerlendireceğini, hepsini değerlendirip ve en kötüsünden başlayacağını,

"Peki, "ses getirici eylem" denildi. İstanbul emniyetine bu yazı yazıldı. Aynı şekilde diğer arkadaşlar görevlerini teslim ettikleri zaman size de teferruatlı bilgiler vererek buradaki endişelerini, Yasin Hayal'in koşulları nelerse, eyleme dönük eğilimleri nelerse bunların hepsini size aktarmışlardır." Şeklindeki ifadeye yönelik olarak buna, çok doğru diyemeyeceğini Çünkü hiyerarşik bir düzen ve yapı olduğunu, Müdürün belli konularda bilgi sahibi olacağını, Birinci derecede YİE ile ilgili irtibatlı memurun olduğu Onun amiri , onun müdür yardımcısı olduğunu, En son şube müdürü olduğunu,

Şube müdürü ayrıldığı zaman görev devir tesliminde böyle bir temayül var mıdır? "Bizim şu şu hassas noktalarımızdır, şu an Trabzon'un en hassas noktası da bunlardır, bu noktalarda şunlara dikkat edin veya dikkat edilmelidir" gibi şeklindeki soruya; Zaten süreç içerisinde teknik faaliyetler yapıldığından dolayı iyi kötü bir bilgilerinin olduğunu ve herkesin de bir bilgisinin var olduğunu,

Yasin Hayal'i izlemek üzere, Erhan Tuncel ayrıldıktan sonra yeni bir eleman çalıştırmadıklarını, Elemanın bir örgütlü yapı içerisinde temin edilebilir olduğunu, Erhan Tuncel'in eleman temin edilmesinin, bir örgütlü yapıyla alakalı olmadığını, O süreç içerisinde jandarma mıntikasında kendilerinin kontrolü dışında olan faaliyetlerin tespitine yönelik olduğunu,

" Peki, normalde Yasin Hayal, Ogün Samast'la ilgili aynı jandarma bölgesinde bulunuyorlar. Jandarmayla böyle bir bilgi paylaşımınız oldu mu? Onlardan gelen bilgiler ya da sizin..." şeklindeki soruya; kendisinden evvelki süreçte ne olduğu hususunda çok bilgisinin olmadığını, sıcağı sıcağına ilgili dönemde, emniyet müdürüne arz edilmiş, valilikle görüşülmüş, asayiş toplantısında konuşulmuş olabileceğini,

Yasin Hayal'le ilgili olarak Erhan Tuncel den sonra, burada örgütlü bir yapı olmadığı için haber elemanı ve kaynaklarının çok sınırlı olduğunu,

"Peki, örgütlü yapı olmadığına dair bulguları nereden aldınız? Belki örgütlü bir yapı olabilir." Şeklindeki soru ve görüşe; o bulguya (örgütlü yapı) ulaşamadıkları için böyle söylediğini, Eğer olsaydı vardı diyebileceğini, ellerindeki bilgi ve doneye göre bu şekilde konuşmuş olduğunu,

Kendi döneminde Ankara veya İstanbul’la başka bir yazışma olmadığını, herhangi bir bulgu olmadığı için... yazılmadığını ama olsaydı tabii ki kesinlikle paylaşılır olacağını, İstanbul’a yazılan yazının, İstanbul emniyetince alt kodlu olduğu değerlendirmesine ilişkin olarak, resmi yazışmalarında kod olmadığını, öyle bir şey bilmediğini, yazının önemli olup olmaması, acil olup olmamasının içerikle alakalı olduğunu ve kod numarası olmadığını,

“Erhan Tuncel’i niye önemsemediniz? Sadece daha önce verilen raporlardan ötürü mü önemsemediniz?” sorusuna; Erhan Tuncel’i önemsediklerini, fakat kendisini kontrol edemez hale geldiklerini, bilgileri dışında bazen nereye gittiğini bilemediklerini, Erhan Tuncel’e neredesin? Diye sorduklarında “Trabzon’dayım.” Dediğini fakat teknik faaliyetlerine baktıklarında, başka bir ilde olduğunu gördüklerini, -gel görüşelim dediklerinde “Şu an müsait değilim, sınavım var.” Dediğini, ancak sınavının olmadığını, YİE nin yalan söylemesinin çok ciddi bir unsur olduğunu çok ciddi bir sonuç doğurabileceğini, Güven sarsıldıktan sonra, artık onun kendilerine güveninin sarsıldığını ve kendilerinin de ona güvenlerinin o süreçte sarsıldığını,

“Yasin Hayal önemli birisi. Dolayısıyla daha önce böyle bir elemana başvurulmuş, elemanla takip edilmiş, hem teknik takip yapılmış hem ondan bilgiler alınmış. Ama sonrasında Erhan Tuncel’in işi bittikten sonra -ondan sonra önemli bu adam Yasin Hayal-o konuda sanki bir boşluk mu var?” şeklindeki soruya; Mahallinde bakıldığında Yasin Hayal’in inşaat işlerinde ve kendi halinde bir vatandaş olarak profil çizdiğini, algılamalarının, çevresinden edindikleri izlenimlerin normal hayata dönmüş gibi göründüğünü,

Erhan Tuncel’in doğru bilgi vermesi için ikna çalışmaları ve görüşmelerinin müdür yardımcısı ve büro amiri seviyesinde olduğunu, kendisinin müdür olarak görüşmediğini,

“...Müfettiş raporlarına göre. “Söz konusu yazının İKK kapsamında başka bir aidiyet numarası ile İstihbarat Daire Başkanlığına da yazılmış olması gerekirdi.” diyor. Aidiyet numarasını da veriyor.” Şeklindeki ifadeyle ilgili olarak;...bir ildeki korunması önemli bir şahsiyetle alakalı olarak o ilde, valilik uhdesinde ilgili istihbarat şube müdürlüğü ve diğer koruma şube müdürlüğü ve diğer unsurların katılımıyla yapılan merkezi düzeyde olmayan yerel düzeyde olan bir toplantının yapılacağını, ve bunu İKK kapsamına alacak olanın ilgili yerel il Emniyet Müdürlüğü olacağını, ..bunun İstihbarat Daire Başkanlığına yazılmayacağını, valilikte toplanılıp kararlaştırılacağını,

“Şimdi şunu mu anlamalıyız: Yani, diyelim ki İstanbul’a bu bilgi gitmiş. Şimdi İstanbul kendi içinde, sizin söylediğinize göre, o İKK’ya göre dolayısıyla orada bunu değerlendirir ve ona göre koruma verilip verilmeyeceğine karar verir.” Şeklindeki soruya; Bilgiyi değerlendirilip, bunun il valilikleri uhdesinde götürüleceğini,

“Peki, Dink’e karşı böyle bir plan hazırlandığını biliyordun Trabzon istihbaratı.” şeklindeki soruya; İstanbul Emniyet Müdürlüğü’nün de biliyor olduğunu,

Kendisinin bu olaydan yaklaşık sekiz ay sonra göreve başladığını, bu bilginin O süre içerisinde herkesle paylaşılıyor olduğunu,

“Bu telefon konuşmaları, teslim ettiğiniz telefon konuşmalarının bir kısmının -yine raporlarda yazıldığı kadarıyla- Trabzon’da imha edildiği konusunda şeyler var.” Şeklindeki ifadeye; İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına görüntü ve seslerin tamamının gönderildiğini, bunların yaklaşık olarak 1 DVD, 10 bin civarında görüşme veya SMS olabileceğini, bunları İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının incelediğini, bir kısmını ayırdıklarını, bir kısmını da ilgili mevzuat gereği imha edilmek üzere Trabzon Emniyet Müdürlüğüne geri gönderdiklerini, İmha tutanağının bir suretinin İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına orijinal olarak kuryeyle arz ettiklerini,

Kendi dönemlerinde Erhan Tuncel ile ilgili olarak İstihbarat Daire Başkanlığına çıkartılma teklifinin Emniyet Müdürünün imzasıyla gönderildiğini, Genel Müdürlüğünde de onu onaya arz ettiği ve dönüşüm yaptığını,

“Muhittin Zenit’ten sonra bu yardımcı elemanın teslim edildiği kişi iki ay sonra askere gidiyor. Sonra diğer, isimlerini şu anda tam... Ondan sonra bir başkasına. Bu arkadaşlarımız Erhan Tuncel ile irtibatı sağlayamıyorlar mı? O etkileşimi, o uyarıyı şey yapamadılar mı? şeklindeki soruya; Elemanın tamamen keyfi bir tutum içinde olduğunu, bir huyunuzdan dolayı beğenip sizinle irtibat kurabileceği, bir başkasını kabul etmeyebileceğini, Süreç içerisinde farklı yerlerde elemanın “Evet, ben kamuya hizmet ediyorum, ama, seninle çalıştığım sürece bu işte varım, bundan sonra yokum.” Diyebildiğini, Bunun bir örnekleme olduğunu, bu konuyla ilgili olmadığını, elemanın bilgi varsa vereceğini, yoksa vermeyeceğini, Erhan Tuncel’in vermemeyi tercih etmiş olduğunu düşündüğünü,

“Sizin gelmenizle o arada bir boşluk var. O konuda o arada bir ilişkiyi sürdüren birisi var mı, kim mesela?” şeklindeki soruyla ilgili olarak; Zaten beş aylık bir boşluk olmuş olduğunu, o süreçte üzerine kayıtlı olan kişiyle süreç içinde iletişim olmuş olduğunu..Bu bilgilerin dosyaların, raporların ilgili müfettişlere ve cumhuriyet başsavcılıklarına tamamen, hepsinin iletildiğini,

“Muhittin Zenit Bayburt’a tayin ediliyor. O arada Erhan Tuncel ile görüşmüş olabilir mi, yani, görüşebilir mi? Bu, prosedüre uygun mudur? Bilginiz var mı?” şeklindeki soruya; Aralarında işin dışında bir dostluk, bir yaklaşım varsa nezaketen belki bir bayram, yılbaşı gibi olabileceğini,

Muhittin Zenit’ten bununla bir görüş şeklinde bir ricanız oldu mu? bilginiz oldu mu? Sorusuna, Merkezi düzeyde Muhittin Zenit’in Erhan Tuncel ile görüşme yapacağı hususunda bilgisinin olduğunu, ..bunun cinayetten sonra olduğunu, cinayetten sonra usulüne uygun olarak Erhan Tuncel’i bulduklarını, -Yasin Hayal’i görelim, Yasin Hayal’i bize göster dediklerini İtimatsızlık da olduğu için ne kadar doğru söylüyor, ne kadar değil diye ona hem sorulduğunu hem de kendilerinin gördüğünü, Yasin Hayal’in kendi halinde, bu olayla hiç ilişkisi yok şeklinde dönüş olduğunu, Öyle olunca da merkezi düzeyde, merkezin bilgisi dahilinde bu bize böyle söylüyor, farklı bir yönü var mıdır, kime güvenir? Dediklerini ve bu şekilde Muhittin Zenit ile Erhan Tuncel arasında bir görüşme olduğunu, kendileri dışında irtibatlı sadece Muhittin Zenit’ in bu konuyla alakalı olduğunu,

Bu konuda, Muhittin Zenit’ten, Erhan tuncel ne kadar doğruyu söylüyor, ne kadar doğruyu söylemiyor diye ve hakikaten onun bilgisi dahilinde yapıldıysa bu olayın derhal faillerinin yakalanması ve tespit edilmesi yönünde destek istenmiş olduğunu,

“ Peki, katkısı oldu mu?” şeklindeki soruya, Görüşmelerin herkesçe dinlenmiş olduğunu gibi, Erhan Tuncel’in orada bilgisi olmadığını ifade ediyor olduğunu,

“Bu görüşmede Zeynel Abidin’den falan da bahsediliyor. “O çocuk yapacaktı” falan. Ama onu raporlarda görülemediği ile ilgili olarak; bunu kendilerinin de raporlarda görmediklerini, bu bilginin rapora geçmemiş olabileceğini, Çünkü, bir elemanla görüşme yapıldığı zaman yaklaşık bu görüşmenin bir saat iki saat sürebildiğini fakat düzenlenen raporun ve alınan bilginin bir paragraf, iki paragraf olabildiğini,

(.....)

Erhan Tuncel’ den gelen bilgilerin inkıtaya uğradığı o dönemde Yasin Hayal’in hala teknik takipte olduğunu, yasin Hayal’in bu süreçte kendi halinde birisi olduğunun söylendiği için kendilerinin de bunu bu şekilde söylediklerini,... bunun böyle olduğunu kendi memurlarının, mahallinde bakkalıyla, manavıyla, kasabıyla görüştüğünde, çevre istihbarat metot ve teknikleri içerisinde yaptıkları tespitlerde elde edildiğini,

Yasin Hayalin “Ben öldüreceğim.” diye sokakta herkese söylediği ile ilgili olarak; bunun medyaya yansıyan bir şey olduğunu, Fakat bunun doğru olduğu ile ilgili olarak hiç

kamu kurum ve kuruluşlarına ne jandarmaya ne emniyete ne de bir başka kanala, 155 kanalına, 156 kanalına hiçbir şekilde bir ihbar, bir yaklaşım, bir değerlendirme ve bir ulaşım olmadığını, Sadece bu olaylar oldu bittikten sonra insanların bir şeyler söylüyor olduklarını ama öncesinde intikal eden hiç bir şeyin olmadığını,

Yasin Hayal'in, McDonalds'ı bombalamadan evvel de birçok yerde McDonalds'ı bombalayacağına dair etrafındakilerle paylaşmış olduğu yapacağı eylemi herkesle paylaşma noktasında kalıyor olduğu, sonraki süreçte de yansıyan veya verdiği ifadelerden de yola çıkıldığı zaman çevresindeki köyünde, kasabasında, Trabzon'da bütün arkadaşlarına "Bu işi hayata geçireceğiz, ben bu adamdan nefret ediyorum" diye ifadelerinin bulunduğu ile ilgili olarak; bununla ilgili farklı değişik çelişkiler olduğu, bu konuda aynı fikri paylaşmayacağını, Çünkü, McDonalds'ın bombalanması olayında herkesin farklı ifadeler verdiğini, "Erhan Tuncel'in bilgisi dahilinde yapıldı." tespit tutanaklarında deniliyor olduğunu, Yasin Hayal'in "Yok ben kendim yaptım." Dediğini, sonra değiştirip "Erhan'la beraber yaptık." Dediğini, Sonra Erhan Tuncel'in "Hayır, benim hiçbir haberim yok." Dediğini, ortada fiili bir eylem , cezası kesilmiş bir fiil olmasına karşın herkesin farklı bir şey söylüyor olduğunu,

Erhan Tuncel'in güvenilmez bulunmasına rağmen Dink'e karşı bir suikast olacağı ya da ses getirici bir eylem yapacağı İstanbul'a yazılmış olduğunu, ama, yeni bir yardımcı eleman bulma çabasına girildi mi? Ya da nasıl bir metot, bunu takip etmenin metodunu nasıl uyguladınız? Şeklindeki soruya; İstihbarat metodu ve teknikleri çerçevesinde, Daha önce belirttiği gibi, teknik takibinin yapıldığını, teknik takibinden, sair bölgelere ve faaliyet alanına, irtibatlı olduğu kişiler; mahallinden de çalıştığı alan, geldiği gittiği, sokak ve insanlarla görüşmelerin yapıldığını, Yasin Hayal ve çevresinin; örgütlü bir yapı olmadığı için, dışarıdan herhangi bir kimseye kalkıp da, yani Yasin Hayal'le ilgili bilgi verir misin demenin çok risk olacağını, Bunun uzun zaman araştırılması, incelenmesi gerektiğini,

Yasin Hayal'le ilgili İstanbul Emniyetine giden yazıda, işte, en başta "ses getirici eylem" diyordu, daha sonra da "çalışmalar devam etmektedir" denildiğini, bu yazıdan yola çıkarak çalışmalarını devam ettirdiklerini, bu çalışma devam ederken, Ogün Samast adının hiç gündeme geldi gelmediğini, Eylem gününe kadar konuyla ilgili hiçbir konuda, ne bilgi, ne irtibat ne ilişki ne de bir ihbarın gelmiş olduğunu, ancak İstihbarat elemanlarıyla ve personelle belli bir dönem irtibat ve ilişkiniz olursa bazı şeyleri bilebileceğinizi,

"Belli bir süreden sonra, Erhan Tuncel de gittikten sonra, Yasin Hayal işine gücüne döndü yönünde bir şey... Ama sonuçta böyle bir cinayet oluyor ve dolayısıyla, demek ki çok da işine gücüne dönmemiş. Yani, bu konuda, sanki orada bir şey var, acaba daha farklı yöntemler kullanılabilir miydi ya da eleman bulunup... Yani, orada acaba bir zaaf var mı?" şeklindeki soruya; Varsayımların sonsuza kadar artırılabilceğini, varsayımların sonsuz üretilebileceğini,

İlin asayişiyile ilgili olarak, asayiş toplantılarında, Valinin başkanlığında, Alay Komutanı, Emniyet Müdürünün birlikte konuları değerlendirdiklerini bu konunun, Hrnt Dink meselesi ve Yasin Hayal meselesinin hiç kendi dönemlerinde gündeme geldi mi gelmedimi bilmediğini,

Yasin Hayal olsun, Erhan Tuncel olsun veya bunların o çevresindeki çeteleşmiş çocuklardan birisinin jandarmayla ilgisi olabilir mi sorusunun, irtibat ve ilişkili olan şahıslara yöneltilebileceğini, bunun bilgileri dışında olduğunu,

Coşkun İğci' nin emniyet tarafından yönlendirilerek ifade verdiği iddiaları hakkında; Coşkun İğci'yi hiç duymadığını, tanımadığını, Coşkun İğcinin, İstanbul Emniyet Müdürlüğüne o dönemdeki Emniyet Müdürüne özel olarak telefon edilerek kimliği gizli kalmak kaydıyla gönderilmesi istendiğini, ve ertesi gün İstanbul'a gönderildiğini

öğrendiğini, hatta, uçak korkusu var diye üç otomobille İstanbul'a gönderildiğini, kim olduğunu o anda bilmiyor olduklarını "Çok önemli bir kişi" dediklerini, daha sonra, İstanbul'a gittiğinde de medyadan öğrendiklerini,

Dink cinayetiyle ilgili gerçekten bir ihmal var mı şeklindeki soruya; Konuyla ilgili olarak şimdi, bu konuyla ilgili hem adli hem idari soruşturma ve incelemelerin, müfettişlerin incelemelerinin devam ediyor olduğunu, şu ana kadar üç defa mülkiye müfettişleriyle görüştüğünü, bir defa polis başmüfettişiyle görüştüğünü, iki defa da Başbakanlık müfettişleriyle, hâlâ görüşüyor olduğunu ve bu konuyla ilgili çalışmaların devam ediyor olduğunu, Bununla ilgili olarak, Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığına, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına, değişik konularla ilgili cevaplar hazırladıklarını, muhatap olduklarını ve görüştiklerini, şimdi bu aşamada bir şey söyleyemeyeceğini,

"Dink cinayeti öncesinde emniyet birimleri tarafından jandarmanın istihbarat personelinin takip edildiği ve resimlerinin çekildiği, jandarmanın da cinayetten sonra vatandaşlara, emniyet görevlilerini kastederek, "beldeye gelen sivillerle görüşmeyin" şeklinde uyarılarda bulunduğu iddiaları var. Yani, duydunuz mu? Bu konu hakkında ne diyorsunuz?" şeklindeki soruya; Fotoğraf çekilme olayını ilk defa burada duyduğunu, bu hususta bir bilgisinin olmadığını, böyle bir şeyin de mümkün olmadığını, olamayacağını, kamu kurum kuruluşlarındaki kolluk kuvvetlerinin, her şartta birbirlerine destek olarak görev yürüteceklerini, ...ancak olay mahallinde, Coşkun İğci'den önce mi sonra mı tam hatırlamamakla beraber, belediye hoparlöründen böyle bir anons yapıldığını duyduğunu, medyadan da okuduğunu, bununla ilgili gazete kupürlerinin de zaten var olduğunu

"Coşkun İğci'nin -jandarmanın iddiası belki- emniyet tarafından yönlendirilerek ifade verdiği gibi..." şeklindeki soruya; Coşkun İğci' yi olaydan önce Emniyet Müdürlüğünden kimsenin tanımayan olduğunu, Coşkun İğci vip olarak, yani hiç kimsenin bilgisi olmadan Trabzon'dan İstanbul Emniyet Müdürlüğüne götürülmüş, adının bile sorulmamış olduğunu, Sadece "çok önemli bir kişi, adını bile sormayın" dendiğini, Trabzon'dan giderken adının bile sorulmadığını,

Erhan Tuncel ve Yasin Hayal'in olay mahallinde olup olmadığını görmek için ,Hrant Dink'in öldürülmesinden sonra bölgeye gittiklerini ve jandarmayla koordineli olarak ev aramalarını ve şahısların toplanmalarını İlgili savcının koordinesinde beraber yaptıklarını,

Bu istihbarat çalışmalarında hiç Ogün Samast isminin hiç geçmediğini, dinlemelerde de geçmediğini, olay olduktan geriye dönüp de tüm dosyaları gözden geçirdiklerini, olay olmadan önceki ile olduktan sonraki izlenimlerin daha farklı oluyor olduğunu, Onun için, bir daha gözden geçirdiklerini ancak, Ogün Samast isminin hiç geçmediğini, dinleme bilgilerini İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına gönderdiklerini, onların defaatle tekrar elden geçirdiklerini,

İstanbul Savcılığı, Trabzon Emniyetinin delilleri sakladığını, telefon görüşmelerine ilişkin tutanakları eksik gönderdiği dediği konuyla ilgili olarak, bu konuyla ilgili evrak hazırladığını, bu konuda Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunmuş olmasından dolayı konuyla ilgili evrakları ilgili savcılığa tevdi ettiklerini, Adli safahatin devam ediyor olduğunu, Fakat Trabzon Adliyesinde takipsizlik verildiğini, Şu an Ağır Ceza Mahkemesinde kesin kararı beklediklerini, o evraklarla ilgili çok titiz davrandıklarını, bizzat kendisinin ilgili cumhuriyet savcılarıyla, hem Selim Beyle hem Berna Beyle telefonla bizzat görüşüyor olduğunu,

Eksik olduğunu, gönderildiğini iddia ettikleri evraklar ile ilgili kendisine bir şey intikal etmediğini, sadece "dosyaya fihrist koymamışsınız" dediklerini, Zaten dokümanların otomatik olarak bilgisayardan dökülüyor olduğunu, fihristin olmadığını, belki bunun onların bilmediği bir konu olabileceğini, teknik bir bölüm olduğunu,

“İstanbul’a yazılan yazıda Yasin Hayal’e yönelik çalışmaların devam ettiği ifade edilmiş. Yine o yazıda, Yasin Hayal’in işte, İstanbul’a gelip ses getirici bir eylem yapacağı ifade edilmiş. Ancak, bu Erhan Tuncel daha sonra devre dışı bırakılmış.” Şeklindeki soruya Tuncel’in devre bırakılmadığını, kendisinin devre dışı kaldığını

“Devre dışı kalmış. Yasin Hayal’e yönelik çalışmaları bu Erhan Tuncel de devre dışı kaldığına göre ve tehlikeli bir adam. Siz demin, işte, son zamanlarda kendi hâlinde falan diye ifade ediyorsunuz ama...” şeklindeki ifadelere, kendilerinin etmediğini, onlara o şekilde bilgi geldiğini onların da gelen bilgileri derleyip toplayıp bir sonuç çıkardıklarını,

Yasin Hayal’e yönelik çalışmaların teknik olarak devam ettiğini, mahallinde devam ettiğini fakat sonuca götürecek bir sonuç elde edemediklerini,

Yasin Hayal’le yüz yüze görüşme olmadığını, hiç kimsenin görüşmediğini, Erhan Tuncel’in devrede olduğunu,” (EK:38/1- 13)

f- Komisyonumuz 05/03/2008 tarihli ve 192 sayılı yazı ile, İçişleri Bakanlığında, dönemin Trabzon İl Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürü Yahya Öztürk’ün 13/03/2008 tarihinde yapılacak olan Alt Komisyon Toplantısında bulunmasını istemiş (EK:39) ve **Trabzon İl Emniyet Müdürlüğü Personel Şube Müdürü Yahya Öztürk** 13/03/2008 tarihinde İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun TBMM ndeki odasında Alt Komisyona vermiş olduğu ifadesinde;

“2003 Eylülünde Trabzonda göreve başladığını o günden bu güne değişik şubelerde görev aldığını, İlk başladığında personel şubede görev aldığını, sonra vekâleten terörle mücadele şubesine de bakmaya başladığını,

Terörle mücadele şubesine baktıktan sonra tekrar yine personel şube, evrak arşiv şube, eğitim şube, hukuk işleri gibi değişik şubelere baktığını, Hâlihazırda da Üçüncü Sınıf Emniyet Müdürü olduğunu ve Personel Şube Müdürü olarak görev yapıyor olduğunu,

Meslekte on dokuzuncu senesinde olduğunu,

Erhan Tuncel ile Yasin Hayal ile ilk karşılaşmalarının;

24 Ekim 2004’te saat 13.30 sıralarında McDonalds’a patlayıcı atılma olayı olduğunu, Patlayıcı atıldıktan sonra süratle olay yerine intikal ettiklerini, O zaman orada Emniyet Müdürü Ramazan Akyürek dâhil, bomba uzmanı ve -böyle hadiseler Trabzon’da da çok olmadığı için- bütün duyan görevlilerin neredeyse o gün çalışan görevlilerin hepsinin olay yerine geldiklerini, Olay yeri çevresinde ciddi bir araştırma yaptıklarını, Öncelikle, bombanın menşesine ulaşmalarının gerekiyor olduğunu, seri bir şekilde delilleri toplattırarak olay yerini muhafaza ederek –olay yeri inceleme ekibini de çağırıp- bomba uzmanının olay yerinde topladığı delillerden bombanın hazırlanış şekli itibarıyla çok uzman bir örgüt tarafından hazırlanmış olmayabileceğini söylediğini, ilk bulgu olarak adi bir düzenek olabilir dediğini, diğer bulguları da topladıklarını, bombanın tesirine baktıklarını,

Ellerindeki bu bilgilerin-ilk etapta değerlendirmelerine göre- örgüt tipolojilerinin hiç birisine uymuyor olduğunu, bu eylem tarzının örgütlü olan, terör örgütlerinin herhangi birisine uymadığı şeklinde bir değerlendirme yaptıklarını, , emniyetin takibinde olan, yani daha doğrusu İstihbarat Şubesinin takibinde olan örgüt uzantılarının, legalde görünen uzantılarının herhangi bir faaliyeti var mı diye, olağanüstülük var mıydı o ana kadar? İstihbarat şubesine de sorduklarını, İstihbaratın o ana kadar bir olağanüstülük olmadığını söylediğini, Süratle olay yerinden, bulabildikleri kadar görgü tanığı bulduklarını, görgü tanıklarından da ilerleyerek şahsın eşkâline ulaştıklarını, verilen eşkâlin Yasin Hayal’in eşkâli olduğunu, görgü tanıklarına göre eylemcinin olaydan sonra 200 metre kadar falan koşarak, Rus Pazarı denilen yere girdiğini söylediklerini ve pazarı girişindeki görgü tanıklarına ulaştığını, bunların Montlu ve kepli bir şahıstan bahsettiklerini, çıkışta telaşlı bir şekilde çıkan bir şahıstan bahsettiklerini, mont ve kepin üzerinde olmadığını

söylediklerini, O zaman telaşlı bir şekilde çıktığına göre... bu şahsın aynı şahıs olabileceğini düşündüğünü, Mutlaka Rus Pazarı'nın içinde üzerini değiştirmiş olmalı diye değerlendirdiğini, Seri bir şekilde ekipleri Rus Pazarı içerisinde tezgâhların altı üstü veya görgü tanığı var mı üzerini değiştiren veya koşarken bir yere bir şey attığını gördüğünüz birileri var mı? diye sorduklarını, aradan bir kırk beş dakika geçti geçmedi ekiplerden birinin ...“ tezgâh altında Montla kep olan bir poşet buldum.” Dediğini, Montla kepi bulduğun poşeti açmadan seri bir şekilde buraya getir dediklerini, Çünkü ilk oradan kaçan şahsı gören şahsın yanımda karakolda olduğunu, polisin buna dokunmasını istemediğini,. Oradaki görgü tanığına da gösterdiklerini ve tanığın- “Evet ağabey, üzerinde bu montla kep vardı şahsın.” Dediğini, ilk delile böyle ulaştıklarını, Montla kepi seri bir şekilde Samsun Kriminale gönderdiklerini, Normalde bu tip şeyleri bir polis memuruyla gönderdiklerini ama bu sefer komiser yardımcısıyla gönderdiğini olayın çok hassas, patlayıcı konmuş her ne kadar “adi bir düzenek” dense de bombanın hazırlanışı itibarıyla adi düzenek görünse de içine 5'lik çivilerin koyulmuş olduğunu, olay yerinin McDonalds'ın girişi olduğunu, ...

Şahsı orada yani en azından aradıkları şahsın üzerindeki bulduklarını ve laboratuvara gönderdiklerini, Mahallede saha çalışması, diğer birimlerin çalışması ve derken Yasin isminde biri olabilecek şekilde isme ulaştıklarını daha sonra Soy isme ulaştıklarını, Yasin Hayal isminde birisi. Adresini tespit ettiklerini, adresinin jandarma bölgesi olmasından dolayı oranın kolluğuyla ve savcıyla görüştiklerini gerekli izinleri alarak arama yaptıklarını, aramada suçta kullanılan herhangi bir malzeme bulamadıklarını veya sonradan saklandığını gösterecek herhangi bir emare bulamadıklarını,

Annesi ve babasını ifade için, savcının talimatıyla Terörle Mücadele Şubesine davet ettiklerini, anne babasının İfadelerinde ..“Yasin aynı mahalle içerisinde bir yerde, Erhan diye birisinin yanına gider veya o gelir sorardı ‘Yasin evde mi?’ diye.” dediklerini, hemen mahallede araştırma yaparak, adres tespiti yaparak, evinde ilgili yerin kolluğuyla birlikte arama yaptıklarını, İlk defa Erhan'la -daha henüz Yasin'e ulaşmadan- yüz yüze geldiklerini, orada 3 tane öğrenciyle yüz yüze geldiklerini evin öğrenci evi olduğunu, Yasin Hayal'in orada olmadığını, bulunamadığını,

Erhan Tuncel'le birlikte olan bu üç kişinin Ekrem Furat ve Seyfi Yarımbaş adında 3 tane öğrenci olduklarını,

Savcının “İfadelerine başvuralım.” Dediğini ve bir emare iz hiçbir şey bulamadıklarını,... Şahısların İfadelerinde Yasin için “Doğru, mahallenin davulcusu. Buralarda dolaşır durur. Etrafına bir sürü çoluk çocuğu toplar, gezer, simit de satar. Babası kalıp ustası bazen onun yanında çalışır bir tip,” dediklerini ve serbest kaldıklarını,

Erhan'ı ilk orada gördüklerini, Erhan'la da bir daha Fırat Dink öldürülüp İstanbul resmî yazıyla isteyene kadar, ne Erhan Tuncel'i gördüklerini ne de bir isminin geçtiğini, Erhan'la ilgili olarak Terörle Mücadele Şubesinde ne isminin geçtiğini ne de hiçbir haberlerinin olmadığını, hatta “Erhan Tuncel'i de istediklerinde, McDonalds dosyasını bir getirin.” dediğini bu ismin kendisinde az çağrışım yapar gibi olduğunu, bir bakalım o 3 öğrenciden birisi Erhan Tuncel miydi? Dediğini ve baktıklarında, üç öğrenciden birinin o olduğunu, -Allah Allah, dördüncü sınıf görünüyor, dördüncü sınıfsa bu mezun olmuş gitmiştir, bizi niye aramışlar? İstanbul'u arayın, irtibat kurun, Terörle Mücadeleyi arayın bizde böyle birisi yok, Elâzığ'dan sorulması deyin, dediğini, yani en azından ön bir bilgi verin, gene biz araştırma yapalım da ön bir bilgi verin dediğini, O zaman, istihbaratçıların burada olabilir belki dediğini,..herkesin iyi niyetle bir şeyler yapmaya, olayı aydınlatmaya çalıştığını, Onların yardımıyla –uzatmayayım- o zaman için Erhan Tuncel'e ulaştıklarını, kısaca, Erhan Tuncel'le irtibatlarının yani Şube olarak irtibatlarının ve kendisinin irtibatının bu kadar olduğunu, Ne ondan sonra telefonla veya şahısla veya üçüncü şahısla hiçbir şekilde Terörle Mücadele Şubesi olarak bir irtibatlarının olmadığını

Sonra Yasin Hayal' in olaydan –üç gün şeyde saklanmış, Rize'den otobüs, İstanbul- beş altı gün sonra İstanbul'da olduğunun tespit edildiğini kendilerine söylendiğini, daha önce illere aranması için yazı yazmış olduklarını ve İstanbul'a tekrar böyle böyle olduğu söyleniyor diye yazı yazdıklarını, ..Yasin Hayal'in hemşehrisi Özçiçek'in evinde saklandığı... ve İstanbul' un faks geçerek Hayal' i yakaladık şahıs burada dediklerini,

İstanbul'a eylemin önemli bir konu olmasından dolayı, komiser yardımcısını yanına alarak bizzat gittiğini, çünkü böyle patlayıcı eyleminin Trabzon'da ilk olduğunu, “adi patlayıcı” denildiği ama o patlayıcı gerçekten patlamış olsaydı o küçük çiviler nedeniyle belki orada 15-20 çocuğu öldürmüş olacağını,

McDonalds bombalamasından sonra kendilerine hiç kanlı pantolon intikal etmediğini, monttan kepten başka intikal eden hiçbir şeyin olmadığını,

Yasin Hayal' i İstanbuldan gece getirdiklerini, savcıyla birlikte ifadesini aldıklarını Ertesi gün -31 Ekim oluyor- 31 Ekimde mahkemeye çıkardıklarını ve şahsın tutuklanarak cezaevine koyulduğunu,

McDonalds'la ilgili olarak Erhan Tunceli'n tutuklanmamış olduğunu, bu olayda Erhan Tuncel'i şüpheli konumuna sokacak hiçbir delil, iz, emarenin olmadığını,

(...)

Olaylarda faillerin kendisiyle olduğu gibi aileleriyle, yan unsurlar nelerdir, başka bir şeylere ulaşabilir miyiz...diye görüşüklerini, “Tamam faili yakaladık, bitti.” Diyemeyeceklerini, onun arkasında bir şey var mı, önünde bir şey var mı, yanında bir şey var mı? araştırmaları gerektiğini,

“size atfedilen bir şey var. Siz atfedilen işte, Bayrak düştüğü yerden kalkar, bu Bayrak'ı ya Erhan kaldırır ya da Yasin sözü...” ilgili olarak; kendisinin mağdur olduğunu, kimseye öyle bir şey söylemediğini, kendisinin Terörle Mücadele Müdürü olduğunu, devletin bunun için görevlendirmiş olduğunu,... bütün hücreleriyle bu ülkede bir şeyin aydınlatılması adına çalışmış olduğunu, ...Fırat Dink'in öldürülmesine, bırakın rıza göstermeyi devletin kendisine bunu terörü önlemek için görev verdiğini,

Erhan Tuncel'i gönderene kadar her şeyin normal olduğunu, Erhan Tuncel'i gönderdikten sonra ertesi gün medyada bu konunun yazılmış olduğunu,.. esasen bundan çok bizar olduğunu... Terörle Mücadele Müdürü olduğunu, mücadeleye aynı şekilde aynı hızla devam edilmesini istiyor olduğunu,.. 19 Ocakta olayın olduğunu, 10 Şubat'ta “vur emri polis şefinden” şeklinde Akşam gazetesinde fotoğrafının çıktığını ...ve çok mağdur olduğunu,

Akşam gazetesinde “Vur emri polis şefinden, şifre bayrak” yani devletin buradaki görevleri, askerlerimiz, şeylerimiz, işte orada kaldırılan Bayrak, onunla bana görevi tamamladık diye oradan selam veriyorlarmış ta... bu haber üzerine dava açtığını, Tekzip davalarını kazandığını, genel müdürlüğün de gazete aleyhine dava açtığını ve kazandığını,

Trabzon Akşam muhabirinin bu haberi yazmadan önce McDonalds'ta Yasin Hayal'in avukatı olan Fatih Çakır ile birlikte gidip orada bu senaryoyu hazırlayıp döndüklerini, ..İstanbul'dan kendisini arayıp böyle bir avukat var, burada dolaşiyor tanıyor musunuz, ailesine bir sorar mıyız? Dediklerini, McDonalds'taki avukatını siz tuttunuz mu? Diye ailesine sorduğunu, babasının “Hayır.”, “Hayır, tutmadık.” dediğini Meğerse bu kişilerin oraya bir operasyon için gittiklerini, fotoğrafı çektiklerini,...avukatın halen ağır cezada yargılanıyor olduğunu, ..ayrıca Trabzon Baro Başkanlığına şikâyet etmiş olduğunu, orada çoğunlukla disiplin soruşturması açılmasına karar verildiğini, disiplin soruşturmasının devam ediyor olduğunu, Böyle bir garip durumun olduğunu, bunun Yasin Hayal' in Mc Donald's eylemindeki avukatı ile akşam gazetesi Trabzon muhabirin bir senaryosu olduğunu ve babasının da burada kullanıldığını, Hayal in babasının İstanbul bu kişilerle aynı uçakta götürüldüğünü,

“Babanın ifadelerinde “Yahya Öztürk’ü o gün de gördüm, bize daha önce de geldi.” diyor.. Gazetelere yansıyan...” şeklindeki ifadeye; -Allah’ı şahit koşarak, hiçbir gün görmedi adamcağız, şubeye gelmiş gitmiş, uğramış, işte, çocuğu, yüreği yanmış baba, neticede- dediği,

“Yasin Hayal cezaevinden çıktıktan sonra sizi ziyaret etti mi?” sorusuna; Kendisini görmediğini, şubeye gelip gittiğini söylediklerini, selamı var dediklerin, ama kendisinin görmediğini, zaten şubenin, çalışmalarının yoğun olduğunu, bir sürü gelen gidenin olduğunu kendisinin görmediğini,

Şubeye gelmesinin teşekkür etmek maksadıyla mı olduğunun sorulmasıyla ilgili olarak; Son yasalardan sonra kolluğun nispeten insanımıza daha bir kaliteli hizmet vermeye başladığını, insanımıza güzel davranılıyor oluşunu, bir seviye kazanıldığını bundan da insanların memnun kaldığını, ama Yasin Hayal’in gelişinin teşekkür bağlamında mı veya -Çıktım kurtuldum, işte, ben buradan geçtim, görevim bağlamında mıdır? Bunu bilemeyeceğini,

“Yasin Hayal yapmış olduğu bomba düzeneğinin denemelerini Pelitli beldesinde yapmış. Bu söyleniyor daha önce. Bu konuda jandarmayla bir görüş alışverişiniz oldu mu? Onlarla bilgi paylaşımınız oldu mu? “ sorusuna; Mutlaka olmuş olduğunu, Cumhuriyet savcısının onların da adli amiri, kendilerinin de adli amiri olduğunu, mutlaka o dönemde bir diyalogun geçmiş olacağını, (EK:40/1-8)

g) Komisyonumuz 05/05/2008 tarihli ve 185 sayılı bir yazı ile, İçişleri Bakanlığından, Trabzon Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlüğünde büro amiri olarak görev yapan Özkan Mumcu’nun 12/03/2008 tarihinde yapılacak olan Alt Komisyon Toplantısında bulunmasını istemiş (EK:41) ve Trabzon Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlüğü Büro Amiri **Komiser Özkan Mumcu** aynı tarihte, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun TBMM ndeki odasında Alt Komisyona vermiş olduğu ifadesinde;

“2004 yılında Trabzon Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlüğünde göreve başladığını, göreve başladıktan yaklaşık bir hafta-on gün sonra Mc Donald’s olayının olduğunu,. Daha sonra iki yıl falan görev yaptığını, En son Erhan Tuncel’ in irtibatlı olduğu Muhittin Zenit’in Bayburt’a tayini çıkınca, Tuncel’ i devraldığını,, yaklaşık bir ay-bir buçuk ay Erhan Tuncel’le kendisinin görüştüğünü Daha sonra askere gitme sebebiyle ilişik kestiğini, Erhan Tuncel’i sonraki arkadaşı, Mehmet Ayhan’a devrettiğini,

Cinayet gerçekleştiğinde askerde olduğunu ancak, daha önceden Erhan Tuncel’le görüşmelerinin olmuş olduğunu, , genelde ilk görüşenin irtibatlı olanın Muhittin Zenit olduğunu, büro amiri olarak bilgilerin kendilerine geldiğini, değerlendirip, raporlara eklenecek veya herhangi bir şeyler varsa eklediklerini, Muhittin gittikten sonra Erhan ile iki veya üç defa görüştüğünü, O süre içerisinde zaten Erhan Tuncel in sınavlarının olduğunu, Sınavlarla ilgili problemlerinden bahsediyor, maddi sıkıntılarında bahsediyor olduğunu, bir ay-bir buçuk ay o şekilde görüştiklerini, iki veya üç buluşma yaptıklarını Daha sonra askere gidince irtibatının kesildiğini,

“Peki o görüşmelerde hiç bu tür konular, Yasin Hayal’le ilgili konular gündeme geldi mi?” şeklindeki soruyla ilgi olarak; 17 Şubatta İstanbul’a yazılan yazıda büro amiri olarak orada görev yaptığını ve o yazıdan bilgisinin olduğunu,. Ondan sonraki süreçte gerek kendilerinin gerekse Muhittinin, şube müdürlerinin hep bu konu üzerinde durduklarını Yani, Erhan Tuncel’le buluşmaların ilk konusunun bu olduğunu, Erhan Tuncel ile Muhittin Zenit’ in görüştüğünü, daha sonra Tuncel’ in kendisine geldiğini Tuncel’ e buluşmalarında bu konunun önemli olduğunu, bu konunun üstüne gidilmesi gerektiğini hep vurguladığını, Erhan tuncel’in de özellikle haziran ayında, Yasin Hayal’in artık kendi işine baktığını, çok fazla bu işlerle irtibatlı olmadığını söylediğini, ona tekrar

“Sen Yasin’in durumunu biliyorsun, ne olur ne olmaz kontrolün altında olsun. Kesinlikle, böyle bir girişimi veya farklı bir niyeti olursa bu konuda bizi bilgilendir.” dediklerini, Zaten o süreçte, bahsettiği gibi, dersleri olduğu için genellikle “Derslerimde kolaylık sağlayabilir misiniz?” dediğini derslerden bahsettiğini, maddi açıdan sıkıntılı olduğu için iki üç buluşmada da bu konuların geçtiğini,

Zaman zaman 100, 150, 200, bazen durumuna göre...değişen miktarlarda üst amirlerinin bilgisi dahilinde Erhan Tuncel’ e maddi yardım yaptıklarını,

Eleman ile görüşmeler ve ilişkilerle ilgili olarak İstihbarat Şube Müdürüne kadar üst amirlerine bilgi verdiklerini, şube müdüründen sonrası, örneğin emniyet müdürünün bu konuda bilgisinin İstihbarat Şube Müdürü aktarırsa olabileceğini, İstihbarat Şube Müdürünün aktarmama durumunun olamayacağını, Zaten, F4 dedikleri buluşma raporlarını İl Emniyet Müdürünün imzaladığını, yani İstanbul’a yazılan yazıları İl Emniyet Müdürünün imzalayacağını, Yani bilmemesinin mümkün olmadığını,

Tuncel ile yapılan görüşmelerin üstlerine rapor hâline getirildiğini, ancak kendisinin “Özgür” kod adıyla yapmış olduğu görüşmelerin kayda değer bir şey olmadığı için raporlanmadığını, üstlerle buluşma yapılmadığını, bu buluşmalarda zaten Hrant Dink’le ilgili hiç konunun geçmediğini, herhangi bir şeyden bahsetmediğini, Fakat konunun devam etmesi konusunda telkinlerde bulduklarını, Yani bu olaylarla ilgili herhangi biri geçmediği için rapor haline getirmediklerini, üç dört defalık bir görüşmelerinin olduğunu, bu görüşmelerin hiçbirinde önemli bir veri elde edemedikleri için rapora gerek duymadıklarını, ancak elemanı motive etmek için, para vermeye devam ettiklerini, Daha sonraki süreçte bilgi almak için, teşvik etmek için böyle bir şey yaptıklarını,

O bir buçuk aylık süre içerisinde telefon görüşmelerinin olduğunu,

Erhan Tuncel’ in 25/1/2007 tarihli ifadesindeki “Daha önceden Zeynel Abidin Yavuz ve Yasin Hayal’e verdiğim Hrant Dink resimlerini geri alarak Özgür Komisere verdim...” sözünün yalan olduğunu,

“...Özgür Komiser de görüşmemizde bana ‘Bu işin çözümü ne?’ diye sordu. Ben de ona ‘Yasin Hayal’in yanına git. Boca Juniors takımının formasını hediye et. Akıllı ol ne yaptığını biliyoruz de dedim. Çünkü bu durumda takip edildiğini anlayacak ve eylemi yapmaktan vazgeçecekti.” Böyle bir şey söyledi mi? sorusuna; söylemediğini, Zaten bu fotoğraf konusuyla ilgili olarak son mahkeme tutanağında, kendisinin de böyle bir şeyi hatırlamadığına dair Mahkemede beyanı olduğunu,

Erhan Tuncel’in Hrant Dink’le ilgili fotoğraflarını kendilerine verdiğini iddia ettiği, Daha önce de müfettişlerin de o şekilde kendisine soru sormuş olduklarını, kendisinin de böyle bir durum olmadığını arz etmiş olduğunu, Tuncel’ in, 11 Şubat’taki mahkemede ifadesinde de “Ben o konuyla olarak herhangi bir şey hatırlamıyorum.” Demiş olduğunu,

Muhittin Zenit’in Erhan Tuncel’le görüşmelerinden büro amiri olarak haberinin olduğunu,... Memurların “Biz şu şahısla buluşacağız.” Diye haber verdiklerini, buluşmalarının bilgisi dâhilinde olduğunu,

Yasin Hayal’ i gördüğünü ama böyle bir oturup, bir yanaşarak, bir konuşma filan olmadığını, YasinHayal ile istihbari bir çalışma veya bir yakınlık kurma düşüncesinin olmadığını,

“Erhan Tuncel’le siz... Ne anlattı size, nasıl bilgiler verdi? Yani, o birkaç defa telefon görüşmesi, birkaç defa yüz yüze bir görüşmeden sonra siz ne anladınız oradan?” sorusuna; 5 Şubatta Rahip Santoro cinayetinin olduğunu,, Daha sonra 16 veya 17 Şubatta Erhan Tuncel’le buluşma yapıldığını, Son buluşmada da Yasin Hayal’in -zaten takipte olduklarını, Yasin Hayal’e bakıyor olduklarını- böyle bir düşüncesi olduğunu kendilerine arz ettiğini kendilerinin de bunu İstihbarat Daire Başkanlığına buluşma raporu ve haber raporu olarak ilettiklerini, ayrıca üst yazıya çevirerek İstanbul’a bildirdiklerini,. Daha

sonraki süreçte zaten bu konuda çalışmalarının olduğunu, ve Erhan Tuncel' in ve nisan ayında -kendisinin bir kursa gitmiş olduğu orada bulunmadığı- yine Muhittin Zenit'le görüştüğünü, o tarihte bundan vazgeçildiğini bildirdiğini, O yazının tekrar Başkanlığa bildirildiğini, bulunduğu süre içerisinde, yani haziran ayında bizzat Erhan Tuncel'le görüştüğünde de tamamen derslerle ilgili konulardan bahsettiğini,. zaten bu dönemde daha çok Erhan Tuncel'in yapısının kendilerine güven vermiyor olduğunu, Özellikle nisan-mayıs ayında, bunu Muhittin Zenit' in de, bildiriyor olduğunu, haziran ayında kendi görüşmelerinde de sordukları sorulara çok rahat cevap vermiyor olduğunu, bir konuyla ilgili bilgi almak istediklerinde buna çekinerek cevap verdiğini, buna sebep ne olabilir, onu bilemeyeceğini, belki soğumuş olabileceğini,

Bu süre içerisinde Jandarmayla bir bağlantısı olabileceğini sanmadığını,

Erhan Tuncel'den artık bize hayır gelmez YİE den düşürükmesi şeklinde bir raporunun olmadığı, yine olumlu olmasına dönük bunu iyi takip edelim, izleyelim, bu Erhan Tuncel bizden, daha uzun süre yararlanabiliriz dediği bir raporun da olmadığını,

...Yasin Hayal ile ilgili bilgi Erhan Tuncel'den geldiği için, Erhan Tuncel'e ne kadar güvensizlik duysalar da Yasin Hayal'e yakın olmasından dolayı bilgi getirebilecek tek kaynak o olduğu için yine tekrar devam ettiklerini,. ..bilgi vermese de o güveni olabilmek için onlara güven telkin ediyor, konuşma yapıyor olduklarını,

Yasin Hayal'e ulaşmak için Erhan Tuncel'in alternatiflerini düşündüklerini, Yasin Hayal' in fiziki takibe alındığını, Pelitli bölgesine zaman zaman gidilip, Yasin Hayal'in ne yaptığına falan bakıldığını, Yasin Hayal' in bu süreçte internete gidip geldiğini, evine gittiğini,

"Pelitli jandarmayla ilişki kurdunuz mu? Onlara da bu konuda kontrol edin, aman ha bu adam..." şeklindeki soruya; Bunun zaten kendi görevi olamayacağını, amirlerinin kurup kurmadığını bilemeyeceğini belki görmüş olabileceklerini,

Muhittin Zenit ayrıldıktan sonra elemanı takip etme işi olan görevi haziran 2006 da kendisine devrettiğini, temmuzun ikinci haftası izne ayrıldığını, yirmi günlük iznimi kullanıp 10 ağustos 2006 itibarıyla da askere gittiği için ilişik kestiğinden bir buçuk aylık süre içerisinde, haziran ve temmuzun ikinci haftasına kadar bu işi yaptığını, sonra Erhan Tuncel'i devrettiği kişinin Mehmet Ayhan olduğunu,

Mehmet Ayhan'ın bu dönemde Erhan Tuncel'in yardımcı istihbarat elemanlığından düşmesini isteyen bir görüşünün olmadığını, Erhan'ın mayıs, haziran ayında kendilerine bir güven eksikliği verdiğini, ama bu güven eksikliğinden dolayı hemen ilişkisini kesme gibi bir niyete gitmeyeceklerini, bu durumda ilişkilerin soğutmaya alınacağını, birkaç alternatifin deneneceğini, tekrar güven tazelenmeye çalışılacağını,

Erhan Tuncel'in yardımcı istihbarat elemanlığından düşürülmesi kararını kimin aldığını o dönemde askerde olduğu için bilemeyeceğini, Bu dönemde İstihbarat şube Müdürünün Faruk Sarı müdürün olduğunu, Faruk müdürle bir gün çalıştığını ve askere gittiğini, Reşat Altay müdürle de bir buçuk ay çalışıp askere gittiğini, kendisinden dört ay sonra Erhan Tuncel' in YİE olarak ilişkisinin kesilmiş olduğunu, Muhtemelen de o süre içerisinde tekrar buluşmalara gelmediği yalan söylediği için güvensizlikten dolayı ilişkisini kesmiş olabileceklerini,

"Erhan Tuncel'in Elâzığ'da Mehmet isimli bir misafiri geliyor ve "Bu MİT'e girmek istediğini." söylüyor. Onun üzerine de Erhan diyor ki: "Benim MİT'te tanıdığım var." İşte CV'sinin... MİT'te İhsan Kasap adlı bir şahıs olduğunun, bu konuda bir bilgi?.." şeklindeki soruya, böyle bir şeyden bilgisi olmadığını, o süreçte bildiği kadarıyla, daha sonra öğrendiği kadarıyla eylül ayından sonra böyle bir şeyin gerçekleşiyor olduğunu, ağustos, eylül, ekimden sonra, o süreçte askerde olduğunu, İhsan Kasap meselesinin kendisi geldikten sonra olduğunu, 5 şubatta göreve başladığını, yani cinayetten on beş gün sonra göreve başladığını, bunu O günkü raporlardan öğrendiğini,

Yasin Hayal'le ilgili görevlendirilmiş bir tek Erhan Tuncel in olduğunu başka elemanın olmadığını,

17 Şubat 2006 tarihinde İstanbul'a göndermiş oldukları yazıdan sonra bu konuyla ilgili İstanbul emniyet ve Ankara İstihbarat Daire Başkanlığıyla bir görüşmeniz oldu mu ? şeklindeki soruya; bu yazıyı yazdıktan sonra, dan Volkan Altınbulak' ın, kendisi telefonla aradığını, -yazı yazılıp, yazının ayrıntısıyla ilgili olarak genelde alt birimlerin kendi aralarında görüşüğünü, -konu nedir, tam olarak neler yapılabilir diye kendisini aradığını,. Kendisinin de sadece işte Erhan Tuncel'in durumu, Yasin Hayal'in durumu... gibi yazılı olan konuları anlattığını, Yasin Hayal'in böyle öldürebilecek nitelikte birisi olduğunu söylediğini, Zaten yazıda da belirttim, ağabey olarak, ağabey işte Mc. Donald's'ı yapan bir şahıs ve bizim şu ana kadar takip ettiğimiz süre içerisinde de çok yani bu eylemi yapabilecek bir kapasitesinin olacağını bildirdiğini, konuşmanın yazıyı yazdıktan sonra olduğunu,

Engin Dinç'le Ahmet İlhan Gülerin konuyla ilgili görüşüp görüşmediklerini bilmediğini,

Hiyararşi olarak kendisinin o dönem şube müdür yardımcısı olan büro amiri Ercan' a bildirdiğini, Onun şube müdürüne bildireceğini, Artık o süreçte görüştüler mi onu bilemeyeceğini,

Erhan Tuncel'le görüşme yaptıktan sonra Erhan Tuncelin bu bilgiyi vermesinden sonra buluşma raporunu, haber raporumuzu yazdıklarını ve Başkanlığa gönderdiklerini,. eğer elemanın verdiği bilgi başka bir ili ilgilendiriyorsa ayrıca üst yazı olarak o ile de bildirilir kuralı gereği o yazıyı yazdıktan sonra aynı gün tekrar İstanbul'a bildirdiklerini,

İstanbul' un yazı kendilerine ulaştıktan sonra, yazıyı okuduktan sonra daha farklı bilgi var mı yok mu diye kendisini aradığını, hem mesela resmî yazıda yazılmamış olabilir diye belki kendisi o şekilde düşünmüş -bazen biz de mesela- olacak ki konunun daha ayrıntısını öğrenebilmek için kendini aradığını, kendisinin de konunun yazısından ibaret olduğunu, zaten yeni bilgi olduğunu, elemandan alınan bir bilgi olduğunu bildirdiğini, Volkan Altınbulak' ın "Farklı bir şey var mı?" dediğinde -yok dediğini, şu an için farklı bir bilgimiz yok dediğini, Orada da tekrar Yasin Hayal'in yazıda da belirttikleri gibi Mc. Donald's eylemini yaptığını, böyle bir potansiyelinin olabileceğini, şu anda da Hrant Dink'e yönelik, Ermenilere karşı bir kin beslediğini, ses getirecek bir eylem yapabilecek bir potansiyeli olduğunu telefonla da görüştiklerini bildirdiklerini,

Yazıda, Yasin Hayal'in geldiğinde İstanbul'da Osman Hayal'in yanında kalacağını, Osman Hayal' in Sargazi'de fırında çalıştığını yazmış olduğunu,

"Peki, sizin istihbaratınız da doğru değildi neticede. Yani Osman Hayal'in İstanbul'da olduğu da o tarihte doğru değildi. " şeklindeki ifadeye, şimdi onu hatırlayamadığını, Elemandan alınan bilginin daha sonra orada olup olmadığıyla ilgili olarak teyit edilmesi gerekeceğini, bunu bildirdiğini, bunun eleman bilgisi olduğunu, ...eleman bilgisinin doğruluğu veya yanlışlığının daha sonra teyit edilmesi gerekeceğini,

İstanbul'a, yazdıkları yazının konusunun, bir noktada Osman Hayal'in orada olup olmadığını araştırılmasının istenmiş olduğunu, bunun Osman Hayal'in evini bulun veyahut da oturduğu yeri bulun ve kontrol altına alın demek olduğunu,.genel olarak yazıda anlatmak istediklerinin, -Yasin Hayal Trabzon'da kalıyor, böyle bir düşüncesi var. Yarın öbürsü gün, bir sene, altı ay sonra veya başka bir zaman İstanbul'a gelebilir, bu eylemi işleyebilir. Orada gelirken de işte ağabeyinin yanında kalabilir diye bir bilgi, bunlar teyide muhtaç bilgidir- olduğunu,,

İstanbul'un böyle bir adresi bulamamış olduğunu ancak tekrar geri dönüp bu durumun kendisiyle görüşülmediğini, Şubeden başka biriyle görüşülüp görüşülmediğini bilmediğini, böyle bir durumda genellikle kendisiyle görüşülmesi gerekeceğini,Şube müdürünün diğer ilin şube müdürü, büro amirinin diğer ilin büro amiri, şube müdür

yardımcısının diğer ilin şube müdür yardımcısı olarak genelde görüşüldüğünü ve görüşüleceğini, ama Volkan Altınbulak' ın, İstanbul'un böyle bir adresi bulamamış olduğunu tekrar geri dönüp bu durumu kendisiyle görüşmediğini,

İstanbul'un öyle bir adres olmadığını bir yazıyla bildirmediğini, Osman Hayal'i o süreçte hâlen İstanbul'da bildiklerini,

“Peki, siz bir istihbarat şeyi olarak, bir cevap gelmedi size, Osman Hayal'in şeyini istiyorsunuz siz de olup olmadığını. Niçin uyarmadınız İstanbul'u?” sorusuna bazen bir ay sonra bulabileceğini, iki ay sonra bulabileceğini, hâlâ o sürecin devam ettirdiğini sandıklarını, bu süreçle ilgili yazılı ya da sözlü dönülmediği sürece orada araştırıldığına kanaat getiriyor olduklarını, ...çalıştın mı, yaptın mı...şeklindeki bir sorunun istihbarat birimleri arasında uygun karşılanmayacağını, oraya talimat vermek durumunda olamayacaklarını,

Zaten yazılarının anlamının, böyle bir bilgi var, siz bu konuyu artık araştırın, biz kendi ilimizde olan işi araştırırız, siz de kendi iliniz çapında araştırın, Ben Yasin Hayal'i çalışıyorum, bakıyorum siz de bakın olduğunu, ancak daha sonra bir dönme olmadığından hâlen işi takip ediyorlar diye düşündüklerini,

“Yasin Hayal'le tek Erhan Tuncel görüşüyordu. Bundan başka niye bir başka yardımcı elemana ihtiyaç duymadınız?” şeklindeki soruya, ...bazen bir kişiyi eleman yapabilmek için o kişinin özgeçmişini, durumunu, Yasin Hayal'le irtibatını, her şeyini gözden geçirir, ondan sonra şahsa teklif edeceklerini, veya irtibat kuracaklarını, o süreçte demek ki güvenecekleri başka birinin olmamış olduğunu, çünkü her kişinin eleman olamayacağını,.. getirdiği bilginin, düşünüleceğini,

“Bu konuda çalışmalarımız devam etmektedir.” dedikten sonra yapmış olduğunuz çalışmalar neler? Hangi tedbirleri aldınız? Sorusuna, o dönem zaman zaman Erhan Tuncel'le görüşüldüğünü ve bu şekilde Yasin Hayal' in kontrol edildiğini,

Erhan Tuncel'in dışında herhangi bir çaba içerisinde olunulmamış, ondan gelen bilgilerle yetinilmiş...olmasıyla ilgili olarak; Muhtemelen o dönemde başka birine güvenilmediğini, yardımcı istihbarat elemanının, bilgiyi alabilecek kapasitede, Yani Yasin Hayal'den o bilgiyi alabilecek ve ona çaktırmadan istihbarata bilgi getirebilecek kapasitede olması gerektiğini, ...bu yüzden demek ki o dönem başka birisini bulamamış olacaklarını,

(....)

Muhittin Zenit' in Erhan Tucel ile yaptığı bütün görüşmelerini rapor veya bilgi olarak kendisine aktardığını, bazen bir saatlik görüşme olmuş olmasına karşın o bir saat içerisinde kayda değer on beş dakikalık veya yarım saatlik veya kayda degecek bilgileri aktardığını,

Erhan Tuncel'in başladığı andan bitiriliş anına kadar dokuz veya on raporun olduğunu,..bunların içeriklerinin...o süreç içerisinde tam içeriklerini hatırlamamakla birlikte “aşırı sağ faaliyetler” olduğunu,

Osman Hayal'in İstanbul'da olmadığı bilgisinin kendilerine hiçbir şekilde iletilmediğini,

“İstanbul'un da size bildirmemesinin sebebi, siz nasıl bir istihbarat yapıyorsunuz, daha burada olmayan, kendi memleketinizde olan birisini bize soruyorsunuz gibi düşünmüş olabilir mi?” sorusuna; Böyle olabileceğini, ama kendilerine bildirmediği için bilmelerinin mümkün olamayacağını,

(.....)

Erhan Tuncel'den aldıkları bilgiye göre Yasin Hayal'in bu işi yapacak olduğunu ve bunun farkında olduklarını ve bu eylemden vazgeçirmek için Erhan Tuncel'le yaptıkları üç buluşmada “-Bak Erhan, Yasin Hayal'in tek güvendiği insan sensin ve yakın olan da sensin. Bu adamın böyle bir niyeti var. Senin üniversiteli olman münasebetiyle ve ona

yakın arkadaş olman münasebetiyle bu durumdan yavaş yavaş vazgeçmesini, eğer Hrant Dink cinayeti işlenirse bu durumun hiçbir şekilde Türkiye'ye veya Türklere veya kendisinin düşündüğü gibi kimseye faydalı olamayacağını, tam aksine, bizim aleyhimize bir durum olacağını, Bunu, sen fırsat buldukça, yavaş yavaş Yasin Hayal'e mutlaka bildir. "Dediklerini,

Üç buluşmasında da Yasin Hayal'le ilgili hiçbir konu geçmese bile, Hrant Dink'le ilgili konu geçmese bile ilk konuşmada ve son konuşmada bu konunun önemli olduğunu ve mutlaka bu yönde kendisine telkinde bulunması gerektiğini Erhan Tuncel bildirmiş olduğunu, O nun "Ağabey tamam, ben mümkün olduğu kadar kendisine iletiyorum." Dediğini,

Askere gitmeden en son buluşmada bile "-bak ben askere gideceğim, bizim arkadaşlar görüşecekler, senin ilk ve öncelikli konun budur. Yani bu konuyu sen takip edeceksin. Yasin Hayal'in sen durumunu bizden daha iyi biliyorsun ve herhangi bir gelişme, ne olursa olsun bize bildireceksin " dediğini, Erhan' ın "Ağabey tamam yapacağım." Dediğini,

"Burada daha başka yapılacak bir şeyler yok muydu? Yani burada bir yazı yazarak bu işin ciddiyetini kavramışsınız ve kavratmaya da çalışmışsınız. Bu ciddi. Mc. Donalds'ı bombalamış. Şimdi bu adam eylem yapmaya da yatkın, meyilli. Bunu da tespit etmişsiniz ve bunun yazısını yazmışsınız. Sonra bu Erhan Tuncel'den de yeterince bilgi gelmediği de anlaşılıyor bütün sorunlarınıza eğilmiş olmanıza rağmen. Peki, burada başka yöntem? Sadece işte etraftaki bakkala, kasaba gidip de sormak mıdır, yoksa sıkı takip etmek midir? Şeklindeki soruya,

Kendilerinin aradığının Yasin Hayal ve Yasin Hayal'in hareketleri olduğunu, sonuçta eylemin onun hareketiyle, düşüncesiyle başlayacağı için ana hedeflerini Yasin Hayal olduğunu, Yasin Hayal' in de bulunduğu süre içerisinde, askerliğe kadarki süre içerisinde Erhan Tuncel'le görüştiklerini, "Bu eylemden yavaş yavaş ağabey vazgeçiyor." Dediğini, bunun nedeninin de "Maddi bir imkân bulamıyor." Olduğunu belirttiğini,...

"Ama maddi imkân bulamıyor demesi maddi imkân bulunduğu an bu işi yapacağı anlamına geliyor. " şeklindeki görüşe bunun her zaman geçerli olduğunu, Bunun, ilk yazılarından itibaren belli olduğunu, Yasin Hayal'in zaten eylem yapma potansiyelinin olduğunu, her an her dakika Yasin Hayal in eylemi yapmasa bile, onu takip ediyor olacağını, Her zaman o sürecin olacağını ve belki o ölene kadar devam edeceğini, bunun belki yeni yardımcı elemanlar bulunarak belki başka şeylerle o anki duruma göre değişeceğini,

(...)

"Sen kontrol altında tutmuşsun. Peki sen bıraktıktan sonra, senden sonraki süreçte bir ihmâl görüyor musun? " şeklindeki soruya; arkadaşların da aynı şekilde kontrol altında tutmuş olduklarını düşündüğünü, Zaten buluşmalara Mehmet Ayan ile birlikte gidiyor olduklarını, kendisinden sonra Erhan'ı ona devrettiğini, onun da gereken fedakârlığı gösterdiğine inandığını,. Ama o süreçte Erhan Tuncel' in kendisinden sonraki süreçte daha fazla buluşmalara gelmemesi, işte şu konuyu araştır yap deyince isteksiz davranmasının, arkadaşlarını ilişkisini kesmek zorunda bırakmış olduğunu,

Erhan Tuncel'le ilgili kendisinden sonraki görev alan arkadaşlarına bu işin vahametini, önemini aktarmış olduğunu, onların da gerekli üstlerine, amirlerine bu konuda bilgi vermiş olmaları gerektiğini, görevi bıraktıktan sonraki süreçte Erhan Tuncel'e dönük ve Yasin Hayal'e dönük çalışmaların aksanmış olabileceğinin burada bilgi eksikliğinden kaynaklanmış olabileceği veya gelen arkadaşlarınının bu konuda artık herhâlde yapacak bir şey olmadığını düşünmelerinin hem şahsı adına hem de istihbarat hizmetleri olarak söz konusu olamayacağını, ... Yaklaşık dört yıldır istihbaratta çalışmakta olduğunu,. yeri gelir bazen bir sene boyunca adamı takip edip hiçbir şeyin çıkmayabileceğini ama kişinin takip

edileceğini, kendinden sonraki arkadaşlarının da bu konuya dikkat ettiklerine ben inandığını,

(...)

Erhan Tuncel'in ilk haberi getirdiğindeki "Ağabey, Yasin bu işi yapacak, kafasına koymuş, ciddi." dediği ifadeyle daha sonraki buluşmalarda aktardığı bilgiler arasında fark olduğunu bunu bizzat fark ettiğini,

Muhittin Zenit ile Erhan Tuncel'in basına da sızan son görüşmesinde özellikle Erhan Tuncel'in güvensizliğini daha da kanıtlıyor olduğunu, Son anda, cinayetin bile işlenmiş olduğu anda bile Ogün Samast'ın olduğunu söylemiyor olduğunu,

Erhan Tuncel'in aynı fikirle hareket ettiğine, bunları ruhen desteklediğini yüzde yüz bir şey diyemeyeceğini ama destekleyeceğini sanmadığını, belki içten içe destekleyebileceğini,

"*Erhan Tuncel bu işin içinde olmuş olabilir mi dolaylı veya dolaysız?*" şeklindeki soruya, olabilir olacağını,. Ama buldukları süre içerisinde, birlikte olduğuna dair eğer bir kanı elde etselerdi onun kesinlikle ilişkisini kesmiş olacaklarını,

Yasin Hayal'in bir Çeçen'le ilişkisi olduğu ve ondan da ekonomik anlamda da birtakım yardımları alabileceği ile ilgili olarak; böyle bir durumun olmadığını, Mc Donald's eylemi zamanında Yasin Hayal' in, Çeçenistan'a gitmeye çalışmış olduğunu, orada biriyle, hatta "Rufai" diye biriyle görüşmeye çalıştığını, daha sonra, oradaki imkânsızlıklardan dolayı geri geldiğini, Zaten takip etme amaçlarının o olduğunu,

Rufai bilgisinin Yasin Hayal'in kendi ifadesi olduğunu, onu bilmenin mümkün olmadığını, çünkü Rufai diye biriyle görüştüm dediğinde, belki adamın gerçek ismini de Rufai olmayabileceğini, Kod ismi olabileceğini, Rufai isminde de birinin de olmayabileceğini, Yasin Hayal'in onu kendisine hava katmak için de söylemiş olabileceğini, böyle birinin türkiye'ye giriş yapmamış olduğunu,

En sağlam bilginin kendi gözle görülen, gözlem yapılan bilgiler olduğunu, Takip, tarassut bilgilerinin olduğunu, Yasin Hayal'in bu anlamda takibinin yapıldığını, ..normal günlük işlerde olduğunu, eyleme yönelik, bir silah temin etmeye yönelik bir çalışması olsa veya farklı bir şekilde farklı bir eyleme yönelik bir çalışması olsa mutlaka 17 Şubatta yazdıkları yazı gibi mutlaka yazılır olacağını, yazılmamasının sebebinin o gibi eylemlerin olmaması olduğunu, Kendisinden öyle bir hareketin olmamasından dolayı.

Coşkun İğci'yi tanımadıklarını, onu da daha sonra öğrendiklerini,

Pelitli'nin jandarma bölgesi olduğunu, jandarma ile bir istihbarat alışverişi ya da onların aktardığı bilgilerin olmadığını,

Jandarmayla irtibatı kurar hiyerarşik olarak İl Emniyet Müdürünün kuracağını, Ona bilgiyi de İstihbarat Şube Müdürünün iletceğini, aylık olarak asayiş toplantılarının olduğunu,

Yahya Öztürk'ün "Bayrak düştü kaldı" şeklindeki Yasin Hayal'le görüşmesi olduğunu sanmadığını ve bunu bilmediğini,

Ogün Samast ismini ilk cinayet işlendiği zaman duyduğunu, Erhan Tuncel'den hiç bu ismi ve Zeynel Abidin ismini duymadığını

Yardımcı istihbarat elemanı ile yapılan buluşmaların hepsinin kayda geçirilmediğini istihbaratta böyle bir şeyin olmadığını, görüşmelerde genelde not alındığını, ses kaydının , güven açısından sıkıntılı olabileceğinden tercih edilmediğini, ses kaydının mutlaka YİE den habersiz olması gerekeceğini," (EK:42/1-23)

h) Komisyonumuz 05/05/2008 tarihinde, İçişleri Bakanlığında, Trabzon Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlüğünde polis memuru olarak görev yapan Mehmet Ayhan'ın 12/03/2008 tarihinde yapılacak olan Alt Komisyon Toplantısında bulunmasını bir yazıyla istemiş (EK:43) ve Trabzon Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlüğü

Polis Memuru Mehmet Ayhan aynı tarihte, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun TBMM ndeki odasında Alt Komisyona vermiş olduğu ifadesinde;

“2005 yılının Ağustos ayının 2’sinde Trabzon’da göreve başladığını, halen Trabzon Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlüğünde polis memuru olarak çalışmakta olduğunu,

Özkan Mumcu askere gidince Erhan Tuncel’le görüşme ve ilişkiyi devam ettirme görevinin kendisine verildiğini, Yasin Hayal’le Erhan Tuncel’in tanışması hakkında hiçbir bilgisinin olmadığını, tanışma zamanlarıyla alakalı bir bilgisinin olmadığını,

Özkan Mumcu’dan sonra Erhan Tuncel’le üç ay civarında bir süreyle, 4 veya 5 kere yüz yüze görüştüğünü, bu görüşmeler sırasında Erhan Tuncel’in getirmiş olduğu bir bilgi veya ondan aldığı bilginin olmadığını, bu konuyla alakalı olarak görüştiklerinde her zaman konunun önemine binaen herhangi bir şey olup olmadığını sürekli sorduklarını, ama Erhan Tuncel’ in bu konuyla alakalı bir bilgi vermediğini ve Yasin Hayal’in artık bu konudan vazgeçtiğini söylüyor olduğunu bildirdiğini,

Erhan Tuncel’in o dönemlerde Yasin Hayal’le arkadaş olduğu için görüşüyor olduklarını, Görüşmüş olmasına rağmen Yasin’in Erhan’a bir şey aktarmadığını söylüyor olduğunu, Erhan Tuncel’ in, Yasin’in, normal hayatına devam etmeye çalıştığını, bir düzen kurmaya çalıştığını, bunun için de çalıştığını, işe başladığını falan söylediğini, bunları kendi tespitleriyle de kontrol ettiklerini,

Erhan Tuncel’in zaman zaman buluşmalara gelmediği, ..son zamanlarda buluşmalara gelmeme veya bir mazeret ileri sürmesinden dolayı YİE den çıkarılmasını önerdiklerini,

Erhan Tuncel ile Ağustos ayının 10’undan itibaren 4 veya 5 kez görüştüğünü,16 Kasım’da da Erhan Tuncel’in ilişkisinin kesildiğini,

Erhan Tuncel’in yardımcı istihbarat elemanlığından ayrılmasına karar verilmesinin bir süreçtir olduğunu, bir anda “tak”... diye tek seferde karar verilecek bir konu olmadığını, elemanın çıkarılmasını bir süreç olduğunu, bu süreç içerisinde bu tespitlerinin her geçen gün biraz daha güçlendiğini, sık sık para talebinde bulunma, para temin etmek için birtakım senaryolar yazma şeklinde farklı şeyler olduğunu, Para talebinin çok artmış olduğunu, yalan söyleme olayının da olduğunu,... bunlar birleştiğinde, güven duygusunda güvensizlik oluşmasına sebep olacak tavır ve davranışların öne çıktığını ve bu şekilde olduğu için artık elemanlıktan çıkarılmasının uygun olacağı şeklinde bir rapor yazdıklarını,

Kendi dönemimde Erhan Tuncel ile ilgili yaptığı görüşmeler ile ilgili olarak hiç bilgi raporu olmadığını,, o dönemde kayda değer bir bilgi olmadığı için rapor yazmadığını,

Bu görüşmelerde Erhan Tuncel’in sürekli sordukları hâlde Dink’ten hiç bahsetmediğini, o konuyla alakalı hiçbir şekilde son süreçte bilgi vermediğini

Bu görüşmeleri yaptıktan sonra bir üstündeki büro amirine, kendinden sorumlu amiri olan Özkan Mumcu komiser ve daha sonra emniyet amiri Ercan Demir’ e bilgi verdiğini,

Erhan Tuncel’in yardımcı istihbarat elemanlığından düşme teklifinin kendisi ve üst amirleri tarafından Tuncel’ e, kendileri döneminde oluşan ve daha öncede Özkan Komiser döneminde de oluştuğunu zannettiği, güvensizlikle alakalı birtakım şeylerin olması sonucunda yazmış oldukları rapor sonrasında kararlaştırıldığını,

Özkan komiser döneminde de bir rapor hazırlanmadığına göre, bunun YİE den bir bilgi alınmadığını gösterdiğini, Zaten bilgi alındığı takdirde onun rapor mutlaka yazılmış olacağını, bilgi alındığı zaman rapor yazmama gibi bir durumun kesinlikle olamayacağını, alınan bir bilginin mutlaka iletileceğini,

Erhan Tuncel’in Kasım 2006 tarihinde YİE den çıkarılması sonrasında Yasin Hayal’ den bilgi alınması için yeni bir YİE bulunmadığını ancak teknik çalışmaların zaten

var olduğunu ve devam etmekte olduğunu, elemanın olduğu dönemde bile gerek teknik anlamda çalışma, gerekse fiziki anlamda bu çalışmalar süresince herhangi bir gelişme olup olmadığını tespitine yönelik eleman olsa bile yine de kendi çapında kendi çalışmalarına yine devam ettiklerini,

Erhan Tuncel ile ilişkisinin Kasım 2006 tarihinde bittiğini bu tarihten sonra telefonla birkaç kez görüşmelerinin olduğunu, 21/01/2007, yani ölümden iki gün sonrasına kadar telefonda görüşme olmuş olduğunu, en son olay günü olay olduktan sonra yüz yirmi beş saniye görüşmüş olduklarını, bunun yanı sıra 19'unda yine 6 Ocak'ta görüşme yapmış olduklarını, 6 Ocak'ta üç dört tane görüşme yapmış olduklarını ancak görüşmelerde konuyla alakalı hiçbir gelişme olmadığını,

YİE den çıkarıldıktan sonra Tuncel ile telefon ve mesaj görüşmelerinin devam etmiş olduğunu, şu an bunların içeriğini bilemeyeceğini, ama bu konuyla alakalı veya önemli bir mesaj olsa idi onun mutlaka iletilip değerlendirilmesinin yapılmış olacağını,

Cinayetin işlendiği gün Erhan Tuncel' i telefonda beş defa aradığını, bu aramasının sebebinin , 2006 yılı şubat ayında Muhittin görüşürken, Erhan Tuncel' in, Yasin'in böyle bir şey yapacağı bilgisinin vermiş olması olduğunu, Cinayet olayı gerçekleşikten sonra, olayla alakalı herhangi bir bilgisi olup olmadığını, cinayetın Trabzon'la, Yasin'le alakalı olup olmadığını öğrenmek amacıyla, olaydan Erhan' ın bilgisi olup olmadığını öğrenmek amacıyla, Ercan Amirimin bilgisi dâhilinde, onun talimatıyla Erhan'ı aradığını,

Telefonda Erhan Tuncel' in kesinlikle bu olayın Trabzon'la alakası olmadığını, Yasin Hayal'in zaten daha öncede söylediği gibi bu olaydan vazgeçtiğini, bunun Trabzon'la kesinlikle bir alakası olmayacağını söylediğini, yine de o öyle söylese bile Yasin Hayal'i bizzat o gün akşam görmek suretiyle, kendisini, yani Mihmandar Kafe'de bizzat görmek suretiyle Trabzon'da olduğunu, olayın hemen akabinde Trabzon'da olduğunu gördüklerini ve bunu üstlerine bildirdiklerini,

Ogün Samast cinayeti işledikten sonra Erhan Tuncel'i aradığını,, Erhan Tuncel'den bilgi almaya çalıştığını, ama sorularına karşılık, -hayır Yasin Hayal böyle bir şey yapamaz kesinlikle yapmamıştır, zaten, vazgeçmiş olduğu şeklinde cevap aldığını,

Neden Muhittin Zenit'e daha ayrıntılı bilgi verdiğini kendisini yakın hissedip etmediğini konusunda bir bilgisinin olmadığını,

Erhan Tuncel'in 2006'nın mayısında Yasin Hayal'in talebi üzerine İnternet'ten Fırat Dink'e ait fotoğrafları çıkartarak marketçi Osman'ın yerine, Yonca Market'e bıraktığı, sonrasında da onlardan kendisine de verdiği konusunda kesinlikle böyle bir şeyin olmadığını,

Erhan tuncel' in 16 Kasım'da YİE dan ayrıldığını bilmediğini, biz seni çıkarttık demenin olmayacağını, ..., herhangi bir düşmanlık, devlete karşı bir düşmanlık veya işte herhangi bir düşmanlık kazanmamak için ayrıca belki yinede olur ya belki bir bilgi edinilebilir diye böyle bir şeyin olduğunun kendisine bildirilmeyeceğini, çıkarıldığından haberi olmazsa bilgi verebileceğini, konunun çok önemli olduğu için her türlü ihtimali yine de göz önünde bulundurmaya çalıştıklarını ve çıkarıldığını bildirmediklerini,

YİE na verdiği bilgiye karşılık olarak para verildiğini ve verilen bu paranın mutlaka kaydının tutulduğunu ancak bu ay 100 verilecek, bir dahaki ay 200 verilecek gibi bir durumun olmadığını, bunun elemanın çalışma durumu, azmi, gayreti ile alakalı olarak yönetimin inisiyatifine bırakılıyor olduğunu,

Yardımcı İstihbarat Elemanın çalışma verimliliğine genelde çalıştıran kişilerin birebir görüşen kişilerin karar verdiğini, onun da üstleriyle bunun paylaşacağı için otomatikman üsteki amir ve müdürün de bilgisinin olduğunu,

Erhan Tuncel' i, cinayet olayın bir gün sonrasında bu olayı gerçekleştiren şahsın Ogün Samast olduğu belli olduktan sonra, Ercan Amirinin talimatıyla arayarak bu konuda

belki bir bilgisi vardır diyerek şubeye davet ettiğini,..Erhan Tuncel şubeye geldikten sonra kendisine Ogün Samast'la alakalı sorular sorduğunu, Tuncel' in Ogün Samast'ı tanımadığını, bu olaydan da bilgisi olmadığını söylediğini,

“İstihbarat şube müdürlüğüne götürüp orada sabah 10.30'a kadar şube müdürlüğünde kalmış sonra evine bırakmışsınız. Bu arada burada sorguda yer alan insanlar var. Yani burada neler konuşuldu, bu neler anlattı? Sen var mıydın orada?” şeklindeki soruya, Erhan Tuncel'in şubeye gelişini, Ercan Amirin talimatıyla bilgisine başvurmak üzere kendisinin telefonla yaptığını, Tuncelin geldiğini ve misafir odasında kendisiyle görüştiklerini sorgu olayı olmadığını zaten birimlerinin sorgu birimi olmadığını, sorgu vesaireyi yapan birimin terörle mücedele birimleri olduğunu, davetin Ogün Samast'ı tanıyıp tanımadığını onunla ilgili bir bilgisinin olup olmadığını sormak için olduğunu ve bunu sorduklarını,

“Peki, on beş saat kalmış. On beş saat boyunca sadece yemek yiyip Ogün Samast'ı mı sordunuz? Akşam saat 17.00'den ertesi gün 10.30'a kadar...” sorusuna; on beş saat kaldığından bilgisinin olmadığını,..sabah 10.30'a kadar falan öyle kaldığını kesinlikle bilgisinin olmadığını, o kadar zaman kaldığını kesinlikle zannetmediğini,..davet ettikleri insanların, davet ettikten sonra içeriye giriş çıkışını -bu işlemin gözaltına alma işlemi olmadığı için- yazmadıklarını, almadıklarını, yapılan işlemin davet edip bir çay ısmarlayıp, bir bilgisini sorma gibi bir şey olduğunu, kişinin bu davete icap etmezse yapılacak bir şeyin olmayacağını ve kişinin icap etmeyebileceğini,

(.....)

“Şimdi, peki, bu iyi bir çalışma yapılmış, yapmışsınız. Erhan Tuncel'le işte eleman yapılmış, Yasin Hayal'in Hrant Dink'e dönük bir suikast girişimi olacak, bununla ilgili de fotoğraflar verilmiş. Nedir o, bir esnafa bir fotoğraf verilmiş, marketçi Osman'a fotoğraflar verilmiş, bu doğru mu?” şeklindeki soruya; böyle bir fotoğraf konusunun olmadığını, böyle bir şeyin kesinlikle olmadığını,

İstihbarat Daire Başkanlığına İçerisinde Hrant Dink olayının geçtiği iki tane yazı yazıldığını İstanbul emniyetine bir yazı yazıldığını, ..Birinci yazıda daha çok, eylemin olacağını, böyle bir eylemin olacağı şeklinde kendilerine bilgi verildiğini, ve ilk yazıyı yazdıklarını, İkinci buluşmalarında ise YİE na o konuyla alakalı hangi durumda olduğunu, bir gelişmenin olup olmadığı şeklinde soru sorulduğunu, onun da bir önceki buluşmada aldığı talimat gereği Yasin Hayal'i böyle bir olaydan vazgeçirmek için çabaladığını, böyle bir şey olduğu takdirde hem Yasin Hayal için hem kendisine hem de ülkemize büyük zararları olacağını, kendisinden aldığı talimatın gereği işlediğini, Yasin'i eylemden vazgeçirmenin işlediğini bildiren yazı olduğunu,

İstihbarat Daire Başkanlığına yazılan İstanbul' a yazılan o yazıda, Dink cinayeti ile alakalı herhangi bir gelişme olduğu şeklinde bir bilginin olmadığını,..Ekstra bir bilginin olmadığını,

(....)

“ Osman Hayal'in yerini bulmak üzere hangi faaliyetlerde buldunuz ve neden bulamadınız? Şimdi İstanbul'da olup olmadığını soruyorsunuz, başka siz ne faaliyetlerde buldunuz? Size de bir cevap gelmedi İstanbul'dan.” Şeklindeki soruya; Normalde Yasin Hayal'le ilgili çalışmayı Trabzon'da sürekli devam ettirmeye çalıştıklarını, bu çerçevede Yasin Hayal'in yaptığı işler, dolaştığı çevreler, çalıştığı yerler gibi, çalışmalara sürekli, mümkün olduğu kadar, bu süreç boyunca hep devam ettiklerini,

“Bakın, önem verdiğiniz bir konu: Osman Hayal'in olup olmadığını soruyorsunuz İstanbul İstihbarat Şubesine,Emniyet Müdürlüğüne yazı yazıyorsunuz. İstanbul'da olup olmadığı bilgisi size geldi mi?” şeklindeki soruya; kendisinin polis memuru olduğum için normalde bunları bilemeyeceğini,bu konuyla ilgili bir bilgisinin olmadığını,

“Yasin Hayal el altında, yaşadığı bölge belli. Onu kontrol altında tutuyordunuz. Şeyden sonra ne yaptınız, Erhan Tuncel ayrıldıktan sonra on birinci aydan sonra? Artık Erhan Tuncel’e ihtiyaç kalmadan biz bunu kontrol altında tutabilir miyiz mi dediniz? Şeklindeki soruya; Erhan Tuncel’e ihtiyaç kalmadı şeklinde değerlendirmediklerin, Erhan Tuncel’in tutum ve davranışlarından dolayı Erhan Tuncel’in YİE den çıkarıldığını,

“Bu iki aylık süre içerisinde Erhan Tuncel’le bu işi bitirdiniz mi? Artık bizim Yasin Hayal diye bir şeyimiz yoktur, bir risk, bir tehlike, bir olumsuzluk söz konusu da değildir mi dediniz? Ne yaptınız?...Erhan Tuncel bırakıyor ama fazla bir zaman değil, iki aylık bir süre sonra olay gerçekleşiyor. Yani belki Erhan Tuncel oluyor olsaydı acaba olmaz mıydı gibi bir izlenim yaratıyor haklı olarak. “ şeklindeki soru ve yoruma cevabının; Erhan Tuncel olsaydı olmazdı anlamında bir şey diyemeyeceğini, Erhan Tuncel’ in çıkarılmış olduğunu ama bunu bilmiyor olduğunu, bir bilgi verecek olsa gene verebilecek olduğunu,

“6 Ocakta bir hayli mesaj çekmiş, aramış dört defa. Ondan sonra on ikinci ayda görüşmeler var, bayağı aramış filan. Yani benim esas merak ettiğim bu iki aylık bir süre...Hrant Dink’in ölüm günü 19 Ocak. 6’sında Erhan Tuncel arıyor, Arıyor, mesaj çekiyor. Para istiyor herhâlde o zaman.” Şeklindeki sorulara, Erhan Tuncel’in bu aramada para istiyor olduğunu,

“Peki bu iki aylık süre içerisinde yani Yasin Hayal’e dönük ne yaptınız? Erhan Tuncel’i çıkardınız. Hoş Erhan Tuncel’le ilişki kopmamış, zaten mesaj çektiğine göre, aradığına göre, ilişki kurmaya çalıştığına göre. Yani, ilişki kopmamış. Yani resmi olarak kopmuş olabilir ama insani boyut anlamında diyelim, ilişkiler anlamında...” şeklindeki soruya; Yasin Hayal’le alakalı ilk başta yaptıklarının, böyle bir bilgiyi aldıkları süreçten itibaren son zamanlara kadar her ne kadar Erhan Tuncel “Yasin böyle bir şeyden vazgeçti.” dese bile zaman zaman Yasin Hayal’le ilgili olarak gidip bulunduğu mahallesinde görüp veya şehir merkezine gelip işte gezdiği yerlerde takibinin yapıldığını, ancak bu konuyla alakalı ekstra herhangi bir gelişme tespit edemediklerini, bu konuyla alakalı olduğunu düşünebilecekleri ekstra farklı bir gelişme tespit edemediklerini,

Zeynel Abidin Yavuz ismini önceden bilmediklerini ve daha önceden duymadıklarını, Zeynel Abidin Yavuz ismini bu cinayet olayı gerçekleştikten sonra duyduğunu,

“O süreç içerisinde bir tek Muhittin mi biliyor Zeynel Abidin Yavuz’u?” sorusuna; Muhittin’in bilip bilmediği hakkında da bilgisinin olmadığını, kendisinin bu ismi bilmediğini ve Erhan Tuncel’in kendisine o şekilde bir isim vermediğini,

(.....)

Coşkun İğci’yle bir bağlantılarının olmadığını, onun ismini tamamen olaydan sonra duyduğunu, hiçbir bağlantısı veya ismini duymuşluğunun olmadığını,

Jandarmanın bu olaydan sonra oraya gidip, belediye hoparlöründen gelen sivillere bilgi vermeyin filan gibi yaptıklarından bilgisinin olmadığını,” (EK:44/1-17)

1) Ankara İl Emniyet Müdürlüğü Personel Şube Müdürlüğü emrinde görev yapan **Polis Memuru Muhittin ZENİT** 27 Şubat 2008 tarihinde, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun TBMM deki odasında, Alt Komisyona vermiş olduğu ifadesinde;

Gerek emniyet olarak, gerekse şahsı adına, dini, dili, ırkı ne olursa olsun, insanların yaşama hakkına son derece önem verip, bu doğrultuda, merhum Hrant Dink’e yönelik Trabzon ilinde düşünülen eylem planı hakkında da gerekli bilgiyi aldıktan sonra, azami derecede önem verip önlenmesi konusunda her türlü çaba ve girişimi yaptığını inandığını, bu anlamda herhangi bir eksiklik, herhangi bir duyarsızlık görmediğini, Gereğini yerine getirdiğine inandığını,

Trabzon Emniyetinin McDonald's eylemden önceden haberdar olmadığını, McDonald's eylemi gerçekleştiği ana kadar, McDonald's eylemine ilişkin duyum ve bilginin olmadığını,

Ahmet İskender isimli kişinin on gün önce emniyete bombalanacağını bildirdiğine dair bir ihbar yapıldığı ifade edilmiş olup olmadığından, böyle bir ihbarın olup olmadığından bilgisinin olmadığını,

Son on yıl içinde, Zonguldak, Ağrı, Trabzon, Bayburt illerinde çalıştığını ve Halen Ankara'da çalışmakta olduğunu ,Trabzon'da üç yıl görev yaptığını,

McDonald's eylemi olana kadar Yasin Hayal ismiyle ilgili emniyette herhangi bir duyum ve tespitin olmadığını,

McDonald's eylemi öncesinde, savcılıktan herhangi bir yazı veya bir bilgi, bir araştırma, bir istek, bir talep gelmediğini,

McDonald's olayı olduktan sonra Yasin Hayal'in yakalanması konusunda ..olay olduktan sonra, olay yerine gittiklerinde emniyet görevlilerinin failin Yasin Hayal olduğunu bilmediğini, yalnız, olayın failini belirli bir noktaya kadar kovalamış olduklarını, o bölgeden sonra -Çömlekçi denilen mıntika var- kaybetmiş olduklarını,

Yasin Hayal ismini ilk olarak, olayın olduğu günün akşamı orada duyduğunu, Yasin Hayal'in ikamet etmiş olduğu bölgede ikamet eden bir arkadaşı vasıtasıyla duyum geldiğini, bir çocuğun Hayal'i kaçarken görmüş olduğunu, bu olabilir düşüncesiyle duyum geldiğini ve bu duyum üzerine çalışmalarını genişlettiklerini ve eylemi yapanın Yasin Hayal olduğunu tespit ettiklerini,

Failin Yasin Hayal olduğunu tespit ettikten sonra bizzat çalışmaya yönelen memur olarak görevlendirildiğini, öncelikle Yasin Hayal'in kendisi ve çevresiyle ilgili bilgi edindiğini, Çevresiyle ilgili yapmış oldukları tahkikatta, çevresindeki insanların da pek sağlıklı yapıda olmadığı kanaatinin oluştuğunu, bu anlamda Yasin'in bulunabileceği yerlerle ilgili olarak, ağırlıklı olarak arkadaş çevresinden bilgi edinme yoluna gittiklerini, bu manada, tüm bilgileri detaylandırarak, şahıslar üzerinde eleme yaparak, kimin aracılığıyla ulaşabilecekleri konusunda çalışma yaptığını ve Erhan Tuncel ismine ulaştığını, Erhan Tuncel ismine ulaştıktan sonra da yakalanmasına yönelik olarak yine Erhan Tuncel'i kullandığını,

Erhan Tuncel'i, daha önceden kendisinin üniversitede de görevli olmasından dolayı oradaki kendi görüşleri doğrultusundaki insanların kontrolü ve onların içinden bilgi almak amacıyla tanıdığı ve irtibatlı olduğu öğrenci derneği başkanı Emre Altuntaş vasıtasıyla tanıdığını,

(.....)

Erhan Tuncel'in Yardımcı İstihbarat Elemanı yapılmasında katkısının olduğunu, YİE yapılmasına gerek duyulmasının ise, Yasin Hayali hiç tanımadıkları, radikal bir eylem gerçekleştirmiş olması ve sonradan yaptıkları tespitlerine göre, savaşmak amacıyla Çeçenistan'a gitme girişimi olan birisi olması, ...McDonald's eylemini yapmadan önce de bu eylemi gerçekleştireceğine dair çevresine bilgi aktarmış olmasından dolayı bu tür faaliyet içerisinde olan insanların istihbarat açısından hedef konumunda, takip edilmesi gereken kişiler olmasından dolayı olduğunu,

Yasin Hayal'i takip edebilmeleri için mutlaka teknik ve fiziki anlamda bilgi almalarının gerektiğini, Yasin Hayal in de bu evrede tutuklandığını, Hayal' le ilgili bilgi elde edebilmek için yardımcı istihbarat elemanı kaynağının ihtiyaç hasıl olduğunu, bu anlamda da arkadaş çevresinden görüşebilecekleri en uygun insanın Erhan Tuncel olduğunu değerlendirdiklerini, McDonald's eylemi sonrasında da direkt irtibat kurduklarını, ikna edip de kendilerine yardımcı olacağını beyan etmesine dayanarak...bu kişiyi YİE yaptıklarını,

Erhan Tuncel'in Yasin Hayal üzerinde etkisi yok muydu? Onun Mc Donald's ın bombalanmasındaki planlamacı, yani Yasin Hayal'i de bu işin içine katan Erhan Tuncel değil midir? Şeklindeki soruya , O zaman, o dönemde ellerinde böyle bir bilginin olmadığını, Yasin Haya' in İstanbul'da yakalandığında gerek orada adliyede alınmış olan ifadesi –Terörle Mücadelede- gerekse Trabzon ilinde alınan ifadesinde eylemi bizzat kendisinin gerçekleştirdiğini, bu konuda da herhangi bir yardım almadığını beyan etmiş olduğunu, İstihbaratın da bununla ilgili Trabzon'da yapmış olduğu çalışmalarda Erhan Tuncel'le herhangi bir ilişkisini veya irtibatını tespit edemediğinden dolayı zaten onu eleman etme yönünde eğilim olduğunu,

Yardımcı eleman yapılırken belli kıstasın olduğunu, araştırma, inceleme yapıyor olduklarını, Erhan Tuncel hakkında da yazışma yapılmış olduğunu, ailesiyle ilgili tahkikat yapıldığını, şahsın kendisiyle ilgili de tahkikat yapıldığını, bu anlamda şartları haiz olduğu anlaşıldığından dolayı YİE yapıldığını,

Yasin Hayal' in eylemi gerçekleştirirken, beraber yaptıklarını ve Erhan Tuncel'in de ağabey rolü üstlendiğini, hatta bu işin planlayıcısı olduğunu tespit etmemiş olduklarını, ...içbir konuda bunun gündeme gelmediğini, McDonald's eylemiyle ilişkisinin, hiçbir şekilde soruşturma safahatında olsun, gerekse yapmış oldukları tahkikatlarda olsun, hiçbir bağlantısını tespit edemediklerini,

Hrant Dink cinayetinden sonra Erhan Tuncel'le yapmış olduğu ve basına da yansıyan konuşmasının, ...yardımcı istihbarat elemanı ile uygun bir frekansta görüşülmesi gerektiğini, görüşmeyi yapan veya yardımcı istihbarat elemanını angaje eden, kuruma bağlayan, bu manadaki görüşmeleri yapan insanın belirli bir çerçevede görüşme yapması gerektiğini, Yardımcı istihbarat elemanı demiş oldukları şahsın herhangi bir örgüt veya yapılanmanın içerisinde bilgi sızdıran bir insan olduğunu, dolayısıyla bu kişinin, kendi arkadaş çevresi olsun veyahut davası olsun, bunun adının ne koyulursa konulsun, buradan bilgiyi kendilerine getiriyor olduğunu, bu anlamda, bu insanla zıt fikirler doğrultusunda bir görüşme gerçekleştirmelerinin veyahut ona o şekilde bir yaklaşım göstermelerinin, dolayısıyla alacakları şeyleri de alamayacaklarını...

Erhan Tuncel'in işe yaradığına inandığını, Yasin Hayal cezaevinden çıktıktan sonra Hrant Dink'le ilgili ilk bilgiyi, Yasin Hayal'in böyle bir eylem planladığını veya böyle bir fikir ortaya attığını ondan aldıklarını, bu aşamadan sonra kendisinin Erhan Tuncel'le ilgili görüşmelerinde, Tuncel'i, Yasin Hayal'in bu eylem fikrinden vazgeçirmesi için yönlendirmelerinin olduğunu, aynı zamanda da hem Erhan Tuncel'i hem de Yasin Hayal'i kontrol altında tuttuklarını, gerek teknik gerek fiziki anlamda, irtibatlarını, durum ve temaslarını devamlı kontrol altında tuttuklarını, dolayısıyla, başka bir kaynak mevcut olmadığından Erhan Tuncel üzerinden bu eylem fikrinden vazgeçirmeye çalıştıklarını, Bunun ötesinde, şayet vazgeçiremesek dahi eylemin olma ihtimaline karşı gerekli güvenlik önlemlerini almak adına haberi direkt yardımcı istihbarat elemanından da bir kaynak olarak almış olduklarını,

Almış oldukları bilgilerde, ilk olarak, cinayet söz konusu olduğu anda bu bilginin ham bir bilgi olduğunu, bu bilgiyi teyit ederek, somutlaştırarak belirli bir olgunluğa ulaştırdıktan sonra İstanbul iline yazıyla bildirdiklerini,

İstanbul iline yazmış oldukları yazıda Yasin Hayal'in McDonald's eyleminden bahsettiklerini, Cezaevinden çıktıktan sonra Ermenilere karşı bir kin beslediğini, bu anlamda, Hrant Dink'e yönelik bir eylem planı içerisinde olduğunu, bunu gerçekleştirmek için de maddi imkânlarını bulduğu an İstanbul iline gideceğini, orada kardeşinin,...(yanında kalabileceğini)

Yazıda belitmiş oldukları eylemden maksatlarının fiilî eylem olduğunu, öldürme veya yaralama olduğunu, .. yazıda McDonald's eylemine de atıfta bulduklarını, şahsın McDonald's eyleminde yapmış olduğu kararlılık da göz önüne alındığında böyle bir

eylemi yapabilecek yapıya sahip bir kişilik olduğunu belirttiklerini, yazının sonunda, “Çalışmalarımız devam etmektedir...yazdıklarını..elemanla yapılan görüşmelerin bu çerçevede bizzat Ankara’ya bildirildiğini, şu konuları görüştük, v.s...şeklinde bildirildiğini,

İstanbul’a kendisinin hatırladığı bir yazının yazıldığını, ..Ankara’ya, Hrant Dink cinayetiyle ilgili iki yazı yazıldığını,

Yazıdan sonra konuyla ilgili çalışmalarını şöyle devam ettirdiğini, kendi ilinde eylemi yapabilecek şahsın kontrolünü sağlamış olduğunu, kendi açısından yapılması gerekenin bu olduğunu...

İstanbul’un önlem alabilmesi için daha fazla bilgi akışına ihtiyacı olup olmadığına ilişkin olarak, yeni bir bilgi akışı, yeni bir gelişme olmadığından daha fazla bilgi akışının sağlanamadığını,

Bu istihbari bilgileri, sıralı amirlerine, yani alttan üste doğru bir üstüne hem de şube müdürlerine aktardığını... şube müdürünün ihtiyaç duyduğu zaman, amiri de memuru da çağırdığını,

Hrant Dink’in o bilinen, İstanbul İstihbaratına ve aynı zamanda Ankara İstihbarat Dairesine yazılmış olan yazıyı kendisinin yazdığını ve şube müdürü Engin Dinç’e verdiğini, onların da gerekli yerlere yolladığını,

McDonald’s olayından sonra Erhan Tuncel ve Yasin Hayal’in, Engin Dinç ve Yahya Öztürk ile görüşmediklerini bildiğini, çünkü Erhan Tuncel’in zaten kendisiyle irtibatta ve kontrolünde olan bir yardımcı istihbarat elemanı olduğunu, Yasin Hayal’in neEmniyet Müdürlüğünde ne de yukarıda ismi zikredilen şahıslarla ilgili görüşme yapip yapmadığını bilmediğini,

Peki, bu çok geçti, yani raporlarda, gazetelerde. Yine McDonald’s olayında pantolon olayı, kanlı pantolon olayı. Bu pantolonun akıbeti ne oldu? Yani, tam ifadelerden ne olduğu konusunda... Sizde olduğu söyleniyor, yani size verildiği söyleniyor ama daha sonra ne olduğunu bilmiyoruz diyorlar. Nedir ve hatırlıyor musunuz? Şeklindeki soruya , hatırladığı kadarıyla o dönem, Yasin Hayal’in yakalanması için çalışıyor olduklarını, aktif olarak diğer birimlerden Erhan Tuncel’i bulmuş oldukları için iki üç adım da önde olduklarını,Yasin Hayal’ in yakalanması konusunda Erhan Tuncel’i yardımcı olacağı konusunda ikna etmiş olduklarını ve Yasin Hayal’e bir adım daha yaklaşmış olduklarını, amaçlarının Yasin Hayal’i yakalamak olduğunu,..... O dönemde kendisine sadece poşetin içerisinde bir pantolonun geldiğini ve bunu Şube Müdürüne bizzat aktardığını, “Efendim, böyle, böyle olduğunu iddia ediyor, pantolon...” dediğini, ondan sonraki gelişmeleri hatırlamadığını, çünkü o görüşmeden sonra yine Pelitli bölgesine giderek Yasin Hayal’in takibini ve yakalanması için çalışmalarını yürüttüğünü, Hayal’ in İstanbul’da yakalandığı ana kadar Pelitli bölgesinde olduğunu,

(...) İstihbari bilgilerin, gelen ham bilgilerin değerlendirilerek, teyitlenerek, başka kaynaklardan derlenerek doğruluğunun belirli bir aşamaya getirildikten sonra rapor hâline dönüştürüldüğünü, yoksa, bununla ilgili her duyulan bilginin rapor hâline dönüştürülmesinin, istihbarat teknik ve metotları arasında olmadığı, zaten istihbaratın da anlamı açısından bunun ters düşeceğini,

İstihbari bilginin kaynağını veren şahsın zaten bilginin nereden çıktığını veya nerelerde konuşulduğunu aktardığını, kendilerinin bu bilginin ya çıktığı kaynağa yönelerek yerel tahkikatlar yaptıklarını ya teknik anlamda çalışmalar yaptıklarını, bununla ilgili her olayın usulü ve işleyiş şeklinin farklı olduğunu,

Erhan Tuncel’in güvenilmez olduğu kanısına ne zaman vardıklarını tarih olarak tam hatırlamadığını olayın üzerinden bir sürü zaman geçtiğini, belirli aşamalardan, görüşmelerden sonra vermiş olduğu bilgiler çeliştiği zaman veya tutarlı olmadığı zaman o güvensizliğin ortaya çıkıyor olduğunu,

Erhan Tuncel'in görüşmelerde Zeynel Abidin gibi bir sürü isimden bahsettiğini, bahsedilenlerin bugün Zeynel Abidin'se, yarın başka bir şahıs olabildiğini, bununla ilgili zaman zaman bir tutarsızlık olabildiğini ama vermiş olduğu her ismin titizlikle, büyük bir önemle araştırıldığını, doğruluğunun yine teyit edilmeye çalışıldığını, Zeynel Abidin isminin de, vermiş olduğu isimlerden birisi olduğunu,

Yasin Hayal'in Zeynel Abidin ismi üzerinde, cezaevinden çıktıktan sonra böyle bir eylemi gerçekleştireceğini beyan ettikten sonra, eylem fikrinin ortaya atılmasından sonra durduğunu,. ama, ne zaman dile getirildi, bu isim veya diğer isimler ne zaman zikredildi, onunla ilgili... tarih olarak tam hatırlamadığını

Rapor hâlinde Zeynel Abidin'den bahsetmediklerini, diğer isimlerde olduğu gibi yine çalışmalarını yaptıklarını, Zeynel Abidin'in, zaten, o dönem, onun söylediği dönemde Kocaeli ilinde olduğunu öğrendiklerini, Usulüne uygun olarak gerekli çalışmaların yapıldığını, Yasin Hayal'le aktif bir irtibatının tespit edilemediğini ve bunun yanında da yine Zeynel Abidin olasılığını da her zaman düşündüklerini ve kontrol altında tuttuklarını,

Erhan Tuncel ile on bir görüşme yaptıklarını ve on rapor hazırladıklarını, bu on raporun Ankara İstihbarat Daire Başkanlığına yollanmış olduğunu,

Bu yollanan raporların hepsinin bu yardımcı istihbarat elemanından aldıkları bilgileri içeren raporlar olduğunu,

Bu raporları kendisinin hazırladığını ama, şu an itibarıyla hepsinin içeriğinin ne olduğunu hatırlayamadığını....raporlarının içeriğiyle ilgili olarak da bunların bizzat gizli bilgiler olduğunu,

Erhan Tuncel'le Yasin Hayal' in ilişkileri nereden başlıyor, dostlukları, arkadaşlıkları ile ilgili olarak, kendisinin iki arkadaşın ilişkilerinin düzeyini dostlar mı, yoksa çok yakından...mı bilmediğini, ...önceki ilişkilerini sorgulamaktan çok cinayet söz konusu olduğu dönemde bizzat ilişkilerini artırması için Erhan Tuncel'e talimat vermiş olduğunu, hatta, Yasin Hayal'in herhangi bir şekilde il dışına çıkışından da haberdar olabilmeleri için, o manada Yasin'e güven sağlayıp ilişkilerini daha üst düzeye çıkarması için bizzat talimat vermiş olduğunu,

Peki, sana yeterince bilgi verdiğini söyledin, "Ben bu konularda geniş bilgiler aldım Erhan Tuncel'den" dedin az önceki ifadende de. Peki, bu aldığın bilgilerin sonucunda Yasin Hayal'i niye kontrol altında tutamadınız? Eksiklik ne? Nerede aksadı? Nerede aksadı olay? Şeklindeki soruya –kendisinin Trabzon'da bulunduğu dönem içerisinde zaten kontrolü tutmuş olduğu, ...2006 Temmuzunda elemanı devrederek ve ayrıldığını, o saatten sonra olayla ilgili herhangi bir bilgi veya görgüsünün olmadığını, ..Yasin Hayal ile ilgili gerekli bilgileri, doneleri amirlerine verdiğini,.. her an bunu yapabilir diye yeterince donanım sağladığını, eldeki mevcut bilgileri mevcut bilgileri kendisinden sonraki arkadaşlarına aktararak ayrıldığını,...Ondan sonraki iplerin kopup kopmaması noktasında bir şeyinin olmadığını,.. bir insanı yirmi dört saat esasına göre nasıl takip edebilmenin mümkün olmadığını,

Ayrılırken görevini Özkan Mumcu'ya devretmiş olduğunu,

Raporda "Ses getirecek eylem" ifadesinin Dink'in korunması için yazı yazılmasını gerektirecek bir ifade olduğunu,..yazıda hedefi de verdiklerini, Hrant Dink'e yönelik bir eylem ses getirecek eylemden çok, eylemin kime yönelik olduğunu, hedefin kim olduğunu yazıda açık olarak belirtmiş olduklarını,

İstanbul'a yollanan yazının kodunun, istihbarat dilindeki önemiyle ilgili olarak; kod olayının bu olaydan sonra gündeme geldiğini, burada duyduğunu,..kodlu yazı diye bir şey duymadığını, yazıda direkt bir hedefle ilgili bilgi verdiklerini, eylemi yapacak şahsın önemini vurguladıklarını,..eylemi yapılacak şahsı verdiklerini ... Yasin Hayal'in İstanbul ilindeyken yanına gidebileceği abisi Osman Hayal den bahsettiklerini, , gittiği zaman da bizzat onunla irtibatı kurup orada kalacağını... Yasin Hayal'in orada irtibat

kurabileceği bir şahıs olarak vermiş olduklarını, hedefin dışında, eylemi gerçekleştirecek şahsın irtibatını da belirtmiş olduklarını,

Gönderilen yazının içeriğinin ham bir bilgi olmadığı, süzgeçten geçirilerek gönderilen istihbarat bilgileri olduğunu,

İstanbul'un bu yazıyı çok fazla dikkate almamış, çok önemli görmemiş, düşük kodlu, önemsiz bir yazı gibi algılanmış olması ve yazının İstanbul istihbarat şube müdürlüğünce kendilerinden Osman Hayal'in yerinin araştırılması şeklinde bir araştırma istendiği şeklindeki görüş ve değerlendirmelere karşı; yazının araştırmanın ötesinde bir istek içerdiğini, bizzat hedef veriliyor olduğunu, hedefe yönelik eylemi yapacak şahsın belirtiliyor olduğunu, bu bilginin hem yardımcı istihbarat elemanı kaynaklı olarak geldiğinin hem de Yasin Hayal'in bu eylemi yapabilecek yapıya haiz olduğunun vurgulanıyor olduğunu, yazıda benim ilimdeki Yasin Hayal'in ben önemini biliyorum, bu adam böyle bir şeyi dile getiriyorsa -ki, McDonald's eyleminde dile getirmiş, yapmış-bununla ilgili tahkikatlar bana bu adamın sağlıksız bir yapıya sahip olduğundan dolayı böyle bir eylemi gerçekleştirecek yapıda olan bir şahıs olduğunu yazıyla bizzat vurgulayarak bunun önemini belirtmiş oldukları şeklinde olduğunu,

Yazıda Yasin Hayal'in bu eylemi gerçekleştirecek yapıya sahip olduğu vurgusunun mevcut olduğunu,

Trabzon'dan, 2006 Temmuz ayında ilişik kestiğini, cinayet olduğu güne kadar Erhan Tuncel'le fizikî anlamda hiçbir temasının olmadığını, Telefon anlamında da, ...bayram veya kandil vesilesiyle mesajlaşma, yine evleneceği bir bayanla ilgili görüş istemesiyle ilgili mesajlaşma ve görüşme dışında herhangi fizikî veya teknik anlamda bir irtibatının olmadığını,

Erhan Tuncel'in ne zaman eleman olmaktan çıkarıldığını bilmediğini ..çünkü, ilden ilişik kesildikten sonra yardımcı istihbarat elemanlarıyla olan bağlarının tamamıyla koparılması gerekiyor olduğunu, bunun yönetmelikte de açık şekilde belirtildiğini,...bu anlamda, her çalıştığı yerde, hiçbir yardımcı istihbarat elemanı ile irtibatını kurmadığını, Erhan Tuncel ile de hakeza aynı olmuş olduğunu, irtibat kurmadığını,

Kendisinin eylem fikrini yazıya döktükten sonra İstanbul'la herhangi bir telefon irtibatının olmadığını,

Erhan Tuncel'in mevcut görevinden geri alınması konusunda bir girişimin olmadığını, herhangi bir görüşmesinin olmadığını,...yardımcı istihbarat elemanının görevine hangi şartlarda son verileceğinin, bununla ilgili yönetmelikte ve yönergede açık olduğunu, şartlar haiz olduğu zaman onu çalıştıran insanın değerlendirmesi olacağını, ancak kendisi giderken Erhan Tuncel'le ilgili tutarsızlıkların, ayrıldığı dönemde belirginleşmiş olduğunu bunu da dile getirmiş olduğunu, ..bunun bir görüş olmadığını, zaten görevi devretmiş olduğu arkadaşının bizzat çalıştığı dönemde de bu tür bilgileri paylaştığı, birlikte değerlendirdikleri bir arkadaşı olduğunu,

Amirlerine, yazmış olduğu yazının önemini de sözlü olarak, bire bir, karşılıklı olarak değerlendirip Erhan Tuncel'in vermiş olduğu bilgilerin ışığında diğer yöntemlerle ve tatbiklerle de bilginin doğruluğunu ve teyidini yüz yüze aktarmış olduğunu, şu şu yollarla, şuna sorduk, bu böyle olacak, böyle oluyormuş veya bu eylemi yapacakmış gibi bilgileri paylaştığını,

Bu yazıda öldürme eyleminden neden bahsetmemişsiniz? Yani, İstanbul'a yazılan yazıdan eylem falan filan ama öldürme şeyi geçmiyor. Direkt öldürme eylemi olduğunu niye söylemiyorsun, eylemin boyutunu? Şeklindeki sorulara, ses getirici bir eylem ifadesinin öldürmeyi de zaten içerdiğini, Yasin Hayal in, Hrant Dink' e zaten, kin duyduğu ve o dönemde gündemin de belli olduğunu

Kod düzeyi diye bir şeyi istihbaratta duymadığını, yani, şu yazının kodu şudur, bunun budur şeklinde bir şeyin olmadığını, yazının içeriğinde, hangi kaynaklardan elde

edilmiş, eylemi yapacak şahsın veya yapması muhtemel şahısların öneminin vurgulanacağını,

Trabzon'da çalıştığı dönemde hiçbir şekilde Ogün Samast ismini bilmediğini, tanımadığını, o dönemde, Yasin Hayal'in arkadaş çevresi içerisinde de böyle bir şahsı tespit edememiş olduğunu,

Ankara'ya yazılan birinci yazışmadaki yazının içeriğinin, İstanbul'a yazmış oldukları resmî yazının içeriğiyle aynı olduğu, diğerinde de kendisinin Erhan Tuncel'e talimat verdiği, kesinlikle Yasin Hayal'i bu eylem fikrinden vazgeçirmek için çaba göstermesi, böyle bir eylemin olmaması gerektiğinin, Hrant Dink'in ülkemiz adına zararlı bir insan olmadığını vurgulayarak bu eylemden vazgeçirmesi için bir çaba göstermesini istediği ve bu anlamda, bu talimatı verdikten sonra da değerlendirdikleri bir yazı olduğunu,

Erhan Tuncel ile ilgili görüşmeleri amirleriyle paylaştığını,

Amirlerin bununla ilgili bir farklı yol, yöntem bulma noktasında bir çabaları oldu mu? Yani, bunu böyle değil de, bir farklı yöntemler bulalım da biz bunu bir kontrol altında tutalım. Şeklindeki soruya, Yöntemlerin hepsi uygulanıyor olduğunu, teknik anlamda bu dönemde Yasin Hayal' in fiziki kontrol altında olduğunu,... bu değerlendirmelerinin kendisinin bulunduğu dönem içerisindeki değerlendirmeleri olduğunu, gittikten sonraki dönemde eylem nasıl olmuş, nasıl gelişmiş, bununla ilgili yorum yapamayacağını,..hem teknik hem de fizikî anlamda eylemi gerçekleştirebilecek şahıs ve çevresiyle ilgili gerekli istihbari kontrolleri en üst seviyede almış olduğunu, Bu durumu amirleriyle de paylaştıklarını,

Yasin Hayal'i takip ettiklerini, Yasin Hayal'le ilgili, Erhan Tuncel'in dışında diğer yerel kaynaklardan, Pelitli'deki şahıslardan da bilgi almaya çalıştıklarını,

Kendisinin Trabzon'da görev olduğunuz dönemde Yasin Hayal'in kendi kontrolü altında olduğunu ve bu konuda da hassas bir çalışma yaptığını,

Trabzondan ayrılırken, YİE nı devrettiği arkadaşının da zaten kendisiyle o dönemde Erhan Tuncel'le olan ilişkilerini bilen birisi olduğunu, gelişmeleri, olayları birlikte değerlendirdiklerini onun da Erhan Tuncel'in yapısını kendisi kadar bilmemiş olsa da, en azından, bildiği kadar onun da biliyor olduğunu,

Ancak onun da askerlik görevi nedeniyle kısa süre sonra askere gittiğini,

Yasin Hayal in silah alma konusunda silah temin etmek için çalışma yaptığı konusunda kendisine herhangi bir bilginin intikal etmediğini,

Kendisinin memur olarak jandarmayla veya üst düzey bir görüşmesinin olamayacağını, kendisinin direkt bilgileri üstlerine aktarıyor olduğunu,

Jandarma ile İrtibatların üst amirlerin kendi aralarında olduğunu, memur olarak herhangi bir toplantı veya görüş alışverişi olmadığını ama jandarmayla olan ilişkilerde herhangi bir aksaklığın bildiği kadarıyla olmadığını, mesela, herhangi bir konuda bir eylem gerçekleştiği zaman o eylem neticesinde jandarmadan veya başka birimden veya emniyet terörden, asayişten arkadaşları varsa gerekli bilgi alışverişinin alt düzeyde de yapıldığını,

Erhan tuncel'in yardımcı istihbarat elemanlığından düşmesi konusunda bir talebi olmadığını,

Hrant Dink'in öldürülmesi olayını eylem olduktan sonra telefonla bilgilendirilmesi sonucunda duyduğunu, telefonda önce bir duyumunun olmadığını, telefonla bilgilendirildiğinde, aklına ilk gelen şeyin, tabii ki böyle bir şeyi gündeme getirmiş, yazmış, olduğundan Yasin Hayal' in alternatifler içerisinde olabileceğinin geldiğini,

Olaydan sonra kendisini ilk olarak İstihbarat Şube Müdürü Engin Dinç in, aradığını olayı duyup duymadığını sorduğunu, "Böyle, böyle, eylem olmuş, bilgin olsun" dediğini,

Kendisinin Trabzon da olduğu dönemde, Yasin Hayal' in telefonunun dinleniyor olduğunu, Dinlemelerle ilgili belirgin bir şeyin kendisine intikal etmediğini, etmiş olsaydı

mutlaka bu konuda hem bilgilendirilmiş hem de gerekli bilgi aktarımının olmuş olacağını, ama o dönem öyle bir bilginin telefonla intikal etmediğini,

Teknik anlamda bir bilgi verilmiş olsaydı mutlaka kendisine iletilmiş olacağını ama böyle bir bilginin telefonda geçmediğini,

Kendisine bu konuda bilgi gelmediğini, kendini ilgilendirecek, önemseyeceği, herhangi bir bilginin gelmediğini,

Osman Hayal ile ilgili İstanbul'la bir görüşme veya yazışma da bildirdiniz Osman Hayal'le ilgili. Sizin yaptığınız bir çalışma var mı Osman Hayal'in yerini belirleme noktasında? Çünkü Osman Hayal İstanbul-Trabzon arasında gidip gelen bir insan. Onun üzerinde bir çalışma yaptınız mı?

(.....)

Osman Hayal'in kendilerince İstanbul'da ikamet ediyor ve çalışıyor olduğunun bilindiğini ve İstanbul a bildirildiğini, bu manada, onun kontrolünün bildirdiği için, İstanbul a ait olacağını, Trabzon da bir faaliyeti olursa mutlaka takip edeceğini, eğer İstanbul'dan Trabzon a geldiyse ve bu manada bir takip gerekiyorsa mutlaka onun yapıldığını,

Trabzon emniyetinin bildirdiği tarihte Osman Hayal'in İstanbul'da mı veya nerede olduğu konusunda bir çalışma yapmadığını, Osman Hayal in İstanbul'da olduğunu yardımcı elemandan bunun dışında da o kişinin çevresinde yapılan tahkikattan öğrendiğini,

Yazıda kendisinin Osman Hayal in İstanbul'da sadece çalıştığını bildirdiğini bu tarihte Osman Hayal'in İstanbul'da olup olmadığının İstanbul'u ilgilendiren bir kısım olduğunu,

Osman Hayal'in Trabzon'da bulunduğu dönemde nasıl bir yapıya sahip olduğu, ne yapar, ne eder, bununla ilgili istihbari çalışmaların yapılmış olduğunu,

(...)

Osman Hayal'in ..ailesini bırakmış İstanbul'a gitmiş birisi olduğunu, İstanbul'da çalıştığını beyan ediyor olduğunu ama onun da ailesiyle ilişkilerinin kopuk olduğunu,

....Yasin Hayal'in o dönemde kavgacı, farklı bir yapıya haiz olmasının ailesinin durumuyla ilgili olabileceğinin ve bunların da analizinin yapıldığını,

- ...Yasin Hayal'in *Hrant Dink'i öldürme düşüncesi ile ilgili olarak bilgi paylaşımı yapmışsınız amirlerinizle. Bundan emniyet müdürünün, valinin haberi oldu mu? Yani onlarla da paylaşıldı mı ya da iletildi mi ya da onlar bu şeyden sonra geri dönüp bu konuyla ilgili bir talimat verdi mi? Ya da İstanbul'a yazdığınız yazıdan mesela vali kanalıyla yazılması gerekir mi gerekmez mi bu istihbaratla alakalı yazının?* Sorusuna; – ...valinin istihbarattan çıkan bir yazıyı imzalayıp imzalamaması konusunda veya öyle bir yükümlülüğü ve sorumluluğu konusunda bilgisinin olmadığını, ancak, kendisinin her ne kadar istihbarat olarak İstihbarat şube Müdürüne bağlı ise de istihbarat şube müdürlüğünün de İl Emniyet Müdürüne bağlı olduğunu, bu anlamda İl Emniyet Müdürünün de zaten, İstanbul' a yazılan ihbar yazısının dışında- evrakları bizzat kendisinin imzalamış olduğunu,.

Kendisine şube müdürü tarafından Yasin Hayal' in kontrol altında tutmaları gerektiği konusunda talimat verilmiş olduğunu ancak bu talimatın, şube müdürü tarafından emniyet müdürüyle görüştüğünden sonra mı verildiğinin veya nasıl görüştüğünü bilmediğini, ama kendisinin üstlerinden almış olduğu talimatın kesinlikle Yasin Hayal'i bu eylem fikrinden vazgeçirmek ve olası il dışına çıkması durumunda bilgi sahibi olmak olduğunu, bu anlamda somut verilere de sahip olduklarını, Yasin Hayal'in o dönem bir müteahhidin yanında işe başlamış olduğunu, bu anlamda il dışı seyahatlerinin oluyor olduğunu ve bunların önem derecesini hiç düşünmeden gitmiş olduğu ile de bildiriyor olduklarını, bununla ilgili olarak da o ilin gerekli kontrolünü yaptıktan sonra da kendilerine dönüyor olduğunu,

Trabzon İstihbarat Şube Müdürü Engin Dinç Dink'e karşı gerçekleştirilecek bir eylemle ilgili İstanbul istihbaratıyla görüşüğünü söylemiş olduğunu, kendisinin de yazıdan sonra da ayrıca şube müdürüyle görüşmüş olduğunu,.. yani yazıyı biz yazdıktan sonra İstanbul'la da görüşüm, gerekli bilgileri de sözlü olarak da verdim diye bir konuşmasının olduğunu,

(...)

Coşkun İnci'yi tanımadığını,

Erhan Tuncel veya Yasin Hayal'in Jandarmayla bir irtibatı olup olmadığı konusunda bilgisinin olmadığını, Erhan Tuncel'in herhangi bir birimle irtibatı tespit edildikten sonra zaten kendileri için bu durumun bizzat yönetmelik ve yönergeyle tespit edilmiş olan yardımcı istihbarat elemanlığından çıkarmalarını gerektirecek bir durum olduğunu ancak YİE den düşürülmesinin sebebinin bu olmadığını,

Engin Dinç'in yazıdan sonra İstanbul'a gitmediğini, konuşmaları esnasında "Ben İstanbul'a böyle bir telefon açtım." dediğini ama İstanbul'da şube müdürüyle mi veya kiminle görüşüğünü bilmediğini,

-Şimdi bu en son konuştuğunuzda (Hrant Dink'in öldürülmesinden sonra) Erhan Tuncel'le telefonda görüşüğünüzde olaylara, nasıl bir izlenime kapıldınız? Yani doğru söyleyip söylememe konusunda, veya emin oldunuz mu? Sorusuna; Zaten görüşmenin içeriğinde açık ve net görüleceği gibi Erhan Tuncelde bir güvensizlik hissettiğini ve güvenmesi için bir uygun frekansla konuşmalar yaptığını, ancak, Erhan tuncel'in kendisine güvenmediğini ve bundan dolayı bu olayı (Dink'in öldürülmesi) söylemediğini hissettiğini, "Önemli değil" izlenimi yaratmaya çalıştığından bu şekilde konuştuğunu,

Erhan Tuncel ile irtibatını yaklaşık on ay önce kesmiş olduğunu,

- *"Kafasına mı sıkılmışlar, gebermişse gebermiş."* Şeklindeki konuşma basına intikal etti. İşte az çok da dosyalardan gördüğümüz kadarıyla sorgu şekliniz yani ona yaklaşım şekliniz gerçekten düşündürdü yani herkesi düşündürdü, kamuoyunu. Şimdi bunu bir telefonda ...yani faille konuşuyorsunuz. Yani size yardım eden bir yardımcı istihbarat elemanı ile konuşuyorsunuz. Yani o da aynı şekilde bu olaya engel olmaya çalışan biri. İster tam güvenilsin ister güvenilmesin ama konuşma şekli yardımcı istihbarat elemanı ile gibi değil. Ne gibi? Olayın failiymiş gibi konuşuyorsunuz yani ilgisi varmış gibi konuşuyorsunuz. Burada çelişkiler." Şeklindeki soru ve görüşe; - YİE nin ilgisi değil, bilgisi varmış gibi görüşüğünü, şeklinde cevap vermiş olduğunu,

Erhan Tuncel'e "Hani oğlan sıkacaktı kafasına." "Gebermiş, öyle mi olmuş, böyle mi..." şeklindeki ifadeleri ile ilgili olarak; ...bu konudaki hassasiyete anlam veriyor olduğunu ama Hrant Dink'in öldürülmesi olayıyla ilgili olarak, müthiş bir şekilde engel olma adına çabalarının var olduğunu, göz ardı edilmeyecek, bu manada girişimlerinin olduğunu, zaten, kendisinin Erhan Tuncel ile ilgili ortak hareket etme azmettirme gibi bir birlikteliği olsa kendi adına olan bir telefonla görüşme yapmayacağı, ortada daha önceden dinlenmesini talep ettiği bir numaranın var olduğunun göz ardı edilmemesi gerektiğine inandığını,

(...)

YİE den bilgi olmak için bu kişinin güvenine yönelik hareket ve yaşam tarzının olması gerektiği, bunun bir istihbarat yöntemi olduğunu,..Türkiye'de istihbaratın işleyiş şekli, bilgi almak çoğunlukla yardımcı istihbarat elemanı kanalıyla olduğunu, kendilerinin işin içinde olan insanlar olarak çalışıyor olduklarını ama bu konuda bir art niyet gözetilmesinin de kendisine haksızlık olduğunu düşündüğünü,

(...)

Kendisinin Erhan Tuncel ile cinayetten sonra yapmış olduğu görüşmede cinayetin bütün ayrıntısına kadar konuşuyor olmaları ile ilgili bilgilerin normalde raporlara girmesi gerekmez mi konusunun; ..konuşmuş oldukları veya duymuş oldukları bilgilerin ham

bilgiler olduğunu, bu ham bilgilerin derlenip başka kaynak ve yöntemlerle doğruluğunun teyit edilemediği müddetçe rapora girecek diye bir şeyin söz konusu olmadığını,

İstanbul'a yazmış oldukları yazının açık, net bir yazı olduğunu, Hedefin belli, eylem yapacak şahsın belli ve bunu yapacak olduğunun belirtilmiş olduğunu yeni bir yazıya gerek olmadığını,

Osman Hayal "Bu adreste yok" denildiğini, telefonda bunun bu şekilde İstanbul'dan Trabzon'a bildirildiği bilgisini burada komisyonda duyduğunu,

Görev yaptığı süre içinde Trabzon Emniyetince, eylemi yapacak veya yaptıracak kişinin teknik ve fizik olarak kontrolünün sağlandığını,

Trabzon tarafından İstanbul istihbaratına yazılan yazının dışında; eylem fikrini aktifleştirecek, yazıya dökülecek yeni bir gelişme, olmadığından yeni bir yazışma yapılmadığını,

Gerek yardımcı istihbarat elemanı gerekse başka kaynaklardan kendi çalıştığı dönem içerisinde Hayal' in bir silah arayışı içerisinde olduğu ile ilgili olarak kendisine intikal eden bir bilginin olmadığını,

İstanbul'un "Bu gelen yazı bizim için yeterli değil. Önemseyeceğimiz düzeyde bir yazı değil." Dediği konusunda yorum yapmak istemediğini, bunun her insan açısından değerlendirilmesinin farklı olabileceğini, İstihbari anlamda herkesin bu yazıdan, burada büyük bir eylem oluşabileceği, bir öldürme olayı olabileceği –ki zaten konuşulanların da onlar olduğunu- bu düzeyde bir yansıma, bu düzeyde bir içerikli yazının söz konusu olduğunu,

Bir memur olarak bu konuda yazının yorumunu, önemini arz edecek bir yetkisinin olmadığını,

Yazının sonunu "Çalışmaların devamını" deyip bağladıklarını ondan sonraki süreçte de herhangi bir bulgu, bilgi, yeni bir bilgi akışı söz konusu olmadığını,

- Sizin Erhan Tuncel'le yaptığınız telefon görüşmesinde işte o düşündüğü çocuk "Neydi onun adı?" falan diye "Zeynel" diye siz diyorsunuz. Zeynel diye bir çocuk vardı da sonra bir tane daha çıktı da zannetmiyorum çünkü eğer, onun dediği şekil benim bildiğim şeyle yani paylaşmak istediğim şey şöyle olur: Yani vurulma şekli belliydi, vurulacak şekil belliydi eğer öyleyse bunlarla alakalıdır da. Yani şimdi burada bir şey var, daha önceden bilinen, belli olan bir şey var yani Erhan Tuncel ya bilgileri size doğru vermiyor ya da zaten "Belliydi vuracak adam belliydi" diyor. Yani bunları, eğer bu bilgilere siz sahip idiyeniz bunları neden paylaşmadınız ya da bunlar raporlara falan neden girmedi? Yani bunlar soru işaretleri, doğal olarak insanların zihninde beliren şeyler. Şeklindeki soruya; Bu tür konuşmaların toplum içerisinde dile getirildiğini, Kişilerin "Ben falanca adama yönelik –sevmiyorum- şunu yapacağım" demesi durumunda bununla ilgili olarak birine farklı başkasına farklı konuşabileceğini, bir tür reklâm arayışı içerisinde olacaklarını, Nitekim, Yasin Hayal'in psikolojik durumu ve oradaki işin, yapmış olduğu eylemin kendi açısından reklamını yapma adına birçok diyaloglarının olduğunu, Kendisine gelen bu tür bilgileri farklı kaynaklarla yorumlayıp, derecelendirdiğini, doğrusunu bulduktan sonra da bilgiyi rapora dönüştürüyor olduğunu,

Erhan Tuncel'le zaman zaman olan görüşmelerinde Yasin'in gidip eylemi yapacağı... daha sonraki görüşmede Yasin'in değil de yerine şunu gönderecek veya bir sonraki tarihte eylemi yaptıktan sora propaganda yapacak, oradan kaçmayacak veyahut işte başka şekilde, evinin orada öldürecek gibi konuların geçtiğini, görüşmelerde cinayetle ilgili böyle ham bilgilerin devamlı gelmiş olduğunu,

Cinayet öncesinde bunları kendi aralarında konuşmuş oldukları için olaydan sonra "Ya sen hani atıyordun bunlar bunları yapacak ama şimdi yok. Senin anlattığın şekilde gitmiş adam vurmuş, vurdurmuş. Neden inkâr ediyorsun? " şeklinde istihbaratta zarflama

usulü denilen yem atma işlemini vurgulamaya çalıştığını, bir tarz geliştiriyor olduğunu, sanki biliyormuş gibi bir izlenim yaratarak kendisine güvenmesini sağlıyor olduğunu,

Bütün bunları Erhan Tuncel in konuşması için yaptığını oradaki tek amacının bu eylemi kimin gerçekleştirdiğini veya gerçekleştiren şahsı bulabilmek olduğunu, bunu için de Erhan'la uygun bir frekansta bilgi alışverişi yapmaya çalıştığını,

Hrant Dink in öldürülmesinden sonra Erhan Tuncel ile yapmış olduğu görüşmeyi sıralı amirlerinin bilgisi ve talimatıyla, failin yakalanması amacıyla, olayın çözümüne yönelik olarak yapmış olduğunu,

Erhan Tuncel'i ilk olarak kendisinin bulduğunu, böyle şeylerde en çok kendisinin konuştuğu için kendisine güvenebileceğini düşünerek Trabzon'dan ve Ankara'dan onunla görüşmesi için talep geldiğini ve Bayburt' tan telefon görüşmesi yaptığını, görüşmeyi Trabzon'da şube müdür yardımcısı Ercan Demir ve istihbarat daire başkanlığında o dönemki bu konularla ilgili şube müdürü Ali Fuat Müdürün talimatıyla yapmış olduğunu,

YİE ile yapılan görüşmelerin ihtiyaca binaen; yeni bir bilgi alınması, bilgi aktarılması gerektiğinde, telefon açılarak "Görüşmek istiyorum" şeklindeki talep üzerine, uygun bir yerde, uygun bir durumda yapıldığını,

Cinayet sonrasında "SMS'le görüşelim" demesinin, Tuncel'in, kendisine güvenemiyor olması kanısı oluştuğundan belki olayları oradan kendisine söyler düşüncesi ve kendisine güven duyması için uğraşıyor olduğundan ve olayı kimin yaptığını öğrenmek istiyor olduğundan olduğunu,

Trabzon ilinde bulunduğu dönem içerisinde telefon görüşmesiyle buluşmalarını alıyor olduğunu, konuları telefonla görüşmediğini, bilgi alışverişini telefonla yapmıyor olduklarını, görüşmeleri bizzat görüşerek, buluşarak yaptığını, telefona sadece birbirlerini aradıklarını görüşme hasıl olacağı zaman veya bir talimat vereceği zaman görüşmeye giderek yüz yüze görüşmeyi gerçekleştiriyor olduklarını,

(.....)," (EK:45/1-32)

i) Komisyonumuz 05/03/2008 tarih ve 187 sayılı bir yazı ile İçişleri Bakanlığından, Trabzon Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlüğünde Emniyet Amiri olarak görev yapan Ercan Demir'in 13/03/2008 tarihinde yapılacak olan Alt Komisyon Toplantısında bulunmasını istemiş (EK:46) ve Trabzon Emniyet Müdürlüğü istihbarat şube müdürlüğü **Emniyet Amiri Ercan Demir** aynı tarihte, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun TBMM ndeki odasında Alt Komisyona vermiş olduğu ifadesinde;

"1994 Polis Akademisi mezunu olduğunu, 2004 yılı Ağustos sonundan itibaren Trabzon Emniyet Müdürlüğü emrinde görev yapmakta olduğunu, bir yıl kadar önce İstihbarat Bürolar Amirliğinden terörle mücadele ve güvenlik şubelerine geçtiğini ve sonraki değişimlerden sonra Hâlen Terörle Mücadele Şube Müdür Vekili olarak görev yapmakta olduğunu,

2004'ten bu tarafa, istihbarat Şube Müdürlüğünde Şube Müdürü ile bürolar arasında zaman zaman direkt müdahale edebilen, zaman zaman da bürolardan gelen bilgileri alıp harmanlayan, usule, mevzuata, işleyişe uygun mu değil mi, eksikliği var mı yok mu, bununla ilgili düzenlemeler gerekirse yeniden bir çalışma yapıp, Şube Müdürüne arz eden ondan sonra hangi işlemler yapılacaksa onu yapan pozisyonda olan biri olduğunu,

Dolayısıyla, Erhan Tuncel ve diğer elemanlarla gerek oldukça görüştüğünü, normalde her elemanla bir asli personelin görüştüğünü, tali personelin buna müdahalesinin mümkün merteye olmadığını ama kendisinin, zaman zaman önemli bir bilgi olabilir, zaman zaman bir problem vardır diye bu noktadan bazı görüşmelere katıldığını,

Erhan Tuncel ile yapılan görüşmelerle ilgili olarak, yaklaşık on kusur rapor olduğunu bunlardan yanlış hatırlamıyorsa bir tanesinde meşhur İstanbul'a yazdıkları yazı öncesindeki buluşma raporunda, ondan aldıkları bilgileri yazdıklarını, ilgili makamlara arz edip bu raporun gönderildiğini, Bir sonraki buluşmada da, Şube Müdürünün ve kendi yönlendirmeleri ile bu olayın ne kendisine ne ülkeye herhangi bir katkısı olmadığı gibi bir cinayettir, dediklerini ve Yasin Hayal'in bu işten vazgeçirilmesini söylediklerini, bunu kafasından silmesi, yani bunun önüne geçmesi yönünde talimatı olduğunu, bir sonraki buluşma raporunda da, onu bu şekilde yönlendiriyor, bu eylemden vazgeçirmeye çalışıyor olduğunu,

McDonald'sın bombalanmasından sonra kanlı pantolon gelmiş olsa bunu yok sayma şanslarının olamayacağını, o tarih itibarıyla adli kolluk birimi olmadıklarını, bunu fezlekeyi hazırlayan birime resmî yazışmayla göndereceklerini, Gelmiş olsa yapılacak işlemin bu olacağını, kimsenin de orta yere gelmiş, getirildiği söylenen bir delili de alıp yırtmak lüksüne sahip olmadığını, Devlet ciddiyetinin bunu gerektireceğini,,

Fakat Komisyonun şunu da dikkate almasında fayda gördüğünü, .. bu olayda ilgili şahsın samimi beyanı, eylem sonrası olay yerinden kaçarken bıraktığı montu, şapkası olduğunu, Sonrasında alınan kan örnekleri, el sıvapları, bunların yüzde 100 tuttuğunu, Şimdi, böyle bir ortamda -ki bu delillerin intikal ettirilmiş olduğunu ve mahkemenin kararını vermiş olduğunu- ekstradan bu pantolonun varlığının sürece bir katkısının olmadığı hususunu da ayrıca belirtmek de fayda gördüğünü, Yani, bir pantolonun varlığı oldu ise bunu yok saymalarının mümkün olmadığını,

Kanlı pantolonun saklandığından kendisinin bilgisinin olmadığını, olsa bunun zaten arşivde, raporlarında olacağını,

Emniyette bir hiyerarşinin olduğunu, memur bulduğunu bir yazışmayla kendisine arz edeceğini yani bunu birinin getirip de, yazışmaya bağlayıp da yahut da bir tutanağa bağlayıp da bunu yırtıp atmasının düşünülemeyeceğini, Böyle bir usul de olmadığını bu kapsam da diğer görevlilerin de böyle bir olayın varlığını bilemeyeceğini,

İstanbul'a yazılan yazıdan haberi olduğunu, evrakta parafı olduğunu,

15 Şubatta -yanlış hatırlamıyorsa- buluşma raporunun Ankara'ya 17'sinde de - yanlış hatırlamıyorsa şubat- hem İstanbul'a hem Ankara'ya yazıldığını,

Onun dışında Ankara'ya bilgi gelmediğinden herhangi bir yazışma söz konusu olmadığını,

Yardımcı istihbarat elemanı Erhan Tuncel ile yapmış oldukları görüşmeler sonucunda on kusur tane rapor oluşturduklarını,

Bunların hepsinin Ankara'yı ilgilendirmediğini,

Ankara'nın merkez olduğundan seksen biriyle yapılan yazışmadan bir suretinin de bir nevi otokontrol olarak merkeze gönderildiğini,

Erhan Tuncel' in kendileri için salt Yasin Hayal'le ilgili ondan haber almak üzere istihdam edilen bir yardımcı istihbarat elemanı olmadığını, bulunduğu muntıkada, suç ve suçlu ile ilgili her şeyden- ki asli önceliklerinin terör istihbaratı olduğunu ama bunun dışında diğerlerini de yok sayamayacaklarını –bilgi almak üzere değerlendirildiğini,

“Ankara'ya yollanan istihbaratlar, yardımcı istihbarat elemanı Erhan Tuncel'den aldığınız bilgiler dâhilinde hazırladığınız raporlar, Yasin Hayal'i ilgilendiren konular mıydı, yoksa başka konular mıydı? Çünkü iki tane rapor olduğunu söylüyorsunuz.” Şeklindeki soruya, ...içinde Yasin'in geçtiği rapor sayısının kaç tane olduğunu bilmediğini ama Yasin'in geçmediklerinin de olduğunu, orada salt bir konu, bir kategori üzere bir çalışmanın mevzubahis olmadığını ama eylemle ilgili iki tane olduğunu kesin hatırladığını, Yasin'le ilgili kaç tanedir onu bilemeyeceğini ama bakılırsa görülebileceğini,

Yasin'le ilgili İkinci raporda -yanlış hatırlamıyorsa- adı geçen kişinin bu eylemi yapmaktan vazgeçirilmesine yönelik olarak YİE ye talimat verdiklerinin belirtiyor olduğunu,

“Siz, bunu İstanbul'a yollamadınız ama Ankara'ya yolladınız sanırım.” Şeklindeki ifadeye, ..olaya 81 il bazında bakılması gerektiğini, her il kendi eleman kaydını tutarsa farklı kokular geleceğini, bunun tek merkezde olacağını ve bu iş için en yetkili birimin de İstihbarat Daire Başkanlığı olduğunu, Bu anlamda, “-Bu, bundan vazgeçti.” diye tekrar yazılma gibi bir şeyin usulde olmadığını genelde bir şeyin olacağını yazdıklarını olmayacağını ..

Erhan Tuncel'in yardımcı istihbarat elemanı olarak temini ve kullanılmasıyla ilgili olarak, McDonald's patlaması sonrasında Yasin'in yakalanmasına yönelik çalışmaları yaparken Yasin'in yakın çevresindeki insanlara da baktıklarını, bunlardan birisinin Erhan Tuncel olduğunu ve Erhan Tuncel'le o gün itibarıyla -yani, bir bakkaldan, marketten yahut da mıntıkayı tanıyan işte muhtar deyin ona siz, şu deyin, bu deyin- Yasin Hayal'e yönelik bilgi almak amaçlı bir görüşme yapıldığını ve Erhan Tuncel'in elemanlaştırma sürecinin bundan sonra başladığını,

Yasin Hayal cezaevindeyken Erhan Tuncel' in eleman yapıldığını,

Erhan Tuncel'in eleman yapılmasının gerekçelerinden birinin, o tarihlerde sonuçta her şeyden önce 30 bin öğrencisi olan KTÜ nin öğrencisi olduğu, birtakım örgütsel faaliyetlerin burada olmasının muhtemel olacağından seçilmiş olabileceğini, net olarak “Bu budur, budur, budur.” Denilemeyeceğini,

Yasin Hayal'in cezaevinde olduğu dönemde zaman henüz Hrant Dink'in öldürüleceğine dair herhangi bir şeyin olmadığını bu olayın çok zaman sonra, ta bir bir buçuk yıl sonra olduğunu

Erhan Tuncel sadece bulunduğu okulda belli mekanizmaları işletebilmek adına olmadığını, sadece salt bir konuyla ilgili birini bulup ondan sonra diğer konuya bakmayın ya da farklı bir örgütsel yapı içerisindeki bir bilgiyi reddetme şansının olamayacağını, daha doğrusu, eleman temin etmek için salt bir sebep, bir gerekçe olamayacağını, sonuçta ilin veya sorumluluk bölgesinin havasını koklamanın bile bazen gerekebileceğini

“Osman Hayal'in yerini İstanbul'dan sordunuz o raporla. Peki, siz bulmak için ne gibi faaliyetlerde buldunuz Trabzon İstihbarat Şubesi olarak?” Osman Hayal'in yerini sordunuz. Yani, onlardan da size bir cevap gelmediği söyleniyor. Onlar “Haberleştik.” diyorlar, siz...” şeklindeki soruya; Yazıdan sonra o tarihte sıcağı sıcağına bir geri dönüşün olmadığını, telefon da etmediklerini, sonuçta bir geri dönüş olsaydı kendisinin haberi olacağını,

Yasin Hayal'in her şeyden önce McDonald's'ta hüküm giymiş birisi olmasından dolayı, İstanbul'a yazıyı yazdıktan sonra durmadıklarını, istihbarat usul ve metotları kapsamında çalışmalarına devam ettiklerini, bu kişinin mıntıkasında neler yaptığını baktıklarını, teknik açıdan dinleme yaptıklarını,

Erhan Tuncel in verdiği bilgileri mıntıkasında birilerine kontrol ettirmek suretiyle yahut da teknik destek, -yani teknik, telefon dinleme anlamında- yahut da mıntıkasında, değişik periyotlarda gözlemlemek suretiyle ve benzeri kontrol etme şeklinde işlem yaptıklarını,

Fiziki takip gibi birtakım işlemlere görevleri gereği zaten devam etmek durumunda olduklarını,

Muhittin Zenit, Mehmet Ayhan ve Özkan Mumcu'nun Erhan Tuncel ile yapmış olduğu görüşmelerden sonuçta rapor olarak yazışma olarak bu görüşmelerin kendisine geldiğinden bunlardan haberdar olduğunu,

“Onların rapor olarak yazıp getirmediği bir görüşme olabilir mi? Bunun hakkında bir bilginiz var mı?” şeklindeki soruya

Bu görevi yapan daha alt hiyerarşideki personelin, elleri, kolları, gören gözleri olduğunu, onların yazdığına bugüne kadar da hep itimat ettiklerini, etmek durumunda olduklarını, ...ancak zaman zaman değişik açılardan onun teyidini yaptığını ama hepsini birebir yapma şansının mümkün değil olmadığını,

“Siz, bu yardımcı istihbarat elemanından bu haberi aldığınızda bunu rapor hâline beraber mi getirdiniz?” şeklindeki soruya, -Yok, aşağıdan yazarlar, o akış... Usulün, bizzat kim görüşmeyi yaptıysa onun raporu kaleme alındığını, yanında buluşmada, görüşmede kim var ise onların da raporu birlikte yazacağını, İstanbula giden yazıya konu olan o günkü buluşmaya kaç kişi katıldığını hatırlamadığını ama raporda bunun yazılmış olacağını,

Raporun konumu gereği sonra kendisine geldiğini ve yerli yerine oturmayan bir şey var mı? yok mu şeklinde bir okuyup ona göre paraflayacağını sonrada Şube Müdürüne arz ediyor olduğunu,

İstanbul’ a gönderdikleri yazıda “çalışmalarımız devam ediyor.” Dediklerini ve bunu belgeleyen teknik şeylerinin teknik takiplerinin olduğunu,

“Hiçbir araya gelip de şey yaptınız mı “Bu iş nasıl bir iştir?” dediniz mi? ..gerçekten Hrant Dink, artık ismi medyaya çok yansımış birisi, Yasin Hayal, psikopat, daha önce dediğini de yapmış birisi. Yani, orada bu işi nasıl -rapor hâline getirdikten sonra da- bir değerlendirme yaptınız mı? şeklindeki soruya, -“Şimdi, Vakıfbank’ın reklamlarında bir ara “7x24” yazar, yani bizim sabah sekiz akşam beş gibi bir şeyimiz mümkün değil yani, hatta aile ziyaretlerinde bile işte, biz bir zaman sonra kafa kafaya “Ya, bugünkü konu şöyle oldu, böyle oldu. Şunla ilgili şunu yaptık mı, bunu ettik mi?” hatta daha abartılı örnekler de verilebilir, yani, gecenin ikisinde ya, işte “Amirim, komiserim, neyse, ben akşamdan beri bunu düşünüyorum da, biz şu açıyla baktık mı?” gibi örnekler de yani yaşamışlığımız var. Bizim çünkü hayatımız, yaşam tarzımız oluyor. Şimdi, böyle olduğu bir durumda, salt bu iş için şu gün şu saatte toplandık gibi bir cümle kuramam, çok uzun zaman geçti fakat bizim standardımız bu. Böyle yapmasak da bu iş yürümez. Yani nedir? Kör saatte, dar bir saatte ararım mesela “Ya, müdürüm şu konuya şöyle şöyle baktık ama şu açıyı unuttuk. Ben arkadaşları görevlendirdim.” gibi şeylerimiz çok olur bizim ve bu konuda emin olun yani, sürekli gündem, yani kolay değil ülke gündemine oturabilecek çünkü merhumun o tarihlerde işte, 301 konusu gündemde, ana haber bültenlerinde işte, bu protestolar var. Sonuçta duyarsız kalamıyorsunuz” dediği,

“Peki, o raporda acilen bize geri dönülmesi gibi bir şey var mı? Niye yazılmadı ya da?” şeklindeki soruya, -Şimdi, bir şey gittikten sonra bir cümle kurarsanız “Ne yaptınız, ne ettiniz?” diye “Ya, sen işine bak. O, benim sorumluluğum.” der yani. Şimdi, bu da bir nezakettir hem de katı bir kuraldır çünkü sonuçta iller idarelerimiz var bizim yani, sınırı geçtiği zaman bir dakika sonra... dediği,

“Peki, bu yazı tiplerinde, yollanan rapor tiplerinde verilen bir numara, önemini belirten bir işaret var mıdır?” şeklindeki soruya, istihbarat şubelerinden gizli olmayan yazışma yapılmayacağını,

Yazıların yönetmelik gereği, “gizli”, “çok gizli”... şeklinde yazıldığını,...İstihbarat şubelerinde gayriciddi bir iş olmadığını, önemsiz bir husus olmadığını,

“Mülkiye müfettişlerine verdiğiniz ifadede “Erhan Tuncel, suikasttan vazgeçildiğini beyan etmiştir.” diyorsunuz Bu bahsettiği Yasin Hayal değil mi?” şeklindeki soruya; Tabii. Yani çünkü onun yapacağını bir öncekinde söylüyor. Biz de diyoruz ki: “Bu iş yanlış bir iş yani.” Deddiği,

“Bilgiler bir şeyden sonra kesiliyor. Şimdi, Yasin Hayal’in ikna olduğunu düşündükten sonra size bilgi aktarımında bir ihmâl, intikalde bir şey var mı? Şeklindeki soruya, - bu süreçten sonra bir bilgi olup da bunun atlanmasının mümkün olmadığını, bunun 2 kere 2 dört eder derecesinde kesin olduğunu, bilgi edinilemeye gibi bir durumun olmadığını, zaman zaman YİE nin nerede ne yapıyor şeklinde sondaj usulü kontrol edildiğini, ayrıca YİE den elde ettikleri tek konularının da bu olmadığını, ..insanın kendi çocuğunu yetiştirdiği zaman bile istediği eğitimi verse bile dönem dönem farklı tarzlar, tavırlar, davranışlar görebildiğini, Sonuçta YİE nin bir insan olduğunu bir robot olmadığını, zamanla kendilerinde bir kanaat oluşturuyor olduğunu, bir güvensizlik oluşturuyor olduğunu, yahut da verdiği bilgiyi bir teyit ihtiyacı hissetmeye başlıyor olduklarını, Erhan Tuncel ile ilgili olarak böyle bir süreci arkadaşların algılamış olduğunu,

Bu durumu algılayanın birebir YİE ile irtibatlı olan kişi olduğunu, ancak bunun doğruluğuna bir otokontrol olarak zaman zaman kendisinin baktığını, bunun usulde de olduğunu,

2006 yılı Nisan-Kasım ayları arasında Erhan Tuncel den bir şey gelmediğini gördüklerini,

Kendilerinin istihbarat birimi olarak gözaltı yapamadıklarını, Erhan Tuncel’i Hrant Dink’in ölümü olayından sonra istihbarat şubesine davet ettiklerini onun da icabet ettiğini,

“On dört saatin sonucunda -yani biz öyle bakıyoruz, tabii, bütün olarak görüyoruz- ne gibi bir bilgi alışverişinde bulunuldu?” şeklindeki soruya, -Şimdi, “cuma günü saat 15.00’te uluslararası gündem oturmuş bir olay meydana gelmiş, müessif bir olay. Hafızanızı yokluyorsunuz, bir sene önce de bu adam demiş ki size böyle, böyle, böyle... Telefonla irtibat kuruyorsunuz, işte, o, Muhittin’in görüşmesi “Yok, abi böyle bir şey.” diyor. E, şimdi, biz de polisiz, yani bu iş bir yok demeye değil vardır bir şey diye düşünüyorsunuz gayriihtiyari çünkü yani bir sorma ihtiyacı hissediyorsunuz. Yani, ikili görüşmelerde, işte, sızdırma, bilgi alma, bir yokluyorsunuz, bir zarflıyorsunuz. Bu arada sohbet ediyorsunuz, kahkaha atıyorsunuz. Bu, budur yani. Siz olsanız daha farklı bir tepki gelişmez orada çünkü çok ciddi bir olay meydana gelmiş ve bir sene önce buna ait bir yazışmanız var ve bu süreç içerisinde böyle bir olayın varlığına dair en ufak bir bilginiz yok.” Dediği,

“o süreç içerisinde, yani bir sene evvel, yani Erhan Tuncel’in, Yasin Hayal’den ötürü eleman yapılmadığı anlaşılıyor, başka nedenden ötürü yapılmış yani, emniyete katkı sunması açısından ama daha sonra Yasin Hayal’le ilgili bilgileri de aktarmaya başlıyor, Yasin Hayal serbest kaldıktan sonra ve bununla ilgili de belli bir süre son derece önemsenmiş. Örneğin, yazmış olduğunuz...” şeklindeki soruya, – Önemsenmiş demeyelim de isterseniz, yani bilgi vermiş, ciddi sayılabilecek şeyler vermiş ve yazılmış, sonra vermemiş ama. Hani bir dönem önemsenmiş deyince devamında hani bir dönem önemsenmemiş gibi bir hava ortaya çıkıyor.” Dediği,

İstanbul’a yazılan yazıdaki “Çalışmalarımız devam etmektedir.” İfadesinin, “Gelişme olması hâlinde bilgi verilecektir” şeklinde anlaşılması gerektiğini,

“Yani bu kadar önemli olan bir konu, Türkiye’yi de sarstı, dünyada çok büyük yankı uyandırdı. Onun için sadece fiziki takiple ve yardımcı istihbarat elemanın da artık bilgi alınmadığı için uzaklaştırılması konusunda sonra ne yaptı Trabzon Emniyet Müdürlüğü veya bir de Ankara İstihbarat Daire Başkanlığı, ki Trabzon Emniyet Müdürlüğü yapmış bir Başkan?” şeklindeki soruya, ..olayların önlenmesine -bu, sadece bu konuyla alakalı değil - yönelik görevlerinin, yapabilecekleri şeylerin belirli olduğunu, bunun haricinde yapışık ikiz gibi gezmeleri ya da YİE nin beynini okuyabilmelerinin mümkün olamayacağını, ...istihbaratçıların Kafdağı’nın arkasını gören insanlar olmadığını, sonuçta kullanabilecekleri donelerin ortada olduğunu ve bunları da

kendilerinin teknik takip ve Mıntıkasında yoklama şeklinde yapmış olduklarını ve Yasin Hayal'i bu şekilde kontrol altında tutmuş olduklarını,

“Pelitli’yle, jandarmayla ilişkiye geçtiniz mi?” şeklindeki soruya, Jandarmayla ilişkiye geçmenin kendi konumumdaki bir durum olmayacağını, geçilmesi konusunda üstleriyle, böyle bir konuyu, eldeki bilgiyi paylaştı mı, paylaşmadı mı, onu bilmediğini ancak sonuçta bu iş yapılacak ise de bile il bazındaki kurumsal en üst seviyede yapılması gereken bir konu olduğunu,

Jandarmayla bu konuda bir yazışma yapıldığını hatırlamadığını,

Yasin Hayal ile ilgili olarak, yapılabilecek şeylerin teknikse teknik takip olarak yapılmış olduğunu, yine değişik periyotlarda, sondaj usulü zaman zaman kontrol etmelerin yapılmış olduğunu, yanında, yöresinde olan birileriyle bir işte, laf arasında bilgi sızdırma, onunla ilgili bilgi almaların yapılmış olduğunu ancak bir bulgu yoksa illa da buna bir şey yazmak için de bir şeyler yazılmayacağını, durumun bu şekilde olduğunu,

“Erhan Tuncel Muhittin Zenit’le daha iyi bir diyalog sağlayabilmiş olabilir mi, daha çok güvenmiş olabilir mi ona? Yani daha sonradan bir şey alınmadığı için diyorum ya da gerçekten, Erhan Tuncel, Yasin Hayal artık ondan çekinip ona bir şey mi söylemedi?” Şeklindeki soru ve yoruma, YİE nin bir ahbab dost olmadığından görüşmelerde çok kişisellik katılmadığını, belli üç aşağı beş yukarı bir formatın olduğunu,

“Mutlaka ama bir güven de oluşması lazım. Şimdi, artık, mesela, bir yardımcı istihbarat elemanı kendini hatta devletin adamı gibi görebiliyordur yani öyle zannediyorum.” Şeklindeki devam eden yoruma; YİE nin tabii ki o formata girebileceğini ama kendilerinin onu kullanmasına yönelik bir şeye de izin verme şanslarının da olmadığını, tarzları arasında da olmadığını, bir kan uyuşmazlığına ihtimal vermiyor olduğunu, sonuçta, kişinin yedisinde neyse yetmişinde de öyle olacağını, son süreçte zaten kendilerinin bu kişiyle bir sorun yaşıyor olduklarını, Tuncel’ in olay olduktan bir gün sonra telefonda olayı yapan kişiyi bilmediğini söyleyerek niyetini belli ediyor olduğunu,

Erhan Tuncel’ in olay olduktan sonra olayın failini bilip bilmediği konusunda yorum yapmasının çok sağlıklı olmayacağını .

Kendilerinin istihbarat olarak işlemin iptalini gerektiren dilekçelerinin, yani elemanlığının sona erdirilmesiyle ilgili dilekçelerinin çok açık olduğunu, oraya laf olsun diye de bir şeyler yazmadıklarını, bunun sonuçta, ciddi bir işlem olduğunu,

(.....)

“İstihbarat çalışmalarında bu Zeynel Abidin Yavuz’un ya da Ogün Samast’ın hiç adı geçti mi? Çünkü Muhittin Zenit, biliyorsun, diyor: “Zeynel Abidin şimdi İzmit’te artık kendi işinde gücünde bulunuyor.” Yani bununla ilgili...”...Çünkü bir şey dikkatimi çekiyor yani buradan şu çıkıyor: Yasin Hayal, artık bu işi kendisi değil, birine yaptıracağı ortaya çıkmış oluyor bir anlamda. Yani kendi takip olduğu fark etmiş oluyor “ şeklindeki soruya; – Anladım. Şimdi, dediğim gibi, o Mc donalds sürecinde, biz, o günün şartlarında bunun sağı solu, amca oğlu, dayı oğlu, komşusu, bakkalı çakkalı, ne varsa zaten bakmışız. Bu tarihte bu isimler eminim ki şey yapılmıştır ama şimdi bilgi aldığınız bakkaldan veya sorduğunuz bakkalı da oraya yazmıyorsunuz sonuçta yani. Ama nedir? Ki, yanlış hatırlamıyorsam, Erhan’ın da beyanları var bu yönde yani biz o gün ismini olaydan sonra duyduk. Duysam ne güzel işte, böyle bir olayın varlığını ben yazmışım, sonrasında tamamlayıcı da bir bilgi gelmiş. Benim bilgimi de teyitler, bana bir şey de katar yani bu, hani kurumsal olarak. Fakat biz, Ogün ismini o olaydan sonra duyduk. Bu konuda da zaten kendisinin, yanlış hatırlamıyorsam *“Ben bilgi vermedim, söylemedim.”* gibi de bir beyanı olduğunu ben hatırlıyorum. Dediği,

Coşkun İğci’yi tanımadığını bu ismi bu süreçten sonra duyduğunu, ...” (EK:47/1-14)

j) Komisyonumuz konuyu incelerken, inceleme konusu Fırat (Hrant) Dink cinayeti ile ilgili olarak; Trabzon 2 inci Sulh Ceza Mahkemesinde devam etmekte olan yargılamada; yargılanan sanıklardan Jandarma Kıdemli Başçavuş Okan Şimşek'in 20 Mart tarihli duruşmadaki ifadesinde,

“.....2006 yılı Temmuz ayında Coşkun İğci, Jandarma Uzmançavuş Veysel Şahin'i telefonla arayıp, görüşmek istediğini söylemiş. Veysel ile birlikte gittiğim Meydan Parkı'nda, Coşkun İğci ile tanıştım. İğci, Veysel'in arkadaşıydı. Coşkun İğci, MC Donald's bombacısı Yasin Hayal'in akrabası olduğunu ve İstanbul'da Ermeni bir gazeteciyi öldürmek istediğini söyledi. Yasin Hayal'in İstanbul'a gittiğini, gazetecinin sahibi olduğu gazete ile yaşadığı evin arasındaki bölgenin krokisini çıkardığını anlattı. Yasin Hayal'in kendisinden el yapımı bir silah istediğini ve onun için de para verdiğini söyledi. Biz de silah almamasını, amirlerimizle konuştuktan sonra kendisine bilgi vereceğimizi söyledik. Yasin Hayal'in eniştesi olan Coşkun İğci ile konuşmamız sonrasında Jandarma İstihbarat Şube Müdürü Yüzbaşı Metin Yıldız'ı telefonla aradık. Metin Yıldız bizi Akçaabat İlçesi, Yıldızlı Beldesi'nde bir lokantaya çağırdı. İstihbarat Şube Müdürü Yüzbaşı Metin Yıldız ve Asayiş Şube Müdürü Binbaşı Ali Oğuz Çağlar oradaydı. Metin Yıldız ile konuşmak için başka bir masaya geçtik. Coşkun İğci'den aldığımız bilgileri kendisine aktardık. Yüzbaşı Yıldız da bize, Yasin Hayal ile Jandarma Başçavuş Hüseyin Yılmaz'ın ilgilendiği ve bilgileri onunla paylaşmamı istedi. Ben de ertesi sabah olağan toplantı öncesi Jandarma Başçavuş Hüseyin Yılmaz ile konuşma yaparak konuyu kendisine anlattım. Daha sonra Jandarma Komutanı Jandarma Albay Ali Öz, İstihbarat Şube Müdürü Metin Yıldız, Asayiş Şube Müdürü Ali Oğuz Çağlar, Jandarma Yüzbaşı Hüsamettin Polat, Jandarma Başçavuş Hüseyin Yılmaz, Jandarma Başçavuş Gökhan Aslan ve ben yapılan bir toplantıda hazır bulunduk. Toplantıda İstihbarat Şube Müdürü Metin Yıldız, Yasin Hayal'in İstanbul'da Ermeni asıllı bir gazeteciyi öldürme planı içersinde olduğunu söyledi. Albay Ali Öz de konuyu daha sonra özel olarak konuşacaklarını söyledi. Toplantı sonrasında Veysel Şahin, Hüseyin Yıldız ve Hacı Ömer Ünalır, internetten Agos Gazetesi ve Hrant Dink hakkında bilgiler derledik. İnternette aldığımız bilgileri İğci'den aldıklarımız ile birleştirerek bilgi notu haline getirdik. Bir süre sonra Jandarma Uzmançavuş Hacı Ömer Ünalır bir gün yanıma geldi ve Yasin Hayal ile ilgili verdiğimiz bilgiler konusunda hiçbir işlem yapılmadığını söyledi. Bunun üzerine Şube Müdürü Yüzbaşı Metin Yıldız'ın yanına giderek bilgileri tekrar anlattım ve önemli olabileceğini söyledim. Bana, 'Sonra ben emir veririm' demekle yetindi. Bunun üzerine çok sinirlendim ve çıktım. Hacı Ömer Ünalır'a da 'Şube müdürü emir verecekmiş' dedim.

.....Cinayetin işlendiğini, Veysel ile katıldığımız bir operasyondan sonra dinlenmek için gittiğimiz Faroz balıkçı barınaklarının çay bahçesinde televizyondan öğrendik. Bunun üzerine Yüzbaşı Metin Yıldız'ı aradım, bulunduğu yerde televizyon varsa açıp haberlere bakmasını istedim. Ardından Hüseyin Yılmaz'ı aradım. 10 dakika sonra da Jandarma Başçavuş Hüseyin Yılmaz beni aradı ve 'Abi ne olacak şimdi' dedi. Bir sonraki gün Jandarma Başçavuş Gazi Güren beni aradı ve nerede olduğumu sordu. Bana 156'ya bir telefon geldiğini ve Hrant Dink'i öldürenin, Pelitli'de oturan Oğün Samast olduğunu söylediğini anlattı. Veysel ile birlikte merkeze geçtik. Yüzbaşı Metin Yıldız beni odasına çağırdı. Elimizdeki bilgilerimizi tekrar aldı. Yüzbaşı Yıldız, Jandarma Başçavuş Gazi Güren'i de çağırarak elindeki bilgileri ona verdi. Haber kayıp ve bildirim formu çekmesini istedi.

Form Jandarma Genel Komutanlığı ve Bölge Komutanlığı'na çekildiCoşkun ile önceden görüştüğümüz için bize onunla konuşmamız ve sessiz kalması gerektiği söylendi. Coşkun bize takip edildiğini ve her yerde görüşemeyeceğini söyledi. Mesai bitiminde Coşkun'la Değirmendere'de buluştuk. Kimseyle konuşmamasını söyledik. O da bize sinirlenerek, 'Benim kimseyle bir husumetim yok. Ben size bilgi verdim, siz

değerlendiremediniz' dedi. Sonra birşey diyemeden yanından ayrıldık.Mahkemede verdiğim ifade hür ve özgür ifademdir. Müfettişlere verdiğim ifadeyi kabul etmiyorum. Onu baskı altında verdim. Çünkü ekmeğimden olacağımı düşünüyordum. Benim üstlerim öyle olmasını istedi. Suç olduğunu bile bile o şekilde ifade verdim. Benim yaptığım suç olduğu kadar bu emri veren de suçludur” dediği basın organlarında yer almış ve Komisyonca; bu konuda İçişleri Bakanlığına 02/04/2008 tarih ve 215 sayılı bir yazı yazılarak, Bakanlıkça Fırat (Hrant) Dink cinayeti ile ilgili ortaya çıkan bu durum ve ilgili Jandarma görevlileri hakkında herhangi bir idari işlem yapıp yapılmadığı hususunda bilgi verilmesi ve yapılan işlemin neticesinin gönderilmesi istenmiştir. (EK:48/1-2)

İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı, Komisyonumuza göndermiş olduğu 22 nisan 2008 tarih ve AD.MÜŞ.:9050-150068-08/Huk.İş.ve Müt.Ş. sayılı yazısında “ ... Konuyla ilgili olarak Trabzon 2 nci Sulh Ceza Mahkemesinin 20.03.2008 tarihli duruşmasında sanıklar J.Ast.Kad.Bşçvş.Okan ŞİMŞEK ve Uzm.J.VI.Kad.Çvş.Veyssel ŞAHİN'in ifadelerinde adı geçen jandarma personeli hakkında suç yönünden değerlendirilmek üzere Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığına, disiplin yönünden işlem yapılması için de Trabzon İl Jandarma Komutanlığına ihbarda bulunulmasına karar verilmiştir.

Bu gelişme üzerine Jandarma Genel Komutanlığınca 2007 yılı genel atamalarında Trabzon İl Jandarma Komutanlığından Bilecik İl Jandarma Komutanlığına ataması yapılan J.Kd.Alb.Ali ÖZ, 22.03.2008 tarihinde bu görevden alınarak Bursa Jandarma Bölge Komutanlığı emrine atanmıştır.

İlgi (a)'ya istinaden ise, ilgi (c) yazılar ile Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığı ve Trabzon İl Jandarma Komutanlığından yapılan işlemlerin bildirilmesi istenilmiştir.

Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığınca ilgi (ç) ile; soruşturmanın halen devam ettiği, Trabzon İl Jandarma Komutanlığınca da ilgi (d) ile; idari tahkikat heyeti görevlendirildiği, Trabzon ilinde görevli (2) personelin bilgilerine başvurulduğu, izinde olan (1) personelin de izin dönüşünde bilgisine başvurulacağı, atama gören ve emekli olan personelin ise, bilgilerine başvurulmak üzere görev yaptıkları ve ikamet ettikleri yer birlik komutanlıklarına yazı gönderildiği, tahkikatın tamamlanmasından sonra sonucundan bilgi verileceği bildirilmiştir.

İlgili personelin durumları takip edilmekte olup, adli ve idari soruşturma sonucuna göre ayrıca değerlendirme yapılacaktır.” Denildiği, . (EK:49)

Belirtilen tahkikatların sonuçları ile ilgili olarak raporun yazımı aşamasında ve görüşme gününe kadar herhangi bir sonuç bilgisinin Alt Komisyonumuza gelmediği,

k) Alt Komisyonumuz 27/03/2008 tarih ve 206 sayılı bir yazı ile İçişleri Bakanlığı (Jandarma Genel Komutanlığı) ndan; Trabzon İl J. Komutanlığı emrinde görevli Jandarma Astsubay Başçavuş Hüseyin YILMAZ, Trabzon İl J. Komutanlığı emrinde görevli Jandarma Uzman Çavuş Hacı Ömer ÜNALIR, Trabzon İl J.K.lığı emrinde görevli J.Bçvş. Cevat ESER, Bolu İl J.K.lığı emrinde görevli J.Yzb. Metin YILDIZ ile Bursa Jandarma Bölge Komutanlığı emrinde görevli J.Alb.Ali ÖZ'ün, Komisyona bilgi vermek üzere; 02/04/2008 tarihinde yapılacak olan Alt Komisyon Toplantısında bulunmasını istemiştir. (EK:50)

Jandarma Genel Komutanlığı Adli Müşavirliğinin 01/04/2008 tarihli ve AD.MÜŞ: 1500-122872-08 sayılı .sayılı yazısında “...Anayasanın mahkemelerin Bağımsızlığı başlıklı 138. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan ‘görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılmasıyla ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz ve herhangi bir beyanda bulunulamaz.’ hükmü karşısında halen Mahkemenizde görülmekte olan davayı etkileyip etkilemeyeceği husus dikkate alınarak, tanık personelin adı geçen Komisyona bu aşamada gönderilip gönderilemeyeceği konusunda bir sakınca bulunup

bulunmadığı” konusunda ivedi olarak Trabzon 2’inci Sulh Ceza Mahkemesinden görüş talep ettiği ve aynı yazıyı bilgi amaçlı olarak Adli Müşavir imzasıyla Alt Komisyona faxlanmak suretiyle belirtilmiş (EK:51) ve Komisyonumuz da İçişleri Bakanlığına “Alt Komisyon, Bakanlığınıza yazmış olduğu ilgi yazıyla Jandarma Genel Komutanlığı görevlilerinden J. Kd. Alb. Ali ÖZ, J. Kd. Yzb. Metin YILDIZ, J. Astsb. Kad. Bçvş. Cevat ESER, J. Astsb. Bçvş. Hüseyin YILMAZ ve Uzman J. III. Kad. Çvş. Hacı Ömer ÜNALIR’ı 02.04.2008 tarihindeki toplantıya çağırılmıştı.

Jandarma Genel Komutanlığından 01.02.2008 tarihinde gelen ilgi b yazıda ise, Jandarma Genel Komutanlığının “...Anayasanın mahkemelerin Bağımsızlığı başlıklı 138. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan ‘görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılmasıyla ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz ve herhangi bir beyanda bulunulamaz.’ hükmü karşısında halen Mahkemenizde görülmekte olan davayı etkileyip etkilemeyeceği husus dikkate alınarak, tanık personelin adı geçen Komisyona bu aşamada gönderilip gönderilemeyeceği konusunda bir sakınca bulunup bulunmadığı” konusunda ivedi olarak Trabzon 2’inci Sulh Ceza Mahkemesinden görüş talep ettiği ve aynı yazıyı bilgi amaçlı olarak Adli Müşavir imzasıyla Alt Komisyona gönderdiği görülmüştür.

1- Anayasa’nın 138. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan düzenleme, metinden de anlaşılacağı gibi yasama meclisince yargı organına yapılması muhtemel bir müdahale ile ilgilidir. Alt Komisyonumuzun yazısı yargı organına değil yürütme organının bir parçasını oluşturan İçişleri Bakanlığına yöneliktir. Alt Komisyonumuzun inceleme kapsamı kamu görevlilerinin bu konuda bir ihmalinin veya kastının olup olmadığı ile bu durumun olması halinde bu şahıslarla ilgili olarak idarenin idari işlem yapıp yapmadığının tespitine yöneliktir.

Yine, Anayasa’nın 138. maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenen durum, 1961 Anayasası’nın 132. maddesinde yer almaktaydı. 1961 Anayasası’nın yürürlükte olduğu 1970 yılında benzer bir konu Anayasa Mahkemesi’ne götürülmüş (K:1970/32) ve Anayasa Mahkemesi;

“... Kararın dayanağı olan Anayasa'nın 132. maddesinin üçüncü fıkrası metni okundukta görülecek olan şudur : Anayasa'nın yasakladığı; yasama meclislerinde, görülmekte olan bir dâva hakkında veya yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulması, görüşme yapılması veya beyanda bulunulması değildir. Üçüncü fıkra hükmü yalnızca görülmekte olan bir dâva hakkında yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulmasını, görüşme yapılmasını ve beyanda bulunulmasını yasaklamaktadır. Bir başka deyimle yasama meclislerindeki görüşmelere üçüncü fıkra ile konulan kısıtlama, sadece "Belirli bir davada kullanılan yargı yetkisi" ile sınırlıdır. Karar niteliğini kazanan önergede ise üçüncü fıkradaki yasak hükmünü ikiye bölme, aralarında bağlantı yokmuşçasına bunlara ayrı ayrı anlam verilip değerlendirmeye gidilme eğilimi göze çarpmaktadır. Bu eğilim ve anlayış üçüncü fıkranın, fıkra hükmüne uymayan bir biçimde yorumlanmasına yol açmıştır.

Bilindiği üzere 132. maddenin üçüncü fıkrası Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu tasarısında "görülmekte olan bir dâva hakkında yasama meclislerinde soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz" biçiminde idi ve Temsilciler Meclisinde böylece kabul edilmişti. "Yargı yetkisinin kullanılmasıyla ilgili" deyimini Millî Birlik Komitesince fıkraya eklenmiş ve iki deyim arasında kurulan bağlantı, hükme hiçbir kuşkuyla yer vermeyecek bir kesinlik ve açıklık kazandırmıştır.

Öte yandan hükmün getirilmesiyle güdülen erek de ortadadır. Kurucu Meclis, geçmişin olaylarını gözönünde bulundurarak yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere müdahale edilememesi ve mahkemelerin bağımsızlığının korunması üzerinde titizlikle durmuş ve üçüncü fıkranın birinci cümlesi hükmüyle yasama

meclislerindeki görüşmelerin, soruların ve beyanların bir dâvada kullanılan yargı yetkisini etkilemesini önlemiştir. Güdülen ereğin sınırı budur ve böyle bir hükümle yasama meclislerinin anayasal görev ve yetkilerinin aksamasına ve engellenmesine yol açılması düşünülmemiştir; düşünülebileceği tasavvur edilmemiştir. Anayasa ilkelerinin tek tek ve bir bütün olarak ele alınması halinde varılacak sonuç bu gerçeği derhal ortaya koyar.

.....Mahkemelerin bağımsızlığını korumak üzere konulmuş bir hükmün Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir anayasal denetim yetkisini ve adli görevini engelleyebileceği hukukça savunulabilir bir görüş değildir. Mahkemenin bakmakta olduğu dâvanın konusu ile Meclis Soruşturmasına konu olan iddia arasında bir ilişki bulunabilir. Ancak mahkemenin o dâvada kullandığı yargı yetkisi ile Türkiye Büyük Millet Meclisinin Meclis Soruşturması yetkisini kullanması arasında usul, erek, sonuç ve nitelik bakımından açık ve kesin ayrımlar vardır. Bu iki alan arasında bir tedahül, bir sınır karışması söz konusu olamaz. Onun içindir ki böyle bir durumda mahkemenin bakmakta olduğu dâvada kullandığı yargı yetkisiyle ilgili soru sorulmasına, görüşme yapılmasına, beyanda bulunulmasına yer vermeden Meclis Soruşturması konusunun görüşülmesi mümkün olduğu gibi, mücerret Meclis Soruşturması konusu ile dâva konusu arasında herhangi bir ilişki bulunması, Meclis Soruşturması üzerindeki görüşmelere mahkemenin bakmakta olduğu dâvada kullandığı yargı yetkisiyle ilgili soru, görüşme ve beyan niteliğini kazandırmaz.

Dâva konusu kararda benimsenen görüş, Anayasa'nın 132. maddesinin üçüncü fıkrasına, yalnız olayda olduğu gibi Anayasa'nın 90. maddesinin değil, 89. maddesindeki gensoru, 88. maddesindeki soru, genel görüşme, meclis araştırması gibi denetim yollarının tümünün, 79. maddesindeki yasama dokunulmazlığının kaldırılması işlemlerinin, hattâ Türkiye Büyük Millet Meclisinin kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak yetkisinin işlemlerini aksatmaya kadar varabilecek bir ters anlam vermektedir. Metni açık ve konuluş ereği belli bir hükmün bütün bir Anayasa düzenini olumsuz biçimde böylesine etkileyebileceği düşüncesini hukuk mantığına sığdırmanın olanağı yoktur.

... dâva konusu kararda Anayasa'nın 132. maddesinin üçüncü fıkrasına, lâfzî, tarihî ve gaî yorum kurallarından uzaklaşarak bu hükme uymayan bir anlam verilmiş olacağı..." gerekçesiyle Meclis denetim çalışmalarının 1961 Anayasası'nın 132. maddesini ihlal etmeyeceğine karar vermiştir.

(.....)

Şeklinde bir yazı yazarak Komisyonun yapmış olduğu incelemenin Anayasanın 138 inci maddesindeki hükme aykırılık teşkil etmeyeceğini belirtmiştir.(EK:52/1-3)

D) Komisyonumuz 27/03/2008 tarihinde; İçişleri Bakanlığından, Bilecik İl Jandarma Komutanı olarak görev yapan dönemin Trabzon İl Jandarma Komutanı Jan. Kd. Albay Ali ÖZ ile yine dönemin Trabzon İl Jandarma Komutanlığı İstihbarat Şube Müdürü Jan. Yzb. Metin YILDIZ' ın 02/04/2008 tarihinde yapılacak olan Alt Komisyon Toplantısında bulunmalarını bir yazıyla istemiş .(EK:50), ancak 02.04.2008 tarihindeki toplantıya ilgili kişiler katılmamışlardır. .(EK:53) Bunun üzerine Alt Komisyon, Trabzon İl Jandarma eski Komutanı J. Kd. Alb. Ali ÖZ ile Trabzon İl Jandarma Komutanlığı eski İstihbarat Şube Müdürü J. Yzb. Metin YILDIZ'ın bilgi vermek üzere 24 Nisan 2008 tarihinde tekrar komisyona gelmeleri için İçişleri Bakanlığına 21 Nisan 2008 tarihinde bir yazı daha yazmış ve ilgililerin teminini istemiş .(EK:54) ve ilgili kişiler 24 Nisan 2008 tarihinde Komisyona gelmişlerdir.

Trabzon İl Jandarma eski Komutanı J. Kd. Alb. Ali ÖZ, 24 Nisan 2008 tarihinde Komisyona vermiş olduğu ifadesinde, "Şu anda konunun yargıya intikal etmiş olduğunu, yargı sürecinin devam ediyor olduğunu, bu yargı süreci içerisinde

komisyonunuzun uygun görmesi hâlinde mahkemede ifade vereceğini ve burada bu şekilde şu anda bilgi vermeyi düşünmediğini, çünkü haklarında bir suç duyurusunda bulunmuş olduğunu, onun için de kendi açısından mahkemede ifade vermeyi uygun bulduğunu,

2004 yılı genel atamalarında Şırnak Şenoba Alay Komutanlığından Trabzon İl Jandarma Komutanlığına atamayla geldiğini, 2007 yılı seçiminin hemen akabinde bütün personele ilişik kestirdiğini, Ağustosun 20'sinde yerine gelecek alay komutanı geldikten sonra 22'sinde veya 21'inde oradan ayrıldığını, şu anda söyleyeceği şeylerin mahkeme safhasında çeşitli yanlış yorumlamalara neden olabileceğini değerlendirdiğini, onun için de konuya girmeyeceğini, Mahkemede haklarında şu anda bir iddianın olduğunu, bu iddianın da henüz daha resmi kanaldan kendisine gelmediğini, iddianameyi okuyup, hakkındaki suçlamayı bilip, kendi savunmasını ona göre hazırlayacağını, kendisinin şu ana kadar kendisini suçlayan bu personelle hiç görüşmediğini ama bunların personeli olduğunu verdikleri ifadenin gereği neyse hukuki açıdan bunun mutlaka yapılacağını, eğer bir suçu varsa Türkiye Cumhuriyeti'nin kanunlarına son derece saygılı olduğunu, şu anda devam eden bir duruşmasının da var olduğunu,

Kendisinin o iddianameyi görüp ona göre cevap vermesinin gerektiğini,, bu şekilde hem komisyonun istediğini bilgilerin hem de mahkemede vereceği ifadenin bir önü olacağını, hakkındaki suçlamaları resmi kanaldan almadığı sürece söyleyecek bir şeyinin olmadığını,

“Jandarma Kıdemli Başçavuş Okan Şimşek ve Veysel Şahin'in mahkemede vermiş olduğu yani daha önce müfettiş raporlarında olmadığı hâlde mahkemede vermiş olduğu bazı şeyler yansıdı basına ki biz o zamana kadar jandarmayla ilgili bir görüş alma niyetinde de değildik. Bu basına yansıdığı için bu konuda sizin bilginize başvurmak istedik.” Şeklindeki ifadeye; Mahkeme tarafından ifadesi istendikten sonra arzu edilirse gelip çok daha detayını söyleyebileceğini, çünkü mahkemenin bakacağı konunun da tehditli olduğunu, ...

Aktaracağı bilgilerin hepsinin bir noktada. savunması olacağını, savunmasını içereceğini, mahkemeye bu savunmayı yapmadan dışarıya bu konuyu konuşmayacağını, bunun da kendisi için bir yasal bir hak olduğunu,

Şu anda mahkemeye ilgili olarak kendisine henüz tebligat gelmediğini, haricen duyduğu, basından öğrendiği kadarıyla mahkemenin tanık sıfatıyla ifadeleri alınacak diye bir karar yazmış olduğunu, ama tanık sıfatı derken sanık sıfatının da olabileceğini bunun, hukukun gereği olduğunu,

Otuz sene bu mesleğe verdiğini, otuz sene içerisinde pek çok davadan yargılandığını, ...sadece Meclise saygısından ve hürmetimden dolayı raporlu olmasına rağmen sabah erken saatte çıkıp Komisyona geldiğini, silahlı kuvvetlerinin bu şekilde gündeme gelmesini veya silahlı kuvvetlerin bir personeli olarak gündeme gelmeyi hiç istemediğini, keşke herkesin baştan doğru bildiğini... doğruysa doğrusunu ortaya koymasını,

“Burada bütün bu olaylar oluyor. Elbette, Türkiye terörle mücadele ediyor ve bu terörle mücadelesinde de büyük acılar çekiyor, yıllardan beri de bu acıları çekiyor. Yani, bu hiçbir zaman, hiç kimsenin, bu ülkede yaşayan hiçbir ferdin göz ardı edemeyeceği bir şey. Ama, bu ülkenin bazıları, birtakım hatalar olabilir, bu ülkede kimsenin kasten devlet güvenlik görevlilerinin başka kimlikten olan birisine herhangi bir şey yapacak... Böyle bir şeye asla inanamayız, çünkü, bu o zaman, bu vatana olan güvenimizi sarsacak bir şeydir. Bir defa, bu konuda hiçbir şeyimiz olamaz. Ama, eğer devlet bu konuda töhmet altında kalıyorsa, o zaman hataları çıkarıp, dolayısıyla, zaten Millet Meclisinin de bu konudaki ilk başlangıç şeyi de budur. ..Yargının görevi de odur. Niye bir iki hata yüzünden devlet bir töhmet altında kalsın. Çünkü, devlet bizim için esastır ve önemlidir. Bunun için bir görev

yapıyoruz. Dolayısıyla, zaten sizin bilginize başvurma isteğimizin nedeni de budur. Yoksa, bizim herhangi bir yargılamaya falan bir niyetimiz asla olamaz. , şeklindeki ifadelere; mahkemede ifade vereceğini veya mahkemenin vereceği celp doğrultusunda ifade vereceğini “. (EK:55/1-3)

m) Trabzon İl Jandarma Komutanlığı eski İstihbarat Şube Müdürü J.Yzb. Metin YILDIZ , 24 Nisan 2008 tarihinde Komisyona vermiş olduğu ifadesinde,

Bolu İl Jandarma Komutanlığı Harekât Eğitim Şube Müdürü olarak görev yapmakta olduğunu, bu konuyla ilgili yargı süreci devam ettiğinden dolayı, adli makamların çağırması hâlinde bu konuyla ilgili ifadelerini yargıda vereceğini, şu anda, komisyona bu konuyla ilgili ifade vermek istemediğini,

“Okan Şimşek’in falan şeyleri var. İşte, sizin mahkemeye geldiğiniz ve “Beni odasına aldı.” filan diye anlattıkları var. “ şeklindeki ifadeye, şu anda, Okan Şimşek’in vermiş olduğu ifadeyi resmî olarak görmediğini, Okan Şimşek’in ifadesini vermiş olduğunu ancak, mahkemenin bu konuyla ilgili çağırdığı taktirde, tanık olarak, bildiklerini orada anlatacağını,

Komisyona davetine icabet ettiğini ama, herhangi bir soruya cevap vermemek üzere de kararlı olduğunu, adli yargı çağırdığı takdirde, davet ettiği takdirde ifadesini orada vereceğini “. (EK:55/3-4)

İfade ettikleri ve yazılı olarak belirttikleri,

D- İlgili Kurum ve Kuruluşların Yapmış Oldukları İşlemlerde Kullandıkları Yazılı Belgeler ile Yapmış oldukları İş ve İşlemler

1- Alt Komisyonca 06/03/2008 tarih ve 190 sayılı yazı ile, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğünden, Alt Komisyon çalışmalarında değerlendirilmek üzere;

Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı Merkez ve Taşra Üniteleri Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği’nin; Emniyet Genel Müdürlüğü’nün 08.02.2002 tarih 022594-2002 sayılı ve “Hedef Şahıslar Programı”nın düzenlenmesine ilişkin yazısının ve Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı Merkez ve Taşra Birimleri Arşiv Talimatı’nın, incelenmek üzere gönderilmesi ile,

Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde; Yardımcı İstihbarat Elemanı (YİE) temininden başlayarak istihbarat faaliyetlerine ilişkin çalışmalar konusundaki yazışmaların;

a- Değişik illerdeki İl Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlükleri ve Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı arasında nasıl ve hangi kodlama sistemine göre gerçekleştirildiği,

b- Gizlilik ve önem derecelerinin nasıl belirlendiği hakkında bilgilerin,

- YİE’lerden alınan bilgilerin;

a- İl Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlüklerinde ne şekilde ve hangi usullerle kayıt altına alındığı,

b- Bu kayıtların hangi usuller çerçevesinde Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı’na gönderildiği ve Daire Başkanlığı’nda hangi usullere göre saklandığı ve değerlendirildiği hakkında açıklayıcı bilgi istenmiş “. (EK:56) İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğünce 03/04/2008 tarih ve B.05.1.EGM.0.06.15.02.13-100-0013/78762 sayılı gönderilen cevabi yazıda ;

19.07/1995 tarihli Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı Merkez ve Taşra Üniteleri Kuruluş Görev ve Çalışma Yönetmeliği ve 05.05.2002 tarihli İstihbarat Daire Başkanlığı Merkez ve Taşra Birimleri Arşiv Talimatı ile 08.02.2002 tarih ve B.05.1.EGM.0.06.07.01.13-100-0011(022594-2002) sayılı yazının gönderildiği,

Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde; Yardımcı İstihbarat Elemanı (YİE) temininden başlayarak istihbarat faaliyetlerine ilişkin çalışmalar konusundaki yazışmaların;

İstihbarat Daire Başkanlığı Merkez ve Taşra Birimleri Arşiv Talimatınının 3. Bölüm 45. sayfasında yer alan (14) ELEMEN başlıklı kısmında belirtilen 14-100 ile 14-900 aralığındaki kodlama sistemine göre yapılmakta olduğu,

Gizlilik ve önem derecelerinin; 19.07.1995 tarihli İstihbarat Dairesi Başkanlığı Merkez ve Taşra Birimleri Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği'nin 75 inci maddesinde; "İl istihbarat ünitelerinin hizmetle ilgili haberleşme ve yazışmaları, prensip itibariyle asgari "GİZLİ" gizlilik derecesi taşır." hükmü gereğince Yardımcı İstihbarat Elemanları ile ilgili yazışmaların asgari "GİZLİ" gizlilik derecesi ile yapılmakta olduğu,

YİE'lerden alınan bilgilerin;

"Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı Hizmetlerinde Çalıştırılacak Yardımcı İstihbarat Elemanlarının Temini, Çalıştırılması ve İlişğinin Kesilmesine Ait Yönerge"nin 9 uncu maddesinin 6 ncı fıkrasındaki "YİE'den telefonla veya şifai olarak alınan bilgiler bilahare yazılı hale getirilerek, bir suretinin dosyasına konulur, birer sureti de ilgili örgüt dosyası ile kendi dosyasına konulmak üzere merkeze gönderilir." hükmüne göre işlem yapılmakta olduğu,

Bu kayıtların hangi usuller çerçevesinde Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı'na gönderildiği ve Daire Başkanlığı'nda hangi usullere göre saklandığı ve değerlendirildiği ile ilgili olarak;

"Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı Hizmetlerinde Çalıştırılacak Yardımcı İstihbarat Elemanlarının Temini, Çalıştırılması ve İlişğinin Kesilmesine Ait Yönerge"nin 9 uncu maddesinin 7 nci fıkrasındaki "YİE ile yapılan buluşma sonucu düzenlenen F-3/F-4 raporları ve eklerinin birer sureti ile dosyasında muhafaza edilir.

Bu raporların bir sureti de örgüt dosyalarına konulmak üzere F-3'den iki suret, F-4'den bir suret merkeze gönderilir" hükmüne göre evrakların gönderilmesi ve muhafazasının sağlanmakta olduğu,

Belirtilmiş (EK:57/1-2) ve yazının ekinde yer alan 08/02/ 2002 tarihli ve Hedef Şahıslar konulu yazıda da ;

"Kamu veya sivil alandaki mesleği, görevi, konumu, unvanı, faaliyetleri ve yapmış olduğu hizmetlerinden dolayı terör örgütlerinin hedefi durumunda olan şahıslar, 12.04.1991 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 20. maddesine göre devlet tarafından koruma altına alınmakta, kanunun korumaya ilişkin esas ve usulleri ise *Başbakanlık Koruma Hizmetleri Yönetmeliği'ne* göre belirlenmektedir. Yönetmelik hükümleri gereği; İl koruma Komisyonları tarafından, koruma altına alınacak şahıslar hakkında gerekli inceleme ve araştırmalar yapılarak, İl İstihbarat Şube Müdürlüğü ve diğer şube müdürlüklerinden şahıslar hakkında mevcut tehdit bilgi, ve belgeler talep edilmekte ve gelen bilgilere göre koruma şekilleri belirlenmektedir. Koruma verilmemesine veya belirlenen koruma şekline itiraz edenlerin durumları Merkez Koruma Komisyonu'nda görüşülmekte, Merkez Koruma Komisyonu'nun bilgi taleplerine Başkanlığımızca cevap verilerek Komisyon toplantılarına da katılım sağlanmaktadır.

Geçmiş dönemlerde terör örgütlerinin hedefi olduklarına dair haklarında bilgi derlenen şahıslar ile ilgili, İl İstihbarat Şube Müdürlükleri'nce İDP'ne veri girişi işlemleri yapılmıştır. Hedef şahıslara ilişkin uygulamanın daha sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla; İDP içerisinde "HEDEF ŞAHISLAR PROGRAMI" hazırlanarak, bu kapsamda değerlendirilen kişiler hakkında İDP ortamında fiş açılmaksızın veri girişi işlemlerinin bu programda yapılması kararlaştırılmış ve programa veri girişi yapma yetkisi *Merkez*

Haberalma Şube Müdürlüklerine, bilgi talebi olduğunda sorgulama yaparak cevap verme yetkisi de İKK Şube Müdürlüğü'ne tanınmıştır.

Hedef şahıslarla ilgili bilgilerin bir yerde toplanıp, bilgi taleplerine de tek elden belli bir disiplin içerisinde cevap verilmesi amacıyla belirtilen uygulamaya başlanmış ve "Hedef Şahıslar Programı" İl İstihbarat Şube Müdürlüklerinin kullanımına açılmamıştır. Ancak, zaman içerisinde mevcut uygulama ile ilgili;

- İl Koruma Komisyonlarının hedef şahıslara ilişkin bilgi taleplerine İl İstihbarat Şube Müdürlüklerine cevap verirken, İDP içerisinde bulunan eski kayıtlardan veya kendi araştırmaları neticesinde elde ettikleri bilgilerden faydalanmak zorunda kaldığı, böylece eksik veya gereksiz bilgilerin de gönderilebildiği, bu uygulama neticesinde, Merkez Koruma Komisyonu'nda durumları görüşülen şahıslar hakkında Başkanlığımızca verilen bilgiler ile, İl İstihbarat Şube Müdürlükleri tarafından verilmiş olan bilgiler arasında çelişki meydana geldiği,

- "Hedef Şahıslar Programı" adı altında bir program hazırlanmış olmasına rağmen, İDP içerisinde hedef şahıslara ilişkin eski kayıtların halen silinmediği,

- Programa yapılan bazı veri giriş işlemlerinde, şahısların açık kimliklerinin belirtilmediği, örgüt tarafından ne şekilde hedef gösterildiğini açıklar ifadelerin kullanılmadığı,

Şeklinde problemlerin meydana geldiği veya yeni bir düzenleme yapılmasına ihtiyaç olduğu anlaşılmıştır.

Yeni düzenlemeye göre;

1) İl İstihbarat Şube Müdürlüklerince;

- Yapılan çalışmalar esnasında hedef şahıslar ile ilgili elde edilen bilgiler, hiçbir işlem yapılmayarak konusuna göre ilgili Merkez Haberalma Şube Müdürlüğü'ne bildirilecek,

- Koruma Komisyonlarının hedef şahıslarla ilgili bilgi talepleri Merkez İKK Şube Müdürlüğü'ne gönderilecek, İKK Şube Müdürlüğü ile yapılacak yazışmalarda;

- 13-900/0008 aidiyet no kullanılacak,

- Şahıslar ile evrak ilişkisi kurulmayacak,

- Evrak özeti girilmeyecek, Evrakın konusuna şahsın ismi belirtilmeden sadece "Koruma Talebi" yazılacak.

Belirtilen yazışma kuralları çerçevesinde İKK Şube Müdürlüğü'nden gelecek cevap, talep eden makama intikal ettirilecektir.

2- Bilgi İşlem Şube Müdürlüğü'nce:

"Hedef şahıs programına,

- Rapor alabilme ve evrak görebilme özelliği,

- Şahıs –evrak ilişkisi kurulabilecek şekilde, "şahıs hakkında yapılan yazışmalar bölümü ile "koruma şekli ve son durumu" bölümü

- Şahsın açık kimlik bölümüne (baba adı, doğum yeri ve tarihi, nüfusa kayıtlı olduğu yer vs.) gibi bilgileri ihtiva eden bölümler programa ilave edilecek,

- Ayrıca İDP içerisindeki hedef şahıslar ile ilgili eski kayıtların silinme işlemi yapılacaktır.

3- Merkez Haberalma Şube Müdürlüklerince

- Hedef şahıs olduğundan dolayı adına fiş açılan şahısların veri giriş işlemleri sırasında; belirlenen açık kimlik bilgileri, görevi, mesleği, konumu, unvanı ve faaliyetlerine ilişkin mevcut bilgileri tam olarak girilecek.

- Şahsın hedef olmasına ilişkin bilginin kaynağı (örgüt mensuplarının ifadeleri, örgütsel dokümanlar, istihbari bilgi, örgütlerin legal-illegal yayın organlarında yer alan haberler vb.) belirtilecek ve tarayıcıdan geçirilecek,

- Örgüt ismi açık ifadesiyle yazılacak (Örneğin; “TİKB” – TÜRKİYE İHTİLALCI KOMİNİSTLER BİRLİĞİ)

- Şahıs hakkında yazılacak BİLGİ ÖZETİ’nde, örgüt tarafından şahıs ile ilgili yapılan açıklamalarda hedef gösterilip gösterilmediği veya ne şekilde hedef gösterildiği açıkça gösterilecek,

- İDP içerisinde gerekli tarama işlemleri yapılarak şahısların hedef olmalarına ilişkin tespit edilen eski kayıtlar hedef şahıs programına alınacak ve İDP’den silinmek üzere bilgi işlem ve Arşiv Şube Müdürlüğüne bildirilecektir.

4- Arşiv Şube Müdürlüğüne;

Merkez Haberalma Şube Müdürlükleri ve İKK Şube Müdürlüğü tarafından tespit edilen İDP içerisindeki hedef şahıslarla ilgili eski kayıtlar Bilgi İşlem Şube Müdürlüğü ile gerekli koordine sağlanarak silinecektir.” Denildiği (EK:57/3-4)

Kolluğun istihbarat faaliyeti kavramı içerisinde bilgi toplama yöntemlerinden birisinin de yardımcı istihbarat elemanı (YİE) kullanmak olduğu, Yardımcı istihbarat elemanın, kolluk dilinde, EGM İstihbarat Daire Başkanlığı Merkez ve Taşra Birimleri Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliğinin Tanımlar başlıklı 4 üncü maddesine göre, istihbarat dairesi merkez ve taşra birimlerince, asli kadroları dışından, gizlilik esasları içerisinde ve uygun metotlarla haber kaynağı olarak istifade edilen kişileri ifade ettiği,

YİE’nin çalıştırılma esaslarının, EGM İstihbarat Daire Başkanlığı Hizmetlerinde Çalıştırılacak Yardımcı İstihbarat Elemanlarının Temini, Çalıştırılması ve İlişğinin Kesilmesine Ait Yönergede düzenlenmiş olduğu, buna göre,

YİE, üç grupta tasnif edildiği, (m.5)

A grubu YİE,nın hedef faaliyetlerin illegal yapılanmaları içinde yer alan, kendisine ilişki ve görev verilmiş unsurlar,

B grubu YİE,nın illegal bir faaliyetin hiyerarşik yapılanması içinde yer almamakla beraber, suç faaliyetlerine duyarlı ve doğrudan destek veren, her türlü kitle örgütlenmelerinde yer alanlarla yardım ve yataklık eden unsurlar,

C grubu YİE, nın A ve B grupları dışında kalan ancak bilgi, görgü, hizmet, duyum ve değerlendirmelerinden istifade edilen unsurlar olduğu,

YİE,nın haber kaynağı olarak, mahallen temin edileceği(m.5) YİE’ nin belli bir kalıbının olmadığı, Hedef faaliyetin deşifresinde muhtemel faydası görülen kişinin, ikna edilerek faaliyete engaje edileceği, YİE’ nin diğer istihbarat üniteleri ile irtibatlı olmamasının gerektiği (m.6)

Her YİE nin bir kodunun olduğu, ve her türlü yazışmanın bu kod ad ile yapıldığı, YİE nin Başkanlığın bilgisi doğrultusunda çalıştığı, YİE ile bir görevlinin temas halinde olacağı. YİE den bilgilerin buluşma suretiyle elde edileceği, Buluşma sonrası bir raporun düzenleneceği, Telefon ve faksla alınan bilgilerin yazılı hale dönüştürüleceği (m.7)

A) GÜVENLİK başlıklı 9 uncu maddesinin 5,6 ve 7 inci bentlerinin,

.

.

5) Prensip olarak her grup YİE’ndan (deneme safhasındakiler dahil), her safhada bilgiler yazılı olarak alınır. Mecbur kalmadıkça telefon, fax gibi muhabere cihazlarıyla bilgi alınmaz.

6) YİE’n dan telefonla veya şifahi olarak alınan bilgiler bilahare yazılı hale getirilerek, bir sureti dosyasına konulur, birer sureti de ilgili örgüt dosyası ile kendi dosyasına konulmak üzere merkeze gönderilir.

7) YİE ile yapılan buluşma sonucu düzenlenen F-3/F-4 raporları ve eklerinin birer sureti il dosyasında muhafaza edilir. Bu raporların bir sureti de örgüt dosyalarına konulmak üzere F-3 den iki suret, F-4'den bir suret merkeze gönderilir.,

KONTROL başlıklı 10 uncu maddesinin,
YİE'nin;

1) Verilen talimatlara uygun hareket edip etmediği ile güvenliğine ilişkin tedbirleri uygulayıp uygulamadığı kontrol edilir.

YİE DEVRİ başlıklı 21 inci maddesinin 1 numaralı bendinin,

1) Görevli olduğu İl veya İlçeden tayin, askerlik vb. sebeplerle uzun süreli ayrılan personel ilişkide olduğu YİE'nin birim amiri ile mütalaa da bulunarak başka bir personele devretmek zorundadır.

YİE'NİN İLİŞİĞİNİN KESİLMESİ başlıklı 22 nci maddesinin

1) YİE'nin, hizmetle ilgili olmayan sebeplerden dolayı deşifre olması

2) Gerek hizmetle ilgili konularda ve gerekse özel yaşantısında, hizmeti olumsuz etkileyecek ve kendisini deşifre olmasına yol açacak bir takım davranışlar içerisinde bulunması ve ikaza rağmen bu davranışlarında ısrar etmesi,

3) Bariz şekilde, hizmeti olumsuz etkilemek için art niyetli bir tutum içerisinde olduğunun tespiti,

4) Fiziki, sosyal, ailevi vb. sebeplerle kendisinde istifade imkanı kalmaması,

5) Kendi inisiyatifi ile diğer istihbarat üniteleri ile de irtibat kurması, birimimizle birlikte bu ünitelerden birisi ile daha çalışma isteği veya değişik şekil ve şart altında kurulmuş olan bu tür ilişkilerden birimimizi haberdar etmemesi

6) Çeşitli sebeplerle çalışmak istememesi ve bundan sonra kendisinden kesinlikle faydalanılamayacağı kanaatine varılması hallerinde gerekçeli olarak merkeze yazılır ve alınacak onayı müteakip ilişkisi kesilir.” Şeklinde olduğu,

İstihbarat Daire Başkanlığının, illerle bağlantısını istihbarat şube müdürleri aracılığı ile sağlayacağı, ancak, istihbarat şube müdürlerinin, doğrudan İl Emniyet Müdürüne, istisnaen istihbarat hizmetlerinden sorumlu il emniyet müdür yardımcısına, bağlı oldukları.(m.9) İlçe istihbarat büro ve grup amirliklerinin doğrudan istihbarat şube müdürlerine bağlı oldukları (m. 9)

İstihbarat şube müdürlerinin, vali, emniyet müdürü ve Başkanlık tarafından verilen emirleri ifa etme, neticelerini ilgili makamlara iletme, elde ettiği bilgileri ve üretilen istihbarat sonuçlarını Başkanlığa, ilgili makam ve birimlere intikal ettirme görevinin olduğu (m.38) İstihbarat şube müdürlerinin de YİE elemanı temin etme, çalıştırma yetkisi olduğu,

İlçede istihbarat büro ve grup amirliklerinin, topladığı bilgileri il istihbarat şube müdürlerine iletme; İlçenin kamu düzeni ve asayişini ilgilendiren acil bilgilerin gecikmeksizin il istihbarat şube müdürlüğü ile ilgili olarak kaymakam ve İlçeEmniyet Müdürlüğüne intikal ettirileceği;

İl istihbarat. şube müdürünün İl Emniyet Müdürüne, İlçe istihbarat büro ve grup amirinin il İstihbarat şube Müdürüne karşı sorumlu olacağı (m.41)

Yardımcı istihbarat elemanın çalıştırılması ve ilişkisinin kesilmesinin aynı yönetmeliğin 48 inci maddesine göre EGM makamının onayına bağlı olduğu, YİE ile ilgili her türlü bilgi ve belgenin önseçimi müteakip merkeze gönderileceği, YİE'nin yalnızca kimlik bilgilerinin seleften halefe devredilmek üzere şube müdürlüklerine ait çelik kasada “çok gizli” gizlilik dereceli evrak usulüne göre muhafaza edileceği (m.49),

EGM nin ilgili birimleri ile kamu kurum ve kuruluşlarının yardımcı istihbarat elemanlarının güvenliği ve deşifre edilmemesi için vakıf oldukları her türlü bilgi ve belgeyi gizli tutmakla yükümlü oldukları (m.49)

İl istihbarat birimlerinin çalışmalarının

- a) Personelin bizzat yaptıkları müşahade veya tespitlere
- b) Diğer hizmet kademelerinin arama, nokta, devriye, ekip, takip-tarassut ve görevin gerektirdiği her türlü uygulama raporlarına,
- c) Merkez ve taşra birimleri ile diğer kurum-kuruluşlardan intikal eden bilgilere,
- ç)Yardımcı istihbarat elemanın verdiği bilgilere,
- d) Açık kaynaklardan sağlanan bilgilere,
- e)Teknik yollarla sağlanacak bilgilere
- f) İntikal eden diğer bilgilere dayandığı (m.58)

Taşra istihbarat birimlerinin elde ettikleri bilgileri kıymetlendirerek Değer atfolunan bilgileri merkez ve ilgili makam ve birimlere, bilmesi gereken prensibine ve gizlilik kurallarına uyarak ulaştıracakları (m.60)

İstihbarat merkez ve taşra birimlerinin, Başkanın talebi veya Genel Müdürün teklifi ve Bakanın onayı ile veya Bakanın talimatı ve uygun göreceği müfettişlerce doğrudan denetlenebileceği (m.79/1)

İl ve ilçe istihbarat birimlerinin

a) Başkanın teklifi ile Genel Müdür tarafından görevlendirilecek Başkanlık emrinde görevli amir sınıfı personel tarafından,

b)En az iki yılda bir Başkan veya merkezden görevlendireceği amir sınıfı personel tarafından

c)İl valisi ve İl Emniyet Müdürü tarafından bizzat teftişe tabi tutulabileceği, (m.79/2)

Soruşturmaya esas olacak incelemelerin Genel Müdürün talimatı ile Başkanlığın sıralı amirleri tarafından yapılacağı, İstisnai durumlarda ise Genel Müdürün teklifi ve Başkanın özel onayı ile işlem yapılacağı, Bu durumda yapılacak denetleme ve soruşturmanın münhasıran izin verilen konuya ilişkin olarak gerçekleştirileceği (m.79/3)

Ön inceleme yapılması gerektiği durumlarda ise, inceleme yapacak görevli veya görevlilerin, Başkanlıkta görevli personel arasından Başkan tarafından belirleneceği (m.79/4)

Teftiş ve denetimin gizlilik esasına uygun olarak yapılacağı (m.79/5)

PVSK ek m.7 kapsamında merkez ve taşra birimlerince yürütülen iletişime müdahale faaliyetlerinin denetiminin, sıralı kurum amirleri, Bakanlık ve Genel Müdürlük teftiş elemanları ve Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon tarafından yapılacağı (m.80/1)

Denetimi yapacak Bakanlık ve Genel Müdürlük teftiş elemanlarının Bakanın ve Genel Müdürün özel onayı ile görevlendirileceği, Denetleme görevinin, teftiş elemanlarının münhasıran yetkilendirildiği hususlar ile sınırlı olacağı (m.80/2)

Yukarıda belirtilen usul ve esaslar dışında, istihbarat merkez ve taşra birimlerinin hiçbir makam ve kişi tarafından rutin ve özel teftişe ve soruşturmaya tabi tutulamayacağı, yazışmalarına ve haberleşmesine müdahale edilemeyeceği, kayıtlarının incelenemeyeceği (m.81)

Teknik takip işlemlerinin, “EGM İstihbarat Daire Başkanlığı Merkez ve Taşra Üniteleri Teknik Takip Yönergesine” göre yürütüldüğü, (m.1)

Teknik takipten, teknik dinleme, izleme ve kaydetme faaliyetleri anlaşıldığı (m.1), İl Emniyet Müdürünün teklifi ve Başkanın onayı ile, İl istihbarat şube müdürlükleri ve ilçe istihbarat grup amirliklerinde bu yönerge esaslarına göre teknik takip merkezlerinin kurulacağı(m.5),

Teknik takip sonucu elde edilen bilgilerin “gizli-kişiyeye özel” gizlilik dereceli evrak esasına göre muhafaza edileceği, (m.9)

şeklinde olduğu; (EK:Konmadı)

Trabzon İstihbarat şube müdürlüğünce YİE Erhan Tuncel' in yönetmelik ve yönergenin yukarıdaki hükümlerine göre çalıştırılmış olduğu ve kendisinden elde edilen, Yasin Hayal' in Hrant Dink' e yönelik yapmayı düşündüğü ses getirici eylemle ilgili bilgilerin yukarıda verilen idari düzenlemelere göre işleme tabi tutulduğunda, EGM İstihbarat Daire Başkanlığı Merkez ve Taşra Birimleri Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliğinin 75 inci maddesine göre, birimler arasındaki yazışmaların prensip itibariyle asgari "GİZLİ" gizlilik dereceli olduğunun belirtilmiş olduğu, yönetmelik veya diğer alt idari düzenleyici işlemlerde herhangi bir kod sisteminin olmadığı yazıların önem ve ivedilik derecelerini belirten bir düzenlemenin olmadığı,

Hedef şahıslarla ilgili uygulama ile ilgili olarak; İl İstihbarat Şube Müdürlüklerince, yapılan çalışmalar esnasında hedef şahıslar ile ilgili elde edilen bilgilerin, hiçbir işlem yapılmayarak konusuna göre ilgili Merkez Haberalma Şube Müdürlüğü'ne bildirileceği, 13-900/0008 aidiyet no kullanılacağı belirtilmesine karşın, YİE Erhan Tuncel' den Hrant Dink' in Yasin Hayal tarafından hedef olarak seçildiği bilgisinin elde edilmesinden sonra bu bilgilerin bu programa işlenmediği,

2- Komisyonumuzca 06/03/2008 tarih ve A.01.1.İHK/190 sayılı bir yazı ile İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığından, Alt Komisyon çalışmalarında değerlendirilmek üzere; Jandarma Genel Komutanlığı JGY: 37-8 sayılı Haber Elemanları Temini, Kullanılması ve Etkinliklerinin Tespiti ve Kontrolü Yönergesi'ne ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca, il jandarma komutanlıkları istihbarat şube müdürlükleri bünyesinde istihbarat faaliyetlerine ilişkin çalışmaların ve bu çalışmaların diğer şube müdürlükleri ile koordinasyonuna ilişkin yazışmaların; nasıl ve hangi kodlama sistemine göre gerçekleştirildiği, gizlilik ve önem derecelerinin nasıl belirlendiği; jandarma(istihbarat) personeli tarafından haber elemanları vasıtasıyla alınan bilgilerin ne şekilde ve hangi usullerle kayıt altına alındığı ve bu kayıtların hangi usuller çerçevesinde İl Jandarma Komutanlığı'na ve bu makamdan da diğer istihbarat birimlerine ve Jandarma Genel Komutanlığı'na gönderildiği ve Jandarma Genel Komutanlığı'nda nasıl değerlendirildiği hakkında açıklayıcı bilgi istenmiş (EK:58)

26 Mart 2008 tarihli ve 2200-104627-08/ İsth.D.AKOM Ş. Sayılı alınan cevabi yazı ekindeki bilgi Notunda "İstihbarat Şube müdürlükleri bünyesinde çalışmalar, bilgi notları ve görev sonuç raporları ile Şube Müdürüne sunulmaktadır.Diğer şubeler ile yapılan koordinasyona ilişkin yazışmaların kodlama sisteminde; evrakı hazırlayan makam, arşiv işlemlerinde evrakın dahil olacağı tasnif grubu içerisindeki dosya numarasını belirleyecek her bir konu için, 1000 lik sayı sistemi üzerinden (10) esas konuya, konular kendi içerisinde 100 ler hanesi olarak (10) konu bölümüne, konu bölümleri ise 10 lar hanesi olarak (10) konu kısmına ayrılır.(Örnek: esas konu numarası 1000 Personel Genel Konuları, Konu Bölüm Numarası 1100 Silahlı Kuvvetlere Alınacak insan Kaynakları Konuları, Konu Kısım Numarası 1180 Personel Alım vb).

Yazılara önem derecesine göre "Çok Gizli-Gizli-Özel-Hizmete Özel" gizlilik derecelerinden hangisinin verileceğine yazıyı hazırlayan makamın karar vermekte olduğu,

Haber elemanlarından elde edilen bilginin, istihbarat personeli tarafından "Haber Kaynağı İrtibat formu" ile İstihbarat şube Müdürüne bildirildiğini, verilen bu bilginin "Haber Elemanı görev Takip Çizelgesi"ne işlendiği,

Elde edilen haberin il Jandarma komutanına bildirilmeyi müteakip hangi makamı ilgilendiriyor ise önceliliği ve gizliliği de göz önünde tutularak, Jandarma genel Komutanlığı bağlılarına "Haber Kayıt ve Bilgi Formu" ile diğer istihbarat birimlerine mesaj ile derhal ulaştırılıyor olduğu,

Jandarma Genel Komutanlığına gönderilen bilgilerin, istihbarat başkanlığı ilgili şubelerince tasnif ve değerlendirmeye tabi tutularak önemi olan, eylem-ikazı içeren ve

geleceğe yönelik anlam ifade eden duyuların ast birliklerce ilgililerine gönderilip gönderilmediğinin kontrol edildiği, gönderilmemiş ise uyarılarak iletilmesinin sağlandığı ”nın belirtildiği (EK:59/2)

Jandarma Genel Komutanlığı JGY: 37-8 sayılı Haber Elemanları Temini, Kullanılması ve Etkinliklerinin Tespiti ve Kontrolü Yönergesi'nin İki Bölümden oluştuğu; Birinci Bölümünde; Yönergenin Amacı, Kapsamı, Esasları ve Sorumlulukların belirtilmiş olduğu, İkinci Bölümde ise Haber Elemanının Temini Esasları, Haber elemanları Güvenilirlik Etkinlik Tespiti, ve Kartın Tutulması, Haber Elemanının Bilinçlendirilmesi (Yetiştirilmesi), Haber Elemanının Görevlendirilmesi, Kullanımı, Haber Elemanlarının Test ve Kontrol tabi tutulması, Haber Elemanının Görevine son Verilmesi ve Haber Elemanının Devredilmesi konularının hükme bağlandığı,

Yönergenin Birinci Bölümünde Tanımlar maddesinde, Haber Elemanının ”Haber kaynağı ve/veya haber toplama vasıtası olarak kendisinden haber temin edilen bir olay veya durumun araştırılması için yönlendirilen kişidir.” Şeklinde,

Haber Kaynağının, 1. Kendisinden, yasa dışı unsurlar, arazi veya hava koşulları hakkında haber elde edilen şahıs (kişi), madde veya faaliyet/çalışmalar ile,

2. doğrudan kendisinden haber elde edilen kişi, bir madde veya faaliyettir.” Şeklinde tanımlandığı,

Yönergenin son bölümünde HABER KAYNAĞI DEĞERLENDİRME DOSYASI DOLDURMA TALİMATI'nın yer aldığı ve bu talimatın Haber elemanı Görev Takip Çizelgesi tanziminde dikkat edilecek hususlar başlıklı 6. ncı maddesinde, Yönergede Örnek olarak yer alan Haber elemanı Görev Takip Çizelgesi formunun nasıl doldurulacağı ve bu formda hangi bilgilerin yer alacağını belirtilmiş olduğu, buna göre;

b. Haber elemanı tarafından elde edilen haberin özetinin yazılacağı,

c . Elde edilen haber üzerine yapılan faaliyet ve operasyon sonucunun yazılacağı,

Belirtilmiş olduğu,

Yine Aynı Talimatın Haber Kaynağı irtibat Formu tanziminde dikkat edilecek hususlar başlıklı 7 nci maddesinde, Yönergede Örnek olarak yer alan Haber Kaynağı irtibat Formunun nasıl doldurulacağı ve bu formda hangi bilgilerin yer alacağını belirtilmiş olduğu, buna göre;

b. Haber elemanı ile kurulan her türlü irtibat için ayrı bir form tanzim edileceği,

...

e. Formun tanzim edildiği tarihin ilgili haneye yazılacağı,

f. irtibat şekli hanesine, “Buluşma, Telefon görüşmesi,, Cansız posta kutusu, GSM üzerinden kısa mesaj, Aracı kişi, Mektup vb.” şekillerinden birinin yazılacağı,

g. İrtibatın başlama ve bitiş zamanının gerçeğe uygun olarak yazılacağı, aynı gün içinde çeşitli zamanlarda birden fazla irtibat kurulduysa, her irtibat için ayrı bir form doldurulacağı,

ğ. İrtibat yeri hanesine ayrıntılı olarak adres yazılacağı,

h. Hazır bulunanlar hanesine, irtibat esnasında hazır bulunan tüm personelin isimlerinin yazılacağı,

1. İmzalar hanesinin, formu tanzim eden ve müşterek sorumluluğu bulunan tüm personelce imzalanacağı,

i. İrtibat sonucunda elde edilenler ile buluşma ve görüşmenin seyrinin bütün detaylarıyla “irtibat Neticesi” hanesine yazılacağı

Yine Aynı Talimatın 9 uncu maddesinde istihbarat personelinin ve istihbarat faaliyetlerinin kontrolü ile kayıt altına alınmasına yönelik kayıtların tanzim edilmesine devam edileceği, haber kaynağından elde edilen ilgili tüm bilgilerin irtibat formuna yazılarak dosyanın ikinci bölümünde muhafaza edileceğinin, (EK-Konmadı)

Teferruatlı ve tereddüde meydan vermeyecek şekilde belirlenmiş olduğu, haber elemanı ile ilgili iş ve işlemlerin bu yönergeye göre yapılmasının gerekeceği ,

Ancak Trabzon İl Jandarma Komutanlığı birimlerince Coşkun İğci ile yapılan görüşmelerde yukarıda belirtilen idari düzenlemelerdeki hükümlerin yerine getirilmediğinden dolayı bu kişiyle veya varsa diğer kişilerle ilgili hiçbir haber kaynağı veya haber elemanı takip ve değerlendirme dosyasının tutulmadığı, verdiğini hem Coşkun İğcinin belirttiği hem de Astsubay Başçavuş Okan Şimşek'in 20 Mart tarihli duruşmadaki ifadesinde söylediği bilgilerin belirtilen formlara işlenmediği ve üst amirlerce değerlendirilmediği,

3- Trabzon Emniyet Müdürlüğü istihbarat şube müdürlüğünce 17/02/2006 tarihli ve B.05.1.EGM.4.61.00.0613-100-0003 (482-2006) 027248 sayılı Yasin HAYAL konulu, gereği için, İstanbul Emniyet Müdürlüğü istihbarat şube müdürlüğüne ve bilgi için Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığına Trabzon İstihbarat Şube Müdürü Engin DİNÇ imzasıyla yazılan yazıda "İlimizde Atatürk Alanı karşısında faaliyet gösteren Mc Donald's isimli işyerine 24.10.2004 günü saat: 13:30 sıralarında el yapımı, parça tesirli bomba atmaktan ve (6) şahsın yaralanmasına sebep olmaktan tutuklanarak cezaevine konulan ve 13.09.2005 tarihinde cezaevinden tahliye olan Yasin HAYAL (İDP:2918865) isimli şahısla ilgili olarak devam eden çalışmalarda;

YİE'den alınan bilgilerden "Bahse konu şahsın çevresinde bulunan arkadaşlarına Ermenilere karşı büyük bir kin beslediğini ve önümüzdeki günlerde İstanbul ilinde ses getirecek bir eylem yapmayı planladığını, hedef olarak da Türkleri ve Türkiye Cumhuriyetini karalayıcı faaliyetlerde bulunduğu gerekçesiyle AGOS gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant DİNK (İDP:3248124) isimli şahsı seçtiğini, maddi imkan sağladığı takdirde bahse konu eylemi gerçekleştirmek için İstanbul iline gideceğini ve Sarıgazi ilçesinde bir fırında çalıştığı bilinen abisi Osman HAYAL'in yanında kalacağını söylediği" öğrenilmiştir.

Ayrıca bahse konu şahsın Mc Donald's isimli işyerine yapmış olduğu eylem öncesinde de yine benzer söylemlerde bulunduğu göz önüne alınarak şahsın söz konusu eylemi yapabilecek bir yapıya sahip olduğu değerlendirilmekte olup 0538 7193181 numaralı telefonu kullanan şahsa yönelik çalışmalarımız devam etmektedir." (EK:60) denildiği,

Bu yazı ile ilgili olarak İstanbul Emniyet Müdürlüğü personelleri Fazıl Erkin ve Yusuf KARTAL tarafından 24.02.2006 tarihli bir tutanak tutularak İstanbul İstihbarat Şube Müdürlüğüne teslim edildiği ve tutanakta " 24.10.2004 tarihinde Trabzon İli Atatürk Alanı karşısında bulunan Mc Donalds isimli restoranta el yapımı bomba atan Yasin HAYAL'in İlimize geleceği ve Ümraniye İlçesi Sarıgazi'de bir fırında çalıştığı bildirilen Osman HAYAL'in yanında kalacağı ve Yasin HAYAL'in 538 7193181 nolu telefonu kullandığının bildirilmesi üzerine yapılan çalışmada;

Söz konusu telefonla irtibatlı olan 5382044104 numaralı telefonun Osman HAYAL adına İlimiz Ümraniye İlçesi Sarıgazi Beldesi Eski Ankara Caddesi No:14 Tilroğlu Ekmek Fabrikası adresine kayıtlı olduğu tespit edilmiştir. Adresle ilgili yapılan tahkikatta;

Ümraniye İlçesi Sarıgazi Beldesi Eski Ankara Caddesi No:14 sayılı adresin tek katlı olduğu ve yaklaşık 50 metrekare alan üzerine kurulu bulunduğu, işyeri önünde işyerine ait demir örgülerle çevrilmiş 100 metrekare civarında boş arsanın bulunduğu, işyerinin nalburiye ve inşaat malzemeleri üzerine faaliyet gösterdiği, daha önceleri söz konusu iş yerinde kalebodur ve seramik malzemelerinin satıldığı başka bir iş yerinin faaliyet gösterdiği,

Sarıgazi Beldesi Eski Ankara Caddesi üzerinde yapılan araştırmalarda Tilroğlu Ekmek Fabrikası isimli bir işyerine rastlanılmadığı, bahse konu caddede Tüglüoğlu ve

Demircioğlu isimli Ekmek fırınların faaliyet gösterdiği, bu fırınlarda yapılan araştırmalarda Osman HAYAL isimli şahsın tespit edilemediği şeklinde bilgiler istihbar edilmiştir.” (EK:61) denildiği,

Hrant Dink’e yönelik ses getirici bir eylem planladığı ve önceki eyleminden önce bu şekilde ifadelerde bulunduğu ve bunu gerçekleştirdiği göz önüne alınarak şahsın söz konusu eylemi yapabilecek bir yapıya sahip olduğunun değerlendirildiği belirtilerek İstanbul Emniyetinin haberdar edilmiş olduğu, İstanbul istihbarat şube müdürlüğünce Osman Hayal adlı kişinin belirtilen adreste bulunamadığı, bununla ilgili tutanağın ve bilginin İstihbarat Daire Başkanlığı veya Trabzon Emniyet Müdürlüğünce paylaşılmadığı, daha sonra 02/02/2008 tarihinde Mülkiye Müfettişince yapılan tespit Eski Ankara Caddesi No 108/A Sarıgazi/ Ümraniye adresinde “Tüylüoğlu Ekmek Fırını” adlı fırında Osman Hayal’in 2004 yılının 9. ayından 2005 yılının 11 inci ayına kadar yaklaşık olarak 14 ay çalıştığının belirlendiği (EK:63/445-460) Trabzon Emniyet Müdürlüğünün yazmış olduğu yazının, “düşük kodlu” olduğu değerlendirilerek konunun yeterince incelenemediği, değerlendirilemediği ve gereğinin yapılmadığı,

4-Türkiye Ermenileri Patriği Mesrob II imzası ile 11 Ekim 2006 tarihinde, “ Sayın Valimiz,

Gayet gergin olan siyasi ve sosyal ortamı göz önünde bulundurarak, Türkiye Ermenileri toplumuna ait tüm okulların, hastanenin, kliselerin ve diğer tüm kurumların güvenliğinin sağlanması konusunu yüksek tensiplerinize sunarım,” şeklinde İstanbul Valisi Muammer Güler’e bir dilekçe verildiği ve bunun üzerine bu dilekçenin 12 Ekim 2006 tarihinde İl Emniyet Müdürlüğüne Vali imzası ile havale edildiği, (EK:63/247),

12/10/2006 tarih ve 6944 sayılı bir yazı ile il Emniyet Müdürlüğünce bu yazının gereği olarak; sorumlu emniyet müdür yardımcısının adına, tüm şube müdürlüklerine ve tüm ilçe emniyet müdürlüklerine gereği için, Vilayet Makamına ve Müdüriyet Makamına bilgi için “ekli listede isim ve adresleri yazılı Ermeni azınlık vatandaşlarımıza ait yerlerde daha önceden alınmış emniyet tedbirlerinin arttırılması, görevlilerin uyarılarak müteyakkız bulunmalarının sağlanması ve gelişmelerden Güvenlik Şube Müdürlüğüne bilgi verilmesi ilgi sayılı yazı ile istenmiştir.

Konu ile ilgili olarak, Ermeni vatandaşlarımıza ait ekli listede başta olmak üzere diğer kurumlarda daha önceden alınmış emniyet tedbirleri gözden geçirilerek emniyet tertip ve tertiplerinin arttırılması, görevlilerin müteyakkız bulunmaları sağlanarak gelişmelerden Güvenlik Şube Müdürlüğüne bilgi verilmesi ve herhangi bir aksaklığa meydan verilmemesi hususunda;...” denildiği (EK:63/248) ve yazının ekinde yer alan listede de ŞİŞLİ İLÇESİ 12 nci sırada AGOS Gazetesine yer verildiği (EK:63/252), öldürülme olayının olduğu günlü (19/01/2007) T.C Şişli Kaymakamlığı Emniyet Müdürlüğünün görev listesinde Halaskargazi Cad. Büyükdere Cad. Şişli Meydan Ana Güzergah üzerinde 08.00-19.00 arasında görevlendirilen iki personelin olduğu, bunlardan birinin araç şoförü diğerinin E.A. vekili olduğu, (EK:63/424) ancak yazının gereği olarak ne tür ek tedbir alındığının anlaşılamadığı,

5- İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Dairesi Başkanlığınca, 81 il Emniyet Müdürlüğüne, 12/10/2006 tarih ve B.05.1.EGM.0.06.03.034-101 (194484 - 2006) sayılı bir yazı ile “Fransa Ulusal Meclisi’nde “Sözde Ermeni Soykırımını inkar edenlerin cezalandırılmasını öngören bir yasa tasarısının” gündeme getirilmesi sonrasında, Ülkemizde konu ile ilgili hassas bir duyarlılık oluşmuş ve bu hassasiyet provokatif eylemlere uygun bir ortam meydana getirmiştir.

12.10.2006 günü oylanacak olan “Sözde Ermeni Soykırımı Yasa Tasarısını” ve Fransa’yi protesto amaçlı etkinliklerin bazı illerimizde yapıldığı, birçok ilimizde yapılacağı

ve yasa tasarısının kabul edilmesi halinde de tepkilerin devam edeceği yönünde duyumlar alınmıştır.

Söz konusu gelişmeden etkilenebilecek şahısların, Ülkemizde bulunan başta Fransa olmak üzere, “Sözde Ermeni Soykırımına” destek veren tüm Ülkelerin temsilcilikleri ve iltisaklı kurum-kuruluşlarına yönelik (*Ermeni vatandaşlarımız ve Hıristiyanların ibadet yerleri de dahil olmak üzere*) tepkisel eylemler gerçekleştirebileceği değerlendirilmektedir.

Bu çerçevede; olası provokatif girişimler konusunda müteyakkız bulunulmasını ve aşırı tepki gösterebilecek grupların yakinen izlenmesine yönelik istihbari çalışmalara ağırlık kazandırılarak, gelişmelerden bilgi verilmesini önemle rica ederim.” Şeklinde bir yazının yazılarak tüm illerin uyarıldığı, (EK:63/373)

6-Komisyonca 13/02/2008 tarih ve A.01.1.İHK/ 162 sayılı yazı ile İçişleri Bakanlığından

“.....Komisyon çalışmalarında kullanılmak üzere, müfettişler tarafından hazırlanan disiplin raporları, tevdi raporları ve varsa diğer işlemler uyarınca ilgili personel hakkında yapılan disiplin veya diğer idari işlemlerin neler olduğunun da bilinmesi ..,Fırat DİNK cinayeti ile ilgili olarak Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı çalışanları hakkında müfettişlerce hazırlanan Disiplin Raporlarının tamamının ve bu raporlar ile doğrudan kurumlarınca yapılan iş ve işlemlere dayanarak tesis edilen disiplin işlemleri hakkındaki bilgiler “ istenmiş (EK:62) ve Emniyet Genel Müdürlüğünce 11/03/2008 tarih ve 50166 sayılı cevabî yazıda “.....

Bakanlık Makamının 06/02/2007 tarihli onayı üzerine görevlendirilen Mülkiye Başmüfettişleri Şükrü YILDIZ ve Mehmet Ali ÖZKILIÇ tarafından İstanbul Emniyet Müdürlüğü görevlileri hakkında düzenlenen 12/03/2007 tarih ve 138/18, 93/17 sayılı disiplin raporu ile bu rapor üzerine ilgililer hakkında Bakanlık Yüksek Disiplin Kurulunca 14/02/2008 tarih ve 2008/20 sayıya kayden verilen karar sureti ilişikte gönderilmiştir.

Yine söz konusu olayla ilgili olarak Samsun Emniyet Müdürlüğü görevlileri hakkında İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulunca verilen ve ilişikte fotokopisi gönderilen 08/06/2007 tarih ve 2007/31 sayılı karara dayanarak teşkil eden 19/02/2007 tarih ve 151/19, 37/12 sayılı disiplin raporu ve eklerinin, karara karşı yapılan itiraz üzerine incelenip iade edilmek üzere Bakanlık Hukuk Müşavirliğinin 12/09/2007 tarih ve 11025 sayılı yazısı ile Samsun İdare Mahkemesi Başkanlığına gönderilmek üzere Ankara Nöbetçi İdare Mahkemesi Başkanlığına gönderildiği, ancak rapor ve eklerinin halen geri iade edilmediği kayıtlarımızın tetkikinden anlaşılmış olup, bu nedenle bahse konu raporun eksiz bir sureti ilişikte gönderilmiştir. “ denildiği (EK:63)

İstanbul Emniyet Müdürlüğü görevlileri hakkında; Bakanlık Yüksek Disiplin Kurulunca 14/02/2008 tarih ve 2008/20 sayı ile 1. Sınıf Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah’ a isnad edilen suç sübuta ermediğinden hakkında “CEZA TAYİNİNE MAHAL OLMADIĞI” na,

3. sınıf emniyet Müdürü Ahmet İlhan GÜLER’ in söz konusu davranışlarıyla “Görevde kayıtsızlık göstermek, görevi savaştırmak veya geçerli özrü olmaksızın belirtilen sürede bitirmemek” suçunu işlediği sübuta erdiğinden eylemine uyan Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü’nün 5/A-6 maddesi gereğince “3 Günlük Aylık Kesimi” cezası ile tecziyesi gerekmekte ise de, sicilleri iyi olduğundan aynı tüzüğün 15. maddesinin uygulanmasıyla bir derece alt ceza olan “ KINAMA” cezası ile tecziyesine

Şeklinde karar verildiği, (EK:63/55–58)

Samsun Emniyet Müdürlüğü görevlileri hakkında ise İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulunun 08/06/2007 tarih ve 2007/31 sayılı kararı ile;

Samsun İl Emniyet Müdürü Mustafa İLHAN'ın, "Görevin takdir ve yerine getirilmesinde hoşgörü ve savaçlamak" suçunu işlediği sübuta erdiğinden E.Ö.D.T.nün 13.maddesi gereğince "KINAMA" cezası ile tecziye edilmesi gerekmekte ise de, geğmiş hizmetleri olumlu ve sicilleri iyi olduğundan bir alt ceza olan "UYARMA", cezası ile tecziye edildiği,

3. Sınıf Emniyet Müdürü Fikri YALMAN ve Emniyet Amiri Metin BALTA'nın söz konusu davranışlarıyla "Görevde kayıtsızlık göstermek, görevi savaçlamak veya geçerli bir özürlü olmaksızın belirtilen sürede bitirmemek" suçunu işledikleri sübuta erdiğinden eylemlerine uyan Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğün 5/A-6 maddesi gereğince "3 Günlük Aylık Kesimi" cezası ile tecziyeleri gerekmekte ise de, geğmiş hizmetleri olumlu ve sicilleri iyi olduğundan aynı tüzüğün 15. maddesinin uygulanmasıyla bir derece alt ceza olan "KINAMA" cezası ile tecziyelerine, kararın tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içerisinde itiraz yolu açık olmak üzere;

4. Sınıf Emniyet Müdürü Yakup KURTARAN, Komiser Ahmet ÇETİNER, Komiser İbrahim FIRAT ve Polis Memuru İsmail TÜRK'ün söz konusu davranışlarıyla "Görevin takdir veya yerine getirilmesinde hoşgörü veya savaçlama" suçunu işledikleri sübuta erdiğinden eylemlerine uyan Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğün 13. maddesi gereğince "1 GÜNLÜK AYLIK KESİMİ" cezası ile tecziyelerine, suçun işleniş şekli ve niteliği itibariyle ayrı tüzüğün 15. maddesinin uygulanmasına yer olmadığına, kararın tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde idari yargıya başvurma yolu açık olmak üzere;

Polis Memuru Cengiz AYDIN'ın söz konusu davranışlarıyla "Amir ve üstlerine iletilmesi gereken bilgi ve buyrukları zamanında iletmemek ya da olayları, olaylarla ilgili bilgileri amirlerinden ve resmen istenmesi halinde de görevli ve yetkili kuruluş ve kişilerden gizlemek" suçunu işlediği sübuta erdiğinden eylemine uyan Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğünün 6/A-5.maddesi gereğince "4 Ay Kısa Süreli Durdurma" cezası ile tecziyesi gerekmektedir ise de, geğmiş hizmetleri olumlu ve sicilleri iyi olduğundan aynı tüzüğün 15. maddesinin uygulanmasıyla bir derece alt ceza olan "3 GÜNLÜK AYLIK KESİMİ" cezası ile tecziyesine, " karar verildiği, (EK:63/2-7)

Yine 21/03/2008 tarih ve (34-2) 1211 sayılı İçişleri Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı yazısı iliştiğinde alınan, Jandarma Genel Komutanlığının 18/03/2008 tarih ve 104715 sayılı cevabı yazısında da ".....

a) Samsun İl J.K.lığı emrinde görevli bazı rütbeli personel hakkında; "AGOS Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant DINK cinayeti zanlısı Ogün SAMAST'ın, 20 Ocak 2007 tarihinde Samsun Otogarında yakalanmasını müteakip Samsun İl Emniyet Müdürlüğü TEM Şube Müdürlüğü Çay Ocağında Türk Bayrağı ve Atatürk'ün "Vatan toprağı kutsaldır. Kaderine terk edilemez." Sözlerinin yer aldığı TEMA Vakfına ait takvim önünde adı geçenle fotoğraf çekirtmeleri, zanlıyı cep telefonu kamerası ile kayda almaları ve bunu zanlıya samimi bir yaklaşımla göstermeleri" konusunda müfettişler tarafından ilgi c) Rapor düzenlenmiştir. Söz konusu Raporda yapılan tespitlere göre; olaya karışan jandarma personelinin eylemlerinin disiplin tecavüzü niteliğinde bulunması nedeniyle, Askeri Ceza Kanununun 162-171 inci maddeleri uyarınca; Samsun İl Jandarma Komutanı tarafından, bir astsubay (5) gün, bir subay (4) gün, iki astsubay ve bir uzman jandarma çavuş (3) gün, bir uzman jandarma çavuş da (2) gün göz hapsi disiplin cezası ile cezalandırılmış olduğu,

b) Aynı olay ile ilgili olarak, yukarıdaki çeşitli disiplin işlemlerinde tabi tutulduğu belirtilen altı personelden beşi hakkında idari tedbir uygulaması kapsamında; Samsun Valiliğinin 02 Şubat 2007 ve 03 Şubat 2007 tarihli onayları ile Samsun İl Ö.K.lığı Asayiş Şube Md.lüğü emrinde görevli bir astsubay Tekkeköy İlçe J.K.lığı emrine,

İstihbarat ŞbMd.lüğü emrinde görevli bir astsubay ve bir uzman jandarma çavuş Ondokuzmayıs İlçe Jandarma K.lığı emrine, Merkez İlçe J.K.lığı emrinde görevli bir uzman jandarma çavuşun da Tekkeköy İlçe J.K.lığı emrine atandırıldığı,

c) Ayrıca; “Trabzon İl J.K.lığının Hrant DİNK cinayetinin önlenmesinde zafiyet ve ihmalinin olup olmadığı, Hrant DİNK’in öldürüleceği bilgisine kolayca ulaşılacağı, Coşkun İĞCİ’nin Jandarma İstihbarat görevlilerine Hrant DİNK’in öldürüleceği bilgisini verdiğine, Jandarmanın ise böyle bir bilgi almadığına ilişkin beyan ve iddialar” konusunda tanzim edilen İçişleri Bakanlığı Mülkiye Müfettişliğinin 02 Nisan 2007 tarihli ve Ş.Y.138/27 sayılı Ön İnceleme Raporu uyarınca, Trabzon Valiliği tarafından söz konusu raporda adı geçen bir astsubay ve bir jandarma çavuş hakkında soruşturma izni verilmiş olduğu ve Samsun Cumhuriyet Başsavcılığınca yapılan soruşturma neticesinde de 30.10.2007 gün ve 2007/2815-1016 Esas/Karar sayılı iddianame ile haklarında “Görevi kötüye kullanmak” suçundan kamu davası açılmış ve davanın halen devam ettiği anlaşılmıştır.” (EK:64/2-3) denilerek verilen disiplin cezalarının neler olduğunun belirtildiği,

E) Konuyla İlgili Mevzuat Hükümleri

1) Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yaşam Hakkının Korunması ile ilgili düzenleme

Anayasamızın **Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı** başlıklı 17 inci maddesinin ”Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz.

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.

(Değişik: 7.5.2004-5170/3 md.) Meşrû müdafaa hali, yakalama ve tutuklama kararlarının yerine getirilmesi, bir tutuklu veya hükümlünün kaçmasının önlenmesi, bir ayaklanma veya isyanın bastırılması, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde yetkili merciin verdiği emirlerin uygulanması sırasında silah kullanılmasına kanunun cevaz verdiği zorunlu durumlarda meydana gelen öldürme fiilleri, birinci fıkra hükmü dışındadır.” Şeklinde olduğu ve maddenin birinci fıkrasında yaşam hakkının korunması ile ilgili ilkenin belirtmekte olduğu buna göre, Anayasada, herkesin, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğunun hüküm altına alınmış olduğu,

b) Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Yaşam Hakkının Korunması

Tarafı olduğumuz ve onaylamakla iç hukuk mevzuatına dahil ettiğimiz, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Yaşam (Hayat) Hakkını düzenleyen 2 nci Maddesinin;

1. “Herkesin yaşam hakkı yasanın korunması altındadır. Yasanın ölüm cezası ile cezalandırıldığı bir suçtan dolayı hakkında mahkemece hükmedilen bu cezanın yerine getirilmesi dışında hiç kimse kasden öldürülemez.

2. Öldürme, aşağıdaki durumlardan birinde kuvvete başvurunun mutlak suretle gerekli olduğu haller sonucunda meydana gelmişse, bu maddenin ihlali suretiyle yapılmış sayılmaz:

- a. Bir kimsenin yasa dışı şiddete karşı korunması için,
- b. Usulüne uygun olarak yakalamak veya usulüne uygun olarak tutuklu bulunan bir kişinin kaçmasını önlemek için,
- c. Ayaklanma veya isyanın, yasaya uygun olarak bastırılması için.

Şeklinde olduğu ve kural olarak herkesin yaşam hakkının yasanın korunması altında olduğu,

Söz konusu maddenin aynı zamanda Avrupa Konseyini oluşturan demokratik toplumların temel değerlerinden birini de oluşturmakta olduğu ve bu sebeple yaşamdan yoksun bırakılmayı haklı gösterecek durumların sınırlı bir şekilde yorumlanması gerekeceği,

Yine Sözleşmenin 1. maddesinin "*Yüksek Sözleşmeciler Tarafından Kendi Yetki Alanları İçinde Bulunan Herkese Bu Sözleşme'nin Birinci Bölümünde Açıklanan Hak ve Özgürlükleri Tanırlar*" şeklindeki düzenleme ile akit devletlere bu sözleşmede tanınan haklara saygı yükümlülüğü getirmiş olduğu ve bu kapsamda akit devletlerin en önemli yükümlülüklerinden birisinin yaşama hakkının korunması ve bu hakka ilişkin ihlallerin önlenmesi olduğu,

İkinci Maddede tanımlanan Yaşama Hakkının Mutlak Haklardan olduğu ve bir hakkın mutlak olmasının, sözleşmede belirtilen istisna haller dışında bu hakka sınırlamalar getirilemeyeceğini ve hakkın özüne dokunulamayacağını ifade ettiği,

İkinci maddenin birinci fıkrasının herkesin yaşamının yasanın korunması altında olduğunu belirtmekte olduğu ve bu teminatın sözleşmeye taraf olan devletler açısından Pozitif Yükümlülük ve Negatif Yükümlülük olarak adlandırabilecek yükümlülükler öngörmekte olduğu,

Sözleşmenin tarafı olan devletlerinin Negatif Yükümlülük olarak tarif edilen yükümlülüğünün öldürme yasağını ifade ettiği, buna göre taraf devletin sözleşmenin ikinci maddesinde öngörülen istisnalar dışında yaşama hakkını ihlal eden uygulamalardan kaçınmak zorunda olduğu,

Bireyin hayatını tehlikeye atılmaktan kaçınma görevinin de Negatif Yükümlülük kapsamında olduğu ve meşru bir amaç içinde olsa devletin, bireyin hayatını tehlikeye atamayacağını,

Devletin yaşam hakkının korunmasındaki yükümlülüklerinden bir diğerini de pozitif yükümlülüğün oluşturduğunu,

Pozitif yükümlülüğün, yaşama hakkının korunması, bireyi saldırılara karşı korumak için gerekli tedbirleri almayı ve Yaşama Hakkına saldırı vuku bulması, yaşama hakkının ihlali halinde de failin bulunup yargılanması için atılması gereken adımları atmayı, failin cezalandırılması için gerekli etkin soruşturmayı yapmayı ve faili yargı önüne çıkarmayı kapsamakta olduğu,

AİHM sinin Kılıç / TÜRKİYE Kararında ".....Pozitif bir yükümlülükten bahsedildiğinde;

✓ otoritelerin birey veya bireylerin yaşam hakkına yönelik gerçek ve yakın bir tehlikenin varlığından haberdar olması ve

✓ bu tehlikeden kaçınabilmek amacıyla yetkileri kapsamında önlem almalarının gerekeceğine.....

✓ tehlikenin gerçek ve yakın tehlike olması halinde bireyin tehlikeye karşı korunması için devletin tedbir alma yükümlülüğü olduğunu ...Ancak devletin bu önleme görevinin, bilinmesi gereken gerçek tehlikeye ilişkin olacağını kabul ettiği,

Yine pozitif yükümlülük bakımından, bilinmesi gereken gerçek tehlikeye karşı gerekli koruma tedbirlerini almak zorunda olan Devletin, Yaşama Hakkına bir saldırı vuku bulması halinde Etkin ve Resmi Soruşturma yapmasının da bir diğer zorunluluk olduğunu kabul ettiği, Ölümle sonuçlanan olaylarda bu failin yalnız bir devlet görevlisi tarafından işlenmiş olması halinde değil , ne şekilde meydana gelirse gelsin ölüm olayından haberdar olan devletin Etkin ve Resmi Soruşturma yapmak zorunluluğunun da olduğu,

Bir soruşturmanın nasıl yapılacağıın kural olarak Ulusal Hukuka bırakılmış olduğu, Ancak soruşturmanın Mahkemenin içtihatları ile korunan ilkelere uygun olarak yapılmasının da bir zorunluluk olduğu, (EK:66/12-16)

1998/Osman kararı ile de, Mahkemenin , devletin kişinin hayatını koruma görevini ihlal ettiği iddiasının kabul edilebilmesi için, kişinin hayatının gerçekte ve doğrudan tehdit altında olduğunun, delilleriyle ortaya konulmasının gerekeceğini, Ayrıca idari makamların da bu tür bir riski bilmeleri veya bilebilecek durumda olmalarına rağmen, tehlikeyi önlemek için gereken tedbirleri almadığının da kanıtlanmak zorunda olduğunun araştırılacağını belirtmekte olduğu,

Yine 04.05.2001 tarihli Hugh JORDAN / B.KRALLIK kararında da mahkemenin özetle;".....Bu tür bir soruşturmanın esas amacının , yaşama hakkını koruma altına alan iç hukuk kurallarının etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamak ve Devlet yetkililerinin veya organlarının karışmış olduğu olaylarda sorumlulukları altında vuku bulan ölümlerden mesuliyetlerini temin etmek olduğunu.....Olay önlerine geldiğinde yetkililerin;

a) Kendiliklerinden harekete geçmelerinin gerekeceği,

b) Devlet görevlileri tarafından kanuna aykırı olarak işlendiği iddia edilen bir adam öldürme olayına ilişkin soruşturmanın etkin olması için , genellikle soruşturmadan sorumlu olan ve soruşturmayı takip eden kişilerin olaylara karışmış olanlardan Bağımsız olmalarının bir gereklilik olarak kabul edileceğini, bunun sadece hiyerarşik ve kurumsal bağlantıdaki bir bağımsızlık olmayıp uygulamada da bağımsızlık anlamına geleceği,

c) Sorumluların teşhisi ve cezalandırılmasına elverişli olacak şekilde Etkin bir soruşturmanın gerekeceği, bunun sonuç yükümlülüğü değil araç yükümlülüğü olduğu, Yetkililerin özellikle görgü tanıklarının ifadeleri , adli delil ve uygun olduğu yerde tam ve kesin hasar kaydı ve ölüm sebebi dahil olmak üzere klinik bulguların objektif analizini temin eden bir otopsi dahil olmak üzere olay hakkındaki gerçeği elde etmek için makul tedbirleri almış olmalarını gerekeceği.....Sürat ve Makul çabukluk şartının bu bağlamda zımni olarak kabul edilmiş olduğu.....Soruşturmanın ve soruşturma neticelerinin Kamuya açık incelenmesi unsurunun kafi derecede bulunmasının şart olduğu.....Bütün vakialarda Mağdura yakın bir aile ferdinin , meşru çıkarların korunması için belirli bir derecede prosedüre dahil edilmesinin gerekli olacağı....." şeklinde karar vererek soruşturmada asgari bulunması gerekenleri ifade etmiş olduğu,

Buna göre ; Bireylerin güç kullanımı sonucu ölmeleri halinde Etkin resmi soruşturmanın yapılmasının gerekli olduğu ve bu tür bir soruşturmanın esas amacının, Yaşama hakkını koruma altına alan iç hukuk kurallarının etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamak, Devlet yetkililerinin ve organlarının karışmış olduğu olaylarda sorumlulukları altında vuku bulan ölümlerden mesuliyetlerini temin etmek olduğunun anlaşılmasının gerekeceği,

İncelenmiştir.

VII. TAHLİL VE DEĞERLENDİRME

Komasyon yapmış olduğu yukarıdaki incelemeler ışığında;

Fırat (Hrant) Dink öldürülmeden önce, kendisine yönelik olarak; olaydan 2 yıl önce, İstanbul Valisi ve istihbarat görevlilerinin üstlerinin haberi dahilinde İstanbul Vali Yardımcısının odasına çağırıldığı ve iki istihbarat görevlisinin katılımıyla; Vali yardımcısına göre, Ermeni cemaatine yönelik tehditlerle ilgili olarak İİEmniyet Müdürlüğünün yapmış olduğu çalışmalar ve bu konudaki endişe ve hassasiyetlerin nazik

bir üslupla paylaşılması, Arat DİNK' e göre ise -“biz sizi biliyoruz, tanıyoruz ama sokakta serseriler var, başınıza bir şey gelir !” şeklinde sözlerin söylendiği, babasının, kendisine gözdağı verildiğini, üslubunca uyarıldığını ve onurunun kırıldığını söylediği bir görüşme yapılarak kendisinin bilgilendirildiği, görüşmeyi isteyen birimdeki kişilerin kimlikleri ile ilgili olarak, istenmesine karşın İstanbul valiliğince yeterince bilgi verilmediğinden görüşmenin içeriğinin ve nedeninin daha ayrıntılı olarak belirlenemediği ve kendisine yönelik bir tehditten görüşmeyi isteyen ve yapan birimlerce haberdar olunduğunun veya olunmadığının tam olarak anlaşılamadığı, (EK:26, EK:4/3-8-9)

Türkiye Ermenileri Patriği Mesrob II imzası ile 11 Ekim 2006 tarihinde İstanbul Valisi Muammer Güler'e, Türkiye Ermenilerine ait tüm kurumların güvenliğinin sağlanmasını talep eden bir dilekçe verildiği (EK:63/247), bunun üzerine 12/10/2006 tarih ve 6944 sayılı bir yazı ile il Emniyet Müdürlüğünce bu yazının gereği olarak; “ Ermeni vatandaşlarımıza ait ekli listede başta olmak üzere diğer kurumlarda daha önceden alınmış emniyet tedbirleri gözden geçirilerek emniyet tertip ve tertiplerinin artırılması, görevlilerin müteyakkız bulunmaları sağlanarak gelişmelerden Güvenlik Şube Müdürlüğüne bilgi verilmesi ve herhangi bir aksaklığa meydan verilmemesi hususunda;...” denildiği (EK:63/248) ve yazının ekinde yer alan listede de ŞİŞLİ İLÇESİ 12 nci sırada AGOS Gazetesine yer verildiği (EK:63/252), öldürülme olayının olduğu günü (19/01/2007) T.C Şişli Kaymakamlığı Emniyet Müdürlüğünün görev listesinde Halaskargazi Cad. Büyükdere Cad. Şişli Meydan Ana Güzergah üzerinde 08.00-19.00 arasında görevlendirilen iki personelin olduğu, bunlardan birinin araç şoförü diğerinin E.A. vekili olduğu, (EK:63/424) ancak yazının gereği olarak ne tür ek tedbir alındığının anlaşılamadığı,

Trabzon Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlüğünün Yasin HAYAL konulu, gereği için, İstanbul Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlüğüne ve bilgi için Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığına yazdığı yazıda “... Yasin HAYAL (İDP:2918865) isimli şahısla ilgili olarak devam eden çalışmalarda;

YİE'den alınan bilgilerden “Bahse konu şahsın çevresinde bulunan arkadaşlarına Ermenilere karşı büyük bir kin beslediğini ve önümüzdeki günlerde İstanbul ilinde ses getirecek bir eylem yapmayı planladığını, hedef olarak da Türkleri ve Türkiye Cumhuriyetini karalayıcı faaliyetlerde bulunduğu gerekçesiyle AGOS gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant DİNK (İDP:3248124) isimli şahsı seçtiğini, maddi imkan sağladığı taktirde bahse konu eylemi gerçekleştirmek için İstanbul iline gideceğini ve Sarıgazi ilçesinde bir fırında çalıştığı bilinen abisi Osman HAYAL'in yanında kalacağını söylediği” öğrenilmiştir.

Ayrıca bahse konu şahsın Mc Donald's isimli işyerine yapmış olduğu eylem öncesinde de yine benzer söylemlerde bulunduğu göz önüne alınarak şahsın söz konusu eylemi yapabilecek bir yapıya sahip olduğu değerlendirilmekte olup 0538 7193181 numaralı telefonu kullanan şahsa yönelik çalışmalarımız devam etmektedir.” (EK:60) Denilerek, Yasin Hayal' in Hrant Dink'e yönelik ses getirici bir eylem planladığı ve önceki eyleminden önce bu şekilde ifadelerde bulunduğu ve bunu gerçekleştirdiği göz önüne alınarak şahsın söz konusu eylemi yapabilecek bir yapıya sahip olduğunun değerlendirildiği belirtilerek ayrıntılı bilgi verildiği, bu bilgilerin somut ve kesin bir kanaat içerdiği, nokta istihbarat tabir edilen bir istihbarat olduğu, hedef kişi ile saldırganın belirtildiği, saldırı gerekçesinin belirtildiği, Hrant Dink' in hedef olarak seçildiğinin ve hayatının tehlikede olduğunun ifade edildiği, saldırganın bu eylemi yapabilecek bir yapıda ve kararlılıkta olduğu konusunda İstanbul Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlüğünün hem yukarıdaki yazıyla hem de yazının dışında ilgili istihbarat şube müdürleri ve personelinin birbirleriyle telefon görüşmeleri sonucunda haberdar edilmiş olduğu,

İstanbulEmniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlüğünce, TrabzonEmniyet Müdürlüğünce yazılan yazı ile ilgili olarak; 24.02.2006 tarihli bir tutanak tutularak, tutanakta “ 24.10.2004 tarihindeyapılan çalışmada;

Söz konusu telefonla irtibatlı olan 5382044104 numaralı telefonun Osman HAYAL adına Ümraniye İlçesi Sarıgazi Beldesi Eski Ankara Caddesi No:14 Tilroğlu Ekmek Fabrikası adresine kayıtlı olduğu, adresle ilgili yapılan tahkikatta; Ümraniye İlçesi Sarıgazi Beldesi Eski Ankara Caddesi No:14 sayılı adresin tek katlı olduğu ve yaklaşık 50 metrekare alan üzerine kurulu bulunduğu, işyeri önünde işyerine ait demir örgülerle çevrilmiş 100 metrekare civarında boş arsanın bulunduğu, işyerinin nalburiye ve inşaat malzemeleri üzerine faaliyet gösterdiği, daha önceleri söz konusu iş yerinde kalebodur ve seramik malzemelerinin satıldığı başka bir iş yerinin faaliyet gösterdiği,

Sarıgazi Beldesi Eski Ankara Caddesi üzerinde yapılan araştırmalarda Tilroğlu Ekmek Fabrikası isimli bir işyerine rastlanılmadığı, bahse konu caddede Tüğluloğlu ve Demircioğlu isimli Ekmek fırınların faaliyet gösterdiği, bu fırınlarda yapılan araştırmalarda Osman HAYAL isimli şahsın tespit edilemediği şeklinde bilgiler istihbar edilmiştir.” (EK:61) Denilerek, bir çalışma yapıldığı ve bu çalışmada belirtilen adreste Tilroğlu Ekmek Fabrikası isimli bir işyerine rastlanılmadığı, bahse konu caddede Tüğluloğlu ve Demircioğlu isimli Ekmek fırınların faaliyet gösterdiği, bu fırınlarda yapılan araştırmalarda da Osman HAYAL in bulunmadığı şeklinde tutanak tutulduğu, tutulan tutanakla ilgili olarak ne Trabzon emniyetine ne de İstihbarat Dairesi Başkanlığına yazılı ya da başkaca bir surette bilgi verilmediği ve başkaca bir işlemin de yapılmadığı, 02702/2008 tarihinde Mülkiye Müfettişince yapılan tespitte Eski Ankara Caddesi No 108/A Sarıgazi/ Ümraniye adresinde “Tüylüoğlu Ekmek Fırını” adlı fırında Osman Hayal’in 2004 yılının 9. ayından 2005 yılının 11 inci ayına kadar yaklaşık olarak 14 ay çalıştığının belirlendiği (EK:63/445-460) daha sonra Komisyonumuzca da yerinde yapılan incelemelerde başta İstanbul Valisi ve İl Emniyet Müdürünce de ifade edilen ancak istihbaratla ilgili yönetmeliklerde rastlanılamayan ve İstanbul’daki konuyla ilgili görevliler dışında varlığı kabul edilmeyen, “ düşük kodlu yazı “ değerlendirmelerinin yapılmasından da anlaşılacağı gibi -konunun ciddiyetinin yeterince fark edilememiş olduğu ve gereğinin yapılmadığı,

EGM İstihbarat Daire Başkanlığı Merkez ve Taşra Birimleri Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliğinin 75 inci maddesine göre, birimler arasındaki yazışmaların prensip itibariyle asgari “GİZLİ” gizlilik dereceli olduğunun belirtilmiş olduğu, yönetmelik veya diğer alt idari düzenleyici işlemlerde herhangi bir kod sisteminin olmadığı yazıların önem ve ivedilik derecelerini belirten bir düzenlemenin olmadığı,

Hedef şahıslarla ilgili uygulama ile ilgili olarak; İl İstihbarat Şube Müdürlüklerince, yapılan çalışmalar esnasında hedef şahıslar ile ilgili elde edilen bilgilerin, hiçbir işlem yapılmayarak konusuna göre ilgili Merkez Haberalma Şube Müdürlüğü’ne bildirileceği, 13-900/0008 aidiyet no kullanılacağı belirtilmesine karşın, (EK:57/3-4) YİE Erhan Tuncel’ den Hrant Dink’ in Yasin Hayal tarafından hedef olarak seçildiği bilgisinin elde edilmesinden sonra bilgilerin bu programa işlenmediği,

Yardımcı istihbarat Elemanı olarak kullanılan Erhan Tuncel’den sorumlu olan polis memuru Muhittin Zenit’ in 2006 Temmuzunda Trabzondaki görevinden ayrıldığı ve görevini Özkan Mumcu’ya devretmiş olduğu, Özkan Mumcu’ nun yaklaşık bir ay-bir buçuk ay Erhan Tuncel’le iki veya üç buluşma yaptığı ve görüştüğü bu buluşma ve görüşmelerden hiçbirinin tutanak veya rapora bağlanmadığı, Özkan Mumcu askere gidince Erhan Tuncel’le görüşme ve ilişkiyi devam ettirme görevinin Mehmet Ayhan’ a verildiği, Ayhan’ın, Erhan Tuncel’le üç ay civarında bir süreyle, 4 veya 5 kere yüz yüze görüştüğü, bu görüşmeler sırasında Erhan Tuncel’ in Hrant Dink’in öldürüleceği konusuyla alakalı bir bilgi vermediği ve Yasin Hayal’in artık bu konudan vazgeçtiğini söylediğinin belirtildiği

ancak bu görüşmelerden de hiç birinin yazıya dökülmediği ve içeriklerinin Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı Hizmetlerinde Çalıştırılacak Yardımcı İstihbarat Elemanlarının Temini, Çalıştırılması ve İlişğinin Kesilmesine Ait Yönergesinin, GÜVENLİK başlıklı 9 uncu maddesinin 5, 6 ve 7 inci bentlerinde yer alan, Prensip olarak her grup YİE' ndan (deneme safhasındakiler dahil), her safhada bilgiler yazılı olarak alınır. Mecbur kalmadıkça telefon, fax gibi muhabere cihazlarıyla bilgi alınmaz. YİE' ndan telefonla veya şifahi olarak alınan bilgiler bilahare yazılı hale getirilerek, bir sureti dosyasına konulur, birer sureti de ilgili örgüt dosyası ile kendi dosyasına konulmak üzere merkeze gönderilir. YİE ile yapılan buluşma sonucu düzenlenen F-3/F-4 raporları ve eklerinin birer sureti il dosyasında muhafaza edilir. Bu raporların bir sureti de örgüt dosyalarına konulmak üzere F-3 den iki suret, F-4' den bir suret merkeze gönderilir. Hükümlerine aykırı davranılarak, kayıt altına alınmadığı,

2006 Mayıs ayından sonra İl Emniyet Müdürünün değışmesinden kaynaklanan istihbarat şube müdürlüğü görevinde de Engin Dinç' in yerine Faruk Sarı nın atanması şeklinde değışikliğin olduğu, Gerek YİE den sorumlu personelin gerekse üst yönetimdeki bu görev değışikliğinin YİE ile olan irtibatta kopukluklara ve bilgi temininde eksikliklere neden olduğu, Yasin Hayal ve çevresindeki kişilerin Hrant Dink' e yönelik eylemi hakkında, her ne kadar bu dönemde Yasin Hayal' in teknik dinleme ve takip altında olduğu ifade edilse de kendisinden bilgi alınamadığı ve daha önce yakalanmış olan bilgi akışının devamının sağlanamadığı,

Erhan Tuncel' in zaman zaman bu dönemde buluşmalara gelmemesi, mazeret ileri sürmesi sık sık para talebinde bulunması, para temin etmek için birtakım senaryolar yazması yalan söylemesi ve bunlar birleştiğinde, güven duygusunda güvensizlik oluşmasına sebep olacak tavır ve davranışların öne çıkması nedenleriyle YİE den çıkarılmasının önerildiği ve 17.11.2006 tarihinde Yardımcı İstihbarat Elemanlığı statüsüne son verildiği, 23.11.2006 tarihinde kayıtlardan düşüldüğü, bu işlemin Yönetmelik ve Yönergeye uygun olduğu,

Jandarmanın Genel Komutanlığı JGY: 37-8 sayılı Haber Elemanları Temini, Kullanılması ve Etkinliklerinin Tespiti ve Kontrolü Yönergesi' nde Haber Elemanının "Haber kaynağı ve/veya haber toplama vasıtası olarak kendisinden haber temin edilen bir olay veya durumun araştırılması için yönlendirilen kişidir." Şeklinde yine Haber Kaynağının; Kendisinden, yasa dışı unsurlar, arazi veya hava koşulları hakkında haber elde edilen şahıs (kişi), madde veya faaliyet/çalışmalar ile, doğrudan kendisinden haber elde edilen kişi, bir madde veya faaliyettir." Şeklinde tanımlanmasından dolayı, Coşkun İğci' nin Trabzon İl Jandarmanın Komutanlığı İstihbarat Şube Müdürlüğüne her ne kadar kayıtlı bir Haber Elemanı ve Haber Kaynağı olduğuna dair kayıtlar bulunmasa dahi gerek kendisinin mülkiye müfettişlerince alınan ifadesinde belirtmiş olduğu bilgiler (EK:21/3-5) ile gerekse Jandarmanın Kıdemli Başçavuş Okan Şimşek' in 20 Mart tarihli duruşmadaki basına yansıyan ifadesinde Coşkun İğci' den almış oldukları ve üstleriyle paylaştıklarını belirtmiş olduğu bilgiler (EK:65/1-3) değılendirildiğinde; Coşkun İğci' nin fiili olarak Jandarmanın tarafından bilgi elde edilen bir haber kaynağı olduğu,

Coşkun İğcinin verdiği ifade edilen bilgilerden Yasin Hayal' in Hrant Dink'i öldürmek için silah teminine yönelik icrai hareketlere başladığı, kendisine para verdiği ve silah temin etmesini istediği ve bu durumdan Jandarmanın görevlilerinden Jandarmanın Kıdemli Başçavuş Okan Şimşek ile Jandarmanın Uzmançavuş Veysel Şahin' i bilgilendiği ve onların da " Coşkun İğci, Yasin Hayal' in İstanbul' da Ermeni bir gazeteciyi öldürmek istediğini söyledi. Yasin Hayal' in İstanbul' a gittiğini, gazetecinin sahibi olduğu gazete ile yaşadığı evin arasındaki bölgenin krokisini çıkardığını anlattı. Yasin Hayal' in kendisinden el yapımı bir silah istediğini ve onun için de para verdiğini söyledi. Biz de silah almamasını, amirlerimizle konuştuğuktan sonra kendisine bilgi vereceğimizi söyledik."

dedikleri düşünülduğünde; Hrant Dink' e yönelik bir tehlikenin varlığını Jandarma ve Emniyet birimlerin öğrenmiş olduğu, tehlikenin varlığı konusunda gerek yazılan yazının akıbetinin tam olarak araştırılmamış ve konunun takip edilerek gereğinin yapılamamış olması gerekse Coşkun İğci'nin Trabzon İl Jandarma Komutanlığının kayıtlı bir haber elemanı olmasa bile kendisinden alınan haberin ve bilginin yeterince araştırılmaması ve değerlendirilememesi sonucunda idari makamların bu tür bir riski bilebilecek durumda olmalarına rağmen, her kademedeki sorumluların ihmali sonucunda tehlikeyi önlemek için gereken tedbirleri alamadıklarından tehlikenin gerçekleşmiş olduğu ve Hrant Dink adlı vatandaşımızın yaşamını yitirmiş olduğu, kamu görevlilerince yaşam hakkının korunmasına yönelik olarak alınması gereken tedbirlerde eksikliklerin yaşanmasına neden olduğu ve Devletin pozitif yükümlüğünü yerine getirmediği gibi bir durumla karşı karşıya gelinebilecek bir ortamın yaratılmış olduğu,

Olaydan sonra; olayın failinin ve olayda kullanılan silahın hızlı bir şekilde ortaya çıkarılmış olması, olayın faili ve/veya failleri hakkında adli soruşturmanın derhal başlatılmış olması, yine olayda ihmal ve kusuru görülen kamu görevlileri hakkında da gerekli idari ve adli sürecin başlatılmış olmasının, Devletimiz açısından iyi niyetli ve olumlu değerlendirilmesi gereken çabalar olduğu, Ancak bu sürecin devam etmekte olduğu ve henüz tamamlanamamış olmasından dolayı Devletin etkin bir resmi soruşturma yapıp yapmadığı konusunda bir değerlendirmede bulunmanın bu aşamada henüz erken olacağı,

Kanaatine varılmıştır.

VIII. SONUÇ VE ÖNERİLER

Komisyonumuz; Yaşam hakkının, temel hakların en başında gelen ve Anayasamızda da ilk sırada yer alan düzenleme olduğunu, Mutlak Haklardan olduğunu, diğer tüm hak ve özgürlükler gibi bu hakkında, özüne dokunulamayacağını ve kural olarak sınırlanamayacağını, kişinin kendisinden, bir başka üçüncü kişiden ve toplumdan gelen tehditlere karşı korunmasının gerekeceğini ve bu koruma kapsamında devletlerin, kendi yetkisi içinde olan herkese etkin güvenceler sunmak zorunda olduğunu kabul eder.

Yine Komisyonumuz, Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile herkesin yaşamının yasanın koruması altında olduğunu ve bu teminatın devlet açısından Pozitif Yükümlülük ve Negatif Yükümlülük olarak adlandırabilecek yükümlülükler öngörmekte olduğunu, Devletin Negatif Yükümlülük olarak tarif edilen yükümlülüğünün; öldürme yasağını ifade ettiğini, buna göre devletin her iki düzenlemede öngörülen istisnalar dışında yaşama hakkını ihlal eden uygulamalardan kaçınmak zorunda olduğunu, bireyin hayatını tehlikeye atmaktan kaçınma görevinin de Negatif Yükümlülük kapsamında olduğunu ve meşru bir amaç için de olsa devletin, bireyin hayatını tehlikeye atamayacağını,

Devletin yaşam hakkının korunmasındaki yükümlülüklerinden bir diğerinin de pozitif yükümlülük olduğunu, Pozitif yükümlülükten; yaşama hakkının korunmasını, bireyi saldırılara karşı korumak için gerekli tedbirlerin alınmasını ve saldırı vuku bulması halinde ise failin bulunup yargı önüne çıkarılması, yargılanması ve cezalandırılması için gerekli etkin bir resmi soruşturmanın yapılmasını anlamaktadır.

Komisyonumuz yine, Pozitif bir yükümlülükten bahsedildiğinde otoritelerin birey veya bireylerin yaşam hakkına yönelen gerçek ve yakın bir tehlikenin varlığından haberdar olması ve bu tehlikeden kaçınabilmek amacıyla yetkileri kapsamında önlem almalarının gerekeceğine..... tehlikenin gerçek ve yakın tehlike olması halinde bireyin tehlikeye karşı korunması için devletin tedbir alma yükümlülüğü olduğunu ...Ancak devletin bu önleme görevinin, bilinmesi gereken gerçek tehlikeye ilişkin olacağını., bilinmesi gereken gerçek tehlikeye karşı gerekli koruma tedbirlerini almak zorunda olan

devletin, Yaşama Hakkına bir saldırı vuku bulması halinde Etkin ve Resmi Soruşturma yapmasının da bir diğer zorunluluk olduğunu kabul eder.

Ölümlerle sonuçlanan olaylarda, fiilin yalnız bir devlet görevlisi tarafından işlenmiş olması halinde değil, ne şekilde meydana gelirse gelsin ölüm olayından haberdar olan devletin Etkin ve Resmi Soruşturma yapmak zorunluluğunun da olduğunu,

Devletin kişinin hayatını koruma görevini ihlal ettiği iddiasının kabul edilebilmesi için;

- Kişinin hayatının gerçek ve doğrudan tehdit altında olduğunun delilleriyle ortaya konulmasının gerekeceğini,

- Ayrıca idari makamların da bu tür bir riski bilmeleri veya bilebilecek durumda olmalarına rağmen tehlikeyi önlemek için gereken tedbirleri almadığının ispat edilmesi zorunda olduğunu

Kabul eder.

Yukarıdaki kabul edilen ilkeler ışığında; Hrant Dink olayında, Komisyonumuz, Hrant Dink'in ölüm olayının gerçekleşmesinden iki yıl öncesinde; İstanbul valisi ve istihbarat görevlilerinin üstlerinin haberi dahilinde İstanbul Vali Yardımcısının odasına çağırılıp yapılan toplantının varlığı, Türkiye Ermenileri Patriği II. Mesrob' un 11 Ekim 2006 tarihinde İstanbul Valisi Muammer Güler'e, Türkiye Ermenilerine ait tüm kurumların güvenliğinin sağlanmasını talep eden bir dilekçe ile müracaat etmesi, Trabzon Emniyet Müdürlüğü istihbarat şube müdürlüğünün kendi Yardımcı İstihbarat Elemanı Erhan Tuncel' den almış oldukları bilgiler neticesinde İstanbul Emniyet Müdürlüğüne yazmış olduğu yazı ile Trabzon İl Jandarma Komutanlığı görevlilerinin Coşkun İğci nin Trabzon İl Jandarma komutanlığı İstihbarat Şube Müdürlüğünce gerek kendisinin bildirdiğini ifade ettiği bilgiler ile gerekse Jandarma Kıdemli Başçavuş Okan Şimşek'in 20 Mart tarihli duruşmadaki ifadesindeki Coşkun İğci' den almış oldukları ve üstleriyle paylaştıklarını belirtmiş olduğu Yasin Hayal' in Hrant Dink'i öldürmek için silah teminine yönelik icrai hareketlere başladığı, kendisine para verdiği ve silah temin etmesini istediği ve bu durumdan Jandarma görevlilerini bilgilendirdiği bilgileri değerlendirildiğinde;

Hrant Dink' e yönelik bir tehlikenin Emniyet ve Jandarma personeline öğrenilmiş olduğu, tehlikenin varlığı konusunda gerek yazılan yazının akıbetinin tam olarak araştırılmamış olması ve gereğinin yapılamamış olması gerekse Coşkun İğci'nin İl Jandarma Komutanlığının kayıtlı bir haber elemanı olmasa bile kendisinden alınan haberin ve bilginin yeterince araştırılmaması ve değerlendirilememesi sonucunda idari makamların bu tür bir riski bilebilecek durumda olmalarına rağmen, her kademedeki sorumluların ihmali sonucunda tehlikeyi önlemek için gereken tedbirleri almadığından tehlikenin gerçekleşmiş olduğu ve Hrant Dink adlı vatandaşımızın yaşamını yitirmiş olduğu,

Dolayısıyla gerek Anayasamızın 17 nci maddesinde gerekse iç hukukumuzun bir parçası durumunda olan AİHS nin 2 nci maddesinde korunan yaşam hakkının korunmasına yönelik olarak alınması gereken tedbirlerde eksikliklerin yaşanmasına neden olduğu ve Devletin pozitif yükümlüğünü yerine getiremediği gibi bir durumla karşı karşıya gelinebilecek bir ortamın yaratılmış olduğu,

Ölüm olayının gerçekleşmesinden sonra yaşama hakkını koruma altına alan iç hukuk kurallarının etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamak ve Devlet yetkililerinin veya organlarının sorumluluklarını ortaya koymak açısından; Devlet organlarının olayın tespit edilebilen faileri ve olayda ihmal ve kusuru olan kamu görevlileri açısından hem ceza hukuku hem de disiplin hukuku anlamında gereken soruşturmaları derhal başlattığı ve halen adli yargılamaların ve disiplin hukuku işlemlerinin devam etmekte olduğu ve bu soruşturmaların esas amacının, Yaşama hakkını koruma altına alan iç hukuk kurallarının etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamak, ölüm olayında ihmal ve kusurları olan kamu görevlileri varsa, bu kişilerin mesuliyetlerini ortaya çıkarmak olduğu yetkililerce dile

getirilmekte olduğundan, bu soruşturmalar henüz tamamlanmadığından bu aşamada Etkin bir resmi soruşturmanın yapıldığı veya yapılmadığını söylemenin henüz erken olacağı, Sonucuna varmıştır.

Tekrar Benzer Olayların Yaşanmaması İçin Alınması Gereken Tedbirler

Kamuoyunda yanlış algılamalara meydan vermemek bakımından, sözkonusu muhtemel ihmal ve kusurların münhasıran Hrant Dink olayına mahsus olmadığı, Emniyet ve Jandarma Teşkilatının uygulamalarında genel bir durum olduğu da düşünülerek benzer üzücü olayların tekrar yaşanmaması için ;

1) İl İdaresi Kanununun 11 - A) maddesinde yer alan “*Vali, il sınırları içinde bulunan genel ve özel bütün kolluk kuvvet ve teşkilâtının âmiridir. Suç işlenmesini önlemek, kamu düzen ve güvenini korumak için gereken tedbirleri alır. Bu maksatla Devletin genel ve özel kolluk kuvvetlerini istihdam eder, bu teşkilât âmir ve memurları vali tarafından verilen emirleri derhal yerine getirmekle yükümlüdür.*” Hükümü ile aynı Kanunun 32 inci maddesinin A) ve B) bendinde yer alan “*Kaymakam, ilçe sınırları içinde bulunan genel ve özel kolluk kuvvet ve teşkilâtının âmiridir;*

Suç işlenmesini önlemek, kamu düzen ve güvenini korumak için gereken tedbirleri alır. Bu maksatla Devletin genel ve özel kolluk kuvvetlerini istihdam eder. Kanun, tüzük, yönetmelik ve Hükümet kararları hükümlerinin yürütülmesi için emirler verir. Bu teşkilât âmir ve memurları kaymakam tarafından verilen emirleri derhal yerine getirmekle ödevlidir;” hükümlerine göre; İl ve İlçelerin güvenliğinden birinci derecede Mülki Amirlerin sorumlu olduğu, bu sebeple kolluk kuvvetlerinin edindikleri bilgileri birbirleriyle ve Mülki Amirler ile paylaşmaları gerektiği, yapılacak her faaliyetten önce, faaliyetin uygulanması sırasında ve sonucunda Mülki Amirlere bilgi verilmesi ve Mülki Amirlerin değerlendirmeleri sonucunda verecekleri emirler doğrultusunda hareket edilmesinin ,

2) Mülki İdare Amirlerinin, kendi sorumluluk alanlarında meydana gelen olayların sonuçlarını, varsa hata ve eksikliklerini yada anlaşmazlık noktalarını, kolluk kuvvetlerinin hukuka uygun hareket edip etmediğini, aralarında problem olup olmadığını, varsa bunların sebeplerini araştırmaları ve hukuka aykırı faaliyette bulunulmasına ve kolluk kuvvetlerinin eşgüdüm dışına çıkmasına denetim mekanizmalarını da çalıştırmak suretiyle müsaade etmemelerinin,

3-Jandarmanın mülki görevleri yönünden hukuken 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu nun Ek 1 inci maddesinde yer alan (Ek: 20/8/1993 – KHK – 507/3 md.) *Mülki teşkilata tabi jandarmanın mülki görevleriyle ilgili eylem ve işlemleri İçişleri Bakanlığı ile valiler tarafından denetlenir ve teftiş edilir.* “ hükümü uyarınca sadece Bakan ve Valiler tarafından denetlenebildiği, kaymakamlarca denetlenemediği, Valilerin iş yoğunluğu açısından bu yetkilerini kullanamadığı ve bu durumun, jandarmanın fiilen mülki denetim dışında kalmasına neden olduğu, ayrıca Jandarma merkez teşkilatında yer alan mülki görevlerle ilgili iş ve işlem yürüten birimlerin Mülki Makamlarca nasıl denetleneceğinin belirtilmediği,

Yine Emniyet genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı Merkez ve Taşra Üniteleri Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği'nin DENETİM-SORUŞTURMA başlıklı 92 nci maddesinde “*İstihbarat Daire Başkanlığı; Emniyet Genel Müdürünün teklifi ve İçişleri Bakanının onayı ile veya İçişleri Bakanının re'sen talebi üzerine tensip edilecek müfettişlerce, İl ve ilçe istihbarat üniteleri; Bizzat İl Valisi, il Emniyet Müdürleri,*

İstihbarat Daire Başkanı, veya Makamca görevlendirilecek istihbarat Daire Başkanlığı rütbeleri tarafından teftişe tabi tutulabilir.

Bunun dışında hiç bir makam ve kimse tarafından teftişe tabi tutulamaz. Yazışmalarına ve haberleşmesine müdahale edilemez, kayıtları incelenemez.

Tahkikata esas olacak incelemeler, emniyet Genel Müdürünün talimatı ile kendi sıralı amirleri tarafından yapılır.

İstisnai durumlarda emniyet Genel Müdürünün teklifi ve İçişleri Bakanının özel onayı ile işlem yapılır.” Denilerek istihbarat işlemlerinin neredeyse denetim ve teftişinin imkânsızlaştırıldığı, bu durumun da İstihbarat birimlerindeki kişilerin genişlik içinde hareket etmelerine neden olduğu, bu açıdan gerek Merkez Teşkilatındaki Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı İstihbarat Daire Başkanlıklarının, gerekse taşra teşkilatındaki şube müdürlüklerinin iş ve işlemlerinin denetim ve teftişine yönelik olarak, hem hukuken kendilerine verilen görevleri belirtilen mevzuat içerisinde usul yönünden uygun olarak yerine getirip getirmediğinin hem de hesap verebilirlik ve şeffaflık açısından hukuka uygun davranıp davranmadıklarının belli süreler içerisinde etkin olarak denetlenmesinin, hiçbir iş ve işlemin hangi gerekçe ile olursa olsun denetim dışında bırakılmamasının, iş ve işlemlerin hukuka ve yürürlükteki mevzuata uygun olarak yapılıp yapılmadığının denetimine imkan verecek düzenlemelerin yapılmasının,

4) Ülke genelinde istihbarat birimlerinin kullandığı Yardımcı istihbarat Elemanları (YİE)nin kaydının ve bilgilerinin tutulduğu ortak bir veri bankası sistemin oluşturulması ve bilgilerin karşılıklı olarak paylaşılması için gerekli hukuki düzenlemenin yapılmasının, Yardımcı istihbarat elemanları (YİE) nin her hangi bir kolluk birimi tarafından işine son verildiğinde, diğer kolluk birimi yada birimleri tarafından tekrar “haber elamanı” olarak kullanılmasının ve kolluk kuvvetleri arasında geçiş yapmalarının önlenmesinin,

5) İstihbarat birimleri arasındaki yazışmalarda; yazıların, 19.07.1995 tarihli İstihbarat Dairesi Başkanlığı Merkez ve Taşra Birimleri Kuruluş, görev ve Çalışma Yönetmeliğinin 75 inci maddesinde sadece, prensip itibarıyla “gizli” gizlilik derecesi taşıyacağı belirtilmiş olduğu, gerek Yönetmeliğin incelenmesinde gerekse İstanbul Valisi ve Emniyeti personelinin dışında dinlenen istihbarat personelinin yazışmalarda “kod” sisteminin olmadıklarını beyan ettiklerinden yazışmalarda böyle bir sistemin olmadığına anlaşıldığı, yazıların gizlilik dereceleri yanında önem ve ivedilik derecelerinin de bildirilmesinin,

6) İstihbarat elemanı ile buluşma yapıldıktan sonra, istihbarat alanından alınan bilgilerin ve istihbarat elemanına verilen talimatların, F-3 ve F4 diye isimlendirilen belli bir formatı olan evrak üzerinde yazılı hâle getirildiği, bu yazılı belgenin bir suretinin elemanın dosyasında şubede saklandığı, bir nüshasının da Ankara’ya İstihbarat Daire Başkanlığına gönderildiğini, eğer, başka ili ilgilendiren bir konu varsa, bir nüshasının da o ile gönderildiği, bu tür İstihbarat Daire Başkanlığına ve diğer ilgili İl’e gönderilen yazıların akıbetinin belli bir süre verilerek hem Daire Başkanlığınca hem de yazıyı yazan İl tarafından sorulmasına imkân verecek düzenlemenin yapılmasının,

7) İstihbaratla ilgili bütün görüşme dinleme ve bilgi toplama faaliyetlerinin, verilerin önem ve içeriğine bakılmaksızın tüm elde edilen ve görüşülen konuların tutanağa geçirilmesi ile anında hem bulunulan ildeki hem de Merkezdeki veri bankasına işlenmesinin ve bu faaliyetlerin üst amir ve birimlere iletilip iletilmediği hususunun derhal kayda alınmasının ve bu kayıtların muhafaza edilmesi sisteminin yeniden gözden geçirilmesi ile buna imkan verecek sistemin tüm istihbarat birimleri için oluşturulmasının ,

8) Mülki İdare Amirlerinin ve Kolluk Amirlerinin başarı değerlendirilmesi kıstaslarında; Önleyici Kolluk (Mülki Görev) görevlerini başarı ile yerine getirip getiremediği hususunun öncelikle değerlendirilmesi için gerekli tedbirlerin alınmasının,

9) Kolluk kuvvetlerinin sorumluluk sahalarının birbirine karışacak şekilde belirlenmesinin sıkıntılara yol açtığı, yetki kargaşası doğurduğu, zaman kaybı ve koordinasyonsuzluğa sebep olduğu, bilhassa istihbarat birimlerinin kendilerinden istifade ettikleri yardımcı istihbarat elemanlarının bazen ikileme düştükleri değerlendirildiğinden, mevzuatın da (2803 Sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun 10. maddesi) gereği olarak Jandarmanın görev ve sorumluluk sahasının belediye hudutları dışarısında belirlenmesinin,

10) Mülki İdare Amirlerinin kolluk birimleri üzerinde kolluk birimine göre değişen yetkilerinin bulunduğu, bu durumun inceleme konusu olayda da olduğu gibi (Jandarma personelinin, emniyet personeli gibi görevden uzaklaştırılmaması ve bunun sonucu olarak Jandarma personelinin korunduğu ve kendilerine dokunulmadığı vb.) kamuoyu tarafından yanlış değerlendirilebilecek ve kurumların imajını da haksız yere zedeleyebilecek bir kanaati oluşturduğu, bu hususun düzeltilmesi için; Mülki İdare Amirlerinin kolluk birimleri (mülki görevleri yönüyle aynı işi yapan) üzerindeki yetki farklarını ortadan kaldıracak mevzuat düzenlemesinin hayata geçirilmesi ile askeri yapılanma içinde olan kolluk birimlerinin özellikle barış döneminde, öncelikli görevlerinin ve bağlılıklarının tereddüde yer vermeyecek şekilde Teşkilat Kanunlarında yapılacak değişikliklerle belirlenmesinin;

11) Kolluk hakkındaki şikâyetlerin incelenmesi, izlenmesi ve sonuçlandırılmasını sağlayan mevcut mekanizmaların daha etkili ve seri işlemesini temin etmek, ayrıca kolluk şikâyetlerinde saydamlığı sağlamak sureti ile kolluk kuvvetlerinin töhmet altında kalmalarının önlenmesine yönelik olarak; Kolluk görevlileri hakkındaki başta insan hakkı ihlalleri olmak üzere belli ağırlıktaki eylemleri nedeniyle yapılan şikâyetlerden dolayı yapılacak soruşturmaların, kolluk görevlilerinin hiyerarşisi dışındaki kişilerce yapılması için lazım gelen varsa hukuki eksikliklerin giderilmesi ve hukuki eksiklik yok ise idari teamüllerin oluşturulmasının,

12) İstanbul şehrinin gerek nüfus yoğunluğu gerekse bu nüfusun kozmopolitliği düşünüldüğünde polis sayısının son derece yetersiz olduğu, yetersiz olan bu sayının bir de çoğu zaman polislik gerektirmeyecek idari işlerde kullanıldığı da değerlendirildiğinde; İstanbuldaki polis sayısının arttırılmasının ve polisin İstanbulda çalışmasının özendirilmesine yönelik tedbirlerin alınmasının, bu çerçevede özellikle polis memuru ve emniyet amiri kadrosuna kadar olan personel için İstanbul özel hizmet tazminatının uygulanmasının,

Uygun olacağı görüş ve sonucuna varmıştır.